LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ՆՐԹԵՐԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

	Տարեկան	Վեցամսեայ	Եռամսեայ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ 1 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI 1 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3001

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔ

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ...

Տարեգլուխ է եւ հայրենակիցներ քով քովի կուգան, իրենց ... բարին պատմելու եւ քիչ մը թեթեւնալու համար:

...րունակելով մեր խորհրդածութիւնները, կ'ուզէինք այս ... խօսիլ Հայր. Միութեանց մասին, որոնց գործունէու-... ... սերտ կապ ունի Երեւանի եւ Արտասահմանի յարաբե-... ...նց հետ: Ուրիշ խօսքով՝ է՛ւ հայրենիքի է՛ւ գաղութնե-... ...բարիքին հետ:

Գաղթականութեան հետեւանք է այս երեւոյթն ալ,— Հայր. Միութիւն: Սկզբունքով՝ չարիք մը, որ կը մթագնէ բուն հայրենիքի եւ ազգի գաղափարը:

Տարակոյս չկայ որ, եթէ հրաշքով մը ամբողջանար մեկ հայրենիքը եւ բոլոր ցիրուցան բազմութիւնները ամփոփուէին անոր հողերուն վրայ, ինքնին պիտի դադրէր այդ չարիքն ալ:

Բայց,— պանդուխտ ենք, տարտղնուած՝ հազար ափերու վրայ, եւ ինքնապաշտպանութեան ամէնէն տարրական, նախնական ազդակն ալ իր արժէքն ունի:

Այսպէս նաեւ Հայր. Միութիւնը: «Չարիքին բարիքը»:

Արդարեւ, Հայր. Միութիւնն է որ կը լեցնէ պակասը, ուժերը հաւաքելու եւ հանրային պարտականութիւններ ստանձնելու համար, եթէ վրիպին ուրիշ ազդակներ,— քաղաքական կուսակցութիւն, մշակոյթ եւն.:

Եւ արդէն ունինք առնուազն քառասուն տարուան պատմութիւն, ի նպաստ Հայր. Միութեանց արդիւնաւոր գործունէութեան, սկսելով Ամերիկայէն:

Անոնք եղան բարոյական աջակցութեան եւ նիւթական օգնութեան աղբիւրներ ոչ միայն Թուրքիոյ, այլ եւ Կովկասի մէջ: Ոչ միայն մեր օրերուն, այլ եւ համիտեան եւ ցարական շրջաններուն:

Տարուէ տարի արմատանալով եւ տարածուելով, անոնք արդէն դարձած են հաստատուն օրկաններ՝ մանաւանդ Մ. Նահանգներուն մէջ:

Մեծ թէ փոքր, անոնք աչքի կը զարնեն իրենց գործօն մասնակցութեամբ, ընդհանրապէս բոլոր ճակատներուն վրայ:

Դժուար է երեւակայել թէ ի՛նչ պիտի ըլլար պատկերը հայրենիքի վերաշինութեան եւ գաղութներու բազմաթիւ հաստատութեանց, եթէ չունենայինք Հայր. Միութիւններ: Յիշեցէք միայն շինուած կամ ծրագրուած աւանները, կամ ուրիշ հանրօգուտ ձեռնարկներ,— Նոր Արաբկիր, Նոր Բիւթանիա, Նոր Խարբերդ, Նոր Մալաթիա, Սեբաստիա, Եւդոկիա, Տիգրանակերտ, Քղի, Բալու, Կիւրին եւն.: Մէկ խօսքով վերաշինութիւն՝ հայրենակցական գծով:

Նոյն պատկերը նաեւ Արտասահմանի եւ մանաւանդ Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ, աւելի համեստ ծրագիրներով:

×

Հարց է այժմ,— այս դրական գործունէութիւնը շատ աւելի փայլուն չէ՞ պիտի ըլլար, եթէ Հայր. Միութիւնները ամփոփուէին, համախմբուէին եւ դառնային կեդրոնացեալ, համապարփակ օրկաններ:

Այսպէս, ինչո՞ւ եղած – չեղած Միութիւնները չվերած – ուէին շրջանային կազմակերպութեանց, ութ – տասը կեդրոնական գլուխներու տակ,— Վեց Նահանգներ, Սեւ Ծով, Կիլիկիա:

Առաջին անգամ չէ որ կ'արծարծենք այս հարցը: Անհամար նիւթեր եւ թելադրութիւններ հրատարակուած են այս ուղղութեամբ, «Յառաջ»ի տասնամեակի ընթացքին:

Ի՞նչ կը տեսնենք, տասը տարի վերջը,— բազմաթիւ Հայր. Միութիւններ ոչ միայն խուսափելով կը խուսափին որ եւ է կեդրոնացումէ, այլ եւ կտորակուելով, ճեղքուելով, մանրուելով, արդէն վերածուեր են ծաղրանկարներու: Նոր ազդանշան մը, «Վերաշինաց», կը լրացնէ պակասը:

Քանի մը տարի առաջ, միայն Մարսէյլի մէջ կը հաշուէին 65 Հայր. Միութիւններ: Թերեւս աւոր կէսին չափ ալ՝ Լիոնի մէջ:

Անշուշտ երկուքն ալ կրկնապատկուած են այժմ, իբրեւ հետեւանք ներքին պառակտումներու կամ «վերաշինական» յաւակնութեանց:

Նոյն իսկ Մ. Նահանգներու ամէնէն ամուր եւ առողջ համարուած Հայրենակցականները ճակատներու բաժնուեցան վերջին երկու տարիներու ընթացքին, եւ այսօր ունինք զոյգ – զոյգ Միութիւններ միեւնոյն նահանգին անունով, մէկը հայրենասիրական կամ հարազատ, միւսը՝ վերաշինական...

Միւս կողմէ կը շարունակուի վաղեմի աւանդութիւն մը,— Հայր. Միութիւն կազմել յատուկ գիւղին կամ աւանին անունով, վերի կամ վարի թաղի համար:

Չենք ժխտեր, երբեմն համեստ Միութիւններ կան, որոնք իրենց համերաշխութեամբ եւ գործունէութեամբ շատ աւելի կ'արժեն, քան մեծերը: Եւ կան շրջաններ, որոնց մնացորդները խոր բուն կը քաշեն: Տրապիզոնը գոյութենէ դադրած է, Բարձր Հայքը եւ Վասպուրականը նոր վերակազմուեցան Փարիզի մէջ, ինչ անգին Սթանոզն ու Աէօլէզը, կամ Թոքատի Եարթմըշ եւ Սեբաստիոյ Դաւրա գիւղերը կայծեր կ'արձակեն...

Այս առթիւ բառ մը կուգայ մեր գրչին տակ,— քաոս: Ամէն պարագայի մէջ անկերպարան եւ ջլատիչ կացութիւն մը, լի բազմազան չարիքներով:

Ախտանշանները կ'երեւան արդէն: Թունաւոր մթնոլորտ մը պարուած է Հայր. Միութիւնները, բացի աննշան բացառութիւններէ: Ժողով ժողովի դէմ, թաղեցիկ թաղեցիկի դէմ, հաստաքննութիւն, գրգռիչ բանավէճ, եւ դանակ... Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԱՆԲԱՒԱԿԱՆ ԿԸ ԳՏՆԷ ՓԱՐԻԶԻ «ՎԱՂԱՄԵՐԻԿ» ԾՐԱԳԻՐԸ

Եւ սակայն տրամադիր կ'երեւայ բանակցելու

Իտալիոյ նախարարական խորհուրդը գումարուեցաւ դեկտ. 30ին, նախագահութեամբ Մուսոլինիի, որ մանրամասնօրէն պարզեց քաղաքական, զինուորական եւ տնտեսական կացութիւնը, յայտնապէս ձգտելով հանդարտեցնել հանրային կարծիքը: Բացատրեց թէ զինուորական գործողութեանց թուլութիւնը տկարութեան հետեւանք չէ: Ստիպուած են մեծ պատրաստութիւններ տեսնել նոր յառաջխաղացութեան համար: Այսպէս, Էրիթրէի ճակատին վրայ, իտալական զինուորները կը համախմբուին եւ կ'ամրանան այնպիսի դիրքերու մէջ որոնք տեղ - տեղ 170 քիլոմեթր հեռու են սահմանագիծէն, շնորհիւ յառաջխաղացութեան առաջին 30 օրերու ընթացքին կատարուած ոստումներու: «Այժմ անհրաժեշտ է կազմակերպական բարդ եւ պատկառելի աշխատանք մը կատարել, պարենաւորումը ապահովելու եւ նոր յառաջխաղացութիւնը դիւրացնելու համար: Ամէն գաղթային պատերազմի մէջ բացարձակապէս անհրաժեշտ են այսպիսի դադարներ, մանաւանդ երբ ստիպուած ենք պարենաւորում կազմակերպել Թիկրէի պէս տաժանելի եւ լեռնային շրջանի մէջ, որուն տարածութիւնը Իտալիոյ մէկ եօթերորդ մասը կը կազմէ եւ որ 400 քիլոմեթր հեռու է Մասովայի խարիսխէն:

Խօսելով Փարիզի հաշտութեան ծրագրի մասին, Մուսոլինի շեշտեց թէ եղած առաջարկները բաւականաչափ չէին գոհացնելու Իտալիոյ նուազագոյն պահանջները, մանաւանդ սահմանները ապահովութեան տեսակէտով. «Առաջարկներ որոնք ջուրը ձգուեցան հրատարակութենէն անմիջապէս վերջը, երբ դեռ ֆաշական դերագոյն խորհուրդը ժամանակ չէր ունեցած քննութեան ենթարկելու: Այս փորձին ձախողման պատճառները պէտք է փնտռել Իտալիոյ սահմաններէն դուրս, ինչպէս սկսած են խոստովանիլ բոլոր բարեմիտ մարդիկ, ամէն երկրի մէջ»:

«Առաջնորդ»ը խօսեցաւ նաեւ տնտեսական պաշարման մասին: Այս առթիւ յիշեց թէ 94 նահանգներէ հասած տեղեկագիրներ պերճախօս թուանշաններ եւ յուզիչ դրուագներ կը ներկայացնեն ոսկիի հաւաքման մասին եւ ջերմապէս գնահատեց Իտալիոյ կիներուն հայրենասիրական եռանդը: Իր եզրակացութիւնն այն էր թէ ամէն միջոց ձեռք առնուած է, երկրին պէտքերը գոհացնելու համար:

** Գ. Էջին մէջ պիտի կարդաք իտալական թերթի մը տեսութիւնները՝ գաղթավայր շահելու մեթոտներու մասին: Ուրիշ թերթ մը, «Ացիոնէ Քոլոնիալէ», որ ընդհանրապէս գաղթային նախարարութեան օրկանը կը համարուի, անհրաժեշտ կը գտնէ Իտալիոյ կցել Եթովպիոյ նահանգներէն առնուազն ութը.— Տանաքիլ, Կալլա, Աուսա, Հարրար, Զէրչէր եւ Արուսի եւն.: Ինչ կը վերաբերի Օկատէնի, թերթը դիտել կուտայ թէ անոր բնակիչները արդէն ընտրած են իրենց ճամբան, զէնք բարձրացնելով Եթովպիոյ դէմ:

Հապէշները կը պաշարեն Մաքալէն

Հապէշական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Մաքալէի պաշարումը կը սեղմուի օրէ օր: Պատերազմական նախարար Մուլուկէթայի բանակը դէպի Մաքալէ կը յառաջանայ հարաւային - արեւմուտքէն, իսկ ռաս Սէյումի եւ ռաս Քասայի բանակները կողէն կը զարնեն իտալական բանակը, 100 քիլոմեթր տարածութեան վրայ: Հապէշները գրաւած ըլլալով Ապպի Ատտին, կը սպառնան իտալական բանակին հաղորդակցութեանց:

Օկատէնի ճակատին վրայ, իտալական չորս օդանաւեր անխնայ ռմբակոծեցին Տակապուր քաղաքը:

Երկրաշարժ Ֆրանսայէն մինչեւ Իզմիր

Երկրաշարժի բուռն ցնցումներ զգացուեցան Իզմիրի մէջ, դեկտ. 30ին: Ժողովուրդը խուճապի մատնուելով դաշտերը փախաւ: Մանրամասնութիւններ կը պակսին:

Միեւնոյն օրը ցնցումներ պատահեցան նաեւ Ֆրանսայի (Ալզաս - Լօռէն), Գերմանիոյ եւ Զուիցերիոյ մէջ: Ալզասի մէջ առաջին ցնցումը տեղի ունեցաւ ժամը 3ին, կէս ժամ վերջը երկրորդ շարժ մը եւս պատահեցաւ, շատ աւելի ուժեղ: Մասնաւորապէս ազդուեցաւ Սթրազպուրկ քաղաքը: Վնասները կարեւոր չեն: Ցնցումներ զգացուեցան նաեւ Քոլմարի, Պէլֆորի, Նանսիի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ (արեւելեան Ֆրանսա): Բոլոր տեղերուն մէջ ալ երկրորդ շարժին ատեն կը լուէին ստորերկրեայ որոտումներ: Գերմանիոյ մէջ եւս ցնցումէն ազդուեցան Շթութկարտ, Պատէն - Պատէն եւ Հայտէլպէրկ, ուր բնակիչները ընդոստ արթնցան եւ բազմաթիւ տուներու կարասիները տեղին անդին նետուեցան: Նոյն տեսարանը՝ Պէռնի մէջ (Զուիցերիա):

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ կը շարունակուին մանաւանդ հարաւային - արեւմտեան Ֆրանսայի մէջ: Թօնի յորդումը ամէնէն վտանգաւոր կէտին հասաւ երկուշաբթի օր: Միջերկրականի ափերուն վրայ, Մանթօնի մօտ 30 տուներ պարպուեցան, որովհետեւ տեղատարափ անձրեւները խախտած էին հողը: Շէնք մը փլաւ: Ամբողջ Թօնի հովիտին բնակչութիւնը խոր մտահոգութեան մատնուած է: Կրբնոպլի մօտ, լեռնային աւանի մը՝ Կափի բնակիչները խուճապի մատնուեցան հեղեղներէն: Պոտոյի շրջանին այգեստանները ջուրերու մէջ կը լողան:

ՏԷՍԻՆԻ մեր թղթակիցը կը գրէ թէ կիրակի ժամը 10.30ին եղբայրասպան կռիւ մը տեղի ունեցած է Թոքատի շրջանի Պոլիս գիւղացիներու միջեւ, եւ Սեդրակ Փէհլիվանեան դանակով ձախ ոտքէն վիրաւորուած է Ոսկիան Գալուստեանը, 33 տարեկան, որ փորձած էր պաշտպանել եղբայրը: Ոճրագործը ձերբակալուած է, իսկ վիրաւորը հիւանդանոց փոխադրուած: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

20.000 ԿԱԶԱՐԳԵԼ ԴԻՄԱԿԱՒՈՐՆԵՐ թափոր մը պիտի կազմեն այսօր, 1 յունուար, Մոսկուայի մէջ: Մասնակցողներուն մէջ կը գտնուին 300 տանտիրուհիներ եւ 300 մանուկներ: Միեւնոյն ատեն փորձեր պիտի կատարուին օդանաւային յարձակման դէմ պաշտպանուելու համար: Կազմակերպիչն է օդանաւային եւ քիմիական պաշտպանութեան ընկերութիւնը (Օսավիաքիմ) որ ունի 13 միլիոն անդամ:

ԹՈՒՐՔԻԱ մեծապէս կ'օգտուի Իտալիոյ դէմ սարքուած պատժական

(Շար.ը կարդալ Գ. Էջ)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԻՂՁԵՐԸ ԲՈԼՈՐԻՆ, ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՌԹԻՒ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՌԱՒՕՏ

— • —

Կատաի եմ որ շատեր, անոնք որ Արեւելքցի են եւ Հայ, կ'երեւակայեն թէ Կաղանդը Փարիզի մէջ կը տօնուի հէքեաթային շքեղութեամբ:

Կաղանդի թատերական գլխաւոր զարդն է ձիւնը: Ու ձիւնը ի՛նչ հրաշալի խաղեր շինած կ'ըլլայ Փարիզի վրայ: Էյֆէլի աշտարակը, հսկայ ձիւնադշիկ մը դարձած, կարծես կը չմշկէ Սէնի սառած պաստառին վրայ, ելեկտրական կարմիր աստղեր նետելով Փարիզի երկնքին մէջ: Ի՛նչ ուրախութիւն Պուլոնեի անտառին մէջ,— ծառերը հագուեցուցած են ներմակ պարիկներու նման, գոյնզգոյն լապտերներ ողկոյզի, պտուղներու եւ մարդկային դէմքերու ձեւով: Լճակին մէջ կեղծ կարապներ կը սահին սառին վրայէն՝ իրենց կտուցէն տակաւ կաղանդչէքներ, եզերք խմբուած յմանուկներու համար:

Զբօսարաններո՞ւն մէջ,— դրախտային զուարճութիւններ: Տեղ մը 1935 տարին կը ներկայացուի պառաւի մը նման, որուն ակռաները թափեր են, թեւերը՝ կոտրեր, գանկը ճաթեր, մինչ 1936 տարին՝ աղուոր աղջիկ մըն է, բրդոտ, ցատկան, որ հազարումէկ խոստումներ ունի եւ յոյսեր կը ներշնչէ ամէնուն,— բայց առ այժմ միայն պաչիկ կը բաշխէ:

... Է՛հ, վերջապէս, ինծի՞ է մընացեր նկարագրել Փարիզի կաղանդը,— ինչպէս պիտի ըսէր բանաստեղծը՝ Հիւկօ մը պէտք է պատկեռացնելու համար ամանորի խրախճանութիւնները, զուարճութիւնները, լուսցնողները, իրար շնորհաւորողները եւ հանդիսաւոր ... համբոյրները:

Սակայն ի՛նչ հարկ Հիւկոյի գրչին,—բոլորՀայերը որ կ'ապրինՓարիզէն հեռու՝ իրենց երեւակայութեամբ թերեւս կը գծեն այնպիսի Կաղանդ մը, որուն նմանը անկարելի է տեսնել ոչ երկրի վրայ, ոչ ալ երկնքի մէջ:

Սակայն եկէք մեզի հարցուցէք, Փարիզ ապրողներուս,— Կաղանդն ի՞նչպէս կը տօնուի Փարիզի մէջ.—

Էյֆէլը տերեւաթափ բարտիի նման տնկուեր է միջոցին մէջ: Պուլոնեի անտառը թրջած ու ցեխոտ: Փարիզի երկինքը գործարաններու ծուխէն սեւցած: Ոչինչ փոխուած է այսօր, թերեւս երէկուընէ աւելի գէշ է կացութիւնը: Ոչ ինչ կայ որ յիշեցնէ Կաղանդը, բացի քոնֆէքթիէրէզ, որ ձեռքդ կը նայի այսօր, հոգ չէ թէ սալ էթրանժէի ձեռք ըլլայ:

Ահա մեր Կաղանդը, հոս Փարիզի մէջ:

Հայկական դատն ալ այսպէս չտեսա՞նք,— լուծուած, սահմանները գծուած, զօրացուած, հաստուցումները վճարուած: Մինչդեռ հոս է եղեր որ նշդուեր է մեզմէ առնուելիք արեան չափը:

Ա՜խ, խաբեբա՛յ Փարիզ, մեր ցաւը աւելի կսկծուն կը դառնայ, հայրենի օջախէն հեռու, առաւելապէս այսօր, Կաղանդի օրով:

Այս կսկի՞ծը պիտի ըլլար մեր կաղանդչէքը:

ԱՐԱՋ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

(ՅԱՌԱՋի միջոցաւ)

— • —

Պլիտայի գաղութէն (Ալժերիա)	160
Պ. Արգումանեանի ամուսնութեան առթիւ	340
Գումար՝	500
Դեկտ. 28ի գումարը՝	838
Ընդհ. գումար՝	1338

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՏԱՐԵԳԼՈՒԽԻ ԱՌԹԻՒ, «ՅԱՌԱՋ»Ի ՅԱՋՈՐԴ ՀԱՄԱՐԸ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐ: «ՅԱՌԱՋ»ի Կաղանդի թիւը՝ կիրակի օր:

Ինքնութեան թուղթերու նորոգման համար

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, անոնք որոնց ինքնութեան թուղթերու պայմանաժամը կը լրանայ 1935 դեկտեմբեր 31ին, եւ որոնց մականուններն կը սկսին A եւ B տառերով, նորոգման համար պէտք է դիմեն յունուար 4էն 7 (այս օրն ալ մէջն ըլլալով):

Դիմումները պէտք է կատարել ուղղակի, խնդրագիր մը ներկայացնելով դրոշմաւոր թուղթի վրայ (4 ֆրանք): Այս առթիւ հարկ է ներկայացնել վաւերական տեղեկութիւններ (երկու օրինակ), լեցնելով եւ ստորագրելով համապատասխան թուղթը, աշխատանքի վկայագիր մը (նոյնպէս երկու օրինակ), լրացած ինքնութեան թուղթը կամ անոր ընկալագիրը, ինչպէս եւ համապատասխանթուղթեր, եթէ կինը, զաւակները, եղբայրները կամ քոյրերը ֆրանսահպատակ են, նաեւ օտար անցագիրը: Տրուած բոլոր տեղեկութիւնները քննութեան կ'ենթարկուին, այնպէս որ պէտք է ուշադիր ըլլալ եւ սխալ յայտարարութիւններ չընել: Բնակութեան տեւողութիւնը հաստատելու համար, կրնան օգտակար ըլլալ հետեւեալ թուղթերը,— Աշխատանքի վկայագիր, վարձքի, ջուրի, կազի կամ ելեկտրականութեան ընկալագիրներ, զաւակներու դպրոցական վկայագիրը, տուրքի թուղթեր, բնակարանի վկայագիր՝ վաւերացուած ոստիկանական տեսուչէն կամ քաղաքապետէն, և խմբագրուած՝ բնակարանի գործակատարին (ժէռան) կամ դռնապանին (քոնսիէրժ) կողմէ:

Թղթատարով ղրկուած խնդրագիրները նկատի չեն առնուիր:

** Յաջորդով՝ կարգ մը լուսաբանութիւններ՝ արհեստաւորներու վերաբերող նոր կարգադրութեանց մասին:

Ազգ. վիճակահանութեան պարգեւները

Ազգ. պարգեւախաղի 13րդ վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ երկուշաբթի օր: Երեք միլիոնի մեծ պարգեւը շահեցաւ 0.232.371 թիւը:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ մէկ միլիոն ֆրանք.— 0.387.155, 0.012.889, 0.153.103, 0.764.644, 0.399.042, 0.741.214:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ 500.000 ֆրանք.— 0.001.338, 0.277.527, 0.975.678, 0.140.943, 0.432.078, 0.522.763:

8.156 վերջացող թիւերը շահեցան՝ 100.000 ֆրանք,

0.712 վերջացող թիւերը՝ 50.000 ֆր.

6.178 վերջացող թիւերը՝ 25.000 ֆ.

4.366 վերջացող թիւերը՝ 25.000 ֆ.

783 վերջացող թիւերը՝ 10.000 ֆ.

35 վերջացող թիւերը՝ 1000 ֆր.:

0 վերջացող թիւերը շահեցան հարիւրական ֆրանք:

— • —

ՕԴԱՆԱՒՈՐԴ ԼԻՆՏՊԷՐԿ, որ իր հայրենիքէն փախած էր վախնալով երկրորդ զաւկին առեւանգութենէն, Լիվրբուլ հասաւ երկուշաբթի օր, կնոջը եւ երեք տարեկան տղուն հետ, իր գնած շոգենաւով: Դեռ յայտնի չէ թէ ուր պիտի հաստատուի:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ, Գերմանիոյ եւ Ճափոնի գաղտնի զինակցութեան մասին: Այս առթիւ թերթերը վրդովիչ մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՇՏԱՊԱՏԱԿ

Հրատ. Ն. Ա. Ա. Ա

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԿՈՒ ՀԱՐՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ե. Չարենցի և Ա. Ս. Գրիբոյեդովի մասին հոդվածներ։

Հ. Յ. Դ.

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ակնունի ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը վաղը Հինգշաբթի երեկուն ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին: Կը խօսի՝ Ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Համազասպ խումբի ժողովը, այս Ուրբաթ երեկուն ժամը 8ին: Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Նիկոլ-Դուման խումբի ժողովը, այս Կիրակի, կէսօրէ վերջ, ժամը 1.30ին, Դաշնակցութեան Տան մէջ. Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Քեռի խումբի ժողովը, այս Կիրակի, կէսօրէ վերջ, ժամը 5ին, սովորական հաւաքատեղին: Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է «ՅԱՌԱՋ»Ի ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

1936 ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ ԱՌԹԻւ

1935 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 1936 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 31

ԲՈԼՈՐ ԱՆՈՆՔ ՈՐ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ Կ'ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԿԱՄ ԵՌԱՄՍԵԱՅ, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ ԵՒ ԿԱՄ ԿԸՆՈՐՈԳԵՆ ԻՐԵՆՑ ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ ՏԱՐԵԿԱՆ, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԿԱՄ ԵՌԱՄՍԵԱՅ, ԻԲՐԵՒ ՊԱՐԳԵՒ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՆ ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ, ՀԱՄԱՁԱՅՆ ԻՐԵՆՑ ՎՃԱՐՄԱՆ:

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՑԱՆԿԸ ԲԱԺՆՈՒԱԾ Է ՏԱՐԵԿԱՆ, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒ ԵՌԱՄՍԵԱՅ ԳԼՈՒԽՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԸ ԱԶԱՏ ԵՆ ԸՆՏՐԵԼՈՒ ԻՐԵՆՑ ՆԱԽԸՆՏՐԱԾ ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ:

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ, ԲԱՑԻ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԷՆ:

ԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓՈՐԹ Տ'ԻԹԱԼԻԻ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԴՊՐՈՑԻՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ՏԻԿՆԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

4 Յունուար, Շաբաթ գիշեր, ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

Յովհաննէսեանի սրահին մէջ, 13 rue Pierre Curie Kr. Bicêtre. Մէթրօ Փորթ տ'Իթալի

տնօրինութիւններէն: Լեհաստան եւ Հոլանտա, որոնք մինչեւ հիմա Իտալիոյ կը դիմէին, այժմ կարեւոր ապսպրանքներ տուած են Թուրքիոյ (նուշ, կաղին, չամիչ եւն.):

ՎԵՑ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴՆԵՐ մեռան առջի օր, երեք տարբեր վայրերու մէջ: Երկուքը Ֆրանսացիներ են, Ֆարապօ եւ Քլէն, որոնք Ֆրանսայէն ճամբայ ելած էին դէպի Մատակասքար, բայց օդանաւը ջախջախուեցաւ Գաւհիրէի մօտ: Առաջինը մեռաւ անմիջապէս, երկրորդը՝ հիւանդանոցին մէջ: Միւս երկուքը Անգլիացիներ են, եղբայրներ, որոնք անհայտ օդանաւը ինկած թռչելով Աւստրալիոյ մէջ: Վերջին երկուքն ալ Անգլիացիներ են, որոնք նոյնպէս ջախջախուեցան Հնդկաստանի մէջ:

ԹԱՌՏԻԷՕ, նախկին վարչապետը, հրաժարեցաւ հանրապետական կեդրոնի կուսակցութենէն, իր խորին դժգոհութիւնը յայտնելով անոր անդամներէն Պ. Փօլ Ռէյնոյի դէմ, որ Իտալիոյ դէմ արտայայտուած էր երեսփ. ժողովին մէջ, մինչ իր կարծիքով ներկայ կացութեան ամբողջ պատասխանատուն Անգլիան է:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Խորապէս ցաւում ենք՝ անվհատ վեթերանի, Հ. Յ. Դաշնակցութեան անսայթաք աւանդապահի, մեր անմոռաց ՊԱՊԱՇԱյի մահը:

ՍԱՐԳԻՍԲԷԿԵԱՆ
ԱՋԻՋԵԱՆ

Բրքէլ, 24 դեկտ. 1935

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Վիէնի կոմիտէն իր շրջանի բոլոր ընկերներու կողմէն, իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ իր վեթերան ընկերոջ՝ ԼԵՒՈՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆի (Պապաշա) դառնաղէտ մահուան առթիւ, իր բոլոր պարագաներուն:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէն, շրջանի բոլոր ընկերներու կողմէ, իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր ԼԵՒՈՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆի (Պապաշա) մահուան առթիւ՝ իր պարագաներուն:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Ռընաժի Գէորգ Չաւուշ խումբը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ իր սիրելի եւ վեթերան ընկեր ԼԵՒՈՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

Կ'ուխտենք չմոռնալ Դաշնակցական Պապաշան:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կ'ողբամ կորուստը վեթերան ընկ. Լ. ԹԱԴԷՈՍԵԱՆի (Պապաշա): Ցաւակցութիւններս իր պարագաներուն:

ՓԻԼՈՍ

Տէսին, 1935 դեկտ. 23

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Այրի տիկին Սրբուհի Ներկարարեան կը փնտռէ իր փեսան՝ Սիմոն Շահրիկեան եւ աղջիկը՝ Մառի կամ տուտու Շահրիկեան, որոնք Յունաստան էին 1927ին, եւ մեկնած են Ֆրանսա: Տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ «Յառաջ»ի վարչութեան:

ղոցին՝ համայքի դպրոցէն, ուր կը յաճախեն Փոնթ Էվէքի շրջանի բոլոր հայ երեխաները, 100 — 120է աւելի — երկու ուսուցչուհիներ (Ֆրանսացի) ալ ներկայ եղան մեր հանդէսին, հետաքրքրութեան համար: Մէկը նուիրատուութեան ալ մասնակցեցաւ 5 ֆրանքով: Չեմ գիտեր թէ՝ ինչ տպաւորութիւն կրեցին: Միայն խմացայ որ՝ հայկական պարին հաւնած էին:

Ամէնէն վերջ ներկայացուեցաւ՝ Հայ - գիւղացը, երբ արդէն կէս գիշերը կը մօտենար, ու լաւ մը ծիծաղելէ վերջ մեկնեցանք սրահէն:

Պալ - Ագբիւր

Հ. Մ. Ը. Մ.

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ֆրանսայի շրջանի սկաուտական գործադիր մարմինը ողբալով սկաուտական շրջանային պատգամաւորական ժողով գումարել 1932ի ընդհ. պատգամաւորականի կողմէ պատրաստուած ծրագիր - կանոնագրի տրամադրութեանց համաձայն:

Շրջանի բոլոր սկաուտական մասնաճիւղերը կը հրաւիրուին ձեռնարկելու անհրաժեշտ պատրաստութեանց:

(Կոչ)

ՓՆՏՌԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ երգիծաթերթ՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ» Փարիզի եւ Շրջանի Յառաջի ցրուիչ Պ. Ա Ւ Ե Տ Ի Ս Էն:

Հրատարակուեցաւ

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ
ԳՐՊԱՆԻ ՕՐԱՑՈՅՑ
1936 — Ժէ. Տարի
Գին 5 ֆրանք

Դիմել երկասիրողին, 1, Pl. Gare des Vallées, Bois Colombes, Seine, (France):

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

Ընկերահաւաքական խնջոյք թէյասեղան

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒ ԵՒ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ, հովանաւորութեամբ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

4 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին,

Brasserie du Chapitreի սրահին մէջ

Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Շարժանկարով պիտի ներկայացուի ընկ. Վարանդեանի յուղարկաւորութիւնը, հերոսներու դիմանկարներ, հայկական կեանքէ առնուած պատերազմական հետաքրքրաշարժ կտոր մը: Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Աւանդական ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌ եւ զանազան զուարճալի անակնկալներ:

Ծախքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 3 ֆրանք

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՎԻԷՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

12 Յունուար, կէսօրէ վերջ

կը ներկայացուի՝ ՍԱՍՈՒՆԸ ԱՅՐՈՒՈՒՄ Է

ՏՕՆԱԾԱՌ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻւ

Կազմակերպուած ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ եւ ՖՐԱՆՍ - ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ՊԱՆԵԷՕ - ՔԱՇԱՆի մասնաճիւղին կողմէ:

Կիրակի, 5 Յունուար, 150, Ռուբ տ'Օրլէանի սրահին մէջ:

Նախագահութեամբ՝ Պ. ՍԵԴՐԱԿ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆի

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի

Մանուկներու պտղաբաշխութիւն Կ. խաչի կողմէ, անակնկալներ:

Ծախսերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք:

ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋՈՑ.— Porte d'Orléanէն առնել 88 թիւ հանրակառքը եւ իջնել ârret Bagneux:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած՝ ՍԷՕԼԷՕԶԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ» Թատերախումբին կողմէ

5 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, Պիերօ Թապայի սրահին մէջ, Place de la Gare, Առնուիլ լէ Կոնէս:

Կը ներկայացուի ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆի

ԱՒԵՐՈՒՄՆ ԱՆԻ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՆ (տրամ)

եւ ԵՐԵՔ ՔԱՋԵՐ (զաւեշտ)

Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք:

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷ՛Ր ԿԸ ՓՆՏՌԷՔ

ԱՀԱ ՁԵԶԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԿԱՂԱՆԴՉԷՔԸ, ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆ ՄԸ

ՀԱՅ ՔՆԱՐ 600 ԷՋ, 603 ԿՏՈՐ ԵՐԳ

ԱԶԳԱՅԻՆ — ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՌԱԶՄԱ — ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ, ՏՕՀՄԻԿ ԵՐԳԵՐ, ՔԱՅԼԵՐԳՆԵՐ, ՍԻՐԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԶՈՒԱՐԹ ԵՐԳԵՐ, ԶԱՆԱԶԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՏՈՐՆԵՐ, ԲԱՌԱՑԱՆԿ, ԵՐԳԱՑԱՆԿ, ԵՒԱՅԼՆ:

Հրատ. «ՀՈՐԻԶՈՆ»ի: Գին՝ 20 ֆրանք: Դիմել՝ «ՅԱՌԱՋ»ի վարչութեան:

ԳՈՅԱՄԱՐՏ Օրացոյց 1936 է. տարի

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան

ԿԱՂԱՆԴԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՆՈՒԷՐԸ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Պահանջեցէք ձեր շրջանի գործակալէն:

Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝ GAYZAK DJARAYANի, 49, Rue Nationale, Marseille. France.

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՆՈՒԷՐ ՄԸՆ Է տօնական օրերու առթիւ Յ. Ս. Ֆէրմանեանի նորատիպ չքեղ հատորը՝ ԽՕՍՆԱԿ, որ կը պարունակէ շատ մը բարոյացուցիչ պատմուածքներէ զատ Ծնունդի հրապուրիչ պատմութիւններ: Գին 15 ֆրանք:

Դիմել տպագրիչին՝ Imp. Der Agopian, 17, Rue Damesme - Paris:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ն

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ այցելել Նոր Տարւոյ եւ Տօներու առթիւ Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամագործ - ոսկերիչ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՍՄԷՐԵԱՆի

(Maison E. CHARLES) Հիմնուած 1869

29, Rue MATHIS Métro CRIMÉE

Tél. NORD 56 - 97 (Ա. AJ., AV., CP., 52, 50)71

Կը գտնուին ամէն քանակի մատչելի, գրպանի, թեւի, շըմինէի, պատի եւ զարդուցիչ ժամացոյցներ, զոհարեղէններ եւ տնական սպասներ, 100էն 10էն մինչեւ 20 իրական զեղչ եւ Նոր Տարւոյ առթիւ սիրուն նուէրներ:

Խղճամիտ նորոգութիւն ժամացոյցներու: Չափաւոր գիներով նորոգութիւն, շինութիւն եւ փոփոխութիւն զոհարեղէններու:

Կը գնենք բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ թանկագին քարեր:

Գաւառներէն եկած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

Կիրակի օրերը եւս բաց է վաճառատունը:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Եթէ կը փափաքիք որ ձեր հանդէսները շահաւոր ըլլան, դիմեցէք Նախօրօք հայկական ԵՓՐԱՏ նուագախումբին:

Նշանտուքներու, հարսանիքներու, երեկոյթ-պարահանդէսներու մէջ կը նուագէ ձեր սիրած հայկական, կովկասեան, եւրոպական եղանակները եւ թանկօ արժէնթին: Նուագախումբը ունի իր նոր տարազները:

1936 տարուան ընթացքին հրաւիրեցէք մեզ մէկ անգամ համոզուելու համար: Մատչելի գիներ բաղդատմամբ ուրիշ նուագախումբերու:

Պայմանագրուելու համար, 15 օր առաջ, դիմել ղեկավար

ՏԻԳՐԱՆ ՕՆԱՍԵԱՆի 15, Rue Pourtour, Clamart, Seine

ՏԱՐՕՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Confection POUR DAMES et Bonneterie.

2 Rue St. PHILIPPE (Angle 115, Rue d'Aboukir). PARIS (2). Tél. CENTRAL: 20-86.

Մեծաքանակ վաճառում ամէն տեսակի կանացի հագուստեղէններու, ՌՈԲ, ՇԸՄԻԶԻԷ, ԺԻԻՔ, ԺԱՔԷԹ, ԱՆՍԱՄՊԼԸ, ԹՐՈՒԱՔԱՌ, ՓՈՒԼՕՎԵՐ (կնոջ, այրերու եւ տղոց համար), քանէ եւն.: Վերոյիշեալ ապրանքները մեր իսկ արտադրութիւնն ըլլալով, ուրախ ենք մեր հայ - րենակից առեւտրականներուն տալու միջոցներ — ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆ ԵՒ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ — որ կարենան յաջողութեամբ պայքարիլ իրենց մրցակիցներուն հետ:

Խնդրանքի վրայ, գաւառի հայրենակիցներուն կը ղրկուի ԳԻՆԵՐՈՒ ՑԱՆԿ ինչպէս նաեւ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ:

Փորձի համար ուզուած նմոյշները կարելի է վերադարձնել յանձնումէն մինչեւ 10 օր յետոյ:

Շնորհիւ լաւ կազմակերպութեան, ապրանքներու արագ եւ խղճամիտ առաքումը ապահովուած է:

Ամէն յաճախորդ, երբ ամիսը անգամ մը կը ստանայ նորութիւններու մանրամասն ցանկը իրենց վերջին գիներով:

Փորձեցէք անգամ մը աշխատիլ մեզ հետ: Վստահ ենք որ մեր ուղղամիտ գործունէութեամբ, պիտի յաջողինք ձեր անունը արձանագրել իբր տեւական յաճախորդ:

Պ. ՎԱԼԷՆՍԻ

Chez VALENSI
Grand Restaurant
ՄԵԾ ՃԱՇԱՐԱՆ
6Ф, Rue LAFAYETTE.
Tél Prov. 58-62
Métro: Cadet & Le Peletier.

Գեղեցիկ եւ մեծ սրահ: Արեւելեան եւ ֆրանսական խնամուած կերակուրներ: Ունինք ամէն տեսակ ըմպելիներ, օղիներ եւ բազմաթիւ աղանդերներ: Ժամադրավայրը բոլորին:

Մասնաւոր չքեղ սրահ մը առանձնացուած միութեանց ժողովներուն (միայն քննամասինով) եւ հացկերոյթներու համար:

Ժամադրուիլ նախապէս:

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐ, ՌՈՒՃԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

ԼԱՒ ԿԱՇԻՆ ՄԻԱՅՆ ԿԸ ԲԵՐԷ ԼԱՒ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ

Ձեր արհեստին մէջ յաջողիլ,
Ձեր յաճախորդներուն թիւը աւելցնել օրէ օր,
Ձեր chiffres d'affaires կրկնապատկել,
Դիմեցէք՝

TANNERIE DE LA DEULE
9, Rue Charlot, Paris. Métro: République.
Tél.: ARChive 05-86

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆՆ Է՝

Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՕՆԵԱՆ

որ ձեզի պիտի տայ, չափաւոր գինով, լաւ կաշի. Marque H. S. Tannage lent chêne որ պատրաստուած է մեծ խնամքով:

Գաւառի կօշկակարներուն նմոյշ կը ղրկուի Contre remboursementով:

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(16 ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
Procédure Générale.
159, Rue Lafayette Tél. Nord 68 - 02
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

1.— ՄՈՒՍԱ ԼԵՌԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՕՐԵՐԸ, Ա. հատոր, 466 էջ. գին 35ֆր. Բ. հատորը լոյս կը տեսնէ Դեկտեմբերին:
2.— ԿԱՅԾԵՐ, Րաֆֆի, Պէյրութ, 2 հատորը մէկ 50 ֆրանք:
3.— ԴԱՒԻԹ ԲԷԿ, Րաֆֆի, Աթէնք 1935, 688 էջ, 40 ֆրանք:
4.— ՎԻՇԱՊՆԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ, Տիկ. Հայաստան Գէորգեան, 15 ֆր.:

Վ ճ ա ր ո ւ մ ն ե ր ը կ ա ն խ ի կ:

ԴԻՄԵԼ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆԴ. ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6)

Chèque postal-Paris 1278-35. Tél. Danton. 88-65.

17, Rue Damesme, PARIS (13) Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ՀԵՌԱՁԱՅՆԻ ՀԱՄԱՐ) Métro : TOLBIAC

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 3 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI 3 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3002 Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐԻ ԽՕՍՔ

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ...

Միջանկեալ՝ ընդհանուր ակնարկ մը, 1935ի քաղաքական դէպքերու, բայց մանաւանդ անոնց հակազդեցութեանց վրայ:

Գլխաւոր դէպքը, անշուշտ, իտալեւհաբեշական տագնապն է, որ խմորուեցաւ տարուան սկիզբը, զանազան միջադէպերով, եւ պատերազմի յանգեցաւ Սեպտեմբերին:

Այս առթիւ, պատմութիւնը արձանագրեց իրողութիւն մը, որ պիտի մնայ եզական, ժամանակակից տարեգրութեանց մէջ:

Առաջին անգամ ըլլալով, լուրջ փորձ մը կատարուեցաւ բանեցնելու Ազգերու Դաշնակցութեան մեքենան, իբրեւ ազդակ խաղաղութեան եւ չանթարգել պատերազմի դէմ:

1935 հոկտ. 2ին Մուսոլինի զօրաշարժի կ'ենթարկէր 20 միլիոն ֆաշականներ, գրգռացնելով Իտալիոյ բոլոր քաղաքներն ու գիւղերը, շեփորներով, կոչնակներով եւ ճառերով:

Հոկտ. 6ին իտալական բանակը գրաւեց Ատուան:

Հոկտ. 7ին Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը Իտալիան հռչակեց «նախայարձակ». ապա ուրեմն ուխտադրուժ, համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտի 16րդ յօդուածին:

Հոկտ. 9ին Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովին 55 անդամներէն 51ը վաւերացուցին այս վճիռը: Ընդդիմացան միայն Աւստրիա, Հունգարիա եւ Ալպանիա, իսկ Զուիցերիա միջին ճամբայ մը բռնեց:

Հոկտ. 11ին որոշուեցաւ արտօնել զէնքի եւ ռազմանիւթի արտածումը Եթովպիոյ համար, զրկելով Իտալիան:

Հոկտ. 14ին հաստատուեցաւ պատժական տնօրինութեանց առաջին շարքը,— դադարում վարկի, փոխառութեանց եւն.:

Նոյ. 18ին շարք մը պատիժներ եւս, շատ աւելի ծանր,— արգելք ներածման եւ արտածման, ինչ որ «Ամօթի Օր» կոչուեցաւ Իտալիոյ մէջ:

Այս կաշկանդումներուն դիմաց, որոնց նպատակն է անելի մատնել Իտալիան եւ դադրեցնել պատերազմը, Մուսոլինի դիմեց արտակարգ տնօրինութեանց եւ կազմակերպեց կրաւորական դիմադրութեան պայքար մը:

Պատիժները չդադրեցուցին պատերազմը, որ կը շարունակուի մինչեւ այսօր, եւ այժմ պատժարկու պետութիւնները պիտի փորձեն աւելի վճռական միջոց մը,— դադրեցնել քարիւղի, երկաթի, պողպատի, պղինձի եւ ածուխի արտածումը:

Այս ծանրակշիռ տնօրինութենէն առաջ, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարները ծրագիր մը մշակեցին, հաշտարար ելք մը գտնելու համար, բայց դեռ Հռոմէն պատասխան չհասած, ծրագիրը ջուրը ինկաւ եւ Սըր Ս. Հօր տապալեցաւ, իբրեւ հետեւանք Անգլիոյ հանրային կարծիքին ճնշման:

Եւ այժմ կը սպասուի յաջորդ քայլին, Ազգերու Դաշնակցութեան յունուար 20ի նիստին, ուր պիտի քննուի նոր պատիժներու, մասնաւորապէս քարիւղի արգելքի խնդիրը:

Ինչպէս միշտ, այս հարցին մէջ ալ բրիտանական աշխարհակալութիւնն է որ տուն կուտայ շարք մը կարգադրութեանց, չհանդուրժելով որ եւ է մրցակցութեան:

Դեռ անստոյգ է պատերազմին ելքը: Ոչ Մուսոլինի կրնայ գիտնալ իր ստանալիքը, ոչ ալ Նէկիւսը՝ իր տալիքը:

Բայց ստոյգ է մէկ բան,— Մեծն Բրիտանիա ոչ միայն յաջողեցաւ իր ետեւէն քաշել 50 պետութիւններ, «յանուն քաղաքակրթութեան եւ խաղաղութեան», այլ եւ գլուխ հանեց «փոխադարձ աջակցութեան» բանաձեւը, առ այժմ իր հաշւոյն:

Այսպէս, եթէ Իտալիա յարձակում գործէ Անգլիոյ դէմ, իրեն օգնութեան պիտի հասնին Միջերկրականի պետութիւնները,— առաջին առթիւ Ֆրանսա, Թուրքիա, Յունաստան եւ Եուկոսլաւիա: Չէ՞ որ բրիտանական Արմատան ամփոփուած է յամենայն Միջերկրականի ջուրերուն մէջ, իբրեւ արթուն պահակ Ազգերու Դաշնակցութեան ... Ո՞ր պետութիւնը պիտի կրնար յանձն առնել այսքան զոհողութիւն, օրուան այս ժամուն:

Եւ միւսները համակերպեցան, ուրիշ ելք չգտնելով առայժմ փորձանքներու դէմ:

Այս առթիւ ուշագրաւ չէ՞ որ, Ֆրանսայէն յետոյ ամէնէն փութկոտը գտնուեցաւ Թուրքիա, յանձն առնելով ի հարկին օգնութեան հասնիլ Մեծն Բրիտանիոյ:

X

Ուրեմն, 1935ը 1936ին կը փոխանցէ գործնական բանաձեւ մը հաւաքական ապահովութեան մասին: Բանաձեւ մը առայժմ կաղ եւ երկդիմի, որուն մէկ ճամբան եթէ ժընեւն է, միւսը կ'առաջնորդէ շատ աւելի կարուկ ելքի մը,— զինուորչու:

1935ի սկիզբէն մինչեւ վերջը, ամէնէն աւելի աչքի զարնող այս երեւոյթը, բոլոր երկիրներուն մէջ:

Բոլորն ալ կազմ եւ պատրաստ ծրագիրներ ունէին տարիներէ ի վեր, բայց երբ Հիթլէր վերահաստատեց պարտաւորիչ զինուորութիւնը (1935 մարտ 16), մէկը միւսին հետ մրցելու մը ելաւ, ապահովութեանց նոր ծրագիրներ որոճալով:

Ամէնէն առաջ Ֆրանսան Մարտ 15ին փութաց երկարաձգել զինուորութեան շրջանը: Իտալիա հրամանագրով մը գործօն բանակին թիւը բարձրացուց 800,000ի: Մեծն Բրիտանիա բաւական վարկեր սահմանեց, զօրացնելու համար բանակը, նաւատորմը եւ օդատորմիղը: Եւ Թուրքիան անգամ, դեկտ. 25ին քուէարկել կու բացառիկ օրէնքներ, որոնց համաձայն 21 ու կէս միլիոն ... կը յատկացուի նոր օդանաւերու շինութեան, ինչպէս եւ 2 ու կէս [illegible] տուրք մը՝ նոյն առաջադրութեամբ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԾԱՆՐ ԴԷՊՔ ՄԸ ՌԱԶՄԱՃԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

Շուէտական Կարմիր Խաչը ռմբակոծուա՞ծ է

Երկու օր առաջ հաբեշական աղբիւրէ կը հաղորդէին թէ իտալական օդանաւերը ռմբակոծելով ոչնչացուցած են շուէտական Կարմիր Խաչը եւ 9 բժիշկներէն միայն մէկը ողջ մնացած է (հարաւային ճակատ): Այս լուրը մեծ յուզում պատճառեց Շուէտի եւ Ժընեւի մէջ, ուր կը գտնուի միջազգային Կարմիր Խաչի կեդրոնը: Վերջին լուրերու համաձայն, լուրը չափազանցուած է: Միջազգային Կ. Խաչի ներկայացուցիչը Ատտիս-Ապէպայէն կը հեռագրէ թէ ստոյգ լուրեր կը պակսին եւ թէ տեղեկագիր մը պիտի ղրկէ այսօր-վաղը: Եթովպիոյ կայսրը անմիջապէս բողոքի հեռագիր մը ուղղեց Ազգերու Դաշնակցութեան: Իսկ իտալական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ ռմբակոծումը անհրաժեշտ էր իբրեւ վրէժխնդրական միջոց, քանի որ Հաբէշները երկու իտալացի օդանաւորդներու գլուխները կտրելով, բնիկներուն ցոյց տուած են եւ յետոյ Հարրար տարած են: Իտալական զեկոյցը այս առթիւ կը հերքէ թէ ռմբակոծումը ուղղուած էր շուէտական Կ. Խաչին դէմ, բայց գիտել կուտայ թէ հաբէշ զօրավարները յաճախ կ'ապաստանին Կ. Խաչի վրաններուն շուրջ, երբ օդանաւային ռմբակոծութիւն կը կատարուի:

Ամէն պարագայի մէջ, Շուէտացիները շատ զայրացած են: Թերթերը խստօրէն կը քննադատեն Իտալիան եւ հատուցում կը պահանջեն, միեւնոյն ատեն առաջարկելով նոր Կ. Խաչ մը ղրկել, իբրեւ արժանաւոր պատասխան: Թշնամական ցոյցեր կատարուեցան Իտալիոյ դէմ:

Կատաղի կռիւներ Մաքալէի առջեւ

Վերջին լուրերու համաձայն, կռիւները կը շարունակուին Մաքալէի շուրջը: Հաբէշները, որոնք մասամբ պաշարած են այդ քաղաքը, առիթ ունեցան թեթեւ նահանջ մը կատարել վերջին օրերս: Մանրամասնութիւններ կը պակսին, բայց ստուգուած է որ երկու կողմերն ալ շատ ծանր կորուստներ կրած են: Գիրկընդխառն կռիւներ տեղի կ'ունենան նաեւ Օկատէնի ճակատին վրայ եւ հրացէնէն աւելի սրազէնն է որ կը փայլի:

Նոր խռովութիւններ Եգիպտոսի մէջ

Կարճատեւ դադարէ մը յետոյ, խռովութիւնները վերսկսան Եգիպտոսի մէջ: Դեկտ. 31ին, վիրաբուժական միջազգային համագումարին առթիւ, հազարաւոր ուսանողներ պաշարեցին օտար պատուիրակները բուռն կանչեր արձակելով: Շատեր ինքնաշարժերու վրայ խոյանալով կ'աղաղակէին.— «Եգիպտոսը Եգիպտացիներուն», «անկցի՛ Անգլիա, անկցի՛ մարդպանը»: Համալսարանի մեծ սրահին մէջ, ուր տեղի կ'ունենար համագումարը, ուսանողները յանկարծ խուժեցին եւ մէկը ցոյց տալով իրենց նահատակ ընկերներուն պատկերները, կրակոտ ճառ մը խօսեցաւ: Յետոյ ազդարարեց.— «Ոտքի՛»: Եւ բոլոր ներկաները ոտքի ելան, մէկ վայրկեան լռութեամբ: Քիչ յետոյ հասաւ Նահաս փաշա, Վաֆտի նախագահը, եւ արժանացաւ խանդավառ ցոյցերու: Ոգեւորութիւնը գագաթնակէտին հասաւ երբ եկաւ Թագաւորին ներկայացուցիչը, իշխան Մուհամմէտ Ալի Հասան: Բոլորը մէկ բերան կը պոռային.— «Կեցցէ՛ Եգիպտոսի եւ Սուտանի Թագաւորը»: Բրիտանական մարդպանը բացակայ էր, իսկ վարչապետը անարգական ցոյցերու հանդիպած ըլլալով, հարկադրուեցաւ տուն վերադառնալ:

Ցուցարարները կը պահանջեն ոչ միայն ներում հռչակել վերջին դէպքերու առթիւ բանտարկուած Եգիպտացիներու, այլ եւ օր առաջ գործադրել 1923ի սահմանադրութիւնը, որուն վերահաստատումը հռչակուեցաւ քանի մը շաբաթ առաջ: Ազգային միացեալ ճակատը անհամբեր կը սպասէ Մեծն Բրիտանիոյ պատասխանին, իսկ այս վերջինը իր մարդպանին միջոցաւ բողոքագիր մը ուղղած է Եգիպտոսի կառավարութեան, քանի մը Անգլիացիներու դէմ կատարուած յարձակումներուն առթիւ:

«Անկցի՛ Անգլիա» կը պոռան փողոցներուն մէջ

Վերջին լուրերու համաձայն, անգլիական կառավարութիւնը պատասխանած է Եգիպտոսի ազգ. միացեալ ճակատի առաջարկին եւ տրամադրութիւն կը յայտնէ բանակցելու 1930ի ծրագրին հիման վրայ: Պատասխանը համակրանք յայտնելով հանդերձ Եգիպտոսի ազգային պահանջներուն, գիտել կուտայ թէ իտալեւհաբեշական վէճը թոյլ չէ տուած մանրամասնօրէն ուսումնասիրել խնդիրը, եւ պատրաստակամութիւն կը յայտնէ բանակցութեանց սկսելու, երբ եգիպտական կառավարութիւն մը կազմուի յառաջիկայ ընտրութիւններէն յետոյ:

Նահաս փաշա գոհացուցիչ գտաւ այս պատասխանը, բայց ուսանողները մերժեցին եւ նոր ցոյցեր կազմակերպեցին: Յունուար 1ին հազարաւոր ուսանողներ եօթը թեւերու բաժնուած, Կիզէէն ճամբայ ելան դէպի Գահիրէ: Միւս կողմէ 2000 ուսանողներ ցոյցեր կատարեցին Գահիրէի փողոցներուն մէջ, «անկցի՛ Անգլիա» պոռալով եւ վերջնական պատասխան մը պահանջելով: Համալսարանը խիստ հսկողութեան տակ առնուած է, որպէսզի չխանգարեն վիրաբուժական միջազգային համագումարը: Կառավարութիւնը հրամայեց փակել կարգ մը կրթական հաստատութիւններ, մինչեւ երկուշաբթի եւ խիստ միջոցներ ձեռք առնել, եթէ նոր ցոյցեր կատարուին, ազդարարելով թէ անոնք կրնան «դժբախտ հետեւանքներ ունենալ Եգիպտոսի համար»:

** Ոստիկանութիւնը ժամանակին իմացած ըլլալով Կիզէի ցոյցը, բացած էր բոլոր կամուրջները, որպէսզի ցուցարարները չկարենան քաղաք մտնել: Այս առթիւ կրկնապատկուած են ոստիկանութեան ուժերը:

Մարսէյլի ջուրերը վարակուա՞ծ են

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ իբրեւ հետեւանք յունուար 1ի տեղատարափ անձրեւներուն, ծանր ողողումներ եւ արկածներ պատահած են: Պոմոն-Սէն-Ժիւլիէնի մէջ (ուր հայկական կարեւոր գաղութ մը կ'ապրի), տղմոտ ջուրերը իրենց ճամբուն վրայ եղած աղտեղութիւնները քշելով, ժամերով հոսած են Մարսէյլի ջուր հայթայթող ջրանցքին մէջ: Այնպէս որ, ջուրերը վարակուած են եւ մեծ զգուշութիւն կը պահանջեն: Տեղ տեղ հողը կքած ըլլալով, հարկ եղած է պարպել կարգ մը բնակարաններ:

Ողողումները մեծ վնասներ պատճառած են նաեւ Թուլոնի, Ավինեոնի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ:

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՍԿԶԲՈՒՆՔԱՅԻՆ » ...

Տարիներով հարս - կեսուր խաղալէ, առեն մը միացեալ ճակատ կազմելէ եւ բաժնուելէ յետոյ, նոր ··· ապահարզան մը կնքած են Ամերիկայի ռամկավարներն ու Հօկ - համայնավար խմբակցութիւնը:

Կը թուի թէ այս անգամ շատ լուրջ է անջատումը: «Սկզբունքայի՛ն»:

Առաջին պառակտումը զարգացաւ 1935ի սկիզբը, երբ միացեալ ճակատին ձախ թեւը հրապարակաւ հաշիւ պահանջեց Դուրեան փոնտի յանձնախումբէն:

Ռամկավարները ամիսներով առին-տուին, կեղծ հաշիւ մըն ալ հրատարակեցին, յանուն իրենց Առաջնորդարանին, եւ կծկուեցան:

Այս անգամ ուրիշ վէճ մը,— Խ. Հայաստանի տարեդարձը Հօկին, «Բանուոր»ին եւ միւսներուն հետ միասի՞ն տօնել թէ առանձին:

Հարցը կը ծեծուի ժողովներով, թղթակցութիւններով, թերթերով, — բայց համաձայնութիւն չի գոյանար, եւ ռամկավարները զատ կը տօնեն, համայնավարները զատ:

Այս առթիւ ի՞նչ պերճիմաստ յայտնութիւններ, երկու կողմէն ալ:

Կարդալով փոխանակուած նամակները «Նոր Ուղի» շաբաթաթերթին մէջ, ախ ի բերան պիտի մնաք:

Բայց մինչեւ հոն երթալու պէտք չկայ:

Պայքար, Ամերիկայի ռամկավարներուն օրկանը, լիուլի կը գոհացնէ մեզ, իր զանազան գրութիւններով եւ խմբագրականներով.

«Ճաշակեցէք եւ տեսէք զի քաղցր է··· ակր».

— «Մինչեւ անգամ Խ. Հայաստանի կառավարութեան հանդէպ մեր ունեցած հաւատարմութիւնն ու համակրանքը՝ անոր կատարած ազգաշինական մեծ գործերուն համար, մի՞թէ պատճա՞ռ են որ Ամերիկայի մէջ ամէն գոյնէ եւ տեսակէ բոլշեւիկներու հետ Հայաստանի տարեդարձը տօնենք, երբ գիտենք որ այս պարոնները Հայաստանի հետ կապ ու կապակցութիւն չունին, ոչ ալ հայրենասիրութեան մղումներուն համեմատ կը գործեն»: (30 նոյ. 1935):

Դեռ աւելի սարսափելին,— այս անգամ Հօկի գլխուն.

— «Հօկը, դժբախտաբար, գործակից է այս երկրին մէջ համայնավար կուսակցութեան, որ հայ կազմակերպութիւն չէ, թէեւ հայ անհատներ կան անոր մէջ, իսկ ոչ - հայ կազմակերպութեան մը համար տեղ չկայ հայ կեանքին մէջ:

Ցաւալի է որ, Հայաստանի վերաշինութեան նուիրուելու նպատակաւ կազմուած Հայրենիքի Օգնութեան Կոմիտէն, այսօր իր նպատակէն շեղած է եւ կը տարածէ համայնավարական քարոզութիւն ամերիկահայ գաղութին մէջ»: (3 դեկտ.):

Այս ալ ոչինչ: Սպասեցէք մինչեւ վաղը:

ՎԱՀԷ

Ի՞նչ կը նշանակէ «արհեստաւոր»

Արհեստաւորներու ինքնութեան թուղթի հարցին առթիւ, մինչեւ հիմա հրատարակեցինք ոչ միայն օրէնքը եւ յարակից հրահանգները, այլեւ լրացուցիչ լուսաբանութիւններ: Ահաւասիկ բացատրական մը եւս, զոր կը քաղենք Սէնի նահանգապետութեան «Արհեստաւորներու Սենեակ»ի շրջաբերականէն:

ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ ՎԱՐՊԵՏ - ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐԻ (ՄԷԹՐ ԱՐԹԻԶԱՆ). Օրէնք 1925 յուլիս 26ի, յօդուած առաջին, լրացուած եւ բարեփոխուած 1934 մարտ 27ի օրէնքով.— «Վարպետ-արհեստաւորներ» բացատրութեամբ կը հասկցուին այն ինքնավար աշխատաւորները, արական թէ իգական սեռէն, որոնք անձամբ եւ իրենց հաշուոյն, առանց վարպետի մը (փաթրօն) հրամանին տակ գտնուելու, ի գործ կը դնեն ձեռական արհեստ մը, կ'աշխատին իրենց տան մէջ կամ դուրսը, մեքենայ ունենան թէ ոչ, խանութ կամ նշանակ ունենան թէ ոչ, որոնք գլխաւորաբար կը զբաղին իրենց սեփական աշխատանքին արտադրութեան վաճառումով, իրենց արհեստական կարողութիւնները կ'ապացուցանեն նախապէս կատարուած աշկերտութեամբ մը կամ երկար ատեն այդ արհեստին մէջ վարժուած ըլլալով, իրենց աշխատանքը կը կատարեն առանձին կամ աջակցութեամբ իրենց կողակցին, իրենց ընտանիքին անդամներուն, ընկեր - արհեստաւորներու (քօնփանիօն) կամ աշկերտներու:

Այս ընկեր - արհեստաւորներու կամ աշկերտներու թիւը պէտք չէ անցնի այն չափը որ պիտի նշանակուի իւրաքանչիւր արհեստի կամ արհեստներու շարքի մը համար, աշխատանքի նախարարին մէկ հրամանագրով, խորհրդակցելէ յետոյ արհեստաւորներու կազմակերպութեանց եւ Արհեստներու Սենեակին հետ: Այս թիւը ամէն պարագայի մէջ չի կրնար անցնիլ տասը եւ արհեստաւորը ինք պիտի ապահովէ իր աշխատանքին ղեկավարութիւնը»:

Այս առթիւ ըսենք որ օրէնքին մեկնաբանութեան առթիւ որոշ թիւրիմացութիւններ կը տիրեն Աշխատանքի նախարարութեան եւ ոստիկանութեան վերատեսչութեան միջեւ, եւ գործադրութեան ատեն է որ պիտի ճշդուին շատ մը մանրամասնութիւններ:

Անգլ. օդանաւ մը ծովն ինկաւ 12 զոհերով

Օդանաւային արկածները իրարու կը յաջորդեն ատենէ մը ի վեր: Անցեալ օր հաղորդեր էինք երեք արկածներ, վեց զոհերով:

Չորեքշաբթի օր, անգլիական «Սիթի ավ Խարթում» ջրօդանաւը ծովն ինկաւ Աղեքսանդրիոյ բացերը, եւ 13 ուղեւորներէն 12ը խեղդուեցան: Օդանաւը, որ կանոնաւորապէս կ'երթեւեկէր Աթէնքի եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ, Յունաստանէն ճամբայ ելած էր կէս օրին: Կրետէի մէջ կանգ առնելէ յետոյ, վերսկսաւ թռիչքը դէպի Աղեքսանդրիա, ուր պիտի հասնէր իրիկուան: Յանկարծ նաւահանգիստին առջեւ խարսխած մարտանաւերու սպաները դիտեցին որ օդանաւը թաւալգլոր կ'իջնէ դէպի ծով: Շատ չանցած կորաւ ջրամոյն: Թորփիլանաւ մը օգնութեան հասնելով փրկեց միայն ուղեցոյցը (փիլօթ): Խուզարկութիւնները շարունակուեցան մինչեւ գիշեր, բայց անօգուտ: Բուն օդանաւորդներէն զատ, միւս ուղեւորներուն հօթը Անգլիացի էին, մէկը Իտալացի, մէկը Ամերիկացի: Ուշ ատեն օդանաւին բեկորները գտնուեցան Աղեքսանդրիայէն վեց քիլոմեթր հեռու:

** Ֆրանսացի գրագէտ - օդանաւորդ Էգզիւփէրի, որ կիրակի օր ճամբայ ելած եւ Պէնկազի հասած էր, ճամբան շարունակելու համար դէպի Պասրա, իր հետքը կորսնցուցած է քանի մը օրէ ի վեր: Այս առթիւ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ Փարիզի մէջ: Բազմաթիւ օդանաւեր կը յածին Միջերկրականի, Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ վրայ, հետքը գտնելու համար:

ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՄԵՐԿ ՏՂՈՒ մը (5—6 տարեկան) դիակը գտնուեցաւ Թիէի գերեզմանատան ճամբուն վրայ, Շուազի - լը Ռուայի մօտ: Ոչ տղան ճանչցուած է, ոչ ալ մարդասպանը:

ՅԱՅՈՒՄՈՍԱՅԻՆ ՅՈՒՎԱՆՈՍ

ՆՈՂՎԱ

ՎԱՎԱՅԱՄԻ - ՏՍՉՈՒ

Ցեղակից ընդունելություն կազմակերպեց Թուրքիայի Ազգային Մեծ Ժողովի նախագահ Ջալալ Բայարը Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների նախագահ Ֆրանկլին Ռուզվելտի որդի Ջեյմս Ռուզվելտի պատվին, որ ներկա է գտնվում Անկարայում կայացող միջազգային առևտրական ժողովին։ Ընդունելության ներկա էին նաև Թուրքիայի վարչապետ Ռեֆիկ Սայդամը, արտաքին գործերի նախարար Մեմդուհ Շևքեթ Սունալը, ֆինանսների նախարար Նուման Մենեմենջիօղլուն, պաշտպանության նախարար Հասան Սաքան, ներքին գործերի նախարար Ֆաիք Օզթրակը, ինչպես նաև Թուրքիայի Ազգային Մեծ Ժողովի անդամներ, զորքերի հրամանատարներ, գեներալներ, ադմիրալներ, դիվանագիտական կորպուսի անդամներ, Թուրքիայի մտավորականության ներկայացուցիչներ և ուրիշներ։

— «Հայրենիքի համայնապատկան ժամակալ» ամսագրի 1918—20 թվականների համարները, որոնք լույս են տեսել Վանում, պահվում են Մատենադարանում։

Հայտնի վիպագիր, Հայրենիքի համայնապատկան ժամակալի խմբագրության անդամ Հակոբ Օշականի ծննդյան 75-ամյակի առթիվ Մատենադարանում կազմակերպված ցուցահանդեսում ներկայացված են նրա «Տաճիկ դիպուկներ» վիպակի ձեռագիրը, որ հեղինակը նվիրել է Մատենադարանին։

Ցուցահանդեսում ներկայացված են նաև Հակոբ Օշականի գրչին պատկանող այլ ձեռագրեր, նամակներ, լուսանկարներ, գրքեր և այլն։

Ցուցահանդեսը կազմակերպել է Մատենադարանի ձեռագրերի բաժինը։

Ցուցահանդեսը կբացվի հունվարի 27-ին (1890—1917) Մատենադարանի ընթերցասրահում։

Ամերիկյան «Ամերիքըն Մերքյուրի» ամսագրի հունվարյան համարում Ջեյմս Ռորթի հոդվածում կարդում ենք հետևյալը։

Ամերիկյան գրականության մեջ հազվադեպ են այն գրողները, որոնք կարողացել են ստեղծել իրենց ընթերցողների լայն շրջանակը։ Ամերիկացի գրողներից ոչ ոքի չի հաջողվել այդ այնքան, որքան Ջեք Լոնդոնին։ Նրա գրքերը թարգմանվել են աշխարհի գրեթե բոլոր լեզուներով։ Նրա գրքերը ամենուր կարդում են մեծ հետաքրքրությամբ։ Ջեք Լոնդոնի գրքերը ամենուր կարդում են մեծ հետաքրքրությամբ։ Ջեք Լոնդոնի գրքերը ամենուր կարդում են մեծ հետաքրքրությամբ։

Ջեք Լոնդոնի

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՊԱՏՄԵՍՔ ՁԵԶ

— Ա՛յ, ես ալ ունիմ պատմելիք մը... Կրնա՞մ...

— Մի՛ ընդհատեր... Ուրիշներ ալ կան որոնք կը սիրեն պատմել... Ես ալ կը սիրեմ պատմել... Ուրեմն ես ալ պատմեմ մը... Ուրիշներ ալ կան որոնք կը սիրեն պատմել... Ես ալ կը սիրեմ պատմել... Ուրեմն ես ալ պատմեմ մը...

— Ա՛յ, ես ալ ունիմ պատմելիք մը... Կրնա՞մ...

— Մի՛ ընդհատեր

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՕԹԷԼ ՔԼԱՐԻՃ, Շան զ'Էլիզէի պողոտային ամէնէն շքեղ հիւրանոցը, փակուեցաւ դեկտ. 31ին: Կ'ըսուի թէ պիտի վերաբացուի գարնան կամ ամրան եղանակին, բոլորովին արդիական ձեւի մը վերածուելէ յետոյ: Շինուած էր մեծ պատերազմէն քիչ առաջ, բոլոր ազնուապետական ճոխութիւններով: Պատերազմի ընթացքին կառավարութիւնը գրաւեց զայն: Թագաւորներու, իշխաններու եւ ուրիշ երեւելիներու կարգին, իր նշանաւոր հիւրերէն մէկը եղած է ... Աթավիւզէք: Ամէնէն չէն օրերուն, 1926 — 1929, մէկ սենեակին գինն էր օրական 450 ֆրանք. այնպէս որ հարիւր ֆրանքնոց բաժնեթուղթերը 100 ֆր. չահարաժին կ'արտադրէին: Անկումը սկսաւ վերջին տագնապին հետ: Եւ հիմա գործ կը փնտռեն ծառաները որոնք այդ շքեղ ապարանքէն բաժնուած չէին 1919էն ի վեր:

ՈՒՐԱԽ - ՋՈՒԱՐԹ ԿԱՂԱՆԴ մը անցուցին բոլշեւիկները, այս տարի, մասնաւորապէս Մոսկուայի եւ ուրիշ մեծ քաղաքներու մէջ: Այս առթիւ վերահաստատուած էր աւանդական տօնածառը: Մոսկուայի մէջ 20.000 հոգի չմշկեցին Կորքիի զբօսանքին մէջ եւ ուրիշ տեղեր, շրջապատուած լուսացնցուղ տօնածառերով: Կառավարական հրամանագիր մըն ալ հրատարակուեցաւ, որ կ'աւետէր թէ այսուհետեւ դժուարութիւն չպիտի քաշեն ճարելու կարգ մը արդիւնաբերութիւններ եւ անուշահոտութիւններ: Հրամանագրին համաձայն, այս տարի պիտի արգիլուի կամ սահմանափակուի անուշահոտութեանց, օծանելիքներու, կօշիկներու, մետաքսեղէնի, հիւսուածեղէնի, պտուղներու, կարմիր խավիարի եւ ձգախէժէ շինուած ապրանքներու արտածումը, որ մեծ մասով Արեւելք կ'երթայ:

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ դէմ նոր հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ Մոսկուայի մէջ: Այս հրամանագրին համաձայն, օտարականները եթէ նոր վայր մը հասնին, պարտաւոր են 24 ժամէն լուր տալ ոստիկանութեան, այլապէս կը վտարուին: Կ'ըսուի թէ հրամանագիրը նկատի ունի միայն գինուորական շրջանները:

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ եւլտացոյցը վաւերացուց ճիշդ տարեգլուխին եւ նիստերը յետաձգեց մինչեւ յունուար 14: Քուէարկուած եւլտացոյցը կը ներկայացնէ 40.449.887.066 ֆրանք մուտք, 40.437.808.525 ֆրանք ելք:

ԵՈՒԿՈՍԼԱՎԻՈՅ ՎԵՐՋԻՆ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ բնակիչներուն թիւը կը ցուցնէ 15 միլիոն: Հարիւրամեաներու թիւը 4000էն աւելի է, որոնց 62ը 110—120 տարեկան: Կիներու թիւր մէկ միլիոն աւելի է, իբրեւ հետեւանք բազմաթիւ երիտասարդներու կորուստին, մեծ պատերազմին հետեւանքով:

30.000 ԱՐԻԱԿԱՆ ՍՊԱՍՈՒՀԻՆԵՐ, որոնք հրէական տուներու մէջ կը ծառայէին, ձգեցին իրենց գործերը, համաձայն կառավարութեան հրահանգին, տարեգլուխի առթիւ: Միեւնոյն օրը արձակուեցան նաեւ այն հրեայ պաշտօնատարները որոնք մինչեւ հիմա արտօնուած էին շարունակելու իրենց պաշտօնը, իբրեւ պատերազմի վեթերան կամ 1914էն առաջ պաշտօնի կոչուած:

ՓԱՐԻԶԻ ԳԵՐՄԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ, Պ. Ռօլան Քէօսթէր, մեռաւ երեքշաբթի օր, 52 տարեկան հասակին մէջ: Նոր վերադարձած էր Գերմանիայէն եւ պաղ առած ըլլալով, թոքատապի բռնուած:

ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍը 5 առ հարիւրի իջեցուց զեղչի սակը, որ 6 առ հարիւր էր 1935 նոյ. 29էն ի վեր:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է «ՅԱՌԱՋ»Ի ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

1936 ՏԱՐԵՄՈՒՏԻՆ ԱՌԹԻՒ

1935 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 15ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 1936 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 31

ԲՈԼՈՐ ԱՆՈՆՔ ՈՐ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ Կ'ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԿԱՄ ԵՌԱՄՍԵԱՅ, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ ԵՒ ԿԱՄ ԿԸՆՈՐՈԳԵՆ ԻՐԵՆՑ ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ ՏԱՐԵԿԱՆ, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԿԱՄ ԵՌԱՄՍԵԱՅ, ԻԲՐԵՒ ՊԱՐԳԵՒ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՆ ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ, ՀԱՄԱՁԱՅՆ ԻՐԵՆՑ ՎՃԱՐՄԱՆ:

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՑԱՆԿԸ ԲԱԺՆՈՒԱԾ Է ՏԱՐԵԿԱՆ, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒ ԵՌԱՄՍԵԱՅ ԳԼՈՒԽՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԸ ԱԶԱՏ ԵՆ ԸՆՏՐԵԼՈՒ ԻՐԵՆՑ ՆԱԽԸՆՏՐԱԾ ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ:

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ, ԲԱՑԻ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԷՆ:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէն ընկերահամակրական դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ակումբին մէջ: Կը խօսի՝ Գնդապետ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ:

Գաւառ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Համազասպ խումբի ժողովը, այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին: Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Նիկոլ-Դուման խումբի ժողովը, այս Կիրակի, կէսօրէ վերջ, ժամը 1.30ին, Դաշնակցութեան Տան մէջ. Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Քեռի խումբի ժողովը, այս Կիրակի. կէսօրէ վերջ, ժամը 5ին, սովորական հաւաքատեղին: Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

GRAMMAIRE DE LA LANGUE ARMÉNIENNE MODERNE
(Dialecte Occidental)
2e et 3e années
Par FREDERIC FEYDIT
(Diplômé de l'Ecole Nationale des Langues Orientales):
ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐԻ
ՖՐԱՆՍԱՑԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Տպ. Վենետիկ, Ս. Ղազար, 1935, Գին 4 զուից. ֆրանք:

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԱՌԻԹ

Ալպանիայէն կ'ուզուի կովկասեան նուագախումբ մը շարք մը նուագահանդէսներ տալու համար: Բոլոր ծախքերը կ'ապահովուի հաստատ համաձայնագրով: Շահագրգռուողները կրնան մանրամասնութիւններ առնել «Յառաջ»ի վարչութենէն կամ ուղղակի դիմելով Dr. A. Bournazianի, Elbasan, Albanie.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette, angleRue Garibaldi.

17, Rue Damesme, PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Ընկերահաւաքական խնջոյք բէյաւեղան

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒ ԵՒ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ, հովանաւորութեամբ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

4 Յունուար, Շաբաթ իրիկուն ժամը 7ին,

Brasserie du Chapitreի սրահին մէջ

Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Շարժանկարով պիտի ներկայացուի ընկ. Վարանդեանի յուղարկաւորութիւնը, հերոսներու դիմանկարներ, հայկական կեանքէ առնուած պատերազմական հետաքրքրաշարժ կտոր մը: Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Ծանօթական ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌ եւ զանազան զուարճալի անակնկալներ:

Ծախքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 3 ֆրանք

ՏՕՆԱԾԱՌ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Կազմակերպուած ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ եւ ՖՐԱՆՍ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՊԱՆԵԷՕ - ՔԱՇԱՆի մասնաճիւղին կողմէ:

Կիրակի, 5 Յունուար, 150, Ռուէ տ'Օրլէանի սրահին մէջ:

Նախագահութեամբ՝ Պ. ՍԵԴՐԱԿ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆի

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի

Մանուկներու պտղաբաշխութիւն Կ. Խաչի կողմէ, անակնկալներ:

Ծախսերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք:

ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋՈՑ.— Porte d'Orléanէն առնել 88 թիւ հանրակառքը եւ իջնել ârret Bagneux:

ՍԷՕԼԷՕԶԻ Հայր. Միութեան թատերական ներկայացումը որ տեղի պիտի ունենար Յունուար 5ին Ասնուվիլի մէջ, յետաձգուած է Յունուար 12ին:

ԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓՈՔՐ ՏԻԹԱԼԻԻ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԴՊՐՈՑԻՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

4 Յունուար, Շաբաթ գիշեր, ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս Յովհաննէսեանի սրահին մէջ. 13 rue Pierre Curie Kr. Bicêtre, Մէթրօ Փորթ տ'Իթալի

Կը ներկայացուի՝ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ

Մենախօսութիւն, արտասանութիւն, խմբերգ եւ գեղջկական պարեր յատուկ տարազով:

Կը մեներգէ Օր. Ա. ԱՐՈՒՍԵԱՆ, կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր, մասնակցութեամբ ԵՓՐԱՏ նուագախումբի:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Մուտք այրերու 5, 4, կիներու 3 ֆրանք:

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷ'Ր ԿԸ ՓՆՏՌԷՔ

ԱՀԱ ՁԵԶԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԿԱՂԱՆԴԷՔԸ, ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆ ՄԸ

ՀԱՅ ՔՆԱՐ 600 ԷՋ, 603 ԿՏՈՐ ԵՐԳ

ԱԶԳԱՅԻՆ — ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՌԱԶՄԱ — ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ, ՏՈՀՄԻԿ ԵՐԳԵՐ, ՔԱՅԼԵՐԳՆԵՐ, ՍԻՐԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԶՈՒԱՐԹ ԵՐԳԵՐ, ԶԱՆԱԶԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՏՈՐՆԵՐ, ԲԱՌԱՅԱՆԿ, ԵՐԳԱՑԱՆԿ, ԵՒԱՅԼՆ:

Հրատ. «ՀՈՐԻԶՈՆ»ի: Գին՝ 20 ֆրանք: Դիմել՝ «ՅԱՌԱՋ»ի վարչութեան:

ԳՈՅԱՄԱՐՏ Օրացոյց 1936, Է. տարի

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան

ԿԱՂԱՆԴԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՆՈՒԷՐԸ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Պահանջեցէք ձեր շրջանի գործակալէն:

Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝ GAYZAK DJARAYANի, 49, Rue Nationale, Marseille. France.

ԲԺՇԿԱԿԱՆ

Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

Ռիւ տէ Տօմբնիէէն թիւ 20, գետնայարկ

Տնօրէնութեամբ Փրօֆ. Տօքթ. Ա. ԱՐԶՈՒԵԱՆի

Ամէն հինգշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 3 — 5

Բոլորովին աղքատ եւ վկայուած հայրենակիցներու համար ձրի բժշկական լաւագոյն խնամք ու դեղ:

Առանց տատամսումի դիմեցէք Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի դարմանատունը

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Odéon եւ Cluny Միջել   Հեռաձայն Danton: 52 - 73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

Րաքի ՏԱՐԸՃԱ
Raki DARIDZA

Խմեցէք եւ խորհուրդ տուէք ձեր բարեկամներուն խմել զուտ խաղողէ պատրաստուած ախորժահամ եւ կազդուրիչ

ՐԱՔԸ ՏԱՐԸՃԱՆ

Դիմեցէք RURIK
46, rue Fontenay
MONTROUGE (Seine).
Tél. Alésia: 46-40 եւ 46-41

Այս կարօնով 25 լիզը պատասխանը ... կը ստուի կէս ... նուէր:

Մի՛ ՄՈՌՆԱՔ այցելել Նոր Տարւոյ եւ Ծնունդի առթիւ Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամագործ - ոսկերիչ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՍՄԷՐԵԱՆի

(Maison E. CHARLES) Հիմնուած 1869

29, Rue MATHIS   Métro CRIMÉE
Tél. NORD 56 - 97   (OB. AJ., AV., CP., 52, 50)71

Կը գտնուին ամէն քսակի մատչելի, գրպանի, թեւի, շըմինէի, պատի եւ զարթուցիչ ժամացոյցներ, գոհարեղէններ եւ տնական սպասներ, 100ին 10էն մինչեւ 20 իրական զեղչ եւ Նոր Տարւոյ առթիւ սիրուն նուէրներ:

Խղճամիտ նորոգութիւն ժամացոյցներու: Չափաւոր գիներով նորոգութիւն, շինութիւն եւ փոփոխութիւն գոհարեղէններու:

Կը գնենք բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ թանկագին քարեր:

Գաւառներէն եկած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

Կիրակի օրերը եւս բաց է վաճառատունը:

Պ. ՎԱԼԱՆՍԻ

Chez VALENSI
Grand Restaurant
ՄԵԾ ՃԱՇԱՐԱՆ
6, Rue LAFAYETTE.
Tél Prov. 58-62
Métro: Cadet & Le Peletier.

Գեղեցիկ եւ մեծ սրահ: Արեւելեան եւ ֆրանսական խնամուած կերակուրներ: Ունինք ամէն տեսակ ըմպելիներ, օղիներ եւ բազմաթիւ աղանդերներ: Ժամադրավայրը բոլորին:

Մասնաւոր շքեղ սրահ մը տրամադրելի միութեանց ժողովներուն (միայն քննամասինով) եւ հացկերոյթներու համար:

Ժամադրուիլ նախապէս:

ՎԱՐՁՈՒ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

Halle Chopinի մէջ, 20, rue Singer եւ 9, rue Lekain. ՓԱՐԻԶ (16) ՄԷԹՐՕ Passy.

Հալ Շոփէնի մէջ վարձու են՝ զաղթային արտադրութիւններ 2 ծխավաճառի, 1 մարշան քուլէօրի, 1 ծաղկեվաճառի, գորգի, ֆոտոեղէնի, 1 փայտի եւ ածուխի եւ մէկ վիճակահանութեան տոմսեր ծախելու խանութներ: Անապարեցէք օգտուիլ առիթէն:

Մանրամասնութեանց համար դիմել տեղւոյն վրայ՝

Պ. Sarianի, 9, Rue Lekain. Paris.

CAVE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ, եւ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԳ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը հայթայթենք՝ նշանտուքի, հարսնիքի, կնունքի, հանդէսներու եւ տօնակատարութեանց համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ ըմպելիներ (apéritifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ):

Հեռաձայնեցէք ՔԷՕԼԷԵԱՆ, Charlebourg: 20-69 եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի ղրկուին ձեր ապսպրանքը մեծաքանակի գինով եւ չսպառուածները ետ առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ KEULEYAN
85, Rue des Chambards.
Bois-Colonbes, (Seine).

ՃԱՇԱՐԱՆ - ԾԱՂԱՐԱՆ «ՕԼԻՄՓ»

8, ՓՕԼ - ՊԷՌ ՓՈՂՈՑ, 8 — Լ Ի Ո Ն

Արեւելեան եւ Արեւմտեան համադամ եւ ախորժահամ կերակուրներ, անմահական ՏԷՕՆԷՕՐ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ, համբաւաւոր ԳԱՐԱՔԷՕՅԻ ՊՕՂԱՉԱ, սքանչելի ԹԱՒՈՒԿ ԿԷՕՔՍԻ, եւ ՓԱՔԼԱՎԱ՝ անպատ կարգով: ԽՆԱՄՔՈՎ ԵՒ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԽՈՀԱՐԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ՃԱՇԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՊՐՈՒՍԱՑԻ Ս. ՊՐՈՒՍԱԼԸԵԱՆԻ

PRIX FIXE եւ A LA CARTE

Ընտանեկան հարսանեկան, ընկերական եւ հաւաքական ճաշկերոյթներու համար սպասարկութիւն մասնաւոր գիներով ճաշարանին կից ընդարձակ սրահին մէջ:

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՒ ՎՍՏԱՀ ԵՂԷՔ ՈՐ ՏԵՒԱԿԱՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՔ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՆՈՒԷՐ ՄԸՆ է տօնական օրերու առթիւ Յ. Ս. Ֆէրմանեանի նորատիպ շքեղ հատորը՝ ԽՕՍՆԱԿ, որ կը պարունակէ շատ մը քաջալերիչ պատմուածքներէ զատ Ծնունդի հրապուրիչ պատմութիւններ: Գին 15 ֆրանք:

Դիմել տպագրիչին՝ Imp. Der Agopian, 17, Rue Damesme - Paris:

ՆՈՐ ՏԱՐԻՒ ԵՒ ԾՆՈՒՆԴԻ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԻ ՄՈՌՆԱՔ ԹԷ ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՔ

Դիմեցէք Maison PANOSSIAN

22, Rue Baudin,   Tél. Trud. 19-41   Métro: Poissonnière & Cadet

Ուր պիտի գտնէք արեւելեան ամէն տեսակ թարմ նպարեղէններ, չոր պտուղներ մասնաւոր գիներով

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ   LIVRAISON à DOMICILE

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70
(ՆԵՐԹԻՆԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 4 ՅՈՒՆՈՒԱՐ SAMEDI 4 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3003

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՈՆՔ ՈՐ ՀԵՌՈՒ ԵՆ ԿՐԱԿԷՆ

Եթէ Արտասահմանի այսօրուան կեանքը նմանցնէինք ռազմաճակատի մը, պիտի ունենայինք հետեւեալ պատկերը.—

Գաղութներ կան, որ կը գտնուին կրակի գծին վրայ, անոր մէջ կամ բոլորտիքը, հետեւաբար կը ճնշուին շատ աւելի ծանր հոգերու տակ:

Այս կարգէն են,— Ֆրանսա, Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան, Կիպրոս, Լիբանան, Սուրիա, Եգիպտոս, Իրաք, Իրան, Մ. Նահանգները եւ Հարաւ. Ամերիկա:

Իսկ ուրիշները ալ կը կազմեն «թիկունքը»,— Անգլիա, Պելժիա, Գերմանիա, Աւստրիա, Իտալիա, Զուիցերիա, Եուկոսլավիա: Զանց կ'առնենք մնացեալը,— Հունգարիա, Չեխոսլովաքիա եւն. որոնք բուն բառով գաղութներ չեն:

Առաջին շարքին պատկանողները, մանաւանդ արեւելեան գաղութները ունին շարժուն ժողովուրդ եւ հանրային կեանք, զատորոշուած՝ համաձայն տեղական պայմաններուն: Ունին բազմազան հոգեր, թէ իրենց եւ թէ ուրիշներու համար:

Միւսները ամփոփուած՝ իրենց պատեանին մէջ, հեռուէն հեռու միայն կը հետեւին օրուան ալեկոծութեան: Եւ եթէ անոնց մէջ կան որ քիչ - շատ կենդանութիւն կը ցուցնեն, իրենց սահմանին մէջ կամ անկէ դուրս (Գերմանիա եւ Պելժիա), միւսները իրենց սեփական գործերն իսկ բախտին ձգած են, եւ կը փայլին միայն հանդիսաւոր առիթներու մէջ:

Անշուշտ այս ողբերգութեան գլխաւոր պատճառը այն է որ, չունինք եւ այս ընթացքով երբեք ալ չպիտի ունենանք ընդհանուր կեդրոն մը, եթէ ոչ իբրեւ ղեկավարութիւն, գոնէ իբրեւ ուղեցոյց:

Ահաւասիկ 15 տարին կը լրանայ, եւ տակաւին բարոյական կապ մը անգամ հաստատուած չէ գաղութէ գաղութ: Իսկ ինչ որ տեղի կ'ունենայ իբրեւ փոխադարձ աջակցութիւն, աւելի շատ հետեւանք է աւանդութեանց եւ սովորամոլութեան, քան ծրագրեալ քաղաքականութեան մը:

Շատ մը գաղութներու մէջ, յարաբերութիւնները մետաքսէ թելի մը վրայ հաստատուած են մինչեւ իսկ այս քաղաքէն այն քաղաքը, կեդրոնէն դէպի գաւառ:

Օրինակ՝ Փարիզն ու իր գաւառը:

Կարելի էր ամբողջ «Յառաջ» մը լեցնել, պարզելու համար այս կացութեան բացասական հետեւանքները:

Յիշենք միայն մէկ պարագայ,— Չունենալով փոխադարձ սերտ կապ եւ աշխատանքի մեթոտիկ ծրագիր, որոշ գաղութներ կը լողան բարոյական եւ նիւթական հարստութեանց մէջ, իսկ ուրիշներ իրենց իւղովը կը տապկուին: Կը տապկուին ե՛ւ հոգեպէս ե՛ւ նիւթապէս, մինչեւ որ ուժասպառ իյնան:

Վերջերս Պուէնոս Այրէսի «Արմենիա»ն ուրախութեամբ կ'աւետէր թէ ծանօթ վաճառական մը որոշած է կառուցանել «հոյակապ հայ. առաքելական եկեղեցի մը», յանձն առնելով տրամադրել աւելի քան 100,000 փէսօ (մօտ կէս միլիոն ֆրանք):

Իսկ անդին Թէհրանի «Ալիք»ը կ'ողբայ թէ գաղութին գիւղական դպրոցները կը փակուին, «նիւթական միջոցներու չգոյութեան պատճառով»: Եւ հազարաւոր մանուկներ, «Ատրպատականի հեռաւոր գաւառներէն մինչեւ Արաղի չորս հայաշատ գաւառները կը մնան կարօտ ու ծարաւ՝ ուսման եւ գիտութեան»:

Անշուշտ Պուէնոս Այրէս հաստատուած ունեւորը չի կրնար աչքերն ուղղել մինչեւ հեռաւոր Իրան: Մանաւանդ որ, նոյնքան եւ շատ աւելի կարող հայ ունեւորներ կը գտնուին Իրանի երանեալ գաղութին մէջ:

Մենք այս իրողութիւնը յիշեցինք իբրեւ երեւոյթ: Կրնաք վստահ ըլլալ թէ նոյնքան թշուառ վիճակի մը մատնուած են Արժանթինի հայ դպրոցները, շէնքով, դասարանով կամ դպրոցական առարկաներով:

Իսկ եթէ ձեր աչքերն ուղղէք դէպի Սուրիա կամ Յունաստան եւ Իրաք, ուր մինչեւ այսօր ալ «ազգային մանկտույն ուսում կը ջամբեն» թիթեղի, փայտի եւ քուրջի զարհուրելի խառնակոյտի մը մէջ, յաճախ «մինտէր»ներու վրայ եւ զրկուած տարրական առարկաներէ,— կրնաք պատկերացնել համատարած ողբերգութեան գոնէ մէկ մասը:

Նոյն երեւոյթը նաեւ մեր գաղութին մէջ, ուր ամէնէն շէն օրերուն երեք փառաւոր եկեղեցիներ շինուեցան, բայց ոչ իսկ մէկ հատիկ մանկապարտէզ՝ հեռաւոր եւ անճար գաղութի մը համար, իբրեւ յիշատակ:

Այսպէս, ուրեմն, անոնք որ կրակի գծին վրայ կը գտնուին, կը տապկուին իրենց իւղով, յաճախ կքելով անհնարին բեռներու տակ, իսկ «թիկունք»ը կը շարունակէ յօրանջել կամ սահմանափակուիլ շատ նեղ շրջանակի մը մէջ:

Ի՞նչ տարակոյս որ, այս անկերպարան կացութեան հետեւանքով կը տուժեն ոչ միայն օգնութեան կարօտ գաղութները, այլ եւ իրե՛նք, թիկունքին զանազան մասերը:

Չունենալով կենդանի գործ մը իրենց աչքին առջեւ, ինչպէս եւ շարժուն ժողովուրդ— իսկական գաղթականութիւն — անոնք հետզհետէ կը կորսուին մայր - արմատէն, եւ կը դառնան գօսացած ճիւղեր:

Ուղեւոր մը, որ վերջերս առիթ ունեցած էր Լոնտոն այցելելու, կսկիծով կը պատմէր թէ ամէն ինչ անգլիերէն անցաւ հայկական — երիտասարդակա՞ն — հանդէսի մը մէջ ...

Կարելի էր շատ աւելի տխուր դրուագներ պատմել, այս գետնին վրայ:

Բայց ուրո՞ւ համար, երբ «թիկունք»ը ինք չի ցնցուիր նոյն իսկ յանուն իր ինքնապաշտպանութեան... Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԾԱՆՐԱԿՇԻՌ ԴԷՊՔԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Անգլիա կ'առաջարկէ բանակցիլ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐ ԵՒ ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ

Մէկ օրէն միւսը շատ աւելի ծանրակշիռ հանգամանք առին Եգիպտոսի դէպքերը, արիւն հոսեցնելով Գահիրէի փողոցներուն մէջ: Խորապէս ազդուած՝ դէպքերու ընթացքէն, բրիտանական մարզպանը յուն. 2ին սկսաւ խորհրդակցիլ Եգիպտոսի վարիչներուն հետ, բանակցութեանց ճամբան հարթելու եւ քաղաքական դաշնագիր մը կնքելու համար:

Ուսանողական ցոյցերը շարունակուեցան հինգշաբթի ամբողջ օրը, մանաւանդ Գահիրէի մէջ: Այս առթիւ արիւնալի ընդհարումներ պատահած ըլլալով, վիրաւորուեցան 41 հոգի, որոնց 19ը ոստիկան կամ զինուոր: Անգլիական «Րինաուն» զրահաւորը, որ աշխարհի ամէնէն գեղեցիկ մարտանաւերէն մէկն է, Ճիպրալթարէն ճամբայ ելաւ դէպի Աղեքսանդրիա, օրուան դէպքերուն հետեւանքով:

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ արտաքին նախարարը, Իտըն, կ'ուզէ օր առաջ կարգադրել եգիպտական խնդիրը: Այս առթիւ պատասխանատուութեան բաժին մը կը վերագրեն իտալական գործակալներու:

Հինգշաբթի օրուան խռովութեանց ազդանշանը տուին ուսանողները: Ալ Ազհարի համալսարանին 7000 ուսանողները դասադուլ հռչակեցին, իսկ 2000 ուսանողներ, որոնց միացան բազմաթիւ աղջիկներ ալ, թափօր մը կազմեցին դէպի նահատակ ուսանողներու յիշատակարանը, ծաղկեպսակ մը դնելու համար: Ճամբան ընդհարում մը ունեցան ոստիկանութեան հետ եւ վիրաւորեցին երեք սպաներ: Քիչ յետոյ ցուցարարներուն միացան Ապպասիէ եւ «Ֆուատ Թագաւոր» վարժարաններուն աշակերտները: Այս անգամ զինուորներ ալ խառնուեցան, զէնք պարպելով, իսկ ցուցարարները անոնց վրայ յարձակեցան քարերով եւ ջրհանի խողովակներով: Երթեւեկը խափանուեցաւ ամբողջ երեք ժամ: Ցուցարարները մեծ վնասներ պատճառեցին հանրակառքերուն եւ վարժարանի մը կահկարասիներուն: Կառավարութիւնը նորէն խիստ ազդարարութիւններ ուղղեց, գիտել տալով թէ այս կարգի դէպքերը մեծապէս կը վնասեն Եգիպտոսի շահերուն: Բոլոր այն ուսանողները որ կը մերժեն դպրոց վերադառնալ, պիտի կորսնցնեն քննութեան իրաւունքը, իսկ անոնք որ յանցանքի վրայ կը բռնուին խռովութեանց պահուն, պիտի վտարուին դպրոցներէն եւ համալսարաններէն:

** Վերջին լուրերու համաձայն, անգլօ-եգիպտական բանակցութիւնները պիտի կատարուին 1930ի ծրագրին վրայ, զոր մշակած էր հանգուցեալ Հէնտըրսըն եւ որ ջուրը ինկաւ Սուտանի հարցին պատճառով: Այժմ թէ կառավարութիւնը եւ թէ ազգային ճակատի վարիչները գոհ կ'երեւան Անգլիոյ տուած պատասխանէն եւ կը ջանան հանդարտեցնել գրգռութիւնները, որպէսզի աւելի ծանր դէպքեր չպատահին:

ՆՈՐ ԶՕՐԱՇԱՐԺ ԵԹՈՎՊԻՈՅ ՄԷՋ

Իտալական օդանաւերուն յարձակումը Շուէտական Կ. Խաչին դէմ

Յունուար 1ին Հարրարի փողոցներուն մէջ կարդացուեցաւ Եթովպիոյ կայսեր մէկ հրամանագիրը, որուն համաձայն նոր զօրաշարժ մը պիտի կատարուի: Այս կարգադրութենէն կը հետեւցնեն թէ հապէշական բանակը նոր յարձակողականի մը պիտի ձեռնարկէ հարաւային ճակատին վրայ: Հրամանագիրը կարդացին զարնելով աւանդական թմբուկը: Առաջին անգամ բանակատեղի պէտք է ներկայանան դասալիքները եւ ներման արժանացած դատապարտեալները: Անոնք որ կ'անսաստեն, պիտի կորսնցնեն իրենց ստացուածքը: Ժողովուրդը պէտք է օգնէ զինուորական իշխանութեանց, անսաստողները երեւան հանելու համար: Անսաստողներուն ծնողքներն ալ պիտի պատժուին:

Դեկտեմբերի ընթացքին իտալական բանակի զինուոր. գործողութիւնները թուլցան, իբրեւ հետեւանք տեղատարափ անձրեւներու եւ ցեխին, որոնք կը խափանեն ինքնաշարժներու երթեւեկը: Միւս կողմէ ռաս Տէսթա կը սպառնայ կողէն զարնել իտալական բանակը:

** Պաշտօնական աղբիւրէ կը հաստատուի թէ շուէտական Կ. Խաչին դէմ ուղղուած ռմբակոծութեան հետեւանքով, որ տեղի ունեցաւ դեկտ. 30ին, սպաննուած են 30 Հապէշներ, իսկ վիրաւորուած՝ երկու Շուէտացիներ եւ 50 Հապէշներ:

Իտալական կառավարութիւնը ցաւ յայտնեց Հռոմի շուէտական դեսպանին, պատահած դէպքին առթիւ: Վիրաւորներէն մէկը Կ. Խաչին նախագահն է, Տոքթ. Հիլտոնէր: Այս առթիւ իտալական կառավարութիւնը գիտել տուաւ թէ Հապէշները կ'ուզեն գրգռել հանրային կարծիքը, սուտ լուրեր տարածելով: Իտալական կառավարութիւնը նորէն կը յայտարարէ թէ դեկտ. 30ի օդանաւային ռմբակոծութիւնը փոխվրէժ մըն էր, թէ Հապէշները գերի օդանաւորդի մը գլուխը կտրելով, նիզակի մը ծայրը անցուցած եւ ցուցադրած էին փողոցէ փողոց: Հապէշական կառավարութիւնը կը հերքէ այս պատմութիւնը, զայն կոչելով «զարշելի սուտ, պարտկելու համար ճշմարիտ աւազակութիւն մը»:

Շուէտական կառավարութիւնը խնդրեց անգլիական կառավարութենէն՝ լիակատար տեղեկագիր մը ներկայացնել իրեն, այս դէպքի մասին, քանի որ Շուէտ դեսպանութիւն չունի Եթովպիոյ մէջ: Անգլիական դեսպանը քննութեան ձեռնարկած է: Հակառակ եղած ճշդումներուն, հանրային կարծիքը խորապէս յուզուած է Իտալիոյ եւ Շուէտի մէջ: Իտալական թերթերը բուռն դայրոյթ կը յայտնեն Հապէշներու վայրագութեան մասին — գլխատուած գերի զինուորի մը: Իսկ Շուէտի մէջ նոյնքան ծանր բառեր կը գործածեն Իտալացիներու դէմ: Քարլ Իշխանը, որ Կ. Խաչի նախագահն է, ճառի մը մէջ գիտել տուաւ թէ միայն իտալական լուրերու վրայ հիմնուելով, կատարուած ռմբակոծութիւնը «ըմբոստացուցիչ արարք մըն է»: Շուէտական Կ. Խաչի վարչութիւնը որոշեց Միջազգային Կ. Խաչի կեդրոնին տրամադրութեան տակ դնել գումար մը, հոգալու համար մանրակրկիտ քննութեան մը ծախքերը: Մամուլը կը պահանջէ ուժգին բողոք մը ուղղել իտալական կառավարութեան: Երկու վիրաւոր բժիշկները Ատտիս - Ապէպա փոխադրուեցան օդանաւով: Միջազգային Կ. Խաչի վարչութիւնը պահանջեց իտալական կառավարութենէն յանձնարարել որ օդանաւորդները չռմբակոծեն Կ. Խաչի հաստատութիւնները:

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒՄԸ կը սկսի այսօր, շաբաթ, 4 յունուար, տեւելով մինչեւ յունուար 7: Անգամ մը եւս կը յիշեցնենք անոնց որոնց պայմանաժամը լրացած է դեկտեմբեր 31ին եւ որոնց մականունները կը սկսին A. B. տառերով: (Սէնի Նահանգ):

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՄԵՆՔ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐՍ ...»

Երէկ իմացանք Մ. Նահանգներու հռչակաւոր «Միացեալ ճակատ»ին երկու թեւերուն, ռամկավարներու եւ Հօկ - համայնավարներու երկրորդ ամուսնալուծումը:

Այս պատճառով ալ, Խ. Հայաստանի 15ամեակը տօնուած էր զատ - զատ:

Ռամկավարները չեն ուզած «պղտորուիլ», քանի որ «Հայաստանի վերաշինութեան նուիրուելու նպատակաւ կազմուած Հայրենիքի Օգնութեան Կոմիտէն այսօր իր նպատակէն շեղած է եւ կը տարածէ համայնավարական քարոզութիւն ամերիկահայ գաղութին մէջ»: (Պայքար, 3 դեկտ. 1935):

Այս պարագան պատճառներէն մէկն է միայն:

Լսեցէք միւսն ալ, միշտ նոյն թերթով — «Պայքար», պաշտօնաթերթ ռամկավար կուսակցութեան:

—«Հայաստանի տարեդարձը Համայնավարներու եւ Հօկի հետ չենք կրնար տօնել, որովհետեւ մեր ըմբռնումը Հայաստանի մասին եւ մեր վերաբերումը անոր մէջ տիրող կառավարական ձեւին հանդէպ տարբեր է իրենցինէն:

«... Ամէն մարդ միեւնոյն եկեղեցին չի յաճախեր, եւ սակայն բոլորն ալ կը յայտարարեն թէ կը հաւատան Աստուծոյ եւ հանդերձեալ կեանքին:

Իբրեւ Հայեր, պնդելով այս տեսակէտին վրայ, կ'արժէ որ, հոս նըկատի առնենք նաեւ մեր պարտականութիւնը իբրեւ Հայ ամերիկեան քաղաքացիներ ալ»: (Նոյն թիւով, Գ. Ս. Փափազեան, ռամկավար «չէֆ»երէն):

Ինչպէս կը տեսնէք, «դրութիւնը կրիտիքական է»: Եւ արժանի լուրջ ուշադրութեան, իբրեւ «պսիքոլոգիական մոմէնտ»:

Նորէն իրենց կուտամ խօսքը.

— «Ամերիկեան հայ քաղաքացիներս որ ուխտ ըրած ենք հաւատարիմ մնալու Ամերիկեան Սահմանադրութեան, եւ պաշտպանելու Մ. Նահանգաց կառավարութիւնն ու օրէնքները բոլոր յարձակումներու դէմ, չենք կրնար գործակցիլ այնպիսի մարմիններու եւ մարդոց հետ, որոնք բացէ ի բաց թշնամի են այս բոլորին, կը գրեն ու կը քարոզեն թէ՝ պէտք է քանդել Ամերիկայի ռամկավարական եւ ներկայացուցչական դրութիւնը, հիմն ի վայր շրջել տիրող ընկերային կացութիւնը:

Ամերիկայի Համայնավարները կ'ընեն այս բոլորը եւ երբոր Հօկ, Կարմիր Խաչ եւ Համ (Հայ Աշխատաւորական Միութիւն) են. կը գործակցին ու կը հետեւին անոնց, իրենք ալ կը դառնան թշնամիները մեր այս նոր հայրենիքին, որուն հաւատարմութիւն ուխտած ենք բոլոր Հայ Ամերիկեան քաղաքացիներս»:

Անշուշտ ասոնք «մտածութիւն» չեն, այլ պարզապէս պոռթկում «հայրենասիրական» զգացումներու:

Լսեցէ՛ք, լսեցէք տակաւին.

— «Ցորչափ կը շարունակէ հակազգային եւ հակ - ամերիկեան սրբապիղծ լծակցութիւնը Հայ Համայնավարներու եւ Հօկերու, եւ գոնէ վտանգ մը կը տեսնեմ մեր գաղութներուն համար»:

Ու վերջապէս.

— «... Մենք ալ իրաւունք ունինք պահանջելու որ համայնական եւ խորհրդային գործակալներ չմիջամտեն մեր երկրին, այսինքն Մ. Նահանգաց իրաւակարգին, ոչ ալ ջանան զայն կործանելու, ոչ ալ նախատեն զայն ու հայհոյեն անոր: Այս բոլորը արգիլելն ալ մեր իրաւունքն է»:

Հասկցա՞ք թէ «բանը ինչումն է»...

Խոստովանեցէք որ տակաւին ոչ մէկ դաշնակցական թերթ այսքան յառաջ գնաց:

«Մենք, Ամերիկեան Հայ քաղաքացիներս ...»:

ՎԱՀԷ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

(ՅԱՌԱՋի միջոցաւ)

Գ. Գազազեան 50, Մ. Ալթունեան 20, Բ. Գազազեան 50, Կ. Գազազեան 50, Մ. Եազըճեան 20, Ա. Սահակեան 5, Ա. Շէքլէթճեան 25, Ա. Անանեան 5, Գ. Ակորովիչ 20, Լ. Մէրամէթճեան 10, Տ. Եադուպ 10, Լ. Մօնթիէն 10, Տ. Տիլլեան 10, Օ. Փափազեան 20, Գ. Թորոսեան 10, Ա. Խանճեան 20,

Գումար՝	335
Յունուար 1ի գումարը	1338
Ընդհ. գումար՝	1673

Իտալացիները կը խուսի՞ն Մաքալէի ճակատէն

Վերջին լուրերու համաձայն, իտալական յառաջապահները կը լքեն իրենց դիրքերը՝ Մաքալէի հարաւ - արեւելեան շրջանին մէջ (հիւսիսային ճակատ), խուսափելու համար Հապէշներու պաշարողական շարժումէն: Այս ճակատին վրայ կը գործէ Եթովպիոյ պատերազմական նախարարը, իր հրամանին տակ ունենալով կայս. անձնապահ գունդին մէկ մասը: Իշխանազուն մըն ալ իրեն միացած է, 12.000 զինուորով:

Պաշտօնական զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ Հապէշները վար իջեցուցած են իտալական օդանաւ մը, Մաքալէի մօտ: Կ'ըսուի թէ երկու օդանաւորդները սպաննուած են: Օդանաւերէն մէկուն գնդացիրը նուէր տրուեցաւ հապէշ զինուորի մը, իբրեւ վարձատրութիւն իր կատարած քաջագործութեան: Ուրիշ իտալական օդանաւ մը վար առնուած է հրացանաձգութեամբ, նոյն շրջանին մէջ:

Մօտերս տեղատարափ անձրեւներ կը սպասուին հիւսիսային ճակատին վրայ, ինչ որ պիտի դժուարացնէ իտալական բանակին շարժումները:

ԳՐԱԳԷՏ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴ ՍԷՆԹ - Էքզիւփէրի, որ կը փնտռուէր քանի մը օրէ ի վեր, ողջ առողջ գտնուեցաւ իր ընկերոջ հետ, Գահիրէէն 150 քիլոմեթր հեռու: Անցեալ երկուշաբթի օր երկու օդանաւորդները գիշերանց իջեր էին անապատին մէջ, երեք օր թափառելով, երբ օգնութեան հասան Պէտէվիներ: Օդանաւորդները չեն վիրաւորուած:

ՀԱԶԱՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՅԱՆՑԱՒՈՐՆԵՐ ազատ արձակուեցան Աւստրիոյ մէջ, Ամանորի առթիւ: Ասոնց մէջ կը գտնուին ընկերվարականներ, համայնավարներ եւ Հիթլէրականներ:

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐՈՒ ՎՏԱՆԳԷ ՄԸ կը վախցուի նաեւ Փարիզի մէջ: Սէնի յորդումը հասած է 1910ի մակարդակին, երբ ողողուեցան բազմաթիւ թաղեր: Իշխանութիւնները կը հաւատեն թէ ամէն միջոց ձեռք առնուած է: Մէլէօնի մէջ ջուրերը յորդեցան գետափէն, խափանելով կեդրոնին երթեւեկը: Կացութիւնը շատ աւելի ծանր է գաւառի մէջ: Չորս միլիոն խորանարդ մեթր հող կքած է վերին Ալպեաններու շրջանին մէջ, բարեբախտաբար անբնակ: Ռօն գետը սկսաւ իջնել: Լիօն - Ժընեւ երկաթուղին ջուրերու տակ թաղուած է քանի մը հարիւր մեթր տարածութեան վրայ, իսկ Ավինեօն քաղաքին փողոցները անանցանելի դարձած են:

Ողողումները մեծ վնասներ պատճառած են նաեւ Անգլիոյ եւ Յունաստանի մէջ:

*** Չորեքշաբթի օր, Փարիզի արուարձաններէն Լը Փէքի մէջ (Սէն Լազարի գիծ), ժայռի եւ հողի կոյտ մը փլչելով, երկու հոգի թաղուած էին փլատակներուն տակ: Նոր խուզարկութեանց հետեւանքով, երեք դիակներ եւս գտնուեցան,— այր եւ կին մը եւ իրենց 20 ամսու աղջիկը:

ՀԻԹԼԷՐԱԿԱՆ իշխանութեան հաստատումէն ի վեր Գերմանիա 75 միլիառ ֆրանք ծախսած է իր սպառազինութեանց համար:

ՆՅՈՒԹՈՍՅԱՆ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ

Մի քանի րոպե անց Ֆանտոմասը դուրս եկավ ռեստորանից, ուղղվեց դեպի իր մեքենան, որ կանգնած էր մոտակայքում, և հեռացավ։

Ֆանտոմասի հեռանալուց հետո Ժերոմ Ֆանդորը մոտեցավ մատուցողին և հարցրեց նրանից, թե ինչ է պատվիրել հյուրը։

Մատուցողը պատասխանեց, որ Ֆանտոմասը պատվիրել է ընդամենը մի բաժակ սուրճ։

Ֆանդորը վճարեց հաշիվը և դուրս եկավ ռեստորանից։

Նա ուղղակի տուն գնաց։

Ֆանդորը ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչու Ֆանտոմասը հանկարծ հրաժարվեց ճաշելուց։ Ֆանդորը կարծում էր, որ Ֆանտոմասը ճաշելու է գնացել Ռոզայի հետ։ Ֆանդորը գիտեր, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։ Ֆանդորը գիտեր նաև, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։ Ֆանդորը գիտեր նաև, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։

Ֆանդորը ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչու Ֆանտոմասը հանկարծ հրաժարվեց ճաշելուց։ Ֆանդորը կարծում էր, որ Ֆանտոմասը ճաշելու է գնացել Ռոզայի հետ։ Ֆանդորը գիտեր, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։ Ֆանդորը գիտեր նաև, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։

Ֆանդորը ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչու Ֆանտոմասը հանկարծ հրաժարվեց ճաշելուց։ Ֆանդորը կարծում էր, որ Ֆանտոմասը ճաշելու է գնացել Ռոզայի հետ։ Ֆանդորը գիտեր, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։ Ֆանդորը գիտեր նաև, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։

Ֆանդորը ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչու Ֆանտոմասը հանկարծ հրաժարվեց ճաշելուց։ Ֆանդորը կարծում էր, որ Ֆանտոմասը ճաշելու է գնացել Ռոզայի հետ։ Ֆանդորը գիտեր, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։ Ֆանդորը գիտեր նաև, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։

Ֆանդորը ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչու Ֆանտոմասը հանկարծ հրաժարվեց ճաշելուց։ Ֆանդորը կարծում էր, որ Ֆանտոմասը ճաշելու է գնացել Ռոզայի հետ։ Ֆանդորը գիտեր, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։ Ֆանդորը գիտեր նաև, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։

Ֆանդորը ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչու Ֆանտոմասը հանկարծ հրաժարվեց ճաշելուց։ Ֆանդորը կարծում էր, որ Ֆանտոմասը ճաշելու է գնացել Ռոզայի հետ։ Ֆանդորը գիտեր, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։ Ֆանդորը գիտեր նաև, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։

Ֆանդորը ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչու Ֆանտոմասը հանկարծ հրաժարվեց ճաշելուց։ Ֆանդորը կարծում էր, որ Ֆանտոմասը ճաշելու է գնացել Ռոզայի հետ։ Ֆանդորը գիտեր, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։ Ֆանդորը գիտեր նաև, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Լուրը իր արագությամբ տարածվեց ամբողջ Փարիզում, և ամենուր սկսեցին խոսել միայն այդ մասին։ Ոմանք կարծում էին, որ Ֆանտոմասը ինքնասպան է եղել, ոմանք՝ որ նա սպանվել է։ Ոմանք էլ կարծում էին, որ Ֆանտոմասը ողջ է, բայց ծանր վիրավորված։

Ֆանդորը ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչու Ֆանտոմասը հանկարծ հրաժարվեց ճաշելուց։ Ֆանդորը կարծում էր, որ Ֆանտոմասը ճաշելու է գնացել Ռոզայի հետ։ Ֆանդորը գիտեր, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։ Ֆանդորը գիտեր նաև, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։

Ֆանդորը ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչու Ֆանտոմասը հանկարծ հրաժարվեց ճաշելուց։ Ֆանդորը կարծում էր, որ Ֆանտոմասը ճաշելու է գնացել Ռոզայի հետ։ Ֆանդորը գիտեր, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։ Ֆանդորը գիտեր նաև, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։

Ֆանդորը ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչու Ֆանտոմասը հանկարծ հրաժարվեց ճաշելուց։ Ֆանդորը կարծում էր, որ Ֆանտոմասը ճաշելու է գնացել Ռոզայի հետ։ Ֆանդորը գիտեր, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։ Ֆանդորը գիտեր նաև, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։

Ֆանդորը ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչու Ֆանտոմասը հանկարծ հրաժարվեց ճաշելուց։ Ֆանդորը կարծում էր, որ Ֆանտոմասը ճաշելու է գնացել Ռոզայի հետ։ Ֆանդորը գիտեր, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։ Ֆանդորը գիտեր նաև, որ Ռոզան ամեն կերպ ձգտում է Ֆանտոմասին իր կողմը գրավել, որպեսզի նա ամուսնանա իր հետ։

ՅԱՎԱՔ ՅՈՒ ՎԱՂՈՒՑՈՒՊՉԻՆ

ԻՄԱՇԽԱՐՀՈՒՄ ՍՊԱՆՎԱԾ ՄԵԾ ՀԱՆՑԱԳՈՐԾ

Ա. ՄԱՐՏԻՆԵԱՆ

Նկար. բեմադրչի բարեկամ. Ի. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

— Ինչո՞ւ համար ես ինձ այդ հարցը տալիս, Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ, ես ինքս էլ չգիտեմ... Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Ջաւարեան կոմիտէն ընկերահամակրական դասախոսական ժողովի կը հրաւիրէ իր ՀԸՋանի բոլոր ընկերները, այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ակումբին մէջ։ Կը խօսի՝ Գնդապետ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ։

Գահիրէ

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Նիկօլ-Դուման խումբի ժողովը, այս կիրակի, կէսօրէ վերջ, ժամը 1.30ին, Դաշնակցութեան Ցան մէջ. Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Քեռի խումբի ժողովը, այս կիրակի, կէսօրէ վերջ, ժամը 5ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ։

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՑՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

—•—

Այրի տիկին Մարիամ Արզուման - եանի (Մարսէյլ) կողմէ իր տագրորդուհւոյն Պօղոս Արզումանեանի ամուսնութեան առիթիւ տրուած ընտանեկան խնջոյքի մը պահուն, ներկաներու փափաքով նուէրներ բրին.—

Փոքրիկն Անդ. Արզումանեան 15 ֆր. Այրի Տիկ. Ազաւնի Քիւրքճեան՝ 50, Տէր եւ Տիկ. Պօղոս Արզումանեան՝ 50, Եղիշէ Արզումանեան՝ 50, Այրի Տիկ. Մարիամ Արզումանեան՝ 20, Տէր եւ Տիկ. Տապանեան՝ 50, Տէր եւ Տիկ. Ճրճրեան՝ 20, Այրի Տիկ. Սաթենիկ Քէօթէնէճեան՝ 20, Տէր եւ Տիկ. Դերճանեան՝ 10, Տէր եւ Տիկ. Մեծպահքեան՝ 10, Ոմն՝ 10, Ոմն՝ 10, Ոմն՝ 5, Այրի Տիկ. Սահակեան՝ 20։

Գումար՝ 340։

ՊԱՅԻՏԱՑԻ ԳԱՂՈՒԹԷՆ.— Պ. Պ. Քէ. Թորոսեան 30, Պ. Արզումանեան 20, Ղ. Ալաղոզեան 10, Գ. Խաղնէճեան 10, Օ. Սարաֆեան 10, Հ. Պեհիկեան 10, Տ. Սարաֆեան 10, Եղբարք Այվազեան 20, Պ. Մէքայէլեան 10, Գ. Հաճիպէկեան 10, Ա. Ղազարեան 10, Օ. Թէրզեան 10։ Գումար՝ 160։

ԽՄԲ.— Տես «Յառաջ» 1 յունուար։

ՀԱՅԿԵՐՈՑԹ

Հայ Գրողներու Ընկերակցութեան

Այս գիշեր ժամը 8.30ին

29-31, Bld. du Temple, ճաշարան Bonvalet, Métro République.

ՄԱՐՍԷՅԼ - ԿԻԼԱՒՈՑԻ Ս. Թարգմանչաց Մայր - Եկեղեցիի կրօնական Ընկերակցութիւնը կը յանուցանէ թէ՝ Ս. Ծննդեան տօնը պիտի կատարուի՝ կիրակի 5 յունուար 1936ին, կարգադրութեամբ Գեր. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ եպիսկ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆի, որ նոյն օրը պիտի պատարագէ եւ քարոզէ։ Երգեցողութիւնները պիտի կատարուին մասնակցութեամբ երկսեռ երգչախումբին եւ երգեհոնի։ Ջրօրհնէքի երգեցողութիւնները պիտի կատարուին ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ բազմաձայնով։

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԱՌԻԹ

Ալպանիայէն կ'ուզուի կովկասեան նուագախումբ մը հարք մը նուագահանդէսներ տալու համար։ Բոլոր ծախքերը կ'ապահովուին հաստատ համաձայնագրով։ Շահագրգռուողները կրնան մանրամասնութիւններ առնել «Յառաջ»ի վարչութենէն կամ ուղղակի դիմելով Dr. A. Bournazian'ի, Elbasan, Albanie.

ԿԸ ՓՆՏՌԻԻ

— Այրի տիկին Սրբուհի Ներկաբարեան կը փնտռէ իր փեսան՝ Սիմոն Շահրիկեան եւ աղջիկը՝ Մառի կամ տուտու Շահրիկեան, որոնք Ցունաստան էին 1927ին, եւ մեկնած են Ֆրանսա։ Տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ «Յառաջ»ի վարչութեան։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մեր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնենք բոլոր անոնց, որոնք անձամբ կամ գրաւոր յաւակցութիւն յայտնեցին մեր սիրելի ամուսնոյն, քեռայրին եւ ազգականին՝

ՅՈՎԱԿԻՄ ՄԱՐԳՈՒԲԵԱՆի
(Առաքելեան)

դառնադէպ մահուան առիթիւ, որ տեղի ունեցաւ Լօրէթի մէջ, 30 նոյեմբեր, 1935։

Մզակիրք՝ Այրի Տիկին Մարգարեան, Գ. Այուեան, Կ. Մարգարեան։

Վիչն, 31 դեկտեմբեր 1935

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻԻՆ

Փօն տ'Օռնայի Կորիւն էնթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ իր վեթերան ընկերոջ՝ ԼԵՒՈՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆի զառնակսկիծ մահուան առիթիւ, Հ. Ց. Դ. Եր. Կ. Կոմիտէին եւ հանգուցեալին եղբայրներուն՝ ընկերներէ Սամսոնի, Յովսէփի եւ պարագաներուն։

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angleRue Garibaldi.

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր աննախանձելի որակով յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ։

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *թորումով*, բնական *անիսոնի* խառնուրդով, եւ խտղոլի ֆիլթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը։

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղի։

Մեծաքանակ գնումներու համար՝

Ներկայացուցիչ

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

68, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Եւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիս եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ՝

M.M. H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

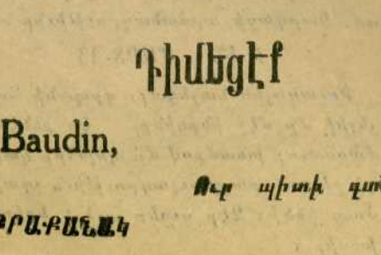

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Ընկերահամակրական խնջոյք թէյասեղան

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒ ԵՒ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ, հովանաւորութեամբ ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

4 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին,

Brasserie du Chapitre'ի սրահին մէջ

Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Շարժանկարով պիտի ներկայացուի ընկ. Վարանդեանի յուղարկաւորութիւնը, հերոսներու դիմանկարներ, հայկական կեանքէ առնուած պատերազմական հետաքրքրաշարժ կտոր մը։ Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Ներկան կ'ազդանի ՇՈՒՔ եւ զանազան զուարճալի անակնկալներ։

Տախտերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 3 ֆրանք

Տր. Կ. Խաչի Շրջ. Վարչութիւնը
իր ուրբ Մասնաճիւղերու հետ
«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը կը տօնի
12 Յունուար կիրակի Salle HERMELի մէջ

ՏՕՆԱԾՈՒՄ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած ՅԱՒԱԶԴԻՄԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ եւ ՖՐԱՆՍ. ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ՊԱՆԵՂՕ - ՔԱՇԱՆԻ մասնաճիւղին կողմէ։

Կիրակի, 5 Յունուար, ժամը 3 - 8, 150, Ռուէ տ'Օրլէանի սրահին մէջ։

Նախագահութեամբ՝ Պ. ՍԵԴՐԱԿ ԳԱՐԱԿԻՕԶԵԱՆի

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի

Մանուկներու պտղաբաշխութիւն Կ. Խաչի կողմէ, անակնկալներ։

Մասնակցութեան համար 2 ֆրանք։

ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋՈՑ.— Porte d'Orléane'էն առնել 88 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Arret Bagneux։

ԵՐԵԿՈՑԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓՈՐԹ Տ'ԻԹԱԼԻԻ ԴՊՐՈՑԱՍՏԻՐԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԴՊՐՈՑԻՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ՏԻԿՆԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

4 Յունուար, Շաբաթ գիշեր, ժամը 8.30էն սկսեալ յօժ Յովհաննէսեանի սրահին մէջ, 13 rue Pierre Curie

Kr. Bicêtre, *Մէթրօ Փորթ տ'Իթալի*

կը ներկայացուի՝ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ

Մենախօսութիւն, արտասանութիւն, խմբերգ եւ գեղջկական պարեր յատուկ տարազով։

Կը մեներգէ Օր. Ա. ԱՐՈՒՍԵԱՆ, կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր, մասնակցութեամբ ԵՓՐԱՏ նուագախումբի։

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով։

Մուտք 1 ֆրանք։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

կազմակերպուած ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻԿ ՀԱՅ ՍՊԱՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՆՊԱՍՏ ԻՐ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՍՆՏՒԻԿԻՆ

4 Յունուար ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր Cercle Militaire des Armées de Terre, de Mer et de l'Air

(Place St. Augustin) սրահներուն մէջ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Երգ, պալէ Buffet froid, Bar

ՄՈՒՏՔ 20 ՖՐԱՆՔ (ԹԻՅՈՎ ՄԻԱՍԻՆ)

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ_ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ, ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄԻԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Յունուար 25ին, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին Salle d'Escrime'ի *մէջ*

149bis,, Avenue d'Argenteuil, *Պուա Քոլոմպ*

Հրապարակ հանուած են տոմսակներ, որոնց հասոյթը պիտի յատկացուի տեղւոյս կարօտ ընտանիքներու։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՏԵՍԻՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՆՊԱՍՏ ԴՊՐՈՑԻՆ

12 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին եւ իրիկունը 8էն 12 ընտանեկան խնջոյք, Տեսնի Հ. Ց. Դ. Տան մէջ։

Կը խօսի Մարսէյլէն հրաւիրուած Տիկ. ՔԻՊՐԻՒՔՃԵԱՆ

երգ, արտասանութիւն եւ մէկ արար fou'էտի մը։

Մուտք 1 ֆրանք։

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷՐ ԿԸ ՓՆՏՌԷՔ

ԱՀԱ ՁԵԶԻ ԼԱՒԱԳՈՑՆ ԿԱՂԱՆԴԶԷՔԸ, ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆ ՄԸ

ՀԱՑ ՔՆԱՐ 600 ԷՋ, 603 ԿՏՈՐ ԵՐԳ

ԱԶԳԱՅԻՆ _ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՌԱԶՄԱ _ ՅԵՂԱՓՈՒՄԱԿԱՆ, ՏՈՀՄԻԿ ԵՐԳԵՐ, ՔԱՁԼԵՐԳՆԵՐ, ՍԻՐԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ, ՋՈՒԱՐԲ ԵՐԳԵՐ, ՋԱՆԱՋԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՏՈՐՆԵՐ, ԲԱՌԱՅԱՆԿ, ԵՐԳԱՑԱՆԿ, ԵՒԱՅԼՆ։

Հրատ. «ՀՈՐԻԶՈՆ»ի։ Գինն՝ 20 ֆրանք։ Դիմել՝ «ՅԱՌԱՋ»ի վարչութեան։

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ այցելել նոր ցարուոյ եւ ցօներու առթիւ Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամագործ - ոսկերիչ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆի

(Maison E. CHARLES) Հիմնուած 1869

29, Rue MATHIS — Métro CRIMÉE

Tél. NORD 56 - 97 — 09. AJ., AV., CP., 52, 50)71

Կը գտնուին ամէն քսակի մատչելի, գրպանի, թեւի, շըմխէյի, պատի եւ գարդուցիչ ժամացոյցներ, զոհարեղէններ եւ տնական սպասներ, 100ին 10էն մինչեւ 20 իրական գեղ եւ նոր ցարուոյ առթիւ սիրուն նուէրներ։

Թղթամիտ նորոգութիւն ժամացոյցներու։ Ցափաւոր գիներով նորոգութիւն, շինութիւն եւ փոփոխութիւն գոհարեղէններու։

Կը գնենք բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ թանկագին քարեր։

Դաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն։

Կիրակի օրերը եւս բաց է վաճառատունը։

Պ. ՎԱԼԱՆՍԻ

Chez VALENSI
Grand Restaurant
ՄԵԾ ՃԱՇԱՐԱՆ
60, Rue LAFAYETTE.
Tél. Prov. 58-62
Métro: Cadet & Le Peletier.

—•—

Գեղեցիկ եւ մեծ սրահ։ Արեւելեան եւ ֆրանսական խոհանոցի կերակուրներ։ Ունինք ամէն տեսակ ըմպելիներ, օղիներ եւ բազմաթիւ աղանդեղներ։ Ժամադրավայրը բոլորին։

Մասնաւոր շքեղ սրահ մը սրահմագրելի միութեանց ժողովներուն (միայն քոնսոմասիոնով) եւ հացկերոյթներու համար։

Ժամադրութիւն նախապէս։

ԹԻՉԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

Նոր ցարին կը մօտենայ։ Նոր օրէնքները կը պարտադրեն որ ամէն արհեստաւոր եւ առեւտրական ունենայ կանոնաւոր հաշիւ։ Տեղի չտալու համար անպատեհութեանց, դիմեցէք հաշուապահական եւ հարկային ԱՁՁԵԼՈՒ Մասնագէտ՝ Պ. ՓԻՆՃԱՆՃԵԱՆի

65, rue de Paris à Groslay (Seine)

ՁՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻԻՆ, ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ։

ՎԱՐԶԱՒ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

Halle Chopin'ի մէջ, 20, rue Singer

եւ 9, rue Lekain, ՓԱՐԻԶ (16) ՄԷԹՐՕ Passy.

Հալ Շոփէնի մէջ վարձու են՝ գաղթային արտադրութիւններ 2 ձկնավաճառի, 1 միրշան քուլէօրի, 1 ծաղկեվաճառի, գորգի, իտեղէնի, 1 փայտի եւ ածուխի եւ մէկ վիճակահանութեան տոմսեր ծախելու խանութներ։ Աճապարեցէք օգտուիլ առիթէն։

Մանրամասնութեանց համար դիմել տեղւոյն վրայ՝

Պ. Sarian'ի, 9, Rue Lekain. Paris.

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Եթէ կը փափաքիք որ ձեր հանդէսները շահաւոր ըլլան, դիմեցէք նախօրօք հայկական *ԵՓՐԱՏ* նուագախումբին։

Նշանտուքներու, հարսանիքներու, երեկոյթ-պարահանդէսներու մէջ կը նուագէ ձեր սիրած հայկական, կովկասեան, եւրոպական եղանակները եւ թանկս արժէնթին։ Նուագախումբը ունի իր նոր տարազները։

1936 տարուան ընթացքին հրաւիրեցէք մեզ մէկ անգամ հաճոյանալու համար։ Մատչելի գիներ բաղդատմամբ ուրիշ նուագախումբներու։

Պայմանագրու եղու համար, *15* օր առաջ, դիմել ղեկավար

ՏԻԳՐԱՆ ՕՆԱՄՈՒՆԻ 15, Rue Pourtour, Clamart, Seine

ՊԱՐԱՎ ԱՃԱՌՈՒԱՏՈՒՆ CONSTANTINOPLE

ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻՒ

ԱՐԴԵՆ ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ — *Ընտիր եւ առատ կոր պատուհաններ, թարմ անուշեղէններ, մասնաւոր պատրաստութիւն էքմէք քաստայիի, անարատ սեր։ Հաթիւրին տասը գեղչ ամէն անձից որ կը ներկայացնէն ՅԱՌԱՋի այս թիւը։*

37, Rue de Trévise, (Métro: Cadet) — ***Tél.: Prov. 82-96***

ԾՆՈՒՆԴԻ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԻ ՄՏԱԾԷՔ ԹԷ ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՔ

Դիմեցէք **Maison PANOSSIAN**

22, Rue Baudin, — Tél. Trud. 19-41 — Métro: Poissonnière & Cadet

Ուր պիտի գտնէք արեւելեան ամէն տեսակ թարմ նպարեղէններ, կոր պատուհներ մատչելի դիներով

ՄԵԾԱԲԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱԲԱՆԱԿ — LIVRAISON à DOMICILE

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
5
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE
5 JANVIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3004

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԱՐՕՐՆ ԱՍԱՑ ՏԱՏՐԱԿ ՀԱՒԻՒՈՒՆ...»

Մոայլ, թախծագին չունչ մը՝ «Ցառաջ»ի այս օրուան երկու էջերուն վրայ, կաղանդի առթիւ, իրրեւ մտածում կամ յիշատակ: Ու այս՝ առանց մասնաւոր ծրագրի մը: Իրարու քով եկած՝ բոլորովին ինքնաբերաբար:

Կրնա՞ր ուրիշ կերպ ըլլալ, այսքան տարի վերջը, եւ մանաւանդ այս պայմաններուն վրայ:

Կարօ՞տ երէկուան, կարօտը հայրենիքի, կարօտը ազատ եւ հարազատ օդին ու ջուրին: Եւ անզօր սլացք մը դէպի մեր լեռներն ու գետերը:

Ապահովաբար ոչ մէկ չարիք այնքան խռոված չէր այս ժողովուրդի հոգին, որքան պանդխտութիւնը:

Եւ տարուէ տարի, այդ խռովքը յարաճուն ուժգնութեամբ կը համակէ, կը վարակէ ոչ միայն բուն ժողովուրդը — «պըրոլետարիա՞տ»— այլ եւ անոր մտքի մշակները, առանց դասանոքի խորութեան:

Ամէն տեղ ալ, վիշտը անբաժան է կարօտէն, հին կամ նոր:

Ո՛ր եւ է յիշողութիւն՝ կ'ասղնտէ հոգիդ: Իսկ երբ հեռու ես հայրենիքէդ կամ գոնէ քու հարազատ միջավայրէդ, յիշողութիւնը կը դառնայ կատարեալ տառապանք:

Կան կարօտներ մանկունակ, կապուած գուցե անձնական յոյզերու հետ, եւ կարօտներ մշտնջենական:

Այս վերջինն է որ կ'աճի ու կը ծաւալի տարիներուն հետ, եւ կը դառնայ ճշմարիտ մղձաւանջ մը:

Եւ այստեղ ալ, նորէն ինքնապաշտպանութեան բնազդն է որ կը խօսի, ալեկոծելով հոգիդ, եւ անզօր կատաղութեան մը մատնելով ամբողջ էութիւնդ:

Աւրօրն ասաց տատրակ հաւիւուն·
— «Ինչի՞ կուլաս կուց կուց արիւն,
Երթայ լըցուի բարակ առուն»:
Տատրակն ասաց արօր հաւիւուն·
— «Գընաց գարուն, եկաւ աշուն,
Կըտրաւ ջըրիկ աղբիւրներուն,
Կըտրաւ խոտիկ ծաղիկներուն,
Կըտրաւ ձէնիկ կաճաւներուն,
Ընկաւ պիտի լամ երերուն,
Արիւն կաթէ իմ աչերուն,—
Ես ի՞նչ անեմ իմ ձագերուն»:

Տատրակը գոնէ սիփիանքն ունի գարնան վերադարձին.

Ասաց·— «Դու մի լա էս աշուն,
Չէ՞ վաղ կուգայ բարի գարուն,
Լոյս կը բացուի վէր աշխարհուն,
Դուռ կը բացուի խեղճիկներուն,
Ես էզ կ'առնեմ իմ թեւերուն,
Թրոնեմ բարձրիկ վեր ծառերուն,
Տանիմ, հանեմ վեր սարերուն ...

Ունի՞նք մենք ալ, այդ սիփիանքը:

Թող ամէն մէկը հարցումն ուղղէ ինքն իրեն,— առանց դասանոքի, սեռի կամ տարիքի խորութեան...

×

Եւ սակայն, չէ՞ որ ամէն ժողովուրդ ինքն է տէրն ու տիրականը իր ճակատագրին:

Իսկ երբ այդ ժողովուրդը ամբողջ փլիլիսոփայութիւն մը, այնքան պայծառ ու իրատես աչխարհահայեացք մը կազմեր է իր երգերով, ամէնէն անհնարին տառապանքներուն մէջ ալ իր բազուկին եւ երգերուն ապաւինելով,— ինչո՞ւ ուրիշ վհատ եւ նկուն պիտի երեւայ այսօր: Եւ ինչո՞ւ ամէն բան մոայլ պիտի երեւայ մեր աչքերուն:

Անո՞ր համար որ այսօրը միշտ փնտռել կուտայ երէկը, եւ ապահովաբար վաղը պիտի փնտռենք նաեւ այս օրերը ...

Շատ հեռուները կրնար տանիլ մեզ, այդպիսի խորհրդածութիւն մը:

Դիմանալ, դիմանա՛լ եւ յաղթել,— ահա հիմնական դասանքը, անգիր իմաստութիւնը այս ժողովուրդին:

Տոկալու եւ մարտնչելու պայքար մը, նաեւ, այսօր, բոլորովին տարբեր պայմաններու մէջ, բայց նոյն մտահոգութեամբ.— ինքնապաշտպանութիւն: Դուք ըսէք՝ «սրբազան եսասիրութիւն», ինչպէս կը հոլովեն բախտաւորներն ու հաղարապատիկ աւելի հզօրները:

Արդ, ինքնապաշտպանութիւնը կը դառնայ մնամէջ բան մը, անբովանդակ բացագանչութիւն, երբ զուն ճակատները յանձներ ես չորս հովերուն, փոխանակ տիրաբար վարելու:

«Դիմանալ»ը այդպէս չէին հասկնար երէկ, իսկապէս դժբախտին պայմաններու մէջ: Եւ աղօթքները, անէծքները կամ հառաչանքները չէին որ լուսաւորեցին այս ժողովուրդի հոգին, ամէնէն ահաւոր ճգնաժամերուն:

«Աւրօ՞ր» մը կը փնտռենք իրրեւ ազդարար, աւետելու համար գարնան վերադարձը:

Ահա երիտասարդութիւն մը՝ աչքերը բացուած ժամանակէն առաջ, կրակին մէջ, այս կամ այն դրօշին տակ: Ահա սերունդ մը հասուն՝ յեղափոխական եւ մարտական առաքինութիւններով: Եւ դեռ ուրիշ բազմաթիւ ազդակներ— գլուխն ըլլալով մանրանկար հայրենիք մը:

Թող բոլորը լծուին աչխատանքի, համաձայն իրենց հայեցողութեան եւ կարողութեան եւ «մեր ցաւ կուտանք հարաւ քամուն»:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԴԻՐՔԸ ԵՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Նախագահ Ռուզվելթի կարեւոր ճառը

Պիտի արգիլուի՞ խարխուլ առեւծուտը

Մ. Նահանգներու նախագահը կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ յունուար 3-ին, խորհրդարանին վերաբացման առթիւ: Մէկուկէս առեն ներկայացուեցաւ օրինագիծ մը, որ լայն իրաւասութիւններ կուտայ նախագահին, քարիւղի եւ ուրիշ նիւթերու արտադրութիւնը արգիլելու համար: Նախագահը չեչտեց իր ճառին մէջ.

— «Մենք չենք ուզեր քաջալերել պատերազմը, թոյլ տալով որ պատերազմիկները մեր երկրէն ստանան զէնք, ռազմանիւթ եւ ուրիշ նիւթեր: Մենք կը ջանանք չքաջալերել գնումը այնպիսի նիւթերու որոնք կրնան դիւրացնել թշնամութեանց չարունակութիւնը: Ես վստահ եմ թէ պիտի կրնանք իրականացնել այս բացորոշ նպատակները, չնորհիւ խորհրդարանին եւ նախագահին դործակցութեան: Մեր ընդարձակ երկրամասին 250 միլիոն բնակիչները հաւատք ունին խաղաղասիրական քաղաքականութեան վրայ եւ վճռած են գործադրել զայն: Անոնք կը յուսան թէ աչխարհի մնացեալ մասն ալ նոյն ճամբուն պիտի հետեւի: Այդ, աչխարհի մնացեալ մասը կրնայ ընդհանուր պատերազմի մը պատճառ դառնալ: Ամէն պարագայի համար չենք կրնար ապահովուիլ: Ամէն պարագայի համար պէտք է ձգտինք ընդարձակուիլ, կը ջանանք չհիլ նախորդ պատերազմներէ ծնած անարդարութիւնները եւ ապարդիւ կը փնտռենք իրենց առեւտուրին, բնակչութեան կամ նոյն քաղաքակրթութեան համար, անհրաժեշտ համերաշխութիւնը չեն ցուցներ բանաւոր եւ օրինաւոր նպատակներու հասնելու համար խաղաղ բանակցութիւններով կամ դիմելով համաչխարհային արդարութեան լատադոյն բնազդին: Ահա թէ ինչու անոնք անհամբերութեամբ վերադարձած են տուրքի օրէնքին կամ այն քմածին ըմբռնումին թէ իրենք եւ միայն իրենք ընտրուած են առաքելութիւն մը գլուխ հանելու, իսկ միւսները, մէկուկէս միլիառ մարդկային էակներ պարտաւոր են մոխիր ընել իրենց դասերը եւ հպատակիլ անոնց: 1933ին ըսի թէ աչխարհի բնակչութեան 85—90 առ հարիւրը գոհ է ներկայ հոգային սահմաններէն: Այդ ճիշդ է նաեւ այսօր: Աչխարհի խաղաղութիւնը կը խանգարուի միայն երկրի ժողովուրդին 10 կամ 15 առ հարիւրին կողմէ: Ահա թէ ինչու յառաջ չգնաց զինաթափութիւնը: Սակայն եւ այնպէս Մ. Նահանգներու քաղաքականութիւնը մըհանգներու քաղաքականութիւնը մը նաց յստակ եւ անյեղլի: Համաձայն այդ քաղաքականութեան, Մ. Նահանգները չէզոք դիրք մը բռնած են որ եւ է երկրի դէմ որ կը մասնակցի Ամերիկան ուղղակի չյարձագրդող պատերազմի մը»:

Ճառին մնացեալ մասը կը վերաբերի ներքին քաղաքականութեան:

Խորհրդարանին ներկայացուած օրինագիծը կը տրամադրէ.— 1. Նախագահը պարտաւոր է արգիլել ապառազինութեանց արտածումը պատերազմիկներու, թշնամութեանց առաջին օրէն եւ արգելքը տարածել ուրիշ երկիրներու ալ, եթէ մասնակցին.— 2. Նախագահը իրաւունք ունի սահմանափակելու պատերազմի յատուկ արտադրութեանց արտածումը, եթէ յարմար դատէ Մ. Նահանգներու չէզոքութեան պահպանման համար.— 3. Արգիլել սեղանաւորական գործառնութիւնները պատերազմիկ պետութեանց հետ. բայց նախագահը կրնայ իր հայեցողութեամբ արտօնել այն գործառնութիւնները որոնք զուտ առեւտրական հանգամանք ունին: Եւ դեռ ուրիշ տրամադրութիւններ ո-րոնց բոլորին նպատակն է պահպանել Մ. Նահանգներուն չէզոքութիւնը:

Նորէ՛ն գաղտնի զինակցութիւն

Կարգ մը թերթեր կը պնդեն թէ դաղտնի զինակցութիւն մը կնքուած է Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ, փոխադարձ օգնութեան համար: Այս լուրերը կը բխին Պ. Լավալի վերջին յայտարարութենէն, որ կ'ըսէր թէ անգլիացի եւ ֆրանսացի մասնագէտներ ծրագիր մը մշակած են, ցամաքային, ծովային եւ օդանաւային գործակցութեան համար: Առջի օր Ծաւոթ հրապարակագիր մը կը գրէր թէ Անգլիա զօրք պիտի դրկէ արեւելեան Ֆրանսա, եթէ այս վերջինը հարկադրուի Հենոյի սահմանէն քաչել իր զօրքերը եւ կեդրոնացնել իտալական սահմանին վրայ: Ամէն պարագայի

Վերջին լուրերու համաձայն, իտալական հրամանատարութիւնը ամէն միջոց պիտի փորձէ, ջախջախիչ յաղթանակ մը տանելու համար: Սակայն ընդհ. յարձակողականէ մը առաջ, անհրաժեշտ է ամրացնել թիկունքը: Այս առթիւ կը հաստատուի թէ չարք մը զինադադարութիւններ տեղի ունեցած են «յօրինակ այլոց», բազմաթիւ բնիկ զինուորներ դաւաճանած եւ հակչական բանակին ծառայութիւն մատուցած ըլլալով: Բայց կը հերքուի ասոր կուքսայի գնդակահարումը:

Գործողութիւնները դադրած են Օգատէնի ճակատին վրայ, իրրեւ հետեւանք տեղատարափ անձրեւներու:

** կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ իտալական հրամանատարութիւնը նկատի առնելով Հարբարի ճակատին ձախողումը, որոշած է Ատուա-Ադիգայի վրայ քալել ուրիշ ճամբով մը, Ճուպայի եւ Տաճայի հեռուէն: Այս առաջադրութեամբ Զօր. Կրամարի պիտի տեղափոխէ իր 18.000 իտալացի եւ 30.000 բնիկ զինուորները: Արշաւանքը պիտի ուղղուի դէպի Սեոտամոյի նահանգը, որ բարերը չրջան մըն է եւ հաչակաւոր՝ իր տուրճով եւ ոսկիի հանքերով: Միւս կողմէ, անձրեւային եղանակը մարտին կը սկսի այս չրջանին մէջ:

ՊՈԼՍԷՆ ՎՏԱՐՈՒԵՑԱՆ 160 առն նախկին սպաներ (վրանդէլի բանակէն), որոնք հոն կը բնակէին 1920էն ի վեր, Նանսէնեան անցագրով: Շատերը կ'ուզեն Ֆրանսա հաստատուիլ:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ որոչեց չարունակել իր նիստերը, նկատի առնելով միջազգային կացութեան լրջութիւնը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՏՈՒՆԸ ՄՆԱՑԱԾ ...

—•—

Տունը մնացած աղջիկներ կան, ոքանիմ դժոխքի կը վերածեն ե՛ւ իրենց ե՛ւ ուրիշներու կեանքը: Մանաւանդ եթէ ընտանիքի մը հոգերը ես եւ մեծն ու փոքրը ամուսնացած, իսկ իրենք միւնակ մնացած:

Այդպէս նաեւ կարգ մը մարդիկ, օրկանիներ կամ «կազակցութիւններ»:

Անընդունակ՝ որ եւ է շինարար գործ կատարելու, ցամքած՝ հոգեպէս, անհանգիստ՝ ուրիշներու խանդավառութենէն եւ աշխատանքէն, առնիւ առտու-իրիկուն ճիւք կը ծամեն ասոր-անոր գլխուն, այս կամ այն ծեռնարկին դէմ:

Եւ կը գտնեն մարդիկ ալ որ ծափ կը զարնեն:

Փա՞ստ: Ուզածիդ չափ: Կը յիշեմ միայն վերջին երկուքը,— մէկը միւսէն «պատկերազարդ»:

1. Հայ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութիւնը կը կազմակերպէ «Հայ Ռազմիկի Օրը», Մուսա լերան խանամամեակին առթիւ: Հրաւէր՝ բոլորին: Աջակցութեան ակնկալութիւն՝ բոլորէն:

Այդ «բոլոր»ին լրագիր-բերականները մուծ-հարս կը դառնան, քարտուղարութիւն կը պահեն, բացի «ցառաջ»էն, որ թիւ մըն ալ կը ծուիրէ:

Մուսա լերան խանամամեակը Դաշնակցական տո՞ն է: Ոչ: Բայց հայկական պարծանք է, խորապէս ծուիրական եւ վեր՝ որ եւ է նկատումէ:

Տօնը տեղի կ'ունենայ մեծ յաջողութեամբ: Եւ ամէնէն աւելի օտարներ են որ կ'երեւան բեմին վրայ: Խանդավառութիւն եւ սփոփանք:

Եւ ի՞նչ,— ռամկավար օրկանին խմբագիրը չուտեր-չի խմեր, երկու օր վերջը խմբագրական մը կը թխէ,— «Հսկան եւ գաճաճները»:

Ի՞նչ ըսելու համար,— կամաւորները եւ ռազմիկները «Հսկան» շահատեր, բաղաբականութիւն խանգարել, ինչպէս կ'ըսէ Ֆրանսացի մը:

Ո՞ւր է հոս խանգարումը: Ո՞ւր է հոս բաղաբականութիւնը: Ի՞նչ կապ ունի Մուսա լերան խանամամեակին հետ:

Ինչո՞ւ ամէն անգամ որ ազգային ինչ-որ բան կը կատարուի,

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

— ՀԱՏՈՐ Զ —

ՄԱՐԴԸ ԱՅՐԵՑԱՒ

Պատմուածք

Ա.

Ամառուան կիրակի մը առտու էր։ Ես ու Ռուբէն, որ ինձմէ երկու տարի մեծ էր, ձկնորսական պարագաներով զինուած, ճամբայ ելանք դէպի Ճերմակ ձոր։ Ռուբէն ինձմէ աւելի լաւ գիտէր ձորին ճամբան, որովհետեւ ամառները հօրը հետ հոն կ՚երթար։ Ես առաջին անգամն էի, որ կ՚այցելէի ձորը։

Ճերմակ ձորը գեղեցիկ տեղ մըն էր։ Ամէն կողմ ծառեր, ծաղիկներ, ջուրեր։ Ամէն քայլափոխի կ՚անցնէինք ջուրերէ, որոնք կ՚իջնէին լեռներէն։ Ռուբէն ինձ կ՚ըսէր, թէ ջուրերուն մէջ ձուկեր կան։ Ես կ՚ուզէի տեսնել ձուկերը, բայց ջուրերը այնքան պղտոր էին, որ ոչինչ կրնայիր տեսնել։

Ռուբէն ըսաւ, որ ջուրերը պղտորած են ոտքերով անցնող ոչխարները։ Ես չհասկցայ, թէ ինչպէս կրնան ոչխարները ջուրերը պղտորել։ Ռուբէն ինձ բացատրեց, որ ոչխարները ջուրերուն մէջ կ՚իջնան, որպէսզի ջուրը խմեն, եւ ոտքերով ջուրերը պղտորած կ՚ըլլան։

Ես ըսի, որ ոչխարները ջուրերուն մէջ չպէտք է իջնան, որովհետեւ ջուրերը պղտորած կ՚ըլլան։ Ռուբէն ինձ ըսաւ, որ ոչխարները ջուրերուն մէջ կ՚իջնան, որպէսզի ջուրը խմեն։ Ես ըսի, որ ոչխարները ջուրերուն մէջ չպէտք է իջնան, որովհետեւ ջուրերը պղտորած կ՚ըլլան։ Ռուբէն ինձ ըսաւ, որ ոչխարները ջուրերուն մէջ կ՚իջնան, որպէսզի ջուրը խմեն։ Ես ըսի, որ ոչխարները ջուրերուն մէջ չպէտք է իջնան, որովհետեւ ջուրերը պղտորած կ՚ըլլան։

— Ես ինչ գիտեմ... Ասում էին, թե ինչ-որ բան կա...

Ես ոչինչ չգիտեի:

— Ինչպե՞ս, դուք չգիտեի՞ք...

Ես ոչինչ չգիտեի:

Ամուսինս ինձ ոչինչ չէր ասում իր գործերի մասին: Ես ոչ մի հետաքրքրություն չէի ցուցաբերում այդ գործերի նկատմամբ: Ես ոչ մի կապ չունեի այդ գործերի հետ: Ես ոչինչ չգիտեի:

Ես ոչինչ չգիտեի:

Ես ոչինչ չգիտեի:

Սպինդիարեան:

Կոմիտասը արդէն նոյնացած է մեզի հետ: Բայց, կ'արժէ եւ հարկ է անդրադառնալ մասնաւորապէս Վ. Սարգսեանի գործերուն վրայ՝ ամբլի յարմար եւ հանդարտ մէկ առիթով: Իր հեղինակութիւնները՝ լարաւոր նուագախումբի համար՝ կը մատնեն որ իր մէջ ցեղէն հզօր մասնիկ մը կայ՝ զգալու, երեւակայելու եւ ստեղծագործելու: «Վիճակ»ը անգերազանցելի յաջողութիւն մը ունեցաւ, քաղաքիս յայտնի ջութակահարներու ճպռտին տակ: Նոյնքան եւ փայլուն էր «Սարօ»ն («Անուշ»էն), զոր կատարեալ թէքնիքով երգեց՝ Տիկ. Մօրընօն: (Այս առթիւ, չենք կրնար մոռնալ այս Հայուհիին եւ իր ամուսնոյն՝ Տօքթ. Մօրընօնի անգնահատելի ջանքերը՝ երաժշտական Միութեան զարգացման մէջ: Հայը այսքան յարատեւ չէր կրնար ըլլալ՝ իր սեփական փառքին համար: Թող թոյլ տրուի մեզի հրապարակաւ յայտնելով իր երանդը, իր բարեկամութիւնը եւ իր համակրութիւնը՝ հանդէպ մեր ցեղին եւ արժէքներուն):

Ջութակահար Սարգիս Զէօրէքեան առանձին նուագեց Սպենդիարեանի «Հիմալ»ը, որ պահ մը Արեւելք փոխադրեց մեզ: Զէօրէքեան արդէն իր տեղը գրաւած է Մարսէյլի յայտնի ջութակահարներուն մէջ:

Աւելորդ է յիշել յայտագիրը, երբ Արազ այնքան գեղեցիկ կերպով ներկայացուցած էր զայն՝ համերգին նախօրեակին: Շնորհակալութիւն ի-րեն որ հոգ մը վերցուց իմ վրայէս, որուն համար ես ուշացած էի: Եւ իր «Օրը Օրին»ը աննշմար անցած չէր Մարսէյլցիներուս կողմէ: Հոս էին Զմուռնեաց հարստութեան բոլոր ներկայացուցիչները:

Պէտք է յիշենք նաեւ Օր. Մ. Սիմոնեանի մեներգը, զգացումով եւ քաղցրութեամբ թաթաւուն: Իրեն կը մաղթենք քիչ մը համարձակութիւն ... բեմին վրայ:

Դաշնակին կ'ընկերակցէր Տիկին Սիւզան Անտրէ, դաշնակի թագուհին, որուն մասին յաճախ գրած եմ, երբ կը կոչուէր՝ Օր. Աբնօ: Իր համակրութիւնը եւ իր սէրը մեր երգերուն հանդէպ՝ մեզ երախտագէտ կը ձգեն իրեն:

Համերգը տեղի ունեցաւ՝ Մնունդի կէսօրէն ետք, Մարսէյլի ամէնէն չքեղ սրահին մէջ՝ Փալէ տէ Քոնկրէ: Կային բազմաթիւ Ֆրանսացիներ եւ ուրիշ մտաւորականներ: Առաջին անգամ ըլլալով ներկայ էր նաեւ Աջապատուհեան Եպիսկոպոսը: Ասոն խումբը կը բաղկանար՝ 60 հոգիէ:

Ուր էր թէ, տարուան մէջ մէկէ աւելի անգամներ առիթը տրուէր մեզի՝ ապրելու հայ երգին արեւն ու մշուշը:

Կոմիտա՛ս, Կոմիտա՛ս, ինչ թանկագին ժառանգութիւն տուիր մեզի, եւ դուն փլար քու փառքիդ միջօրէին չհասած: Ուժ տուր, որ քու բարձրացուդէդ հասակդ եւ հանճարով ծանր գլուխդ քալեն՝ մեր նոր ստեղծագործողներու երեւակայութեան մէջէն: Քեմովմիայն հպարտ ենք եւ մեր ճակատը բարձր այս ապերախտ եւ օտար ափերուն վրայ:

ՈՒԽՏԱՒՈՐ

ՓՆՏՈՒԵՑԷՔ ՄԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՄՕՏ

"ՄԵԼՔՈՆ"

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԱՆՈՒՇԱԴԻՐՆԵՐԸ

ՐԱՀԱԹ - ԼՕՔՈՒՄ իր զանազան տեսակներով, ԹԱՒԻՆ - ՀԷՒՀԱ (վաղինով, շոքոլայով եւ վանիլայով), ԲԻՇՄԱՆԻ - ՀԷՒՀԱ (cheveux d'ange), ԲՈՐԿԱՄՈՒԹ եւ ԱՔԻԹԷ շաքարներ, ԲՈՒՔԼԱՒԱ, ՔԱՏԱՅԻՖ եւայլն. ինչպէս նաեւ իր գործարանին մէջ պատրաստուած առաջնակարգ ԹԱՒԻՆ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

4, Rue des Pavillons - Paris (20)

Tél. MEN. 50-47 **Métro: Place de Fêtes.**

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՖԱՒԹ ՓՈՍԹԱԼ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝12ը *125* ֆրանք:

Carte d'identitéի նկարներ՝ *12* հատ *10* ֆր., *6* հատ 7 ֆր.:

ՏՕՆԱԿԱՏԱ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՔԹԻԻ

Կազմակերպուած ՅԱՒԱՋԴԻՄԱՒԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ եւ ՖՐԱՆՍ. ԿԱՐՊՈՑ ԽԱՉԻ ՊԱՆՆԷՕ - ՔՈՇԱՆԻ մասնաճիւղին կողմէ:

Կիրակի, 5 Յունուար, ժամը 3 - 8, 150, Ռուբ տ'Օրլէանի սրահին մէջ:

Նախագահութեամբ՝ Պ. ՍԵԴՐԱԿ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆԻ

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

Մասնակիցներու պտղաբաշխութիւն Կ. Խաչի կողմէ, անակնկալներ:

Մախսերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք:

50 մէթր հեռու իմիի կայարանէն եւ 23 եւ 32 թիւ հաներակառքերու կայարանէն, վարձու են (tout confort) յարկաբաժիններ, 1 փիէսնոց 2000 եւ 2 փիէսնոց **2300** ֆր. Շարժ, շօֆաժ միասին:

Աժան գինով երկու խանութներ: Դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72-74 Bld. Rodin, à Issy-les-Moulineaux.

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

3 Յունուարէն – 9 Յունուար

Երեկոյները ժամը 8.30ին

Իսկ Շաբ. եւ Կիր. ցերեկ ու գիշեր:

J. P. Aumont et Simone Simon dans Jeunesse

Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք:

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով:

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

Ուրբաթ 3 Յունվ.էն — Յունվ. 9

Առաւօտները ժ. 2.30ին երեկոյները 8.30ին

Berval

dans Le Roi de la Camargue

Գիներ 5 եւ 7 ֆր. Location gratuite.

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուած գինով:

Bureau & Dépôt

75 Ave. Niel. Paris XVII.

Tél. Carnot: 91-46.

Պէլվիլի ընտանեկան վիճակախաղէն շահած է 178 թիւը, անթելի գործիք մը: Դիմել՝ 34, Rue Bisson, Վարպետեանի:

17, Rue Damesme. PARIS (13e)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՓՆՏՈՒԵՑԷՔ ՄԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՄՕՏ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱԹԻՆԷ,,

13 Rue Serpente, *Մէթրօ* **St. Michel**

Ամենօրեայ խճողումէ խուսափելու համար, մեր բազմաթիւ յաճախորդներու հանդստութեան ու սպասարկութեան արագացման համար, **Quartier Latin***ի Արեւելեան մեծագոյն ճաշարանը ԱԹԻՆԷ՝ ամբլի ընդարձակած է իր ճաշարանը՝ յարակից սրահներու կցումով:*

Այսօր կը կատարուի նոր սրահին բացումը:

Արեւելեան եւ Եւրոպական համեղ կերակուրներ, անուշեղէններ եւ ընտիր խմիչքներ: Մասնաւոր սրահ՝ խնջոյքի համար:

Մատնագիտութիւն՝ տեսակ տեսակ բազմազան խոտովածի:

Մատչելի սպասարկութիւն եւ չափաւոր գին:

ՎԱՐՉԱՒԻ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

Halle Chopin*ի* **ՄԷՋ, 20, rue Singer**

եւ 9, rue Lekain. ՓԱՐԻԶ (16) **ՄԷԹՐՕ Passy.**

Հալ Շոփէնի մէջ վարձու են՝ գործարանային արտադրութիւններ 2 ձկնավաճառի, 1 մարշան քուէօրի, 1 ծաղկավաճառի, գորգի, հոտեղէնի, 1 փայտի եւ ածուխի եւ մէկ վիճակախաղատուներ տոմսեր ծախելու խանութներ: Անդապարտ էջ օգտակիլ առիթներ:

Մանրամասնութեանց համար դիմել տեղւոյն վրայ՝

Պ. Sarian*ի,* **9, Rue Lekain. Paris.**

ԿԱՐ ՏԻՒ ՆՕՌԷՆ ԵՒ ԿԱՐ ՏԸ Լ'ԷՍԹԷՆ ՃԱՄԲՈՐԴՈՂ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ

ՍՈՒԼԹԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

84 rue Fbg. St. Denis (Փասաժին մէջ)

ՄԷԹՐՕ Gare de l'Est ԵՒ Chateau d'Eau.

Ձեր շահը կը պահանջէ որ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ եւ ԾՆՈՒՆԴի ձեր գնուածները կատարէք, այժմէն իսկ, աւելի նպաստաւոր գիներով:

Մեր նոր բացուած նպարավաճառատունը կրնայ գոհացում տալ ամենադժուարահաճ յաճախորդներուն:

Այցելեցէք անպայման մը եւ մեր ծանօթ յաճախորդը պիտի դառնաք:

ՏԱՐՕՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Confection POUR DAMES et Bonneterie.

2 Rue St. PHILIPPE (Angle 15, Rue d'Aboukir).

PARIS (2). Tel. CENTRAL: 20 66.

Մեծաքանակ վաճառում ամէն եղանակի կնոջական հագուստեղէններու, ՐՈՊ, ՇԸՄԻԶԻԷ, ԺԻԻԲ, ԺԱՒՔԷԹ, ԱՆՍԱՄՊԼԸ, ԹՐՈՒԱՔԱՐ, ՓՈՒԼՕՎԵՐ (կնոջ, այրերու եւ տղոց համար), fառէ եւն.: Վերոյիշեալ ապրանքները մեր իսկ *արտադրութիւնն ըլլալով*, ուրախ ենք մեր հայրենակից առեւտրականներուն տալու միջոցներ — ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆ ԵՒ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ — որ կարենան յաջողութեամբ պայքարիլ իրենց մրցակիցներուն հետ:

Խնդրանքի վրայ, գաւառի հայրենակիցներուն կը դրկուի ԳԻՆԵՐՈՒ ՅԱՆԿ ինչպէս նաեւ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ:

Փորձի համար ուզուած նմոյշները կարելի է վերադարձնել յանձնումէն միւչեւ 10 օր յետոյ:

Շնորհիւ լաւ կազմակերպութեան, ապսպրանքներու *արագ եւ խղճամիտ* առաքումը ապահովուած է:

Ամէն յաջախորդ, երբ ամիսը անգամ մը կը ստանայ ճորութիւններու մանրամասն ցանկը իրենց վերջին գիներով:

Փորձեցէք անգամ մը աշխատիլ մեզ հետ: Վստահ ենք որ մեր ուղղամիտ գործունէութեամբ, պիտի յաջողինք ձեր անունը արձանագրել իբր տեւական յաճախորդ:

CAVE

ԽՆԱՁՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,

եւ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԴ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը *հայթայթենք՝ նշանառութ, հարսնիքի կնունքի, հանդէսներու եւ տօնակատարութեանց* համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ ըմպելիներ (apéritifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ):

Հեռաձայնեցէք *ՔԼՕԶԼԷՇԻ*, Charlebourg: 20-69 եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի դրկուին ձեր ապսպրանքը մեծ աքանակի գինով եւ չսպառուածները ետ առնելու պայմանաւ:

Հաւատք՝ **KEULEYAN**

85, Rue des Chambards.

Bois-Colombes, (Seine).

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՐԸ

Ճաշարան **ՅԼՕՐԻԼ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Մէթ Միշէլ **Հեռաձայն Danton : 52 - 78**

Աթենքիան եւ նպարավաճառական խնամուած կերակուրներ:

Diplôme d'Honneur 1931

"ՇԻՐԱԿ,, ԱՄԵՆՈՒՆ ԾԱՆՕԹ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

26, Rue de TRÉVISE, ՄԷԹՐՕ **Cadet.** ՀԵՌ. **Provence38-63**

Importation Directe

Մեծ մթերանոց ՄԵԾԱԾԱՆԱԿ եւ ՓՈՒՐԱԾԱՆԱԿ նպարեղէններու Արեւելեան չոր միրգեր: Թարմ եւ աժան:

Ամենագեղչեալ գիներ ՆՈՐ ՏԱՐՒԻ եւ ԾՆՈՒՆԴի առթիւ:

ՆՊԱՐԱՎ ԱՃԱՌԱՏՈՒՆ CONSTANTINOPLE

ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻԻ

ԱՐԴԻՆ ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ

Ընտիր եւ առատ չոր պտուղներ, թարմ անուշեղէններ, մասնաւոր պատրաստութիւն ԷՓԻՄԷՓ ՔԱՏԱՅԻՖԻ, անզարտ սեր:

Հաթիւրին տասը գեղչ ամէն անոնց որ կը ներկայացնեն ՅԱՒԱՋԻ այս թիւը:

37, Rue de Trévise, (Métro: Cadet) ***Tél.: Prov. 82-96***

ԾՆՈՒՆԴԻ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԻ ՄՏԱԾԷՔ ԹԷ Ո՞ՒՐ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՔ

Դիմեցէք **Maison PANOSSIAN**

22, Rue Baudin, Tél. Trud. 19-41 Métro: Poissonnière & Cadet

Ուր պիտի գտնէք արեւելեան ամէն տեսակ թարմ նպարեղէններ, չոր պտուղներ մասնկի գիներով

ՄԵԾԱԾԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՒՐԱԾԱՆԱԿ

LIVRAISON à DOMICILE

ՀԱՐԱՁԱԳ

ԹՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԱՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵՒՔ ԵՒԱՄՍԵՒՔ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջանգեզուր, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
7
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MARDI
7 JANVIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3005 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽՐԱԽՃԱՆՔՆԵՐԷՆ ՎԵՐՋ

Ս. Հայաստանի 15ամեակին առթիւ, արտակարգ խթանքներ կատարուեցան Երեւանի մէջ։

Մոսկուան ալ ուզած էր մասնակցիլ ոճնակատարութեանց, նոյ. 29ին Երեւան ղրկելով Կեդր. Գործ. Կոմիտէին (խորհրդային) նախագահը, Կալինին, որ Թիֆլիսի մէջ դիմաւորուեցաւ Ադասի Յանջեանի եւ Հայաստանի վարիչներուն կողմէ։

Երեւանի մէջ, ժուժկալ ճառ մը խօսեցաւ Կալինին, մանրամասնորապէս չէջեռնելով։

— «Ցարմար չէ այստեղ խօսիլ հայ ժողովուրդի անցեալի մասին։ Տխուր եղած է այդ անցեալը։ Մենք պէտք է այժմ ապագային նայինք»։

Ի՛նչ գեղեցիկ սկզբնաւորութիւն վարիչի մը համար, բաղդատելով այնքան զրգռիչ չոավլարանութեանց հետ։

Մոսկուայի ներկայացուցիչը չարունակելով իր ճառը եւ մանրելով ընկերվարութեան զանազան գիտելիքները, դիտել կուտար։

— «Ապրիլը աւելի ուրախալի դարձաւ, որովհետեւ մարդիկ դարձան աւելի ապահովուած։ Ի հարկէ ասիկա դեռ կատարեալ ապահովութիւն չէ։ Բուական է որ անցնիք Հայաստանի մէջէն, տեսնելու համար այդ։ Չկան լաւ ճամբաներ եւ տուներ, թէեւ աւելի լաւ երեւոյթ ունին քան ասկէ տասը տարի առաջ, երբ ես այստեղ էի, բայց եւ այնպէս գոհացում չեն տար ազգաբնակչութեան յարաճուն պահանջներուն։ Ս. Հայաստանի ճարտարարուեստի, գիւղատնտեսութեան եւ մշակոյթի անդադար աճումը ստեղծեց խոր վստահութիւն վաղուան հանդէպ։

«... Դեռ շատ բան կայ ընելիք, ընկերներ, որպէսզի մեր կեանքը դառնայ աւելի ապահով եւ աւելի գեղեցիկ։ Գալիք օրերու համար, ընկերներ»։

Այժմ ուրիշ բարեհնչութիւն մը,— Դեկտ. 30ին Մոսկուա հասած եւ կրէմլինի պալատին մէջ ընդունուած է Հայկական պատուիրակութիւն մը, առաջնորդութեամբ Յանջեանի եւ Գուլոյեանի։

Այս առթիւ ալ հանդիսաւոր ճառեր՝ Թէ պատուիրակութեան անդամներուն եւ Թէ խորհրդային իշխանութեան ներկայացուցիչներուն կողմէ։

Սթալին իր ուրախութիւնը կը յայտնէ որ «Հայ աշխատաւորութեան կենցաղային պայմանները յարաճուն բարօրութեան մէջ են»։ Մոլոթով հարցումներ կ'ուղղէ Հայաստանի ծնունդներու համեմատութեան մասին եւ կը առանձին պերճախօս պատասխան մը — «ոչխորատային», (ամենամեծ չափանիշը)։ Այս առթիւ ճառ մըն ալ կը խօսի, քանի մը հայերէն նախադասութիւններ հոլո-վելով։

Կարելի՞ է խօսիլ խորհրդային իշխանութեան բարիքներու մասին, առանց յիշելու «Դաշնակ»ները։ Եւ Ս. Մխիթեան վարչապետը կը յիշեցնէ աւանդական բանաձեւը,— Հայ աշխատաւորութիւնը կռուեցաւ ցարական ճնշումէն ազատագրուելու համար, «իսկ այդ պայքարին մէջ քաղքենի — ազգայնամոլ Դաշնակները կատարեցին դաւաճանի սուրը դերը» ...

Այսքանը իմանալով, կընաք երեւակայել Թէ ի՛նչ կրնան խօսած ըլլալ Հայաստանի ներկայացուցիչները, մանաւորապէս Յանջեան եւ Գուլոյեան։

Բայց ոչինչ։ Մեզի համար էականը Մոսկուայի եւ Երեւանի փոխադարձ ճանաչումն է, ըլլայ իսկ ոճնի մը, ծխակատարութեան մը առթիւ։

Արդ, Երեւանի ներկայացուցիչները ունեցա՞ն բուական արթնամտութիւն, օգտագործելու համար այս պատեհութիւնները։

Բուն արարողական ձեւակերպութիւններէն յետոյ, անոնք պարտք սեպեցի՞ն նուազագոյն ծրագիր մը ներկայացնել, անմի-ջական պահանջներ լրացնելու համար։ Մանաւանդ որ, Կալինին ինք չէ վարանած դիտել տալ, Երեւանի Գործ. Կոմիտէի (խորհրդարան) բացառիկ նիստին մէջ։

— «Իհարկէ այս դեռ կատարեալ նիւթական ապահովութիւն չէ։ Բուական է որ անցնիք Հայաստանի մէջէն, տեսնելու համար այդ։ Չկան լաւ ճամբաներ ու տուներ ...»։

Այսքանը, միայն այսքանը պիտի կրնար նիւթ ճարել ամբողջ ծրագրի մը, իրրեւ անմիջական պահանջ։

Ահա տարիներէ ի վեր կը լսենք Թէ ներքաղաքի գլխաւոր արգելքը բնակարանի տագնապն է։

«Հայաստանասէր»ներն ալ կը խոստովանին որ եթէ նիւթական միջոցներ չպակսին, կարելի է 200–250,000 հոգի տեղաւորել Հայաստանի նոյն իսկ այսօրուան սահմաններուն մէջ, վերանորոգելով բազմաթիւ քարուքանդ գիւղեր եւ բնակելի դարձնելով ամայի տարածութիւններ։

Արդ, Երեւանը ունի՞ հիմնական քաղաքականութիւն, գէթ այս ճամբուն վրայ։ Եթէ երկչոտ չունէր, ունի՞ այսօր, 15 տարուան փորձառութենէն յետոյ։

Այս հարցումը ուղղելու իրաւունք ունի ամբողջ Աբեսաստանը, իրրեւ մէկ բերան, տարիներու Թաթխափուշներէն յետոյ։

Վերջերս իրազեկ մը կը հաղորդէր Թէ Երեւան բացառիկ վարկ մը, 50 միլիոն րուբլի պահանջած է կամ պիտի պահանջէ Ս. Մ. Կ. ընդհանուր էմարացոյցէն, բնակարաններու չինութեան համար։

Ի՛նչ համեստ պահանջ։ Եւ ինչո՛ւ այսքան ուշ մնացած։

Հիմա որ իրախճանքները վերջացած են, հաւատա՞նք Թէ Երեւանը քիչ մը աւելի ուժ առած է, իր տարրական իրաւունքներուն գոնէ մէկ մասը արժեցնելու համար։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՈՒԹ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼՆԵՐ ՊԻՏԻ ԴԱՏՈՒԻՆ

Աթաթիւրքի սահափոխձին սոթիւ

Էնկիւրիւէն կը հեռագրեն Թէ ընդհ. դատախազը վերջացուցած է իր տեղեկագիրը, Աթաթիւրքի դէմ սարքուած մահափորձի մասին, որ երեւան հանուած էր անցեալ օգոստոսին, բայց հանրութեան հաղորդուեցաւ հոկտեմբերին։ Զերբակալուած 16 ամբաստանեալներէն ութին դէմ որ եւ է փաստ գտնուած չըլլալով, պիտի դատուին միայն մնացեալ ութը, որոնց գլխաւորն է Ուզքիայի երես-փոխան Ալի Սայիմ։ Դատավարութիւնը պիտի կատարուի մօտերս, Էնկիւրի եղեռնադատ տաճարին առջեւ։

ԻՏԱԼԻԱ ՊԻՏԻ ՔԱՅՈՒԻ՝ ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԷՆ

Ո՛վ պիտի կարէ հաչտութեան բոժոժը

Գանի մը օրէ ի վեր, զարմանազան հրատարակութիւններ կ'ըլլան իտալական մամուլին մէջ։ «Ռէգիմէ Ֆաշիստա», որ կուսակցութեան գրադրոյն խորհուրդին ձախ թեւը կը ներկայացնէ, խմբագրականով մը կը քննէ հաչտութեան խնդիրը եւ անմիջապէս դիտել կուտայ Թէ Անգլիոյ կողմէ որ եւ է առաջարկ՝ պիտի ունենայ հակիտալական հանդամանք։ Հետեւաբար, «հաչտութեան ուղղակի առաջարկ մը կրնայ ըլլալ միայն Ազգերու Դաչնակցութեան կողմէ»։ Այս առթիւ կ'առաջարկէ որ Ազգաժողովը անդրադառնայ իր սխալին եւ խոստովանի Թէ Իտալիա «ոչ Թէ նախայարձակ եղաւ, այլ ենթդինքը պաշտպանեց եթովպիոյ յարձակումներուն դէմ»։

Քաղաքական շրջանակներու մէջ այս յօդուածը կը նկատուի բարենչան, մեղմացած տեսնելով իտալական մամուլի լեզուն։

Միւս կողմէ Պ. Կայտա, «Ճիօրնալէ տ'Իթալիա»ի խմբագրապետը, որ Մուսոլինիի հարազատ արտայայտիչն է, կը համարուի, կը գրէ «Վոլէ տ'Իթալիա» Թերթին մէջ։

— «Ժընեւի օդը անչնչելի կը դառնայ Իտալիոյ համար։ Իտալիա Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ մնաց որպէսզի չաւելցնէ Եւրոպայի խաղաղութեան սպառնացող բարդութիւնները։ Մեր դիմադրութիւնն ալ սահման մը ունի։ Այդ բան ղէպի այդ սահմանը կը մղէ Իտալիան, որ ենթարկուած է երեք տեսակ չարձակումներու,— եթովպիա, անգլիական աշխարհակարութիւն եւ Ազգերու Դաչնակցութիւն։ Ահագին աղմուկ բարձրացաւ չուէտական կ. Խաչի ամբակոծութեան առթիւ, անճիշդ լուրերու հիման վրայ, բայց քաղաքական կերպի երկիրները անտարբեր մնացին իտալացի զերիներու դիմաւորման լուրին առջեւ։ Իտալիա չի կրնար մոռնալ այս բոլորը»։

Ծանուցին ոգին այն է Թէ Մուսոլինիի համբերութիւնը կը սպառի եւ Թէ ի վերջոյ անխուսափելի պիտի դառնայ Իտալոյ հրաժարումը Ազգերու Դաչնակցութենէն։

Զինուորական գործողութեանց ընթացք

Վերջին լուրերու համաձայն, Թովպիոյ կայսրը հրաժարած է դէպի հիւսիս յառաջանալու ծրագրէն եւ կը խորհի այցելել հարաւային ճակատը, խթանելու համար իր զինուորները։ Իտալական բանակը մեծ դժուարութիւն կը ցուցնէ այդ ճակատին վրայ (Տօլօ), հիւսիսի մէջ առայժմ սոսկ պահելով Մաթալէի դիրքը։

Իտալական զեկոյցի մը համաձայն, պատերազմի սկիզբէն ի վեր բանակին կորուստն է եղած 390 սպայ եւ պինուոր եւ 24 հոգի ալ անհետացած։

**** Իտալական օդանաւերը եգիպտական Կ. Խաչի հիւանդանոց մըն ալ ռմբակոծած են, չուէտականէն վերջը։ Այս դէպքը մեծ յուզում պատճառեց Եգիպտոսի մէջ եւ կառավարութիւնը անմիջապէս բողոքագիր մը ուղղեց։ Միեւնոյն ատեն հակիտալական ցոյցեր կատարուեցան Գահիրէի մօտ, Ֆայումի մէջ։ Անձի կորուստ չկայ։ Իշխան Խմէր Թօսուն եւ Ղպտիներու պատրիարքը, որոնք հոմանուններն են Եգիպտոսի Կ. Խաչի կազմակերպութեան, բողոքագիր մը ուղղեցին Ազգերու Դաչնակցութեան։*

**** Իտալական օդանաւերը կը շարունակեն անխնայ ռմբակոծել հապչական դիրքերը, հիւսիսէն Թէ հարաւէն։ Հրամանատարութիւնը գաղտնի կը պահէ իր բուն ծրագիրները։*

**** Շուէտական Կ. Խաչի երկու վիրաւոր բժիշկներէն մէկը մեռաւ, իր ստացած վէրքերուն հետեւանքով։*

**** Հապչական կառավարութիւնը Ազգերու Դաչնակցութեան դիմելով, խնդրեց քննիչ յանձնաժողով մը ղրկել ռազմաճակատ, ստուգելու համար Իտալիոյ դէմ եղած ամբաստանութիւնները։*

Գետերու յորդում եւ ողողում ամբողջ Թրակիոյ մէջ, ծանր վնասներով

Անընդհատ անձրեւները, գետերու յորդումը եւ ողողումները ճշմարիտ աղէտ մը հանդամանքը առած են ամբողջ Թրակիոյ մէջ։ Մթլիոնաւոր արտաւար տարածութեամբ հողեր Թաղուած են ջուրին տակ, իսկ չատ մը քաղաքներ պաշարուած։ Սկզբնական կը բարձրանայ եւ արդէն վտանգի կէտին հասած է տեղ տեղ։ Շաբաթ օր խղուեցան Փարիզի եւ Գոռոյի հաղորդակցութիւնները, երկաթուղին ջուրերու տակ Թաղուած ըլլալով մասնաւորապէս Փուաթիէի մէջ։ Փոխադրութիւնները ինքնաշարժով կատարուեցան, մինչեւ ճամբաներու նորոգումը։ Փարիզի եւ Նանթի հաղորդակցութիւններն ալ խզուեցան, Լուար գետին ջուրերը խուժած ըլլալով մինչեւ քարափները եւ երկաթուղին։ Սէն Նազէռ քաղաքը լուրջ վտանգի մը ենթարկուած է ողողումներէն, որոնց նմանը չէր տեսնուած 1860էն ի վեր։ Եթէ այս պէս չարունակուի, Նանթի ամբողջ կեդրոնական մասը պիտի Թողուի ջուրերուն տակ։ Արդէն իսկ փակուած է Լուսոնի կազի գործարանը։ Գերեզմանատունն ալ ողողուած ըլլալով, կարելի չէ մեռել Թաղել։

Ավինեոն քաղաքին մեծ մասը ողողուած է եւ ժողովուրդը անհամբեր օգնութեան կը սպասէ։ Ընկերվարական քաղաքապետը կը պատմէ Թէ Ավինեոն այսպիսի աղէտի հանդիպած չէր 1840ի եւ 1856ի ողողումներէն ի վեր։ Երկու անգամ, նոյեմբեր 8էն 20 եւ դեկտեմբեր 24էն մինչեւ այսօր, Ռօն գետը երկու անգամ յորդեցաւ, հասնելով 7 մեթր 32ի եւ 6,39ի, սովորական մակարդակէն վեր։ Արդէն իսկ 100 միլիոն ֆրանքի վնաս մը կրած է քաղաքը (25 միլիոն առեւտրական, 35 միլիոն անշարժ կալուածներ, 10 միլիոն հողագործութիւնը եւն.)։ Կառավարութիւնը 50 միլիոնի վարկ մը բացած է, օգնութեան հասնելու համար արկածեալներուն եւ պետական հաստատութեանց։ (Բարեգործականին միայն անցա՞ւ բացառիկ վարկ մը բաց չէջ մը։ Հողմա՛ր, հողմա՛ր գացին, փոսը չափեցին,
Թարմաթարմ ծառն ու մեռել չափեցին։
Հողմա՛ր, հողմա՛ր գացին, պատանք չափեցին,
Մահուան դերճակին զայն խմացուցին
Հողմա՛ր, հողմա՛ր գացին, քորը կչռեցին,
Ծանրութիւնն Աստծոյ հիտէն կախեցին։

Եւ սա միւսը, տարբեր շարէ մը։—
Աւե՛ղ տամ, թէչ տամ, թաչկինակ հիւսէ,
Անունըս մազիդ թելովն հո՛ն հիւսէ։
Աւե՛ղ տամ, սրտիս չափը տամ՝ հիւսէ,
Արցունքդ մարգրիտ հանէ վրան հիւսէ։

×

Ունի բազմաթիւ բանաստեղծութիւններ, գրական բնագատութիւններ եւ ուսումնասիրութիւններ՝ ցիր ու ցան զանազան թերթերու մէջ եւ եթէ չեմ սխալիր՝ բանի մը վտիտ հրատարակութիւններ ալ։

Վերջին արտազատքէն ի վեր ցուցնատան ինկած ըլլալով, հոն կը գրէր ու կը տպէր, ամէնէն շատ՝ «Նոր Օր»ի մէջ, թէեւ յաճախ կը նետուէր ցանկապատէ ցանկապատ, միշտ իրրեւ հետեւանք իր բնաւորութեան եւ անտանելի կացութեան մը։

Գո՞րծը,— վարժապետ, ցմրուր բանած սեւ թշուառութեան մը լեզին։ 1932ին, արդէն յիսունին, աւերակ մը դարձած էր Աբէնիի մէջ, պնակ մը տաք ապուրի կարօտէն։

«Նոր Օր»էն կ'իմանամ Թէ այս տարի պաշտօն չէ գտեր։ «Պատահած է որ անօթի մնացած է բանի մը օր եւ Գոհիճիայէն մինչեւ Աբէնիի ոտքով եամբարդած» (կէս ժամ՝ իմիճնա-շարժով)։

Եւ սակայն կը շարունակէր գրել։ Վերջին գրութիւնը նուիրուած էր Ռ. Որբերեանի։ Անշուշտ ձեռագիրներու կոյտ մը ձգած է իր ետին, որոնց տէր պէտք է կանգնիլ։

Դեռ բանիներ այսպէս...

Վ.Ա.Հ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԼԻՒՈՆ ԷՍԱՃԱՆԵԱՆ

—•—

Լեւոն Էսաճանեան յանկարծամահ ...

Աբէնիի «Նոր Օր»ն է որ կը հաղորդէ գոյժը (31 դեկտ.)։

Ուրեմն ոչ եւս է «Փարաւոն Սէմ Անտոն», Նշան Պէշիկթաշլեանի համանուն երգիծավէպին հերոսը, այնքան իմիճնատիպ եւ անբացատրելի։

Պէշիկթաշլեան ինչ մը չափազանց խտացնելով գոյները, անգութ ծաղրանկարով մը Էսաճանեանը դարձուցած էր անճանաչելի։

Բայց, ան իմիգնիմը շուտ ճանչցաւ այդ երգիծավէպին մէջ։ Ու մինչ ուրիշ մը առ նուազն... մեծամարտի պիտի հրաւիրէր հեղինակը, այս տէրվիշը երկար ճամակի մը մէջ իր գնահատութիւնը յայտնելով, իբրեւ գլխաւոր թերութիւն, ուշադրութեան կը յանձնէր միայն... բանի մը պատմական ճշդումներ (վայրի եւ թուականի)։

Հակառակ իր զարտուղի հակումներուն, միշտ բարեմիտ էր, նոյնիսկ մանկամիտ։ Ու ճաեւ տագնադաւոր։

Թերեւս չափազանց կարդացած ըլլալն էր որ խախտած էր իր հաւասարակշռութիւնը, յաճախ յիշեցնելով եղիա Տէմիրճիպաշեանը եւ անոր ադերասխտոն խրատը։

— Շատ մի՛ կարդար, տղաս, ինծի պէս կ'ըլլաս...

Իմիճնատիպ արժէք մըն էր ճաեւ մտածումներով եւ գրչով։ Ամէնէն հակասական կամ այլանդակ պատկերութեանց մէջ ալ, դուն կը զգայիր բոյրը մշակուած, ընտիր, գիտուն լեզուի մը եւ հմտութեան։ (Զէ՞ք սարսափիր տեսնելով որ այս տարրական ճիգն ալ պատմութեան կ'անցնի, հետզհետէ, մեր ամենագէ՛տ «ուսումնական»ներուն կողմէ...)։

Առաջին անգամ զինքը մօտէն ճանչցայ 1910ին, «Ազատամարտ»ի շրջանին, երբ սագերգութիւններ կը բերէր շաբաթաթերթին համար։

Քրթմնջիւններ պակաս չէին այդ առթիւ։ Եւ սակայն,— ահա կարդացէք մէկ հատուած մը՝ 8 - 10 տունէ։—
Հողմա՛ր, հողմա՛ր գացին, փոսը չափեցին,
Թարմաթարմ ծառն ու մեռել չափեցին։
Հողմա՛ր, հողմա՛ր գացին, պատանք չափեցին,
Մահուան դերճակին զայն խմացուցին
Հողմա՛ր, հողմա՛ր գացին, քորը կչռեցին,
Ծանրութիւնն Աստծոյ հիտէն կախեցին։

Եւ սա միւսը, տարբեր շարէ մը։—
Աւե՛ղ տամ, թէչ տամ, թաչկինակ հիւսէ,
Անունըս մազիդ թելովն հո՛ն հիւսէ։
Աւե՛ղ տամ, սրտիս չափը տամ՝ հիւսէ,
Արցունքդ մարգրիտ հանէ վրան հիւսէ։

×

Ունի բազմաթիւ բանաստեղծութիւններ, գրական բնագատութիւններ եւ ուսումնասիրութիւններ՝ ցիր ու ցան զանազան թերթերու մէջ եւ եթէ չեմ սխալիր՝ բանի մը վտիտ հրատարակութիւններ ալ։

Վերջին արտազատքէն ի վեր ցուցնատան ինկած ըլլալով, հոն կը գրէր ու կը տպէր, ամէնէն շատ՝ «Նոր Օր»ի մէջ, թէեւ յաճախ կը նետուէր ցանկապատէ ցանկապատ, միշտ իրրեւ հետեւանք իր բնաւորութեան եւ անտանելի կացութեան մը։

Գո՞րծը,— վարժապետ, ցմրուր բանած սեւ թշուառութեան մը լեզին։ 1932ին, արդէն յիսունին, աւերակ մը դարձած էր Աբէնիի մէջ, պնակ մը տաք ապուրի կարօտէն։

«Նոր Օր»էն կ'իմանամ Թէ այս տարի պաշտօն չէ գտեր։ «Պատահած է որ անօթի մնացած է բանի մը օր եւ Գոհիճիայէն մինչեւ Աբէնիի ոտքով եամբարդած» (կէս ժամ՝ իմիճնա-շարժով)։

Եւ սակայն կը շարունակէր գրել։ Վերջին գրութիւնը նուիրուած էր Ռ. Որբերեանի։ Անշուշտ ձեռագիրներու կոյտ մը ձգած է իր ետին, որոնց տէր պէտք է կանգնիլ։

Դեռ բանիներ այսպէս...

Վ.Ա.Հ.

ՏԽՐՈՒՆԻ

Պ. Եր. Տէր Անդրէասեան, մեր վաստակաւոր աշխատակիցը (Եսան եւ Տարաղ) եւ Ֆր. Վերֆէլի «Մուսա Լերան» ներհուն թարգմանիչը, դժբախտութիւնն ունեցած է կորնդնել իր երիտասարդ զաւակը, Վ.Ա.Հ., որ երկար տառնչ ի վեր կը տառապէր անողոք հիւանդութենէ մը։ Վերջերս վիճակը ծանրացած ըլլալով, լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառէր երեք շաբաթէ ի վեր։ (Այդ պատճառով ալ դժբախտ հայրը հարկադրուեցաւ ընդհատել «Ի պէտս կարգացելոցը»։

Ողբացեալ երիտասարդը առացած էր միջնակարգ կրթութիւն եւ ունէր ամէն ընդունակութիւն զարգանալու, բայց չյաջողիլ ախտ մը անկողին գամեց ամէնէն թարմ տարիքին մէջ։

Մեր խորին վշտակցութիւնը՝ Տէր եւ Տիկին Եր. Տէր Անդրէասեանի եւ պարագաներուն։

*** Ուրիշ գոյժ մը՝ Մարսէյլէն։ Պ. Իվ Քարլիէ, որ ծանօթ է «Ճառայի» ընթերցողներուն, Լիւսիէն Ռըպաթէի այլեւս պատմական միջնադպով, կորնդուցած է իր մխամօր զաւակը, 11 տարեկան։ Այս պատահարն ալ անկողին գամուած էր ամիսներէ ի վեր, եւ ահա կը հալի մոմի մը պէս, հակառակ բոլոր խնամքներուն։ Մեր ցաւակցութիւնները։

Իվմիւրեան թուղթերու հոդոգումի

Այսօր կը վերջնայ Ինքնութեան Թուղթերու նորոգման պայմանաժամը (A. եւ B.)։ Անոնք որոնց մականունները կը սկսին C. D. եւ E. տառերով եւ որոնց պայմանաժամը լրացած է 1935 դեկտ. 31ին, պէտք է ներկայանան յունուար 9էն 11 (այս օրն ալ մէջն ըլլալով), Փարիզի բնակիչները՝ 391, Rue de Vaugirard, իսկ արուարձաններու բնակիչները՝ 7, Rue de Jouy։ Գրասենեակները բաց են ժամը 8էն 14.45։ Անոնք որ չեն ներկայանար նշանակուած պայմանաժամուն, կը կորնդնեն իրենց իրաւունքը։

Հայաստանի վարիչները Մոսկուայի մէջ

Երեւանէն կը հաղորդուի Թէ Ս. Հայաստանի 15ամեակին առթիւ, դեկտ. 30ին կրէմլինի պալատին մէջ ընդունուած է հայկական պատուիրակութիւն մը, նախագահութեամբ Ադասի Յանջեանի եւ Գուլոյեանի (վարչապետ) եւ մասնակցութեամբ Հայաստանի գործարաններու եւ կոլխոզներու նախագահներուն մասնաւորական ներկայացուցիչներուն։ Այս առթիւ պատուիրակութիւնը Սթալինի յանձնած է տեղեկագիր մը, ստորագրուած 150,000 «հարուածային կոլխոզնիկ»ներու կողմէ։ Կարգով խօսք առած են Սթալին, Մոլոթով, Երեւանի քաղաքային խորհուրդի նախագահ Մատինեան, դրագիտ Ստ. Զօրեան, վաստակաւոր դերասան Աւետ Աւետիսեան եւն.։ Բանաստեղծ Նալբէի Զարեան կարդացած է ձօն մը՝ ուղղուած Սթալինի։ Այս առթիւ չքանչնանիք բաժնուած են Երեւանի վարիչներուն։

ԼԻԲԱՆԱՆի 1926ի սահմանադրութիւնը վերահաստատուեցաւ յունուար 4ին, նախաձեռնութեամբ պան կոմս որ Մարթէլի։ Բայց վերահաստատումը ամբողջական չէ տակաւին։ Նախագահին ընտրութիւնը պիտի կատարուի երեսփ. ժողովին կողմէ, փոխանակ նշանակուելու մարզպանին հայեցողութեամբ։ Ընտրութիւնը տեղի պիտի ունենայ յունուար 20ին։ Նախագահին պաշտօնավարութեան չրջանն է երեք տարի։

(Շար. ը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԿԻՆԵՐՈՒ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵԹՈՎՊԻՈՅ ՄԷՋ

Ամուսնութիւնը որոշ օրէնքներու վրայ հաստատուած չէ Եթովպիոյ մէջ։ Երբ երկու սեռերը արբունքի կը հասնին, սեռային կեանքը կը սկսի։

Երկու սեռերուն ալ արբունքը կանխահաս է կլիմային եւ գրգռիչ սննդառութեան, հասարակաց բնակութեան եւ ընկերային համարձակ կեանքին հետեւանքով։

Հապէշներու մօտ հայր ու մայր կը մղեն աղջիկը սեռային կեանք մը վարելու, երբ արբունքի մօտ է կամ հասած։ Առաջին վայելքէն յետոյ արբունքի հասած աղջիկը մատչելի է այլ եւս իր կամքով կամ դիւրամատչելի վճարումներով։

Հապէշուհիին մօտ զգաստութիւն կամ ամօթխածութիւն չկայ։ Ամօթ է ընդհակառակն եւ ծիծաղելի՝ առանց կնոջ կամ այր մարդու գիշեր մը անցընել։

Սոմալի ցեղին մօտ զգաստութիւնը պահանջուած յատկութիւն մըն է։ Ինչպէս երախան կը թլփատեն, այնպէս ալ աղջկան իգափողին շրթունքները կը կարեն այդ գործողութեան վարժ կիներ, որոնք ամուսնութեան իրիկունը մասնաւոր արարողութեամբ պիտի քակեն կարը։

Այս ցեղերուն մէջ անհետացած է ամուսնութեան նախնական ձեւը, առեւանգումը։ Տեղ տեղ կը տիրէ մոգական հրապուրումը։ Կայ հաւանութեամբ փախցնելու սովորութիւնը։ Սակայն ամէնէն աւելի կը գործադրուի աղջկան ծնողքին հետ համաձայնութեան ձեւը։ Կը նշանակէ թէ կ'ընդունին հայրական հեղինակութիւնը։

Հաւանութեամբ փախցնելէ յետոյ տուգանք մը վճարելու սովորութիւնը փոխուած է ամուսնանալէ առաջ վճարելու սովորութեան, յաճախ կենդանիներով։ Կենդանիներ նուէր տալու սովորութիւնը կար նաեւ Հելլէններուն քով. աղջիկները կը կոչուէին ալփեզիպէ, այսինքն եզ հայթայթող, եզաբեր։

Գնումով ամուսնութիւնը կը բացատրէ նշանտուք, բազմակնութիւն եւ օժիտ։ Հելլէնները նշանտուք եւ պայմանագրութիւն բառերուն համար մէկ բառ կը գործածէին, որովհետեւ նշանտուքը համաձայնութիւն մըն էր ընտանիքներու մէջ։ Վճարումը կատարուելէ ետք ամուսնացողին կը մնար նշանածը տուն տանիլ։ Միայն թէ Հելլէններու մէջ կրօնային էր ամուսնութիւնը, Եթովպացիներուն քով կռապաշտ, խլամ թէ քրիստոնեայ՝ կրօնային ոչ եւ է հանգամանք չունի։ Երկու սեռերու յարաբերութիւնները կենսաբանական են եւ իւրաքանչիւր ցեղախումբի մէջ կը տարբերի կենակցութեան տեւողութիւնը։

Հապէշները ամուսնութեան երեք ձեւ ունին.—

1.— ԱԶԱՏ ԿԵՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Այր ու կին առժամապէս կը միանան եւ իրենց ուզած ատենը կը բաժնուին։ Այրը կը բացակայի տունէն, կինը գլուխը կ'օծէ իւղով՝ հասկցնելու համար մէկը միւսին թէ բաժնուիլ կ'ուզէ։ Կենակցութիւնը կը տեւէ մէկ ամիսէն մինչեւ տարիներ։

2.— ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. — Գիւղին մէջ շումին առջեւ, քաղաքին մէջ կառավարչատան պաշտօնեային մօտ, կ'արձանագրուի միութիւնը։ Այր ու կին մեկնելով իրենց բթամատները կը կոխեն թուղթին տակ, կը յայտարարեն իրենց ստացուածքը եւ կը մեկնին։

Ամուսնալուծման պարագային կը ներկայանան պաշտօնատուն՝ եւ կը յայտարարեն թէ կը բաժնուին։ Այսպէս կը միանան ու կը բաժնուին «Պա Հայլէ Սելասիէ» (յանուն կայսեր) բացատրութիւնը կրկնելով։

Բաժնուած ատեն անդրանիկ մանչը մօրը, անդրանիկ աղջիկը հօրը կը մնայ, միւս զաւակներուն համար վիճակ կը ձգեն։ Զաւակներուն մէջ օրինաւոր եւ ընկեցիկ չկայ։

Կին մը որքան ամուսին փոխէ այնքան արժէք կը ստանայ եւ այնքան իրաւունք պարծենալու։ Կը պատմուի թէ նոյն իսկ ազնուական դասակարգի ուոյզորէներ (տիկին) նախամեծար կը համարէին ամուսին փոխել՝ աւելի յարգ ստանալու համար։ Զաուիթօ կայսրուհին, որ իբրեւ ջերմեռանդ հաւատացեալ հոգին աւանդեց օրհնեալ ջուրի մէջ, բազմաթիւ ամուսիններ փոխած էր։

3.— ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. — Երբ տարիներ կենակցելէ կամ քաղաքային միութեամբ ապրելէ յետոյ զաւակներ ունեցած են եւ էրիկ-կնիկ փոխելու մտադրութիւն չունին՝ կը դիմեն քահանային, որպէսզի օրհնէ տարիներու միութիւնը։ Այնուհետեւ բաժանումը անկարելի է, անհաւատարմութիւնը դատապարտելի։ Այժմ ազնուական դասակարգի պատկանող անձեր կը միանան կրօնական օրհնութեամբ։

Եթէ անհատ մը ամուսնացած կին մը հրապուրէ եւ ամուսնէն յանցանքի վրայ բռնուի՝ տուգանք մը կը վճարէ իր դիրքին համեմատ եւ կ'ազատի դատարան երթալէ։

Իւրաքանչիւր ցեղախումբ ունի սեփական սովորութիւնը նշանուելու եւ ամուսնանալու։

Կալլաներու մօտ աղջիկը կը պառկեցնեն երեք օր գրեթէ մերկ վիճակի մէջ եւ չուրջն անուշահոտ խոտեր կը ծխեն, մինչեւ որ նշանածը գայ։

Ամուսնութեան թեկնածուն կը ներկայանայ աղջկան ծնողքին՝ աջ ձեռքըն առած խոտի փունջ մը, ձախը՝ կովու քակոր եւ կ'ըսէ.— «Երանի թէ սա երբեք չմտնէ տունդ, իսկ սակա երբեք դուրս չելլէ դռնէդ՝ եթէ խոստումս չպահեմ»։ Կը խոստանայ ուտելիք եւ ըմպելիք տալ կնկան՝ որքան ատեն որ ապրի ան։

Կալլաներն ալ բազմակին են։ Առաջին կինը կը հայթայթէ միւսները։ Կինն ամուսնոյն կատարուհին է։ Երբ ամուսինը մէկուն հաւնած է, կինը կ'երթայ աղջկան դուռը, կը նստի սեմին վրայ եւ կը գովաբանէ ամուսինը։ Եթէ աղջիկը հաւանի՝ հետը կը տանի տուն եւ հացկերոյթ կուտայ ընկերուհիին ծնողքին։ Ամուսինն ու նոր կնիկը տուն թողլով՝ կ'երթայ ընկերուհիին ծնողքին տունը՝ զաւակներն ալ հետը տանելով։ Հոն կը մնան 7 օր եւ յետոյ ծնողքին հետ կը վերադառնայ ամուսնոյն քով՝ ներկայ ըլլալու համար սոսր տուած հացկերոյթին։ Սեղանին կը ծառայէ նոր հարսը։ Այնուհետեւ միասին կ'ապրին։ Նոյն արարողութիւնը կը կրկնուի, երբ ամուսինը երրորդի մըն ալ ախորժակ ունենայ։

Կալլաներու մօտ, ինչպէս դեղին ժողովուրդներու, առաջին կինը նախապատիւ կը համարուի, մինչդեռ Սոմալիներու մօտ սեռային քմայքին համեմատ կիներէն մէկը աւելի յարգ կը ստանայ։

Երբ կալլա մը մեռնի, ստացուածքը կը մնայ անդրանիկ զաւակին։ Եթէ հօրը մահէն առաջ չափահաս ըլլայ տղան՝ հայրը 2 կամ 3 կով կուտայ եւ կը ճամբէ զայն։ Անդրանիկին ժառանգութեան պարագային, եղբայրը պարտաւոր է քոյրերուն նուէր տալու ամուսնութեան պարագային։ Երբ մեծ եղբայրը կը մեռնի, պզտիկը այրիին հետ կ'ամուսնանայ, բայց ծնած զաւակները կնոջ առաջին ամուսնին զաւակները կը սեպուին։

Կալլաներու մօտ ալ ամուսնական հաւատարմութիւն գոյութիւն չունի։ Կինն ալ դիւրահաղորդ է եւ իրաւունք ունի պարբերաբար սիրահար մը հիւրընկալելու։ Սիրահարը տուն կը մտնէ նիզակը դրան մօտ դնելով։ Երբ ամուսինը գայ եւ նիզակը տեսնէ՝ ներս չի մտներ, մինչեւ որ սիրահարը չմեկնի։

Սոմալի երիտասարդը ամուսնանալու համար նուէրներ կը տանի աղջկան ծնողքին, ընդհանրապէս ոչխար կամ ծխախոտ կամ երկուքն ալ։ Ցետոյ կը բանակցին իրարու հետ վճարման մասին։ Թեկնածուն պարտաւոր է 12էն 20 ուղտ յանձնելու։ Ամուսնութենէն առաջ երիտասարդը կը կըտածեն, մինչդեռ ատեն գլխուն վրայ սուրեր կը շարժեն։ Խնջոյքէ մը յետոյ՝ թափոր կը կազմեն եւ աղջկան տունը կ'երթան, դրան առջեւ սափակ քարի մը վրայ ոչխար մը կը խեղդեն։ Հրաւիրեալները քարին վըրայ կը կոխեն եւ մաղթանքներ կ'ընեն երիտասարդին, որ տուն մտնելով կը մօրակէ նշանածը՝ հասկցնելու համար թէ ինքն է այլ եւս իր տէրը։ Այնուհետեւ կինը կ'աշխատի անասունի մը նման։

Տանքալի ցեղին մէջ ամուսնութեան թեկնածուն պէտք է թշնամի ցեղէ մը անհատներ սպաննէ եւ անոնց առնադամներով թեւերը զարդարած՝ ներկայանայ հարսնցուին ծնողքին։ Արարողութիւնը պարզ է. թեկնածուն հոն կը մնայ, երկունք կրակ կը վառեն խրճիթին առջեւ, երիտասարդ եւ երիտասարդուհի կը պարեն կրակին չուրջ՝ մէկուն թեւերը զարդարուած, միւսին ականջներէն, քթէն ծակերէն եւ շրթներէն օղեր կախուած։

Արարողութենէն յետոյ ծանօթներու մեկնելուն սպասելու պէտք չկայ, հնազանդելու համար բնութեան հրամանին։

ՀԵԹՈՒՄ

ՏԻԾԱՂ

— Մայրիկ, տես դրացի օրիորդը ի՞նչ նուէր բերաւ ինծի։

— Գոնէ շնորհակալ եղա՞ր եւ համբուրեցի՞ր։

— Ոչ, իմ տեղս Հայրիկս գրկեց եւ համբուրեց զայն։

×

ՍՊԱՍՈՒՀԻՆ

— Տիկին, պատուհանէն վար աման մը աղտոտ ջուր կը թափէի, բարեբախտաբար պարոնին վրայ եղաւ, օտարի չէկաւ որ բողոքի տեղի տայ։

ՀԱՅ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱ՛ՅՐՆ Է ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻՆ

ԽՄԲ.— Խոստացեր էինք տալ փրոֆ. Շարլ Դիլի բանախօսութիւնը, խօսուած «Հայ Մշակոյթի Օր»ուան առթիւ։ Ճարտարապետ Կրօն Զալըբեան մեզի դրկած ըլլալով իր սղագրութիւնը տակաւին նոր, կը հրատարակենք այսօր.—

Այս պահուս ինքզինքս քիչ մը շփոթած կը զգամ «Հայ Մշակոյթի Օր»ուան հանդէսին բանախօսութիւն մը ստանձնելով, նիւթը թէեւ գիտական, բայց բաւական ալ դժուարին։

Ներեցէք ուրեմն, որ սիրայօժար կատարեմ այս բանախօսութիւնը, նուիրուած մասնաւորաբար հայկ. ճարտարապետութեան։

Ապահովաբար հայ ճարտարապետութիւնը Հայաստանի ամենամեծ փառքերէն մին է, այնպէս որ ձեր հայրենասիրութեան ալ արժանավայել պարծանք մը սահմանած կ'ըլլամ։

Հայաստան դեռ շատ մը հին յիշատակարաններ (եկեղեցի) կը պահէ իր ծոցին մէջ, որոնց ամենահիները, սկսելով Ե. դարէն մինչեւ ԺԳ. դարու շրջաններուն կը պատկանին։

Այս յիշատակարանները իրենց շինութեանց թուականները կը կրեն ու մեծ մասամբ անվթար մնացած են։ Ոմանք վերանորոգուելով փոփոխութեանց ենթարկուած, տակաւին բաքանչելի երեւոյթ մը կը պահեն, ինչպէս նաեւ յատակագիծի ամբողջական ներդաշնակութիւն մը։

Դիւրողներու վրայ ներգործած տըպաւորութիւններն այն իրողութիւնը երեւան կը բերեն, որ Հայաստան մեծ տեղ մը կը գրաւէ ճարտարապետութեան մէջ, իր երկու յատկանշական նկարագիրներով, — ինքնատիպութիւն եւ բազմակերպութիւն։

Ո՞րն է ստուգիւ հայկ. ճարտարապետութեան գրաւած տեղը։

Անկէ 20 տարիներ առաջ ծանօթ վարպետ Յոզէֆ Ստրզիկովսկի, հայկ. ճարտարապետութեան վրայ չափազանց հետաքրքրական գիրք մը հըրատարակեց 2 հատոր, որուն մէջ Հայաստանի հրաշալիքներ յիշատակարաններուն մասին խիստ շահեկան հետազօտութիւններ կ'ընէր։ Եւ այդպէսով ան հայկ. ճարտարապետութիւնը քրիստոնէական ճարտարապետութեանց մայրը կը նկատէր։

Ուստի այդ կողմէ Հայաստանը խոր երախտագիտութիւն կը պարտի Ստրզիկովսկիի, որ բոլորէն աւելի լաւ կը ճանչնայ քրիստոնէական արուեստը։ Այս արուեստը, հայկ. ճարտարապետութիւնը, ոչ միայն ինքնատեղծ ոճ մը ունի, այլ նաեւ ծաղում տուած է ամբողջ աշխարհի մէջ քրիստոնէական արուեստին։

Ըստ Ստրզիկովսկիի, Այա-Սոֆիան, Ս. Վիտալ (St. Vidal) եւ նոյնիսկ Հռոմի Ս. Պետրոս, Շամպոնի դղեակը, Միլանոյի Սան-Սատիրօ եւ Վեղա եկեղեցիները, շինուած են ոչ թէ բիւզանդական-ռոմանական ոճով, այլ զուտ հայկական ոճով, ինչպէս ցոյց կուտան գմբէթները։ Եւ դարձեալ Ախէնի (Գերմանիա) մայր եկեղեցւոյ կաթողիկէն, Օրլէանի մօտ գտնուող Ժէրմինիի տէ-Պրէի եկեղեցին, որ շինուած է 806ին։ Իսկ Իտալիոյ ամենափայլուն քաղաքներէն, Ռաւեննայի «Մեծ Թէոդորոսի գերեզմանը» անունով ծանօթ եկեղեցին ճարտարապետը, Դանիէլ, Հայ մըն էր։

Ստրզիկովսկիի տեսակէտներուն առաջ արտայայտութեանց հակառակորդ մը չեմ, այդ ուղղութեամբ ալ՝ ոչ մէկ ատեն գլացած ապացուցանելու հայկ. ճարտարապետութեան կարեւորութիւնը։

Որոշ կողմերով հայկ. յիշատակարանները բաւական հետաքրքրական են, ինչ որ կը բացատրէ անոնց ունեցած հսկայական ազդեցութիւնը շատ մը երկիրներու մէջ։

Իր աշխարհագրական դիրքովն իսկ, Հայաստան կարեւոր դեր մը խաղալու կոչուած էր քրիստոնէական արուեստին մէջ։ Որովհետեւ վաղուց բոլոր դրացի երկիրներու հետ շփման մէջ մտած էր։ Այսպէսով է որ Հայաստան ընդօրինակեց Միջագետքի եւ Իրանի արուեստներէն գմբէթի շինութիւնը։ Սակայն հայ վարպետները կրցան գմբէթը ձեւակերպելով իրենց օգտակար բաժինը հանել հանճարեղ ինքնատպութեամբ մը։

Այս պայմաններու տակ, Հայաստան Դ. եւ Ե. դարերուն իր հօյակապ մասնակցութիւնը բերաւ ի նպաստ քըրիստոնէական արուեստի կազմութեան, ինչպէս նաեւ Սուրիան։

Էջմիածնի եկեղեցիները, կը նմանին կեդրոնական Սուրիոյ եկեղեցիներուն։ Օրինակ բաղդատեցէք Բալայ-Լուչէի եւ Թարմանէնի եկեղեցիները, Տեկորի մայր եկեղեցիին հետ, 654ին շինուած։ Այս բոլորին եռանկիւնաձեւ ճակատները հայկական եկեղեցիներուն կը նմանին։ Բայց սա տարբերութեամբ թէ սուրիական եկեղեցիները յանձնականներէն ներշնչուած են, մինչդեռ հայկականները համակ ինքնատիպ ոճ մը ունին։

Անվիճելի պարագան այն է որ, Զ. դարու վերջը եւ Է. դարու սկիզբը արտակարգ եւ բոլորովին նոր շրջան մը վերակուռ Հայաստանի մէջ։ Տարածել յառաջ բերուած գեղարուեստի ուսուցումը օտար երկիրներու եւ Հայաստանի մէջ։

Հայկ. յիշատակարանները ճշգրտութեամբ իրենց շինութեանց թուականները կը կրեն ու յաճախ ի յայտ կը բերեն թէ հայ եւ թէ օտար ժամանակակից նշանաւոր անձնաւորութեանց անունները։

Անիի եկեղեցիներու գմբէթները սուր եւ կոնաձեւ կատարներով կը վերջանան, իսկ յատակագիծերը մերթ խաչաձեւ։ Իսկ գմբէթները 8 որմնախորշերու վրայ յենած, կեդրոնական կողակով (abside) եւ երկու քովերն ալ կողակներով։

Ստոյգ պարագան այն է որ, հայկ. եկեղեցիները արտակարգ տպաւորութիւն մը կը ձգեն իրենց արտաքին եւ թէ ներքին կառուցուածքով, երեւոյթ մը աղուոր ու միանգամայն կենդանի։

Այստեղ փրոֆէսօրը իր բառերը աւելի գործնական ձեւով ապացուցանելու համար, մոգական լապտերի միջոցաւ ներկայացուց հայկ. ճարտարապետութեան գլուխ-գործոցները։

Էջմիածնի կաթողիկէն.— [illegible] Ե. դարէն սադին, հակառակ կատարուած նորոգութիւններուն, տակաւին կը պահէ ճարտարապետական ընդհանուր գիծերուն մէջ իր վեհութիւնը։

Վաղարշապատ.— Էջմիածնի մօ կը գտնուի։ Ցատակագիծը հետաքրքրական եւ ինքնատիպ է իր չորս որմնախորշերով, կառուցուած է 618ին։ Միեւնոյն վայրը կը գտնուի Ս. Գայանէի վանքը, Էջմիածնի հարաւային կողմը, շինուած 630ին, սակ իր խաչաձեւ յատակագիծը նո ինքնատիպ է։ Այս յատակագիծը աւելի վերջը գործածուած է բիւզանդական արուեստին մէջ։

Զուարթնոց եկեղեցին.— Համբաւաւոր Է. դարու կէսէն սադին, կառուցուած էներէսի կաթողիկոսի օ 640էն 660 թուականներուն։ Խմբա բոլոր մը մէջ գմբէթը չորս սիւնաձե թերու վրայ զետեղուած է։ Այս յի տակարանը աւելի շահեկան է, քա որ զայն զարդարող շնորհալի քանդակները նախընտրելի են։

Հիմնադիրը, հիացող մը յունական արուեստին, եկեղեցին շինե համար մասնաւոր յոյն արուեստագէտներ բերել տուած էր։

Այդ շրջանին, յարաբերական ը փումներ կային Բիւզանդիոնի եւ Հ յաստանի միջեւ։ Ապացոյցը այն որ եկեղեցին մէջ քանդակուած ա ձանագործութիւններուն ցանկ պարունակէ նաեւ Բիւզանդիոնի պա լատականներուն անունները։

Արուեստականօրէն, յարակից կա պեր կան այս զարդարանքներուն մէ

Ցետոյ առաքեալներու քանդակ ուած քանի մը օրինակներ նմանակ կ'ապացուցանեն Բիւզանդիոնի ազդ ցութիւնը։

Էջմիածնի կաթողիկէէն զատ, Մ տարան ալ նշանաւոր է, բայց դժ բախտաբար այս եկեղեցին աւերա վերածուած է։ Այսուհանդերձ ներ կողմէն տակաւին կը նշմարուի իր վ հաչուք մեծութիւնը։

Այս հօյակապ արուեստը իր ազ դեցութիւնը գործեց Ժ. դարէն մի չեւ ԺԱ. դարերը։

Պատճառը այն է որ այդ շրջան Հայերը Կ. Պոլսոյ վարչական կազմ մէջ բարձր դիրքեր գրաւած էին, ա մենալաւ զօրքերը Հայերն էին, նա մանապէս հայ մեծ պալատականներ օրէնսդէտներ, նոյն իսկ ճարտարա պետներ կային։

Եւ երբ 989ին երկրաշարժը Պոլս Այա-Սոֆիայի կաթողիկէն մասամ կործանեց, հայ ճարտարապետներ ա խառնեցան զայն նորոգել։ Ինչպէ Տրդատ անունով Հայ մը։

Հոս անցողակի յիշենք պատմիչ վկայութիւնը, որ Այա-Սոֆիայ նորոգման մասին կ'ըսէ.— «Սոֆիա յի որ կաթողիկէն է հերձանոյր պա տառմամբ վիրաւոր ի վայր։ Վա որոյ բազում ջան եղեւ արհեստա ճարտարապետացն Ցունաց եւ ի վեր տին նորոգել։ Այլ անդ դիպեալ ճա տարապետն Հայոց Տրդատայ քար գործի՝ տայ զօրինակ շինուածոյն իմաստուն հանճարով պատրաստ գկաղապարս կազմածոյն եւ սկզբա ւորեալ շինէր որ եւ գեղեցկագոյն նեցաւ պայծառ քան զառաջինն»։

Հայերը իրենց ազդեցութիւնը Պոլսոյ չուրջ տարածելով չգոհացա միայն, այլ եւ բիւզանդական աշխա հը շրջագծելով իրենց ազդեցութիւ նը սփռեցին ի մասնաւորի Վրաստա եւ Ռուսիա։ Բոլոր ասոնք կազմեցի հզօր ազդակներ, եւ յառաջ եկան ա համար յիշատակարաններ, որոնք բոլորչեալ երկիրներու մէջ մինչեւ

ԷՋԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԷՆ (19)

ՄՈՒՍԷՏԻՈՅ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Երբ նորէն շոգեմակոյկ մը բաց թողուց ծովափ մեզի մօտ գալու համար, յանկարծ Զանազլըի կողմէն՝ թուրք զինուորները սաստիկ կրակ մը բացին անոր վրայ։ Մարտանաւը վայրկենապէս սկսաւ ռմբակոծել Զանազլըի պահականոցն ու պատնէշները։

Սուէտիոյ միւտիրը՝ Խալիտ, երբ կը լսէ լերան կողմը արձակուած թնդանօթի ռումբերուն որոտալին ձայնը, նապաստակի երկչոտութեամբ փախչող զինուորներուն ու մուհաճիրներուն յորդոր կարդալով կ'ըսէ.

— «Պատանիներս, ի՞նչ է այս դուր իրարանցումը, երբեք մի վախնաք, մեր հաւատարիմ դաշնակից՝ Գերմանիոյ մարտանաւերէն մէկն է, որ կը ռմբակոծէ կեավուրներու բանակատեղին։ Մարտանաւը քիչ առաջ ձեզ այդ անհաւատներէն կարծելով էր որ սխալմամբ ռմբակոծեց։ Չէ՞ք լսեր թնդանօթներուն ձայնը»...։

Թշուառականը չէ՞ր տեսներ, որ այդ ռումբերը իր ազգակիցներէն շատերը գետին կը փռէին այդ պահուն։

Մեր մարտիկներն աջակցելով մարտանաւին՝ հանդիպակաց բլուրներէն կրակ բացին թշնամիներուն վրայ։ Ցամաք դուրս եկած ֆրանսական զինուորները նոյնպէս անդադար կրակ տեղացին թշնամիի դիրքերուն վրայ։

Մակոյկը հեռացաւ դէպի մարտանաւը։ Թշնամին շատոնց լռած էր արդէն։ Ժողովուրդին ուրախութիւնն ու ցնծութիւնը աննկարագրելի էր։ Փրկութիւնը այլեւս իրականութիւն էր դարձած, ոչ մէկ տարակոյս այս մասին։

Թշնամին մեզ յաղթելու իր բոլոր ճիգերուն մէջ այլեւս յուսահատ եղած էր։ Ան շատ լաւ հասկցաւ, որ մեզ պաշարելէն այլեւս ոչ մէկ դրական օգուտ պիտի կրնար քաղել, քանի որ տասը մարտանաւերու հետ յարաբերութեան մէջ մտնելու բարեբախտութիւնը ունեցած էինք։ Մանաւանդ թուրքերը շատ կը վախնային, որ Ֆրանսական զօրքերը, առաջնորդութեամբ մեր մարտիկներուն, լեռնէն ու Սուէտիոյ բաց դաշտէն յարձակում մը գործելով՝ դժուարացնէին թրքական միւս ստորաբաժանումներու արդէն դժուարին գործը։

Այս հաշուով էր որ Սեպտեմբեր 7ին յարձակեցան մեր վրայ մեր ապստամբութիւնը խեղդելու, բայց, սոսկալի կերպով ջարդուեցան։ Արեւածագէն յետոյ թշնամին օգտուելով թանձր մառախուղէն՝ քանի մը հարիւր զօրքով հասաւ Ծէխ-Օրտուի մեր առաջաւոր դիրքերը։ Մերինները անմիջապէս կրակ բացին յարձակողներուն վրայ, որոնք պատասխանեցին։ Երկուստեք սկսաւ տաք կռիւ մը։ Թշնամին բոլորովին դուրս տեղը կը վատնէր իր ռազմամթերքը։ Այս պզտիկ ճակատամարտն ալ տեւեց գրեթէ տասը ժամ։ Թշնամին ռազմաբեմին վրայ թողուց տասնեակ մը մեռեալներ, եւ նոյնքան ալ վիրաւորներ տարաւ իր հետ, երբ սկսաւ տեղի տալ մեր մահացու գնդակներուն։ Մեզմէ ոչ մէկին քիթն իսկ չարիւնեցաւ։ Այդ կռիւը յաջողութեամբ գլուխ հանողները միայն քանի մը տասնեակ հոգի էին։

Ցաջորդ օր, «Կիւչէն» մեկնեցաւ «փրկութեան նաւահանգիստ»ն, միւս օր վերադառնալու խոստումով։

Եկաւ ան ժամանակին։ Նորէն ցնծութիւն, նորէն ծափ ու ծիծաղ, նորէն խանդավառութիւն։ Իր ժամանումէն քանի մը բոպէ յետոյ, հեռուն, ծովուն վրայ, մարտանաւ մը եւս երեւցաւ, որուն արագասահ ընթացքը ուղղուած էր դէպի «փրկութեան նաւահանգիստը»։ Եկող մեծ զրահաւորին մէջ կը գտնուէր ֆրանս. Գ. նաւաբաժնի ծովակալ-հրամանատարը։

Մակոյկները նորէն սկսան իրենց մըջնային աշխատանքը։ Երկու մարտանաւերուն միջեւ փոխանակուեցան հարկ եղած հրահանգները։ Քանի մը անգամ շոգեմակոյկները մարտանաւերուն միջեւ երթեւեկելէն յետոյ, նորէն դէպի ծովափ ուղղուեցաւ անոնցմէ մին, որուն սպան հետեւեալը յայտարարեց.

— Շուտափոյթ կատարեցէք ձեր ժողովուրդին մարդահամարը, եւ մինչեւ վաղը կէսօրին՝ ներկայացուցէք հրամանատարին։

Հրամանը կատարուեցաւ անմիջապէս։

ԺԵ.

Սեպտեմբեր 9ին, լուսածագէն քիչ մը յետոյ, երկու փէլլահ պատանիներ ճերմակ դրօշ մը պարզած՝ կը մօտենային դէպի մեր առաջին պահակախումբը։ Ասոնք երեք գրութիւն ունէին, զորս յանձնեցին տասնապետին, որ իր կարգին զինուորի մը հետ ղրկեց զանոնք Տամլաճըքի վարչական ժողովի դիւանին։

Գրութիւններէն առաջինն ու երկրորդը կուգային Բենեամին Գայըղճեան անունով վաստակաւոր հայ սուտ բժիշկէ մը, որ կը յանձնարարէր մեզի շուտով յանձնուիլ թուրք կառավարութեան։ Այս այն Բենիամինն էր, որ շատ աշխատած էր, որ ժողովուրդը տարագրութեան ճամբան տի առնէր, սակայն չէր յաջողած, շնորհիւ յեղափոխական գիտակից երիտասարդութեան թափած ջանքերուն։

Իսկ երրորդ գրութիւնը գրուած էր հազարապետ Րիֆաթի կողմէ։ Թշնամին զգալով, որ մեզի յաղթելու անզօր էր, սկսած էր դաւեր նիւթել։ Բայց, երբ համոզուեցաւ, որ զինուորական ուժով պիտի չկրնար մեր ապստամբութիւնը ճնշել, սկսաւ կեղծ ու պատիր խոստումներ շռայլել մեզ։

Ստորեւ կը ներկայացնեմ սուտ բ ժիշկ Բենիամինի թուրքերէն նամակներուն պատճէններն ու անոնց թարգմանութիւնները։ Առաջին նամակը՝

(ԽՄԲ.— Տեղի անձկութեան պատ ճառով զանց կ'առնենք թուրքերէն բնագիրները).—

«Տէր Աբրահամ Հայր Տէր Գա լուստեան եւ Վարդան Հայր Վարդ բեանեան.—

«Շատ բարեւներէ յետոյ, ձեզի տեղեկացնեմ թէ՝ Համա գացող գա թականներէն ապահով եւ հանգի լուր եկաւ։ Ինչո՞ւ այսպէս անսպա սելի շարժումներ կ'ընէք։ Օսմանե կառավարութիւնը ներողամիտ է, Գաղթականութենէ վերջ ներումի ւանականութիւն կայ, սա նեղ օրե անցնելէն ետք՝ նորէն ձեր վայրը կրնաք վերադառնալ։ Զ այդ ընթացքը ձեր բոլորին կորուստեան պատճառ կ'ըլլայ, որոշ բան

Ե. Գ. ԳՈՒՐՍԱԼԵ

(Շար.)

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՏԵՐ-ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՆՈՐ ՏՈՒՆ

— Օհ, սիրելի՛ս, ինչպե՞ս կարող էի ես քեզ մոռանալ... Ամեն անգամ, երբ ես ուզում եմ ինձ մխիթարել, որ ես քեզ չեմ մոռացել, ես ինձ ասում եմ, որ ես քեզ մոռացել եմ, որպեսզի հիշեմ քեզ... Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ներես, որ ես քեզ մոռացել եմ, որպեսզի հիշեմ քեզ... Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ներես, որ ես քեզ մոռացել եմ, որպեսզի հիշեմ քեզ...

—

նալ, մեղմացնելու համար հայ աչխատաւոր ընտանիքներու թշուառութիւնը...):

Լեռնի չրջանին մէջ, թէ Ռօն եւ թէ Սօն գետերը իրենց ափերէն դուրս ելած ըլլալով, ողողած են քարափները եւ բազմաթիւ փողոցներ: Վանտէի չրջանին մէջ տասը գիւղախումբեր պաշարուած են եւ տեղ տեղ հաղորդակցութենէ կտրուած: Մէն գետը իւրաքանչիւր ժամը անդամ մը մէկ մասնաչափ բարձրանալով, հասած է 1910ի վտանգաւոր մակարդակին: Անժէի մէջ գլխաւոր քարափը ողողուած է, թատրոնը կղզիի մը վերածուած, իսկ երկաթուղիի կայարանը փակուած:

Ծորդած են նաեւ ուրիշ բազմաթիւ գետեր եւ գետակներ,— կառօն, Վիլէն, Օբն, Շառանթ, Տորտոնեը: Փարիզ - Միլան ճեպընթացին վայրաչարժը դիծէն ելաւ Մոտանայի կայարանին մօտ, փապուղիի մը առջեւ, խոշոր ժայռ մը տեղէն խախտած եւ ճամբուն վրայ իյնկած ըլլալով:

Միեւնոյն առեն սարսափելի փոթորիկ մը կը տիրէ Ատլանտեանի ափերուն վրայ: Եթէ անձրեւները չարաչարեցուին, Սէնի յորդումն ալ աղէտի մը պիտի վերածուի: Երէկ հասած էր 4,15 մեթրի, վտանգի սահմանը անցնելով 15 սանթիմեթր:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԱՒ

ԵՏ ԿԱՆՁՈՒԵՑԱՒ Ուոչինկթընի Իրանեան դեսպանը, որ պիտի մեկնի մարտ 20ին: Դեսպանը, ճաֆար խան Ճէլալ, իր ինքնաշարժը վանոնական չափէն աւելի արագ քչելով, ձերբակալուած էր Մէրիլէնտի նահանգին մէջ: Ոտիկանները բաւական դիմադրութեան հանդիպելէ վերջ, ձերբակապ անցուցին դեսպանին և բանտարկեցին: Ինքնութիւնը հաստատելէ յետոյ դեսպանը ազատ արձակուեցաւ եւ արտաքին նախարարութիւնն ալ ցաւ յայտնեց, բայց միեւնոյն առեն հակցուց թէ դիւանագիտական անձեռնմխելիութիւնը իրաւունք չի տար խուսափելու երկրին օրէնքներէն:

ԼՈՒՒՆՈՒԵՑԱՆ պուլկարական երկու կազմակերպութիւններ, «Ազգ. լեզէոն»ը (Ֆաչական), որ 80.000 անդամ ունի եւ հիմնուած էր Հիթլէրի վարդապետութեան վրայ, եւ «Ռօա-նա Զաչխոթա»: Առաջինը կը ձգտէր ամուր զանգուածի մը վերածել սլաւական երկիրները եւ դինակցութիւն մը կնքել Գերմանիոյ հետ:

ՄԵՆԴ ՄԸ ՕԴԱՆԱՒՈՎ կը փոխադրուէր Քանատայի մէկ քաղաքէն միւսը, դատապարտեալ մը հետ, երբ կառղելով կապերը կտրեց, բռնաչափիկը պատռեց եւ խոյացաւ ոտիկանին վրայ: Այս վերջինը յուսահատական պայքարի մը բռնուեցաւ եւ մազ մնաց պիտի սպաննուէր, բայց դատապարտեալը օգնութեան հասած ըլլալով, կարելի եղաւ զսպել եւ նորէն կապել խենդը:

ՋՈՐՍ ՄԻԼԻԱՌ ՖՐԱՆՔ ժառանգութիւն ձգած է Լեհ մը, Աւստրալիոյ մէջ: Այս առասպելական հարստութիւնը պիտի բաժնուի 44 ժառանգորդներու միջեւ: Ամբողջ բաժինը, երկու միլիառ ֆրանք, պիտի տան հայոց հանգուցեալին քրոջը աղջիկը, քառասմեայ գեղուհի մը:

ԿՈՄԻՆՏԻՐՆ ՆԱՄԱԳԱՀ Մանուէլսկի աչքէ ինկած ըլլալով, կ'ըսուի թէ յաջորդ պիտի նշանակուի պուլկար ծանօթ համայնավարը՝ Տիմիթրով, որ իր քաջութեամբ փայլեցաւ Գերմանիոյ խորհրդարանին հրկիզման դատին առթիւ:

Յ. Կ. Խաչի Շրջ. Վարչութիւնը

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՈՒԽԸ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐԻՆ ՀԵՏ

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ կը տօնի

կիրակի, 12 Յունուար ժամը 3ին

Salle HERMELի մէջ

Rue Hermel, Métro J. Joffrin եւ Simplon

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆԸ ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԵԱՄԲ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

Մանուկներուն կը բաժնուին նախընտրիկ եւ սիրուն խաղալիկներ

ՄՈՒՏՔԸ (միայն մեծերուն) **2** ֆրանք

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

11 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին, Ակումբին մէջ

երգ, արտասանութիւն, պար եւայլն դպրոցի փոքրիկներու կողմէ:

Պողպաչխութիւն երախաներու:

Մուտք մեծերու 2 ֆրանք, փոքրերու համար ձրի:

ԽՆՋՈՑՔ

Տ�էՍԻՆԻ ՍԵՒԱՍՏԻՈՑ ՆԱՀԱՆԳԱՑԻՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ կողմէ

ի ՆՊԱՍՏ ՆԵՐԳԱՂԹ ՅՈՆՏԻՆ ԵՒ ԱՆԴՐԱՆԻԿի ՅՈՒՇԱՐՁԱՆի ՅՕՆՏԻՆ

12 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2ին,

Հ. Յ. Դ. Տան ներքնայարկը

Երեկոյթ-պարահանդէս

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՆՃԸԼԸՔՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

11 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8·30էն մինչեւ լոյս

13, Rue d'Issy, Billancourt

Կը ներկայացուի՝ ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԻ «ՆԱՄՈՒՍ»Ը

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷՐ ԿԸ ՓՆՏՌԷՔ

ԱՀԱ ՁԵԶԻ ԼԱՒԱԳՈՑՆ ԿԱՂԱՆԴԷՔԸ, ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆ ՄԸ

ՀԱՅ ՔՆԱՐ 600 ԷՋ. 603 ԿՏՈՐ ԵՐԳ

ԱԶԳԱՑԻՆ – ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՌԱԶՄԱ – ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ, ՏՈՀՄԻԿ ԵՐԳԵՐ, ՔԱՑԼԵՐԳՆԵՐ, ՍԻՐԱՑԻՆ ԵՐԳԵՐ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ, ՋՈՒԱՐԹ ԵՐԳԵՐ, ՋԱՆԱՋԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՏՈՐՆԵՐ, ԲԱՌԱՑԱՆԿ, ԵՐԳԱՑԱՆԿ, ԵՒԱՅԼՆ:

Հրատ. «ՀՈՐԻԶՈՆ»ի: Գին՝ 20 ֆրանք: Դիմել՝ «ՅԱՌԱՋ»ի վարչութեան:

ԳՈՅԱՄԱՐՏ Oրացոյց 1936, է. տարի

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան

ԿԱՂԱՆԴԻ ԼԱՒԱԳՈՑՆ ՆՈՒԷՐԸ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Պահանջեցէք ձեր չրջանի գործակալէն:

Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝ GAYZAK DJARAYANի, 49, Rue Nationale, Marseille. France.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած՝ ՍԷՕԼԷՕՋԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ» Թատերախումբին կողմէ

12 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, Պիւրօ Թապայի սրահին մէջ, Place de la Gare, Առնուվիլ լէ Կոնէս:

Կը ներկայացուի ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆի

ԱՒԵՐՈՒՄՆ ԱՆԻ ՄԱՑՐԱՔԱՂԱՔԻՆ (տրամ)

եւ ԵՐԵՔ ՔԱՋԵՐ (զաւեշտ)

Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆր. կապոյտ խաչի Անկէնի մասնաճիւղի ընդհանուր ժողովը 8 յունվ. ցորեքշաբթի գիշեր, ժամը ճիշդ 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

Անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ծանօթ վիրաբոյժ Տոքթէօր Լ. Քէնաթրեան, զիս երկու հեղ (29 հոկտ. 4 դեկտ. 1935), լուրջ գործողութեան ենթարկելուն եւ վերին աստիճանի անշահախնդրութեամբ ու մարդասիրական խղճմտիւ հոգածութեամբ դարմանումի գործին հետեւելուն համար, հրապարակաւ չնորհակալութիւնս եւ երախտագիտութիւնս կը յայտնեմ իրեն:

Շնորհակալութիւնս նաեւ, բոլոր այն բարեկամներուս եւ հայրենակիցներուս որոնք անձամբ եւ նամակներով հետաքրքրուեցան:

Գ. ԹՈՒՐԻԿԵԱՆ

Նիս, 2 յունուար, 1936

×

«Սիփան» եւ «Կոմիտաս» երգչախումբի վարչութիւնը չնորհակալութիւն կը յայտնէ Պ. Ս. Թէրզեանի, որ երգչախումբի անդամուհիներուն նուիրած էր գեղեցիկ վզնոցներ, վերջին համերգներուն առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՑԻ մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ առացած է Տէր եւ Տիկին Շահլամեանէ ի յիշատակ իրենց վաղամեռիկ որդւոյն, 300 ֆրանք, իսկ Պուլ. Օտտոյի ենթամասնաճիւղին 200 ֆրանք, տեղւոյն զպրոցին մէջ երկու սան պահելու համար:

×

ՄԱՐՍԷՑԻ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ մասնաճիւղի վարչութիւնը իր չնորհակալութիւնները կը յայտնէ, Օրիորդներ Յակոբեանի, Գէորգեանի, Mireille Berardի եւ Պ. Պ. Արիստագէսեանի, Սամուբեանի եւ Վ. Քէչէճեանի, որոնք իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը բերին Միութեանս երեկոյթի դեղարուեստական բաժինին: Շնորհակալութիւն նաեւ կարգադիր յանձնախումբի անդամներէն Օր. Նէմէնեանի, Պ. Պ. Բիւզանդ Գուրնուեանի, Ա. Պետիկեանի, Ե. Գուրնուեանի, Տիրատուրեանի, Ն. Դարբինեանի, Մխրճեանեանի ու Սրմաքէշեանի: Որոնք ամէն չանք թափեցին հանդէսի կարգադահութեան համար:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Անիէս Պուա Քոլոնպի «Արամ» ենթամասնաճիւղը, իր չրջանի բոլոր ընկերներու կողմէ, իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր ԼԵՒՈՆ ԹԱՒԻԼՈՍԵԱՆ ի (Պապաչա) մահուան առթիւ՝ իր պարագաներուն:

ՊՈՆՏԻԱՐՆԱԿ Պ. Մկրտիչ Մեզպուրեանի բնակարանին մէջ կազանդի առթիւ աճուրդ մը կատարուելով, գոյացած է 75 ֆրանք, ի նպաստ Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին: Ստանալ «Յառաջ»էն:

CAVE

ԽՆԱՁՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,

եւ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱՔ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը հայթայթենք՝ *նշանտուքի, հարսնիքի կնունքի, հանդէսներու եւ տօնակատարութեանց* համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ ըմպելիներ (aperitifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ):

Հեռաձայնեցէք ՔԼՕԶԷԼԵԱՆ, **Charlebourg: 20-69** եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի ղրկուին ձեր ապսպրանքը մեծաքանակի գինով եւ չսպառուածները ետ առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ **KEULEYAN**

85, Rue des Chambards.

Bois-Colombes, (Seine).

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ այցելել նոր տարւոյ եւ ցօներու առթիւ

Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամագործ - ոսկերիչ

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ԷՄԷՐԵԱՆԻ

(Maison E. CHARLES) Հիմնուած 1869

29, Rue MATHIS — Métro CRIMÉE

Tét. NORD 56 - 97 — Gր. AJ., AV., CP., 52, 50)71

Կը դտնուին ամէն քսակի ժամչելի, գրպանի, թեւի, շղմինէի, պատի եւ զարդուցիչ ժամացոյցներ, գոհարեղէններ եւ տնական սպասներ, 100ին 10էն մինչեւ 20 իրաւական զեղչ եւ նոր Տարւոյ առթիւ սիրուն նուէրներ:

Խոշամիտ նորոգութիւն ժամացոյցներու: Ցափաւոր գիներով նորոգութիւն, շինութիւն եւ փոփոխութիւն գոհարեղէններու:

Կը գնենք բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ թանկագին քարեր:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

Կիրակի օրերըեւս բացէ վաճառատուն:

ԿԱՐ ՏԻՒ ՆՕՌԷՆ ԵՒ ԿԱՐ ՏԸ Լ'ԷՍԹԷՆ ՃԱՄԲՈՐԴՈՂ

ՀԱՅԵՐՈՒԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ

ՍՈՒԼԹԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒՆԸ

84 rue Fbg. St. Denis (Փասաժին մէջ)

ՄԷԹՐՕ **Gare de l'Est** ԵՒ **Chateau d'Eau.**

Ձեր շահը կը պահանջէ որ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ եւ ՅՆՈՒՆԴի ձեր գնումները կատարէք, այժմէն իսկ, աւելի նպաստաւոր գիներով:

Մեր նոր բացուած նպարավաճառատունը կրնայ գոհացում տալ ամենադժուարահաճ յաճախորդներուն:

Այցելեցէք անգամ մը եւ մեր ՀԱՅՈՒՆ յաճախորդը պիտի գառնաք:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

159, Rue Lafayette — **Tél. Nord 68 - 02**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

ԵԹԷ կը փափաքիք որ ձեր հանդէսները շահաւոր ըլլան, դիմեցէք նախօրօք հայկական *ԵՔՐԱՏ* նուագախումբին:

Նշանտուքներու, հարսանիքներու, երեկոյթ-պարահանդէսներու մէջ կը նուագէ ձեր սիրած հայկական, կովկասեան, եւրոպական եղանակները եւ թանկօ արժէնին: Նուագախումբը ունի իր նոր տարազները:

1936 տարուան ընթացքին ցրաւիրեցէք մեզ մէկ անգամ հայոցելու համար: Մատչելի գիներ բաղդատմամբ ուրիշ նուագախումբերու:

Պայմանագրուելու համար, *15* օր առաջ, դիմել ղեկավար

ՏԻԳՐԱՆ ՕՇԱՄՍԵԱՆի 15, Rue Pourtour, Clamart, Seine

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի *մեծ վաճառանիշը* կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *թորումով*, բնական *անիսոնի* խառնուրդով, եւ խաղողի ձիւթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին:

Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝

Ագենտ

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

68, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Եւեւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիմնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝

M.M. H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ձեղարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէրթրօ՝ Օտէօն եւ Մէթի Մ'Ֆլէ — Հեռաձայն **Danton : 52 - 78**

Ազնիւ եւ ներքաղաքի խնամուած ներակութիւն:

ՎԱՐՁՈՒԻ Է

Կեդրոն քաղ. մէջ, լուսաւոր կօշկակարի խանութ մը, 4 մեթր քառակ. մի տարածութեամբ եւ եաեւը ունի սենեակ մը: Տարեկան վարձք՝ 1800 Ֆր. չարժ միասին, եւ պատրաստ չաճախորդներով: Կան նաեւ յարակից երկու խանութներ՝ յարմար դերձակի եւ ուրիշ գործերու: Դիմել՝ տեղւոյն վրայ 8 Rue d'Italie, Paris (13), մէթրօ՝ Tolbiac:

ՇՆՈՒՆԴԻ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԻ ՄՏԱԾԷՔ ԹԷ ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՔ

Դիմեցէք Maison PANOSSIAN

22, Rue Baudin, — Tél. Trud. 19-41 — Métro: Poissonnière & Cadet

Ուր պիտի գտնէք արեւելեան ամէն տեսակ թարմ նպարեղէններ, չոր պտուղներ մատչելի գիներով

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

LIVRAISON à DOMICILE

■■■ LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE ■■■

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clairière 15 – 70
Métro : TOLBIAC

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ Վ․ՆԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 փրանք	70 փրանք	35 փր․
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 փրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 փրանք	100 փրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 8 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI 8 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3006

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԽՕՍՔ

ՀԵՂԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ...

Տարեգլուխի խորհրդածութեանց առթիւ, կարելի չէ անտեսել նաեւ այն միութիւններն ու կազմակերպութիւնները որոնք դեր կը կատարեն արտասահմանի մէջ, համաձայն իրենց կարողութեանց եւ միջավայրի պահանջներուն։

Ինչպէս Հայրենակցականները, այս կարգի Միութիւններն ալ համրանք չունին, ամէնէն համեստ գաղութներուն մէջ իսկ։ Կը ծնին ու կը մեռնին, կամ եթէ կը շարունակեն գործել, ընդհանրապէս եղածն է որ կը պահեն։

Միայն Ֆրանսան եւ մասնաւորապէս Փարիզն ու Մարսէյլը յիշելով, գիտենք թէ ի՛նչքան տժգոյն է պատկերը, տասը տարի վերջը։

Անշուշտ գլխաւոր պատճառը տնտեսական է։

Երազի մը պէս անցան չէն տարիները, եւ այսօր ամէնէն բախտաւորն ալ կը դողայ համատարած անստուգութեան առջեւ։ Իսկ ապրուստի հոգը կատարեալ մղձաւանջ մը դարձեր է մասնաւորապէս աշխատաւոր բազմութեանց համար, որոնք ամէնէն եռանդուն եւ տեւական ազդակներն են հանրային գործունէութեան։

Կարելի չէ բաղդատել այսօրը երէկուան հետ ո՛չ բարոյական ո՛չ տնտեսական տեսակէտով։

Որո՞ւ համար գաղտնիք է որ, այդ կացութեան հետեւանքով, ամէնէն առաջ փետրաթափ վիճակի մը վերածուեցան ժամուն դրան հետ կապուած հաստատութիւնները։

Տարիներ առաջ, մէկ պարահանդէսի եկամուտը, 150–200,000 փրանք, ամբողջ տարին հոգ կ'ազատէր Տիկնանց Կ․ Խաչը կամ Աղքատախնամը։ Իսկ այսօր անոնք ալ իրենց առագաստները հովին տուած, օգնութիւն կը խնդրեն աղերսագին կոչերով։ Եւ եթէ որ եւ է երեկոյթ կամ ցերեկոյթ սարքեն, իբրեւ հասոյթ կը ստանան այնպիսի գումարներ որոնք ոչ իսկ մէկ ամիս պիտի բաւէին։ Մանաւանդ որ, այսօր տասնապատկուած են կարօտութիւնները։

Բայց ինքնախաբէութիւն պիտի ըլլար միայն տնտեսական պատճառներով բացատրել այս ողբերգութիւնը։

Տնտեսական տագնապը՝ թշուառութեան մէկ մասն է միայն։ Միւսը եւ ամէնէն հիմնականը՝ հոգեկանն է, որ դժբախտաբար կը ծաւալի տարուէ տարի։

Այսպէս, եթէ հանրօգուտ աշխատանքներու եւ կազմակերպութեանց համար տասը տարի առաջ տրամադրելի ունէինք 20–25 առ հարիւր, այսօր այդ համեմատութիւնը իջած է տասը առ հարիւրի։

Արդ, անոնք որ իրենց պատեանին մէջ քաշուած են — անհամար բազմութիւն մը — դժուար թէ կարենան արդարանալ տնտեսական չքմեղանքներով։

Անոնք ընդհանրապէս վերէն կը նային այսպիսի հոգերու վրայ, եւ իրենց համար շինած են շրջանակ մը, ուրկէ անդին բան չերեւար իրենց աչքին։

Եւ իբրեւ հետեւանք, միշտ ալ կրակի գծին վրայ կը մնան միեւնոյն տարրերը։ Յաճախ մէկէ աւելի ճակատներու վրայ։

Քաղաքական դաւանանքի պատրուակն ալ չի կրնար չքմեղացնել անտարբերները։

Կան բազմաթիւ ճակատներ, ուր գոյութիւն չունի եւ չի կրնար ունենալ այդպիսի պատրուակ։ Օրինակ՝ Հ․ Մ․ Ը․ Մ․ը։

Եւ սակայն, եթէ աչքի առջեւ բերէք այդ Միութեան իրական պատկերը Ֆրանսայի մէջ, անդամակցութեամբ եւ նիւթական գործունէութեամբ,— արդար զայրոյթ մը պիտի կոտրէ ձեր թեւերը։

Տնտեսապէս շատ աւելի ծանր է պոլկարահայ գաղութին վիճակը։ Եւ սակայն, այնտեղ Հ․ Մ․ Ը․ Մ․ի անդամները կը մօտենան հազարի, 30–35,000 ժողովուրդի մէջ։

Ֆրանսան ունի՞ աւար կէսը, իր 60–70,000 ժողովուրդով …

Եւ երբ ժողովուրդ մը մարզական գործունէութեան այս ծովուն մէջ իսկ չի վարակուիր բարի նախանձէ մը, չի խանդավառուիր իր իսկ արժէքներով, ի՞նչպէս կրնաք հաւատալ թէ կը մտածէ վաղուան համար։

Այսպէս նաեւ ուրիշ կազմակերպութիւններ, որոնք պատն ի վեր կը քաշքշուին, խորթ զաւակներու պէս։

Անշուշտ ամէն տեղ ալ կենդանի գործն է որ որ բազմութիւններ կը քաշէ իր ետեւէն։ Բայց ամէնէն կենդանի գործն ալ կրնայ թուլնալ կամ կաղալ, երբ մարդիկ իրենց պարտականութիւնը կը սահմանափակեն միայն ծափ զարնելով, հանդիսաւոր առիթներու մէջ։

Մասնաւորապէս երիտասարդութեան համար քրէական յանցանք է անհոգութիւնը՝ այսպիսի ճակատներու վրայ։

Փարիզէն մինչեւ Մարսէյլ, ամբողջ Ֆրանսայի լայնքին ու երկայնքին հազարաւորներ անհաշիւ կը ծախսեն սրճարաններու կամ պարասրահներու մէջ, իրենց առողջութեան գնով։ Աշխարհ կը փլի՞, եթէ ամիսը 2–5 փրանք ալ տրամադրեն մարզական շարժման զօրացման,— իրենց իսկ սերունդին փրկութեան համար։

Մենք Հ․ Մ․ Ը․ Մ․ը յիշեցինք իբրեւ օրինակ։ Նոյն պատկերին վրայ կրնաք գտնել միւսներն ալ։

Մինչեւ որ մենք չունենանք զօրաւոր եւ ծաւալուն ցանց մը՝ հանրօգուտ կազմակերպութեանց, եւ հարիւրներու փոխարէն հազարաւորներ չհամախմբուին մէկուն եւ միւսին շուրջը, պարզապէս պարտանք է մեր ինքնապաշտպանութեան պայքարը։

Քաղաքական կուսակցութիւնները՝ իրենց կարգին։ Բայց ճակատը շատ լայն է եւ պահանջները ծանրակշիռ, այնպէս որ իւրաքանչիւր ազդակ իր տեղն ունի։

Եթէ բոլորն ալ կ'ընդունին այս տարրական ճշմարտութիւնը, ինչո՞վ կ'արդարանայ սա համատարած հեղգութիւնը։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԵՒՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Բանակով, նաւատորմով եւ օդատորմիղով

— · —

Անգլիականի փռանս. տորմիղը դէպի Միջերկրական

Փարիզի եւ Լոնտոնի թերթերը կը հաստատեն թէ վերջնապէս մշակուած է զինուորական, ծովային եւ օդանաւային գործակցութիւն մը Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ, ի նախատեսութիւն իտալական յարձակման մը։ Այս առթիւ Փարիզ եկած անգլիացի մասնագէտներուն վերջինն ալ վերադարձաւ Լոնտոն։ Երկու կառավարութիւններն ալ բացորոշապէս կը յայտարարեն թէ գործակցութեան ծրագիրը կապ չունի մարտական գինակցութեան մը հետ, այլ տրամաբանական հետեւանքն է փոխադարձ աջակցութեան, համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտի 16րդ յօդուածին 3րդ հատուածին։

Ինչպէս կը յիշուի, այդ հատուածին տրամադրութեամբ, երբ որ եւ է պետութիւն յարձակման ենթարկուի Ազգամողովին որոշումները գործադրած ատեն, իրաւունք ունի զինուորական աջակցութիւն ստանալու միւս անդամ պետութիւններէն։ Համաձայն Անգլեւֆրանսական գործակցութեան ծրագրին, որուն մշակումը վեց շաբաթ տեւեց, Ֆրանսա եւ Անգլիա պատրաստ են որ եւ է պատահականութեան հանդէպ, եթէ Իտալիա յարձակում գործէ Միջերկրականի մէջ՝ անգլիական տորմիղին դէմ, կամ Ֆրանսայի դէմ, Ալպեանց սահմանէն։ Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ ծրագիրը կը տրամադրէ անմիջապէս շարժման մէջ դնել երկու երկիրներուն բանակները, նաւատորմիղները եւ օդանաւային ուժերը։ Այդ պարագային Անգլիա իրաւունք ունի օգտագործելու ֆրանսական բանակատեղիները, օդանաւային եւ նաւային կայանները եւ նաւահանգիստները։ Միւս կողմէ Անգլիա բաժին մը պիտի ստանձնէ ֆրանսական ծովեզերքներու եւ ճարտարագործական կեդրոններու պաշտպանութեան մէջ, եւ ի հարկին իր մեքենաշարժ ուժը պիտի տրամադրէ Ֆրանսայի հարաւային արեւելեան սահմաններու ամրութիւններու պաշտպանելու համար։ Ֆրանսայի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ փոխադարձ աջակցութեան այս ծրագիրը կը համարին պարզ ձեւակերպութիւն մը, իբրեւ տրամաբանական հետեւանք անցեալ օգոստոսին Անգլիոյ տրուած ապահովութեան։

Մինչ այս մինչ այն, պատրաստութիւնները շոգեկինդ յառաջ կը տարուին Պրէսթի մէջ, ուրկէ պիտի Ատլանտեանի երկրորդ նաւաբաժինը ափրիկեան ջուրերը դառնայ յունուար 15ին,— մօտաւորապէս այն թուականին երբ կը գումարուի Ազգերու Դաշնակցութիւնը, վերստին քննելու համար խալեւեթօվպական խնդիրը։

Իտալական մամուլը նախագահ Րուզվէլթի դէմ

— · —

Մ․ Նահանգներու նախագահը անուղղակի ոլաքներ արձակած էր Իտալիոյ դէմ, իր վերջին ճառին մէջ։ Իտալական մամուլը երկու օր լռութիւն պահելէ եւ ճառին կարգ մը մասերը յապաւելէ յետոյ, այժմ բերանը բացած է եւ խստօրէն կը քննադատէ Պ․ Րուզվէլթը։ Բոլորն ալ կ'ուզեն հասկցնել թէ Մ․ Նահանգներու նախագահը իրաւունք չունի խառնուելու ուրիշ ժողովուրդներու ներքին գործերուն։ Կը կարծուի թէ թերթերը մասնաւոր հրահանգներ ստացած են վերին իշխանութենէն, ամբողջութեամբ հրատարակելով նախագահին խօսքերը։ Բոլոր կարեւոր օրկանները միաբերան գիտել կուտան թէ Ամերիկա միշտ հետեւած է Մընրոյի վարդապետութեան, մինչ նախագահ Րուզվէլթ ինքն իրեն իրաւունք կու տայ դատապարտել կարգ մը եւրոպական երկիրներու միահեծան իշխանութիւնները։ «Նախագահ Րուզվէլթ ի՞նչպէս կը համարձակի իբրեւ դիկտատոր ամբաստանել ուրիշները, երբ ինք միահեծան իրաւասութիւններ ստանձնեց քմահաճօրէն, վարելու համար Ամերիկայի աշխատանքը, դրամը եւ ելեմուտքը»։ «Ճիօրնալէ տ'Իթալիա», Մուսոլինիի բերանը, աւելի ուժգին լեզու մը գործածելով, գիտել կուտայ թէ Ամերիկայի պէս հարուստ երկրի մը համար դիւրին է խրատներ տալ Իտալիոյ պէս աղքատ երկրի մը, որպէսզի համբերութեամբ սպասէ արդարութեան … «Նախագահ Րուզվէլթ, որ կը յաւակնի արդարութեան առաքեալ մը ըլլալ, ուրիշ ազգերու իրաւունք չի տար իրենց ուզած վարչաձեւը հաստատելու։ Եթէ ընդլայնէ չէզոքութեան օրէնքը, Մ․ Նահանգներու կառավարութիւնը միջամտած պիտի ըլլայ պայքարին, յարած՝ Ազգերու Դաշնակցութեան եւ ենթարկուած անգլիական քաղաքականութեան։ Նախագահ Րուզվէլթ Եւրոպայի գործերուն խառնուելու փորձ մը կատարելով, կրնայ նախընթաց մը ստեղծել, որպէսզի Եւրոպա եւ ուրիշ ցամաքամասեր ալ միջամտեն Ամերիկայի գործերուն։ Մեր պատասխանը բացորոշ է,— մենք չենք հանդուրժեր որ չփոթեն միահեծան իշխանապետութիւնը եւ ֆաշականութիւնը։ Տասներեք տարիէ ի վեր ֆաշականութիւնը հանդարտ մնաց զինուորական դրաման եւ վերազինման փոթորիկին մէջ։ Բայց ի՛նչ իրաւունքով ժողովրդապետութիւնը միշտ կը մերժէ մեր նախընտրած վարչաձեւը հաստատելու իրաւունքը։ Ոչ ոք կրնայ միջամտել մեր գործերուն»։

Թերթին կարծիքով, Իտալիա քանի տարի սպասեց արդարութիւն գտնելու համար, եւ իբրեւ վարձք ստացաւ սահմաններու փակումը իր գաղթականներուն առջեւ։ «Քարիւղի արտածման արգելքը կամ ծայրագոյն սահմանափակումը չպիտի վնասէ Իտալիոյ գործողութեանց, բայց կրնայ նոր բարդութիւններ յառաջ բերել աշխարհի մէջ։ Իտալիա կրնայ քարիւղ ճարել ազգային եւ միջազգային միջոցներով»։

ԳԵՏԵՐՈՒ ՅՈՐԴՈՒՄԸ ԵՒ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ

Ինչպէս գրած էինք, Սէնի յորդումը երկուշաբթի օր անցաւ վտանգի սահմանը, ողողումներ պատճառելով շատ մը կէտերու վրայ։ Ջրհեղեղ իշխանութիւնը միշտ լաւատես է, ըսելով թէ ամէն զգուշութիւն ձեռք առնուած է, նոյնիսկ ամէնէն ցած թաղամասերուն մէջ եւ մասնաւորապէս կոյուղիներու դէմ։ Շոգենաւային երթեւեկը ընդհատուեցաւ առժամապէս։ Կարգ մը արուարձաններու մէջ հարկ եղաւ պարպել վտանգուած բնակարանները։

Կացութիւնը շատ աւելի ծանր է գաւառի մէջ։ Լուարի յորդումը հասած է 8 մեթր 80ի։ Շարաթ օրէն ի վեր բազմաթիւ բանուորներ գիշեր ցերեկ կ'աշխատին, պարպելու համար Նանթի վտանգուած հաստատութիւնները։ Քաղաքին կեդրոնական մասը ողողուած է եւ բազմաթիւ փողոցներ անանցանելի դարձած են։

Նոյն վիճակը Ռոնի հովիտին մէջ, թէեւ վերջին լուրերու համաձայն ջուրերը սկսած են իջնել։ Տրոմի նահանգին մէջ քանի մը հարիւր հազար խորանարդ հող, ժայռ եւ քար կքեցան։ Ավինեոնի շրջանին մէջ, Ռոնը նորէն բարձրացաւ, խուճապի մատնելով ժողովուրդը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԵԹԷ ԿԱՐԵԼԻ Է ··· »

— o —

Դէզ մը «ճշդումներ» եւ լուսաբանութիւններ՝ սեղանին վրայ։ Բոլորն ալ ուղղուած՝ Փարիզի հնչակեան օրկանին դէմ։ Եւ բոլորն ալ հայրենակցական ։

— « Կը խնդրուի անկիւն մը շնորհել, եթէ կարելի է» ։

Բայց, ինչո՞ւ «Յառաջ»ը պիտի քաւէ ուրիշներուն մեղքը։

Ով որ տուած է սուտն ու կեղծիքը, պարտաւոր է հրատարակել նաեւ պատասխանը։ Մամուլի օրէնքին տարրական պահանջն է այս, ամէն երկրի, նոյնիսկ Թուրքիոյ մէջ։

Եթէ թերթեր կան որ կը քաշուին սուտն ու խեղաթիւրումը, օգուտ ունի՞ քու ճշդումդ, մանաւանդ երբ զրպարտութիւնները կ'երեւան կեղծ անունի տակ։

Եւ յետոյ կան մարդիկ որ մարմաջ ունին իրենց զառանցանքներով զբաղեցնելու դիմացինը։

Յանախ կարդալ - գրել ալ չեն գիտեր այդ ողորմելիները, բայց կրնան գտնել «արգուհալի» մը, իրենց միտքէն չանցածն անգամ գրել տալու եւ ստորագրելու համար։

Այս մտածումներն ունեցանք, միեւնոյն ժամուն կարդալով չորս «ճշդումներ», իրարու ետեւէ։

Եւ քանի որ «Յառաջ»ի բարեհաճութեան դիմած են, չորսն ալ կ'ամփոփենք «ազգասիրաբար », առանց հաւատալու արդիւնքին ․ —

1․ Փարիզէն Կ․ Նիկողոսեան կը պատասխանէ ոմն «Մանրըլըքցի»ի, որ ափեղցփեղ բաներ գրեր է եղեր հնչակեան թերթին 164 թիւին մէջ։ Այս առթիւ երեք լուսաբանութիւններ անցած գացած բաներու մասին եւ շարք մը ··· փաղաքշական ածականներ։

2․ Տէսինէն Ս․ Գրիգորեան պատասխանելով նոյն թերթի 284 թիւին մէջ Սեբաստիոյ «Այգ» միութեան հանդէսին «առթիւ եղած հրատարակութեան մը, կը բուէ շարք մը փաստեր եւ կ'աղաղակէ․— եթէ հայրենիքը սիրողները ձեզի պէս մարդիկ են, ափսո՜ս ազգին ալ, հայրենիքին ալ ։

3․ Լա Վիտէն Միհ․ Նանարեան ականջը կը քաշէ «քունէն նոր արթնցած» հայրենակցի մը, Մ․ Վահանեան, որ «հրովարտակ է կարդացեր» Զարսանճաքի երիտասարդութեան (միշտ նոյն թերթին մէջ)։ «Մենք քանի որ ունինք մեր Զ․ Հ․ Միութիւնը, չենք ուզեր որ խօզաթցիներու վերաշինացը մեզի օրինակ դառնայ, այլ մեր փափաքն է որ անոնք մեր Միութենէն օրինակ առնեն եւ քալեն մեր ետեւէն։ Մանաւանդ ձեզի պէս քանի մը հայրենակիցներու որոնք գիշեր ցերեկ սրճարաններէն դուրս չեն գար»։

4․ Մոնթարժիէն Ա․ Պալեան պատասխանելով Դուրայի հայրենակիցներուն ուղղուած կոչի մը (նոյն թերթին մէջ, թիւ 280), կը յիշեցնէ թէ «Միութիւնը իր գոյութիւնը կը պահէ 1926էն ի վեր, հաստատ գետնի վրայ, թէ օգնութեան հասած է Պէյրութի, Թուրքիոյ եւ Յունաստանի հայրենակիցներուն, երկ - երկու անգամ, ինչպէս եւ Ֆրանսայի երկու տասնեակ կարօտ հայրենակիցներուն։ Ամէն հիւանդ իրաւունք ունի ամսական 100 փրանք գանձելու մինչեւ վեց ամիս։ Սկսած ենք 26 անդամով եւ այժմ ունինք 32 անդամ»։

Այսքանը պիտի գոհացնէ՞ չորս նամակագիրները։

Ամէն պարագայի մէջ, վստահ ենք որ *ընթերցող հասարակութիւնը* շատ գոհ պիտի մնայ, բանավէճ մը պակսելով եւ լուր մը աւելի կարդալով։

Անշուշտ գոհ պիտի մնան իրենք՝ զանազան Հայր․ Միութեանց անդամներն ալ, որովհետեւ խօսք խօսք, պատասխանէ պատասխան, ճշդումէ ճշդում՝ վէճը կրնայ ծապաղիլ եւ ··· փողոց իջնել։

ՎՐԻՊԱԿ․— Ն․ Պէշիկթաշլեանի կիրակի օրուան յօդուածին խորագիրը պէտք է ըլլայ խօսք ԱՌ Արարատ, եւ ոչ թէ ԸՆԴ Արարատ, ինչպէս տպուած էր սխալմամբ։

Նախագահ Րուզվէլթի մեծ պարտութիւնը

— · —

Մեծ եւ ծանրակշիռ պարտութիւն մը կրեց նախագահ Րուզվէլթ, իր տնտեսական քաղաքականութեան մէջ։ Մ․ Նահանգներու Գերագոյն Ատեանը 6ի դէմ 9 ձայնով հակասահմանադրական հռչակեց նախագահին երկրագործական վերականգնումեան ծրագիրը, ինչ որ կը խախտէ իր հեղինակութիւնը՝ նաեւ տնտեսական ընդհ․ վերականգնումեան ձեռնարկին մէջ։ Ամերիկեան թերթերը կը շեշտեն թէ բացառիկ դէպք մըն է այս, քաղաքացիական պատերազմէն ի վեր։ Այս վճիռին հետեւանքով, կառավարութիւնը պարտաւոր է 600 միլիոն տոլար ճարել, վճարելու համար այն վարկը զոր ստացաւ ի գործադրութիւն երկրագործական վերականգնումեան ծրագրին։ Միեւնոյն ատեն 200 միլիոն տոլար պիտի կորսնցնէ, իբրեւ տուրք։

Գերագոյն Ատեանին որոշումը մեծ իրարանցում պատճառեց ամբողջ Ամերիկայի մէջ, վեր ի վայր շրջելով երկրին տնտեսական կեանքը։ Խորհրդարանը արտակարգ նիստ պիտի գումարէ, նոր օրէնքներ քուէարկելու համար։ Անոնք որ սկիզբէն հակառակ էին նախագահ Րուզվէլթի տնտեսական վերականգնումեան քաղաքականութեան, չեն ծածկեր իրենց գոհունակութիւնը։

Զանազան լուրեր պատերազմի դաշտէն

Իտալական հրամանատարութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սոմալիի ճակատին վրայ, յառաջապահները գրաւեցին հապէշական բանակատեղի մը։

*** Հապէշական աղբիւր կը հաղորդէն թէ կառավարութիւնը որոշած է անճանաչելի դարձնել Կ․ Խաչի հիւանդանոցները եւ բժշկական կայանները, անոնք ծածկելով հողի գոյն վրաններու տակ։

Գահիրէի մէջ նոր ցոյցեր կատարուեցան Իտալիոյ դէմ, եգիպտական Կ․ Խաչի հիւանդանոցին վրայ կատարուած յարձակման առթիւ։ Կ'ըսուի թէ վիրաւորներէն երկուքը մեռած են։ Շուէտական Կ․ Խաչի ռմբակոծութեան վիրաւորներէն քանի հոգի եւս մեռած ըլլալով, մեռեալներու թիւը կը հասնի 50ի։

*** 1935ի ընթացքին Իտալիա արեւելեան Ափրիկէ ղրկած է 61,000 բանուորներ, որոնց 11,338ը հայրենիք վերադարձած են։

*** Հեղեղանման անձրեւներ կը տեղան Տէսիէի եւ հիւսիսային ճակատին միջեւ, ինչ որ անսովոր է այս եղանակին։ Անձրեւները կը սրբեն կ'աւրեն բոլոր ճամբաները, դժուարացնելով իտալական բանակին գործողութիւնները։ Բուն անձրեւաբեր եղանակը փետրուարին է, այն ալ թեթեւ։ Թեթեւ անձրեւ մը կը տեղայ նաեւ Սոմալիի ճակատին վրայ, ինչ որ կրնայ տեւել մինչեւ յունիս, երբ կը սկսի բուն անձրեւաբեր եղանակը, տեւելով մինչեւ Սեպտեմբեր։

*** Ծնունդի առթիւ Հապէշները ծոմ պահելով, խարոյկներ վառեցին եւ կրօնական պատմութիւններ պատմեցին, իրար ոգեւորելու համար։

*** Իտալական օդանաւերը թռուցիկներ կը ձգեն հապէշական դիրքերուն վրայ, վարկաբեկելով կայսրը եւ ապստամբութեան հրաւիրելով ժողովուրդը։

(Շար․ը կարդալ Գ․ էջ)

ՍՈՎԵՏԱՀԱՅ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐ

ՎԵՐՆԱՅԻՆ ԼՈՌՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ 1935Ի

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆՔ ԸՆԿԵՑԱՒ ՄԱՀՈՒԱՆԴԻ ՄԷՋ

Ա. Ս. ՊՈՒՇԿԻՆԻ ՀԱՐՈՒՍՏԱԳՈՒՅՆ ՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. Ս. Պուշկինի հարուստագոյն ստեղծագործութիւնը, որ ամբողջացնում է նրա ամբողջ գրական գործունէութեան ընթացքը, ստեղծուել է 1830-ական թուականների սկզբին, երբ նա ապրում էր Բոլդինոյի կալուածում։ Այդ տարիներին Պուշկինի կեանքում տեղի ունեցան մի շարք կարեւոր իրադարձութիւններ։ Նա ամուսնացաւ, ստացաւ Բոլդինոյի կալուածը, ուր եկաւ իր հարսնացուի հետ մեղրալուսնի։ Այդ ժամանակ նա ստեղծագործական մեծ վերելքի մէջ էր գտնւում։ Նրա գրչի տակից դուրս էին գալիս մի շարք գեղարուեստական գործեր։ Նա աշխատում էր «Եւգենի Օնեգին»-ի վրայ, գրում էր «Բելկինի հեքիաթները», «Կապիտանի դուստրը», «Պատմութիւն Պուգաչովի մասին», «Նեղ տարիներ», «Մեդնի ձիաւորը», «Գնդապետ Գորիւխինա», «Ոսկեայ ձուկը» եւ ուրիշ գործեր։

Պուշկինի ստեղծագործական այդ վերելքի շրջանում նրա մօտ ծագեց մտադրութիւն գրելու Պուգաչովի ապստամբութեան պատմութիւնը։ Այդ նպատակով նա ուսումնասիրեց ապստամբութեան վերաբերեալ բազմաթիւ նիւթեր, որոնք գտնւում էին Պետերբուրգի արխիւներում։ Նա ուսումնասիրեց նաեւ ապստամբութեան ղեկավարի՝ Պուգաչովի անձնական նամակները։ Ապստամբութեան վերաբերեալ նիւթերի ուսումնասիրութեան ընթացքում Պուշկինը որոշեց գրել ոչ միայն Պուգաչովի ապստամբութեան պատմութիւնը, այլեւ նրա մասին մի վէպ։ Այդ վէպի գաղափարը ծագեց Պուշկինի մօտ 1833 թուականի գարնանը։ Վէպի գործողութիւնները պիտի տեղի ունենային Ուրալի շրջանում։ Վէպի գլխաւոր հերոսներն էին պիտի լինէին Պուգաչովը եւ Գրինեւը։

Պուշկինը ուզում էր ցոյց տալ, թէ ինչպէս ցարական կառավարութեան ճնշումների հետեւանքով ժողովրդական զանգուածները ապստամբութեան դիմեցին։ Պուշկինը ցոյց տուեց, որ ապստամբութեան պատճառները ժողովրդի ծանր կացութիւնն էր։ Ապստամբութեան ղեկավարը՝ Պուգաչովը, ժողովրդի ներկայացուցիչն է։ Նա ժողովրդի ներկայացուցիչն է նաեւ իր ազնիւ գաղափարներով։ Պուգաչովը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԱՀՐԱՄ ՓԱՓԱԶՅԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

— Մայրիկ ջան, ինչո՞ւ ես լացում, ասա՛ ինձ, ի՞նչ է պատահել։

— Ոչինչ, տղաս ջան, ոչինչ։ Ես լացում եմ, որովհետև ուրախ եմ։ Ես լացում եմ, որովհետև ես ուզում եմ, որ դու միշտ ուրախ լինես

ՁԱՅԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՄԻ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նոր ելմտացոյցը հինգ միլիառ տոլարի (75 միլիառ Ֆրանք) ծախք մը կը ցուցնէ, առանց հաշուելու գործազուրկներու նպաստը: Ազգ. պաշտպանութեան յատկացուած է մէկ միլիառ տոլար (15 միլիառ Ֆրանք): Միւնոյն տարին 58 միլիոն տոլարի ծախք մը կը նախատեսուի, 884 օդանաւ չինելու համար (507ը՝ բանակին, 377ը նաւատորմին):

ՕՓԵՐԱՆ ՁՈՐՍ ԱՄԻՍ ՊԻՏԻ ՓԱԿՈՒԻ, զանազան նորոգութեանց համար: Թուականը չէ որոշուած տակաւին:

ՔՍԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՄԵՐԻԿՈՒՀԻ ՄԸ ԱՄԼԱՑՈՒԱԾ է Սան-Ֆրանչիսկոյի մէջ, մօրը յանձնարարութեամբ: Աղջիկը, որ 10 միլիոն տոլարի ժառանգութիւն ունի, դատ բացաւ մօրը դէմ, 500,000 տոլար հատուցում պահանջելով: Հօրը կտակին համաձայն, աղջիկը եթէ ամուսնանար եւ զաւակներ ունենար, անոնք բաժին մը պիտի առնային հարստութենէն, իսկ եթէ անզաւակ մեռնէր, ժառանգութիւնը պիտի մնար մօրը: Այս վերջինը երկու բժիշկներ կանչած եւ իբրեւ տկարամիտ ցուցնելով աղջիկը, ամբաստանի գործողութիւն կատարել տուած էր:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԹԱԳԱԻՈՐԻՆ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ մեղսակից մը ձերբակալուեցաւ Աւստրիոյ մէջ: Այս մարդը, Մարճան Պայէր, 30 տարեկան, գինովցած ըլլալով, ճաշարանի մը մէջ կը պարծենար թէ ինք օգնեց Թագաւորին սպանութեան, բայց չկրցաւ մասնակցիլ, որովհետեւ Եուկոսլաւ-վիոյ ոստիկանութիւնը զինքը ձերբակալած էր ուրիշ պատճառով եւ 15 տարի բանտարկութեան դատապարտած: Սակայն եւ այնպէս կրցած էր Աւստրիա փախչիլ:— Այս պատմութիւնը պատմելէ յետոյ, մարդը թոյն լեցուց դատարին մէջ, բայց բժիշկները կրցան փրկել: Այժմ բանտարկուած է:

ԵՐԵՍՓ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ համար նախապատրաստութիւններ կը տեսնուին այժմէն: Հաւանական է որ ընտրութիւնները կատարուին ապրիլ 19ին եւ 26ին, կամ ապրիլ 26ին եւ մայիս 3ին:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՊԱՑՄԱՆԱԳԻՐ մը կնքուեցաւ Ֆրանսայի եւ Մ. Միութեան միջեւ, մինչեւ 1936 դեկտ. 31 երկարաձգելով 1934 յունուար 11ի համաձայնութիւնը:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸՆ վերջ, Ապահովութեան Տեսչութեան (Չեկա) եւ սահմանապահ ոստիկանութեան անդամներն ալ մասնաւոր համազգեստ մը եւ նշանակներ պիտի ունենան, ամբողջ Մ. Միութեան մէջ:

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ որոշեց հատուցում պահանջել Ազգերու Դաշնակցութենէն, մեծ կորուստներ կրած ըլլալով, իբրեւ հետեւանք Իտալիոյ դէմ գործադրուած պատժական տնօրինութեանց:

Հ. Ց. Դ.

Գահոյք

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ժողովը տեղի կ'ունենայ այսօր Զորեքշաբթի, երեկոյեան ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին:

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

« Ընկեր Կարօ » ենթակոմիտէի ժողովը տեղի պիտի ունենայ, Հինգշաբթի (յունուար 9), երեկոյեան ժամը 8ին, «Դրօշակի» տան մէջ:

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ « Ռոստոմ », « Իչխան » ենթակոմիտէներու եւ Վահագն խումբի ժողովը տեղի կ'ունենայ, Ուրբաթ (յունուար 10), երեկոյեան ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին:

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

ԼԻՈՆԻ «վաթանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181, Cours Lafayette «Զարդարեան» գրադարանին մէջ:

Կը խօսի ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

ՅԱՒԱՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. Պօրտոյի կոմիտէն ցաւակցութիւն կը յայտնէ իր վեթերան ընկերոջ Լեհոն Թաթիոսեանի ժիժուան առթիւ իր պարագաներուն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ տիկ. Մուրատեան, Տէր եւ տիկ. Մկրտիչեան եւ զաւակունք, Տէր եւ տիկ. Ձարաճեան իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք նամակով, ծաղկեպսակով եւ կամ անձամբ իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իրենց սիրելի որդւոյն, աներորդւոյն եւ սանին՝

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ

վաղաժամ ժիժուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ *31* Դեկտ. *935* փարիզ:

ԳՑՆՈՒԱԾ

Ցառաջիկ 3003 թիւով Այրի Տիկ. Մրքուհի Ներկարարեան կը փընտռէր իր փեսան եւ աղջիկը, Իրենց հասցէն՝ Chahrigian Simon, 333, Chemin de la Madrague Ville, Marseille.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՑԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

CinémaREXY
Cours Lafayette, angleRue Garibaldi.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ ծնողքս՝ Ֆրանսուզի Ներին (Ալբըփարմազ) եւ Վարդուհի Պարսամեան: 1914ին Մարաշի ճամբով աքսորուած են դէպի անապատները: Կը խնդրուի վերապրող Ֆրանսուզիներէն հետաքրքրուիլ սոյն փնտռտուքով: Ոսկի եւ ստոյգ տեղեկութիւն տուողին կը նուիրեմ մէկ տարեկան ցառաջ եւ վեցամսեայ Ազդակ եւ 250 ֆրանք նուէր: Կը խնդրուի Սուրիահայ թերթերէն արտատպել: Իմացնել Տիկին Լուսիա Մոմճեանի, Rue d'Italie, 18, La Tour da Pin, (Isère) France.

— Կը փնտռեմ եղբայրս բնիկ Թօզաթցի՝ Լեւոն Գարբընճեան, մօր անուն՝ Վերոն, հօր անուն՝ Կարապետ, եղբոր անուն՝ Հաճի Մխիթարն, ծնած 1905ին Թօքատ: 1915ի տարագրութեան տեսնուած է Ֆրունճըլար Մալաթիոյ շրջանն): Ստոյգ եւ ողջ տեղեկութիւն տուողին կը նուիրեմ մէկ տարեկան ցառաջ, վեցամսեայ Ազդակ եւ 300 ֆրանք նուէր: Իմացնել Արտաքսի Եազմաճեանի, Marchand Pantoufles, Rue d'Italie. La Tour du Pin. Isère. (France).

Կը խնդրուի Արտաքսմանի եւ Սուրիահայ թերթերէն արտատպել որպէս ազգային եւ մարդկային պարտականութիւն:

17, Rue Damesme, PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

1.— *ՄՈՒՏՔ ԼԵՐԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՕՐԵՐՔ*, Ա. Հատոր, 466 էջ. գին 35ֆր. Բ. հատորը լոյս կը տեսնէ Դեկտեմբերին:
2.— *ԿԱՑԵՐ*, բաֆֆի, պէյրութ, *2* հատորը մէկ *50* ֆրանք:
3.— *ԴԱՅԻԹ ԲԻԿ*, բաֆֆի, Ալեքսանդրէթ *1935*, *688* էջ, *40* ֆրանք:
4.— *ՎԻՇԱՊՆԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ*, Տիկ. Հայաստան Գէորգեան, *15* ֆր.:
Պատրաստ են երկու հատորները
ԴԻՄԵԼ ԳՐԱՏՈՒՆ **ՀՐԱՏ. ՍԱՄՈՒԷԼ**
51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6)
Chèque postal Paris 1278-35. Tél. Danton. 88-65.

Ֆր. Կ. Խաչի Շրջ. Վարչութիւնը
ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՈՒԺԸ ՄԱՄՆԱՁԻՒԼԵՐՈՒՆ ՀԵՏ
«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը կը տօնի
կիրակի, 12 Յունուար ժամը 3ին
Salle HERMELի մէջ
Rue Hermel, Métro J. Joffrin եւ Simplon
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆԸ ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԵԱՄԲ
ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ
ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ
Մանուկներուն կը բաժնուին նախընծիրիք եւ սիրուն խաղալիկներ
ՄՈՒՏՔԸ (մէյ մը մեծերուն) **2** *ֆրանք*

Թատերական ներկայացում
Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՒՎԻԼԻ ՄԱՄՆԱՁԻՒԼԻՆ ԿՈՂՄԷ
19 Յունուար կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի սրահին մէջ, 13, Rue Pierre Curie, kr. Bicêtre
ՄԷԹրօ փորթ ո'Իթալի
կը ներկայացուի՝
ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ
Ղեկավարութեամբ դերասան ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ Ալֆրէտվիլի սիրողներու խումբին
Մուտք՝ 3 եւ 5 ֆրանք

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
կազմակերպուած՝ ՍԷՕԼԷՕԶԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
«ԱՐԵՒԵԼՔ» Թատերախումբին կողմէ
12 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, Պիւրօ Թապայի սրահին մէջ, Place de la Gare, Առնուվիլ լէ Կոնէս:
Կը ներկայացուի ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆԻ
ԱՒԵՐՈՒՄՆ ԱՆԻ ՄԱՑՐԱՔԱՂԱՔԻՆ (տրամ)
եւ ԵՐԵՔ ՔԱՋԵՐ (զաւեշտ)
Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք:

ԽՆՋՈՑՔ
ՏԷՍԻՆԻ ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՆԱՀԱՆԳԱՑԻՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ կողմէ
Ի ՆՊԱՍՏ ՆԵՐԳԱՂԹ ՖՈՆՏԻՆ ԵՒ ԱՆԴՐԱՆԻԿի ՑՈՒՇԱՐՁԱՆի ՖՈՆՏԻՆ
12 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2ին,
Հ. Ց. Դ. Տան ներքնայարկը

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷՐ ԿԸ ՓՆՏՌԷՔ
ԱՀԱ ՋԵԶԻ ԼԱԻԱԳՈՑՆ ԿԱՂԱՆԴԷՔԸ, ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆ ՄԸ
ՀԱՅ ԿՆԱՐ 600 ԷՋ, 603 ԿՏՈՐ ԵՐԳ
ԱԶԳԱՑԻՆ — ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՌԱԶՄԱ — ՑԵՂԱՓՈՒԱԿԱՆ, ՏՈՀՄԻԿ ԵՐԳԵՐ, ՔԱՑԼԵՐԳՆԵՐ, ՍԻՐԱՑԻՆ ԵՐԳԵՐ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ, ՋՈՒԱՐԹ ԵՐԳԵՐ, ՋԱՆԱՁԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՏՈՐՆԵՐ, ԲԱՌԱՑԱՆԿ, ԵՐԳԱՑԱՆԿ, ԵՒԱՑԼՆ:
Հրատ. «ՀՈՐԻԶՈՆ»ի: Գինն՝ 20 ֆրանք: Դիմել՝ «ՅԱՌԱՋ»ի վարչութեան:

ԳՈՑԱՄԱՐՏ *Օրացոյց 1936, Է. տարի*
Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հ. Ց. Դ. Պատ. Միութեան
ԿԱՂԱՆԴԻ ԼԱԻԱԳՈՑՆ ՆՈՒԷՐԸ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Պահանջեցէք ձեր շրջանի գործակալէն:
Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝ GAYZAK DJARAYANի, 49, Rue Nationale, Marseille. France.

Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ
Ռիւ տէ Տօմինիֆէն թիւ 20, առաջին յարկ
Տնօրինութեամբ Փրոֆ. Տօքթ. Ա. ԱՐՋՈՒԵԱՆի
Ամէն հինգշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 3 — 5
Բոլորովին ազատ եւ վկայուած հայրենակիցներու համար ձրի բժշկական լաւագոյն խնամք ու դեղ:
Առանց տատմսումի դիմեցէք Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի զարմանատունը

ՁԱՇԱՐԱՆ - ՄԱՂԱՐԱՆ «ՕԼԻՄԲ»
8, ՓՕԼ - ՊԷՌ ՓՈՂՈՑ, 8 — Լ Ի Ո Ն
Արեւելեան եւ Արեւմտեան համադամ եւ ալսորժահամ կերակուրներ, անմահական ՏԷՕՆԷՕՐ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ, համբաւաւոր ԳԱՐԱ-ՔԷՕՑԻ ՊՕՂԱԶԱ, սմառչելի ԹԱՒՈՒԻԴ ԿԷՕՔՍԻ, եւ ՓԱՐԼԱՎԱ՝ անմրատ կարագով: *ՀՆԱՄՔՈՎ ԵՒ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ*
ՄԱՆԱՆԳԵՏ ԽՈՀԱՐԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ՁԱՇԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՊՐՈՒՅԱՑԻ Ը. ՊՐՈՒՍԱԼԸԼԱՆ
PRIX FIXE եւ **A LA CARTE**
Ընտանեկան հարսանեկան, ընկերական եւ հաւաքական ճաշկերոյթներու համար սպասարկութիւն մասնաւոր գիներով ճաշարանին կից ընդարձակ սրահին մէջ: ԱՑՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՒ ՎՍՏԱՀ ԵՂԷՔ ՈՐ ՏԵՒԱԿԱՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՔ

ՆՈՒԻՐՆԵՐ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ
Վիէն.— Հետեւեալ նուէրները եղած են Մանուկներու Օրուան առթիւ.—
Ա. Զաքարեան, Մ. Նաճարեան 20-ական ֆրանք, Պ. Մանուկեան, Ա. Պարոնեան, Յ. Մկրեան, Մ. Կարապետեան, Պ. Փլթոյեան, Տիկին Ա. Թորիկեան, Դ. Սիմոնեան, Ն. Մաչիկեան, Ա. Պետրոսեան, Յ. Զարդարեան, Տիկին Ո. Պետրոսեան, Մ. Գալայճեան, Ս. Խօքսիւզեան 10ական, Տիկին Ա. Գալայճեան, Լ. Քէշիշեան, Ա. Ասլանեան, Տիկին Մադինաճեան, Օր. Մ. Մուրատեան, Պ. Այանեան, Տիկին Խուկեան, Ֆրանսայի վարժուհին, Տիկին Զաքարեան, Լ. Տօմաճեան, Դ. Երէմեան, Ս. Հայրապետեան, Վ. Աւետեան, Լ. Մուրատեան, Տիկին Ա. Խաչիկեան 5ական, Կ. Թումայեան 4, Տիկին Տէր Ղազարեան, Տիկին Զլպաքեան, Օր. Պ. Մաքինաճեան, Խ. Պետրոսեան 2-ական, Օր. Ժընըրեվ, Քէշիշեան, Լ. Տուտում մէկական ֆրանք, ընդհ. գումար 260 ֆրանք:

Ֆ. Կ. ԽԱՉի փարիզի մասնաճիւղը կը բանայ դասընթացքներու շարք մը ձրիաբար, 12 տարեկանէն վեր եղող հափհասաներու համար:
Կ'աւանդուին հայերէն լեզուի եւ ազգ. պատմութեան դասեր, Պ. Պ. Ա. Արծրունիի եւ Վ. Համբարձումեանի կողմէ:
Դասընթացքները կը սկսին յունուար 16ին, հինգշաբթի օրերը ժամը 9.30—12, Միւթիալիթէի սրահներէն մէկուն մէջ:
Արձանագրութեան համար դիմել՝ Օր. Պետրոսեանի, 6, Rue de Trétagne, եւ կամ հեռաձայնել Montmartre 13-09:

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԱՌԻԹ
Ալպանիայէն կ'ուզուի կովկասեան նուագախումբ մը շարք մը նուագահանդէսներ տալու համար: Բոլոր ծախքերը կ'ապահովուի հաստատ համաձայնագրով: Շահագրգռուողները կրնան մանրամասնութիւններ ստանալ « Ցառաջ »ի վարչութենէն կամ ուղղակի դիմելով Dr. A. Bournazianի, Elbasan, Albanie.

ՏԱՐՕՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
Confection POUR DAMES et Bonneterie.
2 Rue St. PHILIPPE (Angle 115, Rue d'Aboukir).
PARIS (2). Tel. CENTRAL: 20-86.

Մեծաքանակ վաճառում ամէն եղանակի կնոջական հագուստեղէններու, ՐՈՊ, ՇԸՄԻԶԻէ, ԺԻԻԲ, ԺԱՔԷԹ, ԱՆՍԱՄՊԼԸ, ԹՐՈՒԱՔԱՐ, ՓՈՒԼՕՎԵՐ (կնոջ, այրերու եւ տղոց համար), բառէ եւն.: Վերոյիշեալ ապրանքները մեր իսկ *արտագրութիւնն ըլլալով*, ուրախ ենք մեր հայրենակից առեւտրականներուն տալու միջոցներ — ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆ ԵՒ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ — որ կարենան յաջողութեամբ պայքարիլ իրենց մրցակիցներուն հետ:

Խնդրանքի վրայ, գաւառի հայրենակիցներուն կը ղրկուի ԳԻՆԵՐՈՒ ՑԱՆԿ ԻՆՉպէս նաեւ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ:

Փորձի համար ուղուած նմոյշները կարելի է վերադարձնել յանձնումէն միչեւ 10 օր յետոյ:

Շնորհիւ լաւ կազմակերպութեան, ապսպրանքներու *արագ եւ խղճամիտ* առաքումը ապահովուած է:

Ամէն յանախորդ, երեք ամիսը անգամ մը կը ստանայ նորութիւններու մանրամասն ցանկը իրենց վերջին գիներով:

Փորձեցէք անգամ մը աշխատիլ մեզ հետ: Վստահ ենք որ մեր ուղղամիտ գործունէութեամբ, պիտի յաջողինք ձեր ամբողջ ապահովութիւնը շահիլ:

Բաֆի ՏԱՐԸՁԱ
Raki DARIDZA
Խմեցէք եւ խորհուրդ տուէք ձեր բարեկամներուն խմել գուտ խաղողէ պատրաստուած ախորժահամ եւ կազդուրիչ
ՐԱՔԸ **ՏԱՐԸՁԱՆ**
Դիմեցէք **RURIK**
46, rue Fontenay
MONTROUGE (Seine).
Tél. Alésia: 46-40 եւ 46-41
Այս կտրօնով 25 լիտր ապսպրանք տուողներուն կը տրուի 1 լիտր նուէր:

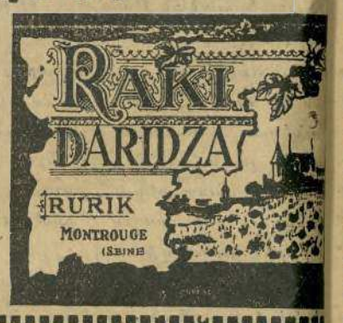

ՎԱՐԶՈՒԻԷ
Կեդրոն Թաղի մէջ, լուսաւոր կօշկակարի խանութ մը, 4 մեթր քառակի տարածութեամբ եւ եռեւը ունի սենեակ մը: Տարեկան վարձք՝ 1800 ֆր. չարժ մխասին, եւ պատրաստ յաճախորդներով: Կան նաեւ յարակից երկու խանութներ՝ յարմար դերձակի եւ ուրիշ գործերու: Դիմել՝ տեղւոյն վրայ 8 Rue d'Italie, Paris (13), *մէթրօ՝* Tolbiac:

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԼԱՒ ԿԱՇԻՆ ՄԻԱՑՆ ԿԸ ԲԵՐԷ ԼԱՒ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ
Ձեր արհեստին մէջ յաջողիլ,
Ձեր յաճախորդներուն թիւը աւելցնել օրէ օր,
Ձեր chiffres d'affaires կրկնապատկել,
Դիմեցէք՝
TANNERIE DE LA DEULE
9, Rue Charlot, Paris. Métro: République.
Tél.: ARChive 05-86
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՏՈՕՐԵՆՆ Է՝
Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՈՆԵԱՆ
որ ձեզի պիտի տայ, չափաւոր գինով, լաւ կաշի, Marque H. S. Tannage lent chêne որ պատրաստուած է մեծ խնամքով:
Գաւառի կօշկակարներուն նմոյշ կը ղրկուի *Contre remboursement*ով:

Պ. ՎԱԼԱՆՍԻ

Chez VALENSI
Grand Restaurant
ՄԵԾ ՃԱՇԱՐԱՆ
60, Rue LAFAYETTE.
Tél. Prov. 58-62
Métro: Cadet & Le Peletier.
Գեղեցիկ եւ մեծ սրահ: Արեւելեան եւ ֆրանսական խնամուած կերակուրներ: Ունինք ամէն տեսակ ըմպելիներ, օղիներ եւ բազմաթիւ աղանդերներ: Ժամադրավայրը բոլորին:
Մասնաւոր շքեղ սրահ մը ամբողջ մատրելի միութեանց ժողովներուն (միայն քոնսոմասիոնով) եւ հացկերոյթներու համար:
Ժամադրութիւն նախապէս:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ. ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ՆՐԹԱՏՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՐՄՍԵԱՑ ԹՒԱՄՍԵՆԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 ՅՈՒՆՈՒԱՐ JEUDI 9 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3007 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒԻ ԻՄՕՍՔ

"ԱՌԱՆՑ ԴԱԻԱՆԱՆՔԻ,,

Անցեալ օր, երկու ճակատի բաժնելով գաղութները, մէկ մասը նկատեր էինք «թիկունք»,— անոնք որ հեռու կը մնան կրակի գիծէն:

Թոյլ տուէք բանալ այս հարցին մէկ ուրիշ երեսը: Այլապէս ծանրակչիռ երեւոյթ մը, որ սերտ կապ ունի գաղութներու ինք – նապաշտպանութեան պայքարին հետ:

Ուրեմն, կան գաղութներ որոնք 15 տարիէ ի վեր կը տքնին, կը մրկին կրակի գծին վրայ, թէ իրենց եւ թէ ուրիշներու բարե – քին համար: Իսկ միւսները հեռու մնալով բուն տարադիր բազ – մութիւններէն, հեռւերար եւ կրակէն, օրերը տարիներու կը վերածեն երանաւէտ ծուլութեամբ:

Այս ողբերգութիւնը ուրիշ եղանակով մը կը կրկնուի բոլոր գաղութներուն մէջ:

Ամէն տեղ ալ, ունինք բազմութիւնները, որ կը գործեն կրա – կին մէջ կամ անոր չուրջը, եւ ուրիշներ որոնք խուսափելով կը խուսափին կրակէն, կամ կը զոհանան «թիկունք»ի անփառունակ դիրքով:

Այս տեսակէտէն, մանաւանդ այժմ կը զարնէ զանգուած մը՝ քիչ – շատ հասուն եւ ընդունակ երիտասարդներու:

Նոյն իսկ զեղչելով անոնք որ անելի մառնուած են նիւթա – կան կամ հոգեկան պատճառներով, անդին կը մնայ անհամար բազմութիւն մը,— միշտ հեռու կրակէն:

Արդարեւ, անոնց չուքը միայն կը տեսնես մեր հանրային կեանքի ալեկոծութեան մէջ: Եւ քանի կ'անցնին տարիները, այդ չուքն ալ կարծես կը դառնայ աւելի խուսափուկ:

Ու յաճախ կը հարցնես դուն քեզի,— Չունի՞նք որ եւ է ճա – կատ, ուր համախմբուէին եւ գործէին այս տղաքը, իրենց ըն – դունակութիւններն ու ճիգերը տրամադրելով այս ժողովուրդի բարիքին: Մանաւանդ որ, չափազանց բազմակողմանի են օրուան պահանջները, եւ տասպարէզ չի պակսիր որ եւ է նախընտրութեան համար:

Պատճառն չէ որ ամէնքն ալ անդամագրուին այս կամ այն կու – սակցութեան, կամ աչքերը գոց իջնեն տասպարէզ:

Քաղաքական կուսակցութիւնը ճակատին մէկ մասն է մի – այն: Մնացա՞ծը: Ո՞վ պիտի մատնէ այդ մասին, եթէ ամէն մէկը իր պատեհին մէջ քաշուի, իբրեւ «տիլէթանթ», առանց որ եւ է դաւանանքի կամ յանձնառութեան:

Գաղտնիք չէ որ տրամադրելի ուժերը աւելի շուտ կը մաշին այս սիներուն վրայ:

Ցետոյ, նետուած ըլլալով ցամաքէ ցամաք, բոլորովին տար – բեր միջավայրերու մէջ, մեր գիմացը կը գտնենք վիճակներ, պա – հանջներ, որոնք նախատեսուած չէին: Սովորական պայմաններն անգամ նոր ընդունակութիւններ եւ բանուկ ձեռքեր կը պահան – ջեն: Եւ ամէն օր դիրքեր կը պարպուին:

Ի՞նչպէս պիտի լրացնենք այս պահանջները, առանց ապա – հովելու նոր տարրերու ծառայութիւնը:

Եւ երբ նորն ու ընդունակը կամ աւելի ձեռնհասը կը խուսա – փին, իրենց արժանիքէն «վար» գտնելով հանրային գործունէու – թիւնը, ինչո՞ւ կը զարմանանք որ ոչ մթնոլորտ կը փոխուի, ոչ հոգեբանութիւն, ոչ ալ մարդ:

Ինչո՞ւ, այս կամ այն գաղութին մէջ, նոյն սերունդէն ոմն մը երիտասարդներ իրենց երակները պիտի քամեն, կապուելով հան – րային ծառայութեան մը, իսկ ուրիշներ իրենք դիրենք պիտի հա – մարին վերի արարած գորեն ...

Կրնայի՞ք այս ողբերգութեան մանրանկարն իսկ ցուցնել որ եւ է բախտակից ժողովուրդի մէջ: Մանաւանդ երիտասարդու – թեան մէջ:

Տարիներ եւ տարիներ միեւնոյն մարդիկը՝ ազգային կեան – քի նոյն դիրքերուն վրայ, Փարիզէն մինչեւ Սուրիա եւ աւելի հե – ռուները: Ապա ուրեմն միեւնոյն տրտունջներն ու դառնութիւն – ները:

Բարեհաճեցէք բաժնել մեղքերը, որպէսզի պարզուի կացու – թիւնը:

Այդ մեղքերուն մէկ մասն է որ կը մատնանշենք այսօր, յիշե – ցնելով պարտականութիւններ որոնք ի գուր հոգածու եւ եռան – դուն ձեռքերու կը սպասեն:

Մեր ներկայ պայմաններուն մէջ, կրնա՞ք առանց դառնու – թեան դիտել այս կսկծալի պատկերը,— երիտասարդ բազմու – թիւնները, ամբողջ սերունդ մը «առանց դաւանանքի»: Միշտ հե – ռու կրակէն, միշտ հանդիսատես կամ դիտող կամ «տիլէթանթ»:

Ի վերջոյ որո՞ւ բարիքին համար՝ այս անփառունակ դիրքը, մասը մոխիրը չթաթխելու այս անգիր ուսանդութիւնը, որ կը տեւէ ու կը տեւէ:

Եթէ սա վերջին 10–15 տարիներու ընթացքին հասունցած սե – րունդն ալ չպիտի չհագեցնուի, չպիտի մատնանշուի հայրե – նիքով եւ արմատախիլ բազմութեանց ճակատագրով, եթէ առա – քինութիւն պիտի սեպէ միայն «սէյիր» ընել, կարծիք յայտնել եւ խուսափիլ պատասխանատուութիւններէ, բնական չի՞ որ բարբա – րոս թուրքն իսկ պիտի չարժի, պիտի նորոգուի, իսկ մենք պիտի դառնանք նոյն կախարդական շրջանակին մէջ, հեզհեզակ աւելի ժժգոյն եւ ուժասպառ:

Եթէ մինչեւ այսօր ձախողեցաւ գաղութներու կազմակերպու – թեան ծրագիրը, եւ քիչ մը ամէն տեղ եպիսկոպոսներ ու վարդա – պեռներ կամ «ազգային ջոջեր» են որ կը փայլին հանրային գոր – ծունէութեան պատնէշներուն վրայ, մէկ պատճառն ալ փնտռեցէք այս արտասուելի դասալքութեան մէջ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԻԱ ՆՈՐ ՋԻՆՈՒԱՐ ԵՒ ՕԴԱՆԱՒ ԿԸ ՂՐԿԷ

300,000 Հապէշներ կազմ եւ պատրաստ

Ցունուար 7ին օդանաւով Ամարա հասաւ Իտալիոյ օդանաւային նախա – բարը, Զօր· Վալլէ, միայն մէկ դա – դար առնելով Լիբիոյ մէջ: Զօրավա – րը չարունակեց իր թռիչքը դէպի Ի – տալական Սոմալի: Եթէ ճամբորդու – թիւնը ամբողջովին յաջողի, կը նշա – նակէ թէ Հռոմ պիտի կրնայ Իտա – լիային Սոմալի ղրկել ամբաձիդ օդա – նաւեր, կազմ եւ պատրաստ:

Մրեւնոյն օրը Նափոլիէն ճամբայ ելաւ Ալպեան հեռաւահաղօրքի ամբողջ զօրաբաժին մը: Շաբաթներէ ի վեր առաջին անգամ է որ այսքան զինուոր ճամբայ կը հանուի մէկ անգամէն: Եւ առաջին անգամ է որ փոխադրութեան կը յատկացուին երկու խոշոր եւ ար – դիական չոգենաւեր: Շուտով երկ – րորդ զօրաբաժին մը եւս պիտի ղըր – կուի, նոյն բանակէն: Այս զօրաբաժ – նին դունդերը, որոնք կը բաղկանան հետեւակազօրք եւ ծանր հրետանիի յատուկ զինուորներէ, արդէն պատ – րաստ են նաւ նստելու: Ալպեան զո – րաբաժնին առաքումով, արեւելեան Ափրիկէ ղրկուած զօրաբաժիններուն թիւը կը բարձրանայ վեցի, իւրաքան – չիւրը բաղկացած 20 — 30,000 զին – ուորէ: Ուրիշ երկու զօրաբաժիններ ալ կը պատուին Լիբիա:

Այս առաջնակարգ զինուորներուն առաքումը կը նշանակէ թէ Իտալիա կ'ուզէ ընդարձակել եւ խտացնել իր գործողութիւնները Եթովպիոյ մէջ: Միւս կողմէ, քանի կը յատկացնայ բանակը, այնքան անհրաժեշտ կը դառնայ նոր ուժերու առաքումը, վե – րբինել պահելու համար գրաւեալ հո – ղամասերը:

**** Ասոնց Ապէպայէն կը հետա – գրեն թէ հապէշական հրամանատա – րութիւնը 300,000 զինուոր կը համա – խմբէ հիւսիսային ճակատին վրայ, Թիկրէի մէջ, եւ մղելու համար ի – տալական յարձակումը Մաքալէի ա – րեւելեան, հիւսիսային եւ հարաւա – յին կողմէն: Իտալացիները մեծ խո – չընդոտներու կը հանդիպին տեղա – տարած անձրեւներուն հետեւանքով: Հապէշները գիտեն որ հազարաւոր զինուորներ պիտի զոհեն, իտալական բանակի արդիական սպառազինու – թեանց դէմ: Բայց եւ այնպէս համոզ – ուած են թէ այդ բոլորը պարապ չպի – տի անցնին, եւ իրենք իրենց անապատ ուժերով պիտի կրնան ջախջախել ի – տալական բանակին գլխաւոր մասը եւ վհատեցնել մնացեալը: Այս առթիւ ի – րազեկները կը հաւատան թէ Հապէշ – ները պիտի փորձեն անգործնէն, չա – փազանց զայրացած ըլլալով օդանա – ւային արշաւներէն եւ թունաւոր կա – զերու արձակումէն: Անոնք ուխտած են արեան վրէժ լուծել Իտալացինե – րէն: Օտար ճամբորդ մը կ'ըսէ.— «Աստուած ողորմի Իտալացիներուն, եթէ Հապէշները կատղին եւ գործեն անձնամբակ: Հապէշները համոզուած ըլլալով թէ իրենց գառը արդար է եւ թէ Աստուած կ'օգնէ իրենց, պիտի կռուին վայրենօրէն, կրօնական մո – լեռանդութեամբ, ունենալով միայն մէկ մտածում,— ոչնչացնել Քրիստո – սին »:*

Տեղատարափ անձրեւները ահռելի դժուարութիւններ կը պատճառեն Ի – տալացիներուն: Անհամար կառքեր խրած են տղմուտներու եւ լեռներու մէջ: Նոր ճամբաներն ալ աւերուած են եւ շարաթներու կը կարօտի նորո – գումը:

Նոր դէպքեր Եգիպտոսի մէջ

Ուսանողները նորէն դասադուլ հռչակեցին Գահիրէի մէջ, Հակառակդիա – կան ցոյցեր կատարելով, իբրեւ հե – տեւանք Եգիպտացիի մը սպանու – թեան: Զանազան ձեւով կը պատմեն այս դէպքը: Անգլիական զինուորի մը համաձայն, անգլիացի սպայ մը ըս – կսած էր հետապնդել աւերածու մը, որ կը խառնէր իր ինքնաշարժը: Ճան – կարծ թշնամի ամբոխ մը կը պաշարէ սպան, որ տարճանակը կը քաշէ վախ – ցնելու համար, բայց գնդակ մը խու – սափելով ծանրապէս կը վիրաւորէ աւերածուն: Ուրիշ պատմութեան մը համաձայն, սպան գինով էր: Ամէն պարագայի մէջ, Եգիպտոսի ուսանող – ները օգտագործեցին առիթը, անգամ մը եւս պոթիկալու համար բրիտանա – կան աշխարհակալութեան դէմ: Գա – հիրէի ուսանողները փոքձեցին պատ – ուիրակութիւն մը ղրկել վարչապե – տին, բողոքելու համար, բայց Նէսիմ փաշա մերժեց ընդունիլ պատուիրակ – ները: Այն տեղ դրաւոր պահանջե – ցին անմիջական եւ ամբողջական քն – նութիւն մը բանալ: Միւս կողմէ հա – կանգլիական թռուցիկներ գրուեցին օտար շրջանակներու մէջ: Վիքթորու – ժեան միջազգային համագումարը վերջացած ըլլալով, անոր անդամնե – րուն ալ թռուցիկներ բաժնել կ'ու – զէին, բայց ոստիկանութիւնը միջա – մտելով գրուեց ուսանողները:

**** Ազգայնական մեծ կուսակցու – թեան, «Վաֆտ»ի անդամները որո – շեցին մարտական կազմակերպութիւն մը ստեղծել Փաշական հիմերով: Կու – սակցութեան երիտասարդ անդամնե – րը զինուորական կրթութիւն պիտի առնեն, ուխտելով ծառայել հայրե – նիքի դաշին: Նոր կազմակերպու – թեան համազգեստը պիտի ըլլայ կա – պոյտ չապիկ մը եւ գորշ տափատ մը, իսկ խորհրդանշանը՝ ձեռք մը որ կը բռնէ կեանքի բանալին (հին Եգիպտո – սի խորհրդանշանը), հետեւեալ նշա – նախօսքով.— «Հնազանդութիւն եւ պայքար »:*

ՏԱՍԸ ՄԻԼԻՈՆ ՈՍԿԻ ՊԻՏԻ ՀԱՒԱՔԵՆ

100,000 Հրեաներ տեղաւորելու համար

« Տէյլի Հէրըլտ », Անգլիոյ աշխա – տաւորական օրկանը, կը գրէ թէ նախկին նախարար Սըր Հ· Սէմիւէլ եւ ուրիշ երկու երեւելիներ Նիւ Եորք պիտի երթան յունուար 15ին, նոր ծրագրի մը համաձայն բովանդակ աշ – խարհի Հրեաները համախմբելու եւ Գերմանիայէն հեռանալու դատա – պարտուած Հրեաները տեղաւորելու համար: Ամէն Ջանք պիտի թափուի 10 միլիոն անգլ· ոսկի եւ նոյն իսկ աւելին հանգանակելու համար: Կ'ըսուի թէ վերջերս պատուիրակ մը դացած է Լոնտոն, յանուն գերմանական կա – ռավարութեան բանակցելու համար Անգլիոյ հրէական կազմակերպու – թեանց հետ, 100,000 Հրեաներու տե – ղափոխման մասին: Տրուած տեղե – կութեանց համաձայն, գերմանական կառավարութիւնը պիտի արտօնէ որ այս 100,000 Հրեաները միասին տա – նին իրենց հարստութիւնը, բայց գերմանական ապրանք փոխադրելով, ոչ թէ դրամ: Նախատեսուած 10 մի – լիոն անգլ· ոսկին պիտի յատկացուի տեղափոխման եւ տեղաւորման ծախ – քերուն:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ նոր գահլիճը ար – ձակուած պաշտօնեաները (հանրապե – տական) վերահաստատելու որոշում ուած ըլլալով, նախկին վարչապետ – ներ Ցալտարիս եւ Զօր· Փոնտիլիս բո – ղոքեցին Թագաւորին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

... ՈՒՐ ԿԸ ՅԻՇՈՒԻ ԺԻԺԻՆ

—•—

Ֆրանսացի մը վերջերս զարմանք կը յայտնէր դիտելով մեր երգահան – դէսներուն շարքը Փարիզի մէջ: Այդ զարմանքը պիտի կրկնապատկուէր անշուշտ՝ եթէ իմանար որ մեր երգա – հանդէսները իրար կը հրմշտկեն ոչ միայն Սէնի ափերուն վրայ, այլեւ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, մինչեւ հե – ռաւոր գաղութները, Եգիպտոս, Սու – րիա, Յունաստան, Պալքանները, նոյն իսկ մինչեւ Ալպանիա:

— երեւի շատ կը սիրէէ ուրախու – թիւնը, գուարճութիւնը, կ'ըսէր Ֆր – րանսացին:

Եւ վոլթէրի թռուր մեզ կը նման – ցընէր Խոտացիներուն, որոնք շատ կը սիրեն երգել, ցայգերգել, ցատ – կրտել:

Պատասխանեցի որ ազգակցութեան խնդիր չէ՝ եթէ կը նմանինք Խոտա – ցիներուն եւ կը յորդինք անոնց նման: Մենք ազգակից ենք աշխարհի բոլոր ժողովուրդներուն,— չէ՞ որ կ'ըսուի թէ Ստալինի մայրը հայ կին մըն էր, Բիւզանդիոնի կայսրերը Հայեր էին, Պուլկարիոյ մեծ ցարերէն մին Հայ էր, եւայլն, եւայլն: Մենք ազգակից ենք թէ ուրախ ժողովուրդներուն հետ, եւ թէ մելամաղձոտ ժողովուրդ – ներուն հետ: Սակայն եթէ կը սիրենք երգել ու զուարճանալ, պատճառը այն է որ կ'ուզենք եթէ ոչ երգելով մեռնիլ, գէթ երգելով առողջանալ: Արդարեւ բժիշկները կ'ըսեն որ ու – րախ եղէ, երգեցէ՛ք, պարեցէ՛ք, որ – պէսզի առողջ մնանք: Հիպոկրատի ա – շակերտները կը պնդեն թէ անդար – մանելի կարծուած հիւանդութիւնե – րըն անգամ կը բուժուին երգով ու զուարճութեամբ:

Ահա թէ ինչո՛ւ հայ ժողովուրդը կը սիրէ երգն ու հանդէսը,— ի՛նչ ցաւեր կան մեր ներսը, ի՛նչ հիւան – դութիւններ դարաւոր: Կը վախնամ, սակայն, որ ասելի եւ անասելի մեր հիւանդութիւնները երգով դարմանե – լու ժամանակ՝ մոռնանք էական ցա – ւեր եւ պահանջներ:

Օրինակ թերեւս ժիժին, որ շատ եր – գեց, ամբողջ ամառը նուագեց, բայց ձմեռն ալ մնաց անօթի:

ԱՐԱՋ

Քաղաքական անարեկուտներն արգիլու հաւատ

Ցունուար 7ին Ժընեւի մէջ ժողով դումարեց այն յանձնախումբը որ կազմուած էր Ազգերու Խաղաղութեան սպանութենէն յետոյ, 1934 դեկտ· 10ին, ծրագիր մը կազմելու եւ քաղա – քական ահարեկումները զսպելու հա – մար: Իր առաջին տեղեկագրին մէջ, յանձնախումբը կարգ մը միջոցներ կ'առաջարկէր: Ներկայ նստաշրջանին մէջ յատկապէս պիտի քննի Ֆրանսա – կան կառավարութեան մէկ ծրագիրը, որ կը թելադրէ միջազգային ոճրա – գործ առեան մը կազմել, որուն պիտի յանձնուին ամբաստանեալները, փո – խանակ պատկանեալ երկրին մէջ դատուելու կամ պահանջող պետու – թեան յանձնելու գանոնք: Այս առթիւ միջազգային պայմանագրութիւն մը պիտի խմբագրուի:

Ֆրանսայի՞ թէ Գերմանիոյ հետ

Նախագահ Բուզվէլթի ճառին առ – թիւ, խոտական թերթերը նորէն կը յուզեն պետութեանց նոր համախմբ – բումի մը խնդիրը: Բոլորն ալ կը հաս – կընան թէ Իտալիոյ չահը կը պահանջէ լեզու գտնել Գերմանիոյ եւ Ճափոնի հետ, իրենց չանգերը համակարգելու, հողի անթրաւականութեան եւ նոր չա – հաստատներու խնդիրը լուծելու հա – մար: Թերթ մը դիտել կուտայ որ ե – թէ Իտալիա, Գերմանիա եւ Ճափոն աւելի լայն ըլլային եւ Մ· Նահանգ – ները նուազ ընդարձակ, Հռոմ, Պեր – լին եւ Թոքիօ եւս շատ լաւ պիտի ապրէին աշխարհի մնացեալ մասին հետ: Կարճ խօսքով, խոտական մա – մուլը արդար կը գտնէ Գերմանիոյ եւ Ճափոնի ծաւալման պահանջը եւ հե – տեւաբար երկուքը բախտակից Իտա – լիոյ:

Այս տեսակէտները պարզելով հան – դերձ, խոտական մամուլը չի մոռ – նար Ֆրանսան եւ անոր հետ հաս – տատուած բարեկամութիւնը: Ֆրանք – եւիտալական համաձայնութեան ան – թիւ, որուն առաջին տարին լրացաւ յունուար 7ին, մամուլը կը բացատրէ թէ «Ֆրանքօ-իտալական բարեկամու – թեան վրայ կարելի է հիմնել Եւրոպա – յի խաղաղ գործակցութեան հիմե – րը»: Այս ալ հետեւանք է Անգլիոյ բռնած անդոք դիրքին:

Գետերու յորդումը եւ հետեւանքները

Գետերու յորդումը ամէնէն վտան – գաւոր կէտերուն հասնելէ վերջ, մեղ – մանալ սկսաւ: Սէնը կայուն վիճակ ունի: Ռօնի չրջանին մէջ ալ կացու – թիւնը բարւոքած է, բայց Ավինեօն միշտ սպառնալիքի տակ է: Իսկ ամէ – նէն ահաւոր կացութիւնը կը ներկա – յացնէ Լուաար յորդումը: Նանթ քա – ղաքին կէսը ողողուած է եւ ժողովուրդը խուճապի մատնուած: Եթէ Տի – վաթի թումբը չդիմանայ, աննկա – րագրելի աղէտ մը պիտի պատահի, ինչպէս եղաւ 1910ին: Այս թումբը ա – ւելի քան 15 քիլոմեթրի վրայ կը պաշտպանէ չէն գիւղեր: Ամէն ղու – չութիւն ձեռք առնուած ըլլալով հան – դերձ, հօթ գիւղերու բնակիչները պարպեցին իրենց բնակարանները, միասին տանելով անասունները: Բուն քաղաքին մէջ բազմաթիւ ճաշարան – ներ, սրճարաններ, գործարաններ եւ խանութներ փակուած են: Քաղաքը ամայի վայր չենուած ըլլալով, ջրա – մոյն տարածութիւնը չատ աւելի ըն – դարձակ է: Օրերով Լուաար գետին կատաղութեան դիմադրելէ վերջ, Մոնժոնի ափակոչ կամուրջը խոր – տակուեցաւ երեքշաբթի օր: Բարե – բախտաբար անցորդ չկար այդ միջո – ցին: Վարատի չրջանին մէջ տուները ողողուած են մինչեւ տանիքները: Նանթ տանող բոլոր ճամբաները ո – ղողուած են եւ տեղ - տեղ չոգեկառքի հաղորդակցութիւններն ալ կտրուած:

Ավինեոնի մէջ տեղատարափ անձ – րեւներու եւ ողողումներուն հետե – ւանքով փճացած են բազմաթիւ պտ – ղատու ծառեր, այգիներ, արմաւիք եւայլն:

ՉԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԶԳԱՑԻՆ ՊԱՐԳԵՒԱԽՄԱՆԱՆԻ 14րդ շարքին վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի յունուար 20ին, Սալ Փէ – յէլի մէջ:

ԵՕԹ ԱՆԳԼ· ՄԱՐՏԱՆԱԻԵՐ, որոնք Ազգերու Խնդրոց Ընդհանուր Ժողովին կը գտնուէին, յունա – կան ջուրերը հասնելով, խարիսխ նե – տեցին Պիրէոնի առջեւ:

ԾԱՆՐ ԽՈՒՀՈՒՐԻՆՆԵՐ ծագե – ցան Պուէնոս Այրէսի մէջ (Արժան – թին), գործադուլի մը հետեւանքով: Բանուորները պահ մը գրաւեցին չո – գեկառքի կայարանը: Ոստիկանները արտասուաբեր ռումբեր կը գործա – ծէին: Ընդհարումներու ընթացքին 12 հոգի սպաննուեցան: Վիրաւորներուն թիւը չատ աւելի մեծ է:

ՃԱՓՈՆՑԻՆԵՐԸ կը չարունակեն գրաւել Ջինաստանի դանդան մասե – րը: Ճափոնական դրօշը կը ծածանի Չահարի վրայ, իսկ զինուորներ գրա – ւած են Թիէնցինի նաւահանգիստը:

(Շար·ը կարդալ Գ· Էջ)

ՆՈՐԱՀԱՍ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐ

Ա. ՏԱՐՈՆԱՑԻ

Ես ինձ համար ոչ մի տարօրինակ բան չեմ տեսնում, որ Ա. Տարոնացին, որ մինչև այսօր ինքնուրույն գրքեր չէր հրատարակել, հանկարծ ներկայանում է մի ամբողջ հատորով։

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՍՈՎԵՏԱՀԱՅԱՍՏԱՆ

Գին 1 ռուբլի 25 կոպ. Հրատ. թ. 1

— Մեզ ասում պատրաստվեցինք, բայց ինչպե՞ս ճանապարհ ընկնենք, ինչպե՞ս հասնենք... Ոչ ոք չգիտի, թե ինչ է սպասվում մեզ

ԵԹՈՎՊԻՈՑ ԿԱՅՍՐԸ առտաքին գործերու խորհրդական նշանակեց Ամերիկացի իրաւագէտ մը, Ճօն Սփէնսէր, 30 տարեկան, որ իր ուսումը աւարտած է Փարիզի մէջ:

ԽԻՍՏ ԳԱՂՏՆԱՊԱՀՈՒԹԵԱՄԲ կը շարունակուի Պուլկարիոյ վերջին դաւադրութեան դատը, որուն գլխաւոր ամբաստանեալն է գնդ. Տամիան Վելչեւ, նախկին նախարար: Խնդիրը կապ ունի նաեւ Եուկոսլաւիոյ հետ, քանի որ դաւադիր սպաները Պուլկարիա մտեր էին սահմանակից պետութեան պաշտօնեաներու աջակցութեամբ: Ամբաստանեալները բոլորն ալ (25 հոգի) առաջնակարգ սպաներ կամ նախկին նախարարներ են: Վերջին լուրերու համաձայն, շօշափելի փաստեր չեն գտնուած:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԷՌ-ՊՈԽԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ Արամ ենթակոմիտէի ժողովը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական ճաւաքատեղին:

Օրակարգ՝ զեկոյց վարչութեան եւ ընթացիկ հարցեր:

Գաւառ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

« Ընկեր Կարօ » ենթակոմիտէի ժողովը տեղի պիտի ունենայ, Հինգշաբթի (յունուար 9), երեկոյեան ժամը 8ին, «Դրօշակի» տան մէջ:

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ « Ռոստոմ », « Իշխան » ենթակոմիտէներու եւ Վահագն խումբի ժողովը տեղի կ'ունենայ, Ուրբաթ (յունուար 10), երեկոյեան ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին:

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181, Cours Lafayette «Զարդարեան» գրադարանին մէջ:

Կը խօսի ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՎԻԷՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

եւ մասնակցութեամբ տեղական ուժերու

12 Յունուար, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

Սէրքըլ կաթոլիկ սրահին մէջ

կը ներկայացուի՝ ՍԱՍՈՒՆԸ ԱՅՐԻՈՒՄ Է

Տոմսեր՝ 4 եւ 3 ֆրանք

ԲԱՑՈՒԱԾ Է «ՅԱՌԱՋ»Ի ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

1936 ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

1935 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 15ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 1936 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 31

ԲՈԼՈՐ ԱՆՈՆՔ ՈՐ « ՅԱՌԱՋ »Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ Կ'ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԿԱՄ ԵՌԱՄՍԵԱՅ, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ ԵՒ ԿԱՄ ԿԸՆՈՐՈԳԵՆ ԻՐԵՆՑ ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ ՏԱՐԵԿԱՆ, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԿԱՄ ԵՌԱՄՍԵԱՅ, ԻԲՐԵՒ ՊԱՐԳԵՒ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՆ ՋԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ, ՀԱՄԱՁԱՅՆ ԻՐԵՆՑ ՎՃԱՐՄԱՆ:

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՑԱՆԿԸ ԲԱԺՆՈՒԱԾ Է ՏԱՐԵԿԱՆ, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒ ԵՌԱՄՍԵԱՅ ԳԼՈՒԽՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԸ ԱԶԱՏ ԵՆ ԸՆՏՐԵԼՈՒ ԻՐԵՆՑ ՆԱԽԸՆՏՐԱԾ ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ:

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ, ԲԱՑԻ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԷՆ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ (ԿԱՆԽԻԿ) —

1. ՀԱՅ ՔՆԱՐ, Ընդարձակ Երգարան (20 ֆրանք): 2. ՎԻՇԱՊՆԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ, Տիկին Հայաստան Գէորգեան (15 ֆրանք): 3. ԼԵՌՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ, Կ. Սասունի (15 ֆրանք): 4. ՀԱՅ — ԹԱԹԱՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱ — ՐՈՒՄՆԵՐԸ, Ա. Գիւլխանդանեան (15 ֆրանք): 5. ԱՆԶՐԵՒ, Ճամբատեղ (15 ֆրանք: 6. ՄԵՂԵԴԻՆԵՐ, Շ. Նարդունի (15 ֆրանք): 7. ԿԱՍԻԱՆԻ, վէպ Բիւզանդական կեանքէ, (20 ֆրանք): 8. ՀԱՑԻՆ ԵՐԳԸ, Դ. Վարուժանի (25 ֆրանք: 9. ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ, Ն. Պէշիկթաշլեանի (15 ֆրանք).

«ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ»ՈՒ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԷՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ

Թիւ 1.— Ռ. Զարդարեանի «Արծակ էջերը» — 2.— Հրանդի «Գեղի նամակներ» — 3.— Գ. Տէր Կարապետեանի «Տարօնի աշխարհը» — 4.— Գեղամ Բարսեղեանի «Արձակ էջերը» — 5.— Ար. Արփիարեանի «Ընտրուած էջեր» — 6.— Գ. Զօհրապի «Արձակ էջեր, քերթուածներ եւ ծանօթ դէմքեր» — 7.— Տ. Չէօկիւրեանի «Վանքը» — 8.— Օհան Կարօի հատորը — 9.— Եր. Օտեանի «Ընկեր Փանջունին եւ Ծապլվարը»:

(Իւրաքանչիւր հատորին գինն է 20 ֆրանք):

ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ (ԿԱՆԽԻԿ) —

1. Վալանթին, վէպ (20 ֆր.) — 2. Շրջիկ Մատեան (15 ֆր.) — 3. Մեծապատիւ Մուրացկանները, Յ. Պարոնեանի (10 ֆր.) — 4. Փնջիկ Երգարան, (10 ֆր.) — 5. Զրուցատրութիւն ֆրանս — հայ (15 ֆր.) — 6. Հայաստանի աշխարհագրութիւնը, Յ. Պալճեանի (10 ֆր.) — 7. Երեք ընկերներ, Ղ. Մելոյեանի (10 ֆր.) — 8. Հ. Յ. Դաշնակցութեան քաղաքական ուղին, Գ. Գիւզալեանի (10 ֆր.) —9. Արե՛ւ, Արե՛ւ, Փայլակ Միքայէլեանի (10 ֆր.):

ԵՌԱՄՍԵԱՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ (ԿԱՆԽԻԿ) —

1. Նահապետ Նահապետեան, Թատերախաղ, Ա. Սարվազեանի (7.50 ֆր.) — 2. Գծից դուրս, նոյն հեղինակէն (5 ֆր.) — 3. Ապրիլեան Եղեռնը, Կ. Սասունի (5 ֆր.) — 4. Կաթուշկը, Ա. Ահարոնեանի (5 ֆր.) — 5. Մայիս 28 (5 ֆր.) — 6. Ընկերվարութիւնը եւ Ճնշուած Ժողովուրդները, Լէվինսկի, Թարգմանեց Կ. Սասունի (5 ֆր.) — 7. Խրիմեան Հայրիկ, Ե. Ֆրանգեանի (5 ֆր.) — 8. Հայաստանի քարտէսը, Յ. Պալճեանի (5 ֆր.) — 9. Սայաթ Նովա (6 ֆր.) — 10. Մշակոյթի Օրը (10 ֆր.):

ՀԵՏԶՀԵՏԷ ԿԸ ԾԱՆՈՒՑՈՒԻՆ ՈՒՐԻՇ ՀԱՏՈՐՆԵՐ ԵՒՍ:

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐԻ

ՖՐԱՆՍԱՑԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տպ. Վենետիկ, Ս. Ղազար, 1935, Գին 4 զուից. ֆրանք:

GRAMMAIRE DE LA LANGUE ARMÉNIENNE MODERNE

(Dialecte Occidental)

2e et 3e années

Par FREDERIC FEYDIT

(Diplômé de l'Ecole Nationale des Langues Orientales):

Տր. Կ. Խաչի Շրջ. Վարչութիւնը

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՈՒԹԸ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը կը սօնէ

Կիրակի, 12 Յունուար ժամը 3ին

Salle HERMELի մէջ

Rue Hermel, Métro J. Joffrin եւ Simplon

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆԸ ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԵԱՄԲ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

Մանուկներուն կը բաժնուին Նախընթրիք եւ սիրուն խաղալիկներ

ՄՈՒՏՔԸ (միայն մեծերուն) 2 ֆրանք

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած՝ ՍԷՕԼԷՕԶԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ» Թատերախումբին կողմէ

12 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, Պիւրօ Թապայի սրահին մէջ, Place de la Gare, Առնուվիլ լէ Կոնէս:

Կը ներկայացուի ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆԻ

ԱՒԵՐՈՒՄՆ ԱՆԻ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՆ (ողբերգ)

եւ ԵՐԵՔ ՔԱՋԵՐ (զաւեշտ)

Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք:

Երեկոյթ-պարահանդէս

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՆՃԸԼԸՔՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

11 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

13, Rue d'Issy, Billancourt

Կը ներկայացուի՝ ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ «ՆԱՄՈՒՍԸ»

Կը մասնակցին տիկիններ՝ ԳԱՅԵԱՆԷ եւ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, ՊՊ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ Գ. Գ. ԲԱՐԻԼՈՑԵԱՆ, Ն. ՊՃՏԻԿԵԱՆ, Վ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ եւլն.:

Կէս գիշերէն մինչեւ լոյս եւրոպական ու կովկասեան պարեր

Կը նուագէ ԵՓՐԱՏ նուագախումբը

Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ, կը պարէ օր. ՎԵՐՈՆԻԿ ՔԱՏԻԿԵԱՆ

Ճոխ եւ աժան պիւֆէ

Հաղորդակց. միջոց.— փորթ տը վէրսայլէն առնել 23 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Point du Jour.

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷ՞Ր ԿԸ ՓՆՏՌԷՔ

ԱՀԱ ՁԵԶԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԿԱՂԱՆԴՉԷՔԸ, ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆ ՄԸ

ՀԱՅ ՔՆԱՐ 600 ԷՋ, 603 ԿՏՈՐ ԵՐԳ

ԱԶԳԱՅԻՆ — ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՌԱԶՄԱ — ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ, ՏՈՀՄԻԿ ԵՐԳԵՐ, ՔԱՅԼԵՐԳՆԵՐ, ՍԻՐԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԶՈՒԱՐԹ ԵՐԳԵՐ, ՋԱՆԱԶԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՏՈՐՆԵՐ, ԲԱՌԱՑԱՆԿ, ԵՐԳԱՑԱՆԿ, ԵՒԱՅԼՆ:

Հրատ. «ՀՈՐԻԶՈՆ»ի: Գին՝ 20 ֆրանք: Դիմել՝ «ՅԱՌԱՋ»ի վարչութեան:

ԳՈՅԱՄԱՐՏ Օրացոյց 1936, Է. տարի

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան

ԿԱՂԱՆԴԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՆՈՒԷՐԸ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Պահանջեցէք ձեր շրջանի գործակալէն:

Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝ GAYZAK DJARAYANի, 49, Rue Nationale, Marseille. France.

ՎԱՐՁՈՒ Է

Կեդրոն թաղի մէջ, լուսաւոր փոշկակարի խանութ մը, 4 մեթր քառակուսի տարածութեամբ եւ ետեւը ունի սենեակ մը: Տարեկան վարձք՝ 1800 ֆր., չարժ միայն, եւ պատրաստ յաճախորդներով: Կան նաեւ յարակից երկու խանութներ՝ յարմար դերձակի եւ ուրիշ գործերու: Դիմել՝ տեղւոյն վրայ, 8 Rue d'Italie, Paris (13), մէթրօ՝ Tolbiac:

Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

Ռիւ տէ Տօմպիէրէն թիւ 20, առաջին յարկ

Տնօրէնութեամբ Փրօֆ. Տօքթ. Ա. ԱՐՁՈՒԵԱՆԻ

Ամէն հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3 — 5

Բոլորովին ձրի եւ վկայուած հայրենակիցներու համար ձրի բժշկական լաւագոյն խնամք ու դեղ:

Առանց տատամսումի դիմեցէք Տ. Կ. Խաչի Մարսէյլի դարմանատունը

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կրընոպլի եօթնեղբայրեան եւ Լանսէյի Մուրատ խումբերու ընկերները իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ընկեր ԼԵՒՈՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆի մահուան առթիւ իր պարագաներուն:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Ակումբի հաւաքոյթը այսօր հինգշաբթի իրիկուն ժամը 20.45ին. Ecole des Langues Orientales salle No 5. 2, rue de Lille, մէթրօ St. Germain des Prés: Կը դասախօսէ Հայր Սահակ Տէր Մովսէսեան, նիւթ՝ Հայոց Պատմութիւն:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

CinémaREXY

Cours Lafayette, angleRue Garibaldi.

17, Rue Daguerre, PARIS (13)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է Թարմ Մով, բնական անխառն խառնուրդով, եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին

Մեծաքանակ գնումներու համար՝

Արտօնատէր

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

48, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Ճամբ. DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝

M.M. H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

CAVE

ԽՆԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԳ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը հայթայթենք՝ նշանաւոր, հարուստ կնունքի, հանդէսներու եւ տօնակատարութեանց համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ ըմպելիներ (apéritifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ):

Հեռաձայնեցէք ՔԷՕԼԷԵԱՆ, Charlebourg: 20-69 եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի ղրկուին ձեր ապսպրանքը մեծաքանակի գինով եւ չսպառուածները ետ առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ KEULEYAN

85, Rue des Chambards.

Bois-Colonbes, (Seine).

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ այցելել

Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամագործ - ոսկերիչ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՍՄԵՐԵԱՆԻ

(Maison E. CHARLES) Հիմնուած 1869

29, Rue MATHIS — Métro CRIMÉE

Tét. NORD 56 - 97 — Օթ. AJ., AV., CP., 52, 50/71

Կը գտնուին ամէն քսակի մատչելի, գրպանի, թեւի, շրջինէի, պատի եւ զարթուցիչ ժամացոյցներ, զոհարեղէններ եւ տնական սպասներ, 100ին 10էն մինչեւ 20 իրական զեղչ եւ Նոր Տարւոյ առթիւ սիրուն նուէրներ:

Խղճամիտ նորոգութիւն ժամացոյցներու չափաւոր գիներով նորոգութիւն, շինութիւն եւ փոփոխութիւն գոհարեղէններու:

Կը գնենք ըլաթին, ոսկի, արծաթ եւ թանկագին քարեր:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

Կիրակի օրերը եւս բաց է վաճառատունը:

Etude de M° BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

159, Rue Lafayette — Tél. Nord 68 - 02

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՃԱՇԱՐԱՆ YAR ՇԱՆ Զ'ԷԼԻԶԷԻ ՄԷՋ

Բացուած է ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ մեծ ճաշարան ՇԱՆ Զ'ԷԼԻԶԷԻ մօտ

մէթրօ՝ ՄԱՐՊԷՕՖ

4, Rue Robert Estienne. (29, Rue Marbeufի անկիւնը)

ՏՆՕՐԷՆ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՀԱՃԵԼԻ ԵՒ ՄՏԵՐՄԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ռուսական եւ Արեւելեան համեղ կերակուրներ. շիշ քէպապ, լիւլէ քէպապ, տօլմա եւլն., ինչպէս նաեւ ընտիր օղի, վօտկա եւ զանազան խմիչքներ: Տրամադրելի սրահ հացկերոյթի, նշանտուքի եւ հարսնիքի: Պայմանագրուիլ նախօրօք:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Եթէ կը փափաքիք որ ձեր հանդէսները շահաւոր ըլլան, դիմեցէք նախօրօք հայկական ԵՓՐԱՏ նուագախումբին:

Նշանտուքներու, հարսանիքներու, երեկոյթ-պարահանդէսներու մէջ կը նուագէ ձեր սիրած հայկական, կովկասեան, եւրոպական եղանակները եւ թանկօ արժէնթին: Նուագախումբը ունի իր Նոր տարազները:

1936 տարուան ընթացքին հրաւիրեցէք մեզ մէկ անգամ համոզուելու համար: Մատչելի գիներ բաղդատմամբ ուրիշ նուագախումբերու:

Պայմանագրուելու համար, 15 օր առաջ, դիմել ղեկավար

ՏԻԳՐԱՆ ՕՀԱՆԵԱՆԻ 15, Rue Pourtour, Clamart, Seine

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Dantes: 52 - 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

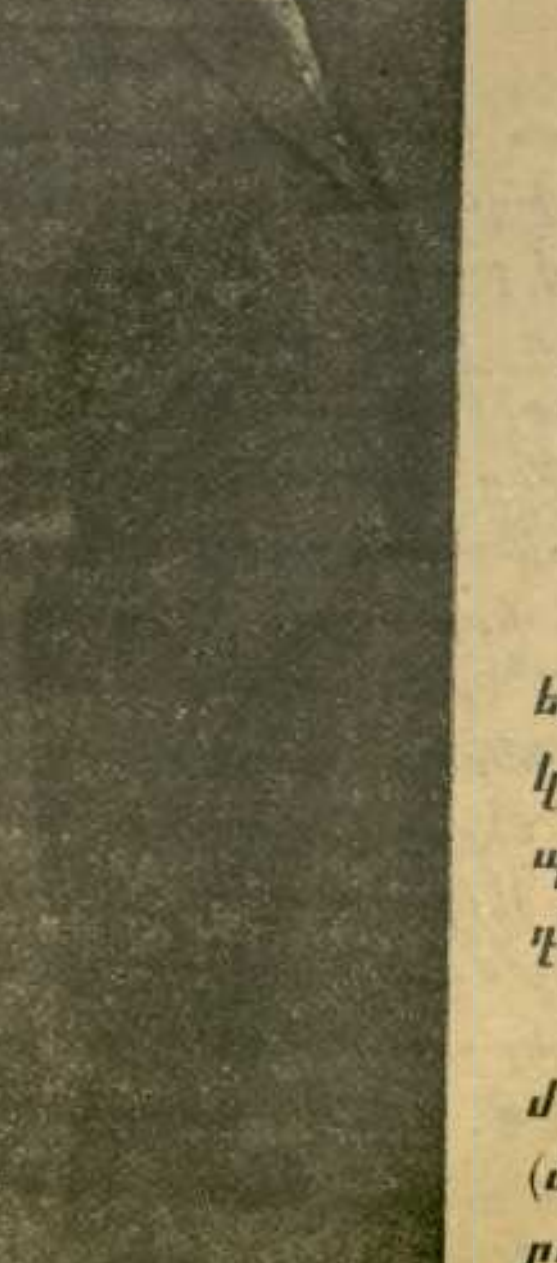

Պ. ՎԱԼԱՆՍԻ

Chez VALENSI

Grand Restaurant

ՄԵԾ ՃԱՇԱՐԱՆ

60, Rue LAFAYETTE.

Tél Prov. 58-62

Métro: Cadet & Le Peletier.

Գեղեցիկ եւ մեծ սրահ: Արեւելեան եւ ֆրանսական խնամուած կերակուրներ: Ունինք ամէն տեսակ ըմպելիներ, օղիներ եւ բազմաթիւ աղանդերներ: Ժամադրավայրը բոլորին:

Մասնաւոր շքեղ սրահ մը տրամադրելի միութեանց ժողովներուն (միայն քոնսոմասիոնով) եւ հացկերոյթներու համար:

Ժամադրուիլ նախապէս:

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :- R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ՆՐԹԱՒՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ	ԹՈՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
10
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI
10 JANVIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3008

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՀԱՄԱԹՐԻՔԱԿԱՆ ԳԻՆԸ 1935ԻՆ

Ցարաւեւօրէն չարունակելով միաձոյլ եւ միատարր Թուրքիան ամբապնդելու քաղաքականութիւնը, եւ անոր հետ՝ արհեստական մարզանքները, քամալապետութիւնը 1935ին գլուխ հանեց չարք մը ծրագիրներ եւս։

Այս գրութիւնը տարեկան տեսութեան մը սահմանէն դուրս գալով, մենք պիտի յիշենք միայն քանի մը յատկանշական պատգամներ։

1935 Մայիս 27ի օրկնքով, ուրբաթի տեղ հաստատուեցաւ իրականին, իրրեւ դադարի օր։ Արդեամտան փորձ մը, որուն հիմնական պատճառները թէ անտեսական են եւ թէ ընկերային։

Շատոնց յղացուած էր այս ծրագիրը, եւ միայն գործադրութիւն էր որ կը յետաձգուէր։

Կառավարութեան բուն միտքն էր ունկի մօտեցնել զանազան տարրեր, իրենց տնտեսութիւններով եւ ապրուստի պայմանները հաւասարցնել։ Այնպէս որ, օրկնքին քուէարկու– Թենէն առաջ, ոչ – Թուրքերուն ալ պարտադրուած էր ուրբաթի արձակուրդը։ Եւ, տարիներէ ի վեր, քրիստոնեայ փոքրամասնութեանց ամէնէն հանդիսաւոր արարողութիւնները կը կատարուէին ուրբաթ օրերը։ Օրկնքը ջնջեց ամէն խտրութիւն եւ հիմա արթուան միեւնոյն օրը կը գադրին աշխատանքները (չաբաթ կամ օրէն մինչեւ երկուշաբթի)։

1935 Յունիս 12ին, սկսաւ անհնազանդ գործադրութիւնը կրօնական տարազներու արգելքին, որ հռչակուած էր վեց ամիս առաջ։

Մէկ ազդանշանի վրայ, անհետացան բոլոր սքեմներն ու «ճիւսպկ»ները, վեղարներն ու փաթթոցները եւ ուրիշ ինչ որ առաքին նշան որ կրնար յատկանշել կրօնաւորի հանգամանքը։

Բացառութիւն համարուեցան, միայն, իւրաքանչիւր դաւանանքի կրօնապետները։ Այս առթիւ մտանաւորապէս իրարան– ցամի մտանուեցան Յոյները, եւ Աթէնքի կառավարութիւնը հարկադրուեցաւ իր գիտողութիւնները ներկայացնել «բարեկամաբար»։ Բայց կարճ տեւեց վէճը։ Յունաստան համակերպեցաւ այն ինքն Վենիզէլոսի յանձնարարութեամբ, եւ Պոլսոյ յոյն կղերը մկրատին յանձնեց իր ալեծուփ մազերը, հիմնովին փոխելով սարան ալ։

Հայերու մասին խօսք չէր կրնար ըլլալ։ Այն աստիճան որ, քանի մը ակտէրներ եւ վարդապետներ առաջին օրինակը տուին սրբեպիսկոպոսի մը հետ, օրկնքին գործադրութենէն օրեր առաջ, օրժանանալով Թուրք մամուլին գնահատութեան ...

Այս երկու օրկնքներուն վրայ բարդելով մականուններու օրկնքը (1935 Յունուար 2) եւ տիպողոներու ջնջումը (1934 Նոյ· 26) եւ ուրիշ մանրամասնութիւններ, քամալական իշխանութիւնը վճռական քայլ մը առած եղաւ ոչ միայն դէպի արդիացում, այլեւ դէպի Թրքացում եւ ձուլում։

Այդ օրկնքներէն չատ առաջ, առեղծուած էր մթնոլորտը։

Թուրք վարիչներն ու գրիչները, եւ անոնց առջեւ ինկած ոչ– Թուրք խմբակներ եւ գործակատներ նոր սերմեր կը ցանէին փոքրամասնութեանց գլխուն վերեւ, նոյն իսկ ազգութեանց անուններն մոռացութեան տալու համար։

Եւ այսօր ունինք, արդէն, զանազան լրագրուն բանաձեւեր,— «Քրիստոնեայ Թուրք», «Թուրք Հայ», «Թուրք Կրէկորիէն» եւն։ Այդ բանաձեւերուն ետին ալ՝ զարմանազան կազմակերպութիւններ, միշտ նախաձեռնութեամբ ոչ–Թուրք երեւելիներու կամ ուսմնականներու։ (Բանկալթիի խարոյկին ալ զոհ – բրոցներու կը պարտինք)...

Զուլման այս քաղաքականութիւնը անգամ մը եւս չեշտուեցաւ մարդահամարի ընթացքին (1935 Հոկտ· 20), երբ ոչ–Թուրքերը արձանագրուեցան ոչ թէ ըստ ազգութեան, այլ ըստ կրօնական դաւանանքի (Թիւրք Կրէկորիէն, փրոթէսթան, կաթոլիկ)։

Միեւնոյն առեն՝ կանոնագիր, հրահանգ եւ օրկնք օրկնքի վրայ, ոչ – Թուրք հասարակութեանց ներքին ինքնավարութեան վերջին հետքերը ոչնչացնելու, մտանաւորապէս անոնց չարժուն եւ անշարժ հարստութիւնները յափշտակելու համար։

Բանկալթիի գերեզմանատան եւ Սանտաբեան խանի աւար– ները ոչ առաջինն են, ոչ ալ վերջինը։ Անչարժը գրաւելէ յետոյ, այժմ ձեռնարկած են չարժուն պատառներ եւս կորզելու, 170–180–000 ոսկի հատուցում պահանջելով Բանկալթիի գերեզմանատան դատին համար։ Ղալաթիոյ ժամուն աւարն ալ՝ ապ ու պղպեղ, նախաձեռնութեամբ հայանուն սրիկայի մը։

Ձամբան չատ երկար չէ, մնացեալ հարստութեանց մատա– կարարութիւնը «պետականացնելու» համար, համաձայն արդի– ացման եւ աշխարհականացման թրքական բանաձեւին։

Արդէն պատրաստ է «վագըֆ»ներու օրկնքը, այնքան առա– ձգական սրամադրութիւններով։

Համաթրքական նոյն սուր դիծը, նաեւ գաղթականներու տե– ղաւորման եւ Անատոլուի մէջ մնացած ոչ – Թուրքերու ձուլման համար։

Վկայ՝ Տերսիմի մասին հաստատուած բացառիկ օրկնքը։

Անունն անգամ փոխելով (Թունճ էլի) եւ դինուորական հրամանատար մը նշանակելով իրրեւ լիազօր, արտակարգ իրաւասութեամբ, քամալական իշխանութիւնը կ'ուզէ վերջնապէս ոչնչացնել Քիւրտերու այդ արձուերդները։

Այստեղ ալ՝ նոյն սրատաւիչ բանաձեւը,— բարեկորգո՛ւմ։ Եւ նորութիւն մը,—«Տերսիմի բնակչութիւնը, 60–70,000 հոգի, ծագումով Թուրք տարբին պատկանող զանգուած մըն է», ինչպէս կը յայտարարէր ներքին գործակարը։

Ոչ մէկ արդելք, չատ աւելի յառաջ երթալու, բոլոր ճակատներուն վրայ։

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

92 ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆՈՒԵՐ ԺԻՊՐԱԼԹԱՐԻ ԱՌՋԵՒ

Անցեալ փրանսական գործակցութեան ցոյց մը

Լոնտոնի Թերթերը կը գրեն Թէ անգլեֆրանսական գործակցութեան պատկառելի ցոյց մը պիտի կատարուի յունուար 15 — 20ին, Միջերկրականի մէջ, Ձիպրալթարի մօտ, մասնակցութեամբ երկու երկիրներու տորմիղներուն։ Այս ցոյցին պիտի մասնակցին Անգլիոյ — եւ աշխարհի — երկու ամենահզօր զրահաւորները, «Նէլսըն» եւ «Րոտնի», ժամանակին առաջ ճամբայ ելլելով «զարնանային պտոյտի համար»։ Փարիզի Թերթերն ալ կը հաստատեն Թէ միեւնոյն առեն եւ միեւնոյն վայրին մէջ ռազմախոհ– ձեր պիտի կատարեն Ֆրանսայի ա– ռաջին եւ երկրորդ նաւաստիները, որ կը բաղկանան 92 մարտանաւերէ, մեծ Թէ փոքր։ Առաջին նաւաստիները պիտի գոնուի Փրովանսի եւ Քորսի– քայի բացերը, երկրորդը՝ Քազա– պլանքայի բացերը։ Ցոյցին նշանա– կութիւնը մեղմացնելու համար, Լոն– տոնի պաշտօնական չրջանակները կը հաստատեն Թէ Ֆրանսա «բոլորովին ինքնաբերաբար եւ իրեն յատուկ պատճառներով» կը չարժի, եւ ոչ Թէ իրրեւ հետեւանք անգլեֆրանսական վերջին համաձայնութեան։ Միեւնոյն առեն Անգլիոյ ծովապետութիւնը կը ծանուցանէ Թէ կարգ մը մարտանաւեր, որոնք Միջերկրական կամ Ձիպրալթար կը գտնուին, Անգլիա պիտի վերադառնան յաջորդիկ երկուշաբթի օր։ Մինչդեռ գաղտնիք չէ որ Անգլիոյ ներքին նաւատորմին ալ անցեալ սեպտեմբերին Միջերկրական ղրկուեցաւ նոյն պատճառաբանութեամբ.— «հերթական պտոյտ»։ Մարտանաւերուն հետ կը գտնուին բաղմաթիւ օդանաւեր, արդիական դրութեամբ։

Այս նաւային ցոյցը պիտի զուգադիպի Ազգերու Դաշնակցութեան յատուկ ժողովին, որ պիտի քննէ նոր պատիժներու խնդիրը։ Կը վախցուի որ Մուսոլինի ծայրայեղութեան դէմ, եթէ Անգլիա եւ Ֆրանսա չատ յառաջ երթան։ «Թիւրիմացութիւններ» հարթելու համար, տեղեկութիւն հաղորդած է Մուսոլինիի Թէ այս նաւային գործակցութիւնը որ եւ է Թշնամական հանգամանք չունի։

Ձիպրալթար ղրկուած անգլիական նաւաբաժինը չատ աւելի զօրաւոր է եւ արդիական, քան այն որ անգլիական ջուրերը պիտի վերադառնայ։

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԳՐԱԻԵ՞Ն ՀԱՐՍԸ

Ուրիշ յուներ պատերազմի ճակատէն

Հռոմէն կը հաղորդեն Թէ իտալական հրամանատարութիւնը այժմ իր ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած է Սոմալիի ճակատին վրայ (Հարար)։ Ուժգին յարձակողական մը կը պատրաստուի այս օրերուն, աշնակցութեամբ հզօր օդանաւերու։ Յարձակման գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ գրաւել Հարրարը։ Եթէ Զօր·Կրաձիանի յաջողի իտալական գրօշը պարզել այդ քաղաքին վրայ, Իտալիա Թէ դինուորական եւ Թէ քաղաքական յաղթանակ մը չահած պիտի ըլլայ, տիրապետելով Ձիպրութիի եւ Աւտիս-Ապէպայի ճամբաներուն։

Միւս կողմէ, կը հաստատեն Թէ Ազգերու Դաշնակցութեան յատուկ ժողովին, որ պիտի քննէ նոր պատիժներու խնդիրը։ Կը վախցուի որ Մուսոլինի ծայրայեղութեան դէմ, եթէ Անգլիա եւ Ֆրանսա չատ յառաջ երթան։ «Թիւրիմացութիւններ» հարթելու համար, տեղեկութիւն հաղորդած է Մուսոլինիի Թէ այս նաւային գործակցութիւնը որ եւ է Թշնամական հանգամանք չունի։

Ձիպրալթար ղրկուած անգլիական նաւաբաժինը չատ աւելի զօրաւոր է եւ արդիական, քան այն որ անգլիական ջուրերը պիտի վերադառնայ։

Հռոմէն կը հաղորդեն Թէ իտալական հրամանատարութիւնը այժմ իր ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած է Սոմալիի ճակատին վրայ (Հարար)։ Ուժգին յարձակողական մը կը պատրաստուի այս օրերուն, աշնակցութեամբ հզօր օդանաւերու։ Յարձակման գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ գրաւել Հարրարը։ Եթէ Զօր·Կրաձիանի յաջողի իտալական գրօշը պարզել այդ քաղաքին վրայ, Իտալիա Թէ դինուորական եւ Թէ քաղաքական յաղթանակ մը չահած պիտի ըլլայ, տիրապետելով Ձիպրութիի եւ Աւտիս-Ապէպայի ճամբաներուն։

Միւս կողմէ, կը հաստատեն Թէ Ազգերու Դաշնակցութեան յատուկ ժողովին, որ պիտի քննէ նոր պատիժներու խնդիրը։ Կը վախցուի որ Մուսոլինի ծայրայեղութեան դէմ, եթէ Անգլիա եւ Ֆրանսա չատ յառաջ երթան։ «Թիւրիմացութիւններ» հարթելու համար, տեղեկութիւն հաղորդած է Մուսոլինիի Թէ այս նաւային գործակցութիւնը որ եւ է Թշնամական հանգամանք չունի։

Ձիպրալթար ղրկուած անգլիական նաւաբաժինը չատ աւելի զօրաւոր է եւ արդիական, քան այն որ անգլիական ջուրերը պիտի վերադառնայ։

Հռոմէն կը հաղորդեն Թէ իտալական հրամանատարութիւնը այժմ իր ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած է Սոմալիի ճակատին վրայ (Հարար)։ Ուժգին յարձակողական մը կը պատրաստուի այս օրերուն, աշնակցութեամբ հզօր օդանաւերու։ Յարձակման գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ գրաւել Հարրարը։ Եթէ Զօր·Կրաձիանի յաջողի իտալական գրօշը պարզել այդ քաղաքին վրայ, Իտալիա Թէ դինուորական եւ Թէ քաղաքական յաղթանակ մը չահած պիտի ըլլայ, տիրապետելով Ձիպրութիի եւ Աւտիս-Ապէպայի ճամբաներուն։

Միւս կողմէ, կը հաստատեն Թէ Ազգերու Դաշնակցութեան յատուկ ժողովին, որ պիտի քննէ նոր պատիժներու խնդիրը։ Կը վախցուի որ Մուսոլինի ծայրայեղութեան դէմ, եթէ Անգլիա եւ Ֆրանսա չատ յառաջ երթան։ «Թիւրիմացութիւններ» հարթելու համար, տեղեկութիւն հաղորդած է Մուսոլինիի Թէ այս նաւային գործակցութիւնը որ եւ է Թշնամական հանգամանք չունի։

Ձիպրալթար ղրկուած անգլիական նաւաբաժինը չատ աւելի զօրաւոր է եւ արդիական, քան այն որ անգլիական ջուրերը պիտի վերադառնայ։

Հռոմէն կը հաղորդեն Թէ իտալական հրամանատարութիւնը այժմ իր ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած է Սոմալիի ճակատին վրայ (Հարար)։ Ուժգին յարձակողական մը կը պատրաստուի այս օրերուն, աշնակցութեամբ հզօր օդանաւերու։ Յարձակման գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ գրաւել Հարրարը։ Եթէ Զօր·Կրաձիանի յաջողի իտալական գրօշը պարզել այդ քաղաքին վրայ, Իտալիա Թէ դինուորական եւ Թէ քաղաքական յաղթանակ մը չահած պիտի ըլլայ, տիրապետելով Ձիպրութիի եւ Աւտիս-Ապէպայի ճամբաներուն։

Միւս կողմէ, կը հաստատեն Թէ Ազգերու Դաշնակցութեան յատուկ ժողովին, որ պիտի քննէ նոր պատիժներու խնդիրը։ Կը վախցուի որ Մուսոլինի ծայրայեղութեան դէմ, եթէ Անգլիա եւ Ֆրանսա չատ յառաջ երթան։ «Թիւրիմացութիւններ» հարթելու համար, տեղեկութիւն հաղորդած է Մուսոլինիի Թէ այս նաւային գործակցութիւնը որ եւ է Թշնամական հանգամանք չունի։

Ձիպրալթար ղրկուած անգլիական նաւաբաժինը չատ աւելի զօրաւոր է եւ արդիական, քան այն որ անգլիական ջուրերը պիտի վերադառնայ։

Թուրքիա, Իրաք, Իրան եւ Աֆղանիստան

Յունուար 7ին էնկիւրի հասաւ Աֆղանիստանի արտաքին նախարարը եւ ընդունուեցաւ մեծ հանդիսաւորութեամբ։ Կէս օրէն վերջը նախարարը ունկնդրութեան ընդունուեցաւ հանրապետութեան նախագահին կողմէ, յետոյ ճաշեց արտաքին գործակար Թ· Աբասի հետ։ Այս առթիւ խօսած բաժակաճառերուն մէջ, երկու նախարարներն ալ գոհացում յայտնեցին Թէ անհրաժեշտ է բանակցութիւններ կատարել եւ արեւելեան դաշինք մը կնքել Թուրքիոյ, Աֆղանիստանի, Իրանի եւ Իրաքի միջեւ։

Թուրք մամուլը, որ սկիզբէն ի վեր կը չոյէ Աֆղանիստանը, ջերմապէս կը չահագովէ չորս երկիրներուն սերտ գործակցութիւնը։

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ ՋՈՒՐԻ ԽՆԴԻՐԸ, որ առկախ կը մնար Պիղատոսի օրէն ի վեր, լուծուեցաւ չնորհիւ անգլիացի ճարտարագէտներու յամառ աշխատանքին։ Յունուար 7էն ի վեր ջուր կը հոսի մանուածորապէս չին– ուած ջրհորներու մէջ, Ռաս - էլ - Այն գետէն։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԻՍԹԻՄԼԻՑՈՒԶ »

Անցեալ տարի գարնան, արուարձանի մը մէջ, երեկոյթի մը առթիւ, տիկին մը կ'ուզէ երգել։ Կ'առաջարկեն որ երգէ։

Անդիէն՝ խումբ մը երիտասարդներ (դժբախտաբար)։

—Ի՞նչ ըսիք, չե՞ք ուզեր։ Մենք հոս պարելու համար եկած ենք եւ ոչ թէ երգ լսելու։

Եւ, կը հրամայեն տիրարար։

— Լա մի՛ւզի՛ք, լա մի՛ւզի՛ք...

Բնականաբար երկու կողմն ալ կը բորբոքին, անհամ խօսքեր կը փոխանակուին, եւ վերջապէս կարելի կ'ըլլայ միջին ճամբայ մը գտնել։

Թէ՛ երգը կ'երգուի եւ թէ պարը կը շարունակուի։

Երկու շաբաթ առաջ, նոյն տեսարանը, Ազգատանեանի երեկոյթին առթիւ։

Զանազան խաղերէ եւ պարերէ յետոյ, դադարի մը պահուն, կը ծանուցանեն թէ արտասանութիւն մը պիտի կատարուի։

Եւ ճարէն երիտասարդ մայն մը կամ մայներ։

— Չե՞ք ուզեր։ մենք պարելու համար եկած ենք։

— Ինչո՞ւ չէ, «ես պարելով կ'ուզեմ մեռնիլ ... »

Ատենապետը կը փորձէ հանդոգել, բայց յետոյ ճարահատ կը սպառնայ դուրս հանել խանգարողը։

Բանաստեղծ մը փախկահ՛ըտ, վարիչ - պատուիրակ Բարեգործականի, կը յուզուի, կը բարեխօսէ եւ կարծեմ անկէ խօսքեր ալ կ'արտասանէ։

Ամէն պարագայի մէջ, աճիւռնի բառ մը կը պայթի սրահին մէջ,— «թուլումպանի՞»։

Որո՞ւ հասցէին,— ներկայ չէի որպէսզի կարենամ պատասխանել։

Միայն լսեցի որ առենապետը իր այցետոմսը կը ներկայացնէ վարիչ պատուիրակին, յետոյ ուրիշներ կը միջամտեն, «շամփանիա»ն ալ առատաոտ կը հոսի, համբոյրներ կը փոխանակուին եւ միջադէպը կը հարթուի։

Այսքանը՝ միջանկեալ։

Ուրեմն ունինք երիտասարդներ — պարամոլ կամ փառամոլ — որոնք ոչ իսկ հինգ վայրկեան կը հանդուրժեն որ ընդհատուի իրենց «ռումպա»ն կամ «վալս»ը, լսելու համար երգ մը, եղանակ մը, արտասանութիւն մը, վերջապէս երկու խօսք՝ հայերէն։

— Չե՞ք ուզեր։ մենք պարելու համար եկած ենք։

Այդ բացագանչութիւնը չի՞ յիշեցներ քրիստոս հռչակաւոր «խոբէ - մէյուզ»ը։

Բայց միայն երիտասարդնե՞րը։

Ի՞նչ տարբերութիւն, նոյն իսկ ալեփառ մօրուքներ ունինք որոնք մինչեւ այսօր ալ չեն ուզեր ոչ հռազդոյն տեսնել, ոչ ալ «Մեր հայրենիք» լսել։

Ձիշդ այս օրերս, «խորհուրդ մեծ եւ սքանչելի» Բարեգործականի եւ ամրկավարներու շրջանակին մէջ։

— Եղբայր, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ հռազդոյն կը պարգեն Մուսա Լերան խանամարեակի տօնակատարութեան առթիւ, ամէնէն վերջն ալ «Մեր հայրենիք»ը հնչեցնելով։

— Հ·Մ·Ը·Մ·Ի արիները հռազդոյն կը գործածեն։

— Ինչո՞ւ առաջուընէ չխորհեցաք եւ մեր Մալումեանը չղրկեցիք, ան հռազդոյն չի ճանչնար։ Մե՞զ մեր երեք հազարին...

Կրնա՞ք պարզել հոգեբանութիւնը այս երկու սերունդներուն, մէկը՝ 20 – 30 տարեկան, միւսը՝ «լի ամօք»։ երկուքն ալ համերաշխ՝ նոյն կանչով։

— *Խթէմ կո՛ւզ...*

Վ.Ա.Հէ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

(ՅԱՌԱՋԻ միջոցառ)

Փարիզէն՝ կիրասոնցի	20
Յունուար 4ի դումարը	1673
Ընդհ· դումար՝	1693

Ֆրանկիստոս առևտուր

Գրած էինք Թէ առեւտրական համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ Ֆրանսայի եւ Ֆ· Մուսոլինիի միջեւ, լրացնելով նախորդ պայմանագիրը։ Նոր համաձայնութիւնը պիտի տեւէ մինչեւ 1936 դեկտ· 31։ Այս առթիւ իրաւիրակներ կը հաստատեն Թէ Ֆրանսա 800,000,000 ֆրանքի վարկ մը պիտի բանայ, երկու անգամով, 300 միլիոն եւ 500 միլիոն, որպէսզի խորհրդային իշխանութիւնը կարենայ վճարել Ֆրանսական ապրանքներուն դինը։ Լուրը դեռ պաշտօնական չէ, բայց արդէն բազմոցներ կը տեղան։

Այս առթիւ Թերթերը կը գրեն Թէ երկու երկիրներուն միջեւ կատարուած առեւտուրը նպաստաւոր չէ եղած Ֆրանսայի համար։ 1935ի առաջին 11 ամիսներու ընթացքին Ֆրանսա արտածեր է 154,500,000 ֆրանքի ապրանք, մինչ որ 51 միլիոն 500,000 ֆրանքի յաւելում մը կը ցուցնէ 1934ի նոյն չրջանին վրայ։ Իսկ նեռածումներու դումարն եղած է 327 միլիոն 700,000 ֆրանք, այսինքն 91 միլիոն 500,000 ֆրանք պակաս՝ բազդատելով 1934ի հետ։

Եգիպտոսի խնդիրը եւ Անգլիա

Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը հրապարակ մը ուղղեց Եգիպտոսի մարզպանին, լուսաբանութիւններ խնդրելով կարգ մը կէտերու մասին, անգլեւեգիպտական դաշնագրի մը բանակցութեանց համար։ Նոր նախարարը, Պ· Իդըն, տակաւին չէ խորհրդակցած գաւլիճին հետ, եւ ինչուչ մարզպանին կարծիքը առնել, եգիպտոսի ներկայ կառավարութեան դիրքի եւ յառաջիկայ բնորոշութեանց հատանական էլքի մասին։

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԱԶԱՐԳԵԼ ԴԻՄԱԿՆԵՐԸ անօգուտ են, կ'ապրարարէ անգլիացի գիտնական մը, Սըր Կ· Չօփքինս։ Իր կարծիքով, Թունաւոր գազերը կրնան վնասել մօրթին, սովորական հագուստներու մէջէն։ Հետեւաբար, բացի կազարգել պիմականերէն, անհրաժեշտ է առնուազն 30 միլիոն անթափանց բզեզաներ չինել, Անգլիոյ ժողովուրդը պաշտպանելու համար, իսկ այդ կը պահանջէ ահռելի գումար մը։ Ուրեմն ամէնէն ազդու միջոցն է արգիլել օդանաւային պատերազմը։

ԼՈՒՄՆԻ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԽԱԻԱՐՈՒՄ ՄԸ տեղի ունեցաւ չորեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 5 — 6ին, բայց օդը ամպոտ եւ անձրեւոտ ըլլալով, կարելի չեղաւ տեսնել փարիզի մէկ։ Խաւարումը տեւողութեամբ 7 պաղելի (Ձուիցերիա), Պոլսոյ եւ ուրիշ կարգ մը քաղաքներու մէջ։

ԵՐԿՈՒ ԱՑԾԵՐ, որոնք երեւի կարգացած են եր· Օտեանի «Մայլմար»ը, կերան հոգազործի մը խնայած գըրամները եւ... ինքնաչարժի վարիչի սրտօնագիրը, Թուռի չրջանին մէջ։ Հոգազործը իր բաճկոնը կը փնտռէր եւ վերջապէս գտաւ ախոռին մէջ։ Բայց գրամները եւ սրտօնագիրը Թռած էին։ Կասկածելով երկու այծերէն, մորթել տուաւ զանոնք եւ մէկուն ստամոքսին մէջ գտաւ միայն սրտօնագիրը, իսկ միւսը կտոր կտոր ծամած եւ կլլած էր հարիւր ֆրանք նոց թղթադրամները։ այն աստիճան որ Թիւերն անգամ անհետացած էին։

ՀԱՒՒԻՓԹՄԱՆ, որ եգիպտական աթոռին պիտի յանձնուի յունուար 17-

(Շար·ը կարդալ Գ· Էջ)

ՆՅՈՒԹԵՐ ՀԵՂՈՒՄՆԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

Ինչպես հայտնի է, հայ ժողովրդի պատմության ուսումնասիրությունը մեծ նշանակություն ունի ոչ միայն հայ ժողովրդի, այլև ամբողջ մարդկության համար։ Հայ ժողովրդի պատմությունը ուսումնասիրելով՝ մենք կարող ենք ավելի լավ հասկանալ մարդկության զարգացման ընդհանուր օրենքները։

Հայ ժողովրդի պատմության ուսումնասիրությունը մեծ նշանակություն ունի նաև հայ ժողովրդի ներկայի և ապագայի համար։ Հայ ժողովրդի պատմության ուսումնասիրությունը մեզ ցույց է տալիս, թե ինչպես հայ ժողովուրդը, ապրելով ծանր պայմաններում, կարողացել է պահպանել իր ազգային ինքնությունը, իր լեզուն, մշակույթը, սովորույթները, ավանդությունները։ Հայ ժողովրդի պատմության ուսումնասիրությունը մեզ ցույց է տալիս, թե ինչպես հայ ժողովուրդը, ունենալով հարուստ պատմություն, ստեղծել է հարուստ մշակույթ, գրականություն, արվեստ, ճարտարապետություն։

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՍՈՎՀԱՆՅԱՆ

Ա ր ա գ ա ծ ո տ

— Ես ալ նույն բանը կ՚ըսեմ, Ալբերտ, ինչպես որ ամբողջ գիւղը կ՚ըսէ։ Ինչո՞ւ չես ուզեր ամուսնանալ։

— Ես ալ չեմ գիտեր, մայրիկ։ Ինչպե՞ս կրնամ ամուսնանալ, երբ ես ինքս ալ չեմ գիտեր, թէ ինչ եմ։

— Ի՞նչ կ՚ըսես, որդեակ։

— Ես ալ չեմ գիտեր, թէ ինչ եմ։ Ես ինքս ալ չեմ գիտեր, թէ ինչ եմ։

— Ինչո՞ւ կ՚ըսես այդ բանը

ին, իբրեւ առեւանգիչը գնդ. Լինտպէրկի զաւկին, նահանգապետէն արտօնութիւն խնդրեց Ներումներու Ատեանին ներկայանալու եւ «բոլոր հարցումներուն պատասխանելու»: Հաւանական չէ որ ընդունուի այս խնդրանքը, բայց Նիւ Ճըրսիի նահանգապետը կ'ուզէ նկատի առնել գայն, ամբողջ ողբերգութիւնը լուսաբանելու համար: Եթէ մահապարտը նոր յայտնութիւններ ընէ, հաւանական է որ գլուխը փրկէ:

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԻՄ հաստատուած նոր խստութիւնները մեծ դժգոհութիւն պատճառած են եւ չատեր կը հեռանան Ա. Միութենէն: Ինչպէս գրած էինք, նոր կանոնագրի մը համաձայն, բոլոր օտարահպատակները պարտաւոր են լուր տալ, հասցէ կամ բնակավայր փոխած կամ համբորդած առեն եւն.: Օտար առեւտրականներն ալ կաշկանդումներու ենթարկուած են, մանաւանդ Մոսկուայի մէջ: Միւս կողմէ օտար դրամի փոխարէն բուրլի (3 ֆրանք) ուսանողը պայմանն ալ օտարներու դրծին չէ գար: Մոսկուայէն հեռացան քանի մը Ամերիկացիներ, իսկ դեսպանատունը խնայողութիւններ կը կատարէ:

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ 15ամեակը տօնուեցաւ Ա. Միութեան մէջ: Արդարեւ, 15 տարի առաջ էր որ Լէնին անձամբ մէջտեղ դրաւ ամբողջ երկիրը էլեկտրական ուժով օժտելու ծրագիրը: Սկզբնական ծրագիրը կը տրամադրէր չհնել 30 էլեկտրակայաններու ցանց մը, որ գերակատարուեցաւ 1928ին: Մտրճղային թերթերը կը գրեն թէ այժմ եռապատկուած է ցանցը:

ԱՄՈՒՄՆԱԼՈՒԹՄԱՆ մը վրէժը լուծելու համար, ուսարիացի առեւտրական մը, Էտկար Փիլլըր, 48 տարեկան, իր երկու զաւակները սենեակ մը տարաւ, անկողին դրաւ, կապին կտուցը բացաւ եւ երեքը մէկ մեռան չնչահեղձ: Զաւակներէն մէկը հինգ տարեկան մանչ մըն էր, միսը՝ ապջիկ մը, չորս տարեկան:

ԳԵՏԵՐՈՒ ՅՈՐԴՈՒՄԸ զարնած է առայժմ: Սկսած է իջնել: Բայց կացութիւնը ծանր է տակաւին գաւառական շատ մը քաղաքներու մէջ, անձրեւները դադրած չըլլալով:

Հ. Ց. Դ.

Քարիզ

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ-ՖՈՒԼՈՆՊի ԱՐամ ենթակոմիտէի ժողովը վաղը ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին:

Ցրակարգ՝ զեկոյց վարչութեան եւ ընթացիկ հարցեր:

ՇԱՎԻԼի Ա.Ը.Մ. խումբի ժողովը 11 յունուար շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ընկ. ՄՈՎՍԷՍի բնակարանը:

Գաղատ

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼի ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷի ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՑԼի « Ռոստոմ », « Իշխան » ենթակոմիտէներու եւ Վահագն խումբի ժողովը տեղի կ'ունենայ, Ուրբաթ (յունուար 10), երեկոյեան ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին:

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 181, Cours Lafayette «Զարդարեան» գրադարանին մէջ:

Կը խօսի ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

ՏԷՍինի կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեքշաբթի երեկոյ Հ. Ց. Դ. տան մէջ:

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՑԼի Իշխան ենթակոմիտէի ժողովը 11 յունուար, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Ց. Դ. ՎԻԼՆի ԿՈՄԻՏԷԻՆ
եւ մասնակցութեամբ տեղական ուժերու

12 Յունուար, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին
Սէրքլը կաթոլիկ սրահին մէջ
կը ներկայացուի՝ ՍԱՍՈՒՆԸ ԱՅՐՈՒՄ Է
Տուները՝ 4 եւ 3 ֆրանք

ԲԱՑՈՒԱԾ Է «ՅԱՌԱՋ»Ի ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

1936 ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՄԻՆՉԵՒ 1936 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 31

ԲՈԼՈՐ ԱՆՈՆՑ ՈՐ « ՅԱՌԱՋ »Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԿԱՐՃԱՆԱԳՐՈՒԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ, ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԿԱՄ ԵՌԱՄՍԵԱՑ, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ ԵՒ ԿԱՄ ԿՐՆՈՐՈՂԵՆ ԻՐԵՆՑ ԲԱԺԱՆԳԻՆԸ, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ ՏԱՐԵԿԱՆ, ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԿԱՄ ԵՌԱՄՍԵԱՑ, ԻՐՐԵՒ ՊԱՐԳԵՒ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՆ ՁԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ, ՀԱՄԱՁԱՅՆ ԻՐԵՆՑ ՎՃԱՐՄԱՆ:

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՑԱՆԿԸ ԲԱԺՆՈՒՄ Է ՏԱՐԵԿԱՆ, ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒ ԵՌԱՄՍԵԱՑ ԳԼՈՒԽՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԸ ԱԶԱՏ ԵՆ ԸՆՏՐԵԼՈՒ ԻՐԵՆՑ ՆԱԽԸՆՏՐԱԾ ՀԱՅՈՐՆԵՐԸ:

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ, ԲԱՑԻ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԷՆ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ (ԿԱՆԽԻԿ).—

1. ՀԱՑ ՔՆԱՐ, Ընդարձակ երգարան (20 ֆրանք): 2. ՎԻՇԱՊՆԵՐի ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ, Տիկին Հայաստան Գէորգեան (15 ֆրանք): 3. ԼԵՒՆԵՐՈՒ ԹՈՐՀՈՒՐՔ, Կ. Սասունի (15 ֆրանք): 4. ՀԱՑ — ԹԱԹԱՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐԸ, Ա. Գիւլխանդանեան (15 ֆրանք): 5. ԱՆՁՐԵՒ, Համաստեղ (15 ֆրանք: 6. ՄԵՂԵԴԻՆԵՐ, Շ. Նարդունի (15 ֆրանք): 7. ԿԱՍԻԱՆի, Վէպ Բիւզանդական կեանքէ, (20 ֆրանք): 8. ՀԱՑԻՆ ԵՐԳԸ, Դ. Վարուժանի (25 ֆրանք: 9. ԵՐԳԻՉԱԿԱՆ, Ն. Պէշիկթաշլեանի (15 ֆրանք):

«ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ»Ու ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԷՆ ՀԵՏԵՒԵԼ ՀԱՅՈՐՆԵՐԸ

Թիւ 1.— Ռ. Զարդարեանի «Արճակ էջերը».— 2.— Հրանդի «Գեղի նամակներ».— 3.— Գ. Ջէր կարապետեանի «Տարօնի աշխարհը».— 4.— Գեղամ Բարսեղեանի «Արճակ էջերը».— 5.— Ակ. Արփիարեանի «Ընտրուած էջեր».— 6.— Գ. Զօհրապի «Արճակ էջեր, քերթուածներ եւ ծանօթ դէմքեր».— 7.— Տ. Զէօկիւրեանի «Վանքը».— 8.— Օհան Կարօի հատորը.— 9.— Եր. Օտեանի «Ընկեր Փանջունին եւ Ծապլվարը»:

(Իւրաքանչիւր հատորին գինն է 20 ֆրանք):

ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ (ԿԱՆԽԻԿ).—

1. Վալանթին, վէպ (20 ֆր.).— 2. Շրջիկ Մատոնան (15 ֆր.).— 3. Մեծապատիւ Մուրացկանները, Ց. Պարոնեանի (10 ֆր.).— 4. Փնջիկ երգարուն, (10 ֆր.).— 5. Զրուցատրութիւն Ֆրանս.— հայ (15 ֆր.).— 6. Հայաստանի աշխարհագրութիւնը, Ց. Պապէեանի (10 ֆր.).— 7. Երեք ընկերներ, Ղ. Մելոյեանի (10 ֆր.).— 8. Հ. Ց. Դաշնակցութեան քաղաքական ուղին, Գ. Փիւզալեանի (10 ֆր.).—9. Արե՛ւ, Արե՛ւ, Փայլակ Միքայէլեանի (10 ֆր.):

ԵՌԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ (ԿԱՆԽԻԿ).—

1. Նահապետ Նահապետեան, թատերախաղ, Ա. Սարվազեանի (7.50 ֆր.).— 2. Գծից դուրս, նոյն հեղինակէն (5 ֆր.).— 3. Ապրիլեան եղեռնը, Կ. Սասունի (5 ֆր.).— 4. Կաթուղիկը, Ա. Ահարոնեանի (5 ֆր.).— 5. Մայիս 28 (5 ֆր.).— 6. Ընկերվարութիւնը եւ ճնշուած ժողովուրդները, Լէվինսկի, Թարգմանեց Կ. Սասունի (5 ֆր.).— 7. Երիմեան Հայրիկ, Ե. Ֆրանգեանի (5 ֆր.).— 8. Հայաստանի քարտէսը, Ց. Պապէեանի (5 ֆր.).— 9. Սայաթ Նովա (6 ֆր.).— 10. Մշակոյթի Օրը (10 ֆր.):

ՀԵՏՁՀԵՏԷ ԿՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒԻՆ ՈՒՐԻՇ ՀԱՏՈՐՆԵՐ ԵԻՍ:

Յր. Կ. Խալի Շրջ. Վարչութիւնը

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՈՒԹԸ ՄԱՄՆԱՁԻՒԼԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը ԿԸ տօնի

Կիրակի, 12 Յունուար ժամը 3ին

Salle HERMELի ՄԷՋ

42 Rue Hermel, Métro J. Joffrin եւ Simplon

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆԸ ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԵԱՄԲ
ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

Մասնակերուն կը բաժնուին նախընծիրիք եւ սիրուն խաղալիկներ

ՄՈՒՏՔԸ (միայն մեծերուն) **2** ֆրանք

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷՐ ԿԸ ՓՆՏՌԷՔ

ԱՀԱ ՁԵԶԻ ԼԱՒԱԳՈՑՆ ԿԱՂԱՆԴՁԷՔԸ, ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆ ՄԸ

ՀԱՑ ՔՆԵՐ 600 ԷՋ, 603 ԿՏՈՐ ԵՐԳ

ԱԶԳԱՑԻՆ — ՀԱՑՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՌԱԶՄ. — ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ, ՏՈՀՄԻԿ ԵՐԳԵՐ, ՔԱՁԵՐԳՆԵՐ, ՍԻՐԱՑԻՆ ԵՐԳԵՐ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԶՈՒԱՐԹ ԵՐԳԵՐ, ԶԱՆԱԶԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՏՈՐՆԵՐ, ԲԱՌԱՑԱՆԿ, ԵՐԳԱՑԱՆԿ, ԵԻԱՑԼՆ:

Հրատ. «ՀՈՐԻԶՈՆ»ի: Գինն՝ 20 ֆրանք: Դիմել՝ «ՅԱՌԱՋ»ի վարչատեղի:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած՝ ՍԷՕԼԷՕԶԻ ՀԱՑՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
«ԱՐԵՒԵԼՔ» Թատերախումբին կողմէ

12 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, Պիւբօ Թատրոն սրահին մէջ, Place de la Gare, Առնուվիլ լէ Կոնէս:

Կը ներկայացուի ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆի

ԱՒԵՐՈՒՄՆ ԱՆԻ ՄԱՑՐԱՔԱՂԱՔԻՆ (տրամ)
եւ ԵՐԵՔ ԿԱՋԵՐ (զաւեշտ)

Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք:

Երեկոյթ-պարահանդէս

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՆՃԸԼԸՔՑԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

11 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

13, Rue d'Issy, Billancourt

Կը ներկայացուի՝ ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԻ «ՆԱՄՈՒՍԸ»

Կը մասնակցին տիկիններ՝ ԳԱՅԵԱՆԷ եւ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, պպ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ Գ. Գ. ԲԱՐԻԼՈՑԵԱՆ, Ն. ՊԵՇԻԿԵԱՆ, Վ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ եւլն.:

Կէս գիշերէն մինչեւ լոյս եւրոպական ու կովկասեան պարեր

Կը նուագէ ԵՓՐԱՏ նուագախումբը

Թատխատ ԴԱՐԵԳԻՆ, կը պարէ օր. ՎԵՐՈՆԻԿ ՉԱՏԻԿԵԱՆ

Ճոխ եւ ժամանակակից սիւֆէ

Հաղորդակց. միջոց.— փորթ տը վէրսայլէն առնել 23 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Point du Jour.

ԳՈՑԱՄԱՐՏ *Օրագոյց 1936, Է. տարի*

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հ. Ց. Դ. Պատ. Միութեան

ԿԱՂԱՆԴԻ ԼԱՒԱԳՈՑՆ ՆՈՒԻՐԸ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Պահանջեցէք ձեր շրջանի գործակալէն:

Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝ GAYZAK DJARAYANի, 49, Rue Nationale, Marseille. France.

ԼԱՒԱԳՈՑՆ ՆՈՒԻՐ ՄԸՆ Է տօնական օրերու առթիւ Ց. Ս. Ֆէր-մանեանի ճորտատիպ շէֆեղ հատորը՝ ԽՕՍՆԱԿ, որ կը պարունակէ շատ մը բարոյացուցիչ պատմուածքներէ զատ Ծնունդի հրապուրիչ պատմութիւններ: Գին 15 ֆրանք:

Դիմել տպագրիչին՝ **Imp. Der Agopian, 17, Rue Damesme - Paris:**

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Խալուի Հայրենակց. միութիւնը (Մարսէյլ) իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Պ. Ա. փոլոզեանի, իր սիկնոջ՝ Ք. ՓՈԼՈՉԵԱՆի մահուան առթիւ:

×

Զ. Ո. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ՏԷր եւ տիկնին եր. ՏԷր Անդրէասեանի եւ պարագաններուն Պ. Վ.Ազի ՏԷր Անդրէասեանի մահուան առթիւ:

×

Մարսէյլի Վասպուրականի Հայր. միութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ՄԻՇՐԱՆ ԱԻԻՒԵԱՆի մահուան առթիւ իր բոլոր պարագաներուն:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

CinémaREXY
Cours Lafayette, angleRue Garibaldi.

17, Rue Damesme. PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Հրատարակուեցաւ

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ
ԳՐՊԱՆի ՕՐԱՑՈՑԸ
1936 — Ժէ. Տարի
Գին 5 ֆրանք

Դիմել երկասիրողին, 1, Pl. Gare des Vallées, Bois Colombes, Seine, (France):

ՅՈՒՇԱՏԻՏՐ

ԱԼՖՈՒՎիլի Չէնկիլերցիներու Հայր. Միութեան ասպետական ընդհ. ժողովը 12 յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Հայ Ակումբին մէջ:

Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէ անխտիր ներկայ ըլլալ: Ներկաներուն Թիւր մեծամասնութիւն պիտի հաճարուի:

ՄԱՐԻԼԻԶի ԲԱԼՈՒԻ Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը 12 յունուար կիրակի երեկոյ ժամը 5ին, 6 rue des Petites Maries, Bar Araras սրահին մէջ: Կը խնդրուի Գոմճի Մասնաճիւղէն դրկել իրենց ներկայացուցիչը:

Ֆ. Հ. Կ. Խալի Պուլվար Ռոտօի եւ Լա Բրօճի ենթամասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերուհիները 12 յունուար կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին ազգային վարժարանին մէջ:

ՓԱՐԻԶի Տիգրանակերտի եւ Շրջ. Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 12 յունուար, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին, ֆաֆէ օ ֆլէր տը Լիւնի վերնայարկը:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՏԷր եւ տիկին Յ. Տինքճեան կը ծանուցանեն Թէ այսկիր. կէսօրէվերջ ժամը 3.30ին Thiais Parisien գերեզմանատան մէջ տեղի կ'ունենայ հոգեհանգիստ մնուշ տիքինճեանի (տիգրանակերտցի) մահուան քառասունքին առթիւ, կը հրաւիրուին ազգականներն ու բարեկամները:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Կիրաստցի մը (փարիզ) կը նուիրէ՝ Համազգային կեդր. վարչութեան 20 ֆրանք, գպրոցասէր տիկնանց ընկերութեան 20 ֆր.: Ստանալ ընկալագրով «ցառաջ»ի վարչութենէն:

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ այցելել
Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամագործ - ոսկերիչ

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ԷՄԷՐԼԵԱՆի

(Maison E. CHARLES) Հիմնուած 1869

29, Rue MATHIS — Métro CRIMÉE
Tél. NORD 56 - 97 — Որ. AJ., AV., CP., 52, 50,71

Կը գտնուին ամէն քսակի ժամչելի, դրպանի, թեւի, շրմինէի, պատի եւ գարդարուիչ ժամացոյցներ, զոհարեղէններ եւ տնական սպասներ, 100ին 10էն մինչեւ 20 իրական գեղչ եւ նոր Տարւոյ առթիւ սիրուն նուէրներ:

Խղճամիտ նորոգութիւն ժամացոյցներու, ջափաւոր գիներով նորոգութիւն, չինութիւն եւ փոփոխութիւն զոհարեղէններու:

Կը գնենք բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ թանկագին քարեր:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

Կիրակի օրերըևս բացէ վաճառատունը:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԻԱԳԱԽՈՒՄԲ

Եթէ կը փափաքիք որ ձեր ֆանդէսները շահաւոր ըլլան, դիմեցէք նախօրօք հայկական *ԵՓՐԱՏ* նուագախումբին:

Նշանտուքներու, ֆարսանիքներու, երեկոյթ-պարահանդէսներու մէջ կը նուագէ ձեր սիրած հայկական, կովկասեան, եւրոպական եղանակները եւ թանկս արժէնիին: Նուագախումբը ունի իր նոր տարազները:

1936 տարուան ընթացքին հրաւիրեցէք մեզ մէկ անգամ ֆաժոգուելու ֆամար: Մատչելի գիներ բաղդատմամբ ուրիշ նուագախումբերու:

Պայմանագրուելու ֆամար, *15* օր առաջ, դիմել ղեկավար
ՏԻԳՐԱՆ Օ՜ՆՈՍԵԱՆԻ 15, Rue Pourtour, Clamart, Seine

ՎԱՐՁՈՒԻ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

Halle Chopinի ՄԷՋ, 20, rue Singer
ԵՒ 9, rue Lekain. ՓԱՐԻԶ (16) ՄԷԹՐՕ Passy.

Հայ Շուխէնի մէջ վարձու են՝ գաղթական արուեստագործներ 2 ձկնավաճառի, 1 մարշան քուլէօրի, 1 ծաղկավաճառի, գորգի, իրեղէնի, 1 փայտի եւ ածուխի եւ մէկ վիճակահանութեան *տոմսեր ծախելու խնամութիւներ: Աճապարեցէք օգտուիլ առիթէն:*

Մանրամասնութեանց ֆամար դիմել տեղւոյն վրայ՝
Պ. **Sarian**ի, **9. Rue Lekain. Paris.**

ՄՕՆՄԱՐՏԻ ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՃԱՐԱՆ (ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ)

10, Rue Saulnier, ՄԷԹՐՕ Cadetի ԴԻՄԱՑ

Խնամուած եւ թարմ ճաշեր սովորական գիներով: Ճաշերը կը պատրաստէ Տէր եւ Տիկնոջ՝ ՂԵՒՈՆԴՅԱՓԱՐԵԱՆ:

ՎԱՐՁՈՒԻ Է

Կեդրոն թաղի մէջ, լուսաւոր կօշկակարի խանութ մը, 4 մեթր քառակուսի տարածութեամբ եւ նաեւ ունի սենեակ մը: Տարեկան վարձք՝ 1800 ֆր. շարժ միասին, եւ պատրաստ յաճախորդներով: Կան նաեւ յարակից երկու խանութներ՝ յարմար դերձակի եւ ուրիշ գործերու: Դիմել՝ տեղւոյն վրայ 8 Rue d'Italie, Paris (13), *մէթրօ՝* Tolbiac:

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃՐԸ

Ճաշատան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

ՄԷԹՐՕ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton : 52 - 78

Աբեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԻՐԱՒԱԳԷՏ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ ԱՐՏԱՒԱՋԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆ

(CONSEIL - JURIDIQUE)

179 **Rue de Vaugirard. Métro: Pasteur. Tél, Ségur: 74-14**

Կը ստանձնէ ամէն կարգի դատական գործեր եւ անձամբ կը պաշտպանէ Հաշտարար եւ Առեւտրական Դատարաններու առջեւ:

Ցաջող կերպով կը կատարէ փողոցային արկածներու հետապնդումները եւ Հպատակութեան բոլոր գործողութիւնները:

Անթերի խմբագրութիւն եւ վաւերացում Ընկերութեանց կազմական կանոնագրի, վարձակալութեան պայմանագրերու, ամէն կարգի օրինական թուղթերու, խնդրագիրներու եւ նամակներու:

Դիմումներ լուսադոյն եղանակով հարթելու համար ամէն դժուարութիւն:

Մասնաւոր պայմանով կը ստանձնէ տան վարձքերու գանձումը եւ առ՝ատարակ գանձումը ամէն առնելիքի:

Կ'ընդունի առաւօտները ժամը 10էն 12 (բացի Երեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերէն) ամէն երեկոյ ժամը 6էն 8 և ժամադրութեամբ:

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

— *Կը փնտռեմ ծնողքս՝ Թոքնուզի Աբթին (Ալթըփարմակ) եւ Վարդուհի Պարսամեան, 1914ին Մարաշի ճամբով աքսորուած են դէպի անապատները: Կը խնդրուի վերապրող Թոքնուզցիներէն հետաքրքրուիլ սոյն փնտռտուքով: Ոյշ եւ տոյգ տեղեկութիւն տուողին կը նուիրեմ մէկտարեկան ցառաջ, վեցամեայ Ագդակ եւ 300 ֆրանք նուիրատուութիւն Արաքսի եպաժաճեան Marchand Pantoufles, Rue d'Italie. La Tour du Pin Isère. (France):*

Կը խնդրուի Արտաուահամանի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել իմացնել Տիկին Լուսիա Մատճեանի, Rue d'Italie, 18, La Tour da Pin, (Isère) France.

— *Կը փնտռեմ եղբայրս Քրիստոգլիի Լեւոն Գարբնճեան, մանուն՝ Վերոն, հօր անուն՝ Կարապետ, եղբօր անուն՝ Հաճի Միքրոն ծնած 1905ին Թօքատ: 1915ի տարագրութեան տեսնուած է Ծրունճլի Մալաթիոյ շրջան: Ոյշ տոյգ եւ տեղեկութիւն տուողին կը նուիրեմ մէկ տարեկան ցառաջ, վեցամեայ Ագդակ եւ 300 ֆրանք նուիրատուութիւն իմացնել Արաքսի եպաժաճեան Marchand Pantoufles, Rue d'Italie. La Tour du Pin Isère. (France):*

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ. ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԾՁԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 11 ՅՈՒՆՈՒԱՐ SAMEDI 11 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3009

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԱՂԱԳՍ «ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ»

Կոչ մը եւս, Մարսէյլէն,— «յանուն Վասպուրականի Վերաշինուց երկաս Միութեան», որ ընդհ. ժողով պիտի գումարէ այսօր, 11 յունուար:

Ուրեմն, «Վասպուրական մեր աշխարհ»ն ալ երկուքի բաժնուած: (Ունին, արդէն, Հայրենակցական մը, Մարսէյլի մէջ):

Ինչո՞ւ այս նոր Միութիւնը: Թող իրենք բացատրեն.

— «Սիրելի հայրենակիցներ, Արեւմտեան Եւրոպայի այս մշակաւէտ երկիրներուն մէջ, մանաւանդ տնտեսական տագնապի ամենասուր եպահոգային, մանաւանդ՝ աւելորդ է յիշեցնել, գաղտնիք չէ եւ մանաւանդ՝ որ ընդհանրապէս Հայերիս եւ մասնաւորապէս մեր հայրենակիցների ողորմելի վիճակը, տնտեսական ամէն տեսակ բարդութիւնների հետ միասին: Գաղտնիք չէ մանաւանդ, որ այսօր միայն Մարսէյլի մէջ, մեր հայրենակիցներէն տասնեակ ընտանիքներ, չհասուրութեան դաժան ճիրանների մէջ, աղքատութեան ամենավերջի ծայրին հասած՝ գթութեան եւ փրկութեան են կարօտ: Փաստեր կ'ուզէ՞ք, մտէք բանի մը անգործ ընտանիքների յարկի տակ, եւ պիտի տեսնէք, որ վերեւ յիշածներից աւելի վատթարագոյն է անոնց վիճակը: Ամէն չարիքէն յետոյ, որպէս արհաւիրք, ձեր առաջ կը պատկերանան աւելի տաժանելին՝ հիւանդութիւն ... եւ այսպէս անվերջ թշուառութիւն եւ թշուառութիւն ...

Ինչպէս ծանօթ է շատերին, նախապէս առաջարկութիւններ եղած էին Մարսէյլի մէջ ունեցած Վասպուրականի Միութեան Ընդհ. ժողովին, վերակազմել Միութիւնը, եւ որպէս Վերաշինուց եւ Խ. Հայաստանի բարեկամ, ներկայանալ համապատասխան մարմիններին, առ այն՝ որպէսզի հնարաւորութիւն ունենան մեր հայրենակիցները եւս ներգաղթին մաս կազմեն. եւ այդպիսով փրկութեան եզր մը գտնել: Բայց միշտ ապարդիւն»:

Այս հիման վրայ, խումբ մը երիտասարդներ ձեռնարկեր են կազմելու «Վերաշինուց»ը, «առանց կուսակցական որ եւ է խտրութեան եւ միշտ փոխադարձութեան նպատակով ստեղծուած»:

Ու կը հրաւիրեն «բոլոր մարդկային հոգի եւ զգացմունք ունեցող Վասպուրականցիները» համախմբուիլ նոր կազմակերպութեան շուրջը, հետեւեալ առաջադրութեամբ.— «Առայժմ մասնակի, իսկ ապագային զանգուածային ներգաղթով եւ վերաշինութեամբ զարկ տալ Խ. Հայաստանի մէջ կատարուող չինարարութեան, որ պիտի լինի իրրեւ վերջին հանգրուան, մեր ցան ու ցրիւ եղած եւ տառապած ժողովուրդին»:

Ինչպէս կը տեսնէք, բաւական համեստ է ծրագիրը,— ճիշդ այն ինչ որ նախատեսուած է բոլոր Հայր. Միութեանց կողմէ:

Առ հասարակ բոլոր «Վերաշինուց»ները իրրեւ հիմնական ծրագիր կ'որոշեն նոր ասան չինել: Եւ ծագած պատահարներուն դէմառած մէկ պատճառն ալ այդ է:

Մարսէյլի նոր Միութիւնը չունի «նոր Վասպուրական»ի ծրագիր, գոնէ դատելով այս կոչէն: Կը նշանակէ թէ կշռած է իր ուժերը: Ուրեմն պիտի գոհանայ աշխատելով հայրենիքի վերաշինութեան եւ ընծայելով բարեկամական հաւասարիքներ:

Հիմա որ ծանօթացաք նոր Միութեան եւ անոր առաջադրութեանց, անշուշտ պիտի հարցնէք,— Իսկ բուն Հայր. Միութի՞ւնը. ան հակառա՞կ է այս առաջադրութեանց:

Հարցումը կրնաք ուղղել բոլոր Հայր. Միութեանց, «Հարազատ» կամ «Վերաշինուց»: Եւ միեւնոյն առեն պրպտել իւրաքանչիւրին ծրագիր – կանոնագիրն ու գործունէութիւնը:

Շատ քիչ են հիմնական տարբերութիւնները: Առ հասարակ բոլորին ալ մտահոգութիւնը մէկ է,— ի՞նչպէս կանգուն պահել իւրաքանչիւր նահանգի մնացորդները, եւ փրկել տարագրութեան չարիքներէն:

Բուն տարբերութիւնը — վերջերս ներարկուած պատուաստ մը— «քաղաքագիտական» է:

Այդէն Միութեան մէջ ալ կը գտնուին բարեմիտ կամ կարճամիտ մարդիկ, որոնք բաներ մը լսած, բայց լաւ չեն հասկցած: Եւ կամ, խորամէտ գտնուցած՝ իրենց Հայր. Միութեան ապիկարութենէն, կը կարծեն թէ կարելի է բարիք ստանալ անուն փոխելով, փոխանակ փոխելու եւ աշխուժացնելու գործունէութեան մեթոտները:

Ի՞նչ խօսք որ այսպիսի վիճակներու մէջ, աւելիէն կ'օգտուին պղտոր մարդիկ, որոմ ցանելու եւ ճղճիմ բանալու համար:

Օրինակ՝ Տարօն – Տուրուբերանի խնդիրը:

Իոլորդ ալ քիչ – չատ գաղափար ունիք Հայր. Միութեանց, բայց մանաւանդ Տարօնի մնացորդներու մասին:

Ինչ որ ողջ մնացած է Մամիկոնեանց աշխարհէն, կը գտնուի Հայաստան, բռնելով ամբողջ շրջան մը (Արագած): Մնացեալ մեծամասնութիւնը ցրուած է ի սիւրս աշխարհի, եւ մանաւանդ Սուրիա:

Լսել կ'ուզենք թէ Տարօնցիները մեծ համրանք մը չեն կազմեր Ֆրանսայի մէջ, եւ ընդհարնապէս բանուորներ են: Ուրեմն չունեւոր:

Աբդ, այս Միութիւնը իր պատգամ. ժողովը գումարեց վերջերս: Անոր եռեւէն՝ ուրիշ մը, նախաձեռնութեամբ ափ մը դժգոհներու (8 դեկտ. 1935):

Ի՞նչ ընելու համար,— նոր Տարօն չինելու: Ի՞նչ միջոցներ – բով: Տուրք հաստատելով,— 10,000 ֆրանք՝ Մարսէյլէն, 8000 Փարիզէն, 6000 Տէսինէն, 4000 Լիոնէն, 2000 Վիէննէն: Գումար՝ 30,000 ֆրանք:

Ողբերգութի՞ւն թէ պաեչա: Կը խօսինք դեռ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԵԿ ՄԻԼԻՈՆ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀՈԳԸ

Ազգերու Դաշնակցութիւնը օգնութիւն կը ստանայ

Ազգերու Դաշնակցութեան իրաւասու օրկանը յունուար 9ին որոշեց պատուիրակութիւն մը ղրկել Մ. Նահանգները, նիւթական աջակցութիւն խնդրելու համար: Առ նուազն մէկ միլիոն փախստականներ անելի մը մտանած են Ազգաժողովը, իրենց իրաւական վիճակին անորոշութեամբ եւ նիւթական թշուառութեամբ: Պատուիրակութիւնը ճամբայ պիտի ելլէ յունուար 15ին: Այս առթիւ հրապարակուեցաւ տեղեկագիր մը, որ կ'ըսէ թէ աւելի քան մէկ միլիոն բռնագաղթ կամ կամաւոր տարագիրներ ցրուած են ի սիւրս աշխարհի: Մինչեւ որ կարելի ըլլայ նոր կազմակերպութիւն մը ստեղծել այս հարցածականներուն վիճակը բարւոքելու համար, անհրաժեշտ կը համարուի Նանսէնեան գրասենեակը չարունակել մինչեւ յառաջիկայ սեպտեմբեր, երբ կը գումարուի Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովը: Այդ ժողովն է որ պիտի որոշէ աեւական ձեւի մը վերածել մշտական կարգադրութիւնը, կամ բոլորովին նոր ծրագիր մը առաջարկել:

Համաձայն հրատարակուած տեղեկագրին, փախստականներու ներկայ թիւն է.— Ռուսեր՝ 700—800,00, Հայեր՝ 240,000, Գերմաններ՝ 80—100 հազար, Ասորիներ՝ 7000, Սարցիներ՝ 3–4000, Թուրքեր՝ 150 (ծանօթ սեւ ցանկը):

Նանսէնեան գրասենեակը 1927էն 1934 իր եկամուտներէն ծախսած է 2,685,000 զուիցերիական ֆրանք: Հիմա որ գերման փախստականներն ալ աւելցած են միւսներուն վրայ, եկամուտները չեն բաւեր ծախքերուն: Մանաւանդ որ, հիթլէրական իշխանութիւնը աւելի խստացուցած է հակահրէական օրէնքները եւ առնուազն 100,000 Հրեաները եւս պիտի հեռանան Գերմանիայէն: Այս առթիւ տեղեկագիրը կը թելադրէ որ զանազան երկիրներ աւելի արդար բաժին մը ըստանձնեն, այս փախստականներուն հոգատարութեան համար:

Նշանակուած պատուիրակութիւնը պիտի ջանայ Մ. Նահանգներու պաշտօնական եւ կէս-պաշտօնական կազմակերպութեանց ուշադրութիւնը հրաւիրել մասնաւորապէս հրեայ փախստականներու կացութեան մասին: Ինչպէս գրած էինք, ուրիշ պատուիրակութիւն մըն ալ Անգլիայէն ճամբայ ելած է, տասը միլիոն անգլ. ոսկի հաւաքելու համար, իւ նպատակ 100,000 Հրեաներու փոխադրութեան եւ տեղաւորման: Ազգերու Դաշնակցութեան տեղեկագիրը տեղաւորման յարմար վայր մը կը նկատէ Հարաւ. Ամերիկան, եւ այս առթիւ մասնաւորութիւն յայտնէ գրոց - բրոց տարածքներու մասին, որոնց մէջ կը գտնուին ականաւոր հեղինակներ, գիտնականներ եւ արուեստագէտներ, ինչպէս եւ ուսանողներ: Եւ կ'եզրակացնէ.— « Եթէ ասոնք լքուին, կրնան վտանգել քաղաքակրթութեան էական չահերը »:

Իտալացիներու դառնութիւնը Անգլո-Ֆրանսական նաւատին ցոյցին առթիւ

Իտալական մամուլը չի ծածկեր իր դառնութիւնը՝ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի տորմիղներուն համախմբման առթիւ, որուն մանրամասնութիւնները հրատարակած էինք երէկ: Այս առթիւ արուած պաշտօնական բացատրութիւնները ղէսանագիտական կը համարուին: Ամէն պարագայի մէջ, եթէ Ֆրանսայի բարեմտութեան հաւատացողներ կան, Անգլիոյ հանդէպ միշտ ալ վերապահում կը տիրէ: Թերթերը քիչ մը «զարմանալի» կը գտնեն երկու տորմիղներուն «հերթական պը ցոյներու զուգադիպութիւնը », ճիշդ այն օրերուն երբ պիտի գումարուին Ազգերու Դաշնակցութեան յանձնախումբերը, իտալեւհապէշական խնդիրը քննելու համար: « Լաւօրօ Ֆաշիստա » կը հարցնէ թէ ինչո՞ւ քանի մը չաբաթ եւս չսպասգուեցան Ֆրանսայի նաւային մարզանքները : « Թրիպունա » եւս ընդունելով հանդերձ Ֆրանսայի ծովային նախապատրաստութեան հերքումը, դիտել կուտայ . — « Իտալիոյ հանրային կարծիքը չի կրնար դիւրաւ մոռնալ թէ անցեալ օգոստոսին, երբ անգլիական տորմիղը կը համախմբուէր Միջերկրականի մէջ, բրիտանական կառավարութիւնը քանիցս ապահովութիւններ տուաւ, համոզելու համար թէ այդ համախմբումը ուրիշ նպատակ չունի բայց եթէ ռազմափորձեր կատարել»:

Կառավարութիւնը նկատելով որ անհամութիւններ կրնան ծագիլ այս բանակոչներէն, հանդարտեցուցիչ յայտարարութիւններ հրատարակից արտաքին նախարարութեան միջոցաւ:

*** Հռոմի անգլիական դեսպանը, որ Լոնտոն կը գտնուի, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետին եւ արտաքին նախարարին հետ: Կը կարծուի թէ Պ. Իդըն կարգ մը հրահանգներ տուած է դեսպանին, անոր վերադարձին առթիւ, որ տեղի պիտի ունենայ 7 — 8 օրէն, Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովէն առաջ: Տարբեր յայտնի չէ Անգլիոյ բռնելիք դիրքը: Իրազեկներ կը հաւատան թէ անգլիական կառավարութիւնը չուզեր նախաձեռնութիւն ստանձնել, նոր պատիժներու տնօրինութեան առթիւ :

Զանազան յուներ պատերազմի դաշտեն

Հազէչական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ իտալական բանակը ընդհ. յարձակողականի մը ձեռնարկած է, Տոլոյի շրջանին մէջ (հարաւային ճակատ): Իտալական հրամանատարութիւնը լուութիւն կը պահէ:

Դարձեալ հազէչական աղբիւրէ պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ Պալիի շրջանին մէջ պատուած է իտալական ջոկատ մը, բազմաթիւ մեռեալներ եւ վիրաւորներ ձգելով:

*** Զպահներու պատրիարքը, որ եգիպտոս կը նստի, բողոքագիր մը ուղղեց հազէչական եկեղեցիներու կործանման առթիւ, պատճէնը ղրկելով Ազգերու Դաշնակցութեան:

*** Գերմանական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ իտալական Թիրոլի շրջանին մէջ ըմբոստացած է ալպեան կին ուրներու դունդ մը, մերժելով ռազմաճակատ երթալ: Տրուած լուրին համաձայն, երկու կինուորներ սպաննուած են իրենց սպաներուն կողմէ եւ 500 հոգի չոգեկառք առաջնորդուած են խիստ հսկողութեամբ: Սակայն կինուորները նորէն ըմբոստացած են, վարկաբեկիչ կանչեր արձակելով պատերազմին եւ Մուսոլինիի դէմ եւ պատռելով անոր պատկերները: Հինգ հարիւր կինուորներէն մեկնելու հրամանին համակերպած են միայն 18 հոգի:

Իտալական կառավարութիւնը վճռակաս կը հերքէ այս լուրերը, «խայտառակ սուտեր» կոչելով զանոնք: Այս հերքումը ձայնասփիւռով ալ տարածուեցաւ, քանի մը անգամ եւ 17 լեզուներով:

ՕՐը ՕՐԻՆ

« ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐը »

—•—

Երբոր դ տարին է որ Ֆր. կ. խաչը կը կազմակերպէ «Մանուկներու Օրը »: Աւելի ճիշ՝ մէկ տարիէն միւսը :

Բուն կեդր. վարչութեան ձեռնարկէն առաջ, «Օր»ը տօնուեցաւ գանազան վայրերու մէջ, կ. խաչի դրօշին տակ,— Լիոն, Վիէն եւն.: Նաեւ նախաձեռնութեամբ տեղական միութեանց (Բաշաճ, Առնուվիլ, Մարսէյլի արուարձաններուն մէջ եւն.):

Վաղը, կիրակի, Փարիզի օրն է, նախաձեռնութեամբ կ. խաչի Շրջ. վարչութեան եւ մասնակցութեամբ ութ մասնաճիւղերու:

Ձ՝ֆ հրնուիր տեսնելով արագ ծաւալումը այս գեղեցիկ նորութեան, կեդրոններէն մինչեւ ամէնէն խոնարհ գիւղերն ու արուարձանները:

Անշուշտ կրկնապատիկ աւելի տպաւորիչ պիտի ըլլար ձեռնարկը, եթէ կատարուէր ամէն տարի միեւնոյն շաբթուն: Օրինակ՝ դեկտեմբերի վերջին կամ յունուարի առաջին շաբաթը: Եւ մօտաւորապէս նոյն ծրագրով:

Բայց,— մի՛ մոռնաք որ «դրսեցի» ենք եւ ամէն բան մեր կամքէն կախուած չէ:

Կը բաւէ որ չպակսի նախաձեռնութիւնը, եւ հետզհետէ ոչ միայն շարժումը կը ծաւալի, այլեւ կը լրացուին պակասները:

Կ'ուզէի հաւատալ թէ, գոնէ այս նախատին վրայ··· «Վերաշինուց»ներ չեն բուսնիր, ի սէր Մանուկ - Արեւին :

×

Ուրեմն, վաղը, կիրակի, կ. խաչի Շրջ. վարչութիւնը պիտի կազմակերպէ իր «Մանուկներու Օր»ը : Ամբողջ ժամեր, Հայկակներն ու Հայկուհիները են որ պիտի փայլին բեմին վրայ եւ ամենց վրայ նայելով, մենք ալ պիտի ուզենք մանկանալ, պահ մը :

— Ո՞րքան խաղալիկներ գնած էք, հարցուցի վարչութեան մէկ անդամին :

— Առաջին տարին **250** հատ գներ էինք, չբաւեց: Անցեալ տարի գրեթէ կրկնապատկեցինք: Այս անգամ գնած եւ թուղթէ տոպրակներու մէջ տեղաւորած ենք հինգ հարիւր խաղալիկներ: Պիտի բաժնենք նաեւ ուտելիք:

— Իսկ այդ բոլորին ծա՞խքը:

— Կ. խաչը ինք ստանձնած է : Կը տեսնէք արդէն, իւրաքանչիւր մուտք պիտի գանձուի միայն երկու ֆրանք, այն ալ չափահասներէն: Շա՞տ է տարին մէկ անգամ խնդացնել հանի մը հարիւր մանուկներ, մանչ թէ աղջիկ: Եւ մանաւանդ ստեղծել հայկական մթնոլորտ: Գիտէք որ հարիւրաւորներ, մինչեւ անգամ հոյլ - եղբայր ֆրանսերէն կը խօսին իրարու հետ, եւ հետզհետէ կը խորթանան··· երանի՛ թէ միջոցներ ունենայինք հարիւրներու փոխարէն հազարներ փրկելու :

Այդ միջոցնե՞րը : Ամէն տեղ եւ ամէն առկատի վրայ :

Կ. խաչի անդամուհիները ոչ կտակի կը սպասեն, ոչ ալ «ազգային բարեբարս»ներու: Անոնց ամբողջ դրամագլուխը կը կազմեն հաւատիմն ու աշխատանքը եւ բոլորին մատչելի աղբիւր մը,— անդամավճար: Կաթիլ - ներ՞ը:

Ձեր ձեռքն է առուակներու վերածել կաթիլները :

Վ.Ա.Հէ

Նաւատին խորհրդաժողով ձախողեցաւ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ նաւային խորհրդաժողով հոգեվարք է, եւ անելէն ազատելու միակ միջոցը կը համարուի յետաձգել զայն: Ճափոն պնդելով հաւասարութեան սկզբունքին վրայ, չուզեր մասնակցիլ, որով ժողովին արժէքը մեծապէս կը նուազի: Անգլիա եւ Մ. Նահանգները կ'ուզեն միայն իրենց վերապահել դերակշռութիւնը (5 — 5): Ճափոնի ծրագիրը մեկզի դրուած ըլլալով , խորհրդաժողովը վերջերս կը քննէր անգլեւամերիկեան ծրագիրը, բայց այս անգամ ալ Ֆրանսա եւ Իտալիա առարկութիւններ ըրին, այնպէս որ ժողովը անելի մատնուեցաւ:

Աւելորդ է յիշեցնել թէ իւրաքանչիւր պետութիւն կը չարունակէ իր սպառազինութիւնները , « պարապ վախի խաղալիկ » համարելով ժողովները:

Հատարաքական դաշնակցութի՞ւն

Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ թերթերը նորէն կ'արծարծեն համարաբական Դաշնակցութեան խնդիրը, զոր յղացած էր հանգուցեալ զնդապետ, Լորընս, իր «Իմաստութեան եօթը սիւները » գրքին մէջ: Այս միջոցին զինադադարի տեսակէտէն մեծ նշանակութիւն ունի Սուրիոյ եւ Իրաքի միացումը, որ կը նշանակէ Միջերկրականի ելք մը Պաղտատ պիտի այցելէ մօտերս, ուր յարձակման գաղափար մը կնքելու եւ ահմանադրեալ կարգադրելու համար: Եթէ համաձայնութիւն գոյանայ, պիտի միանան Հիճազը, Ասիրականները, Եմէնը եւ Անդրյորդանանը :

Իտալացիական հաստատարանը փակուեցաւ

Անցեալ նոյեմբերին իտալացիական համալսարանի ուսանողները բուռն ցոյց մը կատարեցին դատախազ Փրօֆ. Ժէզի դէմ, որ Եթովպիոյ իրաւագէտ խորհրդականի պաշտօնը վարած էր Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ: Այս պատճառով ընդհատուեցաւ փրօֆէսօրին դասընթացքը : Հինգշաբթի առաւ պիտի վերսկսէր դատախազութիւնը եւ վարժարանին վերատեսուչը ամէն զգուշութիւն ձեռք առնելով ղէպի Գ. տարուան ամփիթատրոնը առաջնորդէց Փրոֆէսօրը: Բայց Պ. Ժէզ հապճեպ հեռացած, ուսանողները թշնամական ազդակներ արձակեցին եւ մարզը հարկադրեցին դասարանները փակել համալսարանը, ցնորհնութիւն: Այդպէս ալ եղաւ:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԱՒ

ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍԸ 5էն 4 առհարեւրի իջեցուց զեղչի սակը: Դեւ. երկու չաբաթ առաջ էր որ 6էն 5ի իջեցուց:

ՄԱՀԱԹՄԱ ԿԱՆՏԻ, Հնդիկ փիլիսոփայ - յեղափոխականը, ծանրապէս հիւանդ է, արեան ճնշումը աւելցած ըլլալով: Բժիշկները արդիւնած են որ եւ է փիղիքական կամ մտաւոր ճիգ կինը կը հակէ անարին մօտ :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵ-ՐՈՒՆ ԹԻՒԸ 522,000 հոգի աւելցած է դեկտեմբերի ընթացքին: Այժմ ընդհ. թիւն է 2,507,000: (1935 դեկտ. 31):

1934 դեկտ. 31ին 2,604,000 էր, իսկ 1932ին՝ հիթլէրական իշխանութեան հաստատումէն մէկ ամիս առաջ՝ 5,770,000: Կարգ մը անձնդեղչներու նուազումը անտանելի չափերու հասած է: Հաւկիթի վաճառումը սահմանափակուած է միայն հիւանդնե-

(Շար.-ը կարդալ Գ. Էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՐՑԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԸ

ԿԸՆԴՐԿՎԻ Գ. ՅԱՐՈՒՆՅԱՆԻՆ

Սիրելի՛ ընկեր Գ. Յարունյան,

Ընդունեցինք ձեր նամակը, որ գրած էիք Հայկական Սոցիալիստական Հայրենիքի հարցական հարցազրույցի առթիվ։ Ձեր նամակը կարդացինք ուշադրությամբ։ Ձեր նամակի մեջ դուք ձեր կարծիքն էիք հայտնում այն մասին, թե ինչպիսի՞ պետք է լինի Հայկական Սոցիալիստական Հայրենիքի հարցական հարցազրույցը։ Ձեր կարծիքով հարցազրույցը պետք է լինի «ոչ ֆորմալ, ոչ ձանձրալի, ոչ ձեռնարկական, ոչ ձեռնարկական, ոչ ձեռնարկական

ԱՐՏԱՍԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԸ

ԱՐՏԱՍԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԸ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒՄ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԸ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒՄ

— ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԸ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒՄ —

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԸ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒՄ

րուն։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ չարունակելով իր հաշտարար քաղաքականութիւնը, յանձնարարեց վերահաստատել 5000 պետական պաշտօնեաներ, որոնք արձակուած էին նախորդ կառավարութեանց կողմէ։ Այս առթիւ Թագաւորին դէմ դարձած է Զօր. Քոնտիլիս։

300 ՀԱՆՔԱԳՈՐԾՆԵՐ չորս օրէ ի վեր փակուած են Պելկրատի մօտակայ հանքի մը մէջ, բողոքելով խումբ մը ընկերներու արձակման դէմ։

ԳԵՐՄԱՆՈՒՀԻՆԵՐԸ ՍՊԱՐՏԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ պէտք է վարեն այսուհետեւ, համաձայն կիներու Աշխատանքի Միութեան։ Արգիլուած է գործածել օծանելիք, զարդարուն զգեստներ եւ արդուզարդ։ Պէտք է պառկին կարծր անկողիններու վրայ եւ մոռնան ծոխ համադամները եւ հեշտ կեանքի մը սովորութիւնները։

ԶՕՐ. ՆՈՊԻԼԷ, իտալացի օդանաւորդը որ հիւսիսային բեւեռի արշաւանքէն յետոյ կամաւոր աքսորի դատապարտած էր ինքզինքը եւ Ռուսաստան կ'ապրէր չորս տարիէ ի վեր, որոշեց Իտալիա վերադառնալ եւ ծառայել իբրեւ մասնագէտ օդանաւորդ։

ԺԱՄԸ 410 ՔԻԼՈՄԵԹՐ արագութեամբ օդանաւ մը շինուեցաւ Պերլինի մէջ։ Պիտի կրնայ տանիլ 10 ուղեւոր, իրենց բեռներով։

ՍՐՏԻ ԿԱԹՈՒԱԾԷ ՄԵՌԱՒ ձօն Կիլպըրթ, շարժանկարի հռչակաւոր արուեստագէտը, որ անբաժան ընկերն էր Կրէթա Կարպոյի եւ Մարլէնէ Տիթրիխի եւ ամուսնացած չորս անգամ։ 38 տարեկան էր։

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ կը վերաբացուի երեքշաբթի օր։ Վերջին նստաշրջանն է այս։ Բոլոր հոսանքները այժմէն կը պատրաստուին նոր ընտրութեանց համար։ Շատ բան կախում ունի արմատականներու ընդհ. ժողովէն, որ պիտի գումարուի յունուար 19ին։

ՔՍԱՆ ՄԻԼԻՈՆ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻԻ փոխառութիւն մը կը փնտռէ խորհրդային իշխանութիւնը, Լոնտոնի հրապարակին վրայ։ Այս առթիւ անգլ. կառավարութիւնը պիտի փորձէ լուծել նախապատերազմական պարտքերու խնդիրը։

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ իջաւ Սիպերիոյ մէջ, սահմանէն 35 քիլոմեթր հեռու։ Օդանաւորդներէն մէկը փորձեց առեւանգել ռուս գիւղացի մը, բայց վիրաւորուեցաւ։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՇԱՎԻԼԻ Երգութեան խումբի ժողովը 11 յունուար շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ընկ. ՄՈՎՍԷՍի բնակարանը։

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 181, Cours Lafayette «Զարդարեան» գրադարանին մէջ։

կը խօսի ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ։

ՑԷՍԻՆԻ կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեքշաբթի երեկոյ Հ. Յ. Դ. տան մէջ։

կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Իշխան ենթակոմիտէի ժողովը 11 յունուար, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։

Հրապարակային բանախօսութիւն

կազմակերպուած ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Թափի Վերի սինէմային մէջ

կը խօսի՝ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Նիւթ՝ ՆԵՐԿԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Լիոնի Համազգայինի Մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ վաստակաւոր գլագէտ հրապարակագիր եւ ուսուցիչ Տէր եւ Տիկին Երուանդ Տէր Անդրէասեանի, զաւակներուն եւ պարագաներուն իրենց սիրելի որդւոյն՝ ՎԱՀԷ ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆի դառնաղէտ եւ կսկծալի մահուան առթիւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Գ. Արմենակ Աւետեան եւ զաւակունք, Այրի տիկին Սօֆի Սելոեան եւ զաւակը՝ Հրանդ Սելոեան՝ շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, նամակաւ եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին տարաբախտ

ՏԻԿԻՆ ԱՐՓԷՍԻ ԱՒԵՏԵԱՆի

դառնաղէտ մահուան առթիւ։

Լիոն, 8 յունուար 1936

×

Լիոնի Համազգայինի Մասնաճիւղի վարչութիւնը իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ իր անդամներէն Գ. Ներսէս Մուշեղեանի, որ Լիոնի նորահաստատ հայերէնի դասընթացքին հետեւող աշակերտներուն բաշխուելու համար, նուիրած է քառասուն հատ ընդօրինակութեան եւ ուղղագրութեան տետրակներ եւ 40 հատ ալ մատիտ։

կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէ անխտիր ներկայ ըլլալ։ Ներկաներուն Թիւր մեծամասնութիւն պիտի համարուի։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԲԱԼՈՒԻ Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը 12 յունուար կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, 6 rue des Petites Maries. Bar Ararasի սրահին մէջ։ կը խնդրուի Զոմօնի Մասնաճիւղէն ղրկել իրենց ներկայացուցիչը։

Յ. Հ. Կ. Խաչի Պուլվար Օտոփ եւ Լա Քրօթի ենթամասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերուհիները 12 յունուար կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Ազգային վարժարանին մէջ։

ՓԱՐԻԶԻ Տիգրանակերտի եւ Շրջ. Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 12 յունուար, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին, քաֆէ օ Բլէը տը Լիւնի վերնայարկը։

ՓԱՐԻԶԻ Տարօն Տուրուբերան Նահանգային Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 45 rue de la Défense, Իսի լէ Մուլինօ։

Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Զէնկիւլէրցիներու Հայր. Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը 12 յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Հայ Ակումբին մէջ։

REXY CINEMA (Lyon)
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.
10 Յունուարէն — Յունուար 16
Երեկոյները ժամը 8.30ին
Իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր։
Laureil et Hardy
dans «Les Chevaliers de la Flamme»
Marion Davies
dans «Peg. de mon cœur»
Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք։
Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուած գինով։

ԳՈՅԱՄԱՐՏ Օրացոյց 1936, Է. տարի

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան
ԿԱՂԱՆԴԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՆՈՒԷՐԸ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Պահանջեցէք ձեր շրջանի գործակալէն։

Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝ GAYZAK DJARAYANի, 49, Rue Nationale, Marseille. France.

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՆՈՒԷՐ ՄԸՆ է տօնական օրերու առթիւ Ց. Մ. Ֆէր-մանեանի նորատիպ շէնք հատորը՝ ԽՕՍՆԱԿ, որ կը պարունակէ շատ մը բարոյացուցիչ պատմուածքներէ զատ Ծնունդի հրապուրիչ պատմութիւններ։ Գին 15 ֆրանք։

Դիմել տպագրիչին՝ Imp. Der Agopian, 17, Rue Damesme - Paris:

Տր. Կ. Խաչի Շրջ. Վարչութիւնը

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՈՒԹԸ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը կը տօնէ

Վաղը կիրակի, 12 Յունուար ժամը 3ին

Salle HERMELի մէջ

42 Rue Hermel, Métro J. Joffrin եւ Simplon

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆԸ ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԵԱՄԲ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

Մանուկներուն կը բաժնուին նախընթրիք եւ սիրուն խաղալիկներ

ՄՈՒՏՔԸ (միայն մեծերուն) 2 ֆրանք

Ընկերահաւաքական խնջոյք

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ Հ. Յ. Դ. ԱՐԾԻՒ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

11 Յունուար շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

17 rue Levoisierի (քաշան) սրահին մէջ

Մուտք՝ 5 ֆրանք

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷ՞Ր ԿԸ ՓՆՏՌԷՔ

ԱՀԱ ՁԵԶԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԿԱՂԱՆԴԻՉԷՔԸ, ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆ ՄԸ

ՀԱՅ ՔՆԱՐ 600 ԷՋ, 603 ԿՏՈՐ ԵՐԳ

ԱԶԳԱՅԻՆ – ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՌԱԶՄԱ – ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ, ՏՈՀՄԻԿ ԵՐԳԵՐ, ՔԱՅԼԵՐԳՆԵՐ, ՍԻՐԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԶՈՒԱՐԹ ԵՐԳԵՐ, ԶԱՆԱԶԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՏՈՐՆԵՐ, ԲԱՌԱՑԱՆԿ, ԵՐԳԱՑԱՆԿ, ԵՒԱՅԼՆ։

Հրատ. «ՀՈՐԻԶՈՆ»ի։ Գին՝ 20 ֆրանք։ Դիմել՝ «ՅԱՌԱՋ»ի վարչութեան։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած՝ ՍԷՕԼԷՕԶԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ» Թատերախումբին կողմէ

12 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, Պիւրօ Թապայի սրահին մէջ, Place de la Gare, Առնուվիլ լէ Կոնէս։

Կը ներկայացուի ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆի

ԱՒԵՐՈՒՄՆ ԱՆԻ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՆ (ողբերգ.)

եւ ԵՐԵՔ ՔԱՋԵՐ (զաւեշտ)

Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք։

Երեկոյթ-պարահանդէս

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՆՃԸԼԸՔՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

11 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

13, Rue d'Issy, Billancourt

Կը ներկայացուի՝ ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԷԻ «ՆԱՄՈՒՍԸ»

կը մասնակցին տիկիններ՝ ԳԱՅԵԱՆէ եւ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, ՊՊ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ Դ. Գ. ԲԱՐԻԼՈՅՍԵԱՆ, Ն. ՊՇՏԻԿԵԱՆ, Վ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ եւլն.։

Կէս գիշերէն մինչեւ լոյս եւրոպական ու կովկասեան պարեր

Կը նուագէ ԵՓՐԱՏ նուագախումբը

Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ, կը պարէ օր. ՎԵՐՈՆԻԿ ՋԱՏԻԿԵԱՆ

Ճոխ եւ աժան պիւֆէ

Հաղորդակց. միջոց.— փորթ տը վէրսայլէն առնել 23 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Point du Jour.

ՇԱՎԻԼԻ Հ. Մ. Ը. Միութեան հանդէսը տեղի պիտի ունենայ Յունուար 26ին։ Կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՔ

ԼԻՈՆ, Զ. Փիլ.— 140։
ՏՕՄ ՏԸ ՄԷՆԻԼ, Ե. Թ.— 70։
ՓՈՆ Տ'ՕՊՆԱ, Կար.— 35։
ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Յ. Ք.— 100։
ԿԱՐՏԱՆ, Գործ.— 130։
ՔԱՎԱՅԵՈՆ, Ման.— 40։
ԼԻՈՆ, Գ. Զ.— 50։
ՍԷՆ ՔԼՕՏ, Ռուս.— 30։
ՍԷՆ ԺԵՐՎԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱ, Իշխ. Ա.— 35։
ԱՐԺԱՆԹԷՕՅ, Թ. Բալ.— 70։
ՎԻԷՆ, Տօլ.— 100։
ԺԻՒՎԻԶԻ սիւր ՕՐԺ, Սթան.—105։
ԼԱ ՍԻՕԹԱ, Մ. Կ.— 70։
ՊԱԼԱՆՔՈՒՌ, Ն. Շ.— 120։
ՍԷՆԹ ՀԻԼԷՐ, Պետ.— 35։
ՊՈՒՐԿ, Ա. Զ.— 35։
ՓԱՐԻԶ (16), Օսմ.— 35։
ՊԵՐ ԼԱ ՊԱՍԿ, Գ. Վ.— 70։
ԼԷ ՄԷ, Խան.— 140։
ՆԻՍ, Նահ.— 140։
ՄԻՐԱՆՏ, Սար.— 100։
ՌԸՆԱԺ, Վ. Խաչ.— 70։
ՓԻՒԺԷ ՍԻՒՌ ԱՐԺԱՆ, Ա. Դ.— 100։
ՄԱՐՍԷՅԼ, Խ. Ն.— 140։
ԿՐԸՆՈՊԼԸ, Օնպ.— 140։
ԼԻՈՆ, Գործ.— 745։
ԼԻՈՆ, Մոմ.— 140։
ՖՐԷԺԻՒՍ, Ս. Փիրլ.— 33.75։
ՓՐԷՕԼԻ, Մ. Յ.— 35։
ՓԱՎԻՅԵՈՆ ՍՈՒ ՊՈՒԱ, Տէր Մ.— 70։
ՍԷՆ ԺՈՒԼԻԷՆ, ՍԷՆԹ Ալպան, Մ. Պ.— 140։
ՊԵՐԼԻՆ, Ե. Տ. Մ.— 120։ Կարգադրեցինք։
ՇԱՍ, Պ. Ա.— 25։
ՔԱՆ, Տիկ. Ա. Վ.— 70։
ՎԱԼԱՆՍ, Գործ.— 270։
ՏՐԱԿԻՆԵԱՆ, Ա. Հ.— 140։
ՎԻԼԷՕՐՊԱՆ, Պետր.— 140։
ԻՍԻ, Ֆարչ.— 35։
ՇԱՎԻԼ, Մ. Ս.— 35։
ՄԷՕՏՕՆ, Մ. Գալ.— 35։
ՍԷՆ Թ'ՕՊԱՆ, Յ. Զ.— 140։
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ժամկ.— 140։
ՍԵՓԹԵՄ ԼԷ ՎԱԼՈՆ, Տօն.— 140։
ՄԱՐՍԷՅԼ, Շալ.— 140։
ՄԱՐՍԷՅԼ, Յ. Եալ.— 140։
ԼԻՈՆ, Շ. Խաչ.— 80։
ԼԻՈՆ, Լ. Պ. 140։
ԹԱՐԱՐ, Յով.— 70։
ՊԼԻՏԱ, Թոր.— 305։ Կարգադրեցինք։
ԿՐԸՆՈՊԼԸ, Ա. Թ.— 140։
ԿՐԸՆՈՊԼԸ, Պ. Ե.— 140։
ԿՐԸՆՈՊԼԸ, Ա. Փ.— 70։
ՔԱՆ, Վ. Գ.— 35։
ԹՈՒԼՈՆ, Խ. Եղ.— 90։
ՓԻԼԻՓՎԻԼ, Վարդ.— 50։
ՌՈՒԷՍ ՎԱՍԷ, Պէլ.— 140։
ՌՕՄԱՆ, Գործ.— 156.20։
ՇԱՎԱՆՈԶ, Պճար.— 35։
ԼԱՆՍԷՅ, Ա. Շահ.— 70։
ՍԷՆ ԹՐՈՓԷԶ, Զօր.— 35։
ԼԱ ՄԱՄՊՐԵԼ, Ե. Մ.— 35։
ՆԻՍ, Գաֆ.— 35։
ՄԱՐՍԷՅԼ, Գութ.— 340։
ՔԱՆՏԻԱ, Ա. Մ.— 100։
ԷՔՍ ԱՆ ՓՐՈՎԱՆՍ, Աւ. Եղբ.— 70։
ՕԶ, Ա. Պ.— 61։ Կարգադրեցինք։
ՏԷՍԻՆ, Յով. Պօյ.— 140։
ՔԵՐՄԱՆ, Յ. Ե.— 1 անգլ.։
ՇԱՎԱՆՈԶ, Խ. Մ.— 171։
ԹՈՒՐ, Մ. Ի.— 35։
ԱՆԿԷՆ, Մ. Հ.— 25։
ՍԷՆ ՓԻԷՌ, Եօր.— 70։
ՊՈՆՏԻ, Մեղ.— 70։
ՆԻՍ, Թուր.— 100։
ԱՓԹ, Քեհ.— 35։
ՎԻԼՖՐԱՆՇ, Զօլ.— 100։

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

ՍԿՍԱՆՔ ՂՐԿԵԼ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1ԷՆ

ԼԱՆՍԷՅ, Յ. Շ.
ՍԷՆ Թ'ԷԹԻԷՆ, Ա. Խ.
ՎԻԼՄՈՆՊԼԸ, Ե. Գուլ.
ԿՐԸՆՈՊԼԸ, Պ. Ե.
ԿՐԸՆՈՊԼԸ, Ա. Փ.
ԿԱԼԱՅ, Ա. Ո.
ՔՐԱՅՕՎԱ, Գ. Հ.
ՄԷՕՏՈՆ, Մ. Գ.
ՀՌՈՄ, Ս. Տ. Ա.

ԿԱՐ ՏԻՒ ՆՈՒԷՆ ԵՒ ԿԱՐ ՏԸ Լ'ԷՍԹԷՆ ՃԱՄԲՈՐԴՈՂ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ

ՍՈՒԼԹԱՆ ՆՈՐԱՐՎԵՍՏԱՆՈՑԸ

84 rue Fbg. St. Denis (Պասաժին մէջ)

ՄԷԹՐՕ Gare de l'Est եւ Chateau d'Eau.

Ձեր շահը կը պահանջէ որ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ եւ ԾՆՈՒՆԴի ձեր գնումները կատարէք, այժմէն իսկ, աւելի նպաստաւոր գիներով։

Մեր նոր բացուած նպարավաճառատունը կրնայ գոհացում տալ ամենադժուարահաճ յաճախորդներուն։

Այցելեցէք անգամ մը եւ մեր միայուն յաճախորդը պիտի դառնաք։

ՄԻ ՄՈՌՆԱՔ այցելել
Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամագործ - ոսկերիչ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՍՄԷՐԵԱՆի
(Maison E. CHARLES) Հիմնուած 1869
29, Rue MATHIS — Métro CRIMÉE
Tét. NORD 56-97 — Օտ. AJ., AV., CP., 52, 50)71

Կը գտնուին ամէն քսակի մատչելի, գրպանի, թեւի, շեմինէի, պատի եւ զարդուցիչ ժամացոյցներ, գոհարեղէններ եւ անական սպասներ, 100էն 10էն մինչեւ 20 իրական զեղչ եւ Նոր Տարւոյ առթիւ սիրուն նուէրներ։

Խղճամիտ նորոգութիւն ժամացոյցներու չափաւոր գիներով նորոգութիւն, շինութիւն եւ փոփոխութիւն գոհարեղէններու։

Կը գնենք ըլաթին, ոսկի, արծաթ եւ թանկագին քարեր։

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն։

Կիրակի օրերըեւս բաց է վաճառատունը։

ՃԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՃԱՐԱՆ «ՕԼԻՄՓ»
8, ՓՕԼ - ՊԷՌ ՓՈՂՈՑ, 8 — ԼԻՈՆ

Արեւելեան եւ Արեւմտեան համադամ եւ ախորժահամ կերակուրներ, անմահական ՏԷՆԷՕՐ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ, համբաւաւոր ԳԱՐԱՔԷՕՅԻ ՊՕՂԱՉԱ, սքանչելի ԹԱՒՈՒԳ ԿԷՕՔՍԻ, եւ ՓԱՔԼԱՎԱ՝ անպատ կարգով։ ԽՆԱՄՔՈՎ ԵՒ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԽՈՀԱՐԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ՃԱՇԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՊՐՈՒՍԱՑԻ Ս. ՊՐՈՒՍԱԼԸԵԱՆԻ
PRIX FIXE եւ A LA CARTE

Ընտանեկան հարսանեկան, ընկերական եւ հաւաքական ճաշկերոյթներու համար սպասարկութիւն մասնաւոր գիներով ճաշարանին կից ընդարձակ սրահին մէջ։ ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՒ ՎՍՏԱՀ ԵՂԷՔ ՈՐ ՏԵՒԱԿԱՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՔ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ
Նոր Տարին կը մտնենայ Նոր Օրէնքները կը պարտադրեն որ ամէն արհեստաւոր եւ առեւտրական ունենայ կանոնաւոր հաշիւ։ Տեղի չտալու համար անպատեհութեանց, դիմեցէք հաշուական եւ հարկային ԱՅՑԵԼՈՒ մասնագէտ՝ Պ. ՖԻՆՃԱՆՃԵԱՆի
65, rue de Paris à Groslay (Seine)
ՁՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ, ՉԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ.

ՎԱՐՁՈՒ Է

Կեդրոն թաղի մէջ, լուսաւոր փօշկակարի խանութ մը, 4 մեթր քառակուսի տարածութեամբ եւ ետեւը ունի սենեակ մը։ Տարեկան վարձք՝ 1800 ֆր., չարժ միայն, եւ պատրաստ յաճախորդներով։ Կան նաեւ յարակից երկու խանութներ՝ յարմար դերձակի եւ ուրիշ գործերու։ Դիմել՝ տեղւոյն վրայ 8 Rue d'Italie, Paris (13), մէթրօ՝ Tolbiac:

CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON
Ուրբաթ 10 Յունվ.էն — Յունվ. 16
Առաւօտները ժ. 2.30ին երեկոյները 8.30ին
Simone Berrian
dans Itto
Գիներ 5 եւ 7 ֆր. Location gratuite.
Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուած գինով։

ՓՆՏՌԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ
երգիծաթերթ՝ «ՄԵՂՈՒ»
փարիզի եւ շրջանի ծառաչէի ցրուիչ
Գ. ԱՒԵՏԻՍԷՆ։

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Անդրանիկի յուշարձանին շինութեան կերր. Հանգանակիչ յանձնախումբս «Յառաջ»ի միջոցաւ իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի շրջանի սքաուտներուն եւ իրենց պետին՝ Պ. Վազգէն Անդրէասեանի, որ ինքնաբուխ ցանկութեամբ մը նախաձեռնարկը եղան Անդրանիկի յուշարձանին ի նպաստ հանգանակութեան մը, Փարիզի արուարձաններուն մէջ, յանձնախումբին յանձնելով հետեւեալ գումարները.—

Անկէն-լէ Պէն 260 ֆրանք, Ալֆորվիլ 333.50, Շավիլ 79, Առնուվիլ-լէ Կոնէս 239, Սարսէլ 135, Անիէռ-Պուա Քոլոմպ 76, գումար 1122.50, նախորդ գումար՝ 8908.05, ընդհ. գումար՝ 10,030.55 ֆրանք։

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր ռաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ։

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է թարմ, մուլ, բնական անխառն խառնուր գով, եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը։

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղի՝
Մեծաքանակ գնումներու հասցէ՝
Արտօնատէր
S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX
68, Bld. des Vignes, Marseille
Tél. Colbert 58 - 10
Եւ DISTILLERIE VIAL
18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)
Tél. Plaine 09 - 95
Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ
D. N. BAHADOURIAN
82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)
Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝
M.M. H. Khatchadourian et Danielian
24, rue Assalit. Nice (A. M.)

17 Rue Damesme. PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԹՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70

(ՆՐԹՆԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԹԱՓԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՎՃԱՐՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Յրանսա եւ գաղութներ ..... 140 ֆրանք 70 ֆրանք 35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա ..... 250 » 130 ֆրանք —
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ ..... 200 ֆրանք 100 ֆրանք —

ԿԻՐԱԿԻ
12
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE
12 JANVIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3010

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՒ ԽՕՍՔ

ՓԻՉ ՄԸ ԱԻԵԼԻ ԼՈՒՐՋ

Հրաշք մը պիտի ըլլար, եթէ բոլոր նահանգներու հայրենա – կիցները կազմակերպուէին իրրեւ ամուր ցանց մը, հոգ չէ թէ կո – չը կոչուէր Հայրենակցական, միւս կէսն ալ՝ «Վերաշինաց»:

Ունի՞նք այդ մխիթարութիւնը: Ոչ:

Ամէն Միութեան մէջ ալ, ընդհանրապէս փոքրամասնութիւն մըն է որ կ'անդամագրուի: Մնացեալը կարելի է կոչել «բոլոր – տիքեան», ինչպէս քաղաքական կուսակցութեանց պարագային: Ե՛ւ կան Ե՛ւ չկան: Լաւագոյն պարագային, կ'երեւան միայն հան – դիսաւոր առիթներու մէջ:

Այնպէս որ, երբ ճեղք մը կը բացուի — երբեմն երկու — որ – դէն կազմուած Միութեան համբանքն է որ կը կոտորակուի: Հե – տեւաբար եւ կը նուազին երկուքին ալ բարոյական արժէքը եւ նիւթական կարողութիւնը:

Այս է իրական կացութիւնը գրեթէ բոլոր Հայր. Միութեանց, Ցրանսայէն մինչեւ Ամերիկա:

Զինք ժխտեր, տակաւին կան Միութիւններ, որոնք չեն վա – րակուած օրուան համաճարակէն,— «վերաշինո՛ց»: Բայց սահ – մանափակ է անոնց թիւը:

Ուրեմն, քաշքշուք եւ ուժերու վատնում՝ երկու կողմէն ալ: Եւ Թուենաւոր մթնոլորտ մը, որ ամէնէն առաջ՝ հայրենակցական կապերը կը քակէ, փոխանակ պատ մը աւելի հիւսելու, յանուն վերաշինութեան:

Երկմիտ կիյնէր Տաբօնի «վերաշինականներուն հաշիւը, նոր Տաբօնի կառուցման համար:

Տուրք նշանակելով Փարիզի, Մարսէյլի, Լիոնի, Տէսինի եւ Վիէնի իրենց կուսակիցներուն վրայ, անոնք 30,000 ֆրանքի դու – մար մը պիտի ճարեն եւ յատկացնեն նոր աւանին շինութեան:

Իրենք, Մշեցիները կը հաւատա՞ն թէ կարելի է այդ դումա – րին կէսն իսկ ճարել, ներկայ պայմաններուն մէջ, եւ առանց հաշ – ուելու ծախքերը:

Մանաւանդ որ, աւելի բազմաթիւ են բուն Հայր. Միութեան կուսակիցները, իսկ մեծ մաս մըն ալ կը մնայ միշտ անտարբեր, կամ կծկուած «բարեացակամ չէզոքութեան» պատեանին մէջ:

Անշուշտ «վերաշինականը» օգնութիւն կը սպասէ նաեւ տար – բեր շրջաններէ, մասնաւորապէս Մ. Նահանգներու Տաբօնցի – ներէն: Ուրեմն, պիտի աշխատի այդ շրջաններուն մէջ ալ կորիզ – ներ կազմել եւ ճեղքեր բանալ:

Արդ, մեր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ Մ. Նահանգ – ներու «Տաբօն – Տուրուբերան»ը — ամէնէն զօրաւորն ու օրինա – ւորը — հազիւ վեց հազար տոլար ունի մնուկը, եւ եթէ ամբող – ջովին տրամադրէ զայն, ոչ թէ աւան կամ գիւղ, այլ չատ – չատ վեց տուն կրնայ շինել (մէկ բնակարանը հաշուելով տա նուագն հազար տոլար):

Տակաւին ուրիշ խնդիր թէ, երբ Տաբօն – Տուրուբերանի մնա – ցորդները տարիներէ ի վեր համախմբած են մաս – նաւորապէս Արագածի շրջանին մէջ, այլ եւս ի՞նչ նոր աւան է որ պիտի շինուի:

Յատկապէս ծանրացանք այս կէտին վրայ, իրրեւ իրագիտա – կան դաս: Նոյն օրինակին վրայ կրնաք չափել չատ մը «Վերաչի – նաց»ներ,— մեծամասնութիւնը:

Հայրենակցականները պէտք չէ՞ զրպարտին վերաշինութեամբ:

Ընդհակառակն: Եւ անոնք որ հակավերաշինական տրամա – դրութիւններ կը վերագրեն միւս Հայր. Միութեանց, միեւնոյն աւեն զգուելի բանաարկութիւններ ուղղելով Դաշնակցութեան եւ անոր մամուլին դէմ, պարզապէս «կեավուր»ի եւ «իսլամ»ի պատ – մութիւններ է որ կը հոլովեն: Անոնք ի զուր արիւն կը պղտորեն, ամէնէն առաջ իրենց տունը քանդելով:

Հարցը այս է,— Հայր. Միութիւնները պիտի ձգտին ան – վթար պահել իրենց անկախութիւնը, զգուշանալ քաղաքական մարզանքներէ, բազմապատկել իրենց ուժը, ու գործել ե՛ւ հայ – րենիքին ե՛ւ Արտասահմանի համար:

Անոնք մէկ ծայրէն միւսը չպիտի երթան, կա՛մ բոլորովին «վերաշինաց» խաղալով, եւ կամ հասարակ Աղքատախնամի վե – րածուելով:

Անոնք պիտի համախմբեն իրենց ուժերը, ոչ միայն գիւղ գիւղ, աւանէ աւան, եւ քաղաքէ քաղաք, այլ եւ նահանգէ նա – հանգ, վերածուելով շրջանային Միութեանց պատկառելի ցանցի մը: Եւ սերտ կապ մը պիտի հաստատուի Միութենէ Մի – ութիւն, որպէսզի կարելի ըլլայ խնայել չափազանց դրական, չօշափելի ծառայութիւններ մատուցանել ե՛ւ հայրենիքի ե՛ւ տարագիր բազ – մութեանց:

Այդ պարագային է որ, կը դիւրանայ, նաեւ, վերաշինու – թեան աշխատանքը:

Շատերը որ «վերաշինաց» կը հոլովեն իրենց 15–20 անդամ – ներով եւ 5–10,000 ֆրանքներով, տարրական զգուշութիւն անգամ չունին ոչ թէ աւանի մը, այլ հասարակ բնակարանի մը կառուց – ման պայմաններու մասին:

Անոնք չեն գիտեր որ, Հայաստան միայն քար ու հող ունի, շինութեանց համար, եւ սակայն ծախսած է դուրսէն — Յ. Միութենէն — գնել միւս նիւթերը, փայտէն մինչեւ գամը:

Անոնք չեն գիտեր թէ խորհրդային իշխանութիւնը չինանիւ – թերը նախընտրաբար կը յատկացնէ «պլանային» գործունէու – թեան, փշրանքներ սահմանելով միւս շինութեանց:

Ի վերջոյ ո՞ւր պիտի յանգի մեր հայրենասիրական եւ քաղա – քական գիտակցութիւնը, եթէ առաուն կանուխ արթնցողը «վե – րաշինաց» մը թիկ, ուի մը արբանեակներով, իրրեւ բարի վա – րուց վկայական եւ մտքական բանալի ...դռնբացէքի:

Քիչ մը աւելի լուրջ, եւ աւելի պատասխանատու:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸ ԿԱՍԿԱԾԻ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԷՆ ԵՒ ՃԱՓՈՆԷՆ

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ ՊԸՆՈՒԱ ՏԱԶԻ
LE COMMANDANT BENOIST D'AZY

որուն «Արեւելեան Լեգէոնի պատմութիւնը» պիտի հրատարակենք գշ. օր:

Նոր վարչ՝ սպառազինութեանց յաւելման համար

Ցունուար 10ին բացուեցաւ Յ. Միութեան կեդր. գործադիր կոմիտէին (խորհրդարան) նստաշրջանը, որ պիտի տեւէ վեց օր: Այս առթիւ երկար ճառ մը խօսեցաւ Պ. Մոլոթով, գոր – ծադարներու խորհուրդին նախագա – հը, պարզելով ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը: Միջազգային կացութեան առթիւ, նախագահը յայ – տարարեց թէ Յ. Միութիւնը թունդ խաղաղասիրական յարաբերութիւններ կը մշակէ բոլոր երկիրներու հետ, բայց քննադատեց Գերմանիոյ, Լե – հաստանի եւ Իտալիոյ ընթացքը, ազ – դարարելով թէ ով որ յարձակողա – կան քաղաքականութիւն մը կը վարէ, պիտի ուտէ իր գլուխը: Բացատրեց թէ խորհրդային իշխանութիւնը կ'ու – զէ լաւագոյն յարաբերութիւններ մը – շակել Գերմանիոյ հետ, բայց վարչա – պետ Հիթլէր իր գրքին մէջ գրած է թէ վճռած են նոր հողեր գրաւել, տարածուելով դէպի արեւելք: Ինք այս պարագան յիշեցուցած էր անց – եալ տարուան ժողովին մէջ, բայց Գերմանիա չպատասխանեց, ուրեմն կը հետեւի թէ անխախտ կը մնայ իր այդ քաղաքականութիւնը: « Գերմա – նիա սպառազէն բանակատեղի մըն է եւրոպայի սրտին վրայ, հետեւաբար կը վտանգէ ամբողջ ցամաքային եւ – րոպայի խաղաղութիւնը »:

Ճափոնի մասին Մոլոթով ըսաւ թէ ծախելով արեւելեան Չինաստանի եր – կաթուղին, Խորհրդային Միութիւնը իր խաղաղասիրութիւնը կ'ապացու – ցանէր, բայց Ճափոն մերժեց ատո – րագրել ոչ – յարձակման դաշինք մը, ընդունիլ սահմանային չանճնաժողո – վի մը առաջարկը եւ չարունակ կը բռնաբարէ Յ. Միութեան եւ Ման – չուրիոյ սահմանագիծը: Այս առթիւ յայտարարեց թէ գերմանեւճափոնա – կան գինակցութեան մը լուրերը «ան – ապատելի» չեն, քանի որ երկու եր – կիրներն ալ հրաժարած են Ազգերու Դաշնակցութենէն եւ հաւասարապէս յարձակողական նպատակներ ունին: Այս առթիւ հեգնութեամբ յիշեց նա – եւ Ուրուկուէյի յարաբերութեանց խզումը:

Իրրեւ եղրակացութիւն, Մոլոթով պահանջեց աւելցնել զինուորական եր – մացոյցը, նոր սպառազինութեանց համար:

Ներքին քաղաքականութեան մա – սին, Մոլոթով բարգաւաճ տարի մը նախատեսեց, ինչ որ յառաջ պիտի բերէ բարելաւում կենցաղի:

Մահացու կուիւներ քոլոր ճակատներուն վրայ

Հապէշական աղբիւրէ կը հետաքր – քրեն թէ կառավար կռիւներ տեղի ունե – ցած են Տոլոյի մօտ (հարաւային ճա – կատ), ծանր կորուստներ պատճառե – լով երկու կողմերուն ալ: Կ'ըսուի թէ Իտալացիները յառաջ խաղացած են քանի մը քիլոմեթր եւ Ռաս Տէսթա օգնական ուժ պահանջած է: Սպան – նուած են 200 բնիկ զինուորներ, ի – րենց Իտալացի սպաներով:

Քարալլէի ճակատամարտի մասին հասած մանրամասնութիւնները կ'ըսեն թէ կռիւը կատաղի հանգամանք ու – նէր, բայց Հապէշները յաջողեցան յաղթել, գրաւելով վեց հրասայլ, 9 գնդացիր եւ անթիւ հետազրի գոր – ծիք մը:

Թիկրէյի ճակատին վրայ, Իտալացի – ները ետ մղած են հապէշական զօրա – մաս մը, ծանր կորուստներ պատճա – ռելով:

*** Հակառակ իտալական հերքում – ներուն, հապէշական աղբիւրէ կը պնդեն թէ եգիպտական Կ. Խաչի երկ – րորդ հիւանդանոց մը եւս կրակի բա – նուած է Իտալացիներու վրդմէ:

Հռոմէն կը հերքեն այն լուրը թէ սպարապետը օգնական ուժ պահան – ջած է:

Անգլիա եւ Եգիպտոս կը բանակցին

ՏՈՎԱՅԻՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁ ՄԸ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ԱՌՋԵՒ

Եգիպտոսի բրիտանական մարզպա – նը կը չարունակէ իր խորհրդակցու – թիւնները ազգային ճակատի վարիչ – ներուն հետ, երկու երկիրներու յա – րաբերութեանց մասին: Մարզպանը յայտնած է թէ Մեծն Բրիտանիա պատրաստ է դաշնագիր մը կնքելու 1930ի ծրագրին հիման վրայ: Այս առթիւ կը քննուին հետեւեալ խնդիր – ները,— Ներկայ պարագաներուն մէջ բանակ՞ն է Սուէզի ջրանցքին պաշտ – պանութեան յատկացուած 8000 զին – ուորը, ինչպէս կը նախատեսուէր այդ ծրագրով: Յարձակման մը պարագա – յին, այդ 8000 զինուորները միանա – լով եգիպտական բանակին, բաւա – կա՞ն են պաշտպանելու արեւմտեան սահմանները: Կը քննուի նաեւ օդա – նաւային պաշտպանութեան խնդիրը, քանի որ Եգիպտոս բաւարար ուժ չունի այդ ճակատին վրայ: Ամէն պա – րագայի մէջ, անգլեւեգիպտական դի – նակցութեան մը խնդիրն է որ կ'ու – սումնասիրուի:

*** Բրիտանական նախորդ մարզ – պանը Եգիպտոս եւ Կիպրոս գացած ըլլալով, մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ նեղիայ մարզպանին հետ, օրուան կացութեան մասին: Քաղա – քական շրջանակներու մէջ մեծ կա – րեւորութիւն կ'ընծայուի այս տե – սակցութեան: Երկու մարզպանները մանրամասնօրէն քննեցին անգլեւե – գիպտական յարաբերութեանց խնդի – րը:

*** Ցունուար 10ին, առաուն կա – նուխ, չատ կարեւոր ռազմափորձ մը կատարուեցաւ Աղեքսանդրիոյ առջեւ: Ենթադրելով թէ նաւահանգիստը յարձակման ենթարկուած է ցամա – քէն, ծովէն եւ օդէն, եւրոպական հզօր պետութեան մը կողմէ, պաշտ – պանութեան փորձ մը կատարուեցաւ: Մինչ մարտանաւերը ծովուն բացերը կ'երթային, Աղեքսանդրիոյ նաւա – հանգիստն ու քաղաքը թաղուած էին խոր մթութեան մէջ: Առաջին զոր – ծողութիւնը կատարուեցաւ սուղա – նաւերու կողմէ, որոնք խորասուզուե – լով փորձեցին ներս մտնել, Թորփիլի բռնելու համար խարխափած մարտա – նաւերը: Ձակատամարտ մը մղուե – ցաւ Աղեքսանդրիան պաշտպանող Թորփիլահալածներուն եւ «Թշնամի» Թորփիլանաւերուն միջեւ: Տեղի ունե – ցաւ նաեւ օդային յարձակում մը, ո – րուն մասնակցեցան 50 օդանաւեր:

Մարտական միութեանց յուծման օրէնքը

Այսօր, կիրակի, 12 յունուար, պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ մարտական միութեանց եւ զէնքերու վերաբերեալ օրէնքները, որոնց մանր – ամասնութիւնները ծանօթ են ըն – թերցողներուն: Օրէնքը գործադրելի է անմիջապէս:

Նախաբարեական խորհուրդը կը դումարուի երեքշաբթի օր, քննելու համար բազմաթիւ խնդիրներ, ներքին թէ արտաքին: Հաւանական է որ և – րեսփոխանական ընտրութեանց թո – ւականն ալ որոշուի այս առթիւ: Ներկայացուցիչները կը վերաբացուի այս շաբթու :

(Շար. ը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՐՊԷՍԶԻ ՇԱՀԻՒՆ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԸ

— o —

Ցրանսայի Ազգ. Վիճակախաղը տե – ղի պիտի ունենայ ամսուն 20ին: Անկէ առաջ՝ սոսկալի շփոթ գրել թիւերը, որպէսզի... միլիոնները գտնեն այս անգամ ալ անբախտներուն կողմը:

Թիւերն ալ հոգի ունին, եւ երբ սբ – խալ կ'անուանենք զանոնք՝ էհն կ'ը – ներ, չեն գար մեզի: Այո՛, երբ սխալ կ'անուանենք թիւերը, էհն կ'ըսէ ներ ... այս թերթին սրբագրիչը:

Ի՞նչպէս գրել ուրեմն թիւերը: Ընդ – հանրապէս սխալ կը գրուին սա թի – ւերը,— 7, 8, 9, 10:

Հայերէնի մէջ ԵՕԹ անունով թիւ չկայ, պէտք է գրել ԵՕԹԸ, վերջին Ը տառը յօդ չէ, մաս կը կազմէ թուա – բառին, աշխարհաբարացած ձեւն է Ն տառին: Կարգ մը թիւեր ունին այդ Ը տառը, իրրեւ հետք գրաբարեան Ն տառին: Այդ Ը տառը բարդութեան կամ ածանցումի ժամանակ կը փոխ – ուի դարձեալ Ն տառին: Այդ գործո – ղութիւնը լաւագոյն միջոցն է հաս – կնալու թէ ո՞ր թիւը իրրեւ պոչ ունի Ը տառը: Օրինակ,— *ԵՕԹանասպատիկ* կ'ըսենք եւ ոչ թէ՛ *ԵՕԹասպատիկ*, ու – րեմն պէտք է գրել ԵՕԹԸ (միշտ Ը տառով) իրրեւ համազօր ԵՕԹՆ գրա – բարեան ձեւին, որ կը գործածուի նաեւ աշխարհաբարի մէջ՝ երբ այդ թիւին կը յաջորդէ ձայնաւորով բա – կրսող բառ մը,— ԵՕԹՆ ԱՆԳԱՄ:

Հիմա գրենք 8 թիւը տառերով, — *ութ* եւ ոչ թէ ութը: Այս թիւը Ը չու – նի իր ծայրը, որովհետեւ չենք ըսեր *ութնօրէք*, այլ կ'ըսենք *ութօրէք*, կամ *ութսուն* եւ ոչ թէ *ութանասուն*: Ընդհակառակն 9 եւ 10 թիւերը կը վերջանան Ը տառով, կը գրենք ԻՆԸ եւ ՏԱՍԸ, որովհետեւ կ'ըսենք ԻՆՆ ԱՆԳԱՄ եւ ոչ թէ ԻՆ ԱՆԳԱՄ, ԻՆ – ՆՍՈՒՆ եւ ոչ թէ ԻՆՍՈՒՆ, կ'ըսենք ՏԱՍՆԱՊԱՏԻԿ եւ ոչ թէ ՏԱՍՊԱՏԻԿ կամ ՏԱՍԱՊԱՏԻԿ:

Ուրեմն գրեցէք ԵՕԹԸ, ԻՆԸ, ՏԱ – ՍԸ միշտ Ը տառով, ՈՒԹ՝ երբեք Ը տառով: Միւս թիւերն ալ չունին Ը տառը, թէեւ հետաքրքրական էր խօ – սիլ անոնց ածանցումի ձեւերուն մա – սին ալ:

Ձիշդ գրեցէք թիւերը, եւ հաւատա – ցէք վիճակախաղը կը շահիք... :

ԱՐԱԶ

Տարագիրներու հոգատարութեան խնդիրը

11 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ՝ ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԱՅԵՐՈՒ ՏԵՂԱՒՈՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Երէկ հաղորդած էինք թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը որոշած է պատուի – րակութիւն մը դրկել Ամերիկա, օգ – նութիւն խնդրելու համար ի նպաստ մէկ միլիոն անձառ փախստականնե – րու: Այս առթիւ հրատարակուած տեղեկագրէն կը քաղենք նաեւ հե – տեւեալ տեղեկութիւնները.—

Նանէնեան գրասենեակը 1927 — 1934 գաղթականներու համար ծախ – սած է 2,683,549 գուլտերեան ֆր.: Ակէ զատ Ցրանսայի երկրագործա – կան վարկի անուանը Նանէնեան գը – րասենեակին երաշխաւորութեամբ ուներ փախստականներու փոխ տուած է 348,000 ֆր. ֆրանք:

Հայ գաղթականներու Սուրիոյ մէջ տեղաւորման համար Ցրանսական կառավարութիւնը յատկացուցած է 11 միլիոն ֆր. ֆրանք (1927—1934): Նոյն կառավարութիւնը Սարի դաղ – թականներուն յատկացուցած է 9 մի – լիոն ֆրանք:

Նանէնեան գրասենեակը 1927 — 1934 գաղթականներու համար ծախ – սած է 2,683,549 գուլտերեան ֆր.: Ակէ զատ Ցրանսայի երկրագործա – կան վարկի անուանը Նանէնեան գը – րասենեակին երաշխաւորութեամբ ուներ փախստականներու փոխ տուած է 348,000 ֆր. ֆրանք:

Հայ գաղթականներու Սուրիոյ մէջ տեղաւորման համար Ցրանսական կառավարութիւնը յատկացուցած է 11 միլիոն ֆր. ֆրանք (1927—1934): Նոյն կառավարութիւնը Սարի գ

ՀՅՈՒՍԻՍԻ ՎԱՂՎԱ

ՀՅՈՒՍԻՍԻ ՎԱՂՎԱ ՈՒՆ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԸ։

Հայ ժողովրդի ամենամեծ բարեկամներից մեկը, որ միշտ ոգևորությամբ է հետևել մեր ժողովրդի ազատագրական պայքարին, Հյուսիսի վառվող ջահերից մեկը, որ միշտ ուղղել է մեր ճանապարհը, Հյուսիսի վաղվա արևը՝ Վլադիմիր Իլյիչ Լենինը, մահացավ 1924 թվականի հունվարի 21-ին։

Հայ ժողովուրդը, որ Լենինի մեջ տեսնում էր իր ամենամեծ բարեկամին, իր ազատագրության ամենամեծ գործիչներից մեկին, ամենամեծ սգով ընդունեց Լենինի մահվան լուրը

ԿԱՑ ԱՐԵՎՍՏՈ ՁԱՆ

— 9 —

Ա. Միքայելյան. Գործ. Խոսքի ազատություն, կարծիքի ազատություն և այլ քաղաքական իրավունքներ ու ազատություններ, որոնք նախատեսված են Սահմանադրությամբ, իրականացվում են համապատասխան օրենքներին և միջազգային պայմանագրերին համապատասխան:

— Ինչպես տեսնում եք, ընկեր, մենք ձգտում ենք, որ մեր ընտրական համակարգը ամեն կերպ նպաստի ժողովրդի կամքի ազատ արտահայտմանը, ընտրությունների ազատ ու ժողովրդավարական անցկացմանը: Ես ուրախ եմ, որ մեր զրույցի ընթացքում մենք ամեն հարցում գտանք փոխադարձ հասկացողություն և ընդհանուր լեզու: Ես կարծում եմ, որ մեր զրույցը կօգնի ընթերցողներին ավելի լավ պատկերացնել մեր երկրի ընտրական համակարգի առանձնահատկությունները:

— Ես էլ եմ այդպես կարծում, պարոն նախագահ: Ես ևս շնորհակալություն եմ հայտնում ձեզ հետաքրքիր զրույցի համար:

Զրույցը վարեց Ա. Միքայելյանը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅՈՒՐ

Ամերիկացի գրող Ջեք Լոնդոնի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ Հայկական Սովետական գրականության հարյուր հատորանոց հանրագիտարանում լույս է տեսնում նրա 12 հատորանոց ընտրանին:

Ջեք Լոնդոնի գրքերը հայ ընթերցողին ծանոթ են վաղուց: Նրա առաջին գիրքը՝ «Ալյասկայի պատմվածքները», հայերեն է թարգմանվել դեռևս 1907 թվականին: Հետագայում հայ ընթերցողը ծանոթացել է նրա «Սպիտակ կատվի», «Ծովագայլերի», «Մարտին Իդենի», «Ոսկե ժայռի», «Ալյասկայի որսորդի», «Ալյասկայի ոսկեհանքերի» և այլ գործերին:

Ջեք Լոնդոնի ստեղծագործությունները հայ ընթերցողի մեջ սեր են արթնացրել դեպի ազատությունը, դեպի մարդկային բարձր զգացմունքները, դեպի ազնիվ ու անձնազոհ մարդիկ:

Ջեք Լոնդոնի ստեղծագործությունները հայերեն են թարգմանել Ա. Ալազանը, Ա. Ղազարյանը, Ա. Ղարիբյանը, Ա. Ղուկասյանը, Ա. Մելիքյանը, Ա. Մնացականյանը, Ա. Շահնազարյանը, Ա. Ռշտունին, Ա. Սարինյանը, Ա. Սարյանը, Ա. Տեր-Հովհաննիսյանը, Ա. Փափազյանը, Ա. Քալանթարը, Ա. Օհանջանյանը, Ա. Օրբելյանը, Ա. Պետրոսյանը, Ա. Ռշտունին, Ա. Սարինյանը, Ա. Սարյանը, Ա. Տեր-Հովհաննիսյանը, Ա. Փափազյանը, Ա. Քալանթարը, Ա. Օհանջանյանը, Ա. Օրբելյանը, Ա. Պետրոսյանը:

Ջեք Լոնդոնի գրքերը հայ ընթերցողին ծանոթ են վաղուց: Նրա առաջին գիրքը՝ «Ալյասկայի պատմվածքները», հայերեն է թարգմանվել դեռևս 1907 թվականին: Հետագայում հայ ընթերցողը ծանոթացել է նրա «Սպիտակ կատվի», «Ծովագայլերի», «Մարտին Իդենի», «Ոսկե ժայռի», «Ալյասկայի որսորդի», «Ալյասկայի ոսկեհանքերի» և այլ գործերին:

Ջեք Լոնդոնի ստեղծագործությունները հայերեն են թարգմանել Ա. Ալազանը, Ա. Ղազարյանը, Ա. Ղարիբյանը, Ա. Ղուկասյանը, Ա. Մելիքյանը, Ա. Մնացականյանը, Ա. Շահնազարյանը, Ա. Ռշտունին, Ա. Սարինյանը, Ա. Սարյանը, Ա. Տեր-Հովհաննիսյանը, Ա. Փափազյանը, Ա. Քալանթարը, Ա. Օհանջանյանը, Ա. Օրբելյանը, Ա. Պետրոսյանը:

ՏՈՒՐՔԻԱՅՈՒՄ ԿԱ ՄԵՏՐՈ

Ստամբուլում մետրոյի առաջին գիծը կբացվի հոկտեմբերի 29-ին՝ Թուրքիայի հանրապետության 50-ամյակի տոնին: Այդ գիծը կկապի Թաքսիմ հրապարակը Ազատության հրապարակի հետ:

Մետրոյի երկարությունը 5,5 կիլոմետր է: Այդ գծի վրա կգործեն 4 կայարան:

Մետրոյի շինարարությունը տևել է 4 տարի:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅՈՒՐ

Ամերիկացի գրող Ջեք Լոնդոնի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ Հայկական Սովետական գրականության հարյուր հատորանոց հանրագիտարանում լույս է տեսնում նրա 12 հատորանոց ընտրանին:

Ջեք Լոնդոնի գրքերը հայ ընթերցողին ծանոթ են վաղուց: Նրա առաջին գիրքը՝ «Ալյասկայի պատմվածքները», հայերեն է թարգմանվել դեռևս 1907 թվականին: Հետագայում հայ ընթերցողը ծանոթացել է նրա «Սպիտակ կատվի», «Ծովագայլերի», «Մարտին Իդենի», «Ոսկե ժայռի», «Ալյասկայի որսորդի», «Ալյասկայի ոսկեհանքերի» և այլ գործերին:

Ջեք Լոնդոնի ստեղծագործությունները հայերեն են թարգմանել Ա. Ալազանը, Ա. Ղազարյանը, Ա. Ղարիբյանը, Ա. Ղուկասյանը, Ա. Մելիքյանը, Ա. Մնացականյանը, Ա. Շահնազարյանը, Ա. Ռշտունին, Ա. Սարինյանը, Ա. Սարյանը, Ա. Տեր-Հովհաննիսյանը, Ա. Փափազյանը, Ա. Քալանթարը, Ա. Օհանջանյանը, Ա. Օրբելյանը, Ա. Պետրոսյանը:

ՏՈՒՐՔԻԱՅՈՒՄ ԿԱ ՄԵՏՐՈ

Ստամբուլում մետրոյի առաջին գիծը կբացվի հոկտեմբերի 29-ին՝ Թուրքիայի հանրապետության 50-ամյակի տոնին: Այդ գիծը կկապի Թաքսիմ հրապարակը Ազատության հրապարակի հետ:

Մետրոյի երկարությունը 5,5 կիլոմետր է: Այդ գծի վրա կգործեն 4 կայարան:

Մետրոյի շինարարությունը տևել է 4 տարի:

ՏՈՒՐՔԻԱՅՈՒՄ ԿԱ ՄԵՏՐՈ

Ստամբուլում մետրոյի առաջին գիծը կբացվի հոկտեմբերի 29-ին՝ Թուրքիայի հանրապետության 50-ամյակի տոնին: Այդ գիծը կկապի Թաքսիմ հրապարակը Ազատության հրապարակի հետ:

Մետրոյի երկարությունը 5,5 կիլոմետր է: Այդ գծի վրա կգործեն 4 կայարան:

Մետրոյի շինարարությունը տևել է 4 տարի:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԻՎ

ԻՏԱԼԱՑԻ ԴԱՍԱԼԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱ-ՄԱՐ բանակատեղի մը պիտի չինուի Պոանիայի մէջ (Եուկոսլավիա)։ Հապէշական պատերազմէն է վեր այդ երկիրը ապատանած իտալացի զա-սալիքներուն թիւն է իբր 2000, որոնք արգելափակուած են զանազան վայ-րերու մէջ։

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ մը պի-տի չինուի Եգիպտոսի մէջ, Լիբիոյ սահմանին վրայ, 150 քիլոմեթր հե-ռաւորութեամբ։ Եգիպտական կառա-վարութիւնը 94,000 ոսկի յատկա-ցուցած է այս չինութեան, իսկ անգ-լիականն ալ՝ 20,000 ոսկի։

ԹԱՏՐՈՆՆԵՐՈՒ, սինէմաներու եւն. անօրէնները ժողովի մը գումա-րելով, բողոքեցին կարգ մը տուրքե-րու դէմ եւ որոշեցին ընդհ. գործա-դուլ հռչակել։ Թուականը որոշուած չէ տակաւին։

ԱՀԱՒԵԼԻ ՓՈՓՈՐԻԿ մը պայթեցաւ Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Գերմանիոյ եւ ուրիշ քանի մը երկիրներու մէջ, ան-նկարագրելի աւերք սերմանելով եւ 68 հոգիի մահուան պատճառ դառնալով։ Անգլիոյ մէջ մեռան 21 հոգի, մեծա-մասնաբար խեղդուելով կամ արմա-տախիլ ծառերու տակ մնալով։ Լոն-տոն - Փարիզ օդանաւային հաղոր-դակցութիւնը դադրեցաւ։ Ֆրանսայի մէջ, մասնաւորապէս Պրըթտաների կողմը հեղեղման անձրեւներ տե-ղացին։ Ֆինլանտայի ծոցին մէջ խոր-հրդային «Տօնէց» նաւը ընկղմեցաւ իր 39 նաւասորիներով։

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ հրամանագրով մը ջնջեց ոչ - աշխա-տաւոր կամ իրաւազուրկ քաղաքացի-ներու զաւակներուն դէմ հաստատ-ուած խտրութիւնները, բարձրագոյն վարժարաններու յաճախելու մասին։ Տարրական դպրոցներ պիտի բացուին այս կարգի տղոց համար, առանց ներ-կայի առնելու ծնողքներուն իրաւա-կան վիճակը։ Վերջին վիճակագրու-թեանց համաձայն, 797,000 ճարտա-րագործական բանուորներ աւարտած են արհեստագիտական վարժարան-ները։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ պետութեանց ներկա-յացուցիչները քանի մը օրէն ժողով պիտի գումարեն Պելկրատի մէջ, մաս-նաւորապէս քննելու համար անհեսա-կան խնդիրներ։ Հարցը ուղղակի կապ ունի Թուրքիոյ հետ, որ սահմանա-փակած է նեթածումները, բաժնեցու-ցակի դրութեամբ։

ՆԱԻԱՑԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ յե-տաձգման առթիւ, Լոնտոնի թերթե-րը կը գրեն թէ ի հարկին 10 - Միու-թիւնը եւ Գերմանիան ալ պիտի հրա-ւիրուին, եթէ ձախոն վերջնապէս քաշուի։

ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՏԷՐ ՄԸ, Փիէռ Ռու-սէլ, 64 տարեկան, առջի օր սպաննեց կինը, 53 տարեկան, խեղդեց չոլը եւ յետոյ բաղնիք մտնելով անձնաս-պան եղաւ տարճանակով մը։ Նախըն-թաց օրը հրդեհ մը մոխիր դարձու-ցած էր իր գործարանը։ Այրը մաժան բնաւորութիւն ունէր եւ քանի մը ան-գամ փախցուցած էր կինը։

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՍԱԳԱՐՏՈՒԵՑԱՆ Սվերդլովսկի (Ռուսաստան) մուշ-տակի թրըջթին դէր - անօրէնը եւ հաշուակալը, որոնք 1,255,000 րուբլի իւրացուցած էին երկու տարուան մէջ։

ՕՐԻՈՐԴ Վ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Ազգ. կոնսերվատուարի ուսուցիչ փրոֆ. Marcel Ciampi, *վկայեալ* Ecole Normale de Musique, *վերակած է իր դաշնակի դասընթացքները գոնպոտիչ պայմաններով։*

Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆի, 56, Rue Lafayette, Paris.

ՓՆՏՐԵՑԷՔ ԱՄԷՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՄՕՏ

“ՄԵԼՔՈՆ”

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԱՆՈՒՇԵԼԷՆՆԵՐԸ

ՐԱՀԱԹ - ԼՕՌՈՒՄ իր զանազան տեսակներով, ԹԱՀԻՆ - ՀԵԼՎԱ (կաղինով, շոքոլայով եւ վանիլայով), ԲԻՇՄԱՆԻ - ՀԷԼՎԱ (cheveux d'ange), *ԲԵՐԿԱՄՈՒԹ եւ ԱՖԻԹԻ շաքարներ, ԲՈՒ-ԼԱՎԱ, ՔԱՏԱԻԻՖ եւայլն. ինչպէս նաեւ իր գործարանին մէջ պատրաստուած առաջնակարգ ԹԱՀԻՆ։*

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

4, Rue des Pavillons - Paris (20)

Tél. MEN. 50-47 **Métro: Place de Fêtes.**

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

ԼՈՒՏԵՐ ՖԷՆԷՐՃԵԱՆ

24, Av. de la Porte d'Italie, մերօ Փորթ տ'Իթալի

Կ'ըսատանձնենք էլէքտրական, կազի, ջուրի գետեղման աշխա-տանքներ չափաւոր գիներով։

Կը չինենք լուսաւոր եւ պարզ գեղեցիկ նշանատախտակներ։ Եկէք տեսնելու մեր նմոյշները գաղափար կազմելու մեր գիներու աժանութեան մասին։

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Ազնիւներ եւ ընտրողական խնամուած կերակուրներ։

ՄՕՆՄԱՐՏՐԻ ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՃԱՐԱՆ (ԱՆՈՒՇԵԼԷՆՆԵՐ)

10, Rue Saulnier, մէթրօ **Cadet**ի դիմաց

Թարմ եւ փափուկ ճաշեր սովորական գիներով։ Ճաշերը կը պատրաստէ Տէր եւ Տնօրէն՝ ՂԻՒՈՆԴ ՉԱՓԻԼԵԱՆ

ՎԱՐՉՈՒՒ ԽԱՒՈՒԹՆԵՐ

Halle Chopinի մէջ, **20, rue Singer**

եւ **9, rue Lekain**, ՓԱՐԻԶ (16) մէթրօ **Passy**.

Հայ Շոփէնի մէջ վարժուհիներ՝ գործնական արտադրութիւններ 2 ձկնավաճառի, 1 մսրչան քուչէօրի, 1 ծաղկավաճառի, գործի, հո-սեցնի, 1 փայտի եւ ածխի եւ մէկ վիճակահանութեան տոմսեր ծախելու համար։ Աճապարեցէք օգտուիլ առիթէն։

Մանրամասնութեանց համար դիմել առաջուց՝

Պ. Sarianի, **9. Rue Lekain. Paris.**

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐ, ՈՒԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԱՒ ԿԱՇԻՆ ՄԻԱՅՆ ԿԸ ԲԵՐԷ ԼԱՒ ՅԱՃԱԽՈՐԴ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ

ՁԵՐ արիեստին մէջ յաջողիլ,

ՁԵՐ յաճախորդներուն թիւը աւելցնել օրէ օր,

ՁԵՐ chiffres d'affaires կրկնապատկել,

Դիմեցէք՝

TANNERIE DE LA DEULE

9, Rue Charlot, Paris. Métro: République.

Tél.: ARChive 05-86

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆՆ Է՝

ՊԱՐՈՆ ՊԱՊՕՆԵԱՆ

որ ձեզի պիտի տայ, չափաւոր գիներով, լաւ կոշիկ, Marque H. S. Tannage lent chêne որ պատրաստուած է մեծ խնամքով։

Գաւառի կօշկակարներուն նմոյշ կը ղրկուի *Contre remboursement*ով։

Խիստ շահաւոր

Մտիպուած ըլլալով մեկնիլ եղբօրս մօտ (Արժանթին), ծախու է կօշկակարի խանութս, դիւրամատչելի պայմաններով։ Ունիմ կօշիկի նարոգութեան եւ չափու վրայ ապագարանք տուող պատրաստ յաճախորդներ։

Մանրամասնութեանց համար դիմել 11 rue Rodier, *Փարիզ (9).*

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

Bureau & Dépôt
75 Ave. Niel. Paris XVII.
Tél. Carnot: 91-46.

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN

ՏԱՐՕՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Confection POUR DAMES et Bonneterie.

2 Rue St. PHILIPPE (Angle 115, Rue d'Aboukir).

PARIS (2). Tel. CENTRAL: 20-86.

Մեծաքանակ վաճառում ամէն եղանակի կնոջական հագուստեղէնեներու, ԲՈՊ, ՇԸՄԻԶԻԷ, ԺԻԻԲ, ԺԱՔԷԹ, ԱՆՍԱՄՊԼԸ, ԹՐՈՒԱՔԱՌ, ՓՈՒԼՕՎԵՐ (կնոջ, պարերու եւ տղոց համար), ֆառէ եւն.։ Վերոյիշեալ ապրանքները մեր իսկ *արտադրութիւնն ըլլալով*, ուրախ ենք մեր հայ - բեռնակից առեւտրականներուն տալու միջոցներ — ՆՊԱՍ-ՏԱՒՈՐ ԳԻՆ ԵՒ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ — որ կարենան յաջողութեամբ պայքարիլ իրենց մրցակիցներուն հետ։

Խնդրանքի վրայ, գաւառի հայրենակիցներուն կը ղրկուի ԳԻՆՆԵՐՈՒ ՑԱՆԿ ինչպէս նաեւ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ։

Փորձի համար ուղուած նմոյշները կարելի է վերադարձնել յանձնումէն մինչեւ 10 օր յետոյ։

Շնորհիւ լաւ կազմակերպութեան, ապսպրանքներու *արագ եւ խղճամիտ* առաքումը ապահովուած է։

Ամէն յաճախորդ, երեք ամիսը անգամ մը կը ստանայ նորութիւններու մանրամասն ցանկը իրենց վերջին գիներով։

Փորձեցէք անգամ մը աշխատիլ մեզ հետ։ Վստահ ենք որ մեր ուղղամիտ գործունէութեամբ, պիտի յաջողինք ձեր անունը արձանագրել իբր տեւական յաճախորդ։

ՃԱՇԱՐԱՆ **YAR** ՇԱՆ Ջ'ԷԼԻԶԷԻ ՄԷՋ

Բացուած է ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ մեծ ճաշարան ՇԱՆ Ջ'ԷԼԻԶԷԻ մօտ

ՄԷԹՐՕ՝ ՄԱՐՊԷՕՖ

4, Rue Robert Estienne. (29, Rue Marbeuf աւկիւնը)

ՏՆՕՐԷՆ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՀԱՅԵԼԻ եւ ՄՏԵՐՄԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ռուսական եւ Արեւելեան համեղ կերակուրներ. *չիշ քէպապ, լիւլէ քէպապ, մոլմա* եւայլն., ինչպէս նաեւ ըմպիր օղի, վոտկա եւ զանազան խմիչներ։ Տրամադրելի սրահ հայկերոյթի, նշանտուքի եւ հարսնիքի։ Պայմանագրուիլ նախօրօք։

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՖԱՒԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք։ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու վաս-տագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի 12ը 125 ֆրանք։

Carte d'identité նկարներ՝ 12 հատ 10 ֆր., 6 հատ 7 ֆր։

Արեւելեան մեծ ճաշարան “ԱԹԷՆՔ”

13 Rue Serpente, *Մէթրօ* **St. Michel**

Ամենօրեայ խմորումէ խուսափելու համար, մեր բազմաթիւ յաճա-խորդներու հանգստութեան ու ապահարկութեան արագացման համար

Quartier Latinի Արեւելեան մեծագոյն ճաշարանը ԱԹԷՆՔ աւելի ընդարձակած է իր ճաշարանը՝ յարակից սրահներու կցումով։

Այսօր կը կատարուի նոր սրահին բացումը։

Արեւելեան եւ Եւրոպական համեղ կերակուրներ, անուշեղէններ եւ ըմ-պիր խմիչներ։ Մասնաւոր սրահ՝ ինչոյքի համար։

Մասնաղիտութիւն՝ **shashlik** *բեպապի, օիշ բեպապի եւ գարան խառվածի։*

Մաքուր ապահարկութիւն եւ չափաւոր գին։

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կ'ընդունի ժամ 9—10 եւ 17 — 19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

CAVE

ԹՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԳԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,

եւ ԱՊՈՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԴ ԿԱՐԴԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը հայթայթենք՝ *նշանտուքի, հարսնիքի, կնունքի, հանդէսներու եւ տօնակատարութեանց* համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ ըմպելիներ (apéritifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ)։

Հեռաձայնեցէք *ՔՕԼԻԷԱՆ*, **Charlebourg 20-69** եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի ղրկուին ձեր ապսպրանքը, մեծաքանակի գինով եւ չսպառածները ետ առնելու պայմանաւ։

Հասցէ՝ **KEULEYAN**

85, Rue des Chambards.

Bois-Colombes, (Seine).

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Երեկոյթ—պարահանդէս

կազմակերպուած ի նպաստ վէնսէնի Հայ Մանկապարտէզին

ցերեկ կ'ունենայ 22 փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը 9.30էն մինչեւ առաւօտ

Salle de Laitière, 27 rue des Laitières, Vincennes

Մէթրօ Tourelle

Գեղարուեստական մաս բաժին, կէս գիշերէն վերջ կը սկսին պարերը։

Ճոխ պիւֆէ Մուտք 5 ֆրանք

ՏՕՒԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԺՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իգմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ծիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած՝ ՍԷՕԼԷՕԶԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ» Թատերախումբին կողմէ

12 *Յունուար*, կիրակի կէսօրէ վերջ, *ժամը* 2.30ին, Պիւրօ Թապալի սրահին մէջ, Place de la Gare, *Առնուվիլ լէ Կոնէս*։

կը ներկայացուի ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆի

ԱՒԵՐՈՒՄՆ ԱՆի ՄԱՑՐԱՔԱՂԱՔԻՆ (տրամ)

եւ ԵՐԵՔ ՔԱՂԵՐ (զաւեշտ)

Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Dameme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԵԱՑ ԵՒԱՄՍՆԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 14 ՅՈՒՆՈՒԱՐ MARDI 14 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3011

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԵՂԱՏԱՐԱՓ...

Սեղանի վրայ դիզուած են դէպ մը զեկոյցներ՝ Բարեգործականի կեդր. Դիւանէն:

Դատելով անոնց բովանդակութենէն, Բարեգործականը «աշխուժացել է» եւ կ'ուզէ գործել չատ լայն ճակատի մը վրայ, հայրենաշինութենէն մինչեւ մարզականը, կրթականէն մինչեւ մարդակաները:

Նպաստընկալ մամուլին ձգելով անոնց ամբողջական հրատարակութիւնը, փորձենք երեւան հանել գլխաւոր դիծերը: Եւ, առ մէն բանէ առաջ, տիրող հոգեբանութիւնը:

Իսկապէս բան մը փոխուա՞ծ է այդ հոգեբանութեան մէջ:

Ոչ եւ ոչ: Մեզի հաղորդուած չատ յստակ զեկոյցները կը հաստատեն թէ՝ աւելի քան երբեք նայն ամպուզուկ եւ ազնուապետական ոգին է որ կը վարէ Միութիւնը: Եւ մարդիկ ի գուր կը փորձեն սրատուչ բառերու հիւսուածքի մը մէջ պարտկել կոչկոռ կապած վէրքերը:

Ամէն մեզագրանքի պատասխան մը կը ճարէ կեդր. Վարչութիւնը: Եթէ չատ նեղը մնայ, կը հարցնէ,— ի՞նչ ուսած էք որ թիւնը: Եթէ չատ նեղը մնայ, կը հարցնէ,— ի՞նչ ուսած էք որ ինչ կը պահանջէք: Եւ կամ,— Բարեգործականի անդամները միայն իրաւունք ունին խառնուելու անոր բարի կամ չար գործերուն:

Արդ, իրողութիւն է որ վերջերս լեզու ելան, նաեւ, անդամները, բարեկամներն ու նպաստընկալները: Բարերն անդամ աղաղակեցին, գրի առնելով խօսքեր ու մեզագրանքներ, որոնք միայն դաշնակցական մամուլին մէջ կ'երեւային, մինչեւ 1935:

Այսպէս, «Արեւ», Եգիպտոսի ամերիկավարներուն պաշտօնաթերթը, չարք մը համբարականներ ապեց, Բարեգործականի ընդհ. ժողովին առթիւ: Այդ բոլորը հոչակուեցան «բարեմիտ» եւ «բարեացակամ» քննադատութիւններ:

Թոյլ տուէք կրկին արտատպել քանի մը հատուածներ, այդ «բարեմիտ» խօսքերէն, բազդատելու համար ուրիչ արտայայտութիւններ հետ.

— «Պիտի ուզէինք գիտնալ թէ իրապէս բանի՞ հոգի ներկայ եղած է այս ընդհ. ժողովին: «Ներկայ եւ փոխանորդաբար ներկայացուած անդամներու թիւը 91 է», կ'ըսուի: Կը վախնանք — ո՛չ, գրեթէ վստահ ենք — որ այս 91ին ոչ թէ կէսը կամ քառորդը, այլ հազիւ մէկ տասներորդը միայն հաւաքուած է Լօզան ... Այսպէս լսած ենք՝ թէ եղած են բոլոր վերջին տարիները եւ անշուշտ եղած է նաեւ այս տարի»: (*Արեւ*, 2 հոկտ. 1935):

Դեռ աւելի ծանր մեղադրանք մը.

— «Եւ հոս է, արդէն, Բարեգործականի մեքենային ամէնէն տկար ու թերի մասը: Անոր Ընդհ. ժողովը ոչինչ է ու կեդր. վարչ. ժողովը, որ ինքնընտիր է, իր կազմն ալ, իր ըրածն ու չըրածն ալ, միշտ վաւերացնել կուտայ Ընդհ. ժողովին, որուն 8–10 ներկաներուն մեծամասնութիւնը դարձեալ կեդր. վարչ. ժողովի անդամներէն կը բաղկանայ: Այս վիճակն է որ պէտք է փոխուի արմատապէս, չեմ ըսեր աւելի վստահելի, այլ աւելի ժողովրդական դարձնելու համար Միութիւնը»:

Կարծես ազգանշան մը տրուած ըլլար, անդիէն ուրիշ ոամկավար օրկան մը, Ամերիկայի «Պայքար»ը կը տրտնջար.

— «Կեդրոնի անդամներուն ընտրութեամբ կեդր. վարչութեան մէջ առնուած «ոչ բարեկամ» անձեր այդ ժողովին մէջ կը վաւերացուին զիրենք ընտրողներէն, որոնք Միութեան անդամներուն եւ պատգամաւորներուն բացակայութեան, անոնց ալ ձայնը ներկայացնելով, մասնաւոր խմբակցութիւն մը կը կազմեն եւ իրենց ուզածը կ'ընեն»:

Չենք ուզեր քրքրել այս «ինքնաքննադատութեան» կամ սթափման ներքին չարժառիթները: Կը բաւէ մատնանշել նոր երեւոյթը,— Բարեգործականի բարեկամներն ալ, եւ ամէնէն ա՛ռաջ ոամկավարները խորապէս զժգոհ են Միութեան և՛ ժողովներէն եւ՛ գործունէութեան եղանակներէն:

Կեդր. Դիւանը զեկոյց մըն ալ այս մասին խմբագրած է, լուսաբանելու համար խնդիրը:

Կարդը կուգայ այդ մասին ալ խօսելու: (Ինչո՞ւ պէտք չէ խօսին, նաեւ, ոամկավարները, քանի որ ամէնէն առաջ իրենց ուղղուած են այդ բացատրութիւնները):

Մենք պիտի սկսինք բոլորովին տարբեր կէտէ մը,— ամենավերջին զեկոյցէն (6 յունուար), ապացուցանելու համար թէ իրապէս ոչինչ փոխուած է: Ոչ հոգեբանութիւնը, ոչ ալ ուղղութիւնը:

Հարցը կը վերաբերի Բարեգործականի կրթական ծրագրին, որ յայտարարուեցաւ 1933 յուլիս 3ին, եւ որուն յաջորդեց լուսաբանութիւն մը եւս, նոյն տարուան հոկտ. 24ին:

Երբ դեռ նոր էր սկսած այդ երկդիմի ծրագրին գործադրութիւնը, բազմաթիւ քննադատութիւններ տեղացին, մինչեւ իսկ խլրտումներ ծագեցան կարգ մը գաղութներու մէջ (Յունաստան, Սուրիա եւն.), եւ բարեմիտ մարդիկ հաւատացին թէ Միութիւնը պիտի անդրադառնայ եւ պիտի կանխէ նոր չարիքներ:

Արդ, 1936 Յունուար 6ի զեկոյցը կը փարատէ բոլոր պատրանքները, աւելորդ անդամ մը եւս հաստատելով թէ՝ մեր դիմացն ունինք ինքնահաւան եւ ամբարտաւան «օլիկարշի» մը, որ ոչ բան կ'ուզէ սորվիլ, ոչ ալ մոռնալ իր գիտցածը:

Ուրիշ խօսքով, երեւան կուգայ որ, աւելի քան երկու տարուան փորձառութիւնն իսկ իրաւ չէ եղած, Բարեգործականի վարիչներուն համար:

Արդարեւ, կեդր. վարչութիւնը «ուրա՛խ» է իր ձեռք բերած արդիւնքէն: Կ'իմանանք վաղը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԵԴՐ. ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

Չենթադրուեցաւ Հալաստանի եւ վիւս հաւատապետութեանց մասին

Ինչպէս հաղորդած էինք, յունուար 10ին բացուեցաւ Կ. Միութեան Կեդր. Գործադիր Կոմիտէին (խորհրդարան) նստաշրջանը: Վարչապետ Պ. Մոլոտովի զեկուցումէն վերջը (ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւն), չորս օր լսուեցան երկար զեկուցումներ՝ անտեսական ծրագրի մասին: Այս առթիւ խօսք առին Ուկրաինայի, Ուզպեքիստանի, Տաճկաստանի, Թագախիստանի, Հայաստանի, Վոլկայի գերմանական շրջանի վարչապետնե-

Կ. Միութիւնը եւ Ճապոնի պիտի կռուի՞

Փէքինէն կը հետագրեն թէ այս տարուան ընթացքին պատերազմը անխուսափելի է Կ. Միութեան եւ Ճապոնի միջեւ, իբրեւ հետեւանք բազմաթիւ միջադէպերու որոնք չաճախադէպ են Մանչուրիոյ սահմանագլուխին վրայ եւ որոնց պատասխանատուութիւնը փոխադարձաբար ի-

Ուրիշ չտանգներ, Եւրոպայի մէջ

Միւս կողմէ, կացութիւնը վտանգաւոր կը համարուի նաեւ Եւրոպայի մէջ: Թերթերը մտահոգութիւն կը յայտնեն Ազգերու Դաշնակցութեան յունուար 20ի նիստին առթիւ, որ պիտի քննէ քարիւղի արտածման արգելքի խնդիրը: Կը հաւատան թէ նոյնիսկ Անգլիոյ մէջ ծանրակչիռ կը համարուի այդպիսի անօրինութիւն մը եւ թէ դաշինքին մեծամասնութիւնը վտանգաւոր կը դտնէ զայն: Դահլիճը նկատ պիտի դումարէ չորեքշաբթի կամ հինգշաբթի, քննելու համար այս խնդիրը: Այս ժողովին մէջ արտաքին նախարար Իդըն մանրամասնութիւններ պիտի տայ գերմանական զեկուցում մը պիտի հաղորդէ միջազգային կացութեան մասին եւ դահլիճին հաւանութեան պիտի ենթարկէ իր խօսելիք ճառը: Այդ առթիւ նախարարը պիտի պարզէ Մեծն Բրիտանիոյ բռնելիք դիրքը՝ քարիւղի եւ ուրիշ կենսական նիւթերու արգելքման մասին: Պ. Իդըն պիտի բացատրէ թէ պատրաստ է փոխել բոլոր միջոցները, խաղաղութեամբ լուծելու համար խոչընդոտական խնդիրը, առանց զրկուիչ քայլեր առնելու: Ուրիշ խօսքով, Մեծն Բրիտանիա չպիտի առանձնէ որ եւ է նախաձեռնութիւն:

Իրրեւ ախտանշան, յիշենք թէ տեղական թերթ մը, «Մաթէն» երկկ բաց նամակ մը ուղղած էր Անգլիոյ թագաւորին, խնդրելով լրջօրէն նկատի առնել կացութեան ծանրութիւնը եւ «խնայել միլիոնաւոր մարդոց կեանքը»: Թերթին կարծիքով, Մեծն Բրիտանիա խախտած է Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտը, Միջերկրական ղրկելով իր ներքին նաւատորմը, Իտալիոյ վրայ ճնշելու համար, քանի որ ուխտին 10րդ յօդուածը կը տրամադրէ նախապէս խորհրդակցիլ, եւ կ'արձագիէ որ եւ է անհատական նախաձեռնութիւն:

Ուրիշ ծանրակչիռ խնդիր մը եւս.— մէկ տարուան լռութենէ մը յետոյ, Պերլինի եւ Փարիզի թերթերը նորէն կ'արձարծեն Հռենոսի ապազինեալ շրջանի խնդիրը: Գերմանական թերթերը կը քննադատեն անգլիֆրանսական զինեալ գործակցութեան ծրագիրը, որ մշակուած է ի նախատեսութիւն իտալական յարձակման մը: Անոնց կարծիքով, այդ համաձայնութիւնը կը հակասէ Լոքառնոյի դաշնագրին եւ հետեւաբար Գերմանիա իրաւունք ունի վերազինելու ապազինեալ շրջանը: Իսկ Փարիզի թերթերը դիտել կուտան թէ անգլիֆրանսական գործակցութիւնը կապ ունի միայն իտալեւհապէշական հարցին հետ, եւ եթէ Գերմանիա ուզէ առթիւն օգտուիլ եւ վերազինել Հռենոսի շրջանը, այն տեղն հակառակ չպիտի ըլլայ թէ Լոքառնոյի դաշինքին եւ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան: Այն տեղն Անգլիա, Պելճիա եւ Իտալիա պիտի հարկադրուին օգնութեան հասնիլ Ֆրանսայի, իսկ Ազգերու Դաշնակցութեան բոլոր անդամները պիտի հրաւիրուին միջոցներ ձեռք առնել Գերմանիոյ դէմ: Ֆրանսայի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ քաղաքականական չեն նկատեր Հռենոսի խնդիրը, բայց արտաքին նախարարութիւնը նոյնքան ուշադրութեամբ կը հետեւի թէ՝ այս հարցին եւ թէ հապէշական տագնապին: Հաւանական է որ թէ Ֆրանսա եւ թէ Անգլիա բացատրական գիր մը ուղղեն Գերմանիոյ, իրենց գործակցութեան մասին:

Իտալիա հարցումներ կ'ուղէ Թուրքիոյ

Էնկիւրիի իտալական դեսպանը ծանուցագիր մը ուղղեց Թուրքիոյ արտաքին գործակալութեան, հարցնելով թէ Միջերկրականի մէջ գործակցութիւն խոստանալով Անգլիոյ, հակասած չըլլա՞ր 1928ի Թուրքեւիտալական դաշնագրին: «Թայմզ» կ'իմանայ թէ Թուրքիա այս ծանուցագրին պիտի պատասխանէ, պալքանեան պետութիւններու հետ խորհրդակցէլէ վերջ: Թուրքիոյ կարծիքով, Անգլիոյ Դաշնակցութեան ուխտին յանձնառութիւնները երկրորդական դեսպի վրայ կը դնեն 1928ի դաշնագրին տրամադրութիւնները:

*** Միեւնոյն աղբիւրէն կը հաղորդեն թէ մօտերս ոչ-յարձակման դաշնագիր մը պիտի կնքուի Թուրքիոյ, Իրանի, Իրաքի եւ Աֆղանիստանի միջեւ: Դաշինքը արդէն նշանագրուած է Ժընեւի մէջ: Զորս պետութիւններու արտաքին նախարարները մօտերս պիտի հաւաքուին, հաւանաբար Պաղտատի մէջ, վերջնական ստորագրութեան համար: Այս առթիւ ըսենք թէ Թուրքիա քանի մը տարիէ ի վեր յարատեւօրէն կ'աշխատի այս տեսակ դաշնագրի մը համար, միանգամ ընդմիշտ կարգադրելով սահմանային եւ ուրիշ տակաւ հարցեր՝ չորս պետութեանց միջեւ: Մերձեցման գլխաւոր ազդակը կրօնական է, բայց անոր յաջողութեան մէջ կարեւոր դեր ունեցած է Թուրքիոյ արդիացման չարժումը: Դաշինքին չնորհիւ, չորս պետութիւնները պիտի կրնան համաբաշխ ընթանալ արտաքին քաղաքականութեան մէջ եւ ուժ տալ անտեսական յարաբերութեանց, մանաւանդ որ Թուրքիա նոր երկաթուղի մը պիտի չինէ դէպի Իրանի սահմանագլուխը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱՐԵԼԻ՞ Է ԻՄԱՆԱԼ ...

—•—

1· Երկու անգամ է որ, մամուլին կը հաղորդուի Նաճէեեան դրոշմագրութեան հայկական բաժնին բաշխման ցուցակը (Ա· եւ Բ· հատոր): Նպաստընկալներուն մէջ կը գտնուին շարք մը Միութիւններ եւ մարմիններ, առելի կամ պակաս արժանիքներով: (Այս հարցը կարելի է քննել առանձին):

Իսկ Ջ· Ո· Միութի՞ւնը: Ինչո՞ւ անոր ալ բաժին չէ հանուած:

Թիւրիմացութե՞մբ թէ մասնաւոր նկատումներով:

Որեան կրցայ ստուգել, Ջ· Ո· Միութեան վարչութիւնն ալ դիմում կատարած է ժամանակին, սակայն ձգձգեր են: Ինչ որ կը նշանակէ «եադամավարի» մերժում:

Կարելի՞ էր իմանալ պատճառները: Ջ· Ո· Միութեան վարիչները խոպապէս դառնացած, զանազան վերապրումներ կ'ընեն:

Կարելի՞ էր իմանալ բաշխիչ յանձնախումբին բացատրութիւնը, «ի բուժումն գայթակղեալ մտաց»:

Անշուշտ անոնք չեն կրնար ըսել թէ Ջ· Ո· Մ·ը կարօտեալներ չունի: Ուրի՞մն...

2· Անցեալ օր իրազեկ մը կը պատմէր թէ Միացեալ Ցանձնաժողովը նիստ չէ գումարած երկու ամիսէ ի վեր:

Այն աստիճան որ, նոյն իսկ իրեն ուղղուած նամակներու պատասխան չի տրուիր:

Ինչո՞ւ: Ցանձնաժողովը վերջացա՞ծ կը նկատէ իր պաշտօնը: Այլեւս որ եւ է խնդիր չունի՞ օրակարգին վրայ:

Այն ատեն, ինչո՞ւ չի ներկայացներ իր հրաժարականը, ընդհանուր ժողով մը հրաւիրելով կամ պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակելով:

3· Թերթերը գրեցին թէ Ավիւնեօնի վերջին երկու ողողումներէն (1935 նոյեմբեր եւ **1936** յունուար) տուժած են նաեւ հայ աշխատաւորները:

Դեռ առջի օր նամակագիր մը կը հաղորդէր «Ցառաջ»ի·

— «Մետաքսի գործարանը փակուած է երկու ամիսէ ի վեր: Այստեղի Հայերը բաւական վնաս կրեցին: Փոդոցները ջուրերու տակ թաղուած ըլլալով, մէկ թաղէն միւսը նաւակով կ'անցնիին»:

Այս առթիւ լսեցի թէ Հայ Գաղթ· Գրասենեակին վարիչը, Ա· Խատիսեան, դիմում կատարած է Վօլիւլի նահանգապետին, անոր ուշադրութեան յանձնելով հայ արկածեալներուն վիճակը:

Եւ նահանգապետը պատասխանած է թէ կառավարութիւնը կարելի օգնութիւնը պիտի ընծայէ, առանց ազգի խտրութեան:

Բոլորդ ալ իմացաք թէ պետութիւնը 50 միլիոն ֆրանք տրամադրած է, իբրեւ առաջին նպաստ:

Իսկ լսեցի՞ք որ օգնութիւն մըն ալ հայկական աղբիւրէ հոսած ըլլար: Օրինակ՝ Բարեգործականէն:

Տրամադրելի գումա՞ր կը պակսի:

Բայց, ուրկէ՞ ներեցին 3000 ֆրանքը, իբրեւ թէ փութպոլի խումբ մը երեւան դրկելու, իրականին մէջ՝ Հ· Մ· Ը· Մ·ը պատակտելու համար...

Կարելի՞ էր իմանալ այս հարցում ներուն պատասխանները, ... «յանուն ազգային հաներաշխութեան»:

ՎԱՀԷ

Իմքիութեան թուղթերու նորոգման համար

Ոստիկանական վերատեսչութիւնը կը հաղորդէ·— *Այն օտար աշխատաւորները որոնց մականունները կը գտնեն F. G. եւ H. տառերով եւ որոնց ինքնութեան թուղթերու պայմանաժամը լրացած է 1935 դեկտ. 31ին (Սէնի նահանգ), պէտք է նորոգման համար դիմեն յունուար 14ին, 15ին եւ 16ին, առտուան ժամը 8էն 14.45, Փարիզի բնակիչները՝ 391, Rue de Vaugirard, իսկ արուարձաններու բնակիչները՝ 7, Rue de Jouy: Անոնք որ չեն ներկայանար նշանակուած պայմանաժամուն, կը կորսնցնեն իրենց իրաւունքը:*

Զանազան յուներ պատերազմի դաշտին

Փարիզի եւ Լոնտոնի թերթերը կը դրեն թէ նոր եւ աւելի լուրջ փորձ մը կը կատարուի, հաշտութիւն գտնելու համար:

*** Իտալական հրամանատարութիւնը վերջին գործողութիւններէն խրատուելով, որոշեց ուժ տալ թշնամանօթային գործունէութեան: Հատատուած է որ լեռնային թնդանօթները դիւրաբեր կրնան վերցուիլ եւ պարպուիլ արագօրէն ջորիներու եւ ուղտերու կռնակէն, խուճապի մատնելով Հապէշները:

*** Հեղեղանման անձրեւները կը չարունակուին Եթովպիոյ լեռներուն մէջ, մեծապէս դժուարացնելով զինուորական գործողութիւնները: Ամբողջ կարաւաններ խրած են տղմուտ ուխտակութեան, որպէսզի չարնեն կեն մանակցիլ: Ճափոն չուզեր բան տանձնել ժողովին ճախողման պատասխանատուութիւնը:

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ ՎԵՐՍԿՍԱՆ, իբրեւ հետեւանք տեղատարափ անձրեւներու որոնք կը չարունակուին օրերէ ի վեր: Հողային փլուզումներ տեղի ունեցած են Սալուայի եւ Հօթ Սալուայի մէջ: Գետերը նորէն յորդեցան, մէջն ըլլալով Սէնը: Ծանր արկածներու լուրեր կը հասնին չատ մը չրջաններէ:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԸ ըմբոստացան կառավարութեան դէմ: Կիրակի օր բոլոր եկեղեցիներուն մէջ կարդացուեցաւ յայտարարութիւն մը, որ կը յայտնէ թէ դաւանական եկեղեցին Աստուծմէ ստացած ըլլալով իր առաքելութիւնը, չի կրնար ճանչնալ պետութեան հաստատած եկեղեցապետութիւնը:

40 ՄԻԼԻՈՆ ՇԱՀ ունեցած է Սիւէզի

ՉԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԻՆ

Լինցպիրկի երախայրիկ առեւանգիչը, Հաուփմանն, էլեկտրական աթոռին պիտի չանձնուի ուրբաթ օր, Նեբրասկաներու Ատեանը մերժած ըլլալով փոխել պատիժը: Ամէն չոյս կորսուած է այլ եւս, թէեւ հաւատացողներ կան թէ Նիւ Ճըրսիի նահանգապետը կրնայ նոր յետաձգում տանիլ, ձերբակալելու համար փրկանքի միջնորդը, Տոքթ. Քէնտըն, որ Հարաւ. Ամերիկա փախած է:

ՊՈՒԿՐԵՇԻ ՀՐԵԱՑ ԲԱԲՈՒՆԱՊԵՏԸ չարձակման ենթարկուեցաւ յունուար 11ին, երբ սինակով կ'երթար եւ վիրաւորուեցաւ թեթեւապէս: Ցարձակողը մտագար ուսանող մըն է, Եօնէսքօ, ը անմիջապէս ձերբակալուեցաւ: Թերթերը կը գրեն թէ երկու ընկերներ ալ ունէր որոնք փախած են:

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը նոր հրահանգներ ղրկեց Լոնտոնի նաւային խորհրդաժողովի պատուիրակութեան, որպէսզի չարնեն մանակցիլ: Ճափոն չուզեր բան տանձնել ժողովին ճախողման պատասխանատուութիւնը:

(Շար. է կարդալ Գ. էջ)

ՎԱՂՎԵՑՈՒ ԱՐՁԱԿՈՒՆԸ

Լոնդոն, 21 Մարտ։ — Ընդհանուր ընտրութիւնները Անգլիոյ մէջ կատարուած էր 24 Հոկտեմբեր։ Ընտրողներուն թիւը կը հասնի 21 միլիոնի։ Ընտրութեան արդիւնքը պիտի հրատարակուի 27 Հոկտեմբերին։

Ընտրութեան նախօրեակին Պարոն Ստենլի Պոլտուին, Գործադիր Մարմնի Նախագահ եւ Գանձապետ, հրաւիրեց «Տայմզ»ի թղթակից Նորման Ուայզը եւ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ անոր։

— Ես կը հաւատամ, որ ընտրողները կը ցանկանան, որ մենք շարունակենք մեր գործը։ Մենք ունինք ծրագիր մը, որ կը ներառնէ ամէն ինչ, զոր մենք խոստացանք ընել։ Մենք կը հաւատանք, որ մեր ծրագիրը ընդհանրապէս ընդունելի է ժողովուրդին կողմէ։ Մենք ունինք ամուր հաւատք մեր ծրագրին նկատմամբ։ Մենք կը հաւատանք, որ մեր ծրագիրը ընդունելի է ժողովուրդին կողմէ։ Մենք ունինք ամուր հաւատք մեր ծրագրին նկատմամբ։ Մենք կը հաւատանք, որ մեր ծրագիրը ընդունելի է ժողովուրդին կողմէ։

Հարցին, թէ ինչպէ՞ս կը կարծէ ան, որ ընտրութիւնները պիտի ելլան, Պարոն Պոլտուին պատասխանեց, որ ինք կը կարծէ, թէ ընտրութիւնները պիտի ելլան ըստ ամենայնի լաւ։ Ան ըսաւ, որ ինք կը կարծէ, թէ ընտրողները կը գիտնան, թէ ինչ կը կատարուի։ Ան ըսաւ, որ ինք կը կարծէ, թէ ընտրողները կը գիտնան, թէ ինչ կը կատարուի։

ՏՈՒՐՔԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՏՈՒՐՔԵՐԸ

— Ե —

Տուրքերու յայտարարութեան թը - ականները կը մտնեն։ Այս առթիւ կարգ մը անհրաժեշտ գիտելիքներ ։

1.— ԱՐՏՕՆԱԳԻՐ (փաթանթ). — 1880 յուլիս 15ի օրէնքին 17րդ յօդուածին համաձայն «փաթանթ»ի տուրքէ զերծ են հետեւեալ արհեստաւորները (արթիզան).

Ա) Այն գործաւորները որ իրենց տունը կամ անհատներու մօտ կ'աշխատին առանց ընկեր - արհեստաւորի fonfunnnon) կամ աշկերտի, ըլլայ աշխատին ափառօն, ըլլայ աշխատին իրենց հաշւոյն՝ իրենց սեփական նախանիւթերով, խանութ կամ վաճառատուն ունենան կամ ոչ։

Բ) Այն գործաւորները որ իրենց սենեակը կ'աշխատին՝ 16 տարեկանէն վար աշկերտով մը։

2. ՇԱՀԱՍՏՈՒՐՔ.— Արհեստաւորներն ու «ֆասոնիէ»ները 1934 յուլիսի ...

...նութեանց տուրքէն։ Այս ապահարկութենէն կ'օգտուի նաեւ այն արհեստաւորը որ միայն իր աշխատանքին արդիւնքը կը ծախէ։

Բայց գործառնութեանց տուրք կը պահանջուի այն առարկային վրայէն որ կը գնուի եւ անփոփոխ կը ծախուի (պաշտօնաթերթ՝ 25-8-1935)։

Միօրինակ տուրք (taxe unique) — Այս տուրքը կը պահանջուի բոլոր արհեստաւորներէն ինչ որ ալ ըլլայ անոնց զիրքը շահատուրքի օրէնքին Ա. յօդուածին համեմատ (Նօթ՝ թիւ 7781, 7—12—1934)։

4. ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՊԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Սխալ է խորհիլ թէ արհեստաւոր ըլլալը զերծ կը կացուցանէ զայն շահատուրքի մասին իր պարտաւորութիւններէն։ Անոնք մասնաւորապէս ենթակայ են վաճառականի մը պէս իրենց յայտարարութիւնն ընելու, որով պէտք է կանոնաւոր եւ ամբողջական տոմարակալութիւն մը պահեն։

Վաճառականի մը եւ արհեստաւորի տարբերութիւնն այն է որ տուրքը փոխանակ շահատուրքի հիման վրայ հաշուելու, կը հաշուեն թոշակի ու աշխատավարձքի տուրքին հի- ...

...ւանդ ուղղակի տուրքի վերջին հազորդագրութիւնը։ Այս հարցարաններ կարելի է ստանալ նաեւ Ֆրանսական Արհեստ. Ընդհ. Համադաշնակցութենէն, 30, Rue des Vinaigriers, Paris (10)։

Խնդրարկուները մասնաւոր դեկոյց մը պիտի ստանան երբ պատասխան իրենց դիմումին թէ ընդունուա՞ծ է կամ ոչ, եւ թէ ե՞րբ պէտք է երթան փնտռել իրենց նոր ինքնութեան թուղթը։

ՓԱՐՄԱՔ

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

Մեր խնջոյքը

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Յունուար 4ին Հ. Յ. Դ. «Ռոստոմ», «Իշխան» ենթակոմիտէներու եւ Վահագն խումբի նախաձեռնութեամբ Պրադըրի Շաթիթըրի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ մեր խնջոյքը։ Ժամանակէն առաջ գրաւուած էին բոլոր աթոռները եւ սրահի մէջ այլ եւս նոր աթոռներ տեղաւորելու համար տեղ չէր մնացեր։

Սրահի ճակտին տեղաւորուած էր ...

...տամ), Անդրանիկի, Գէորգ Չաւուշի, Սեբաստացի Մուրատի, Իշխանի, Արամի եւ ուրիշ շարք մը անմահ հայ յեղափոխականներու նկարներն ու խմբանկարները, ինչպէս նաեւ Թրքական բարբարոսութիւնները յիշեցնող նկարներ ինչպէս եւ ընկ. Մ. Վարանդեանի թաղումը։ (Պատրաստուած Սինէ Արիի կողմէ)։

Յետոյ նորէն երգեր, արտասանութիւններ, մաղթանքներ ու հայկական պարեր, որոնք տեւեցին մինչեւ կէս գիշեր։ Հայրենաբաղձ մեր սեղանակիցները ցրուեցան ոգեւորուած ու գօտեպնդուած։

ՇՐՋՈՒՆ ԹՂԹԱԿԻՑ

— • —

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ (Մարսէյլ).— Յունուար 1ին տեղի ունեցաւ Քամփանեէ Ֆրէյի «Արարատ» մանկապարտէզին հանդէսը, նախաձեռնութեամբ դպրոցի հոգաբարձութեան, Ս. Կարապետ մատրան մէջ։

Ժամը 2էն առաջ հարիւրեակ մը բազմութիւն փութացած էր հանդիսասրահը, հակառակ տեղատարափ ...

ԻՐԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

«Յառաջ»ի ՏԱՐԵԿԱՆ բաժնեգինն է 200 ՖՐԱՆՔ, ՎԵՑԱՄՍԵԱՆ՝ 100։

Ստիպուած ենք բոլորին ուշադրութեան յանձնել այս պարագան, նկատի առնելով կարգ մը անկանոնութիւններ որոնք զգալի վնաս կը պատճառեն մեզի։

Գալով հաստատելու, որ կարեւոր գումար մը կը կազմէ Թուրքիոյ մէջ, մեր գործակալին հետ համախորհուրդ, որոշած ենք բարձրացում մը կատարել, պարզապէս ՄԵՐ ՎՆԱՍԸ ՆՈՒԱԶԵՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ։

Ահա քանի մը տարիէ ի վեր մէկ թիւը կը ծախուի 40 տինարի, ինչ որ կը նշանակէ 15 ՏԻՆԱՐ ՎՆԱՍ իւրաքանչիւր թիւի վրայ։ (Մի՛ մոռնաք որ թղթատարի ծախքը 15 սանթիմ է, իւրաքանչիւր թիւի համար)։

Մեր ուժերէն վեր ըլլալով աւելի երկար ատեն կրել այս վնասը, մեր գործակալը 1936 ՓԵՏՐ. 1ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԹԻՒԸ ՊԻՏԻ ԾԱԽԷ 50 ՏԻՆԱՐԻ։ Այս ալ վնաս է, բայց առ այժմ տեղի տալով մեր գործակալ Խաչիկ Մելքումեանի առաջարկին, չուզեցինք աւելի բարձրացնել։

ԱՅՍ ԱՌԹԻՒ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՅԻՇԵՑՆԵՆՔ ԹԷ ԲԱԺՆԵԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱՑԱՐՁԱԿԱՊԷՍ ԿԱՆԽԻԿ Է ԵՒ ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐԸ ԱՅՍ ՊԱՅՄԱՆԷՆ ԿՐՆԱՆ ՇԵՂԻԼ ՄԻԱՅՆ ԻՐԵՆՑ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՈՒԹԵԱՄԲ։

Կարող առաջնորդը Եգիպտոս կ'երթայ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 22 յունուար (Յառ. - գր։ Ամէն տեղ սիրալիր ընդունելութեան ...

...

CAHIERS DROUOT ... LES NOUVELLES DE L'EXPOSITION ... 1937 ...

... 60 ֆրանք։

Դիմել.— LES NOUVELLES DE L'EXPOSITION, 30, Rue Drouot, Paris (9)։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ճշդում

ԼԻՈՆ, 8 յունուար.— ...

...

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԼՐԱՏՈՒ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

...

ԵՍԱՅԱՆ

ՆՈՐ ՀԱՍՑԷ, ... Mme. Sarvarian, Jardin d'Enfants, Téhéran (Iran) ... 70 ֆր.։

ՅՕՅՃԱՆՔ

ՄԱՄԱՆՑՆԵՐ ԿԸ ՅԱՆՁՆԷ ԲԱՐՈՆ ԵՐԵՒԱՆ, ՔՐՈՒՆ ՏԱՆՈՒՏԻՐՈՒԹԵՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ Ի ԾԱՌԱՅՈՒԹԵԱՆ ԷՋԻՆ ՎՐԱՅ

Ֆասօնիէ - գործաւորը որ կ'աշխատի ... ընկալեալ պայմաններու մէջ՝ ենթարկուելով թոշակներու եւ աշխատավարձքի տուրքին, զերծ է գործառ- ...

Դիմողները պէտք է լեցնեն հարցարան մը որուն պատճէնը հրատարակեց «Յառաջ», եւ հայթայթեն անհրաժեշտ փաստաթուղթերը, մանա- ...

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՃԷՄԱԼ ՓԱՇԱՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Վերածեց՝ Պ. ՖՐՈՒՆՃԵԱՆ

Ուրեմն հայ ազնի՛ւ աշխարհակալներու խորամանկութեան եւ երկչոտութեան հետեւանքով չէր որ թնանոթները խորտակել անկարելի եղաւ։ Երբ իմ բանակատեղիս վերադարձայ, քովընտի փողոցէ մը լսեցի զինոտրոր ճիչեր եւ զէնքի սոսկալի որոտումներ։ Փողոցի մը անկիւնը առնելով չէի կրնար տեսնել պատահածը, բայց ձիւնին վրայ արիւնի հետքեր ցոյց կուտային, այդտեղ կռիւ տեղի ունեցած էր։ Կառքէն վար ջայ, ոտքով շարունակելու համար ...մբաս։ Բայց հայ ոստիկանապետին ձիով զալը տեսնելով կրնայի եւ ...աւակայել սարսափելի տեսարանը որ տեղի ունեցած էր։

Բանակատեղիս հասած, հրաման ...ի մարտկոցներուն հետեւակազօրքին ...

...դանօթի յառաջապահ հեծեալները գիշերը փախած էին։ Մինչեւ սկսանելը զինուած հայ դասալիքները լեռնական ձիերը առած էին կառքերէն եւ երկուական հոգի հեծած ձիերուն վրայ փախուստ տուած էին։ Իմ ախոռապանս զիմաղրած ըլլալուն, ձիերը չէին կրցած տանիլ։ Բայց զէնքի հարուածով մը վիրաւորած էին ձիերէս մէկը։ Յետոյ կառքերէն միայն երեքը մնացած էին զորս մէկ քանի սպաներ գործածեցին իրենց համար։ Քիչ յետոյ իմացանք որ թուրք բանակը քաղաք մտած էր եւ կը ճշդուէր վերջապէս թէ անկանոն իրար բերուած Քիւրտերէ չէր բաղկանար ան, այլ կանոնաւոր խումբերէ։ Քաջ հայ հետեւակազօրքը դիրքերէն օգտուած էր որպէսզի հոգի արագութեամբ ...

...

Կարին, 29 ապրիլ 1918

...

(64)

ջրանցքին ընկերութիւնը, 1935ի ընթացքին, չնորհիւ իտալեւհապէշական պատերազմին: Ընդհ. հասոյթը եղած է 887.720.000 ֆրանք:

ՕՓԵՐԱՆ չորս ամիս պիտի փակուի, զանազան նորոգութիւններու համար: Այս առթիւ պիտի հաստատուին երկու զօբաւոր վերելակներ (ասանսէօռ), իւրաքանչիւրը՝ 25 հոգի փոխադրելու կարողութեամբ: Պիտի կրկնապատկուի նաեւ եկեղեցական լոյսը (2400 մոմ): Օփերան բացուած է 1875ին:

ՀԱՅԱՐԱՊԵՏ ՀՕՐՆՊԻ, հոչակաւոր Լորընսի ալ բազուկը, որ յանդուգն արշաւներ կազմակերպած էր Թուրքերու դէմ, մեծ պատերազմի ընթացքին, մասնաւորապէս խանգարելով անոնց հաղորդակցութիւնները, մեռաւ յունուար 12ին: 47 տարեկան էր:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԸ Պէլգրատ երթալով, խորհրդակցութիւն մը կատարեց խնամակալ իշխանին հետ, պատժական տնօրինութեանց մասին:

ԱՆԳԼԻԳԵՐՄԱՆ բարեկամութեան ընկերութիւնը պատուիրակութիւն մը ղրկեց Պերլին: Այս առթիւ Ջերմ չնորհաւորութիւններ ուղղուեցան հիթլէրական կառավարութեան, «որուն վճռականութիւնը եւրոպան փրկեց բոլշեւիկեան վտանգէն. վտանգ մը որ առայժմ անհետացած կը թուի, բայց կրնայ վերածնիլ օր մը»: Ֆրանսայի դէմ ալ խօսքեր արտասանուեցան:

ՍԱՐԻ ՎԵՐԱԳՐԱՒՄԱՆ տարելիցին առթիւ, մեծ հանդէսներ սարքուած են Գերմանիոյ մէջ: Այս առթիւ ճառ մը պիտի խօսի Հիթլէր, Սարլուի քաղաքին անունը վերածելով «Հիթլէրչեատ»ի:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ վերջին տեղեկագրին համաձայն, յունուար 4ի չաբթուան նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 439.782, այսինքն 11.123 աւելի, բաղդատելով նախընթաց չաբթուան հետ:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐԸ ռազմափորձ մը պիտի կատարեն յունական ջուրերուն մէջ: Ն'բռուի Թէ Ցունաստանի թագաւորը հաւանած է որ կղզիներէն մէկը տրամադրուի Անգլիոյ, իբրեւ նաւակայան:

ՄՈՍԿՈՒԱՅի օտար թղթակիցները պիտի հեռանան եւ Ռիկա պիտի հաստատուին, կ'ըսէ հեռագիր մը, իբրեւ հետեւանք «Տորգսինի»ի ջնջման եւ դրամական նոր քաղաքականութեան: Թղթակիցները անտանելի կը գտնեն դիներու աղութիւնը:

Հ. Ց. Դ.

Դասընթաց

ՏԷՊԻՆի կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեքշաբթի երեկոյ Հ. Ց. Դ. տան մէջ, կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ ՏԱՐՕՆ - ՏՈՒՐՈՒՐԵՐԱՆԻ ՀԱՅՐ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓՐ· ՇԲԶԱՆԻ ԿԵԴՐ· ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ
ՀԱՄԱՆՈՒՆ ՆԱՀԱՆԳԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

18 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8·30էն մինչեւ առաւօտ
Salle Lucienի մէջ, **13, Rue d'Issy,** Պիյեանֆուռ (*Մէթրօ*՝ Marcel Sembat)

Կը ներկայացուի **ՄԱՄՈՒՆ**

Ղեկավարութեամբ՝ Պ· ԴՐՕՇԱՆի եւ մասնակցութեամբ կարող ուժերու
ՏՈՄՍԵՐ՝ **7, 5** եւ **3** ՖՐԱՆՔ

Կէս գիշերէն վերջ հայկական պարեր Տարօնի տարազով, Կովկասեան եւ եւրոպական պարեր, ընտիր ճաշով: Ձոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ:

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷՐ ԿԸ ՓՆՏՌԷՔ

ԱՀԱ ՁԵԶԻ ԼԱԻԱԳՈՑՆ ԿԱՂԱՆԴՁԷՔԸ, ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆ ՄԸ

ՀԱՅ ՔՆԱՐ 600 ԷՋ, 603 ԿՏՈՐ ԵՐԳ

ԱԶԳԱՅԻՆ – ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՌԱԶՄ. – ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ, ՏՈՀՄԻԿ ԵՐԳԵՐ, ՔԱՂԵՐԱԿԱՆ, ՍԻՐԱԶԻՆ ԵՐԳԵՐ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԶՈՒԱՐԹ ԵՐԳԵՐ, ԶԱՆԱԶԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՏՈՐՆԵՐ, ԲԱՒԱՅԻՆ, ԵՐԳԱՑՈՒՆ, ԵՒԱԶԼՆ:

Հրատ· «ՀՈՐԻԶՈՆ»ի: Գին՝ 20 ֆրանք: Դիմել՝ «ՅԱՌԱՋ»ի վարչութեան:

CAVE

ԹՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,
եւ ԱՊՈԳՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԳ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը հայտնեն՝ *նշանառութի, հարսնիքի կնունքի, հանդէսներու եւ տօնակատարութեանց* համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ ըմպելիներ (aperitifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ):

Հեռաձայնեցէք *ՔԻՕՀԻԵԱՆ*, **Charlebourg 20·69** եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի ղրկուին ձեր ապսպրանքը, մեծաքանակի գինով եւ չսպառածները ետ առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ **KEULEYAN**
85, Rue des Chambards.
Bois-Colombes, (Seine).

ՄԻ՛ ՄՈՌՈՒԱՀ այցելել
Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամագործ - ոսկերիչ

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ԷՄՄԷՐԵԱՆի

(Maison E. CHARLES) Հիմնուած 1869
29, Rue MATHIS — Métro CRIMÉE
Tét. NORD 56 - 97 — (Ծ. AJ., AV., CP., 52, 50)71

Կը գտնուին ամէն քսակի մատչելի, գրպանի, թեւի, շըմինէի, պատի եւ զարդուցիչ ժամացոյցներ, գոհարեղէններ եւ տնական սպասներ, 100ին 10էն մինչեւ 20 իրանական գեղ եւ նոր Տարւոյ առթիւ սիրուն նուէրներ:

Խոշոմիտ նորոգութիւն ժամացոյցներու, ջափաւոր գիներով նորոգութիւն, չինութիւն եւ փոփոխութիւն գոհարեղէններու:

Կը գնենք ըլլթին, ոսկի, արծաթ եւ թանկագին քարեր:

Դասատուներէն եղած ապսպրանքները կը կարդադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

Կիրակի օրերը նոյնպէս բացէ վաճառատունը:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ

Եթէ կը փափաքիք որ ձեր հանդիսները շահաւոր ըլլան, դիմեցէք նախօրօք հայկական *ԵՓՐԱՏ* նուագախումբին:

Նշանտուքներու, հարսանիքներու, երեկոյթ-պարահանդէսներու մէջ կը նուագէ ձեր սիրած հայկական, կովկասեան, եւրոպական եղանակները եւ թանկս արժէնին: Նուագախումբը ունի իր նոր տարազները:

1936 տարուան ընթացքին հրաւիրեցէք մեզ մէկ անգամ հաժոզուելու համար: Մատչելի գիներ բաղդատաբար ուրիշ նուագախումբներու:

Պայմանագրուելու համար, *15* օր առաջ, դիմել ղեկավար

ՏԻԳՐԱՆ ՕՆՕՓՅԱՆ 15, Rue Pourtour, Clamart, Seine

ՎԱՐԶՈՒԷ

Կեդրոն թաղի մէջ, լուսաւոր կօշկակարի խանութ մը, 4 մեթր քառակուսի տարածութեամբ եւ հետը ունի սենեակ մը: Տարեկան վարձք՝ 1800 ֆրանք միասին, եւ պատրաստ յաճախորդներով: Կան նաեւ յարակից երկու խանութներ՝ յարմար գերձակի եւ ուրիշ գործերու: Դիմել՝ տեղւոյն վրայ 8 Rue d'Italie, Paris (13), մէթրօ՝ Tolbiac:

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԱՒ ԿԱՇԻՆ ՄԻԱՅՆ ԿԸ ԲԵՐԷ ԼԱՒ ՅԱՃԱԽՈՐԴ
ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ

Ձեր արհեստին մէջ յայտոլիլ,
Ձեր յաճախորդներուն թիւը աւելցնել օրէ օր,
Ձեր chiffres d'affaires կրկնապատկել,
Դիմեցէք՝

TANNERIE DE LA DEULE
9, Rue Charlot, Paris. Métro: République.
Tél.: ARChive 05-86

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆՆ Է
Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՕՆԵԱՆ

որ ձեզի պիտի տայ, չափաւոր գինով, լաւ կաշի, Marque H. S. Tannage lent chêne որ պատրաստուած է մեծ խնամքով:

Գաւառի կօշկակարներուն նմոյշ կը ղրկուի *Contre remboursement*ով:

ԹԷՀԻՐԱՆի ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԳԱՐՄԱԿԱԼՆ Է

Պ. ԱՐԱՄ ԽՈՋԱՑԵԱՆ

Magasin Espéranto, Lalézar

ԿԸ ՓՆՏՌԻԻ

Տիկին Տէրուհի Թորոսեան-Պուտուղեան Լափսէքացի (Տարտանէլ) կը փնտռէ իր երկու զաւակները՝ Թորոս եւ Մարի, 26, 24 տարեկան, կորսուած տարագրութեան ժամանակ Տէր-Զօրի մէջ: Իրենց հօրն անունը՝ Ղազարոս (երկաթագործ), մեռած տարագրութեան մէջ: Թորոս երկու թեւերուն վրայ Մ. տեսիլի նշաններ ունի, իսկ Մարին կզակին տակ փոքր ճերմակ բիծ մը:

Կը խնդրուի հայրենակիցներէ եթէ կը ճանչնան եւ կամ ո՛ւր ըլլալնին գիտեն՝ հաճին իմացնել M. B. Balentz, 130 rue Lamarck, Paris (18).

Կը խնդրուի Սուրիոյ հայ թերթերէն արտատպել:

Խիստ շահաւոր

Ծախքած ըլլալով մեկնիլ եղբօր մօտ (Ամերիկան), ծախու է կօշկակարի խանութ, դիւրամատչելի պայմաններով: Ունիմ կօշիկի նորոգութեան եւ չափս վրայ ապսպրանք տուող պատրաստ յաճախորդներ:

Մանրամասնութեանց համար դիմել 11 rue Rodier, *Փարիզ (9).*

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՑԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
CinémaREXY
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Le Gérant: H. STEPHAN

ԳՈՅԱՄԱՐՏ *Orագոյց 1936, է. տարի*

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հ· Ց· Դ· Պատ· Միութեան
ԿԱՂԱՆԴԻ ԼԱԻԱԳՈՑՆ ՆՈՒԷՐԸ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Պահանջեցէք ձեր չրջանի գործակալէն:

Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝ GAYZAK DJARAYAN*ի*, 49, Rue Nationale, Marseille. France.

Կ· ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ
Ռիւ տէ Տօմինիքէն թիւ 20, առաջին յարկ
Տնօրինութեամբ Փրոֆ· Տօքթ· Ա· ԱՐԶՈՒԵԱՆի
Ամէն հինգշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 3 — 5
Բոլորովին ապէսա եւ վկայուած հայրենակիցներու համար ձրի բժշկական լաւագոյն խնամք ու դեղ:
Առանց տատմսոմի դիմեցէք Ֆ· Կ· Խաչի Մարսէյլի դարմանատունը

ԼԱՒԱԳՈՑՆ ՆՈՒԷՐ ՄՐՆ Է տօնական օրերու առթիւ Ց· Ս· Ֆէրմանեանի նորատիպ շքեղ հատորը՝ ԽՕՍՆԱԿ, որ կը պարունակէ շատ մը բարոյացուցիչ պատմուածքներէ զատ Ծնունդի հրապուրիչ պատմութիւններ: Գին 15 ֆրանք:
Դիմել տպագրիչին՝ **Imp. Der Agopian, 17, Rue Damesme - Paris:**

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

«ՅԱՌԱՋ»ի միջոցով տեղեկացանք որ Պոնտիաբնակ Պ· Մկ. Մեզպուրեանի բնակարանի մէջ կաղանդի առթիւ աճուրդէ մը գոյացած գումարը 75 ֆր. կը նուիրուի Ալֆոնսվիլի մասնաճիւղիս: Մեծ էր մեր ուրախութիւնը, որ հեռաւոր հայրենակիցներ օժանդակութեան ձեռք կը մեկնեն մեզ, կատարելու համար նոր սերունդի հայեցի դաստիարակութեան սրբազան գործը:

Մեր խորին շնորհակալութիւնները Պ· Մեզպուրեանի եւ բոլոր անոնց, որ մասնակցած են աճուրդին:

Վարչութիւն

ՅԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ալֆոնսվիլեն Միքայէլ Պետրոսեան, վաճառ Թորոսեան, Բ. փափազեան իրենց խորին վշտակցութիւնը կը յայտնեն Տէր եւ Տիկ. Երուանդ Ձանկէօզեանի եւ պարագաներուն վասն Տէր Անդրէասեանի դառնադէտ մահուան առթիւ:

×

Ս. Լուսի Շ· Ց· Դ· Ակումբի ենթակոմիտէն իր խորին վշտակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Խորէն Գալիբեանի եւ պարագաներուն, իր կնոջ՝ Ազնիւ Գէյրիեանի դառնադէտ մահուան առթիւ, որ տէրն ուներայ ամենայն ճշմ

×

Խորին ցաւակցութիւն կը յայտնեմ Տէր եւ Տիկ. եւ զաւակունք Տէր Անդրէասեաններուն, իրենց վաշխի սիրեցեալ զաւկին եւ եղբօր դառնակսկիծ մահուան առթիւ, որ դիպեցաւ ճաղիկ հասակին մէջ:

ՆԵՐՍԻՍ ԽԱՉԻԿԵԱՆ

×

Մեր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնենք Սուրմեան եւ Մաքսուեան ընտանիքներուն իրենց սիրելի աներսոյն, որդւոյն եւ քեռայրին ՆՈՒԻՒԱՐ ՍՈՒՐՄԱԵԱՆի դառնադէտ մահուան առթիւ:

ՊԻԶԱՔՃԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ «ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ» ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ

Համազգայինի Ֆրանսայի կեդրոնական վարչութիւնը կը խնդրէ բոլոր մարմիններէ եւ անհատներէ որ այսուհետեւ իրենց թղթակցութիւնները ուղղեն հետեւեալ հասցէով միայն՝

V. Yarjanian, P. R. «Hamazkain», 44, Rue Lafayette, Paris (9).

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի *մեծ վաճառանիշը* կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *Թորոս Մովլ*, բնական *անիսոնի* խառնուրդով, եւ խաղողի հիւմով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղիր

Մեծաքանակ գնումներու հասցէ՝

Ագենտները

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX
63, Bld. des Vignes, Marseille
Tél. Colbert 58 - 10

եւս DISTILLERIE VIAL
18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)
Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ
D. N. BAHADOURIAN
82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝
M.M. H. Khatchadourian et Danielian
24, rue Assalit· Nice (A. M.)

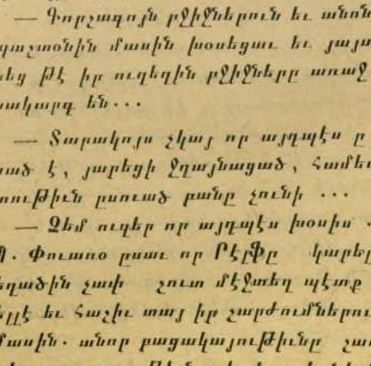

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ա՛ղպ· բ՛ետպրեմ թպպմ· ֆ· Հ՛ոդիմակուսի՝ Ե՛ԱՔՈՒԹ ԿՐԻՍՊԻ

— Զեղաւ, ուրիշ դուշակութիւն մը ըրէ···

Փորձեցի քանի մը անգամ եւ յիշեցի քրոջս լուր տանող - բերողներուն անուններէը: Եւ սակայն չկրցայ գուշակել Թէ ով էր այցելուն: Վերջապէս քոյրս բարեհաճեցաւ խօսիլ:

— Պ· Փուտոն եկաւ··· ասոր ի՞նչ ըսիր···

Մտքէս չատ մը բաներ ըսի, բայց քրոջս չկրցայ դնանք:

— Ինչո՞ւ եկեր է, հարցուցի:

— Զիս տեսնելու, լսաւ որ եղբօրս ծանօթ ըլլալով համարձակեր է այցելութիւն տալ անոր պատուական քրոջը··· քու պատուական քրոջդ ըսել ուզեց···չուարեցայ, բայց ի հարկէ հասկցար ···

— Ի՞նչ խօսեցաւ···

— Իր մասին տեղեկութիւններ տուաւ եւ իր վարած քննութիւններուն մասին խօսեցաւ··· կը յիշե՞ս Մաւրիտանիոյ Պօղոս իշխանը որ վերջերս պարուհիի մը հետ ամուսնացաւ ···

— Այո···

— Եղ Թերթին մէջ կարդացեր էի արդէն որ այդ պարուհին իրականին մէջ ցարին աղջիկներէն մէկն է եղեր եւ բոլշեւիկներուն ձեռքէն փախեր է ··· ինչ որ է··· իշխանն ու պարուհին սխալմամբ մարդասպանութեամբ մը, ամբաստանուած էին··· Հանելուկը Փուտոն լուծեր է եւ իշխանը չափէն աւելի երախտապարտ մնացեր է···

— Հաւկիթի մեծութիւնով գմբուխտ մըն ալ նուէր տուե՞ր է իրեն, հարցուցի հեգնանքով:

— Ասիկա չըսաւ··· ինչո՞ւ ···

— Կարեւորութիւն չունի, ընդհանրապէս ատանկ նուէրներ կուտան, առնուազն ոսոիկանական վկայերու մէջ··· վարպետ գաղտնի ոսոիկանը կեց բոլշեւիկեան վտանգէն· վտանգ մը որ առայժմ անհետացած կը թուի, բայց կրնայ վերածնիլ օր մը»: Ֆրանսայի դէմ ալ խօսքեր արտասանուեցան:

ՍԱՐԻ ՎԵՐԱԳՐԱՒՄԱՆ տարելիցին առթիւ, մեծ հանդէսներ սարքուած են Գերմանիոյ մէջ: Այս առթիւ ճառ մը պիտի խօսի Հիթլէր, Սարլուի քաղաքին անունը վերածելով «Հիթլէրչեատ»ի:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ վերջին տեղեկագրին համաձայն, յունուար 4ի չաբթուան նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 439.782, այսինքն 11.123 աւելի, բաղդատելով նախընթաց չաբթուան հետ:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐԸ ռազմափորձ մը պիտի կատարեն յունական ջուրերուն մէջ: Ն'բռուի Թէ Ցունաստանի թագաւորը հաւանած է որ կղզիներէն մէկը տրամադրուի Անգլիոյ, իբրեւ նաւակայան:

ՄՈՍԿՈՒԱՅի օտար թղթակիցները պիտի հեռանան եւ Ռիկա պիտի հաստատուին, կ'ըսէ հեռագիր մը, իբրեւ հետեւանք «Տորգսինի»ի ջնջման եւ դրամական նոր քաղաքականութեան: Թղթակիցները անտանելի կը գտնեն դիներու աղութիւնը:

ԱՆԳԼԻԳԵՐՄԱՆ բարեկամութեան ընկերութիւնը պատուիրակութիւն մը ղրկեց Պերլին: Այս առթիւ Ջերմ չնորհաւորութիւններ ուղղուեցան հիթլէրական կառավարութեան, «որուն վճռականութիւնը եւրոպան փրկեց բոլշեւիկեան վտանգէն. վտանգ մը որ առայժմ անհետացած կը թուի, բայց կրնայ վերածնիլ օր մը»: Ֆրանսայի դէմ ալ խօսքեր արտասանուեցան:

ՍԱՐԻ ՎԵՐԱԳՐԱՒՄԱՆ տարելիցին առթիւ, մեծ հանդէսներ սարքուած են Գերմանիոյ մէջ: Այս առթիւ ճառ մը պիտի խօսի Հիթլէր, Սարլուի քաղաքին անունը վերածելով «Հիթլէրչեատ»ի:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ վերջին տեղեկագրին համաձայն, յունուար 4ի չաբթուան նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 439.782, այսինքն 11.123 աւելի, բաղդատելով նախընթաց չաբթուան հետ:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐԸ ռազմափորձ մը պիտի կատարեն յունական ջուրերուն մէջ: Ն'բռուի Թէ Ցունաստանի թագաւորը հաւանած է որ կղզիներէն մէկը տրամադրուի Անգլիոյ, իբրեւ նաւակայան:

ՄՈՍԿՈՒԱՅի օտար թղթակիցները պիտի հեռանան եւ Ռիկա պիտի հաստատուին, կ'ըսէ հեռագիր մը, իբրեւ հետեւանք «Տորգսինի»ի ջնջման եւ դրամական նոր քաղաքականութեան: Թղթակիցները անտանելի կը գտնեն դիներու աղութիւնը:

ԱՆԳԼԻԳԵՐՄԱՆ բարեկամութեան ընկերութիւնը պատուիրակութիւն մը ղրկեց Պերլին: Այս առթիւ Ջերմ չնորհաւորութիւններ ուղղուեցան հիթլէրական կառավարութեան, «որուն վճռականութիւնը եւրոպան փրկեց բոլշեւիկեան վտանգէն. վտանգ մը որ առայժմ անհետացած կը թուի, բայց կրնայ վերածնիլ օր մը»: Ֆրանսայի դէմ ալ խօսքեր արտասանուեցան:

ՍԱՐԻ ՎԵՐԱԳՐԱՒՄԱՆ տարելիցին առթիւ, մեծ հանդէսներ սարքուած են Գերմանիոյ մէջ: Այս առթիւ ճառ մը պիտի խօսի Հիթլէր, Սարլուի քաղաքին անունը վերածելով «Հիթլէրչեատ»ի:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ վերջին տեղեկագրին համաձայն, յունուար 4ի չաբթուան նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 439.782, այսինքն 11.123 աւելի, բաղդատելով նախընթաց չաբթուան հետ:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐԸ ռազմափորձ մը պիտի կատարեն յունական ջուրերուն մէջ: Ն'բռուի Թէ Ցունաստանի թագաւորը հաւանած է որ կղզիներէն մէկը տրամադրուի Անգլիոյ, իբրեւ նաւակայան:

ՄՈՍԿՈՒԱՅի օտար թղթակիցները պիտի հեռանան եւ Ռիկա պիտի հաստատուին, կ'ըսէ հեռագիր մը, իբրեւ հետեւանք «Տորգսինի»ի ջնջման եւ դրամական նոր քաղաքականութեան: Թղթակիցները անտանելի կը գտնեն դիներու աղութիւնը՝ իր արքայական յամախորդներէն յաւ կինէ, մարգարիտ եւ զմրուխտ նուէր կը ստանայ ···

— Շատ հետաքրքրական է այս տեսակ պատմութիւնները բան տեղէն լսել···

Ինակնաբար, ներքնապէս հիացայ էրքիւլ Փուատոյին վրան որ այդքան դրաւիչ պատմութիւն մը ընտրեր էր տունը մնացած ու պզտիկ գիւղի մը մէջ բնակող քրոջս երեւակայութիւնը գրգռելու համար:

— Փուատոն ըսա՞ւ թէ պարուհին մեծ դքսուհի մըն էր, հարցուցի:

— Ըսաւ որ իրաւունք չունէր արդ մասին կարծիք յայտնելու···

— Եւ կ'երեւայ որ այդ խօսակցութենէն յետոյ քու բերանդ ալ թուլցաւ ···

— Կոչտ մի ըլլար ձէյմս ··· չեմ դիտեր թէ ուրկէ կը սորվիս այդ տրգեղ բացատրութիւնները···

— Հաւանաբար հիւանդներէս ··· դժբախտաբար իշխաններու եւ ուսս դաղթականներու բժիշկ չեմ ···

Ֆարօլայն ակնոցը վեր հրեց եւ ինծի նայեցաւ:

— Հակառակ կոդմէդ արթնցեր ես այսօր նորէն··· հիւանդ ես··· այս դիշեր դեղահատ մը կ'առնես···

— Տանը մէջ քնաւ բժիշկի չեմ նմանիր· քոյրս է որ դեղապիր կը պատրաստէ թէ իրեն եւ թէ ինծի համար:

— Պարապ խօսքեր մի ըներ, ըսի բարկանալով· ոճիրին մասին խօսացա՞ք ···

— Ինակնաբար, ձէյմս, գիւղին մէջ ուրիշ խօսելիք նիւթ չկայ··· կարգ մը կէտեր լուսարանեցի ··· Պ· Փուատոն չատ գոհ մնաց եւ բաւ որ պատմի ոսոիկանի մը բնաժին յատկութիւնը ունիմ եւ չատ ադէկ կը հասկնամ մարդոց հոգեբանութիւնը:

Ֆարօլայն սեր կերած կատուի մը պէս կը հպարտանար:

— Գորշագոյն բջիջներուն եւ անոնց պաշտօնին մասին խօսեցաւ եւ յայտնեց թէ իր ուղեղին բջիջները առաջնակարգ են···

— Տարակոյս չկայ որ այդպէս է· սակայն չկայ որ այդպէս չէ· յարեցի ջղայնացած, համեստութիւն բնաւ չունի ···

— Չեմ ուզեր որ այդպէս խօսիս ·· Պ· Փուատո ըսաւ որ Բէլճիը կարելի եղածին չափ չուտ մէկտեղ պէտք է ելլէ եւ հաշիւ տայ իր չարժումներուն մասին· անոր բացակայութիւնը չատ դէշ տպաւորութիւն պիտի ստեղծէ եղեր դատական քննութիւններուն ընթացքին···

— Դո՞ւն ինչ ըսիր···

— Ես ալ համաձայնեցայ դնուելուցայ իրեն եւ բացատրեցի թէ ինչեր կը խօսէին գիւղին մէջ այն գործին մասին ···

— Ֆարօլայն, անտառին մէջ լսած խօսակցութեանդ մասին ալ բաներ մը ըսի՞ր Փուատոյին···

— Այո, ըսի···

Ոտքի ելայ եւ սկսայ վեր վար քալել:

— Ցոյս ունիմ թէ ըրածէդ լուր ունիս· խեղդիպ անցընել պիտի տաս Բէլճիի վզին ···

— Բնաւ երբեք··· արդէն զարմացայ որ դուն չես ըսեր իրեն···

— Անշուշտ չըսի··· ես կը սիրեմ այդ տղան···

— Ես ալ կը սիրեմ, ատոր համար է ահաւասիկ որ ըրածդ պարապ խօսք է··· ոճրագործը Բէլճիը չէ, հետեւաբար ճշմարտութիւնը չի կրնար վնաս բերել անոր եւ մենք մեր ձեռքէն եկածը ընելու ենք Պ· Փուատոյին օգտակար ըլլալու համար ··· Բէլճիը աղջկան մը հետ դուրս ելած էր այդ իրիկունը, ուրեմն հիանալի արդարացում մը կ'ունենաս···

— Դեղ դատական քննութիւններուն ընթացքին···

— Դո՞ւն ինչ ըսիր···

— Ես ալ համաձայնեցայ դնուելուցայ իրեն եւ բացատրեցի թէ ինչեր կը խօսէին գիւղին մէջ այն գործին մասին ···

— Բ

■■■ LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE ■■■

ՅԱՌԱՋ
HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI 15 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3012

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐԷՆ ԽՕՍՔ

ՔԱՆԻ ՄԸ «ԲԱՐԵՅԱՋՈՂ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ»

Յունուար 6ի գեկոյցին մէջ, Բարեգործականի կեդր. վարչութիւնը «բարեյաջող» կը գտնէ կրթական ճակատին վրայ ձեռք բերուած արդիւնքները, «որոնք ըստ ամենայնի քաջալերական են»:

Ձեկոյցը չի ծածկեր բացասական հակազդեցութիւններն ալ.

— «Եթէ ասուցի մեր կրկին ծրագիրները (մէկը՝ երիտասարդական) գաղութներու մէջ առ հասարակ ողջունուեցան խանդավառութեամբ եւ գտան լայն համակրանք, ցաւալի է սակայն աստատել որ գտնուեցան դժգոհներ ալ, մանաւանդ Միութեանս նպաստաւորած եւ հովանաւորած վարժարանն ի մէջ ըստ առաջնոյն պիտի չկարենային ազատ ապարէգ գտնել եւ սանձարձակօրէն գործել»:

Այս առթիւ, «գարմացմամբ» կ'արձանագրէ թէ դժգոհներու մէջ գտնուեր են «նոյն իսկ հոգաբարձութիւններ, բարեխատարար սակաւաթիւ»:

Ի՞նչ է եղած անոնց մեղքը.

— «Անոնք չկրցան լրիւ ըմբռնել եւ գնահատել մեր կրթական ծրագրին գլխաւոր պայմանը, այսինքն Միութեանս գործակցութեան եւ հսկողութեան տրամաբանական իրաւունքը, պահանջելով որ մեր կրթական վարկերը տրամադրենք առանց պայմանի, այսինքն պիտանէի կազմութեան եւ ուսուցիչներու ընտրութեան մէջ դեր չունենալով»:

Դեռ աւելի ծանր մեղադրանք մը, նոյն ինքնագոհ եւ ինքնաւան կեցուածքով.

— «Եթէ սակայն դժբախտաբար անձնական կամ հատուածական տեսակէտները տեղ տեղ աւելի տիրական չըլլային, եւ երեմն ալ ազգային իշխանութեանց կողմէ գէշ հասկցուած արժանապատուութեան մը հարցը չյարուցուէր, որոշ ազդեցութիւններու տակ, գոնէ այս վերջինները ի շահ տոհմային առողջ դաստիարակութեան, իրենք իսկ խնդրամատոյց պիտի ըլլային, անվերապահօրէն համոզուած գոյացնելով որ Հ.Բ.Ը. Միութեան դրական գործակցութիւնը իր անվիճելի օգուտները կ'ունենայ ոչ միայն նիւթապէս, այլ եւ բարոյապէս»:

Հատուած մը եւս, իբրեւ լրացուցիչ.

— «Սակայն եւ այնպէս, պահանջը այնքան մեծ էր որ, բնականաբար նախապատուութիւնը տուինք անոնց որ ըստ ամենայնի արժանաւորագոյն էին եւ Միութեանս կրթական ծրագրի պատեհութիւնները ըմբռնելու չափ անկողմնակալ եւ գործնական ոգի ունեցան: Եւ ընդհանրապէս նպաստընկալ վարժարաններու տնօրէնները, մանաւանդ փոքր եւ չքաւոր համայնքներու մէջ, այնքան համեստ են եւ գիտակից ալ իրենց անբաւականութեան, որ մինչեւ իսկ չեն դադրիր խնդրելէ որ իրենց վարժարանին հոգն ու դեկը բոլորովին Միութիւնս ստանձնէ: Փաստերը են պակսիր հաստատելու թէ բազմաթիւ վարժարաններ պիտի փակուէին, եթէ Միութեան օժանդակութիւնը ապահովելու յաջողութիւնը չունենային»:

Ի՞նչ կը նշանակեն այս չղթայաշար նախադասութիւնները:

1. Բարեգործականի կեդր. Վարչութիւնը վճռած է ձեռնել իր կրթական ծրագրին գործադրութիւնը, առանց նկատի առնելու որ եւ է ընդդիմութիւն: Անտեսելով ե՛ւ ազգ. սահմանադրութիւն, ե՛ւ տեղական իշխանութեանց իրաւասութիւն, շատ անգամ իր իսկ մասնաժողովներուն դիտողութիւնները:

Բանաձեւը, շատ կարճ է եւ կարուկ,— Ո՛վ որ կը համակերպի՝ կ'օգտուի նիւթապէս եւ բարոյապէս: Իսկ ընդդիմացողը կը տուժէ, ոչ միայն զրկուելով նպաստէ, այլ եւ իր դիմացը գտնելով նոր դպրոց մը,— յանուն Բարեգործականի:

2. Բարեգործականը չի գոհանար ասպարէզ կարդալով միայն իր նիւթական կարողութեամբ, այլ եւ կը ստնքայ իր բարոյական հեղինակութեամբ եւ իրեն կը վերագրէ նոր մենաշնորհ մը — «տոհմային առողջ դաստիարակութիւն»:

3. Օգտուելով բազմաթիւ աղքատիկ դպրոցներու թշուառութենէն, Բարեգործականը իր լուծին կ'ենթարկէ գանազան համայնքներ, կը սարկացնէ եւ կ'անբարոյացնէ զանոնք եւ կը փնտռէ նոր դաստիարակ մը հոն — հպատակներու եւ փարիսեցիներու:

Կը զրպարտե՞նք: — Բարեհաճեցէք աչքի առջեւ բերել միայն Յունաստանի եւ Լիբանանի ու Սուրիոյ մէջ ստեղծուած կացութիւնը, իբրեւ հետեւանք նոյն այս քաղաքականութեան:

Կրթական ծրագրին գործադրութեան առթիւ, առաջին բողոքողներն եղան Բարեգործականի Սելանիկի մասնաճիւղին անդամները — ջոջեր եւ հաւատարիմներ — ներկայացնելով չարք մը անուոր դիտողութիւններ:

Կեդր. Վարչութիւնը փոխանակ նկատի առնելու [illegible] լսելու, լուծեց, ազգ. վարժարանն ալ զրկեց տարեկան նպաստէն, եւ առանձին դպրոց մը բացաւ, «բուհճի»ներու կեդրոնին մէջ:

Որո՞ւ վրէժը լուծելու համար, — հարցուցէք իրենց:

Տարունակելով իր յամառութիւնը, ան երկու «կրթական ընտանիքներ» նշանակեց լիաթոշակ, Մակեդոնիոյ եւ հին Յունաստանի համար, որպէսզի տիրաբար գործադրեն ծրագիրը, այսինքն խուժեցնեն պառակտումն ու կազմալուծումը:

Եւ այսօր Աթէնքի մէջ ունինք զոյգ – զոյգ դպրոցներ՝ դէմ դիմաց, մէկ մասը՝ նպաստընկալ, ամբողջովին ենթակայ՝ Բարեգործականի, միւս մասը՝ ժողովրդական, որոնք իրենց խղճմը կը տապկուին:

Նոյն պատկերը՝ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ:

Այս տողերը գրած ատեն, աչքի առջեւ ունինք Հալէպի Քաղաք. Ժողովին գեկոյցը, 1935 դեկտ. 10 թուակիր: Միայն անոր հրատարակութիւնը բաւական էր լուսաբանելու «բարեյաջող» արդիւնքներուն պատկերը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՀԱՓՈՐՁԻՆ ԴԱՏԸ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ՄԷՋ

Յունուար 10ին Էնկիւրիի եղեռնադատ ատեանին մէջ սկսաւ դատավարութիւնը Աթաթիւրքի դէմ սարքուած մահափորձին: Ինչպէս կը յիշուի, գլխաւոր ամբաստանեալն է Ուրֆայի երեսփոխան Ալի Սայիպ,— Անկախութեան Ատեանի երեք Ալիներէն մէկը, որ ըստ սովորութեան լացեր է դատավարութեան ընթացքին: Մանրամասնութիւնները կարդալ Գ. էջ:

Հաշտութեան խօսքեր եւ անգլ. «ռազմափորձը»

Նորէն զրոյցներ կը շրջին հաշտութեան ծրագրի մը մասին: Իտալական կառավարութիւնը կը հերքէ իրեն եղած վերագրումները, պնդելով թէ ոչ մէկ առաջարկ ստացած է:

Այս առթիւ, իտալական թերթերը բուռն լեզու կը գործածեն: Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը հերքուի այն լուրը թէ Հռոմի անգլիական դեսպանը, որ կարճ կալեց իր արձակուրդը, հաշտութեան նոր առաջարկներ պիտի ներկայացնէ Մուսոլինիի: Արտաքին նախարարութեան օրկանը կը յայտարարէ.— «Իտալիա հաշտութեան մասին չի խորհիր, այլ միայն պատերազմի եւ պատժական անօրինութեանց դիմադրութեան մասին: Եթովպիոյ մէջ տիրող երեւութական եւ կարճատեւ գինադուլը ոչ Եւրոպայի կացութեան հետեւանքն է, ոչ ալ Եթովպիոյ անյաղթելի դիմադրութեան: Ան արդիւնքն է մեր ազատ կամքին եւ զինուորական հաշիւներու: Իտալիա չուզեր աճապարել: Իր դիրքը հետզհետէ կը զօրանայ Եւրոպայի եւ Ափրիկէի մէջ»:

Թերթը այս առթիւ երեւան կը հանէ Իտալիոյ դէմ սարքուած ռազմախաղերը, չորս գլուխներու բաժնելով զանոնք.— 1. Անգլիական եւ ֆրանսական տորմիղներու համախմբումը Միջերկրականի մէջ.— 2. Եթովպական կարծեցեալ յաղթանակներու եւ իտալական պարտութեանց լուրերու բազմապատկութիւնը.— 3. Սուտ լուրերու տարածումը Իտալիոյ ներքին կացութեան մասին.— 4. Փափուքներ՝ աչքէն ձախէնհամոզելու համար թէ Իտալիա նուաստաօրէն պէտք ունի հաշտութեան»:

Ուրիշ թերթեր ալ ընդունելով հանդերձ Լոնտոնի եւ Փարիզի պաշտօնական բացատրութիւնները՝ մարտանաւերու տեղափոխման մասին, լուսաբանութեան կարօտ պարագայ մը կը նկատեն անգլիական եւ ֆրանսական տորմիղներու համախմբման «բացաւիկ զուգադիպութիւնը»: Այս առթիւ կրկին հերքելով բոլոր աննպաստ լուրերը, կը չեշտեն թէ «Իտալիոյ խրոխտ եւ միաձայն դիմադրութիւնը անվթար կը մնայ, տնտեսական պաշարման 57րդ օրը, ինչպէս առաջին օրը»:

Կը հերքուի նաեւ այն լուրը թէ Իտալիա հաշտութիւն կը փնտռէ բարեացակամ կառավարութեան մը միջոցաւ: «Անոնք որ կ'ուզեն ուժասպառ Իտալիա մը տեսնել, իրենց դիմացը կը գտնեն նոր Իտալիա մը, աւելի հպարտ, աւելի արթուն, աւելի վճռակամ եւ աւելի վստահ իր ճակատագրին՝ թէ Եւրոպայի եւ թէ աշխարհի մէջ»:

Մաքալէն պաշարուա՞ծ է

Հաբէշական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Իտալացիներուն կացութիւնը շատ ծանր է Մաքալէի մէջ: Զրոյցի մը համաձայն, իտալական գլխաւոր ուժը հեռացած է այդ քաղաքէն, անոր ռազմական դիրքերը պաշարուած ըլլալով: Հաբէշները նոր յարձակողական մը կը պատրաստեն Թիկրէի ճակատին վրայ: Հարիւրաւոր պաշարարարձ ջորիներ ճամբայ ելած են մայրաքաղաքէն, դէպի Տէսիէի ճակատը: Հաբէշները անընդհատ զինուոր կ'արձանագրեն:

Իտալական օդանաւերը կատաղի կռիւ մը բռնեցին թշնամին, Մաքալէի արեւմտեան կողմը, քանի քիլոմեթր հեռաւորութեամբ: Իտալական լուրերու համաձայն, Հաբէշները կը փորձեն պաշարել Մաքալէն եւ անոր բերդապահ զօրքը անջատել գլխաւոր բանակէն: Իտալական հրամանատարութիւնը միջոցներ ձեռք առած է այս վտանգին դէմ:

**** Յունուար 13 թուակիր հեռագիր մը կը հաստատէ թէ 14 ժամ անընդհատ անձրեւ տեղաց Թիկրէի ճակատին վրայ: Անձրեւներու եղանակը այս թուականին կը սկսի, Մասովայի շրջանին մէջ: Ընդարձակ տարածութիւններ ճախճախուտքներու վերածուած են: Ամպերը այնքան ցած են որ անկարելի է օդանաւային թռիչքներ կատարել լեռնային շրջանի մը մէջ: Բեռնակառքերը կը խրին ճախճախուտքներու մէջ եւ միայն ջորիները կրնան պաշար եւ ռազմամթերք փոխադրել:*

Ա՞տակարգ զգուշութիւններ Ատիս-Ապէպայի մէջ

Եթովպիոյ կայսրը վտանգի ազդանշանը տուած ըլլալով, Ատիս-Ապէպայի քաղաքապետութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առաւ, օդանաւային յարձակումներու դէմ: Բոլոր անոնք որ պարտէզներով շրջապատուած տուներ ունին, պարտաւոր են ստորերկրեայ պատսպարան մը շինել, երկու մեթր խորութեամբ եւ 75 սանթիմեթր լայնութեամբ: Այս պատսպարանները պէտք է գտնուին քարաշէն տուներէ առնուազն 15 մեթր հեռու: Անոնք որ պարտէզ չունին, պէտք է պատսպարան մը փորեն ճամբուն եզերքը: Իսկ հրդեհի դէմ պաշտպանուելու համար իւրաքանչիւր տանտէր պէտք է պատրաստ ունենայ տասը պարկ աւազ: Մասնագէտներ դրուած են բնակիչներու տրամադրութեան տակ, խորհուրդներ տալու եւ պատսպարանի յատակագիծներ շինելու համար: Օդային յարձակման ատեն, ամէն մարդ պէտք է ամենամօտ պատսպարանը երթայ: Անոնք որ շատ հեռու կը գտնուին, պէտք է պառկին փոսերու կամ գետակներու հովիտներուն մէջ: Այս հրահանգները ժողովուրդին հաղորդուած են մասնաւոր յայտարարութիւններով:

**** Եգիպտական պատուիրակութիւն մը գնաց Եթովպիա, հիւանդանոցներու վիճակը քննելու համար:*

Անգլիական տորմիղին «պտոյտները»

Անգլիական ծովակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ ներքին նաւատորմը ձեռնարկած է «գարնանային պտոյտի մը»: Երկուշաբթի օր, 20 յունուար, երբ կը գումարուի Ազգերու Դաշնակցութեան 18րդ յանձնախումբը, անգլիական 22 առաջնակարգ մարտանաւեր խարիսխ պիտի նետեն Ատլանտեանի սպանիական ափերուն դիմաց, Արոզայի ծոցին մէջ, մէկ օր հեռու՝ Ճիպրալթարէն, ուր պիտի երթան ի վերջոյ: Այստեղ նաւատորմին պիտի միանան ուրիշ երկու մարտանաւեր, որով Մեծն Բրիտանիա 24 առաջնակարգ մարտանաւ պիտի ունենայ, անմիջապէս տրամադրելի, միանալու համար Միջերկրականի տորմիղին: Ներքին տորմիղը Արոզայի ծոցը պիտի հասնի ուրբաթ օր եւ հոն պիտի մնայ մինչեւ յունուար 22: Յետոյ պիտի անցնի Ճիպրալթար, մնալով յունուար 24էն մինչեւ փետրուար 3:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԷ՞Հ ՎԵՐԻ ՏԱՆ ՊԱՏԻ ԾԵՓԸ ՓԼԱՒ

« *Փօփիւլէր* »ի խմբագիրներէն մին, Տիւմուլէն, իբրեւ յառաջաբան իր մէկ յօդուածին, կը գրէ.

— « Թերութիւն մը ունիմ, անձամբ չեմ անցնիր յօդուածները զորս կը ստորագրեմ: Այդ յօդուածները բան մը ունին որ որոշ յուզում մը կը ստեղծէ, որոշ ուժ մը կուտայ գաղափարներուն կամ զգացումներուն, որոնք կարծես առիթի կամ քաջալերութեան կը սպասեն՝ արտայայտուելու համար: Եւ եթէ ուզուի ինծի շնորհել օրագրողի համեստ վկայական մը, կարծեմ հարկ պիտի ըլլայ զիս դասել այն օրագրողներուն մէջ, որոնց գրիչը այնքան ճկուն չէ որ իրենց կարելի ըլլար չէզոք մնալ, կամ որոնք չեն գիտեր յարմարիլ գրելու այն արուեստին որ գրիչ կը շարժէ, բայց բան մըն ալ չըսեր»:

Կը խորհիմ որ այս տողերը ճիշդ են նաեւ ՅԱՌԱՋի համար:

Եթէ ամէնէն արդար դիտողութիւնն իսկ արձանագրէ այս թերթը, քաղաքին հեռաւոր մէկ թաղին մէջ տունի մը պատէն ափ մը հող կը թափի անպայման: Այդ ափ մը հողը որ եւ է դիտողութեա՞ն կը սպասէր, — ո՛չ: Վերի փողոցին մէջ խմբագիրներ ունինք, որ տարիներէ ի վեր *տավուլ* կը զարնեն, գլուխ կը տանին հին օրերու եղանակներով, եւ սակայն հողի կտոր մը անգամ չի փրթիր չիյնար... Բարեգործականին պատէն կամ Հօկի ծեփուած տախտակէն:

Երբ ՅԱՌԱՋ դաս կուտայ մեր դիմացի թերթերուն թէ ի՛նչպէս լուր կը քաղեն Հայաստանի թերթերէն, զատելով առնելով այժմէականն ու պատմութեան տրուելիք նիւթերը, նետելով բէֆլամն ու պոռոտ արտայայտութիւնները, տանձուկէսին մէկը վրդովուած կը կանգնի եւ հակասութիւն կը փնտռէ:

Ա՛յ տանձուկէս, թէ Հայաստան ի՛նչպէս էր երէկ, ի՛նչպէս է հիմա՝ քեզմէ լաւ գիտենք: Կը հրճուինք, կ'ուրախանանք կատարուած շինութիւններով, բայց երբեք ամէն շինութիւն կապելով Մոսկուայի հրամանին: Վասնզի գիտենք թէ ընազդով շինարար է հայ ժողովուրդը: Մենք ալ գիտենք թէ տուներ ու թատրոններ կը շինուին այնտեղ,— նոյնիսկ պիտի ուզէինք որ քիչ մը քիչ թատրոն եւ օփերա շինուէր եւ աւելի ժողովուրդ փոխադրուէր Հայաստան, — բայց շինութեան փառաբանութեամբ՝ չենք ուզեր փառաբանել մոսկովեան աշխարհակալութիւնը: Հասկցա՞ր տարբերութիւնը:

Եթէ չհասկցար,— բացատրեմ:

Հայաստանի մէջ տուն կը շինուի, թատրոն կը շինուի, ջրանցք կը շինուի, բայց պատասխանի Հօկերուն մէջ ոչ մէկուն խելքը կը շտկուի: Միշտ ծուռ է կամ աւերակ ախոռի մը պէս կը մնայ բաց... Մոսկովին ձախէն բուռն առջեւ:

Եթէ չհասկցար, հարցուր Տոքթ. Գալճեանին:

... Գիտեմ որ տեղ մը պատէն քիչ մը հող փլաւ նորէն:

ԱՐԱԶ

ԸՆԿԵՐ ԱԶԳԻՆ ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ ԱՆՑՈՒՑ

Մարսէյլէն մեր թղթակիցը կը գրէ.— *Յունուար 11ին, շաբաթ օր ժամը 12.30ին, երբ ընկեր Ազգին Մարտիրոսեան եւ ուրիշ ընկերներ փողոց մը կ'անցնէին, բեռնատար կառք մը, եռ շարժած ժամանակ, մայթին վրայ ելաւ, եւ ընկերը պատին զամեց: Հարեւան հացագործը առաջ նետուելով ինքնաշարժին եւ պատին մէջէն քաշեց հանեց ընկեր Ազգինը:*

Ուշակորոյս վիճակը քիչ մը անցնելէ վերջ, ընկերը փոխադրեցինք Օթել Տիէօ հիւանդանոցը, ուր բժշկական քննութիւն մը կատարուելով երեւան ելաւ որ, ընկ. Ազգին ճմլումներ ունեցած է, եւ կը կարծուի թէ կողին մէկ ոսկորն ալ ճաթած է: Քանի մը օր հիւանդանոց պիտի մնայ: Վիճակը շատ լաւ է:

**** Երկուշաբթի օր անգլիական 7 թորփիլահալածներ ռազմափորձ կատարեցին Սելանիկի ծոցին մէջ: Գործողութեանց ներկայ էին շատ մը յոյն սպաներ, յատուկ հրաւէրով:*

**** Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ օդային կայան մը պիտի հաստատուի Կիպրոսի մէջ: Կառավարութիւնը կայան մը գնած է Լառնաքայի մէջ, իսկ ցամաք իջնելու դիրքեր կ'ուսումնասիրուին Նիկոսիոյ, Ֆամակուսթայի, Լիմասոլի եւ Քիրինիայի մէջ:*

Խորհրդարանին վերաբացումը

Երէկ, երեքշաբթի, վերաբացուեցաւ խորհրդարանը, տօնական արձակուրդներէն յետոյ: Լավալի դահլիճը կ'ուզէ ամրապնդել իր դիրքը, իսկ երեսփոխանները ամէն բանէ առաջ կը մտածեն յառաջիկայ ընտրութեանց մասին, որ պիտի կատարուին ապրիլի վերջին կամ մայիսի առաջին շաբթուն: Ուրիշ ամէն բան երկրորդական կը համարուի:

Խորհրդարանին վերաբացումէն առաջ, դահլիճը նիստ գումարեց, նշանակելու համար ընտրութեանց թուականը: Ներկայ օրէնքով, ընտրութիւնները պէտք է կատարուին 60 օրուան ընթացքին, սկսելով նստաշրջանի լրացումէն (31 մայիս), իսկ նոր երեսփ. ժողովը պէտք է գումարուի յունիս 1ին: Արդ, ներկայ ելմտական կացութիւնը թոյլ չի տար այդքան սպասել նոր խորհրդարանի մը համար: Ուստի կառավարութիւնը անհրաժեշտ կը գտնէ փութացնել ընտրութեանց թուականը, նոյնիսկ նշանակելով մարտ 22ին՝ առաջին քուէարկութեան համար, եւ յաջորդ կիրակի՝ համեմատականի համար: Արդ պարագային նոր երեսփ. ժողովը կրնայ գումարուիլ ապրիլ 21ին: Այս ձեռնարկին համար անհրաժեշտ է երկու նոր օրէնքներ քուէարկել, փոխելով ընտրութեանց եւ նոր ժողովի գումարման կանոնական թուականները:

Երեսփ. ժողովին այս շաբթուան ամէնէն կարեւոր գործը պիտի կազմեն չարք մը հարցապնդումներ՝ ընդհանուր եւ արտաքին քաղաքականութեան մասին: Այս առթիւ Լավալ վստահութեան քուէ պիտի պահանջէ, որպէսզի կարենայ ժընեւ երթալ երկուշաբթի օր, Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովին առթիւ:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԼՈՆՏՈՆԻ ՆԱՒԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ յետաձգուեցաւ անորոշ ժամանակով, իբրեւ հետեւանք Անգլիոյ եւ Ճափոնի պատուիրակութեանց միջեւ կատարուած երկար խորհրդակցութեան մը: Կը յուսացուի միջին ճամբայ մը գտնել այս յետաձգումով:

ՍԱՐԻ ԿՑՄԱՆ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻՒ, փառաշուք հանդիսութիւններ կատարուեցան ամբողջ Գերմանիոյ մէջ: Բոլոր տուները դրօշազարդուած էին եւ բազմաթիւ թափօրներ կազմուեցան: Սարլուի քաղաքը կոչուեցաւ Զաարլոթէրն, Հիթլէր մերժած ըլլալով «Հիթլէրշթատ»ը: Այս առթիւ բազմաթիւ ճառեր խօսուեցան: Կառավարութեան ներկայացուցիչը շեշտեց թէ իրենք չեն ուզեր որ եւ է նեղութիւն պատճառել Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի, «բայց պէտք չէ որ ուրիշներն ալ նեղեն մեզ թնդանօթներով եւ հրասայլերով»:

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ՀԱՑԸ

(ՀԱՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԱՆԾԱՆՕԹ ՑԵՂ ՄԸ)

Մեր «Մատենաշար»ի հրատարակութեամբ շուտով լոյս պիտի տեսնէ Իսլլիքանի մէկ ստուար գործը՝ «Վաֆաաթ ալ Ասեան», զոր թարգմանեց (բացառաբար մեզ շահագրգռող կտորները առնելով), ճոխացուց սեփական ծանօթութիւններով եւ նախաբանէս իբր թերթօն զետեղեց«Ցուսաբեր»ի մէջ թերթիս արարագէտ աշխատակիցը՝ Պ. Գէորգ Մըսըրլեան։ Նախաբանէս իբր թերթօն զետեղեց«Ցուսաբեր»ի հինգ յաջորդական թիւերով (դեկտ. 17—դեկտ. 21), տուինք ուշագրաւ բանախօսութիւն մը, զոր նոյն անձը՝ Գ. Մըսըրլեան՝ կարդաց հոս, «Նաւասարդ» սրահի մէջ, «Համազգային»ի նախաձեռնութեամբ։ Մեր աշխատակիցը, որ գրեթէ միակ խուզարկու գրիչն է Եգիպտոսի մատենագրական դանձերուն մէջ, կը վերկայէ, որ անբաւ հարստութիւններ — գուտ պատմագիտական եւ գրական— կուտակուած կը մնան եգիպտական այլեւայլ հաստատութեանց մէջ։ Աւելի քան ճշմարտութիւն է, որ ապագայ պատմաբաններն ու բանասէրները, պրպտելով այդ հարստութիւնները, մեր ցեղի հետքերը պիտի գտնեն այս երկրի բազմադարեան անցեալի ամբողջ տարածքին։ Մէկ հատիկ գործի մը բարեխիղճ ուսումնասիրութիւնը — մեր խօսքը «Վաֆաաթ ալ Ասեան»ի մասին է— արդէն քանի մը նոր եւ ուշագրաւ դիծեր ուելցուց հին ու ծանօթ դէմքերու կենսագրականին, եւ տուաւ անուն՝ նները քանի մը նոր դէմքերու, որոնք անծանօթ մնացած էին ցարդ։

Դիւրաւ մարսելի չէ Իպն Ալլիքանի գործը, որ չոր ու գուտ մատենագիտական աշխատանք մըն է։ այդպէս չէ Գ. Մըսըրլեանի բանախօսութիւնը, ուր ամփոփուած են տուիչները մատենագիտական ուսումնասիրութեանց,— արաբ, օսար եւ Հայ։ Անհնար է առանց խոր յուզումի եւ առանց հպարտանքի արդար զգացումի կարդալ այդ բանախօսութիւնը եւ անցնիլ։ Մեր թուականէն աւելի քան 15 դար առաջ եւ անկէ չուրջ 19 դար ապրին, այս քանի մը հազարամեայ պատմութեան ընթացքին, նախահայն ու Հայը տակէ-տակ փայլած, ստեղծագործ ու փառքեր ղիպած են այս երկրի հորիզոններու տակ։ Գիտական անաչառ պրպտումները մեզ իրաւունք կուտան կամ ուղղակիօրէն եւ կամ խնամիական կապերով տէր կանգնելու կարգ մը մեծահռչակ դէմքերու, որոնք Եգիպտոսի իրական փառքը կը կազմեն։ Թալլ էլ Ամարնայի պնակիտները եւ զանազան սեպագրեներ ու արձանագրութիւնները կը վկայեն, թէ Նախահայաստանի արքայազն իշխանուհիներէն Մուտեմուեա հարս գրկուած է Թութմես Գ.ի եւ գարձած եգիպտական արքունիքին Մեծ Տիկինը։ Այս նոյն իշխանուհին մայրը եղած է Եգիպտոսի «Հոյակապ Թագաւոր»ին՝ Ամենոֆիս Գ.ի, որ 65 տարի իշխանութիւն վարած եւ չինարարական հսկայ ձեռնարկներ կատարած է իր երկրին մէջ։ Եգիպտոսի այս ամենամեծ փարաւոնին՝ Ամենոֆիս Գ.ի կինը եղած է նաեւ Նախահայաստանի Թագաւորներէն Սաթուռնայի գուստրը՝ Գիլուխեպան, որուն գահակալութիւնը փարաւոնին կտմէ կանոնէն կ'առաջնորդէ դէպի Եգիպտոս, հիճրէթի 358 (Ք. 969) թուականին։ Այս նոյն ճուհարն էր, որ հիմը դրաւ Գահիրէէի քաղաքին եւ ապա հիմնադրեց Ազհարի մեծ մզկիթը, եռքէն իսլամ աշխարհի մեծագոյն համալսարանը, որ կանգուն կը մնայ մինչեւ այսօր։ Դար մը վերջ, հիճրէթի 459ին, Մուսթանսըրի խալիֆայութեան շրջանին, արտակարգ հոչակով կը փայլի այս երկրին մէջ հանրածանօթ հայազգի Պեսր էլ Ճամալի, Աքքէի կամ Սուրի կառավարիչը, որ 22 տարի իր երկաթեայ բազուկներուն մէջ պահելով այս երկրին ճակատագիրը, կը մեռնի 1095ին, չինարարական հսկայ ձեռնարկներ կատարելով, որոնց հետքերը կը մնան մինչեւ այսօր։ Իր որդին, Աֆթալ, եգիպտական զօրքերու գլուխն անցած կը գրաւէ Երուսաղէմը, իր ձեռքին մէջ պահելով Եգիպտոսի բովանդակ վարչական իշխանութիւնը։ Դաւաճանաբար սպաննուելով (1121ին), Աֆթալ անհուն եւ անհամար հարստութիւններ կը ձգէ, որոնք մինչեւ այսօր ապշանք կը պատճառեն մատենագիրներուն։ Աֆթալի մահէն յետոյ իր երէց որդին՝ Ապու Ալի Ահմէտ (որ բանաէն նոր աղատուած էր), կը գերաւէ պետական պալատը, զինք վերհատիս կը հոչակէ, տարի մը կը գահակալէ (նաեւ իր անունով դրամ կը կոխէ) եւ 1131ին զոհ կ'երթայ դաւադրութեան։ Անուններու այս փայլուն չարքին մէջ ամէնէն հոյակապը սակայն Ղարպիէի հայ կուսակալն է՝ Պեհրամ էլ Էրմէնի (հայ ոչ միայն ծագումով, այլեւ կրօնքով), որ Հաֆըզ խալիֆայի օրով Եգիպտոսի վերիրութիւնը կը վարէ, Հայերու թիւը (Հայաստանէն բերած Հայերով) կը հասցնէ 30,000ի, Գուսի նահանգապետութիւնը կը յանձնէ իր եղբօրը՝ Վասակի, միաժամանակ իր ձեռքին տակ ունենալով հայկական յատուկ զօրամաս մը, իբրեւ անձնապահ գունդ։ Այս քաջարի Հայը, մեծապանծ գործեր կատարելով, կը մեռնի հիճրէթի 535ին եւ կը թաղուի Տէյր էլ Ղանատի՝ Մրամատի վանքին մէջ։ Նուազ հոյակապ դէմք չէ Մինիայի կառավարիչ հայազգի Թալայէ պին Րուզիքի, որ երկիրը Ջաֆիր խալիֆային սպանիչ արիւնաուէչ Ապպասի ձեռքէն ազատելու համար՝ կ'արժանանայ մեծագոյն պատուին, — խալիֆայի կիներուն եւ քոյրերուն մատերէրն հիւսած հրաւէրին... Այս զարմանալի հայ վէպերը, որ միաժամանակ նաեւ նրբին բանաստեղծ մըն էր, երկիրը կ'ազատէ Ապպասի ձեռքէն եւ 7 տարի Եգիպտոսի ճակատագիրը վարելով՝ զոհ կ'երթայ դաւադրութեան, հիճրէթի 556ին։ Իր չհնարաբ ճիղը յաւերժացնող փառքերէն է Ջաթիմեան շրջանի հրաշակերտը՝ Պապ Մրիթեվէլլի մօտերը կառուցուած էլ Մելիք էս Սալեհ մզկիթը։ Վէզիրութեան պաշտօնին Իպն Բուդիքի կը յաջորդէ իր որդին՝ Ասիլ, որ տարի մը պաշտօնավարելով՝ զաւադրաբար կը սպաննուի։

Այս շրջանի իր համառօտ ուրուագիծը փակելով, Գ. Մըսըրլեան կը գրէ։— «Մենք կենսագրական ուշագիծը տուինք Ջաթիմեան շրջանի 7 նշանաւոր Հայորդիներուն, որոնք անկեղծութեամբ ծառայեցին այս երկրին եւ յաճախ իրենց երախտագիտութիւնը արտայայտեցին կեանքի զոհարերումով։ Անոնք փառքը եւ մեծութիւնը փնտռեցին հատ առ հատ եւ ոչ մէկ անգամ ետ դարձան։ Ինչո՞ւ։ Որովհետեւ անոնք գիտէին, որ Եգիպտոսի մէջ ամէն ինչ կայ, բայց ոչ ազատութիւն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ՓՈՔՐԱՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ՓՈՔՐԱՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՆ

Հրատ. № 9. Տիրաժ 9 հազար

Երեխային մի նայիր...

Ցուցադրության են դրված 9 հազար նկարներ, որոնք ուղարկել են 329 հազար երեխաներ 15 հանրապետություններից, 12 ինքնավար հանրապետություններից, 5 երկրամասերից, 4 մարզերից և 1 ինքնավար մարզից։ Ցուցահանդեսի մասնակիցների թվում են նաև հեռավոր Կամչատկայի, Սախալինի, Կարելիայի, Ղրղզստանի, Ղազախստանի, Թուրքմենիայի, Ուզբեկստանի, Տաջիկստանի, Մոլդավիայի, Վրաստանի, Ադրբեջանի, Հայաստանի, Լիտվայի, Լատվիայի, Էստոնիայի, Ուկրաինայի, Բելոռուսիայի, Ղրիմի, Կարելո-Ֆինական ԽՍՀ-ների, Մոսկվայի, Լենինգրադի, Ստալինգրադի, Կիրովի, Գորկու, Կուիբիշևի, Սվերդլովսկի, Չելյաբինսկի, Օմսկի, Նովոսիբիրսկի, Կրասնոյարսկի, Իրկուտսկի, Խաբարովսկի, Ամուրի, Սախալինի, Մագադանի, Կամչատկայի, Կրասնոդարի, Ստավրոպոլի, Ռոստովի, Վորոնեժի, Կուրսկի, Օրյոլի, Տուլայի, Կալուգայի, Սմոլենսկի, Կալինինի, Յարոսլավլի, Կոստրոմայի, Իվանովոյի, Վլադիմիրի, Ռյազանի, Տամբովի, Մոսկվայի, Կուիբիշևի, Սարատովի, Ուլյանովսկի, Պենզայի, Ուֆայի, Չելյաբինսկի, Սվերդլովսկի, Պերմի, Կիրովի, Գորկու

ԵՐԵՔ ՀՈԳԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԱՆ Վարչապետի մէջ, իբրեւ հեղինակ եւ մեղսակից ներքին նախարար Փիէրթքիի սպանութեան, որ տեղի ունեցաւ 1934 յունիս 15ին: Ուրիշ երկու հոգի դատապարտուեցան ցկեանս բանտարկութեան, իսկ միւսները, որոնց մէջ կը գտնուին երկու մանկամարդ աղջիկներ, 8 — 15 տարի բանտարկութեան: Բոլորն ալ Ուկրայնացիներ են: Համաձայն ընդհ. Ներման օրէնքին, որ հռչակուեցաւ տոնական օրերու առթիւ, երեք մահապարտներուն պատիժը պիտի վերածուի մշտնջենական բանտարկութեան:

5300 ՄԱՐԶԻԿՆԵՐ պիտի մասնակցին Գերլինի ողիմպիական խաղերուն (11րդ), ինչ որ եռապատիկն է Լօս Անճելըսի ողիմպիականին մասնակցողներուն:

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ մասնաւորապէս արեւելեան եւ հարաւային գաւառներու մէջ: Սէնն ալ Նորէն վտանգի կէտին հասաւ երկուշաբթի օր (չորս մեթր՝ Թուռէյի կամուրջին տակ): Բազմաթիւ խաղեր ողողուած են Լիոնի, Սեվրի եւ Ալպասի մէջ:

ՌՈՒՄ ՆԱՒԿԻՆ ՍՊԱՑ ՄԸ, կուլլիաքով, որ սպաննած էր երկու ազգակապան եղբայրներ եւ անոնց սպասաւորը, Քօթ տ'Օռի մէկ գիւղին մէջ եւ կը փնտռուէր տասը օրէ իվեր, ձերբակալուեցաւ Փարիզի մէջ: Ոճիրը գործելէ յետոյ, մայրաքաղաք եկած էր եւ կը զուարճանար զբօսանքներու եւ պարասրահներու մէջ: Գողցած 3525 ֆրանքէն քովը մնացած էր միայն 117 ֆրանք: Ձերբակալութեան առեն դիմադրեց, բայց երբ ոստիկանատուն տարին, առանց հարցաքննութեան պատմեց թէ ինչպէս բռնած էր երեք զոհերը:

ՄԱՑՐ ՄԸ ԵՒ ՈՒԽ ՋԱՒԱԿՆԵՐԸ ՈՂՋ ՈՂՋ ՎԱՌԵՑԱՆ Թայլոըլիի մէջ (Անգլիա), հրդեհի մը հետեւանքով: Միայն հայրը կրցաւ ազատիլ, պատուհանէն դուրս նետուելով: Տղաքներէն հինգը պատված էին հայրիկին եւ մայրիկին սենեակը, իսկ երեքը՝ յարակից սենեակ մը: Բոցերը ամէն դուռ փակած ըլլալով, իբրեւ փրկութեան ելք կը մնար միայն պատուհանը: Ուստի կ'որոշեն որ նախ հայրը վար ցատկէ, եւ մայրը մէկ-մէկ վար նետէ ութ զաւակները: Հայրը կը ցատկէ հինգ մեթր բարձրութենէ մը, առանց մնաս կրելու, բայց երբ մայրը կը պատրաստուէր նետելու առաջին տղան, կը մարի եւ գետին կ'իյնայ: Տղաքը սարսափահար իր վրայ կը թափին սթափեցնելու համար, եւ ոչ մէկը միտքէն կ'անցընէ պատուհանէն վար նետուիլ: Հայրը դուշակելով ազէտը, ելք մը կը գտնէ բոցերուն մէջէն, մինչեւ բնակարանին դուռը, բայց չի կրնար բանալ: Ետ սահած, նորէն վար կ'իջնէ բոցերուն մէջէն եւ կը մարի, դուրս ելած աւտեն: Իսկ մայրը եւ ութ զաւակները չնչահեղձ կը մեռնին, բոցերուն ձակատ ըլլալէ առաջ: Այր եւ կին 39 — 37 տարեկան էին, իսկ իրենց զաւակները՝ 13 ամիսէն 13 տարեկան:

ՄԱՀԱՑՈՒ ՎԷՐԲԵՐ ստացաւ բժիշկ մը, Թօպման, Արժանթինցի երիտասարդի մը կողմէ, որ զինքը պատասխանատու կը համարէր իր եղբօրը մահուան:

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԴՐԱԳԵՏ Բլտեարտ Քիվլինկ, որուն ծննդեան հօթանասնամեակը տօնուեցաւ վերջերս, կարճ հիւանդացած ըլլալով, վիրաբուժական ծանր գործողութեան մը ենթարկուեցաւ:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՅՐՈՒԻԶՆԵՐԸ գործադուլ հռչակեցին երկուշաբթի առտուս, երկու ժամուան համար, բողոքելով յաւելուածական աշխատանքի դէմ:

ՋԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՒ կին մը, Ժոռժէթ Պրիւնթօ, որ տարփածու մը ճարած ըլլալով, երկու տարիէ ի վեր յամրաբար կը թունաւորէր իր ամուսինը, «վէրոնալ» հրամցնելով անըզգալի քանակութեամբ: Իր քոյրը եւ բեւեան հանեց դաւը: Մարդուն վիճակը ծանր է:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

Նուիրուած ընկ. ԼԵՒՈՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆի (Պապաշա) յիշատակին

2 փետր. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Sociétés Savantes ի D. սրահին մէջ, փարիզ:

Երեկոյթ-պարահանդէս

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ՇԱՒԻԼԻ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

19 յունուար, կիրակի ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր

Rue Carnot թ (Շավիլի սկիզբ Լազար կայարանին կողմը) սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցի ընկ. Թորոսեան:

Նուագ եւ պար *Ազատ պիւֆէ*

Մուտք՝ 5 ֆրանք

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ ՏԱՐՕՆ - ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՀԱՅՐ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓՐ· ՇԻՋԱՆԻ ԿԵԴՐ· ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՄԱՆՈՒՆ ՆԱՀԱՆԳԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

18 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8·30էն մինչեւ առաւօտ

Salle Lucienի մէջ, **13, Rue d'Issy**, Պիյեանֆուռ (*Մէթրօ՝* Marcel Sembat)

կը ներկայացուի ՍԱՄՈՒՆ Ս. Երեցեանի

Դէկավարութեամբ՝ Պ· ԴՐՕՇՈՒՆԻի եւ մասնակցութեամբ կարող ուժերու

ՏՈՄՍԵՐ՝ **7, 5** եւ **3** ՖՐԱՆՔ

Կէս գիշերէն վերջ հայկական պարեր Տարօնի տարազով, կովկասեան եւ եւրոպական պարեր, ընտիր ճաշով: Ձոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ:

Թէհրանի Մէջ «ՅԱՌԱՋ»ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է

Պ. ԱՐԱՄ ԽՈՋԱՑԵԱՆ

Magasin Espéranto, Lalézar

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Նուիրուած ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ յիշատակին եւ գործելատեղ

Լիոն, 25 յունուար, շաբաթ երեկոյ 3րդ թաղապետարանի սրահին մէջ

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷՐ ԿԸ ՓՆՏՌԷՔ

ԱՀԱ ՁԵԶԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԿԱՂԱՆԴԱՁԷՐԸ, ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆ ՄԸ

ՀՈՑ ՔՆԱՐ 600 ԷՋ, 603 ԿՏՈՐ ԵՐԳ

ԱԶԳԱՑԻՆ — ՀԱՅԲՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՌԱԶՄԱ — ՑԵՂԱՓՈՒՆԱԿԱՆ, ՏՈՀՄԻԿ ԵՐԳԵՐ, ՔԱՁԼԵՐԳՆԵՐ, ՍԻՐԱՑԻՆ ԵՐԳԵՐ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԶՈՒԱՐԹ ԵՐԳԵՐ, ՁԱՆԱԶԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՏՈՐՆԵՐ, ԲԱՌԱՑԱՆԿ, ԵՐԳԱՑԱՆԿ, ԵԻԱԶԼՆ:

Հրատ· «ՀՈՐԻԶՈՆ»ի: Գին՝ 20 ֆրանք: Դիմել՝ «ՅԱՌԱՋ»ի վարչութեան:

ՎԱՐԶՈՒԻ Է

Կեդրոն թաղի մէջ, լուսաւոր կօշկակարի խանութ մը, 4 մեթր քառակուսի տարածութեամբ եւ եռեւը ունի սենեակ մը: Տարեկան վարձք՝ 1800 ֆր., չարժ միասին, եւ պատրաստ յանձնորդներով: Կան նաեւ յարակից երկու խանութներ՝ յարմար դերձակի եւ ուրիշ գործերու: Դիմել՝ տեղւոյն վրայ, 8 Rue d'Italie, Paris (13), մէթրօ՝ Tolbiac:

ՕՐԻՈՐԴ Վ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Աշակերտուհի Քոնսերվաթուարի ուսուցիչ փրոֆ. Marcel Ciampi*ի, վկայեալ* Ecole Normale de Musique*է, վերսկսած է իր դաշնակի դասընթացքները զոհացուցիչ պայմաններով:*

Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ,

56, Rue Lafayette, Paris.

ՁԱՇԱՐԱՆ - ԾԱՂԱՐԱՆ «ՕԼԻՄԲ»

8, ՓՕԼ - ՊԷՌ ՓՈՂՈՑ, 8 — Լ Ի Ո Ն

Արեւելեան եւ Արեւմտեան համադամ եւ ախորժահամ կերակուրներ, անմահական ՏԻՕՆԷՕՐ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ, համբաւաւոր ԳԱՐԱ - ՔԷՕՑԻ ՊՕՂԱՋԱ, սմաքելի ԹԱՒՈՒԳ ԿԷՕՒՍԻ, եւ ՓԱՔԼԱՎԱ՝ անմրսելի կարագով: *ԱՆԱՄՐՈՎ ԵՒ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԽՈՀԱՐԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ՁԱՇԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՊՐՈՒՍԱՑԻ Ե. ՊՐՈՒՍՍԱԼԸԵԱՆԻ

PRIX FIXE եւ A LA CARTE

Ընտանեկան, հարսանեկան, ընկերական եւ հաւաքական ճաշկերոյթներու համար սպասարկութիւն մասնաւոր գիներով ճաշարանին կից ընդարձակ սրահին մէջ: ԱՑՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆԴԱՄ ՄԸ ԵՒ ՎՍՏԱՀ ԵՂԷՔ ՈՐ ՏԵՒԱԿԱՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՔ

ՏԱՐՕՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Confection POUR DAMES et Bonneterie.

2 Rue St. PHILIPPE (Angle 115, Rue d'Aboukir).

PARIS (2). Tel. CENTRAL: 20-86.

Մեծաքանակ վաճառում ամէն եղանակի կնոջական հագուստեղէններու, ՐՈՊ, ՇԸՄԻԶԻԷ, ԺԻԻԲ, ԺԱՔԷԹ, ԱՆՍԱՄՈԼԸ, ԹՐՈՒԱՔԱՌ, ՓՈՒԼՕՎԵՐ (կնոջ, այրերու եւ տղոց համար), բառէ եւն·: Վերոյիշեալ ապրանքները մեր իսկ *արտադրութիւնն ըլլալով*, ուրախ ենք մեր հայ բեռնակից առեւտրականներուն տալու միջոցներ — ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆ ԵՒ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ — որ կարենան յաջողութեամբ պայքարիլ իրենց մրցակիցներուն հետ:

Խնդրանքի վրայ, գաւառի հայրենակիցներուն կը դրկուի ԳԻՆԵՐՈՒ ՑԱՆԿ ինչպէս նաեւ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ:

Փորձի համար ուզուած նմոյշները կարելի է վերադարձնել յանձնումէն մինչեւ 10 օր յետոյ:

Շնորհիւ լաւ կազմակերպութեան, ապսպրանքներու *արագ եւ խղճմտիւ* առաքումը ապահովուած է:

Ամէն յանձնարդ, երեք ամիսը անգամ մը կը ստանայ նորութիւններու մանրամասն ցանկը իրենց վերջին գիներով:

Փորձեցէք անգամ մը աշխատիլ մեզ հետ: Վստահ ենք որ մեր ուղղամիտ գործունէութեամբ, պիտի յաջողինք ձեր անունը արձանագրել իրր տեւական յաճախորդ:

ՄԻ՛ ՄՈՌՈՒԱԻ այցելել

Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամագործ - ոսկերիչ

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց· ԷՄԷՐԵԱՆի

(Maison E. CHARLES) Հիմնուած 1869

29, Rue MATHIS — Métro CRIMÉE

Tél. NORD 56 - 97 — 09, AJ., AV., CP., 52, 50)71

Կը գտնուին ամէն քսակի վատչելի, գրպանի, թեւի, շըմփնէյի, պատի եւ գարդարուիչ ժամացոյցներ, զոհարեղէններ եւ ոսկեայ ապառներ, 100ին 10էն մինչեւ 20 իրական գիով: Նաեւ Տարւոյ առթիւ սիրուն նուէրներ:

Նորաձեւութիւն ժամացոյցներու: Ջափաւոր գիներով նորոգութիւն, շինութիւն եւ փոփոխութիւն զոհարեղէններու:

Կը գնենք ըլտթին, ոսկի, արծաթ եւ թանկագին քարեր:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

Կիրակի օրերըեւս բացէ վաճառատունը:

ՄՕՆՄԱՐՏՐԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՁԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՃԱՐԱՆ (ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ)

10, Rue Saulnier, ՄԷԹՐՕ **Cadet**ի ԴԻՄԱՑ

Խնամուած եւ թարմ ճաշեր սովորական գիներով: Ճաշերը կը պատրաստէ Տէր եւ Տիկնոջ՝ ՂԵՒՈՆԴ ՉԱՓԱՐԵԱՆ:

Բաֆի ՏԱՐՃԱՆ

Raki DARIDZA

Խմեցէք եւ խորհուրդ տուէք ձեր բարեկամներուն խմել գուտ խաղողէ պատրաստուած ախորժահամ եւ կազդուրիչ

ՐԱՔԸ **ՏԱՐՃԱՆՆ**

Դիմացի **RURIK**

46, rue Fontenay

MONTROUGE (Seine).

Tél· Alésia: 46-40 եւ 46-41

Այս կարօնով՝ 25 լիտր ապսպրանք տուղիներուն կը տրուի կէս դիր նուէր:

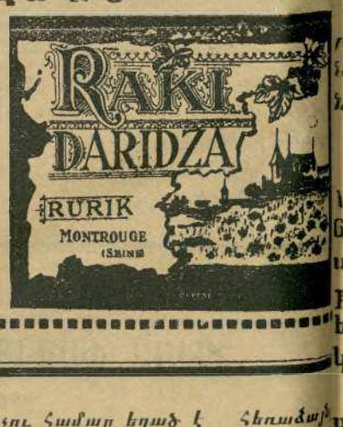

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ· Ց· Դ· վալանսի կոմիտէն՝ Թօմանի «Ընդրանիկ», փրիվայի «ցաւաց» խումբերու եւ շրջանի ընկերներուն կոդմէ խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկեր Լեւոն ԹԱԴԷՈՍԵԱՆի մահուան առթիւ իր պարագաներուն:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ «ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»ի ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ

— • —

Համազգայինի Ֆրանսայի կեդր. վարչութիւնը կը խնդրէ բոլոր մարմիններէ եւ անհատներէ որ այսուհետեւ իրենց Թղթակցութիւնները ուղղեն հետեւեալ հասցէով միայն՝

V. Yarjanian, P. R. «Hamazkaïn»,

44, Rue Lafayette, Paris (9).

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
CinémaREXY
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

Տիկին Տիրուհի Թորոսեան-Պրտուղեան Լափսէքացի (Տարտանէլ) կը փնտռէ իր երկու զաւակները՝ Թորոս եւ Մարի, 26, 24 տարեկան, կորսուած տարագրութեան ժամանակ Տէր-Զօրի մէջ: Իրենց հօրն անունը՝ Ղազարոս (երկաթագործ), մեռած տարագրութեան մէջ: Թորոս երկու թեւերուն վրայ Մահտեսիի նշաններ ունի, իսկ Մարին կզակին տակ փոքր ճերմակ բիծ մը:

Կը խնդրուի հայրենակիցներէ եթէ կը ճանչնան եւ կամ ո՛ւր ըլլալնին գիտեն՝ հաճին իմացնել M. B. Balentz, 130 rue Lamarck, Paris (18).

Կը խնդրուի Մաւրիոյ հայ թերթերէն արտատպել:

Թիւս չահատոր

Սոիպուած ըլլալով մեկնիլ եղբօրս մօտ (Արժանթին), ծախու է կօշկակարի խանութս, դիւրամատչելի պայմաններով: Ունիմ կօշիկի նորոգութեան եւ չափու վրայ ապսպրանք տուող պատրաստ յաճախորդներ:

Մանրամասնութեանց համար դիմել 11 rue Rodier, *Փարիզ* (9).

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վէպ· բնագրէն թարգմ· Ծ·

ՀՎԻՃԱԿԱՒԱՒ՝ ԵԿԱՄԱ ԿՐԻՍՔՈՓ

(39)

Եւ Քարօլայն մատներուն վրայ համրեց հիւանդները:

— *Տիկին Պէննէթը եւ ազարակէն եկող տղան... Յօլի Կրայսը որուն մարմը ասեղ մը մտեր էր... Նաւուն վրայ աշխատող Ամերիկացին... այս եղաւ չորս... յետոյ Ձօրճ Էվընսը եւ...*

Սպասեց վայրկեան մը:

— *Ցետո՞յ ...*

— *Օրիորդ Բասըլը, աւելցուց՝ իր յաղթանակին գագաթնակէտին հասած:*

Ցետոյ աթոռին մէջ երկնցաւ ու իմաստալից ու հարցաքննող աչքերով ինծի նայեցաւ:

— *Ի՞նչ ըսել կ'ուզես, ըսի, ինչո՞ւ համար օրիորդ Բասըլը ինծի չպիտի գայ եղեր իր հիւանդ ծունկը ցոյց տալու ...*

— *Հիւանդ ծունկը... վրաս գրէ... ոչ աւելի հիւանդ քան իմս կամ քու կըղ... անոր միտքը բան հասկնալ էր ...*

— *Ի՞նչ բան...*

Քարօլայն խոստովանեցաւ թէ չէր դիտեր:

— *Բայց հաւատա որ Պ. Փուառօն ալ հասկնալ կ'ուզէր ատիկա... անմարսելի բան մը կայ այդ գնով վրայ եւ Փուառօն դիտէ ...*

— *Տիկին էքբօյտին ըսած խօսքն է, երկչոտ ինծի թէ տարօրինակ հով մը կար անոր վրայ...*

— *Օհ, Տիկին էքբօյտը... բան մըն ալ ան ...*

— *Այո՞նքան ...*

Քարօլայն չբացատրեց իր միտքը, գլուխը թօթուեց քանի մը անգամ, ձեռագործը հաւաքեց եւ վեր գնաց ընթրիքի հագուստը հագնելու համար:

Սպասեցի եւ վրակարանին բոցերուն նայելով, խորհեցայ թէ ինչ ըսել կ'ուզէր քոյրս: Փուառօն իսկապէս օրիորդ Բասըլի մասին տեղեկութիւն առնելո՞ւ եկած էր թէ ընդհակառակն քոյրս իր ուզածին պէս կը մեկնէր անոր այցելութիւնը:

Օրիորդ Բասըլի այդ առտուան այցելութեան մէջ որ եւ է կասկածելի բան չկար: Միայն թէ...

Ծիչեցի անոր խօսակցութիւնը Թուռնաւուր դեղերու մասին... բայց, ինչ կրնայ ըլլալ... էքբօյտը Թունաւուրուած չէր... սակայն եւ այնպէս, քիչ մը տարօրինակ էր այդ խօսակցութիւնը ...

— *Ձէյմս, ընթրիքին ուշ պիտի մըննայ, պոռաց յանկարծ քոյրս Թթու ձայնով մը:*

Քիչ մը ածուխ դրի կրակարանին մէջ եւ վեր բարձրացայ:

Գոնէ տունէն ներս խաղաղութիւն Թող տիրէր:

ԳԼՈՒԽ 12

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Դատական քննութիւնը կատարուեցաւ երկուշաբթի օր:

Պէտք չեմ դարձ մանրամասնութիւններուն յիշելու, ատիկա պիտի նշանակէր կրկնել ինչ որ պատմած եմ մինչեւ հիմա: Ոստիկանութեան հետ համախոհուրդ՝ չատ քիչ բան յայտնեցինք այնտեղ: Ես բացատրեցի էքբօյտի մահուան պատճառն ու հաւատնական ժամը: Հարցաքննիչ դատաւորը ուշադրութիւն հրաւիրեց Բէլֆի փէյթընի բացակայութեան վրայ, թէեւ չատ չծանրացաւ այդ կէտին շուրջ:

Ցետոյ, ես ու Փուառօն տեսնուեցանք ոստիկան Բէկլընի հետ որ չատ մտածկոտ էր:

— *Գէշ գործ, պարոն Փուառօ ըսաւ. կ'ուզեմ անկողմնակալ ու արդար քննութիւն մը կատարել... տեղացի եմ ես ալ եւ յաճախ հանդիպած եմ փէյթընին՝ Բրէնչէսթըրի մէջ... չեմ ուզեր որ յանցաւորը ան եղած ըլլայ, բայց իր պարագան ծանր կ'երեւայ՝ որ կողմէն ալ նայիք... եթէ անմեղ է ինչո՞ւ երեւան չելլէր... փաստեր կան իր դէմը, սակայն այդ փաստերը կրնան թեթեւնալ... ինչո՞ւ բացատրութիւն չի տար...*

Ոստիկանին լեզուին տակ ուրիշ բաներ ալ կային որոնց տեղեկացայ յետոյ: Բէկֆի նկարագրութիւնը հետաքրքրուած էր բոլոր նաւահանգիստներուն եւ երկաթուղիի կայարաններուն, ոստիկանութիւնը անոր հետեւէն ինկած էր: Հսկողութեան տակ առնուած էին իր սենեակն ու այն տունը որուն ընդհանրապէս կ'այցելէր: Դժուար թէ ազատէր այդ «պարտարմէնտ»: Ոչ պայուսակ ունէր հետը, ոչ ալ ղրամ:

— *Մարդ չէ տեսեր զայն կայարանը այդ գիշերը, չարունակեց Բէկլընը, հանրածանօթ է այստեղ եւ քեակնաբար աննշմար չէր կրնար անցնիլ ... Լիվըրփուլէն ալ լուր չկայ...*

— *Կը կարծէ՞ք որ Լիվըրփուլ դնաց, հարցուց Պելճիքացին:*

— *Շատ վարելի է... Լիվըրփուլի չոգեկառքին մեկնումէն երեք վայրկեան առաջ եղած է հեռաձայնը կայարանէն... ասիկա կարեւոր կէտ մըն է...*

— *Կրնայ ըլլալ որ դիտումնաւոր է՝ ոստիկանութիւնը չտարեցնելու համար... հեռաձայնի պարագան հաւանարար ստով բացատրուի...*

— *Այդ ալ միտք մըն է, ըսաւ ոստիկանը՝ հեռաքրքրուած, դուք իրացնէ կը հաւատա՞ք որ այդպէս է:*

— *Չեմ դիտեր, բարեկամս, պատասխանեց Փուառօ, բայց կրնամ սակայն ըսել որ եթէ հասկնանք թէ ինչու համար եղած է հեռաձայն այն տունն ոճիրին հանելուկն ալ պիտի լուծուի...*

— *Առաջ ալ այդ տեսակ մէկը յայտնեցիք, կը յիշեմ, ըսի հեգքրքութեամբ:*

— *Եւ հիմա ալ կը կրկնեմ...*

— *Բնաւ իրարու հետ կապ չունի դիտել տուի:*

— *Ես ատանկ բան մը չեմ կրնար ըսել, յարեց Բէկլընը, թէեւ կ'ընդունիմ որ Պ. Փուառօն քիչ մը չատ կրնար ուղղութիւն հրամցնել այդ խնդրին: Ունի լաւ հետքեր ունինք մենք... բայց նախ դաշտին մատի հետքերը:*

Փուառօ յանկարծ հասկցուց իր տար ծագումը, այդպէս կ'ըսէ մէկը երբ բարկացած է:

— *Պ. Ոստիկան, դուշագիտէք գոց ինչպէս ըսեմ... գոց... ճամբան բռնէ... ըսաւ Փուառօ:*

Ոստիկանը չհասկցաւ. ես անդադրապէս ըմբռնեցի անոր միտքը:

— *Անել ճամբաներէն ըսել կ'ուզէք ...*

— *Այո, այո, անել ճամբաներէն ըսել կ'ուզեմ ես, բայց կրնամ սակայն ըսել որ եթէ հասկնանք թէ մինչեւ հիմա ոստիկանութեան հետքերն ալ այդպէս են...*

(Շար·)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 15 - 70
(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
16
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
JEUDI
16 JANVIER
1936

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3013

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՐԻՒՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ԹԻ ՀԱԻԱՏԱՔՆՈՒԹԻԻՆ

Քարացած հոգեբանութիւն մը միշտ «անձնական» կամ «հատուածական» տեսակէտներ կը վերագրէ, ամէն անգամ որ բարեգործականը ընդդիմութեան կը հանդիպի, իր ծրագիրներուն դործադրութեան առեն:

Այդպէս, նաեւ, կրթական ծրագրին առթիւ:

Ըստ ուսուցչի մը կը խոստովանի թէ «գանուելեցան նոյն իսկ հոգաբարձութիւններ», որոնք «չկրցան գնահատել մեր կրթական ծրագրին գլխաւոր պայմանը, պահանջ դնելով որ մեր կրթական վարկերը տրամադրենք առանց պայմանի»:

Բարեգործականի կրթական ծրագիրը, որուն բացատրական տուները մասնաւորած ենք դեռ 1933ին, հրատարակութենէն ան - միջապէս վերջը, Միութեան կ'ընծայէ ոչ միայն հոգաբարձու - թիւն, այլ եւ Ուսումն. Խորհուրդի դեր մը: Բուն չարիքին ար - մատին ալ այդ է:

Այս յաւակնութիւնը արդարացնելու համար, Միութիւնը կ'կայութեան կը կանչէ երբեմնի Միացեալ Ընկերութիւնը, մոռ - նալով որ եթէ իրենք պատմութիւնը լաւ չեն սորված, ուրիշներ կրնան յիշեցնել:

Այսպէս է որ վճռած են ուղղակի առանձնել նպատակը - նալ դպրոցներու «դաստիարակչական հոգը, որոշ ծրագրով»: Ինչ - պէս կը նշանակէ դրամի ուժով տարկացնել ազգ. իշխանութիւննե - րը, եւ հաստիքել սերունդ մը՝ ամբողջովին խմորուած Բարեգոր - ծականի «առաքինութիւններով»:

Մի՛ հարցնէք թէ Հ. Բ. Ը. Միութեան «անխտրական» ոգին եւ հիմնական ծրագիրը թոյլ կուտա՞ն այդպիսի չեղում: Կամ թէ Բարեգործականը իր մտաւոր եւ բարոյական ո՞ր առաքինութիւն - ներով կրնար արդարացնել այդպիսի յաւակնութիւն մը:

Ուրիշ ամէն բան մէկդի դնելով, ծրագրին գործադրութեան երկամեայ փորձը բաւական է, իրրեւ պատասխան չատ մը հար - ցումներու:

Ինչպէս առաջ, նոյնպէս եւ մանաւանդ կրթական ծրագրին գործադրութենէն ի վեր, Բարեգործականը իր դրօշին տակ հա - ւախմբելով զանազան բացատական տարրեր, կը կատարէ ծրա - գրեալ հաւատաքննութիւն մը, ամէն տեղ եւ ամէն բանի մէջ:

Ան գլխու վրայ տեղ ունի նոյն իսկ «թաղլաքեար վարժա - պետ»ներու համար, կը բաւէ որ հաւատարմութեան երդում կա - տարեն, բարեւի կենան եւ տատապէս գործադրեն Սքուէր Ալպօնի - ն արձակուած հրամաններ:

Միայն Մելբոռնեան հատուածութեան պատմութիւնը կրնար պատկերազարդ յիշատակարան մը կազմել:

«Մաքքրագործո՞ւմ»: Այո: Մինչ այն իսմաստով որ մէկդի - նան միայն «բարեկրօն» տարրեր: Մնացեալը երկրորդական է:

Երէկ յիշեր էինք Հալէպի Բաղաք. ժողովին պաշտօնական գեկոյցը, որ մանրամասնօրէն կը ներկայացնէ երկու տարուան բանակցութիւնները, միջին ելք մը գտնելու եւ համերաշխու - թեամբ գործելու համար:

Փոխանակուած նամակներէն երեւան կուգայ որ, հակառակ բոլոր զեկուցումներուն, Բարեգործականի վարիչները, քննիչ - ներն ու գործակալները յամառօրէն կը պնդեն իրենց պահանջ - ներուն վրայ, եւ բանակցութիւնները կը յանգին անելի մը:

Օրինակ մը միայն, չատերու մէջէն.

— «Կացութիւնը շարունակեց մնալ այսպէս առկախ, մինչեւ 1934-935 դպրոցական վերամուտը, երբ Միութեան կրթական ֆե - նիչը հակառակ եգիպտոսի շրջանակային ցանցնժողովի 28 դեկ - տեմբեր 1933ի գրութեան իմաստին, կրկին ձեռք կ'տնէր Ազգի թաղականութիւնը եւ կը ջանար Միութեան ուղղակի հսկակշռին ենթարկել տեղւոյն ազգային վարժարանը, իր կողմէ առաջար - կուած հետեւեալ պայմաններով.—

«Ա.— Ազգի Սահակեան դպրոցի պիտոնէն պիտի ըլլայ 850 սուրիական ոսկի ենթադրաբար:

Բ.— Այս գումարին 500 սուրիականը հայթայթելու համար թաղականութիւնը յանձնառու պիտի ըլլայ:

Գ.— Այս կերպով դպրոցի մնացեալ բոլոր ծախքը պիտի հո - գայ Հայ Բարեգործական Ընդհ. Միութիւնը:

Դ.— Դպրոցին կրթական գործը իւիք, Միութիւնը պիտի վա - րէ, կրթական տեսչին հսկողութեան ներքեւ, եւ Հ. Բ. Ը. Միու - թենէն կազմուած Յանձնաժողովի մը միջոցաւ»:

Ինչպէս դիւրութեամբ կը տեսնուի, 850 սուրիական ոսկի պիտոնէ ունեցող այս վարժարանին միմիայն 350 սուրիական տա - լու գնով Միութիւնը կը ձգտէր այս դպրոցը առնել ուղղակի իր հսկակշռին տակ ու գայն վարել իր բնիկ - չով, եւ իրմէ կազմուած Յանձնաժողովով մը, առանց նկատի ու - նենալու ազգային իրաւասու մարմիններու սահմանադրական ի - րաւունքները»:

Հայէ՛ն ալ Բաղաք. ժողովի գեկոյցէն քաղուած այս պարա - գան՝ մէկ երեսն է միայն ամբողջ ոլբերգութեան: Երբ իմանաք միւս մանրամասնութիւնները ալ, ձեր առջեւ պիտի պարզուի պատկեր մը, որ ընդվզեցուցիչ է խորապէս, եւ ամէնէն առաջ վարկաբեկիչ՝ իրեն, Բարեգործականին համար:

Եւ այն առեն պիտի համոզուիք որ, եթէ կան «անձնական» եւ «հատուածական» կիրքեր որոնք տուն կը քանդեն, անոնց ամէնէն հոտուն ալրբիւրը կը գտնուի Հ. Բ. Ը. Միութեան գլխաւոր կեդ - րոնին մէջ:

Աւրդարեւ, Միութեան գլուխը դարձեր է «կամարիլլա» մը, որ բարեգործական ընկերութեան մը կոչումը չփոթելով ինքնակոչ իշխանութեան մը յաւակնութեանց հետ, ճեղքեր կը բանայ եւ ո - րոմ կը պատրաստէ իրեն վստահուած դրամներուն ուժով: Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉՈՐՍ ՄԻԼԻԱՌ ՖՐԱՆՔԻ ԱՆԳԼ. ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ

Փարիզի մէջ չորս զրոյցներու համաձայն, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ միջեւ տեղի ունեցած բանակցութիւնները կը ձանայ մեծ փոխա - նակութիւն մը կնքել Անգլիոյ մէջ, դո - հացնելու համար իր անմիջական պէտքերը: Կ'ըսուի թէ գումարը պի - տի ըլլայ 4,000,000,000 ֆրանք, 3ու - կէս առ հարիւր տոկոսով եւ կարճ պայմանաժամով:

Պաշտօնական աղբիւրներ չեն հա - տատեր այս զրոյցները, ոչ ալ կը հերքեն: Բայց իրավիճակը կը պնդեն թէ լուրը ճիշդ է եւ թէ այս վարկին փոխարէն Ֆրանսական կառավարու - թիւնը չանձն պիտի առնէ կարգ մը փոփոխութիւններ մտցնել իր արտա - քին քաղաքականութեան մէջ: Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Ֆրանսա ձեռ - նարկներ կատարած է փոխառութեան համար, բայց չէ հետապնդած, երբ Անգլիացիները քաղաքական պայման - ներ առաջարկած են:

ԴԱՀԼԻՃԻՆ ՎԻՃԱԿԸ ԱՆՈՐՈՇ

ԱՄԷՆ ԲԱՆ ԿԱԽՈՒՄ ՈՒՆԻ ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԻՐՔԷՆ

Ինչպէս գրած էինք, խորհրդարա - նին վերջին նստաշրջանը վերաբաց - ուեցաւ երեքշաբթի օր: Այս առթիւ դիւանի ընտրութիւն կատարուելով, իրրեւ նախագահ վերընտրուեցաւ Պ. Պուիսոն: Իսկ փոխ - նախագահներէն մէկն եղաւ Պ. Պրաք, ընկերվարական:

Երեսփ. ժողովի գումարումէն ա - ռաջ, դահլիճը ժողով գումարած էր եւ բոլորն ալ կը կարծէին թէ վերջ - նապէս պիտի որոշէ նոր ընտրու - թեանց թուականը: Պաշտօնական զե - կոյցը որ եւ է տեղեկութիւն չի տա - դորդեր այդ մասին: Ձախակողմեան թերթերը կը գրեն թէ վերջնապէս թաղուած է ընտրութեանց թուակա - նը փութացնելու ծրագիրը:

Առ այժմ ամէնէն կարեւոր խնդիրը դահլիճին կացութիւնն է: Երեքշաբթի օրուան նիստին առթիւ, արմատա - կանները ժողով գումարելով, որոշե - ցին հարցապնդում ուղղել կառավա - րութեան: Եւ որովհետեւ այդ կու - սակցութեան երեսփոխաններուն 5/6ը հակառակ է Լավալի դահլիճին, այս վերջինը կրնայ իյնալ, եթէ տատա - պէս գործադրուի կուսակցական կար - գապահութիւնը: Մանաւանդ որ, ըն - կերվարականներն ու համակիրնե - րն ալ բացէ ի բաց հրաժարում կը պահանջեն:

Արմատականները իրենց վերջնա - կան որոշումը պիտի տան այսօր, հինգշաբթի: Այնպէս որ, չատ փա - փուկ է դահլիճին դիրքը: Եթէ որոշ - ուի գործադրել կուսակցական կար - գապահութիւնը, ծրագրուած հար - ցապնդումէն առաջ պիտի տեղիպուին հրաժարիլ վեց արմատական նախա - րարները, քանի որ տրուելիք որոշու - մը դատապարտութիւնը պիտի ըլլայ իրենց վարած քաղաքականութեան:

Ամէն պարագայի մէջ, բացարձակ միաձայնութիւն չի տիրեր արմատա - կան կուսակցութեան մէջ, դահլիճը տապալելու համար, նոր ընտրու - թիւններէն առաջ: Մեծամասնութիւ - նը նախընտրելի կը դանէ ձախ դահ - լիճ մը, վարելու համար ընտրութիւն - ները, իսկ ազդեցիկ փոքրամասնու - թիւն մը կը վախնայ որ եղմատական կացութիւնը աւելի պիտի ծանրանայ, եթէ ձախ դահլիճ մը կազմուի այս միջոցին:

Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի տրժիղներուն «զարնանային պտոյտները»

Դէպի Ատլանտեանի սպանիական ա - փերը ուղղուեցան 14 անգլիական եւ 40 ֆրանսական մարտանաւեր, «զար - նանային պտոյտներ »ու համար, ինչպէս կ'սրակեն Փարիզի եւ Լոնտոնի պաշտօնական գեկոյցները: Այս պը - տոյտները պիտի չարունակուին մին - չեւ փետրուարի վերջը, համաձայն երկու ծովապետութեանց կողմէ մը - չակուած քարէսի մը, որ կը ցուցնէ հանդիպելիք նաւահանգիստները, ինչպէս եւ մեկնումի եւ ժամանումի թուականները: Ֆրանսայի պաշտօնա - կան չրջանակները կը չարունակեն պնդել թէ որ եւ է կապ չկայ իրենց մարտանաւերուն եւ անգլիական տոր - միղին պտոյտներու զուգադիպու - թեան միջեւ: Անգլիական ծովապե - տութիւնն ալ կը յայտարարէ թէ ներքին տորմիղին պտոյտներու ծրա - գիրը տարբերութիւն չունի նախըն - թաց տարիներէն եւ միակ տարբերու - թիւնը մասնակցող մարտանաւերուն սակաւութիւնն է, քանի որ չատ մը մարտանաւեր ուրիշ տեղ զացած են (Միջերկրական): « Պտոյտի ելած » անգլիական տորմիղը կը բաղկանայ երկու առաջնակարգ զրահաւորներէ, երեք յածանաւերէ եւ 9 Թորփիլանա - ւերէ:

Ամբողջ պտոյտներու ընթացքին, բոլոր մարտանաւերը պիտի գտնուին ձկսլրայթարի մօտ, քանի մը ժամէն մինչեւ երկու օր հեռաւորութեամբ:

Իտալական յարձակողականը վերսկսա՞ւ

Ուրիշ յաղթ պատերազմի դաշտեն

Վերջին լուրերու համաձայն, ո - րոնք կը հաստատուին իտալական հրամանատարութեան գեկոյցներով, իտալացիները կրկնապատկած են ի - րենց գործունէութիւնը թէ հիւսի - սային եւ թէ հարաւային ճակատին վրայ: Հապէշական աղբիւրէ եւս կը հաստատեն թէ սաստկացած է օդա - նաւային գործունէութիւնը, ինչ որ նախանշանը կը համարուի նոր յար - ձակողականի մը: Իտալական օդա - նաւ մը թռած է Նէկիւսին բանակա - վայրին վրայ, Տէսիէի մէջ:

Եթովպիոյ Աբունային (հայրա - պետ) ուղղուած հեռագրի մը մէջ, արքայից արքան կը յայտարարէ.— « Ռազմաճակատ ղրկած եմ բոլոր զին - ուորներս: Ես ալ պիտի մեկնիմ թիմ - քէմի ուղին վերջը (20 յունուար):

Ատոիս - Ապէպայէն կը հեռագրեն թէ հապէշ զինուորները անակնկալ յարձակում մը կատարելով Աքսումի մօտ, գրաւեցին 12 հեծանիւներ, յա - րակից զինամթերքներով:

Դարձեալ հապէշական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ իտալացիները կրակի տուած են Սոքոթա գիւղը, ոումբ տե - ղացնելով եւ յետոյ քաչուելով: Տա - սը բնիկներ մեռած են արձակուած կազերէն:

*** Դեռ նոր երեւան կը հանուի թէ Մուսոլինիի տղաքներէն Վիթթորիո մազապուրծ ազատած է մահէն, երբ հակօդային թնդանօթի մը ոումբը պայթեցաւ իր սաւառնակին մէջ: Սա - ւառնակը վնասուած, բայց Մուսոլի - նի որդի անվնաս մնացած է:

*** Իտալական աղբիւրէ կը հեր - քեն այն լուրերը թէ Մաքալէն պաշար - ուած է: Կը հերքեն նաեւ հապէշա - կան նոր յաղողութեան մը լուրերը:

*** Շուէտական կառավարութիւնը պաշտօնապէս եւ ուժգնօրէն բողոքեց իտալական կառավարութեան, Կ. Ազ - գայնոյ Ասամբլէի նախագահ Ռոսէնի - ին դէմ ուղղուած յայտարարութեան համար, որ ըսած էր թէ Շուէտ ոչ մէկ բան ունի ընելու Ազգերու Դաշնակցութեան հետ:

(Շար. ը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՐՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆ

—•—

Առտուն կանուխ նամակ մը՝ գրա - սեղանիս վրայ.

— « Երէկ՝ « Ճառաջ » օրաթերթին բաժանորդագրուելու առթիւ, ձեր խմբագրատունը այցելութեանս պա - հուն, ցոյց տրուեցաւ « Հայ Քնար » անուն երգարան մը, որուն առաջին էջին վրայ նչմարեցի. « Հիմնը - Հայ հանրապետութեան » վերնագիրը կը - րող « Մեր հայրենիք Թշուառ ան - ձէր »ը:

Մեծ եղաւ զարմանքս եւ անհաւա - տալի, չկրնալով զգացումներուս հետ հաշտեցնել նմանօրինակ քայլերգ մը, երկրի եւ ժողովուրդի տէր հանրապե - տութեան մը համար, որ կամեցած եւ սիրայօժար ընդունած է իր իշխանու - թեան ներքեւ գտնուող հայրենիքն ու քաղաքացիները կոչել « Թշուառ եւ անտէր », մանաւանդ օտար հեղինակու - թեամբ: Իրրեւ Հայ մը՝ ինձ հա - մար ցաւալի եւ տիրակալ պետու - թեան մը համար վիրաւորիչ է, իրար ուրանալ եւ իրարմէ հրաժարիլ:

Ուրեմն թոյլ տուէք հարցնել թէ՝ երբ Հայաստանի մէջ պաշտօնապէս հանրապետական իշխանութիւն կայ, հայ բանակներ վերոյիշեալ քայլերգը կ'երգէ՞ն եւ ինչո՞ւ, հայ հողին վը - րայ եւ հայ ժողովուրդին ներկայու - թեան, կուտ թէ խաղաղութեան ա - տեն, բարեկամ թէ թշնամիներու առ - ջեւ:

Լուսարանութեան կը կարօտիմ եւ հաւատացէք որ իրական վիշտէ մըղ - ուած կը դիմեմ ձեզի, քանի որ դուք խիստ լաւատեղեակ եւ նոյնիսկ գըլ - խաւոր օրկան մը, ձեր պաշտօնի դերը կը պարտադրէ ճշդել այս թիւրիմա - ցութիւնը, ուրիշ ո եւ է մէկէն աւե - լի»:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.—

1. «Մեր հայրենիք»ը « օտար հեղի - նակութիւն» չէ, այլ ինքնուրոյն ար - տադրութիւնը Մ. Նալբանտեանցի:

Անոր վաւերականութեան կրնայ վը - կայել նոյնիսկ ... Ա. Զօպանեան: Տարիներով յուզուած է այս խնդիրը եւ վերջնապէս յուսաբաւուած:

2. Հայաստանի հանրապետու - թեան շրջանին կ'երգուէր անոր մէկ փոփոխակը, զոր կատարած էր ծա - նօթ ուսուցչապետ մը, աէսորի շրջա - նին, եւ որ կը սկսէր այսպէս.—

Մեր հայրենիք ազատ, անկախ,
Մեր թշնամին ոտնակոխ,
Հայ քալ զօրքը սուր ու զէնքով,
Լուծեց մեր վրէժ, քէն ու ոխ

Մեր հայրենիք չղթաներով
Այսքան տարի կապկապած,
Աչի արանց սուրբ արիւնով
Ազատ կ'տպրի բարգաւած:

Միւնոյն տեղ կ'երգուէր Զէյթու - նի ֆայլերգը.— «Զէյթունցի ենիք, ֆայթր ունինիք »:

3. Ճիշդ է որ, այժմ կ'երգուի ըս - կզբնական բնագիրը, եւ շատերու վը - րայ տխուր տպաւորութիւն կը գործէ, իր լակոնի եղանակով եւ «Թշուառ, անտէր »ով: Իսկ մեր փոքրագի հակա - ռակորդներն ալ չարամտօրէն կը շա - հագործեն այս պարագան:

Արդ, տպագիր ժողովուրդը երբ կը շարունակէ երգել զայն, նկատի ունի ոչ թէ ներկայ Հայաստանը (Կովկասեան), այլ Թրքահայաստա - նը: Եւ իրրեւ այդ երգը կը համա - պատասխանէ ներկայ կացութեան եւ իր հոգերանութեան, հոգ չէ թէ ես ու դուն չսխորժինք:

Այս առթիւ, որպէսզի ամէն թիւ - րիմացութիւն հարթուի եւ « Հայաս - տանասէր »ներու հոգին ալ խաղաղի, ես պիտի առաջարկէի փոխել միայն մէկ բառ, երկրորդ տունին « մեր »ը վերածելով « թուրք »ի: Այսպէս.—

Մեր հայրենիք, Թշուառ, անտէր,
Թուրք Թշնամեաց ոտնակոխ ...

Իսկ եթէ այս ալ բաւական չէ, այն ատեն կ'առաջարկեմ դիմել ... Ազգա - յին Դաշնակցութեան Հինգերու կամ 18երու յանձնախումբին:

Վ.Ա.Հէ

Ինքնութեան թուղթերու նորոգման համար

Ոստիկանական վերատեսչութիւնը կը հաղորդէ.— Այն օտար աշխատա - ւորները որոնց մականունները կը ըս - կսին I, J, K, եւ L, տառերով եւ որոնց ինքնութեան թուղթերու պայմանա - ժամը լրացած է 1935 դեկտ. 31ին (Սէնի նահանգ), նորոգման համար պէտք է դիմեն յունուար 17ին, 18ին եւ 20ին (19ը կիրակի է եւ դադար), առտուան ժամը 8էն 14,45, փարիզի մէջ բնակողները՝ **391, Rue de Vaugirard**, արուարձաններու բնակիչները՝ **7, Rue de Jouy:** Անոնք որ չեն ներկա - յանար նշանակուած պայմանաժա - մուն, կը կորսնցնեն նորոգման իրա - ւունքը:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ուսանողներէն 2000 « Հայրենասէր - ներ » վերջնաղիր մը ուղղեցին, պա - հանջելով հրաժարացնել փրոֆ. Ժէ - ղը, որ իրաւագէտ խորհրդարանն է եթովպական կառավարութեան: Հա - կառակ պարագային կը սպառնան ընդհ. դասադուլ հռչակել: Այս ու - սանողները կ'ըսեն թէ փրոֆ. Ժէղի վարած քաղաքականութիւնը պատե - րազմի պիտի առաջնորդէ Ֆրանսան: Համալսարանը փակուած կը մնայ, կրթական նախարարութեան հրամա - նով:

ՍՐՏԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ համաճա - րակ մը ծագած է Պելոպոնէսի Վար - թոլոմիօ գիւղին մէջ (Ճունաստան): Քանի հոգի մեռած են արդէն: Մաս - նագէտներ կը քննեն խնդիրը:

ՍԹԱՎԻՃԻի ԴՈՐԾԻՆ դատավա - րութիւնը գրեթէ վերջացած ըլլալով, երկու ննջարաններ պատրաստուեցան, երդուեալներուն, որոնք 18 հոգի են: (12 երդուեալ, 6 փոխանորդ):

ԼՈՆՏՈՆի ՆԱԻԱՑԻՆ խորհրդաժո - ղովը պիտի չարունակուի, հակառակ Ճափոնի հրաժարման: Անգլիական կառավարութիւնը կը խորհի թ. Մի - ութիւնն ու Գերմանիան եւս հրաւի - րել եւ վերջնական եզրակացութեան մը յանգիլ:

Թ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ 14 միլիառ բուր - լիի բարձրացուց ընդհանրական վար - կերը, 1936ի համար: 1935ին 6 մի - լիառ 600 միլիոն բրլ. քուէարկուած, բայց իրականին մէջ 8 միլիառ 78 մի - լիոն ծախսուած էր: Ընդհ. եղմատացոյ - ցին գումարն է 78 միլիառ 500 միլի - ոն բուրլի: Այս տեղեկութիւնները հաղորդելով կեդր. Գործադիր Կոմի - տէին, եղմատական դրծադարը յայ - տարարեց թէ « բուրլին աշխարհի ա - մէնէն ամուր դրամն է »...

200 ԿԻՆԵՐ ազգ մը կարկացած ըլ - լալով, խնդուեր էին Վակրամի մէկ դրօսավայրին առջեւ, պաշտօն գտնե - լու համար: Ինքնաչարժ մը գետին տապալեց կիներէն մէկը: Միւսները կատղելով պաշարեցին ինքնաչարժը, իսկ վարիչն ալ իր կարգին քշեց կառ - քը եւ վիրաւորեց ինը կիներ: Զեր - բակալուած տունն, վարիչը խածաւ ոստիկաններէն մէկուն ալ ձեռքը:

ԱՓԻՈՆԻ ԾԽԱՐԱՆ մը երեւան հան - ուեցաւ Նանթի մէջ: Ձերբակալուե - ցան երկու երիտասարդ կիներ եւ եր - կու չամախորդներ: Մեղսակից մըն ալ բռնուեցաւ Մարսէյլի մէջ: Ուրիշ - ներ ալ կը փնտուին:

ՓԱԿՈՒԵԶԱՒ Լիլլ Ամար դրամա - տունը, որ կը գտնուի Սահարանի հը - բապարակին վրայ եւ որ ընդարձակ գործառնութիւններ ունէր արեւելեան երկիրներու հետ:

ԱԻՍՏՐԻԱԿԱՆ կառավարութիւնը 12 հեռատօրէն սաւառնակներ ապսպրեց Անգլիա: Երեքը պիտի չանձնուին մարտ 31ին, եւ այնուհետեւ երեքա - կան հատ՝ իւրաքանչիւր ամիս:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ 1935ԻՆ

Ա.— ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄԹՆՈԼՈՐՏ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

Քաղաքական դէպքերու տարի մըն ալ անցաւ անառուգութեան մէջ։

Շարք մը պետական ականաւոր գործիչներ արդէն չատ մոտյլ կը տեսնէին անցնող տարին։ Հաւանական փոթորիկի մը մղձաւանջը կը տանջէր ամէնքը։ Բոլոր պետութիւնները յարմնի ու զազտնի պատրաստութիւններ կը տեսնէին, կը սպառազինուէին եւ պատերազմական բազմագլուխ պիւտճէներ կը քաշէարկէին։

Զինաթափութեան հարցը կատաղերգութեան վերածուած կը ննջէր Ժընեւի փոչիներուն տակ եւ ոչ ոք կը մտածէր այլեւս անոր մասին։

Եթէ նոյնիսկ մասամբ իրականացնային պետական գործիչներու այդ չարագուշակ նախատեսութիւնները, անտարակոյս տիեզերքը պիտի վերածուէր զարհուրելի դժոխքի մը։

Բարեբախտաբար, դէպքերն ստացան յուսադրիչ կերպարանք մը եւ չարագուշակ նախատեսութիւնները, անտարակոյս տիեզերքը պիտի վերածուէր զարհուրելի դժոխքի մը։

Ճիշդ է, որ օրերն ու չաբաթները ծանր մտահոգութիւններ ու յուսախաբութիւններ կը բերէին, ճիշդ է, որ քաղաքական մթնոլորտը խիստ ոգեմական ու անկայուն էր, եւ ճիշդ է որ միջազգային անցուդարձերը առեղծուոր դասաւորութիւն մը կը ստանային չարունակ, սակայն եւ ճիշդ է, որ պետութիւնները բոլորովին ազատ ձեռքեր չունէին փոթորիկ ցանելու եւ մարդկութիւնը առաջնորդելու դէպի նորանոր սպանդանոցներ։

Որո՞նք էին այս լաւատեսութեան հիմերը եւ այն ազդակները, որոնք ճակատագրական դեր կը խաղային կանխելու համատարած չարիքը։ Լատ խս, երեք հիմնական ազդակներ,—միջազգային հարագործակցութիւն, հանրային կարծիք եւ տնտեսական տագնապ — անձնահարիչ դեր կատարեցին ոգեմական եւ աչխարհակալ տենչերու վերաբերմամբ։

Այսօր, ազգերն ու պետութիւնները զերազանցապէս կապուած են իրարու միջազգային համագործակցութեամբ։ Հին դաղանի դիւանագիտութեան ոգեբալից ականները արմատապէս յեղաշրջման են ենթարկուած։ Եթէ առաջ պետութեան մը արտաքին քաղաքականութեան հորիզոնը կը տարածուէր երկրէ երկիր եւ ազգէ ազգ, այսօր, այդ քաղաքականութիւնը հարկադրուած է Ազգերու Դաչնակցութեան ուխտին հետ պատչաճեցման եւ ներդաչնակման ձեւեր գտնել եւ քալել մեծ ու փոքր պետութեանց այդ խորհրդարանին հետ։ Ճիշդ է որ քաղաքական այդ բարձրադոյն առեանը — Ազգաժողով — տակաւին բարոյական կուռ ու անմիխաթալի հեղինակութիւն մը դարձած չէ եւ մեծ մասամբ հզօրներու չահերուն կը սատարէ, սակայն պետութեանց հաւատարակչռութիւնն ու ընդհանրական չահերու ըմբռնումը հո՛ն է որ կը ներդաչնակուին եւ հոն է որ կը կերտուին։

Պետական մարդը, այժմ, կը հասունցնայ բացատրապէս միջազգային բարդ ու բազմակնճիռ հարցերու ծոցին մէջ։ Պետութեան մը արտաքին քաղաքականութեան վարիչը պարտաւոր է ոչ միայն ազգային, այլ եւ միջազգային բազմապիսի հարցերուն խորունկ ծանօթութիւններ ունենալ։ Ցեւապատերազմեան աչխարհավարութիւնը, գրեթէ, իր սուրերն տակ է առած ազգային քաղաքականութեան գծով եկած պահանջները։ Հաւաքական ապահովութեան եւ խաղաղութեան պահպանման դաղափարը կլանած է մեկուսի տէնչերը։

Եւ այս՝ անշուչտ, զրական ու բանական պատուարներէն մէկին է հասմաչխարհային տարողութեամբ որ եւ է հրդեհի ու փորձութեան։

Նուազ դեր չի կատարեր նաեւ հանրային կարծիքը։

Այժմ փոխուած են նախապատերազմեան կոյր ու կրաւորական ըմբռնումները, չափերն ու կչիռները, նոյն իսկ մարդիկ առաչատարակ, իրենց հոգեբանութեամբ, իրենց մտածողութեամբ եւ դաղափարական հակումներով։

Հանրային կարծիքը կը հասունցնայ այսօր, դէպքերուն հետ եւ դէպքերուն մէջ, քաղաքակրթութեան եւ յառաջդիմութեան հսկայական թռիչքներու միջոցաւ։ Քայլասիւնը, մամուլ, հաղորդակցութեան բազմապիսի միջոցներ եւ թէքնիք նուաճումներ, հանրային կարծիքը կը պահեն չարունակ բորբոքուն վիճակի մէջ։

Անտարակոյս դաղափարական ածան պարիսպներու տակ պատսպարուած մարդիկ չեն պակսիր, հանրային կարծիքին տալու դունատ ու ցաւագին ձեւեր։ Սակայն, առ հասարակ, հանրային կարծիքը, ներկայ պայմաններուն մէջ, դժուարին ու արիւնաներկ զոհողութեանց ընդունակ չէ։ Այլ եւս, ան չի քալիր ամէն կատքի եռեւէ։ Եւ որքան հանրային կարծիքը չօչափելի եւ քանձրացած արտայայտութիւն ստանայ, այնքան չանթարգելի դեր կը խաղայ ազգային եւ քաղաքական կեանքի մէջ, տրտրելով անարդար տայթաբումները։

Հոս աւելորդ է խօսիլ մենատիրական երկիրներու հանրային կարծիքի մասին։ Հանրային ազատ ու անկեղծ կարծիք հոն չի կրնար գոյութիւն ունենալ, որովհետեւ հանրային կարծիքը այն տունկերէն է որ կը սերէ ազատ երկիր եւ ժողովրդավարական կարդեր։ Մենատիրական երկիրներու մէջ, մէկ կարծիք գոյութիւն ունի,— մենատէրի կարծիքը։ Մէկ կամք գոյութիւն ունի,— մենատէրի կամքը։

Աղքատ այն է, կ'ըսէ Տանիէլ Ռօփս, որ ունի հաղիւ անհրաժեչտը, նոյն իսկ աւելի քիչ քան անհրաժեչտը։ Այսինքն մարդեր, որ կ'ապրին չապրելու պէս։ Եւ կ'եզրակացնէ համբաւաւոր Շ.Փէկիի խօսքերով.— «Թչուառութիւնը այն է անառեսութեան մէջ, ինչ որ զժոխքը աստուածատրութեան մէջ»։

Իսկ տնտեսագէտներու զործերն ու տեսութիւնները թիւ ու համրանք չունին։

Այս բոլորը ցոյց կուտան թէ ո՛րքան խոր է կոտորացող վէրքը։ Եւ մի՞թէ քաղաքական մարգը կարող է չազդուիլ եւ անտեսել այս հսկայական վէրքը...

Կարո՞ղ է եւ հնարաւորութիւն ունի՞ տնտեսագէտները եւ ոչ ալ քաղաքագէտները, հնարաւորութիւն չունին տահմանափակելու այս հատատած չարիքը, որ կը մնանի պետական եւ հանրային դիմութեամբ։

Տագնապը այնքան խորունկ ճեղքեր է բացած, որ գրականութիւնն իսկ ազդուած է թչուառութեան ճայներէն։ Վերջերս Ֆրանսայի մէջ քանի մը հեղինակներ՝ Տանիէլ Ռօփս, Ժօրժ Տավիտ եւ ուրիշներ կը խոստովանին թէ թչուառութիւնը կէսկատ գրականութեան նիւթ չի կրնար դառնալ, բայց անտարբեր ալ չեն կրնար մնալ։ Եւ ահա կը ճգնին բնորոչել, թէ ի՞նչ թչուառութիւնն ու թչուառ։

Աղքատ այն է, կ'ըսէ Տանիէլ Ռօփս, որ ունի հաղիւ անհրաժեչտը, նոյն իսկ աւելի քիչ քան անհրաժեչտը։ Այսինքն մարդեր, որ կ'ապրին չապրելու պէս։ Եւ կ'եզրակացնէ համբաւաւոր Շ.Փէկիի խօսքերով.— «Թչուառութիւնը այն է անառեսութեան մէջ, ինչ որ զժոխքը աստուածատրութեան մէջ»։

Իսկ տնտեսագէտներու զործերն ու տեսութիւնները թիւ ու համրանք չունին։

Այս բոլորը ցոյց կուտան թէ ո՛րքան խոր է կոտորացող վէրքը։ Եւ մի՞թէ քաղաքական մարգը կարող է չազդուիլ եւ անտեսել այս հսկայական վէրքը...

Կարո՞ղ է եւ հնարաւորութիւն ունի՞ տնտեսագէտները եւ ոչ ալ քաղաքագէտները, հնարաւորութիւն չունին տահմանափակելու այս հատատած չարիքը, որ կը մնանի պետական եւ հանրային դիմութեամբ։

Տագնապը այնքան խորունկ ճեղքեր է բացած, որ գրականութիւնն իսկ ազդուած է թչուառութեան ճայներէն։ Վերջերս Ֆրանսայի մէջ քանի մը հեղինակներ՝ Տանիէլ Ռօփս, Ժօրժ Տավիտ եւ ուրիշներ կը խոստովանին թէ թչուառութիւնը կէսկատ գրականութեան նիւթ չի կրնար դառնալ, բայց անտարբեր ալ չեն կրնար մնալ։ Եւ ահա կը ճգնին բնորոչել, թէ ի՞նչ թչուառութիւնն ու թչուառ։

	1934	1935
Մ. Նահանգներ	11.000.000	9.000.000
Անգլիա	2.120.785	1.947.964
Ցրանսա	416.805	453.838
Պելճիքա	173.368	130.981
Զուիցերիա	57.440	72.430
Քանատա	26.291	22.610
Չիլի	23.214	8.288
Սպանիա	629.730	780.242
Ճափոն	367.950	349.880
Չեխոսլովակիա	668.937	679.900
Ընդհ. գումար՝	15.483.520	13.446.143

Տակաւին կը պակսին ստոյգ տեղեկութիւններ Պուլկարիոյ, Ռումանիոյ, Եուկոսլավիոյ, Լեհաստանի, Լիթուանիոյ, Հոլանտայի, Տանըմարքայի, Գերմանիոյ, Իտալիոյ, Աւստրիոյ, Հունգարիոյ եւ ուրիչ երկիրներու մասին, ուր տագնապը աւելի կամ նուազ չափով մեծ աւերներ կը զործէ եւ բազմաթիւ մարդիկ կը զնէ օդնութեան մնտուկներուն առջեւ։ Լատ Ժազ Տիւպուանի, անգործներու թիւը կը հասնի 30—35 միլիոն հսկայական բազմութեան մը։ Որ ըսել է Ցրանսայի նման պետութեան մը ազգարնակութիւնը, տեւական օժանդակութեան կարօտ։

Այս մէկ իրողութիւնն իսկ բաւական է որ համաչխարհային տնտեսութեան հիմերը արմատապէս խախտուած համարենք։ Առիթ դատ՝ Աչխ. Դրասենեակը կը հաղորդէ նաեւ որ, մէկ տարուան մէջ մարդկային սպառողական կարողութիւնը նուազած է 1.800 միլիառ Ցրանքի համեմատութեամբ։

Ոչ տնտեսագէտները եւ ոչ ալ քաղաքագէտները, հնարաւորութիւն չունին տահմանափակելու այս հատատած չարիքը, որ կը մնանի պետական եւ հանրային դիմութեամբ։

Տագնապը այնքան խորունկ ճեղքեր է բացած, որ գրականութիւնն իսկ ազդուած է թչուառութեան ճայներէն։ Վերջերս Ցրանսայի մէջ քանի մը հեղինակներ՝ Տանիէլ Ռօփս, Ժօրժ Տավիտ եւ ուրիշներ կը խոստովանին թէ թչուառութիւնը կէսկատ գրականութեան նիւթ չի կրնար դառնալ, բայց անտարբեր ալ չեն կրնար մնալ։ Եւ ահա կը ճգնին բնորոչել, թէ ի՞նչ թչուառութիւնն ու թչուառ։

Աղքատ այն է, կ'ըսէ Տանիէլ Ռօփս, որ ունի հաղիւ անհրաժեչտը, նոյն իսկ աւելի քիչ քան անհրաժեչտը։ Այսինքն մարդեր, որ կ'ապրին չապրելու պէս։ Եւ կ'եզրակացնէ համբաւաւոր Շ.Փէկիի խօսքերով.— «Թչուառութիւնը այն է անառեսութեան մէջ, ինչ որ զժոխքը աստուածատրութեան մէջ»։

Իսկ տնտեսագէտներու զործերն ու տեսութիւնները թիւ ու համրանք չունին։

Այս բոլորը ցոյց կուտան թէ ո՛րքան խոր է կոտորացող վէրքը։ Եւ մի՞թէ քաղաքական մարգը կարող է չազդուիլ եւ անտեսել այս հսկայական վէրքը...

*Կարո՞ղ է եւ հնարաւորութիւն ունի՞

րի Սալ Փրաթի մէջ Ս. Գրքի Թարգմանութեան 1500ամեակի տօնակատարութիւնը:

Ուրիշ Միութիւններ դանց կ'առնեմ նկատելով որ անոնք հանդիսաւոր օրերուն միայն հրապարակ կուգան, իրենց գոյութիւնը զգացնելու համար:

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ. — Մարսէյլը Հայր. Միութեանց կեդրոնն է գրե՛ք: Մէկը կը ծնի, միւսը կը մեռնի: Թէ: Մէկը կը ծնի, միւսը կը մեռնի: Գիշի մը, կամ գիւղակ մը, որոնք քանի մը հայրենակիցներ կը համբուրեն, ու մը հայրենակցական եւ կամ անխուսափելի ... Վերաչինացը:

Հակառակ այն հանգամանքին, որ իրենց թիւը պատկառելի է (70), եւ եթէ ուզեն հրաշքներ կրնան գործել այս թշուառութեան ծովին մէջ, մարդիկ քաղաքականութիւն կը խաղան, սրտեր կը պղտորեն ու առողջ տրամադրութիւններ կը խախտեն:

Այո, ոչ ոք հակառակ չէ կրնար ըլլալ վերաչինութեան: Սակայն երբ վերաչինացի դիմակին տակ պղտոր խաղեր կը սարքուին քանի մը մարդոց կերբերուն յագուրդ տալու համար, տնուսաղն ոճիր է լրել:

Հայրենակիցներ եւ ընկերք Վերաչինացիներ, քիչ մը լրջութիւն. սահմանէն այս կողմն ալ ղիտեցէք, ժողովուրդը անօթի է եւ մերկ:

ՀՐԱԶԵՒԱՑ

ԿԵԱՆՔԸ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՋՈՑ

Մանուկներու տօնը

— 3 —

ՇԱՎԻԼ (Յապաղած).— Ի՜նչ կազանդներ է անցուցեր Հայը, յիշատակելի նոր տարիները իր երկրին, իր գիւղերուն, նահապետական տունեերուն եւ աւանդական օճախներուն ու Թոխրներուն չուրջ, որոնց բոլորը, բոլորը տուած, ցրուած հովին, Ջուրին եւ սուրին, այժմ կը մխիթարուի գէթ իր նորէն ծլած, ծաղկած սրտահատորներուն, իւ տես, անոնց մանկունակ ժպիտներուն սրտապնդուած:

Այդ երախաներու ոտնն էր որ սարքեցին Շավիլի Կ. Աչքին «Համազգային»ի մանուճիւղերը հաւաքարար համճլի ժամանց մը տալով իրենց ծնողաց եւ ամէն անոնց որ կը հետաքրքրուին հայ զարգացով եւ նոր սերունդի դաստիարակութեամբ:

Օրը անոնցն էր, ուրեմն, ազատ էին իրենց ուզածն ընելու, պտռալու, կանչելու: Վարժուհի, հսկող ո՞վ մտիկ կ'ընէր, մանաւանդ ի տես խաղալիկներուն որ դիզուած էին Կազանդի ծառին չուրջ:

Անոնց ամէն մէկուն աչքին մէջ կը կարդաք հայութեան ապագան, յոյսը, լոյսը, երազը որ կը փթթի ու կը հասուննայ:

Ի՜նչ երջանկութով լեցուինք անոնց փոքրիկ երգերն ու խնդուքներես արտասանութիւնները թոթով, մէկը միւսէն քաղցր,— «Քուսի եմ, կանանչ եմ— կ'երթամ հայութեան իրը նոր Աբգէն»: Ուրիշ մը՝ «Այր, քեզ, դիմ — պիտի սիրեմ լեզուս լամ— որ հայ մնամ, հայ ապրիմ», երրորդ մը. «Երեք հատ յոյր ունիմ տալիք, առաջինը՝ իմ ծնողքիս, երկրորդը՝ Կ. Պոլսի, երրորդն ալ «Համազգայիններ»ին: Եւ այսպէս չարունակ: Բայց ո՞ր մէկը յիշել ու թուել չկրնակ մը տղոց ըսածներէն: Այդ օրը մայրենի լեզուն այնքան անուշ չէր հնչած որքան իրենց փոքրիկ բերաններէն: Եւ տակաւին ինչ գերեր ունէին անոնք ծպտուած իրրեւ փոքրիկ գերասաններ, ծիծաղ եւ խնդուք պատճառելով ամէնուն:

Այս առթիւ դնահատելի են վարժուհիներ՝ Տիկ. Քամոյեանի աշխատութիւնն ու ջանքերը:

Մեր կողմէ ըմբռնելու ենք թէ որքան դժուար եւ փշոտ է հայ վարժուհիի կամ վարժապետի դերը այս խորթ պղտոմանէրուն վրայ, ուր մէկ օրէն միւսը ճուլումը կը սպառնայ իր դաժան դէմքով: Որքան ճիգ պէտք է ուրեմն չարաթը կէս կամ մէկ օրուան մէջ կարենալ Հայ պահելու մեր մանուկները: Պատասխանատու պիտի մնան նաեւ ծնողքները, եթէ մօտէն չհսկեն ու ուշադիր չըլլան իրենց զաւակներուն կրթութեան եւ հայեցի դաստիարակութեան սուրբ գործին:

Աբթուն գոնուինք, քանի ուշ չէ դիմագրաւելու մեծ վտանգը:

ՄԷՆ - ՍԷ

ՄԱՄՆԱԳԻՏՆԵՐ ԿԸ ՑԱՆՁՆԱ-ՐԱՐԵՆ **ԵՐԵՒԱՆ** ՕՂԻՆ, ՈՐՈՒՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿ-ՈՒԱԾ Է ՁՈՐՐՈՐԴ ԷՋԻՆ ՎՐԱՑ:

ՄԱՀԱՓՈՐՁԻՆ ԴԱՏԸ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ՄԷՋ

Ամբաստանեալներուն հարցաքննութիւնը

Երէկ հաղորդած էինք Աթաթիւրքի դէմ սարքուած մահափորձին առաջին դատավարութեան մէկ մասը: Ահաւասիկ մնացեալը.—

Որոշմնագրին ընթերցումէն յետոյ, նախագահը սկսաւ հարցաքննել ամբաստանեալները: Ետեւէ ըսաւ.— Գարամէզար դիւղէն Նատիէ անուն աղջկան մը հետ ամուսնանալու համար, պէտք էր դրամ ունենալ: Այդ նպատակով Հալէպ գացի եւ հոն 125 ղրչ. առնելով իսա անուն մէկէ մը, անցայ Դամասկոս, երկու ազգականներուս մօտ: Իմ յուսացած օգնութիւնը չգտնելով, Դամասկոսէն մեկնեցայ Ամման եւ հոն մտայ Մանօլ անուն Գուլկարի մը քով, ընորհիւ քաղաքական պաշտօնեաներէն Մահմուտի որ Իւդէյիրի ազգականն է:

Երբ 6 սթերլին հանդանակեցի ինծի համար, անմիջապէս Դամասկոս վերադարձայ, որպէսզի այդ դումարը Թրքականի վերածեմ եւ դիւղս վերադառնամ: Բայց քահկահատները զոզգան դրամս եւ ստիպուեցայ վերադառնալ Ամման: Մէկ օր հոն մնալէ յետոյ, անցայ Հայֆա եւ Տավիտ անուն Հրեայի մը մօտ աշխատեցայ վեց ամիս:

Անկէ անցայ Հայֆա եւ 15 օր մնացի: Հոն դիս կանչեց Համամտան անուն անձ մը զոր տեսած էի Ամմանի մէջ, նարտ խաղացած տեղ: Ինծի ըսաւ.— Թուրքի զաւակ, ի՞նչ կայ չկայ: Թուրքիային ի՞նչ լուր, սաւառնակները շա՞տ են, զօրքը շա՞տ է:

Պատասխանեցի թէ ամէն օր կը տեսնեմ 6—7 սաւառնակի թռիչքը եւ թէ շատ է զօրքը: Ակռէ դուրս որ եւ է խօսակցութիւն չունեցանք: Ի վերջոյ հասկցայ որ այդ անձը Չէրքէզ Էթէմն է եղեր, եւ քովի ծերունին՝ եղբայրը Իչէմ:

Ցուլիսի կէսին սահմանը անցայ, երկիրս վերադառնալու համար: Նշանածս ուրիշի մը հետ ամուսնացած չըլլալով, 8 ոսկի ամսականով պարտէզի պահապան եղայ: Գատիրըլիէն ընկերոջ մը հետ Անտիրլին գացած ժամանակ, 32 ղրչ.ով չիչ մը օղի առինք, որովհետեւ դիչերները ցուրտ կ'ընէր: Շիշը կիսովին պարպեցինք:

Շարունակելով իր յայտարարութիւնը, Եահեա ըսաւ.— Իւդէյիր տուն եկաւ եւ միասին ճաչեցինք: Իւդէյիր մուխթարին զացած եւ յանձնարարած է քննութիւն կատարել իմ մասիս, քանի որ Սուրիայէն եկած էի: Ոտիկան դինուորներու հրամանատարն ալ ձերբակալեց դիս: Առտուն ճամբայ ելանք եւ Այթըն Օվա հասանք: Ոտիկան - դինուոր Հապէր բռաւ ինծի. — «Քեզի պիտի պատժեն՝ Սուրիա զացած ըլլալուդ համար. բայց հրամանատարը մէկ պայմանով պիտի ազատէ քեզ»:

Ներկայացայ ոտիկան - դինուորներու հրամանատարին: Ի՞ւղէր որ զբաղաքութիւն ընեմ միութիւնին դէմ: Զիս նետեցին գետնայարկը եւ ֆալաքայով ծեծեցին: Ցետոյ ծառի մը կապեցին զիս եւ ամօթալիքներս սեղմեցին: Մարեցայ: Անկէ յետոյ ինչ որ ուզեցին ըսի:

Չէրքէզ Էթէմը տեսա՞ր, հարցուցին:— Ոչ, պատասխանեցի: Երբ Նորէն սկսան ամօթալիքներս սեղմել, ըսի թէ տեսայ:

Յաջորդ օրը հաշտարար դատաւորին ներկայացայ:— Ըրած յայտարարութիւնդ ճի՞շդ է, հարցուց: «Ոչ» պիտի պատասխանէի, երբ յանկարծ նեղս կանդնած տեսայ ոտիկան - դինուորներու հրամանատարը: Վախս «այո» ըսի:

Անկէ Մարաշ գացի: Ոտիկանատան մէջ կրկին հարցաքննուեցայ: Լաւ վարուեցան հետս եւ փորս կշտացուցին: Այն տեղ ըսի թէ առաջին յայտարարութիւնս անհիմն է: Առտուն, յետոյ Անգարա տարին զիս: Հոն ալ կրկնեցի թէ առաջին յայտարարութիւնս անհիմն է, եւ երբ պնդեցի՝ սկսան չարչարել զիս: Չորս օր չորս գիչեր անօթի մնացի:

Ինկլըս գլուխս թուաւ, երբ ըսին ինծի. — «Դուն եկած ես մահափորձ կատարելու Աթաթիւրքին եւ Ըսմէթ փաչայի դէմ»: Ես հովիւ մըն եմ, ի՞նչպէս կրնամ միտքէ անցընել այս տեսակ բաներ: Բայց բոնի այսպէս ըսել տուին: Ցետոյ սուրճ եւ ջուր տուին ինծի: Սոսկացած՝ ըսի թէ «չորս հոգի սպաննելու եկած էինք»:

Խորհս աղայի անունը ըսել տուին ինծի: Ցետոյ հարցուցին թէ աւելի մեծ մարդ կա՞յ գործին մէջ: Վախս տուի նահիճ միւսիւրին անունը, խորհելով որ այս ձեւով հանդիսա կը թողուն զիս: Բայց ասիկա ալ բաւական չգտան եւ հարցուցին.— Ձանըմ, գործին մէջ երեսփոխան եւն. ալ պիտի ըլլայ: Այն ատեն միտքս եկաւ Ալի Սայիլը, որուն անունը լսած էի Մարաշի մէջ: Դիտմամբ անոր անունը տուի, որովհետեւ խորհեցայ— մարդ չպիտի հաւատայ եւ Թերեւս ազատիմ:

Բայց օր մը հարցուցին թէ Քեազիմ փաչան եւ Զիա պէյն ալ կա՞ն գործին մէջ: Դարձեալ մեծ մարդու մը մասին ալ հարցուցին:

Նախագահ.— Ո՞վ է այդ Քեազիմ փաչան:

— Զեմ գիտեր, ըսաւ Եահեա, աւելցնելով որ երբ չարունակ փոխէր իր յայտարարութիւնը, հարցաքննիչ դատաւորը հարցուցած է թէ «դուն վիսպասո՞ն ես»: — Այս կացութեան մատնուողը ամէն բան կրնայ ըլլալ, պատասխաններ է: Ցետոյ կրկնեց թէ չի ճանչնար Ալի Սայիլը եւ միւս ընկերները:

Նախագահ.—Շատ աղէկ, այս մարդիկը քեզի հետ չէի՞ն:

— Ոչ, ոստիկան զինուորներու հրամանատարն էր որ ըսել տուաւ ա - նոնց անուններն:

— Ծող չըսէիր:

— Չկրցայ դիմանալ չարչարանքին: Եահեայի հարցաքննութիւնը մէկ ժամէ աւելի տեւեց: Ցետոյ ընդհ. դատախազը խօսք առնելով ըսաւ.

«Ֆրանսական կառավարութիւնը Սուրիոյ մէջ քննութիւն կատարած եւ արդիւնքը արտաքին գործոց նախարարութեան միջոցաւ դրկած է մեզի: Պիտի ներկայացնեմ դատարանին: Տեղեկագիրը կը հաստատէ թէ Չէրքէզ Եահեա տեսակցած է չէրքէզ Բայրաքի հետ եւ նոյն օրը միասին անցած են սահմանը: Ցետոյ Եահեա խոստովանած է որ օղիի չիշը պահած է ծերպի մը մէջ: Կը խնդրեմ որ առեւնդրութիւնը արդադրէք»:

Ցետոյ հարցաքննուեցաւ Իւդէյիր որ ըսաւ թէ ինք չարչարանքներու են - թարկուած է եւ թէ ապահովութեան նախարարն է որ իրեն ըսել տուած է Ալի Սայիլի ուղղուած հարցումը.— «Քանի որ երեսփոխան ես, ինչո՞ւ խառնուեցար այս գործին»: Ցետոյ ըսին թէ ի՞նչ պատասխան տուիր: Եւ իր բերանը գրին «տամայի քարի պէս» բացատրութիւնը: Աւելցուց թէ իր ամբողջ պատմութիւնը անհիմն է եւ միայն ճնշումի տակ ըսած է:

Այս միջոցին Ալի Սայիլի փաստաբան Համիտ Շէվքէթ ըսաւ.— «Գործին մէջ Ալի Սայիլը կա՞յ», Իւդէյիրի հարցուցած է պաշտօնեայ մը:Ո՞վ է այդ պաշտօնեան: Ցետոյ քանի մը անգամ հարցուցած են. «Ալի Սայիլն ալ բաւական չէ այս գործին համար»:

Նախագահը հարցուց թէ որո՞նք էին այդ հարցումները ընդհները: Իւդէյիր ըսաւ թէ իր գտնուած վայրին ոստիկանապետը Համտի անուն կարճահասակ մարդ մըն էր:

Նախագահ.— Ոստիկանապետին անունը չես գիտեր:

— Չեմ գիտեր: Եթէ դինքը տեսնեմ՝ կը ճանչնամ: Գիլրուկ մարդ մը ...

Ալի Սայիլի փաստաբանը չէշտած ըլլալով որ ամբաստանեալները իրականութիւնը յայտնած են երբ իրենց դէմ տեսած են դատաւորները, ընդհ. դատախազը հարկ տեսաւ ճշդելու որ ինք անձամբ գտնուած է առաջին հարցաքննութեան ժամանակ եւ բոլոր ամբաստանեալներուն մէկիկ մէկիկ ըսած է որ դիմացինը դատաւոր է:

«Ընդհ. դատախազութիւնը չարչարանքի գործիք չէ: Ես չեմ կրնար ամբաստանեալը ճնշել եւ ըսել անոր.— «Ալի Սայիլ լալով ազաչեց Աթաթիւրքին, ամէն բան խոստովանեցաւ եւ յայտնեց թէ խաբուած է Չէրքէզ Էթէմէն: Ալլ եւս դուն պարապ տեղը մի ծածկեր»:

Ամբաստանեալ Իւդէյիր ըսաւ. «Ասոնք քեզմէ լսեցի ես»:

Իւդէյիրի եղբայրը Արիֆ յայտնեց թէ ինք 1929ին անցագրով Ամման գացած եւ հոն ճանչցած է Չէրքէզ Էթէմը եւ եղբայրը, բայց որ եւ է խօսակցութիւն չէ ունեցած քաղաքականութեան մասին: Ցետոյ յայտնեց որ նախապէս իր բոլոր ըսածները ճնշումի տակ յայտնած է:

Հապա՞ հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ ըսածները: Երբ այս դիտողութիւնը եղաւ, ամբաստանեալը ըսաւ թէ հոն ալ իր եղին տեսաւ քօմիսէր Օսմանը եւ վախցաւ:

Նախկին միւսիւր Շէմսէտտին յայտնեց թէ բնաւ դեր չունի խնդրին մէջ, սրտով կապուած է վարչաձեւին եւ թէ Աթաթիւրքին վրայ երկարիլ ուզողները, որոնց չնորհակալութիւն յայտնուեցաւ բոլորի կողմէ: Ցաջողակ արտասանեց Օր. Սիսլեան: Փոքրիկներ Լ. Մովսէսեան եւ Մ. Փազանեան առանձին փայլ տուին հանդիսին: Ցետոյ ներկայացուեցաւ Հ. Ս. Երեմեանի «Երկու Ծայրայեղներ»ը, մասնակցութեամբ պատանիներ Շ. Ցարութիւնեանի, Ռուբէն եւ Ցակոբ Տէր Ցարութիւնեաններու եւ Ա. բա Մովսէսեանի՝ անվերջ ծիծաղ յառաջ բերելով: Հայ տիկիններէն սիրայօժար հայկական անուշ էին պատրաստած: Բոլոր ներկաները հիւրասիրուեցան հայկական տաք մթնոլորտի մէջ:

Թղթակից

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

ՄԱՆՉԸԼԸՔՑԻՆԵՐՈՒ ԵՐԵԿՈՅԸ

Ցունուար 11 չաբաթ գիչեր Պիյանքուռի Լիւսիէնի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Մանչըլըքցիներու Հայր. Միութեան երեկոյթ - պարահանդէսը: Սրահը լեցուած էր ժամանակէն առաջ: Միութեան նախագահ Պ. Կ. Նիկողոսեան բացաւ հանդիսը, եւ անմիջապէս յետոյ սկսաւ ներկայացումը Շիրվանզադէի «Նամուս»ին: Դերասանները շատ յաջող էին իրենց դերերուն մէջ եւ հետաքրքրութիւնը մինչեւ վերջ վառ պահեցին: Տիկիններ Գայիանէ եւ Աղնաւուրեան, Պ. Պ. Ագնաւուրեան, Գ. Բարիլոյեան, Ն. Պէտիկեան, Վ. Ալթունեան կանոնաւորապէս տարին դժուարին դերեր, հակառակ բեմին խեղճութեան եւ դարպարանքներու պակասին եւ վերջացուցին ներկաներու ծափերուն մէջ:

Հանդիսին ամէնէն յատկանչական երեւոյթը կը կազմէր այս գիւղի մէկ ուխեան համագործակցութիւն եղանակը: Բոլոր հայրենակցականները սկսած են միասին, բայց ժամանակի ընթացքին տեղի ունեցած են զանազան բաժանումներ եւ անոնց ծոցին մէջ պարզուած են վերի եւ վարի թաղի Լատիւչ պայքարի բացասական երեւոյթներ, իսկ Սերաստիայ չէջանի անցեալի այս տոհմիկ գիւղի զաւակը կառչած է ամուր իր ծննդավայրի աւանդութիւններուն, եւ իրարու մէջ առեղծուած մտերմիկ յարաբերութիւնները զարձուցած են զայն միասարը եւ միակամ:

Անակնկալ մըն էր փոքրիկն Վազինակ Ագնաւուրեանի երեւումը բեմին վրայ: Մարիենանի Թատրոնէն — ուր կը կատարէ դերեր— նոր վերադարձած էր եւ սկսաւ իր խաղացանկէն արտասանել «Փանթէզի»ներ համով հատով: Վերջը իր քոյրիկին հետ պարեց հայկական, կովկասեան պարեր՝ որոնք արժանացան խանդավառ ծափերու: Օր. Վերոնիկ Զատիկեան մասնաւոր տարազով երկու պարեր պարեց, որոնց կ'ընկերակցէր Պ. Գարեգին իր թառով:

Հայկական եւ եւրոպական պարերը չարունակուեցան մինչեւ առաւօտ: Իւրաքանչիւր խմբակ կը պարզէր զուարճութեան դանազան արտայայտութիւններ: Պիտի փափաքէինք որ Մանչըլըքի Հայր. Միութիւնը միշտ կանգնած մնայ համերաշխութեան գետնի վրայ, եթէ կ'ուզէ դառնալ աւելի կենսունակ հաւաքականութիւն եւ կատարէ ղրկան աշխատանք:

Թղթակից

Յ. Գ.— Հանդէսի ընթացքին կատարուեցաւ վիճակախաղ մը. չահող թիւերն են 4, 72, 298, 309, 306, 320, 412, 471, 478, 481, 560, 599:

Դիմել Կ. Նիկողոսեանի 19, Rue Ampère, Cachan :

ՕՐ. ՎԱՌՎԱՌԻԼ ՍԷԹԵԱՆ
ԵՒ
ՄԻՆԱՍ ՍԷՏԷՖՃԵԱՆ
Ամուսնացած
Փարիզ, 14 յունուար 1936

մէջ ակնկալուած լսելի ընդհանուր դատախազին յայտարարութիւնը:

— Մենք չենք կրնար մեր երկրի մէջ պահել եւ անուցանել տարիներով օտար դատապարտեալ մը, բացի ռուս եւ հայ քաղաքական տարագիրներէ, որոնք երկիր չունին:

Ախորակաև

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

ՄԱՆՉԸԼԸՔՑԻՆԵՐՈՒ ԵՐԵԿՈՅԸ

Ցունուար 11 չաբաթ գիչեր Պիյանքուռի Լիւսիէնի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Մանչըլըքցիներու Հայր. Միութեան երեկոյթ - պարահանդէսը: Սրահը լեցուած էր ժամանակէն առաջ: Միութեան նախագահ Պ. Կ. Նիկողոսեան բացաւ հանդիսը, եւ անմիջապէս յետոյ սկսաւ ներկայացումը Շիրվանզադէի «Նամուս»ին: Դերասանները շատ յաջող էին իրենց դերերուն մէջ եւ հետաքրքրութիւնը մինչեւ վերջ վառ պահեցին: Տիկիններ Գայիանէ եւ Աղնաւուրեան, Պ. Պ. Ագնաւուրեան, Գ. Բարիլոյեան, Ն. Պէտիկեան, Վ. Ալթունեան կանոնաւորապէս տարին դժուարին դերեր, հակառակ բեմին խեղճութեան եւ դարպարանքներու պակասին եւ վերջացուցին ներկաներու ծափերուն մէջ:

Հանդիսին ամէնէն յատկանչական երեւոյթը կը կազմէր այս գիւղի մէկ ուխեան համագործակցութեան եղանակը: Բոլոր հայրենակցականները սկսած են միասին, բայց ժամանակի ընթացքին տեղի ունեցած են զանազան բաժանումներ եւ անոնց ծոցին մէջ պարզուած են վերի եւ վարի թաղի Լատիւչ պայքարի բացասական երեւոյթներ, իսկ Սերաստիայ չէջանի անցեալի այս տոհմիկ գիւղի զաւակը կառչած է ամուր իր ծննդավայրի աւանդութիւններուն, եւ իրարու մէջ առեղծուած մտերմիկ յարաբերութիւնները զարձուցած են զայն միասարը եւ միակամ:

Անակնկալ մըն էր փոքրիկն Վազինակ Ագնաւուրեանի երեւումը բեմին վրայ: Մարիենանի Թատրոնէն — ուր կը կատարէ դերեր— նոր վերադարձած էր եւ սկսաւ իր խաղացանկէն արտասանել «Փանթէզի»ներ համով հատով: Վերջը իր քոյրիկին հետ պարեց հայկական, կովկասեան պարեր՝ որոնք արժանացան խանդավառ ծափերու: Օր. Վերոնիկ Զատիկեան մասնաւոր տարազով երկու պարեր պարեց, որոնց կ'ընկերակցէր Պ. Գարեգին իր թառով:

Հայկական եւ եւրոպական պարերը չարունակուեցան մինչեւ առաւօտ: Իւրաքանչիւր խմբակ կը պարզէր զուարճութեան զանազան արտայայտութիւններ: Պիտի փափաքէինք որ Մանչըլըքի Հայր. Միութիւնը միշտ կանգնած մնայ համերաշխութեան գետնի վրայ, եթէ կ'ուզէ դառնալ աւելի կենսունակ հաւաքականութիւն եւ կատարէ ղրկան աշխատանք:

Թղթակից

Յ. Գ.— Հանդէսի ընթացքին կատարուեցաւ վիճակախաղ մը. չահող թիւերն են 4, 72, 298, 309, 306, 320, 412, 471, 478, 481, 560, 599:

Դիմել Կ. Նիկողոսեանի 19, Rue Ampère, Cachan :

ԶԱՑՆԵՐ... ԲԱՆՏԷՆ

— • —

ՄԱՐՍԷՅԼ, 12 յունուար (Ցառաջ).— Առանց անդրադառնալու Մարսէյլի մէջ տիրող առօրեայ թշուառութեան, պիտի աչխատիմ նկարագրել, հայ բանտարկեալ - աքսորեալներու ողբերգութիւնը:

Ա.— Ներքին պատիժ.— Զմեռուան այս անողոք եղանակին, բանտարկեալ ըլլալ կը նշանակէ ճաչակել կեանքի բոլոր դառնութիւնները:

Թէեւ բանտային վարչութիւնը համահաւասար իրաւունքներ կուտայ օտար աքսորեալին, տեղացիին նման, բայց մեր հայրենակիցները կարօտը կը քաչեն դառաթ մը տաք սուրճի, կտոր մը օճառի, նամակի թուղթի, ճերմակեղէնի, չեմ խօսիր ծխախոտի մասին, որ բանտարկեալի մը մխիթարութիւնը կը կազմէ:

Բ.— Արտաքին պատիժ.— Վատ - բաղդ երկրէն, ինչ որ աւելի սոսկալի կ'ազդէ հայ տարագիրին: Մէկ ամիս, երկու ամիս բանտային պատիժը ժամանակաւոր է, բայց վտարումը կը զարհուրեցնէ, քանի որ Հայր չունի երթալիք տեղ: Դատապարտուած է երթալ ու դալ բանտ բանտ, տարի - ներով:

Մարսէյլի եւ Էքսի բանտային տարիներու մէջ լեցուն են «Հան»ները եւ «օֆ»երը:

Ասոնք Ֆրնեւլեն տներն են, Ազգաժողովի նկուղին մէջ ծնած:

Հայ աքսորեալներուն մէջ մեծ թիւ մը կը կազմեն, ընդհանրապէս, նախկին չափահաս որբերը, ամուրիները, երիտասարդները, որոնց անձնական յանցանքներով եւ անդարմանելի վիճակով ոչ ոք կը հետաքրքրուի: Առաջնորդարանի կողմէ, Մեսրոպ քահանան է միայն, որ պարբերական այցելութիւններով, կրօնական յորդոր ու խրատներով կը զօրացնէ հայ բանտարկեալին բարոյական կորովը: Բայց նիւթականը:

Բարեբախտութիւն է,— ի՜նչ հեգնանք,— որ վերջերս դատարանները քիչ մը աւելի բարեացակամ են Հայերու հանդէպ:

Ասկէ առաջ քանիցս իրրեւ վտարեալ դատարանի կողմէ դատուած եմ եւ ճաչակած բանտային բոլոր զրկանքները, ականջօվս լսած եմ դատաւորի եւ դատախազի սովորական յանդիմանութիւնները, առանց ազդի խորութեան:

— Ինչո՞ւ համար չէք մեկնիր Ցերբանասչէն: Մենք չենք կրնար պահել ձեզ մեր երկրին մէջ:

Մինչդեռ դեկտեմբերի սկիզբէն ի վեր որոշ փոփոխութիւն մը կը նշմարեմ: Մասնաւորաբար տարագիրներուն հանդէպ:

Դեկտ. 4ին Մարսէյլի դատարանին դարեանը, որոնց չնորհակալութիւն յայտնուեցաւ բոլորի կողմէ: Ցաջողապէս արտասանեց Օր. Սիսլեան: Փոքրիկներ Լ. Մովսէսեան եւ Մ. Փազանեան առանձին փայլ տուին հանդիսին: Ցետոյ ներկայացուեցաւ Հ. Ս. Երեմեանի «Երկու Ծայրայեղներ»ը, մասնակցութեամբ պատանիներ Շ. Ցարութիւնեանի, Ռուբէն եւ Ցակոբ Տէր Ցարութիւնեաններու եւ Ա. բա Մովսէսեանի՝ անվերջ ծիծաղ յառաջ բերելով: Հայ տիկիններէն սիրայօժար հայկական անուշ էին պատրաստած: Բոլոր ներկաները հիւրասիրուեցան հայկական տաք մթնոլորտի մէջ:

Թղթակից

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

— • —

ՊԵՐԼԻՆ, 10 յունուար.— Դեկտ. 6-ին Լանտվէհր Քաղինոյի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ հայ օրիորդներու կազմակերպած հանդէսը, ներկայութեամբ դաղութիս առաւել մասին:

Օրիորդները ջանք չէին խնայած այդ երեկոյթին յաջողութեան համար: Օր. Գէօնջեան նուագեց դաչնակի վրայ, Օր. Նազարեան եւ Օր. Աբեղեան երգեցին եւ պարեցին, արժանանալով ջերմ ծափերու:

** Նոյն չէնքին մէջ յունուար 4ին Պերլինի Գաղթ. Միութիւնը սարքած էր Ծննդեան հանդէս մը մանկական բաժնով, որ արդէն աւանդութեան կարգ է անցած եւ որուն կը փութան ներկայ ըլլալ բոլոր անդամները, տեսնելու թէ ինչպէս օտարութեան մէջ մեծցող մեր տղաքները չեն մոռնար իրենց մայրենի լեզուն եւ մաքրահունչ հայերէնով կ'երգեն եւ կ'արտասանեն: Փոքրերը հաւաքելու եւ վարժեցնելու դժուարին գործը տանձած էին հոգեւոր հովիւ Շահլամեան Ծ. վարդապետ եւ Ժրաջան Օր. Նազ. Ցովհաննիսեան:

ԻՐԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

«Ցառաջ»ի ՏԱՐԵԿԱՆ բաժնեգինն է 200 ՖՐԱՆՔ, ՎՃՑԱՄ – ՍԵԱՆ՝ 100:

Ստիպուած ենք բոլորին ուշադրութեան յանձնել այս պարագան, նկատի առնելով կարգ մը անկանոնութիւններ որոնք զգալի վնաս կը պատճառեն մեզի:

Գալով հաւաքաճաման, որ կարեւոր դումար մը կը կազմէ Թաւրիզի մէջ, մեր գործակալին հետ համաձայնութեան մէջ ենք բարձրացում մը կատարել, պարզապէս ՄԵՐ ՎՃԱՄԸ ՆՈՒԱՃԵՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ:

Ահա քանի մը տարիէ ի վեր մէկ թիւը կը ծախուի 40 տինար, ինչ որ կը նշանակէ 15 ՏԻՆԱՐ ՎՃԱՄ իւրաքանչիւր թիւի վրայ: (Մի՛ մոռնաք որ թղթատարի ծախքը 15 սանթիմ է, իւրաքանչիւր թիւի համար):

Մեր ուժերէն վեր ըլլալով աւելի երկար տանել այս վնասը, մեր գործակալը 1936 ՓԵՏՐ. 1ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ԻՐԱՔԱՆՉԻՐ ԹԻՒԸ ՊԻՏԻ ԾԱԽԻ 50 ՏԻՆԱՐԻ: Այս ալ վնաս է, բայց առ այժմ տեղի տալով մեր գործակալ Խաչիկ Մելքումեանի առաջարկին, չուզեցինք աւելի բարձրացնել:

ԱՑՍ ԱՌԹԻԻ ՆՈՐԷՆ ԿՐ ՑԻՇԵՑՆԵՆՔ ԹԷ ԲԱԺԵՆԵԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱՑԱՐՁԱԿԱՊԷՍ ԿԱՆԽԻԿ Է ԵՒ ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐԸ ԱՑՍ ՊԱՑՄԱՆԷՆ ԿՐՆԱՆ ՇԵՂԻԼ ՄԻԱՑՆ ԻՐԵՆՑ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԹԵԱՄԲ:

չի հիւանդանոցին ամբակոծութեան դէմ ։

*** Իտալական թերթերը բացորոշապէս կը հաւկցնեն թէ կառավարութիւնը այլեւս բան չսպասեր Ազգերու Դաշնակցութենէն եւ պիտի չարունակէ պատերազմը, գլուխ հանելու համար իր ծրագիրները։ Միւս կողմէ կը հաստատուի թէ անգլիական կառավարութիւնը չուզեր որ եւ է նախաձեռնութիւն ստանձնել, Ազգերու Դաշնակցութեան յունուար 20ի ժողովին առթիւ, իրականացնելու համար քարիւղի եւ ուրիշ կենսական նիւթերու արգելքը։ Երկկ դահլիճը նիստ պիտի գումարէր, վերջնապէս ճշդելու համար իր դիրքը, այսհարցին առթիւ։ Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Պ. Իտըն երկուշաբթի օր Ազգերու Դաշնակցութեան պիտի առաջարկէ ընդունիլ կամ մերժել քարիւղի արտածման արգելքը, փոխանակ ուժգնօրէն պաշտպանելու այդ ծրագիրը։ Անգլիա ձանձրացած կ'երեւայ ամէն բանի մէջ նախաձեռնութիւն ըստանձնելու դերէն, ուելի չդրգռելու համար Իտալիոյ թշնամութիւնը։ Կուսակից ըլլալով հանդերձ հաւաքական ապահովութեան ծրագրին, Անգլիա պիտի ձգէ որ ուրիշ պետութիւն մը նախաձեռնութիւն ստանձնէ եւ ինք ալ պիտի կատարէ իր բաժինը։

Ճափոն կը շարունակէ «թեթեւցնել» Զինաստանը

Վերջին հեռագիրներու համաձայն, ճափոնական կառավարութիւնը նոր ձեռնարկ մը պիտի կատարէ, երկու նահանգներ եւս կղզելու համար հիւսիսային Զինաստանի ինքնավար շրջանին։ Երկու նահանգներ, Հօփէյ եւ Զահար, ինքնավարութիւն հռչակած են արդէն։ Այժմ կ'ըսուի թէ այս քանի մը օրերու ընթացքին ճափոն զօրաւոր քայլեր պիտի առնէ, գլուխ հանելու համար իր սկզբնական ծրագիրը,— անջատել հինգ նահանգներ, որոնք ունին համագումար 100 միլիոն բնակիչ (Հօփէյ, Զահար, Շանսի, Շանթունկ եւ Սուիյան)։ Անշուշտ խնամակալն ալ ինք պիտի ըլլայ։ Այս առաջադրութեամբ, ոչ միայն ծրագիրներ կը մշակուին, այլ եւ մանչու զինուորներ յառաջանալ սկսած են։

Զինուցի ուսանողները կը շարունակեն ցոյցեր կատարել զանազան կեդրոններու մէջ, բողոքելով ճափոնի ոտնձգութեանց դէմ։ Քանիոնի օսար բնակիչներուն աղղարարուեցաւ եւրոպական թաղամասէն դուրս չելլել իրիկուան ժամը 8էն վերջ։

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

Նուիրուած ընկ. ԼԵՒՈՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆի (Պապաշա) յիշատակին
2 փետր. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Societés Savantes D. սրահին մէջ, փարիզ։

Երեկոյթ-պարահանդէս

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ՇԱՒԻԼԻ ԱՐՂԱԻԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
19 յունուար, կիրակի ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր
Rue Carnotի (Շավիլի սկիզբ Լազար կայարանին կողմը) սրահին մէջ
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցի ընկ. Թորոսեան։
Նուագ եւ պար — Ձժան պիւֆէ
Մուտք՝ 5 ֆրանք

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՄ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ ՏԱՐՕՆ - ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՀԱՅՐ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓՐ· ՇՐՋԱՆԻ ԿԵԴՐ· ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ
ՀԱՄԱՆՈՒՆ ՆԱՀԱՆԳԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
18 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8·30էն մինչեւ առաւօտ
Salle Lucienի մէջ, 13, Rue d'Issy, Պիյեանքուրը (*Մէթրօ՝* Marcel Sembat)
Կը ներկայացուի ՄԱՄՈՒՆ (Ս. Երեւանի)
Ղեկավարութեամբ՝ Պ· ԴՐՕՇՈՒՆԻի եւ մասնակցութեամբ կարող ուժերու
ՏՈՄՍԵՐ՝ 7, 5 եւ 3 ՖՐԱՆՔ
Կէս գիշերէն վերջ հայկական պարեր Տարօնի տարազով, կովկասեան եւ եւրոպական պարեր, ընտիր ճաշով։ Ձոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ։

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ

կազմակերպուած ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ
ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ 64ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ
այսօր հինգշաբթի ժամը 20.45ին Ecole des Langues Orientalesի մէջ
2, Rue de Lille, Métro: St. Germain des Près
Կը խօսին՝ Հ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ, Ա. ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ, Վ. ԹԱՒՄԱՋԵԱՆ
Պ. ԴՈՒՐԵԱՆի կեանքի եւ բանաստեղծութեանց մասին։

Թատերական ներկայացում

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՕԻ ԵՒ ԼԱ ՔՐՕՍՏԻ մասնաճիւղին կողմէ
19 յունուար, կիրակի ցերեկ ժամը 3ին
230 Շըմէն սը լա Մատրակ, Պատ վէնսանի մէջ
Դերասան ՂԱԶԱՐԵԱՆ մասնակցութեամբ դերասանուհի ՍԻՐՈՒՆԻ
կը ներկայացնէ «ԱՆՈՒՇ»ը
Մուտք՝ 4 ֆրանք

Թատերական ներկայացում

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
19 Յունուար կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի սրահին մէջ, 13, Rue Pierre Curie, kr. Bicêtre
Մէթրօ փորթ ա'Իթալի
կը ներկայացուի՝
ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ
Ղեկավարութեամբ դերասան ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ Ալֆորվիլի սիրողներու խումբին
Մուտք՝ 3 եւ 5 ֆրանք

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Նուիրուած ԿՐՄԻՏԱՄ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ յիշատակին եւ գործերուն
Լիոն, 25 յունուար, շաբաթ երեկոյ 3րդ քաղաքապետարանի սրահին մէջ

ԹՆԿԱՐԱՆի ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է
Պ. ԱՐԱՄ ԽՈՋԱՑԵԱՆ
Magasin Espéranto, Lalézar

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(16 ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
Procédure Générale.
150, Rue Lafayette — Tél. Nord 68 - 02
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

ԱՃԱՃՐԱՆ YAR ՇԱՆ Ջ'ԷԼԻՋԷԻ ՄԷՋ

Բացուած է ԱՐԻԵԼԵԱՆ մեծ ճաշարան ՇԱՆ Ջ'ԷԼԻՋԷԻ մօտ
ՄԷԹՐՕ՝ ՄԱՐՊԷՕՖ
4, Rue Robert Estienne. (29, Rue Marbeufի անկիւնը)
ՏՆՕՐԷՆ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ
ՀԱՒՁԷԼԻ եւ ՄՏԵՐՄԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿ
Ռուսական եւ Արեւելեան ճաշեղ կերակուրներ. *հիւ քէպապ, լիւլէ քէպապ, տօլմա* եւլլն., ինչպէս նաեւ ընտիր օղի, վոտկա եւ գանագան խմիչներ, տրամադրելի սրահ հացկերոյթի, նշանտուքի եւ ճարսնիքի, Պայմանագրուիլ նախօրօք

CAVE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,
ԵՒ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԳ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
կը հայթայթենք՝ *նշանտուքի, հարսնիքի կնունքի, հանդէսներու եւ տօնակատարութեանց* ճաժար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէնները եւ բմպելիներ (apéritifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ)։
Հեռաձայնեցէք *ՔԷՕԼԷԵԱՆ*, Charlebourg 20·69 եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած ճասցէին պիտի դրկուին ձեր ապսպրանքը, մեծ ախնամքի գինով եւ չսպառածները ետ առնելու պայմանաւ։
Հասցէ՝ KEULEYAN
85, Rue des Chambards.
Bois-Colombes, (Seine).

ՎԱՐԶՈՒ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

Halle Chopinի ՄԷՋ, 20, rue Singer
ԵՒ 9, rue Lekain, ՓԱՐԻԶ (16)՝ ՄԷԹՐՕ Passy.
Հալ Շոփէնի մէջ վարձու են՝ գաղթային արտադրութիւններ 2 ձկնավաճառ, 1 միրգեղ վաճառ, գորգի, հոտեղէնի, 1 փայտի եւ ածուխի եւ *մէկ* վիճակահանութեան *տոմսեր ծախելու խանութներ։ Աճապարեցէք օգտուիլ առիթէն։*
Մանրամասնութեանց ճաժար դիմել տեղւոյն վրայ՝
Պ. Sarianի, 9, Rue Lekain. Paris.

Խիստ շահաւոր

Ստիպուած ըլլալով մեկնիլ հոբօրս մօտ (Արժանթին), ծախու է կօշկակարի խանութս, դիւրամատչելի պայմաններով։ Ունիմ կօշիկի նորոգութեան եւ չափու վրայ ապսպրանք տուող պատրաստ յաճախորդներ։
Մանրամասնութեանց համար դիմել 11 rue Rodier, *Փարիզ* (9).

50 մէթր հեռու իսիի կայարանէն եւ 23 եւ 32 թիւ ճանապարհներու կայարանէն, վարձու են (tout confort) յարկաբաժիններ, 1 փիլմնոց 2000 եւ 2 փիէսնոց **2300** ֆր. շարժ, շօֆաժ միասին։
Ձժան գինով երկու խանութներ։ Դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72-74 Bld. Rodin, à Issy-les-Mouli-neaux.

ԳԱՅԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՅԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
CinémaREXY
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

ՓՆՏՌԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ
երգիծաթերթ՝ «Մ ե ղ ո ւ»
փարիզի եւ շրջանի *ծառաքի* ցրուիչ
Պ. ԱՒԵՏԻՍԵՆ։

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վառառանիքը կը ներկայացնէ։
ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *Թորոս Մոզ*, բնական *անիսոնի* խառնուրդով, եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը։
Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղի
Մեծաքանակ գնումներու համար՝
Ագենտը
S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX
48, Bld. des Vignes, Marseille
Tél. Colbert 58 - 10
Եւեւ DISTILLERIE VIAL
18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)
Tél. Plaine 09 - 95
Լիոնի եւ շրջաններու ներկայացուցիչ
D. N. BAHADOURIAN
82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)
Նիսի եւ շրջաններու գործակալ՝
M.M. H. Khatchadourian et Danielian
24, rue Assalit. Nice (A. M.)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN

Հրապարակային հանդէս

Ֆ. Կ. Խաչի Տեսիլի Մասնաճիւղի կողմէ
ի նպաստ իր դպրոց-մանկապարտէզին
19 յունուար կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Ց. Դ. տան մէջ,
Կը խօսի Մարսէյլէն հրաւիրուած Տիկ. Ն. ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, խմբերգ, աքտասանութիւն եւլն.
Կը ներկայացուի «ՔԱՔՐԵՐՈՒՀԻՆ ԿՈՒԻԸ» (զաւեշտ)
Ծախքերու ժամանակցութեան ճաժար 1 ֆրանք
Նոյն օրը երեկոյեան ժամը 8էն սկսեալ ընտանեկան խնճոյք Հ. Ց. Դ տան ներքնայարկը։ Ներկայ կ'ըլլայ Տիկ. ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆ։
ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ

«Վ Լ Մ»

Լոյս տեսաւ ԺՒ. Թիւը։

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷ՛Ր ԿԸ ՓՆՏՌԷՔ

ԱՀԱ ՁԵԶԻ ԼԱԻԱԳՈՑՆ ԿԱՂԱՆԴՋԷՔԸ, ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆ ՄԸ
ՀԱՅՑ ՔՆԱՐ 600 ԷՋ, 603 ԿՏՈՐ ԵՐԳ
ԱԶԳԱՅԻՆ — ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՌԱԶՄԱ — ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ, ՏՈՀՄԻԿ ԵՐԳԵՐ, ՔԱՂՂԵՐԳՆԵՐ, ՍԻՐԱՑԻՆ ԵՐԳԵՐ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԶՈՒԱՐԹ ԵՐԳԵՐ, ԶԱՆԱԶԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՏՈՐՆԵՐ, ԲԱՌԱՑԱՆԿ, ԵՐԳԱՑԱՆԿ, ԵՒԱՑԻՆ։
Հրատ· «ՀՈՐԻԶՈՆ»ի։ Գին՝ 20 ֆրանք։ Դիմել՝ «ՅԱՌԱՋ»ի վարչութեան։

Վ Ա Ր Զ Ո Ւ Ի Ն

Կեդրոն Թաղի մէջ, լուսաւոր կօշկակարի խանութ մը, 4 մէթր քառակուսի տարածութեամբ եւ եւեւը ունի սենեակ մը։ Տարեկան վարձք՝ 1800 ֆր., շարժ միասին, եւ պատրաստ յաճախորդներով։ Կան նաեւ յարակից երկու խանութներ՝ յարմար դերձակի եւ ուրիշ գործերու։ Դիմել՝ տեղւոյն վրայ, 8 Rue d'Italie, Paris (13), *մէթրօ՝* Tolbiac:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Իսի լէ Մուլինոյի Ֆ· Կ· Խաչի վարչութիւնը շնորհակալութիւն կը յայտնէ Պ֊եանոզի Հայր· Միութեան, որ Թոյլ տուաւ իր սարքած պարահանդէսին մէջ քօքարտ ծախելու, որմէ գոյացաւ *114* ֆր· 25։

Շնորհակալութիւններ նաեւ Պէօլէօզի Հայր· Միութեան *Ագեւիք* Թատերախումբին, որ Թատերական ճագուստներ տրամադրեց Միութեանս։ Մասնաւոր շնորհակալութիւններ Պ· Պ· Հապէշեանի, Հայկազեանի, Եկաւեանի, Գարաեանի, Պալապանեանի եւ Սինանեանի եւ բոլոր անդամուհիներուն, որոնք սիրայօժար իրենց մասնակցութիւնը բերին մեր ներկայացման։

×

Մարսէյլ, 13 յունուար.— ՔՕՆՍԷՓսիօն ճիւանդանոցի 21 հայ ճիւանդներու կը յայտնենք մեր խորին շնորհակալութիւնը Հ. Կ. Խաչի Մասնաճիւղին, որ կաղանդի առթիւ *315* ֆրանք բաշխեց Տիկ. Զապել Պետիկեանի ձեռամբ։ Սէյ֊Լու կրան փէնի Հ. Կ. Խաչի ենթամասնաճիւղն ալ Տիկ. Գաւիթեանի եւ Սարգիսեանի միջոցաւ *100* ֆր., իսկ Պուլվար Օտտոյի Հ. Կ. Խաչի ենթամասնաճիւղը Տիկ. Սիրունեանի եւ Սարգեանի միջոցաւ *100* ֆր. ղրկած Էլիս֊Ապքատախնամը ու Որբ֊խնամին ալ Տիկին Ա֊եանասեանի եւ Պ.Պ. Սելեանի եւ կէօնեեանի միջոցաւ բերաւ իր օգնութիւնը, *325* ֆրանք։

Նոյնպէս «Հայ Սիրտ»ի խմբագիր Պ. Եղիշէ Թորոսեանէ ստացանք *120* ֆրանք։

Խորին շնորհակալութիւն բոլորին։
Ի դիմաց հիւանդներուս
ԼԵՒՈՆ Ա· ԴԱՒԻԹԵԱՆ

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ· Հ· Կ· Խաչի Իսի լէ Մուլինոյի Մասնաճիւղի ընդհ֊ժողովը վաղը ուրբաթ իրիկուն ժամը *8*ին իր դպրոցին մէջ։ կարեւոր օրակարգ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Տիկին Տիրուհի Թորոսեան-Պըտուղեան Լափսէքացի (Տարտանէլ) կը փնտռէ իր երկու զաւակները՝ Թորոս եւ Մարի, 26, 24 տարեկան, կորսուած տարագրութեան ժամանակ Տէր-Զօրի մէջ։ Իրենց հօրն անունը՝ Ղազարոս (երկաթագործ), մեռած տարագրութեան մէջ։ Թորոս երկու թեւերուն վրայ Մահտեսիի նշաններ ունի, իսկ Մարին կզակին տակ փոքր ճերմակ բիծ մը։
Կը խնդրուի հայրենակիցներէ եթէ կը ճանչնան եւ կամ ո՛ւր ըլլալնին գիտեն՝ հաճին իմացնել M. B. Balentz, 130 rue Lamarck, Paris *(18).*

Կը խնդրուի Սուրիոյ հայ Թերթերէն արտատպել։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ «ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»Ի ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ

— ●—

Շոմազգայինի Ֆրանսայի կեդր. վարչութիւնը կը խնդրէ բոլոր մարմիններէ եւ անհատներէ որ այսուհետեւ իրենց Թղթակցութիւնները ուղղեն հետեւեալ հասցէով միայն՝

V. Yarjanian, P. R. «Hamazkaïn»,
44, Rue Lafayette, Paris (9).

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ· բնագրէն թարգմ· Ֆ·

Հեղինակութիւն՝ ԷՒԼԻՆ ՖՐԻՆՓՈՒ

— Ձեմ հասկնար թէ ինչու այդպէս կ'ըսէք, դիտել տուաւ ոստիկանը· հետքերը կե՞ղծ են... կարդացած եմ որ առանկ բաներ կը պատահին, թէեւ ես այդ մասին փորձառութիւն չունիմ... կեղծ կամ իրական, հետքերը տեղ մը պիտի առաջնորդեն մեզ ։

Փուառօ ուսերը թօթուեց՝ թեւերը օդին մէջ բարձրացնելով ։

Ցետոյ ոստիկանը մեղի ցոյց տուաւ մատի հետքերուն մեծութիւնը լուսանկարները եւ դիտական բացատրութիւններով նկարագրեց գանոնք ։

— Իմ խօսքս մտիկ ըրէք, պնդեցաւ երբ տեսաւ թէ Փուառօ լուսանկարներով հետաքրքրուիլ չէր ուզեր· պէտք է ընդունիք որ այս հետքերը կը պատկանին մէկու մը որ տունն էր այդ գիշերը ...

— Ան՛նշուշտ, ըսաւ Փուառօ ։

— Շատ բարի ուրեմն· ես անոնցմէ մին կ'ընտրեմ եւ կ'ուզեմ որ ինծի ըսէք թէ ո՞ր մատի հետքերն են ։

— Ա՛յդ կրնամ ըսել, պատասխանեց Ռէյմընտ ։

— Ինչպէ՞ս ...

— Որովհետեւ ես ինքս եմ անոնց տէրը ։

Ոստիկանը ապշած մնաց վայրկեան մը· յետոյ հարցուց·

— Ըսել կ'ուզէք...

— Մեռնողը ըսել կ'ուզեմ, Պ· ոստիկան...

Ռէյմընտ նորէն չհասկցաւ թէ Պելճիքացին ինչ ըսել կ'ուզէր ։

— Ես կ'ըսեմ որ դաշոյնին դատուածին վրայի հետքերը Պ· Էքթոյտի մատներուն հետքերն են... շատ դիւրին է ատուգել... դիակը մէկ֊երեքն է դեռ...

— Բայց ի՞նչու... ի՞նչ իմաստ կայ ... վստահ եմ որ անձնասպանութեան չէք վերագրեր, Պ· Փուառօ...

— Ո՛չ, ո՛չ, իմ տեսակէտս հետեւեալն է — ոճրագործը ձեռնոց ունէր եւ կամ ուրիշ որ եւ է բան մը կապած էր ձեռքին... հարուածը իջեցնելէ յետոյ դռնին ձեռքը վերցուցած եւ դաշոյնին դատուածին վրայ սեղմած է··

— Ինչո՞ւ...

— Որպէսզի հանելուկը կատարեալ ըլլայ...

— Լաւ, ես այդ գործին կը նայիմ.. ի՞նչ այդ տեսակ բան մը ձեր մտքէն անցաւ ...

— Անշուշտ ...
— Մարդ չմոռցա՞ք ...
— Մարդ չմոռցանք ...
— Ողջ կամ... մեռա՞ծ...

Ոստիկանը ապշած մնաց վայրկեան մը· յետոյ հարցուց·

— Ըսել կ'ուզէք...

— Մեռնողը ըսել կ'ուզեմ, Պ· ոստիկան...

Ռէյմընտ նորէն չհասկցաւ թէ Պելճիքացին ինչ ըսել կ'ուզէր ։

— Ես կ'ըսեմ որ դաշոյնին դատուածին վրայի հետքերը Պ· Էքթոյտի մատներուն հետքերն են... շատ դիւրին է ատուգել... դիակը մէկ֊երեքն է դեռ...

— Բայց ի՞նչու... ի՞նչ իմաստ կայ ... վստահ եմ որ անձնասպանութեան չէք վերագրեր, Պ· Փուառօ...

— Ո՛չ, ո՛չ, իմ տեսակէտս հետեւեալն է — ոճրագործը ձեռնոց ունէր եւ կամ ուրիշ որ եւ է բան մը կապած էր ձեռքին... հարուածը իջեցնելէ յետոյ դռնին ձեռքը վերցուցած եւ դաշոյնին դատուածին վրայ սեղմած է··

— Ինչո՞ւ...

— Որպէսզի հանելուկը կատարեալ ըլլայ...

— Լաւ, ես այդ գործին կը նայիմ.. ի՞նչ այդ տեսակ բան մը ձեր մտքէն անցաւ ...

— Երբ դուք բարի եղաք ինծի ցոյց տալու դաշոյնը եւ ուշադրութիւն հրաւիրեցիք մատի հետքերուն վրայ ... մտքիս դիմեցին շատ բան չհասկնար, կը խոստովանիմ, բայց որքան որ նշմարեցի, այդ հետքերուն դիրքը քիչ մը տարօրինակ թուեցաւ ինծի... ես այդ ձեւով չէր որ պիտի բռնէի դաստակը... բնականաբար ալ ձեռքը ուսին վրայէն եւեւ տանելու պարագային, դժուար պիտի ըլլար բացարձակօրէն ուղիղ դիրքով դաշոյնին վրայ դնել զայն...

Ոստիկանը բերանաբաց՝ Պելճիքացիին նայեցաւ, այս վերջինը բոլորովին անտարբեր արտայայտութիւն մը ունէր ։

— Շատ աղէկ, ըսաւ Ռէյմընտ, գիտեմ մը չէ... ես կը նայիմ, բայց յուսահատ չըլլաք եթէ արդիւնք մը չտանամ...

Ոստիկանին մեկնումէն յետոյ Փուառօ ինծի մօտեցաւ ։

— Ուրիշ անգամ աւելի զգոյշ պիտի ըլլամ, որպէսզի չվիրաւորեմ իր արժանապատուութիւնը, ըսաւ· առանձին ենք հիմա... ի՞նչ կ'ըսէք, բրնկամս, ընտանեկան ժողով մը գումարի՞նք ...

(Շար·)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 փրանք	70 փրանք	35 փր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 փրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 փրանք	100 փրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 17 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI 17 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3014 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԼԽՈՒՆ

Երկու տարի առաջ, առիթով մը «Դիմակաւոր կոմիտէ» կոչեր էինք Բարեգործականի կեդրոնը:

Բարեմիտ մարդիկ վրդովում յայտնեցին, իբրեւ թէ սրբապղծութիւն մը կատարած ըլլայինք:

Սովորութիւն չունենալով բառեր արձակել օդին մէջ, առանց հիմնաւորման եւ փաստի, կ՚ուզէինք որ հակառակն ապացուցանէին, բարեկամ թէ թշնամի: Եւ գործքով, ոչ թէ չռայլաբան հաւաստիքներով, որոնց դասական փարպեւոն է Բարեգործականի փոխ-պատուիրակը: (Եթէ Կեդր. Վարչութեան անդամները նոյնքան հայերէն գիտնային, ապահովաբար պիտի կարմրէին, բաղդատելով խօսքն ու գործը):

Արդ, ի՞նչ կ՚ապացուցանեն այն փաստերը որ կը կրկնուին անընդհատ, եւ որոնց վերջին ամփոփումը կը ներկայացնէ Հալէպի Քաղաք. Ժողովին պաշտօնական զեկոյցը:

Կրթական ծրագրի գործադրութեան առթիւ, ամբողջ բանակցութեանց ընթացքին, Հալէպի ազգ. վարչութիւնը իր գլխուն վրայ, իր եռեւէն կը տեսնէ սեւ չուք մը,— Բարեգործականի քննիչը, «Տիար» Միքայէլ Նաթանեան, որ աջ ու ձախ հրամաններ կ՚արձակէ, իբրեւ թէ գերագոյն իշխանութեան մը կամ կուսակցութեան մը լիազօր ներկայացուցիչն ըլլար:

Կը պատահի որ նոյն իսկ Բարեգործականի տեղական մասնաժողովը լեզու կը գտնէ ազգ. իշխանութեան հետ, բայց ահա խորհրդաւոր ուժ մը կը փակէ ճամբան, «դեկրէտ»ներ արձակելով: (Ինչպէս Ցունաստանի մէջ, Սելանիկ եւ Աթէնք եւ այլուր):

Հետեւա՞նքը,— Թոյլ տուէք նորէն դիմել Հալէպի Քաղաք. Ժողովի զեկոյցին (10 դեկտ. 1935):

Երկու տարուան քաշքշուքներէն վերջ, Քաղաք. Ժողովը 1935 Սեպտ. 10ին Բարեգործականի Հալէպի մասնաժողովին ուղարկեց հետեւեալ պարագաները.—

Ա.— Միութեան որդեգրած կրթական նոր ծրագրի գործադրութիւնը, Հալէպի ենթակայ կարգ մը շրջաններու մէջ ստեղծած է հակադիր ճակատներ: Անմիաբանութիւնը, նիւթական եւ բարոյական ուժերու վատնումը տիրական երեւոյթ են ստացած կարգ մը վայրերու մէջ:

Բ.— Մուրացկան հոգեբանութիւն մը վարակած է շրջաններու մեր ժողովուրդը եւ անոնց անմիջական ղեկավարները: Թեմիս կրթական հաստատութիւնները սակարկութեան նիւթ դարձած են, եւ ով որ դրամ շատ կուտայ, անոր կ՚ենթարկուին դպրոցները, վասնզի այսօր, քիչ մը ամէն տեղ, հայ ծնողք չունին այլ մտահոգութիւն, եթէ ոչ իրենց զաւակներու ձրի կրթութիւնը ապահովել սա կամ նա ձեւով:

Գ.— Շրջաններու մէջ գտնուեցան ու մինչեւ այսօր ալ կան հոգաբարձութիւններ, որոնք խաբէութեամբ ու չարաշահութեամբ նպաստաւորուեցան կամ փորձեցին նպաստաւորուիլ երկու աղբիւրներէ միանգամայն, թէ Ազգ. Առաջնորդարանէն եւ թէ Հայ Բարեգործական Միութենէն բռնութենով կրթական նպաստներ: Մէկը միւսին տուածէն լուր չունէր. եւ դպրոցի հոգաբարձութիւններ օգտուելով այս կացութենէն մղուեցան կեղծիքի ու խաբէութեան:

Դ.— Ներկայ վիճակի շարունակութիւնը կրնայ խախտել Ազգ. Առաջնորդարանի եւ անոր վարչութեան հեղինակութիւնն ու վարկին բարոյական հիմունքները: Մտավախութիւնը ունինք նաեւ որ այս կացութեան շարունակումը, անխուսափելիօրէն պիտի յառաջ բերէ ազգային կեանքի կազմակերպութեան քայքայումը: Այդ արդէն ճակատագրական կրնայ ըլլալ այս ժողովուրդին համար»:

Եւ կը խնդրէ որ, Բարեգործականը «կեդրոնի եւ շրջաններու մէջ կրթական նպաստի իր յատկացումները կատարէ միմիայն ազգ. Առաջնորդարանի միջոցաւ»:

Այս առթիւ կը յիշեցնէ թէ «հակակրութիւններու եւ նախանձներու զոհ պէտք չէ դարձնել բարոյական ընդհանուր սկզբունքները, թէ հիմնականը եւ էականը հայ բազմակարօտ ժողովուրդին եւ անոր զաւակներուն բարոյականութեան պահպանումն ու անոր բարձրագոյն շահերուն պաշտպանութիւնը պէտք է ըլլայ»:

Արդի՞ւնքը,— «Կը ցաւինք որ անկէ ի վեր երեք ամիսներ անցած ըլլալուն հակառակ, մեր այս վերջին փորձն ալ անզօր մը նացած է փոխելու Միութեան որդեգրած ուղեգիծը»:

Այս բոլորը «հաստուածական», մինչեւ իսկ «անձնական» (իրենց բառերով) քաղաքականութիւնէ մը չէ՞ն բխիր: Անոնք չէ՞ն մտներ կուսակցական – դաւադրական գործունէութիւն մը, քողարկուած՝ մանուածապատ եւ սրտառուչ բառերու հիւսքի մը մէջ:

Ոչ մէկ տարակոյս, որ անոնց վերջնական արդիւնքը պիտի ըլլայ փորել ազգ. իշխանութեանց հիմերը, դրամի ուժով մենաշնորհ վերածել նոր սերունդին դաստիարակութիւնը եւ ստեղծել նոր ստրկամտութիւն մը:

Միայն կրթական չարաբաստիկ ծրագիրը չէ որ կը մատնէ այս նախանշանները:

Բարեգործականի կեդրոնը մշակած է նաեւ ուրիշ ծրագիրներ, համագրաւելու համար բոլոր տրամադրելի ճակատները, երիտասարդականէն մինչեւ մարզականը:

Այդ կէտերու մասին խօսելէ առաջ, թոյլ տուէք հարցնել,— Այս պրտակարգ եւ «աչխուժացեալ» գործունէութիւնը ինչո՞վ կը տարբերի, օրինակ, Հօկի քաղաքականութենէն:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1,300,000 զինուոր, 14 միլիառ ռուբլի վարկ եւ ուրիշ պատրաստութիւններ

Այլեւս չկան հաստատ հաստատական ապահովութեան

Երէկ հաղորդած էինք թէ Խ. Միութեան զինուորական գործավարութիւնը 14 միլիառ ռուբլի վարկ սահմանած է ազգային պաշտպանութեան համար, մինչդեռ 1935ին քուէարկուած էր միայն 6 միլիառ 600 միլիոն, իսկ ծախսուած՝ 8 միլիառ 78 միլիոն:

Նոր մանրամասնութիւններ կը հաստատեն թէ շատ աւելի կարեւոր հանգամանք ունին զինուորական պատրաստութիւնները: Կեդր. Գործադիր Կոմիտէին առջեւ խօսած ճառին մէջ, կարմիր մարաջախտներէն Թուխաչեւսկի, զինուորական փոխ-գործավարը, երեւան հանեց շարք մը ձեռնարկներ եւ ծրագիրներ որոնք ցարդ անծանօթ կը մնային: Համաձայն իր յայտարարութեանց,—

1.— Խ. Միութիւնը սուզանաւեր եւ մարտանաւեր կը շինէ չոգեպինդ արագութեամբ:

2.— Կ՚աւելցնէ հրասայլերու (թանք) խումբերը եւ կազային պատերազմի յատուկ վաշտերը:

3.— Արդէն իսկ հաստատուած են 13 զինուորական ակադեմիաներ, ուր կը յաճախեն 16,000 ուսանողներ: Այս հաստատութեանց ծառայութեան շրջանը վերջերս չորս տարիէն բարձրացած է հինգ տարուան:

4.— Պահեստի բանակը հասած է նախապատերազմեան շրջանի ուժին, որ կը հասնէր տասը միլիոն զինուորի:

Այս յայտնութիւններէն վերջն էր որ մարաջախտը ժողովէն պահանջեց վաւերացնել աւելի քան 14 միլիառ ռուբլիի վարկը: Իր պահանջը արդարացնելու համար, Թուխաչեւսկի յիշեց Ճափոնի եւ Գերմանիոյ արագ ըսպառազինումը եւ այդ երկու երկիրներուն յարձակողական միտումները Խ. Միութեան դէմ: Կարմիր Մարաջախտը, որ հաւանաբար խորհրդային բանակին սպարապետ պիտի նշանակուի պատերազմի պարագային, հաստատեց թէ բանակը պատրաստ է ամէն պատահականութեան հանդէպ: Մինչ առաջ կարմիր բանակին 74 առ հարիւրը տարուան միայն քանի մը ամիսը կ՚անցընէր զօրանոցներու մէջ եւ մնացեալ ժամանակը տան մէջ, այժմ 77 առ հարիւրը մշտապէս զէնքի տակ է: Անոնց բարոյական կորովը ամրապնդելու եւ ֆիզիքական վայելքներ ապահովելու համար, այս տարի 57 առ հարիւր պիտի աւելցնեն զինուորներուն եւ սպաներուն ռոճիկը:

Հիթլէր վերջերս ճառի մը մէջ կը յայտարարէր թէ Խ. Միութիւնը Գերմանիայէն վախնալու պատճառ չունի, որովհետեւ երկու երկիրները սահմանակից չեն: Թուխաչեւսկի յիշելով այս յայտարարութիւնը, դիտել տուաւ թէ Ֆրանսա եւ Գերմանիա սահմանակից էին 1914ին, եւ սակայն Գերմանիա Պելժիա արշաւեց, համաձայն իր սպարակոյտին սիրական ռազմավարութեան: «Եթէ Գերմանիա կ՚ուզէ մեզի հասնիլ, կրնայ փորձել»:

Դառնալով Ճափոնի, կարմիր մարաջախտը յայտարարեց թէ ան ալ փառատենչ պետութիւն մըն է: Այս առթիւ յիշեց թէ ճափոնցի սպայ մը վերջերս կը յանձնարարէր իր զինուորներուն՝ «վարժուիլ սիպերիական կերակուրներու»: Ճափոն անցեալ տարի լրացուց 12,000 քիլոմեթր երկաթուղի, Մանչուրիոյ մէջ: «Այս գիծը իր ընդարձակութեամբ եւ ուղղութեամբ կը ցուցնէ Ճափոնի գիտումները»:

Իսկ զեկուցման ընթացքին, Թուխաչեւսկի յայտնեց թէ կարմիր բանակին թիւն է այժմ 1,300,000, մինչ անցեալ տարի 940,000 էր: Հազած՝ կարմիր մարաջախտի համազգեստը եւ կուրծքը զարդարուն՝ շքանշաններով, Թուխաչեւսկի կը խօսէր երիտասարդ եւ կորովի զօրականի մը խանդավառութեամբ: Իր ճառին կէսը յատկացուած էր Գերմանիոյ եւ Ճափոնի զինուորական պատրաստութեանց պատկերացման:

Ժողովը ջերմապէս ծափահարեց այս ճառը, հասկցնելով թէ պատրաստ է վաւերացնելու պահանջուած վարկերը:

Ինչո՞ւ այս խուճապը

Խորհրդային մամուլին հրատարակութիւններէն կը պարզուի որ, Ռուսաստան հարկադրուած է իր գլխուն ճարը նայիլ, իր ուժերուն ապաւինիլ, քանի որ կասկածելի կ՚երեւայ Փրանքօ-խորհրդային դաշնագրին վաւերացումը: Մոսկուա ամիսներէ ի վեր անհամբերութեամբ կը սպասէ դաշնագրին վաւերացման, բայց Փրանսայի հանրային կարծիքը երկու մասի բաժնուած է, եւ Լավալի կառավարութիւնը մինչեւ այսօր յարմար չդատեց Խորհրդարանին ներկայացնել զայն: Մինչ այս մինչ այն, խորհրդային իշխանութիւնը կը նկատէ որ Գերմանիա եւ Ճափոն շատ աւելի արագ կը շարժին, քան հաւաքական ապահովութեան ուժերը, ուրեմն Խ. Միութիւնը չի կրնար իր պաշտպանութիւնը հիմնել միջազգային դաշինքներու վրայ:

«Ժուռնալ տը Մոսքու», Փրանսերէն շաբաթաթերթը, որ արտաքին գործավարութեան բերանը կը համարուի, դիտել կուտայ իր վերջին խմբագրականով.— «Իրերու այս վիճակին մէջ, զարմանալի չէ որ հետզհետէ կ՚աճի այն համոզումը թէ Խ. Միութիւնը իր խաղաղութեան եւ ապահովութեան պայքարին համար չի կրնար հաւատք ունենալ որ եւ է բանի վրայ, բացի իր սեփական ուժէն: Խ. Միութիւնը պատճառ չունի ծածկելու իր արտաքին քաղաքականութիւնը, ոչ ալ իր ինքնապաշտպանութեան զօրացման ծրագիրները: Ահա թէ ինչո՛ւ Մոլոթով յայտարարեց թէ անհրաժեշտ է աւելցնել զինուորական վարկերը: Միջազգային կացութիւնը կը ցուցնէ թէ լուրջ պատճառներ կան ուշադրութեամբ հետեւելու Խ. Միութեան պաշտպանութեան: Ահաւասիկ Ճափոնի անվերջ յարձակումները, Գերմանիոյ յարձակողական ծրագիրները եւ այն յարաճուն հաւանականութիւնը թէ Իտալիան ալ պիտի միանայ ռազմատենչ պետութեանց բանակին: Միւս կողմէ, ահա մէջտեղն են վարանումներըկարգ մը մեծ պետութեանց, որոնք նախապէս կուսակից կը համարուէին հաւաքական ապահովութեան եւ Ազգերու Դաշնակցութեան: Ահաւասիկ բացէ ի բաց կը պահանջեն որ Ֆրանսա մերժէ Ֆրանքօ-խորհրդային դաշնագիրը, կը սպառնան դրժել Լոքառնոյի դաշինքը եւ վերադինել Հռենոսի շրջանը: Այս բոլորը «պլըֆ» են, բայց եւ այնպէս այս քաղաքականութիւնը յաջողութիւն կը գտնէ Արեւմտեան Եւրոպան, պառակտուած ներքին հակամարտութիւններով, եւ դէպքերու բերումով դէպի պատերազմի անդունդը մղուած, ողբալի տեսարան մը

(Շար. ը կարգալ Գ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՀԻՄԻ՞ ԷԼ ԱՐՄԵՆՇԿԱ··· »

Տ'Արֆուրի սրճարանին մէջ, զոր կարելի է կոչել Ակադեմիա Տարագիր Հայոց, վերջերս կը ճանէին ժողովուրդներու նկարագիրը: Բանաստեղծ Աճարոն, դերասանապետ Շահխաթունի, երկու Յառաջականներ, քանի մը Ցարդգողականներ (ատա՞ղ փառացս անցաւորի), կարգով խօսեցան Ռուսերուն բարոյական եւ հոգեկան արժէքներուն մասին: Անմիջապէս տեսնուեցաւ, որ Արեւմտահայերը կը փերագնահատեն Ռուսերը: Այդ գերագնահատութեան մէջ ինչ՞ո՞ք մը կար արդեօք ժթ. դարու հայ ժողովուրդին աւանդութենէն, որ մեզի կը թելադրէր « օրհնեն Ռուսին ոտքը », եւ « խաչապաշտ » բառով մը կը պատուէր Ռուսիոյ այս դրացին, որ մեր պատմութեան մէջ կը մտնէր Արիստակէս Լաստիվերտցիի յիշատակութեամբ: Այդ գերագնահատութեան մէջ փա՞ստ մը կը ճշմարուէր արդեօք մեր այն պարզամտութենէն, որ Հայոց ճակատագիրը կը կապէր մեծ պետութիւններու Ուիլսընեան կամ Նախաունկլերնեան որոշողական բրածերուն: Չեմ գիտեր: Գիտեմ միայն որ դառն յուսախաբութիւններ կան մէջս «ազնիւ» եւ «քաղաքակրթուած» ազգերու հանդէպ: Հետեւաբար «սիրտս պաղշտկեցնելով» մտիկ ըրի, երբ Շահխաթունի դողացնող բարկութեամբ մը յարձակեցաւ Ռուսերուն վրայ եւ ըսաւ.

— Դուք, Արեւմտահայերդ, մի՛ խօսիք Ռուսերուն մասին, դուք չէք ճանչնար Ռուսերը:

Եւ արդարզայրոյթով մը պոռթկաց իր ցաւը Ռուսերուն դէմ, որոնք «Արմեաշկա»ներու հանդէպ իրենց արհամարհանքը ամբողջ քաղաքակրթութեան մըն են վերածած՝ Լոպանովներուն եւ հայ - թաթարական կռիւներու հրահրիչներուն բերնով, մինչեւ անգամ Թոլսթոյի լռութեամբ ի լուր հայկական ողբերգութեան:

Արդարեւ, առէք սա Թոլսթոյ, հաքիւր տոկոսով Ռուս մը: Շահխաթունի համար, Հ. Մ. Պոտուրեան եւս գայրոյթով կ'արտայայտուի եւ Բազմավէպի (նոյ. 1910) իր մէկ յօդուածը կ'արտատպէ Հայ Մամուլի մէջ (22 Դեկտ. 1935), ճշդելով պարագայ մը: Ոչ մէկ ազգ պանծացուցած է Թոլսթոյ այնքան որքան մենք՝ Հայերս: Մահուան ժամանակ, ո՛չ մէկ եկեղեցի հոգեհանգիստ կարդաց, մինչ այն փեթերպուրկի հայ եկեղեցին էր, որ պատարագ մատոյց «վասն հոգւոյ խաղաղութեան»: Թոլսթոն շա՞տ կը սիրէր Հայերը: Կարդացէք Հ. Պոտուրեանի հետեւեալ տողերը.

— « Մեծանուն Գրիգոր Զոհրապեան Ռուսաստանէն յետ Թրքահայաստանի իր հայրենակիցներուն «հաց »ի պաղատանքը եւ «եղբայրական օգնութիւն» հաւաքածոյին հրատարակութեան ձեռնարկեց: Ժամանակակից յայտնի գրողները նպաստեցին այդ գործին իրենց մտքի նուէրով, բայց Թոլսթոյ մնաց անտարբեր:

« Մեծ մարդասպանը Աբտիւլ Համիտ, 25 տարի շարունակ, հայ արիւնով ողողեց Հայաստանը: Ծերունին կլատսթըն, Անգլիոյ խորհրդարանին մէջ, խօսեցաւ ի պաշտպանութիւն մեր անտէր ազգին, իսկ Թոլսթոյ իր խոժոռ աչքերը չուզեց դարձնել դէպի Եըլտըզ:

« Երբ Կարմիր Սուլթանը հայ արիւնով կը գինովնար, տունին կալիցին, կովկասի մէջ, հայ եկեղեցւոյ ստացուածները կը գրաւէր: Ձայն մը պէտք էր որ ամբարիշտ կալիցինը սաստէր: Միմիայն Թոլսթոյին ձայնը կրնար բարձրանալ, եւ սակայն «մարդասիրութեան ախոյեանը » աչքերն ու ականջները գոցեց հէք ազգի մը բռնատուութեան դիմաց:

«Հայ եւ թուրք - թաթարական ընդհարումը յանկարծ արիւնոտեց Կովկասը, երկու ազգեր դէմ առ դէմ զինուորցան: Թոլսթոյ որ հաւատացած էր թէ ինքն է 20րդ դարու փրկիչը, իր ծերութեան մէջ հրճուեցաւ կարծես երկու ազգերու բնաջնջումին դիմաց եւ չըսաւ — խաղաղութի՛ւն ձեզ:

«Թոլսթոն ծայրայեղ ազգայնամոլ մըն էր, կ'ըսեն: Ան չէր ուզեր որ Մեծն Ռուսիոյ մէջ միւս ազգերը զարգանային, եւ այդ պատճառաւ իսկ դէպի լոյս վազող հայ ազգը ատուած էր մեծ մատենագիրէն»:

Բաւական է այսչափ՝ յանգելու համար եզրակացութեան մը: Թող մեզ « Արմեաշկա » կոչէ Ստալինի կրտնկը լզող «մեծ» ժողովուրդը, — հոգ չէ: Բայց մենք ալ գիտնանք չափել ազգերը մեր կանգունով: Եւ հաւատանք թէ չկան «ազնիւ» կամ «քաղաքակրթուած» ազգեր, այլ կան իրենց շահուն համար փոքր ժողովուրդները զոհող մեծ պետութիւններ: Երբ ըմբռնեցինք այս ճշմարտութիւնը, կը նշանակէ թէ վերջացած է 19րդ դարը եւ սկսած 20րդ դարը:

ԱՐԱԶ

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍԹԱՎԻՑՔԻԻ գործին դատավարութեան վերջին օրը, ծանօթ փաստաբան Մօրօ Ժիաֆֆէրի ջերմապէս պաշտպանեց Տիկին Արլէթ Սթավիցքին եւ պահանջեց ազատ արձակել, պնդելով թէ երբեք պատասխանատու չէ իր ամուսնին գործառնութեանց, քանի որ լուր չունէր եւ չէր կրնար ունենալ: Երէկ, հինգշաբթի, խորհրդակցութեան սենեակը քաշուեցան երդուեալները, պատասխանելու համար 1956 հարցումներու: Բոլորին համար ալ անկողիններ չոկուած են եւ կերակուրը դուրսէն կը տարուի: (Օրական 50 ֆրանք կը ստանան): Կը կարծուի թէ ամբաստանեալներէն շատ քիչերը բանտ պիտի վերադառնան: Ամենածանր յանցաւորները բանտ նստած են արդէն երկու տարի: Բայց հաւանական է որ մեծագումար տուգանքներ նշանակուին:— Զորեքշաբթի օր, օգնական դատաւորներէն մէկը յանկարծ քաշուեցաւ, իր տարիքի սահմանը լրացած ըլլալով:

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԱԹՈՌԻՆ ՎՐԱՅ պիտի նստի գերմանացի Հաուփթման, օդանաւորդ Լինտպէրկի տղուն առեւանգիչը, այսօր, ուրբաթ, իրիկուան ժամը 8ին, եթէ անակնկալ մը չպատահի: Նահանգապետը իրաւունք ունի երեք անգամ յետաձգելու մահապատիժը, իւրաքանչիւր անգամին երեսուն օր, բայց յոյս չկայ որ օգտուի այդ իրաւունքէն: Ըստ աւանդութեան մահապարտը այս իրիկուն 30 քայլ պիտի առնէ դէպի ելեկտրական աթոռը: Դահիճն է Ռօպըրթ Իլլերթ, որ աւելի քան 300 մահապատիժներ գործադրած է: Ելեկտրական հոսանքին ուժն է 2000 վոլթ: Պատիժին գործադրութիւնը չարժանկարի պիտի վերածուի:

ՃԱՓՈՆ ՎԵՐՋՆԱՊԷՍ ՔԱՇՈՒԵՑԱՒ Լոնտոնի նաւային խորհրդաժողովէն, որ սակայն պիտի շարունակուի: Ճափոնի հրաժարումով, կը թողուին Ուաշինկթընի եւ Լոնտոնի դաշնագիրները, որ կը սահմանէին իւրաքանչիւր պետութեան նաւային ուժերու համեմատութիւնը: Կասկած չկայ թէ նոր զինարշաւ մը (նաւարշա՞ւ) պիտի սկսի, առաջնորդութեամբ Մեծն Բրիտանիոյ, որ միշտ կը գանգատի իր նաւատորմին... անբաւականութենէն:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀՍԿԱՅ ՋՐՕԴԱՆԱՒԸ, «Լիէօթրնան - տը Վէսօ Փառի», որ նախապէս աւրկած մը անցուցած էր, չորեքշաբթի օր ընկղմեցաւ Ֆլորիտայի ծոցին մէջ (Մ. Նահանգներ), փոթորիկի մը հետեւանքով եւ եօթը մեթր խորութեամբ: Բարեբախտաբար մարդ չկար մէջը, արկածի պահուն:

60000 ՈՒՂԵՒՈՐՆԵՐ ստորերկրեան երկաթուղիներուն մէջ (Մեթրօ) փակուած մնացին չորեքշաբթի գիշեր, երբ հրդեհ մը փճացուց Նիւ Եորքի ելեկտրական ուժի գործարանը: Քաղաքն ալ կէս ու կէս մութին մէջ մնաց:

ՊԱՏՄԱՓԱՌԱԿԱՆ ԴԻՎԱՆԻ ԼԱԳՈՒՆ

— —

Այս թուականին մի ուրիշ մեծ, ազգային ու ցաւագին դէպքն ևս տեղի ունեցաւ Հայոց պատմութեան մէջ, որ ոչ միայն Հայաստանի, այլև ամբողջ Արեւելքի համար ունեցաւ ահռելի նշանակութիւն։ Խօսքը վերաբերում է Մեհրդատ Դ. Պաքուրի թագաւորութեան վերջին տարուան դէպքերին։

Մեհրդատ Դ. Պաքուրը Հայոց թագաւոր էր 4 տարի։ Նա գահ բարձրացաւ 1908 թուին։ Նրա թագաւորութեան առաջին տարիները անցան խաղաղ պայմաններում։ Հայաստանի ներքին կեանքը ընթանում էր բնականոն հունով։ Հայոց թագաւորը հոգում էր իր ժողովրդի բարօրութեան մասին։ Նա ձգտում էր ամրապնդել Հայաստանի ներքին ուժերը, որպէսզի երկիրը կարողանայ դիմադրել արտաքին թշնամիներին։ Մեհրդատ Դ. Պաքուրը ամուսնացած էր Հռոմի կայսր Տրայանոսի զարմուհու՝ Սաբինայի հետ։ Հռոմի կայսրը ցանկանում էր Հայաստանը դարձնել իր գաղութը։ Նա ուզում էր Հայաստանի գահին տեսնել իր հարազատ թոռնուհուն։ Այդ պատճառով Տրայանոսը ամէն կերպ ձգտում էր Մեհրդատ Դ. Պաքուրին հեռացնել գահից։ Հռոմի կայսրը

Ընտրություններին նվիրված սոցիալիստական մրցումը ընթանում է հաջողությամբ

Ընտրողների ցուցակների ստուգումը ավարտվում է

ԵՐԵՎԱՆ, 11 հոկտեմբեր — Մեր թղթակիցը հեռագրում է.

Ընտրողների ցուցակների ստուգումը ավարտվում է հոկտեմբերի 13-ին։ Ստուգման ընթացքում ավելացվել են նոր ընտրողներ, որոնք ընտրական իրավունք են ձեռք բերել 1950 թվականի հոկտեմբերի 13-ից հետո։ Ստուգման ընթացքում հանվել են ցուցակներից մահացած, ինչպես նաև այլ պատճառներով ընտրական իրավունքից զրկված անձինք։

Ընտրական տեղամասերում ստեղծվել են ընտրական հանձնաժողովներ։ Ընտրական հանձնաժողովների անդամներ են ընտրվել ամենահեղինակավոր, ամենաակտիվ ընտրողները։

Ընտրական հանձնաժողովների անդամների մեծ մասը կազմում են կոլտնտեսականները, որոնք ընտրվել են կոլտնտեսական ժողովներում

կը ներկայացնէ, որովհետեւ խաղա-
ղութեան բարեկամներու եւ կէս-բա-
րեկամներու բանակին մէջ անորոշու-
թիւն եւ նոյն իսկ ահուդող կը տիրէ,
մինչ անդին յարատեւօրէն կ'աճի
ռազմատենչ պետութեանց լրբութիւ-
նը »:

Մոսկուայի Ֆրանս. օրկանը այս առթիւ կը ծանրանայ նաեւ գերման-եւճափոնական գաղտնի գինակցութեան վրայ, որ նոյնքան ծանրակշիռ երեւոյթ մըն է:

Կարեւոր շարժումներ ռազմաճակատին վրայ

Իտալական աղբիւրէ կը հեռագրեն թէ Զօր. Կրացիանիի բանակը (Սոմալի) հապճեպական զօրաւոր յարձակում մը ետ մղելէ յետոյ, վերսկսաւ յարձակողականը: Հապճէպ հրամանատարը, ոմն Տէսթա, որ առեներ մը ի վեր կը նեղէր իտալական բանակը, Տոլոյի չրջանին մէջ, այժմ հարկադրուած է նահանջել եւ կը հետապնդուի Իտալացիներուն կողմէ: Ճակատամարտը կը շարունակուի ամբողջ հարաւային ճակատին վրայ: Պաչտոնական գեկոյցները կ'ըսեն թէ Իտալացիներու կորուստները մեծ չեն: Զինուորական չրջանակներու մէջ անտեղի կը գտնեն իտալական բանակին յառաջխաղացման դանդաղութեան դէմ ուղղուած քննադատութիւնները, քանի որ հրամանատարութիւնը հարկադրուած է ամրացնել դիրքերը, իրաքանչիւր նոր արշաւանքի առեն: Իտալական բանակին երկու գլխաւոր խնդիրները, Մասովա՝ հիւսիսէն եւ Մոկատէշ՝ հարաւէն, քանի մը հարիւր քիլոմեթր հեռու են ռազմաճակատէն: Ցետոյ պէտք չէ անտեսել երկրին բնական դժուարութիւնները: Ամէնէն ծանրակշիռ խնդիրը ճամբաներու չինութիւնն է, որ ժամանակի կը կարօտի:

**** Հապճէպական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ ոմն Սէյումի բանակին զինուորները 65 Իտալացիներ սպան-նած են Թիկրէյի ճակատին վրայ, յունուար 2ին, իսկ իրենք միայն վեց մեռեալ ունեցած են:*

Իտալական օդանաւերը կը չարունակեն անխնայ ռմբակոծել Թչնամի դիրքերը:

Հարրար մնացած հապճէպական վերջին զօրքն ալ, 1000 հոգի, հեռացած ըլլալով, քաղաքը պիտի յանկացուի միայն վիրաւորներ ընդունելու:

Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովին առթիւ

Երկուշաբթի օր կը գումարուի Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը, քննելու համար իտալեւհապէշական տագնապին ընթացքը: Հաւանական չի համարուիր որ անմիջապէս քննութեան ենթարկուի քարիւղի արգելքի խնդիրը: Խորհուրդը հարցին ամբողջութիւնը միայն պիտի քննէ, իսկ միւս խնդիրները յանձնուած են 13երու եւ 18երու յանձնախումբերուն (պատժական տնօրինութիւններ): Այս առթիւ կը հաստատուի թէ ոչ միայն Մեծն Բրիտանիա չուզեր նահանջել Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը քննելու համար իտալեւհապէշական տագնապին ընթացքը: Հաւանական չի համարուիր որ անմիջապէս քննութեան ենթարկուի քարիւղի արգելքի խնդիրը: Խորհուրդը հարցին ամբողջութիւնը միայն պիտի քննէ, իսկ միւս խնդիրները յանձնուած են 13երու եւ 18երու յանձնախումբերուն (պատժական տնօրինութիւններ): Այս առթիւ կը հաստատուի թէ ոչ միայն Մեծն Բրիտանիա չուզեր նահանջել Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը քննելու համար իտալեւհապէշական տագնապին ընթացքը: Հաւանական չի համարուիր որ անմիջապէս քննութեան ենթարկուի քարիւղի արգելքի խնդիրը: Խորհուրդը հարցին ամբողջութիւնը միայն պիտի քննէ, իսկ միւս խնդիրները յանձնուած են 13երու եւ 18երու յանձնախումբերուն (պատժական տնօրինութիւններ): Այս առթիւ կը հաստատուի թէ ոչ միայն Մեծն Բրիտանիա չուզեր նահանջել Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը քննելու համար իտալեւհապէշական տագնապին ընթացքը: Հաւանական չի համարուիր որ անմիջապէս քննութեան ենթարկուի քարիւղի արգելքի խնդիրը: Խորհուրդը հարցին ամբողջութիւնը միայն պիտի քննէ, իսկ միւս խնդիրները յանձնուած են 13երու եւ 18երու յանձնախումբերուն (պատժական տնօրինութիւններ): Այս առթիւ կը հաստատուի թէ ոչ միայն Մեծն Բրիտանիա չուզեր նահանջել Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը քննելու համար իտալեւհապէշական տագնապին ընթացքը: Հաւանական չի համարուիր որ անմիջապէս քննութեան ենթարկուի քարիւղի արգելքի խնդիրը: Խորհուրդը հարցին ամբողջութիւնը միայն պիտի քննէ, իսկ միւս խնդիրները յանձնուած են 13երու եւ 18երու յանձնախումբերուն (պատժական տնօրինութիւններ): Այս առթիւ կը հաստատուի թէ ոչ միայն Մեծն Բրիտանիա չուզեր նահանջել Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը քննելու համար իտալեւհապէշական տագնապին ընթացքը: Հաւանական չի համարուիր որ անմիջապէս քննութեան ենթարկուի քարիւղի արգելքի խնդիրը: Խորհուրդը հարցին ամբողջութիւնը միայն պիտի քննէ, իսկ միւս խնդիրները յանձնուած են 13երու եւ 18երու յանձնախումբերուն (պատժական տնօրինութիւններ): Այս առթիւ կը հաստատուի թէ ոչ միայն Մեծն Բրիտանիա չուզեր նահանջել Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը քննելու համար իտալեւհապէշական տագնապին ընթացքը: Հաւանական չի համարուիր որ անմիջապէս քննութեան ենթարկուի քարիւղի արգելքի խնդիրը: Խորհուրդը հարցին ամբողջութիւնը միայն պիտի քննէ, իսկ միւս խնդիրները յանձնուած են 13երու եւ 18երու յանձնախումբերուն (պատժական տնօրինութիւններ): Այս առթիւ կը հաստատուի թէ ոչ միայն Մեծն Բրիտանիա չուզեր նահանջել Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը քննելու համար իտալեւհապէշական տագնապին ընթացքը: Հաւանական չի համարուիր որ անմիջապէս քննութեան ենթարկուի քարիւղի արգելքի խնդիրը: Խորհուրդը հարցին ամբողջութիւնը միայն պիտի քննէ, իսկ միւս խնդիրները յանձնուած են 13երու եւ 18երու յանձնախումբերուն (պատժական տնօրինութիւններ): Այս առթիւ կը հաստատուի թէ ոչ միայն Մեծն Բրիտանիա չուզեր նահանջել

Դէպի ՊԱՂԵՍՏԻՆ ճամբայ ելաւ արաբական պատուիրակութիւն մը, նախագահութեամբ Իմամ Մէհտի թագաւորին անձնական քարտուղարին, Հէյմ եուսուֆի: Անոնց պիտի միանայ նաեւ Եմէն: Հանդիպումները կը տեւեն երեք շաբաթ: Բանակցութեանց կը մասնակցի Ճիսատէի անգլիական դեսպանը: Կը կարծուի թէ ծրագրուած զիջողութիւններ պիտի միանայ նաեւ Եմէնի:

17 Հոկտ. Մեռնող օդանաւային արկածի մը հետեւանքով, Նիւ Եորք-Լօս Անճէլէս ճամբուն վրայ: Զոհերէն երեքը կիներ են, մէկը՝ տղեկ մը:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

«Վ Լ Մ»

ամսագրի ԺԲ. թիւը (1935 Սեպտեմբեր Դեկտ.) հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Դէպքերը հայ-պարսկական սահմանի վրայ, *Սամսոն.*— Պարսկաստանի յեղափոխութիւնը եւ Քելբոն խանը, *Յ. Զաւարեան.*— Նպաստ մը հայ եւ Թուրք աշուղական գրականութեան (Գ.) *Շ. Նարդունի.*— Ալեքսանդրա Չէլ Պունի հրամանագիրը, *Փ. Փ. Փանաիթեանց.*— Շամաշխարհային պատերազմը եւ ցարօնի աղխարհը *(Բ.) Վահան Փափազեան.*— Արհաւիրքի օրեր, *Վ. Մինախորեան.*— Հին թուղթեր, *Նիւթեր Շիրվանզատէի մասին.*— Անցեալը, *Կոմիտաս Վարդապետ, բժ. Յ. Տէր Մինասեանց, Հ.Թ. Խնկոյեան, Յ. Յովհաննէսեան, Տոքթ. Յ. Երկանեան.*— կեանք եւ մշակոյթ.— Գիրք եւ մամուլ.— Գրախօսական.— երրորդ տարեշրջանի շեմքին.— Գէորգ Գ. Կաթողիկոս եւ իր ժամանակը, *Վ. Մանկունի Եպիսկոպոս:*

Տարեկան բաժնեգին՝ 70, 60 եւ 50 ֆրանք, համաձայն իւրաքանչիւր երկրի թղթատարական սակի:

Երրորդ շրջանի բաժանորդները կրնան առաջին երկու տարիներու 12 թիւերը ստանալ վճարելով 50 ֆրանք, կամ վեց գրքի համար 25 ֆր.:

Հասցէ.— S. Vratzian, 13 Rue des Platanes, Cité Jardin de Plessis-Robinson, (Seine).

Երեկոյթ-պարահանդէս

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ՇԱՒԻԼԻ ԱՐՂԱԽԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

19 յունուար, կիրակի ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր

Rue Carnot՝ (Շավիլի մէն լազար կայարանին կողմը) սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցի ընկ. Թորոսեան:

Նուագ եւ պար *Աժան սլիւֆէ*

Մուտք՝ 5 ֆրանք

Ընկերահամակրական թէյասեղան

Հ. Յ. Դ. Փոն տ'Օվնայի կորիւն ենթակոմիտէի կողմէ

19 յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1ին գրադարանի սրահը

Կը հրաւիրուին մէն փիէռի վրէժ խումբի ընկերները եւ համակիրները ներկայ ըլլալու:

Նուագ եւ անակնկալներ

ՀՐԱՒԷՐ ՄԱՐՍԷՑԻ ԲՈԼՈՐ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆՑԻՆԵՐՈՒՆ

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս, Մարսէյլի վասպուրականի Հայր. Միութիւնը նոր տարւոյ առթիւ սարքեր է ընտանեկան հաւաքոյթ մը:

Վաղը շաբաթ, *18 յունուար*, երեկոյեան ժամը 8էն սկսեալ մինչեւ առաւօտեան ժամը *6*, place Jean Jaurès, Bar de la Terasse֊ի սրահին մէջ (Ա յարկ):

ՑԱՅՏԱԳԻՐ.— Ա. Բացման խօսք՝ Պ. Զ. Շարոյեան.— Բ. Նուագ.— Գ. Բանախօսութիւն՝ Պ. Յ. Շալճեան.— Դ. Նուագ.— Ե. Արտասանութիւն.— Զ. Պիտի խօսի՝ Պ. Ի. Յովնանեան.— Է. Անակնկալ մը Պպ. փիլիսեանի եւ Շամքարճուճի կողմէ:

Հայկական եւ եւրոպական պարերը պիտի տեւեն մինչեւ լոյս:

Իւրաքանչիւր ընտանիք իր ուտելիքը իր հետ բերելու ազատ է: Ցեղուոյն վրայ խմիչքներ, դիւրամատչելի գիներով: ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՆ

1.— *ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՕՐԵՐԸ*, Ա. Շատոր, 466 էջ. գին 35 ֆր. Բ. Հատորը լոյս կը տեսնէ շուտով:
2.— *ԿԱՅՇԵՐ*, բաֆֆի, պէյրութ, *2* հատորը մէկ *50* ֆրանք:
3.— *ԴԱՒԻԹ ԲԷԿ*, բաֆֆի, ԱԹԷՆՔ *1935 688* էջ, *40* ֆրանք:
4.— *ՎԻՇԱՊՆԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ*, ցիկ. Հայաստան գէորգեան, *15* ֆր.:

Վճարումները կանխիկ

ԴԻՄԵԼ ԳՐԱՏՈՒԻՆ *ՀՐԱՆՏ. ՍԱՄՈՒԷԼ*

51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6)

Chèque postal-Paris 1278-35. Tél. Danton. 88-65.

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. կ. Խաչի Լիոնի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի, «Զարդարեան գրադարանին մէջ, *181*, Ֆուր Լաֆայէթ, ժամը 3ին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Ֆ կ. Խաչի փարիզի Մասնաճիւղին ժողովը վաղը շաբաթ, ժամը 3,*30*ին Միւնիւալիթէի ծանօթ սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

«ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»ի Այֆոնվիլի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը յունուար *19*ին, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2,*30*ին, Հայ Ակումբին մէջ: Ներկայ պիտի ըլլայ կեդր. Վարչութեան անդամներէն մին:

Ֆ Շ. կ. Խաչի Իսի լէ Մուլինոյի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այսօր ուրբաթ իրիկուան ժամը *8*ին իր դպրոցին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
CinémaREXY
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme. PARIS (13e)
Le Gérant: H. STEPHAN

ԳԱՄԱՐԻՆ

Ժեթ, Մարտ	152.30:
Սէն Ժէրմէն Ան Լէյ, Հ.Նագ	—140:
Ռօման Մաթիլ, Քէօչ	— 70:
Փոն Տը Շէրիհի, Գործ	— 160:
Թոհօ, Մ. Մ	— 35:
Վօքլիհզ, Մ. Մ	— 35:
Մարսէյլ, Մալ	— 100:
Սէն Լոր, Մ. Մ	— 217.45:
Քըրբըճ Խան, Մ. Մ	— 125:
Սեվրան, Հ. Ասլ. Քհնյ	— 70:
Մարսէյլ, Գործ	— 708:
Առնովիլ, Խալ	— 30:
Առնովիլ, Ղազ	— 30:
Մարսէյլ, Պ. Պ	— 140:
Նիմ, Իլմ. Ա	— 35:
Մարսէյլ, Տ. Մ	— 140:
Մոնիմթրոլ, Մ. Ա	— 140:
Քոլոնպ, Տէկ. Աչ	— 70:
Լիոն, Մ. Տէր Պ	— 70:

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

Սկսեալ ղրկել յունուար 1էն

Ջոնվիճա, Ա. Ա.:
Ալսթրէն, Մ. Մ. Վ.:
Քըրբըճ Խան, Յ. Մ.:
Քըրբըճ Խան, Ղ. Գ.
Քերման, Յ. Եար.:
Իմի, Մ. Ե. յունուար 8էն:
Թոհօ, Մ. Ի. — Յունուար 9էն:
Սէն Թրէթիէն, Մ. Ա. — Յունուար 10էն:
Մէօսօն, Ռէյ. — Յունուար 11էն:

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ ՏԱՐՕՆ - ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՖՐ. ՇՐՋԱՆԻ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄԱՆԱՆԱԳՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՄԱՆՈՒՆ ՆԱՀԱՆԳԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

18 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8·30էն մինչեւ առաւօտ

Salle Lucienի մէջ, **13, Rue d'Issy,** Պիյեանքուռ (*Մէթրօ*՝ Marcel Sembat)

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ *ՍԱՍՈՒՆ (Ս. Երեցեանի)*

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ԴՐՕՇՈՒՆԻՆի եւ մասնակցութեամբ կարող ուժերու

ՏՈՄՍԵՐ՝ **7, 5** եւ **3** ՖՐԱՆՔ

Կէս գիշերէն վերջ հայկական պարեր Տարօնի տարազով, Կովկասեան եւ եւրոպական պարեր, ընտիր ճաշով: Ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ:

Թատերական ներկայացում

Ֆ. կ. ԽԱՉԻ ՊՈՒԻՎԱՐ ՕՏՏՕԻ եւ ԼԱ ՔՐՈՏԻ մասնաճիւղին կողմէ

19 յունուար, կիրակի ցերեկ ժամը 3ին

230 Շըմէն տը լա Մատրակ, Պատ Վէնսանի մէջ

Դերասան ՂԱԶԱՐԵԱՆ մասնակցութեամբ դերասանուհի ՍԻՐՈՒՆԻ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ *«ԱՆՈՒՇ»ՆԵՐ*

Մուտք՝ 4 ֆրանք

Թատերական ներկայացում

Ֆ. կ. ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

19 Յունուար կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի սրահին մէջ, 13, Rue Pierre Curie, Kr. Bicêtre

Մէթրօ փորթ տ'Իթալի

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ՝

ԱՐՑԻՆ ՄԱՀ ԱԼԱՆ

Վեկավարութեամբ դերասան ՈՒՋՈՒՆԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ Այֆոնվիլի սիրողներու խումբին

Մուտք՝ 3 եւ 5 ֆրանք

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

ՀԱՑ – ԲՈՅԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԱԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր Շ. ՆՇԴՈՒՆԻՆ

Բ. ՏԱՐԻ, թիւ 16

Տպարանը կաղանդի եւ տօներու առթիւ ծանրաբեռնուած ըլլալով ՀԱՅ-ԲՈՅԺի Յունուարի թիւը (16) լոյս կը տեսնէ 20 Յունուարին, հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Բժիշկին կաղանդչէքը (Տոքթ. Ա. Աշճեան).— *Նարինջ կերէք* (Տոքթ. Շ. Այվազեան).— *Պայքար հիւանդութիւն դէմ* (Տոքթ. Կ. Կէօվճեան).— *Ցրտութեան տեւողութիւնը* (Տոքթ. Լ. Գրիգորեան).— *Սպղ. բժշկութիւն* (Տ. Սահատեան եւ Վ. Մելքոնեան).— *Կաթին առողջապահութիւնը* (Տոքթ. Յ. Մահտէսեան).— *Ի՞նչպէս ուժգնել երախաները* (Տոքթ. Ա. Տր Սէն-Վէնսան).— *Մեր փեսացուն հարբուխ ունէր* (Տոքթ. Պ. Չաճօլեան).— *Գրախօսական, Հարցարան, Գիտելիքներ:*

ՀԱՅ ԲՈՅԺի յառաջիկայ թիւերէն մէկը պիտի նուիրուի Հայաստանի, — ամբողջ յօդուածները Հայաստանի բժիշկներուն կողմէ գրուած:

Տարեկան բաժնեգինը՝ 20 ֆրանք Ֆրանսա, 25 ֆրանք արտասահման:

Դիմել՝ Dr. Ch. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, Paris (13e):

ԹՒՀՐԱՆԻ ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է

Պ. ԱՐԱՄ ԽՈՋԱՑԵԱՆ

Magasin Espéranto, Lalézar

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

Ճաշատան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : **52 - 73**

Ազնիւ եւ ազգային խնամուած կերակուրներ:

ՄՕՆՄԱՐՏԻ ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

ՃԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՃԱՐԱՆ (ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ)

10, Rue Saulnier, ՄԷԹՐՕ **Cadet**ի ԴԻՄԱՑ

Խնամուած եւ թարմ ճաշեր սովորական գիներով: Ճաշերը կը պատրաստէ Տէր եւ Տ՝նօրէն՝ ՂԵՒՈՆԴ ՋԱՓԱՐԵԱՆ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԷՐԹՆԸ (41)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. թնագրէն թարգմ. Ծ.

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԻ ՓՐԻՍԹԻ

Կէս ժամ վերջը, Փուառոյի նկարագրած «ընտանեկան ժողովը» գումարուեցաւ: Սեղանին չուրջը հաւաքուած էինք վեց հոգի — Տիկին Էքբոյտը, Ֆլօրան, Հազարապետ Պլընթը, քարտուղար Բէյմընտը, պետ Պլընթը քարտուղար Բէյմընտը, Փուառոն ու ես: Պելճիքացին սեղանին գլուխը նստած էր՝ առենապետի պէս, ծառաները այնտեղ չէին:

— Պարոններ, Տիկիններ, սկսաւ Փուառո ոտքի ելլելով եւ խոնարհութիւն ընելով· այստեղ հրաւիրած եմ կարեւոր գործի մը համար··· նախ եւ առաջ խնդրանք մը ունիմ ձեզմէ, օրիորդ···

— Ինձի՞, հարցուց Ֆլօրա :

— Օրիորդ, դուք Բէլճի փէյթընին հետ նշանուած էք· եթէ կայ մէկը որ ծանօթ է անոր գաղտնիքներուն, այդ մէկը դուք էք ··· Ջերմօրէն կը խնդրեմ որ եթէ դիտէք անոր ուր ըլլալը, հայր Փուառոն որ չատ բանի մեծ փորձառութիւն ունի··· ձեզ թակարդը ձգել չեմ ուզեր, օրիորդ··· չէ՞ք վստահիր ինծի, չէ՞ք ուզեր ինծի ըսել թէ ուր է ան···

Աղջիկը ոտքի բարձրացաւ :

— Պ. Փուառո, ըսաւ վճիտ ձայնով մը, կ'երդնում, կ'երդնում որ չեմ դիտեր··· տեսած չեմ դինքը եւ իրմէ լուր առացած չեմ ոչ ոճիրին օրը, ոչ ալ անկէ ի վեր···

Դարձեալ նստաւ : Փուառո լուռ-թեամբ աղջկան նայեցաւ, քանի մը վայրկեան յետոյ ձեռքը ուժգին սեղանին գարնելով ըսաւ·

— Լաւ, առիկա լմնցաւ, հիմա, դուք որ նստած էք այս սեղանին բոլորտիքը··· Տիկին Էքբոյտ··· հազարապետ Պլընթ··· թժիշկ Շէփըրտ ··· Պ. Բէյմընտ··· դուք որ բարեկամներն ու մտերիմներն էք Բէլճին··· դիտէ՞ք թէ ուր է ան··· խօսեցէք···

Երկար լռութիւն տիրեց· Փուառո իւրաքանչիւրին աչքերուն մէջ նայեցաւ :

— Կը խնդրեմ, ըսաւ ցած ձայնով, խօսեցէք···

Նորէն լուռ էինք· յետոյ Տիկինն էր որ սկսաւ խօսիլ :

— Շեփառը ըսելով Բէլճի բացակայութիւնը չատ տարօրինակ է, չատ··· ինչու մէկտեղ չելլէ, կարծես թէ դաղտնիք մը կայ ···Ֆլօրա, աղջիկս, չատ պոռ եմ որ նշանուածիդ լուրը պաշտօնապէս չյայտարարեցինք ···

— Մայրիկ, սաստեց Ֆլօրա բարկացած :

— Նախախնամութիւն, չարունակեց Տիկին Էքբոյտ, կը հաւատամ Նախախնամութեան որ ձեւ կուտայ մեր կեանքին, ինչպէս կ'ըսէ Շէյքսփիր :

— Զըլլա՞յ թէ հատ սրունքներուն պատասխանատուն ալ Ամենակալը կը նկատէ, Տիկին, հարցուց քարտուղարը իր սովորական խնդուքով :

Կարծեմ Բէյմընտ կ'աշխատէր փարատել լարուած մթնոլորտը, սակայն Տիկին Էքբոյտ յանդիմանական նայուածք մը նետեց անոր եւ թաչկինակը աչքերուն տանելով, չարունակեց :

— Ֆլօրան սարսափելի համբաւ մը եւ անհաճոյ դէպքերէ ազատեցաւ ··· մոքս անդամ չեմ անցըներ թէ Բէլճը որ եւ է յանցանք ունի խեղճ Բօճըրտին մահուան մէջ···չեմ կարծեր··· ես ամէն մարդու վրայ վրատուհութիւն ունիմ ··· երախայութենէս ի վեր միշտ այդպէս եղած եմ ··· ուրիշին մասին դէշ չեմ խորհիր ··· սակայն ի հարկէ պէտք չէ մոռնանք որ Բէլճը պզտիկ եղած ատենը չատ մը օդային յարձակումներ տեսած է·· կ'ըսեն թէ անոնց ազդեցութիւնը ուշ երեւան կուգայ ··· պատասխանատու չեն եղեր իրենց ըրածին - Թողած ին :

— Մայրիկ, պոռաց աղջիկը նորէն· դուն կը կարծես որ Բէլճին է յանցաւորը···

— Մխթարնիդ պարզեցէք, Տիկին, մէջ ինկաւ հազարապետը :

— Ես ալ չեմ գիտեր չիտակը, ըսաւ Տիկին Էքբոյտ լալով· չատ յուզիչ բան է··· հարստութիւնը ի՞նչ պիտի ըլլայ եթէ Բէլճը յանցաւոր ըլլայ···

Քարտուղարը բուռն չարժումով մը աթոռը սեղանէն ետ տարաւ : Հազարապետը նզովեց քիչ մը ետոյ յանկարծ գլուխով հաստատական պատասխան տուաւ :

Տիկինը զարձեալ բողոքեց, Ֆլօրա չաղդուեցաւ երբեք :

— Կը գնահատեմ ձեր ցոյց տուած պատճառաբանութիւնները, սակայն չէ՞ք կարծեր որ կ'ուզապարէք ··· սպասեցէք մէկ, երկու օր··· ըսաւ քարտուղարը :

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clairière 15 - 70
(ՏՐՕՆԻՍԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 18 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
SAMEDI 18 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3015 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐԻ ԽՕՍՔ

ԲՈԼՈՐՆ ԱԼ ՎԱՌՕԴ ԿԸ ՃՆՋԵՆ

Առաջին անգամը չէ որ Մոսկուայի վարիչները չոնդալից ճառեր կ'արտասանեն, ապացուցանելու համար թէ իրենք խաղաղութեան դատը կը պաշտպանեն, բայց միւսները, աշխարհակալները, ռազմատենչ տրամադրութիւններ կը սնուցանեն: Ապա ուրեմն, իրենք ալ հարկադրուած են հետեւիլ աշխարհի օրէնքին եւ բազմապատկել իրենց սպառազինութիւնները:

Բայց, թերեւս առաջին անգամ է որ այնքան խոր մտահոգութեամբ կ'արտայայտուին նոյն այդ վարիչները:

Փաստ՝ կարմիր բանակի պատրաստութեանց մասին եղած յայտարարութիւնները, Խ. Միութեան կեդր. Գործադիր Կոմիտէի համագումարին առջեւ:

Երէկ հաղորդած էինք այդ պաշտօնական յայտարարութեանց գլխաւոր կէտերը:

Կ'արժէ անգամ մըն ալ ամփոփել զանոնք, իբրեւ ժամանակի նշան:

Համագումարին (խորհրդարան) բացման առթիւ, ամէնէն առաջ «վարչապետ» Մոլոթովն էր որ ուշադրութեան յանձնեց կացութեան վտանգները:

Այս առթիւ, ան չմոռնեց մանրանշումներ ալ կատարել, յստակապէս յիշելով երկու պետութիւններ, Գերմանիա եւ Ճափոն, որոնց աշխարհակալութիւնը ուղղուած է Խ. Միութեան սահմաններուն դէմ:

Յաջորդ նիստերուն մէջ, աւելի գունաւորուեցաւ պատկերը, երբ խօսք առաւ մարաջախտ Թուխաչեւսկի, Խ. Միութեան զինուորական փոխ-գործավարը:

Ծանրանալով գերմանական վտանգին վրայ, կարմիր մարաջախտը շեշտեց.

— «Գերմանիոյ զինուորական ճիգը ահարկու է բոլոր ճակատներուն վրայ,— օդանաւ, հրետանի, մեքենաշարժ կազմակերպութիւն, զինարուեստ, նաւատորմիղ եւն.: Նիւրընպէրկի եւ Պիւքընպէրկի ժողովրդական ահագին համախմբումները զօրաշարժի ճշմարիտ մարզանքներ են: Գերմանիա կը պատրաստուի շատ աւելի սրընթաց արագութեամբ քան կը նախատեսուէր»:

Նոյն վրդովիչ պատկերը՝ Ճափոնի մասին, շատ աւելի խտացեալ գոյներով:

Թուխաչեւսկի այս վտանգները մատնանշած ատեն, «համեստ» կը գտնէ իր պահանջած վարկերը, բաղդատելով ուրիշ պետութեանց զինուորական ելմտացոյցներուն հետ:

Երէկ իմացանք պահանջուած վարկին գումարը, աւելի քան 14 միլիառ ռուբլի, ընդհ. ելմտացոյցի 78 միլիառ 500 միլիոն ռր. գումարին մէջ, ինչ որ կը նշանակէ մօտաւորապէս մէկ հինգերորդը:

Միեւնոյն ատեն կարդացինք նաեւ, թէ 1935ին քուէարկուած էր 6 միլիառ 600 միլիոն ռուբլի, բայց իրականին մէջ ծախսուած՝ 8 միլիառ 78 միլիոն:

Ուրեմն, մէկ տարիէն միւսը գրեթէ կրկնապատկուած է զինուորական ելմտացոյցը:

Մնաց որ, ամէն երկրի մէջ ալ, քուէարկուած վարկերը միշտ նախատեսումներ են, եւ գործադրութեան ընթացքին յաճախ աւելին կը ծախսուի:

Շատ աւելի պերճախօս է նախատեսուած վտանգին աշխարհագրական պատկերը:

Կարմիր մարաջախտը իր զեկուցման մէջ կը շեշտէր թէ՝ «արեւմտեան եւ արեւելեան սահմաններուն վրայ ստեղծուած կացութիւնը հարկադրած է ամենալուրջ վերքննութեան ենթարկել իրենց պաշտպանութեան միջոցները»:

— «Անհրաժեշտ է պատրաստ գտնուիլ, պաշտպանելու համար միաժամանակ, անկախօրէն եւ կատարելապէս, երկու ճակատներ որոնք իրարմէ հեռու են 10,000 քիլոմեթր: Միեւնոյն ատեն, անհրաժեշտ է մեծապէս զօրացնել մեր յարատեւօրէն կռուելու կարողութիւնը, ինչպէս եւ յետագային զարգացնել մեր սպառազէն ուժը: Մինչեւ 1935 մենք ունէինք 74 առ հարիւր երկրապահ զօրաբաժիններ եւ միայն 26 առ հարիւր կանոնաւոր զօրաբաժիններ: Բանակին մարտական ուժը բազմապատկելու եւ անոր զօրաշարժի կարողութիւնը աւելցնելու համար, ի նախատեսութիւն անակնկալ յարձակման մը, մենք վերակազմեցինք բանակին դասաւորումները, համաձայն Սթալինի նախաձեռնութեան, ներհակ սկզբունքով մը,— 76 առ հարիւր կանոնաւոր զօրաբաժին եւ միայն 23 առ հարիւր երկրապահ զօրաբաժին»:

Անհրաժեշտ չէ զինուորական մասնագէտ ըլլալ, հասկնալու համար այս հիմնական փոփոխութեան արժէքը: Կը նշանակէ թէ կարմիր բանակին 77 առ հարիւրը զէնքի տակ է մշտապէս, մինչ առաջ 74 առ հարիւրը քանի մը ամիս միայն կը մնար զօրանոցներու մէջ:

Այս կարգադրութեանց շնորհիւ է որ, 1936ին կարմիր բանակը կ'ունենայ 1,300,000 զինուոր, կազմ եւ պատրաստ, փոխան 940,000ի, եւ առանց հաշուելու պահեստի ուժերը, որոնց թիւը տասը միլիոն կը հաշուեն:

Ինչպէս երէկ, այսօր ալ անծայրածիր Ռուսաստանը անսպառ շտեմարան մըն է զինուորցուներու: Մանաւանդ որ, խորհրդային իշխանութիւնը այլապէս մարզած է զանոնք, 15 տարիներու ընթացքին:

Ուրեմն, Խ. Միութիւնը լրջօրէն մտահոգ՝ արեւելքէն եւ արեւմուտքէն սպառնացող վտանգներուն, կ'ուզէ անկարելին փորձել, իր գլուխը փրկելու համար:

Միւսներն ալ նոյն վառօդն է որ կը շնչեն նոյնքան կարօտով, առանց դղրդալի ճառեր խօսելու:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼԱՎԱԼԻ ԴԱՀԼԻՃԸ ՆՈՐԷՆ ՓՐԿՈՒԵՑԱՒ

Պ. Էռիօ կը հրաժարի նախարարի պաշտօնէն

Տագնապը պիտի վերսկսի Ազգաժողովի նիստէն վերջ

Հակառակ տիրող յոռետեսութեան, Լավալի դահլիճը նորէն փրկուեցաւ հինգշաբթի օր, 251ի դէմ 315 ձայնով, շնորհիւ արմատականներու պառակտումին: Արհամարհելի չէ 64 ձայնի այս մեծամասնութիւնը, երբ նկատի առնենք որ վերջին անգամ դահլիճը հազիւ 20 ձայն շահած էր:

Արմատական երեսփոխանները առտուն ժողով գումարելով, որոշեր էին անվստահութիւն յայտնել դահլիճին, անոր թէ ներքին եւ թէ արտաքին քաղաքականութեան առթիւ: Յետոյ քննեցին կուսակցութեան կարգապահութիւնը տապալէս գործադրելու առաջարկը, բայց մերժուեցաւ 40ի դէմ 41 ձայնով: Ուրեմն արմատական երեսփոխանները ազատ էին քուէարկելու ըստ իրենց հայեցողութեան:

Պ. Լավալ որոշած էր վստահութեան խնդիր յարուցանել, եթէ պահանջէին անմիջապէս քննել ընդհանուր քաղաքականութեան մասին եղած հարցապնդումները: Այս առթիւ էր որ, 40ի չափ արմատական երեսփոխաններ բաժնուեցան խմբակցութենէն, եւ դահլիճը վստահութիւն շահեցաւ: Ուրիշ խօսքով, յետաձգուեցաւ ընդհ. քաղաքականութեան վիճաբանութիւնը եւ ժողովը զբաղեցաւ երկրագործական քաղաքականութեան վերաբերեալ խնդիրներով:

Ուրեմն, Պ. Լավալ պիտի կրնայ Ժընեւ երթալ այսօր, իբրեւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչը, մասնակցելու համար Ազգերու Դաշնակցութեան երկուշաբթի օրուան ժողովին: Բայց եւ այնպէս իրազեկներ վարդագոյն չեն տեսներ դահլիճին դիրքը, քանի որ ընդհանուր քաղաքականութեան խնդիրը նորէն պիտի յուզուի, իր վերադարձէն վերջ:

Մինչ այս մինչ այն, ուրիշ անակնկալ մը ծագեցաւ: Երեսփ. ժողովի նիստէն վերջ, Պ. Էռիօ իր մօտ կանչելով վեց արմատական նախարարները, յայտնեց թէ պիտի հրաժարի նախարարութենէ եւ միեւնոյն ատեն խնդրեց որ իրենք պահեն իրենց պաշտօնները: Ելմտական նախարար Ռէնիէ, ներքին նախարար Փականոն եւ առեւտրական նախարար Ժորժ Պօնէ անմիջապէս պատասխանեցին թէ չպիտի հրաժարին: Այս անակնկալը աւելի կը մթագնէ կացութիւնը, քանի որ, եթէ նոյնիսկ արմատական նախարարները մնան, Լավալի դահլիճը չի կրնար դիմանալ առանց Էռիոյի մասնակցութեան: Ան էր որ, արմատական կուսակցութեան հետ ծագած վէճերու առթիւ, միշտ օգնութեան հասաւ Լավալի, միջին ճամբայ մը գտնելով:

Պ. Էռիօ որոշած է քաշուիլ հետեւեալ երկու պատճառաբանութիւններով.— 1. Կ'ուզէ ազատ ըլլալ, վարելու համար կուսակցութիւնը իբրեւ նախագահ: Ճիշդ ինչպէս որ մէկ ամիս առաջ հրաժարեցաւ այդ նախագահութենէն, որպէսզի կարենայ աջակցիլ դահլիճին,— 2. իր կուսակցութիւնը կրկին եւ կրկին պնդած ըլլալով, Էռիօ կ'ուզէ վերստանձնել նախագահութիւնը, յառաջիկայ ընտրութեանց առթիւ: Իր կուսակիցները կը հաւատան թէ այդ պարագային պիտի կրնան փայլուն յաջողութիւններ շահիլ, ինչպէս 1924ին եւ 1932ին:

Ուրեմն, հրաժարելով նախարարութենէ, Պ. Էռիօ ապահոված կ'ըլլայ իր վերընտրութիւնը, իբրեւ նախագահ, կուսակցութեան համագումարին մէջ որ պիտի բացուի կիրակի օր: Միեւնոյն ատեն չուզեր իր հրաժարումով ձգել դահլիճը, քանի որ շատ խառնակ է միջազգային կացութիւնը:

Ամէն պարագայի մէջ, դահլիճը փրկուած է առ այժմ, եւ անոր վերջնական ճակատագիրը պիտի ճշդուի յառաջիկայ շաբթու:

Երեսփ. ժողովի նիստին մէջ, Պ. Լէօն Պլում շատ աշխատեցաւ արմատականները իր ետեւէն քաշելու եւ դահլիճը ձգելու համար: Պ. Լավալ հեգնութեամբ դիտել տուաւ.— « Պ. Պլում ամէն հանգամանք ունի խօսելու յանուն արմատական կուսակցութեան: Ինքն էր որ տապալեց բոլոր արմատական կառավարութիւնները: Եւ անոր շնորհիւ է որ ես վարչապետ եմ այսօր »:

Վիճաբանութիւններէն յետոյ, վարչապետը յայտարարեց թէ Ժընեւէն վերադարձին խորհրդարանին քննութեան պիտի ենթարկէ ֆրանքօ-խորհրդային փոխադարձ աջակցութեան դաշինքը, որ չէ վաւերացուած տակաւին:

Իտալական յառաջխաղացութիւնը հարաւային ճակատին վրայ

Իտալական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Զօր. Կրածիանիի բանակը յաջողած է 70 — 100 քիլոմեթր յառաջանալ Օկատէնի ճակատին վրայ: Ռազմագիտական տեսակէտով, մեծ արժէք ունի այս յառաջխաղացութիւնը, որ ուղղուած է դէպի Եթովպիոյ մայրաքաղաքը: Առ այժմ ուղղակի վտանգ չսպառնար մայրաքաղաքին: Իտալացի հրամանատարին նպատակն է նահանջի շարժում մը կատարել տալ Ռաս Տէսթայի, եւ բանալ Հարարի ճամբան: Եթէ Հապէշ հրամանատարը արագ չշարժի, կրնայ պաշարուիլ:

**** Հապէշական աղբիւրէ կը հեռագրեն թէ Իտալացիները անխնայ ռմբակոծելով կէս առ կէս քանդած են Ուալտիա քաղաքը, որ ունի 10,000 բնակիչ: Այս առթիւ ոչնչացած են հապէշական Կ. Խաչի շրջուն երեք հիւանդանոցներ, որոնց ղեկավարն էր Անգլիացի մը: Իտալացիները հրձիգ ռումբեր եւ ծանր թորփիլներ ձգած են Կ. Խաչի վրաններուն վրայ, առանց նկատի առնելու անոնց նշանակները: Քաղաքին կէսը մոխիր դարձած է: 14 հոգի սպաննուած եւ 35 հոգի ծանրապէս վիրաւորուած են: Հապէշական կառավարութիւնը բողոքեց բաց քաղաքի մը այս ռմբակոծութեան դէմ:*

**** Զրոյցի մը համաձայն, մարաջախտ Պատոլյիօ, իտալական բանակին սպարապետը, ետ պիտի կանչուի առողջական պատճառներով: Հռոմէն կը հերքեն այս լուրը:*

ՍԹԱՎԻՑՔԻԻ գործին առթիւ դատուած 20 ամբաստանեալներու վճիռները տրուեցան երէկ, երդուեալներու կողմէ:

ՌԸՏԵԱՐՏ ՔԻՓԼԻՆԿ, Անգլիոյ կայսերապաշտ բանաստեղծը, որ բժշկական գործողութեան մը ենթարկուած էր վերջերս, իր վերջին վայրկեանները կ'ապրէր երէկ:

ՊԵՐԼԻՆԻ ֆրանսական դեսպանը արտաքին գործերու պաշտօնատունը երթալով, ցաւ յայտնեց գերմանական մամուլին հակաֆրանս. պայքարին դէմ, որ կը սաստկանայ օրէ օր:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳՈՂԸ ԳՈՂԷՆ ԳՈՂՑԱՒ — ԿՈՄԿՈԽՍ ՏԵՍԱՒ ԶԱՐՄԱՑԱՒ

Ձեր գիտեք ի՛նչ վիճակի մէջ են ֆրանսահայ Հօկի կեդր. վարչութեան եւ անոր դէմ պայքարի ելած Հօկեաններու ներկայ յարաբերութիւնները:

Շատ բաներ պատահեցան վերջին ամիսներու ընթացքին: Թռուցիկներ ալ հրատարակուեցան: Յետոյ վտարումներ եւ զանազան պատիժներ:

Մինչեւ այսօր ալ սուր բանավէճեր, կռիւներ կը ծագին զանազան մասնաճիւղերու ժողովներուն ատեն: Կան խումբեր որ կը մերժեն յանձնել իրենց նարած անդամավճարները, չվստահելով կեդր. վարչութեան:

Անոնց համար այդ վարչութիւնը «ինքնակոչ» է եւ «ապօրինի», գործի գլուխ անցած՝ «խարդախ միջոցներով, կեղծիքներով եւ շանթաժով»:

Հիմա լսեցէք ուրիշ ձայն մը, հեռաւոր, շատ հեռաւոր երկրէ մը,— Ուրուկուէյ (Հարաւ. Ամերիկա):

Ինչպէս կ'իմանամ Պուէնոս Այրէսի «Արմենիա»էն, այդ երկրի մայրաքաղաքին, Մոնթէվիտէոյի մէջ կը հրատարակուէր կարմրուկ օրկան մը, « Շիրակ »:

Արդ, այս թերթը 1935 նոյեմբեր 8ին զոհ գացեր է ... առեւանգութեան մը:

Այնտեղ ալ Հօկը երկուքի բաժնըւած ըլլալով, մէկ խմբակին մարդիկ թռուցեր են թերթին տպագրական տառերը (ինչպէս եղած էր Աթէնքի մէջ, քանի մը տարի առաջ, եւ եթէ չեմ սխալիր՝ քանի մը անգամ):

Եւ ահա թռուցիկ թռուցիկի ետեւէն: Անշուշտ միշտ «գաղտնի»:

Թռուցիկներէն մէկը, որ տպուած է 1935 նոյեմբեր 16ին, «Դաւաճանութիւն» վերնագրով, կը յայտարարէ.

— *«Անուշաւան Զիլեան, այս է գողին, դաւաճանին, «Շիրակ»ը փախցնող աւազակին անունը »:*

Թռուցիկը ստորագրած են «Շիրակ»ի կեդր. վարչութիւնը, խմբագրութիւնը եւ վարիչ-քարտուղարը, Ա. Գրաճեան:

Միւս կողմը կրնա՞ր լռել:

Եւ ահա թռուցիկ մըն ալ «ընդ-դէմէն», ստորագրուած՝ Մ. Օչին,— նախկին հնչակեան եւ հայրենակիցը վարիչ-քարտուղարին:

Կ'արտագրեմ նոյնութեամբ, պահելով իր ստորագծումներն ալ.

— *« Ես սեւին սեւ ըսած եմ եւ կարմիրին կարմիր, իսկ Ա. Գրաճեան, Պ. եւ Ա. Էֆէնտիներուն ալ խեղկատակ զեղծարարներ, զանահիկ ստախօսներ եւ կոյրերու մէջ միականի գավառիժօներ (աչերէթապետ), անհերքելի փաստեր, բայց չունիմ իշխանութիւն հրացանի բռնելու համար գողերը, դրամ՝ բանալու համար ուղղիչ տուն — դպրոցներ, ժամանակ եւ խառնուածք՝ ոռնալու համար գայլերու հետ,* ԻՄ ԿՈՂՄԷ ՈՉ ՄԷԿ ԲԱՌ ՀՕԿԻ ԳԼԽ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԿՈՄԿՈՒՍԻ ԴԷՄ, *ոչ մէկ հաշիւ ու կապ այլ կուսակցութեանց հետ: Հօկի իւղը շան տիկի մէջ լեցուած է, գլխ. վարչութեան եւ մասսային գործն է մաքրել զայն... հիմակ այսչափ, աւելին մամուլով. կեցցէ՛ Հօկը եւ Խ. Հայրենիքը»:*

Շարժանկարը խօսուն ըլլալով, զանց կ'առնեմ որ եւ է խորհրդածութիւն:

ՎԱՀԷ

Իրաւագիտական վարժարանի ուսանողներու դասադուլը

Փարիզի իրաւագիտական վարժարանին ուսանողները դասադուլ հռչակեցին երէկ, երկու օրուան համար, պահանջելով հրաժարեցնել փրոֆ. Ժէզը, որ Եթովպիոյ իրաւագէտ խորհրդականը եղած էր Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ: Ինչպէս կը յիշուի, կառավարութիւնը տեղի տուած չըլլալով այս պահանջին, առժամապէս փակած է համալսարանը: Այս առթիւ կատարուած բոլոր բանակցութիւնները ջուրը ինկան, մանաւանդ որ բողոքողները ազգայնականներ են, իսկ ձախակողմեան ուսանողները նոյնքան ուժգնութեամբ կը պաշտպանեն ուսուցչապետը:

Բողոքողները կը յայտարարեն թէ դասադուլը պատկառելի ցոյց մը պիտի ըլլայ, քանի որ ուսանողներուն 95 առ հարիւրը իրենց հետ է եւ միւսները չպիտի համարձակին չափուիլ իրենց հետ:

Ոստիկանութիւնը խիստ հսկողութեան տակ առած է բոլոր համալսարանները, որպէսզի ընդհարումներ չպատահին: Ներս չեն կրնար մտնել ոչ ուսանողները, ոչ ալ ուսուցիչները:

Բացի փրոֆ. Ժէզի պաշտօնանկութենէն, ուսանողները կը պահանջեն նաեւ զեղչել համալսարանական տուրքերը:

Հակառակ ձեռք առնուած միջոցներուն, խռովութիւններ ծագեցան Ս. Միշէլի փողոցներուն մէջ: Քանի մը հոգի վիրաւորուեցան, իսկ ուրիշներ ձերբակալուեցան: Կացութիւնը աւելի լուրջ է այսօր:

Չորս աւազակութիւն միեւնոյն օրուան մէջ

Աւազակութեան չորս կարեւոր դէպքեր պատահեցան հինգշաբթի, օրը ցերեկով, մայրաքաղաքին մէջ:

Ցերեկուան ժամը 12ին հինգ երիտասարդներ կոխելով «Քոնթուար էնտիւսթրիէլ է Քոմէրսիալ» դրամատան Պուլվառ Սէն Ժէրմէնի մասնաճիւղը, ատրճանակները ուղղեցին պաշտօնեաներու գլխուն եւ բացարձակ լռութիւն պատուիրեցին: Յետոյ ոտքերէն եւ թեւերէն իրար կապեցին դեր-տնօրէնը, գանձապահուհին, երկու պաշտօնեաներ եւ ծառայ մը, եւ անարգել հաւաքեցին 263.000 ֆրանք, իրարու մէջ բաժնելով: Պաշտօնեաները ահուսարսափի մատնըւած, ձայն-ծպտուն չհանեցին, մինչ երկու ոստիկաններ կը պտտէին դուրսը, չորս մեթր հեռաւորութեամբ ...

Միեւնոյն օրը չորս երիտասարդներ, 16էն 20 տարեկան, փորձեցին կողոպտել ճարտարապետ մը, Թուռնո, Պլօմէ փողոցին մէջ: Խումբին ղեկավարն էր ճարտարապետին քարտուղարը, 17 տարեկան պատանի մը, որ սովորաբար կը գանձէ եռամսեայ վարձքերը: Ճարտարապետը տանը գրասենեակ եկած ատեն, երիտասարդ մը խոյացաւ վրան եւ զարկաւ բիրով մը, վիրաւորելով ուսէն: Ետեւէն երեւցան ուրիշ երեք երիտասարդներ: Ճարտարապետը առանց պաղարիւնը կորսնցնելու բացաւ դարակը եւ ատրճանակ մը քաշելով, սպառնաց պայթեցնել: Չորսը փախան լեղապատառ եւ ձերբակալուեցան քիչ յետոյ: Ատրճանակը պարապ էր ...

*** Վէնսէնի մէջ, երկու չարագործներ յարձակելով տնակի մը վրայ, որ նոր գանձած էր եռամսեայ վարձքերը, յափշտակեցին պայուսակ մը մէջ դրուած 25.000 ֆրանքը եւ քշեցին ինքնաշարժը:*

Լըվալուայի մէջ, երկու անծանօթներ ատրճանակը ուղղելով առեւտրականի մը վրայ, պարպել տուին անոր սնտուկը եւ փախան: Ականատեսներ հետապնդեցին եւ մէկը վիրաւորուեցաւ արձակուած գնդակներէն: Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց երկու չարագործները: Այս բոլորը մէկ օրուան մէջ, եւ հաշուելով միայն գլխաւորները ...

(Շար.ը կարդալ Գ. Էջ)

ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱՆԻ ՀԵՂԱՓՈՓԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ 1935Ի ՊԼԱՆԸ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Է

ՀԵՂԱՓՈՓԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ՉԵՆ ՀԱՏԿԱՑՎԱԾ

Ինչպես հայտնի է ընթերցողին, Գեղարվեստան ունի հեղափոխական դաշնակցության մասին մի հատուկ բաժին, որ ամեն օր լրացվում է նոր նյութերով։ Այդ բաժնի համար նյութեր հավաքելու նպատակով մեր խմբագրությունից մի քանի անգամ գնացել ենք Գեղարվեստանի հեղափոխական դաշնակցության կոմիտեի գրասենյակը, որ գտնվում է Ղազանչեցոց փողոցում, բայց ամեն անգամ ստիպված ենք եղել հեռանալ առանց որևէ նյութ ստանալու։ Ինչո՞ւ։ Որովհետև Գեղարվեստանի հեղափոխական դաշնակցության կոմիտեն չունի ոչ մի հրատարակություն, ոչ մի թերթ, ոչ մի գրքույկ, ոչ մի թռուցիկ, ոչ մի կոչ, ոչ մի հայտարարություն, ոչ մի ծրագիր, ոչ մի կանոնադրություն, ոչ մի տեղեկագիր, ոչ մի հաշվետվություն, ոչ մի ուղերձ, ոչ մի բացատրություն, ոչ մի ակնարկ, ոչ մի հոդված, ոչ մի նամակ, ոչ մի հեռագիր, ոչ մի հրավեր, ոչ մի ցուցակ, ոչ մի հաշվետվություն, ոչ մի հաշվետվություն, ոչ մի հաշվետվություն

ԽՍՅՈՒՍԻՍՏԱՆ ՑՍՑՈՒ ՂՈՒՆԱՑՈՒԹՅՈՒՆ...

ԸՆԾՈՒՆՔՆԵՐ ՊԱՏՄԱԿԱՆ

(Շարունակությունը հետևյալ համարում)

ՂՈՒՆԱՑՈՒ.— Ղազախական մի ցեղ է, որ ապրում է Ղազախստանի հարավային մասում։ Ղունաց ցեղը ունի 3 ճյուղ։ Ղունաց ցեղի մի ճյուղը ապրում է Սեմիրեչենսկի նահանգի Ղարքարալինսկի գավառում։ Ղունաց ցեղի մյուս ճյուղերը ապրում են Ակմոլինսկի նահանգի Կոկշետաու գավառում։ Ղունաց ցեղի երրորդ ճյուղը ապրում է Սեմիպալատինսկի նահանգի Կարկարալինսկի գավառում։ Ղունաց ցեղի ընդհանուր թիվը հասնում է 30 հազարի։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ապրում է վրանների մեջ։ Ղունաց ցեղի մի մասը ունի նաև տներ։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը զբաղվում է անասնապահությամբ։ Ղունաց ցեղի մի մասը զբաղվում է նաև հողագործությամբ։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ունի ձիեր, ուղտեր, խոշոր եղջերավոր անասուններ և ոչխարներ։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ունի նաև այծեր։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ունի նաև ավանակներ։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ունի նաև խոզեր։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ունի նաև հավեր։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ունի նաև սագեր։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ունի նաև հնդկահավեր։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ունի նաև աղավնիներ։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ունի նաև ագռավներ։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ունի նաև կռունկներ։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ունի նաև արագիլներ։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ունի նաև սոխակներ։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ունի նաև ճնճղուկներ։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ունի նաև ծիծեռնակներ։ Ղունաց ցեղի մեծ մասը ունի նաև ճնճղուկ

Նորէն ազատեցաւ եկեղեցական աքսորէն

Գերման առաջնորդ Հաուփթ-ման, որ մահուան դատապարտուած է իբրեւ առեւանգիչը օդանաւորդ Լինտպէրկի երախային եւ որ ելեկ-տրական աթոռին պիտի յանձնուէր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, նորէն մէկ ամիս չահեցաւ: Նիւ Ճըրսիի կա-ռավարիչը, Հօֆման, օգտուելով իր սահմանադրական իրաւունքէն, մէկ ամիս յետաձգեց մահավճիռին գոր-ծադրութիւնը: Ըստ օրէնքի իրաւունք ունի երեք անգամ յետաձգելու, իւ-րաքանչիւր անգամին 30 օր: Իրակա-նին մէջ այս յետաձգումը կրնայ տե-ւել երեք ամիս, քանի որ անհրա-ժեշտ է նորէն հաստատել մահավճի-ռը եւ նշանակել թուականը: Ցեստա-ձգման այս ձեռնարկին մէջ, կառա-վարիչին միացաւ իր ոխերիմ թշնա-մին, ընդհ. դատախազ Վիլէնց, ըն-դունելով թէ կրնան ապօրինութիւն-ներ պատահած ըլլալ: Կ'ըսուի թէ գրի մասնագէտ մը գաղտնի նամակով մը հաստատած է որ Լինտպէրկի ուղ-ղուած սպառնագիրը Հաուփթմանի ձեռագիրը չէ: Կառավարիչը մերժեց որ եւ է յայտարարութիւն ընել:

Հրապարակային հանդէս

Ֆ. Կ. Խաչի Տեսինի Մասնաճիւղի կողմէ

ի նպաստ իր դպրոց-մանկապարտէզին

19 յունուար կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Յ. Դ. տան մէջ.

Կը խօսի Մարսէյլէն հրաւիրուած Տիկ. Ն. ԲԻՊՐԻԹՃԵԱՆ

գեղարուեստական ճոխ բաժին, խմբերգ, արտասանութիւն եւլն.

կը ներկայացուի «ԲԱՐԲԵՐՈՒՆ ԿՈՒԻԿԸ» (զաւեշտ)

ծախքերու մասնակցութեան համար 1 ֆրանք

Նոյն օրը երեկոյեան ժամը 8էն սկսեալ ընտանեկան խնճոյք Հ. Յ. Դ. տան ներքնայարկը: Ներկայ կ'ըլլայ Տիկ. Բիպրիթճեան։

ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

«Վ Է Մ»

ամսագրի ԺԲ. թիւը (1935 Սեպտեմբեր Դեկտ.) հետեւեալ բովան-դակութեամբ.—

Դէպքերը հայ-պարսկական սահմանի վրայ, *Սամսոն.*— Պարսկաստա-նի յեղափոխութիւնը եւ Մելքոն խանը, *Յ. Ջաւարեան.*— Նպաստ մը հայ եւ Թուրք աշուղական գրականութեան (Գ.) *Շ. Նարդունի.*— Ալեքսանդրա Ջէլ Փունի հրամանագիրը, *Փ. Փ. Փանաթթեւքու.*— Համաշխարհային պատե-րազմը եւ ցարօնի աշխարհը (Բ.) *Վահան Փափազեան.*— Արհաւիրքի օրեր, *Վ. Մինախորեան.*— Հին Թուղթեր, *Նիւթեր Շիրվանզատէի մասին.*— Անց-եալը, *Կոմիտաս Վարդապետ, բժ. Յ. Տէր Միքայէլեան, Հեթ. Խնկոյեան, Յ. Խանզատեան, Տոքթ. Յ. Երկանեան.*— կեանք եւ Մշակոյթ.— Գիրք եւ Մամուլ.— Գրախօսական.— Երրորդ տարեշրջանի շեմքին.— Գէորգ Դ. կա-թողիկոս եւ իր ժամանակը, *Վ. Մանկունի Եպիսկոպոս։*

Տարեկան բաժնեգին՝ 70, 60 եւ 50 ֆրանք, համաձայն իւրաքանչիւր երկրի թղթատարական սակի։

Երրորդ շրջանի բաժանորդները կրնան առաջին երկու տարիներու 12 թիւերը ստանալ վճարելով 50 ֆրանք, կամ վեց գրքի համար 25 ֆր.։

Հասցէ.— S. Vratzian, 13 Rue des Platanes, Cité Jardin de Plessis-Robinson, (Seine).

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ԼԻՕՆ. Մ. Մ. Ստացանք տետրակը:

ՄԱՐՍԷՅԼ, Թղթակից.— Պիտի հրա-տարակուի:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի, պատարագէն վերջ, փրոֆ. Կ. ԱԴՈՆՑի կողակցին մահ-ուան տարելիցին առթիւ, հոգեհան-գիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հա-յոց եկեղեցիին մէջ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Խորէն Գգիրեան եւ զաւակունք, Այրի Տիկ. Տիրուհի Հայրապետեան եւ զաւակունք եւ իրենց պարագա-ները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, նամա-կով եւ ծաղկեպսակով ցաւակցու-թիւն յայտնեցին իրենց սիրելի տիկ-նոջ եւ աղջկան, տարաբախտ Տիկ. ԱԶՆԻՒ ԳԶԻՐԵԱՆի դառնաղէտ մահ-ուան առթիւ:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Le Gérant: H. STEPHAN

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի Մասնաճիւ-ղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այսօր շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 3.50ին Միւթիւա-լիթէի շէնքին մէջ: կարեւոր օրա-կարգ::

ՄԱՐՍԷՅԼի եւ Շրջանի հայ սափ-րիչները խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրուին յառաջիկայ երկու-շաբթի, 20 յունուարին առաւօտեան ժամը 9.30ին Պար կլուպի մէջ, 37 Պուլվար Տիկոմէի, Արհեստակցական Միութիւն մը կազմելու համար։

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Լիոնի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի, «Զար-դարեան գրադարանին մէջ, 181, Քուր Լաֆայէթ, ժամը 3ին: Պարտա-ւորիչ ներկայութիւն:

«ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»ի Ալֆորվիլի մաս-նաճիւղի ընդհ. ժողովը յունուար 19ին, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2,30ին, Հայ Ակումբին մէջ: Ներկայ պիտի ըլլայ կեդր. Վարչութեան անդամներէն մին:

Երեկոյթ-պարահանդէս

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ՇԱՎԻԼԻ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

19 յունուար, կիրակի ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր

Rue Carnotի (Շավիլի Սէն Լազար կայարանին կողմը) սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցի ընկ. Թորոսեան:

Նուագ եւ պար *Աժան պիւֆէ*

Մուտք՝ 5 ֆրանք

Ընկերահամակրական թէյասեղան

Հ. Յ. Դ. Փոն տ'Օմնայի Կորիւն ենթակոմիտէի կողմէ

19 յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1ին գրադարանի սրահը

Կը հրաւիրուին Սէն Փիէռի Վրէժ խումբի ընկերները եւ համա-կիրները ներկայ ըլլալու։

Նուագ եւ անակնկալներ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ ՏԱՐՕՆ - ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՖՐ. ՇՐՋԱՆԻ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ
ՀԱՄԱՆՈՒՆ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

18 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

Salle Lucienի մէջ, 13, Rue d'Issy, Պիյեանքուռ (*Մէթրօ*՝ Marcel Sembat)

Կը ներկայացուի Ս Ա Մ Ո Ւ Ն (Ս. Երէցեանի)

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ԴՐՕՇՈՒՆԻԻ եւ մասնակցութեամբ կարող ուժերու

ՏՈՄՍԵՐ՝ 7, 5 եւ 3 ՖՐԱՆՔ

Կէս գիշերէն վերջ հայկական պարեր Տարօնի տարազով, Կովկասեան եւ եւրոպական պարեր, ընտիր ճազով: Ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ :

Թատերական ներկայացում

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՕԻ եւ ԼԱ ՔՐՈՏԻ մասնաճիւղին կողմէ

19 յունուար, կիրակի ցերեկ ժամը 3ին

230 Շըմէն տը լա Մատրակ, Պաո Վէնսանի մէջ

դերասան ՂԱԶԱՐԵԱՆ մասնակցութեամբ դերասանուհի ՍԻՐՈՒՇԻ

կը ներկայացնէ «ԱՆՈՅՇ»ը

Մուտք՝ 4 ֆրանք

Թատերական ներկայացում

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

19 Յունուար կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին

ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի սրահին մէջ, 13, Rue Pierre Curie, Kr. Bicêtre

Մէթրօ փորթ տ'Իթալի

կը ներկայացուի՝

ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

Ղեկավարութեամբ դերասան ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ

Ալֆորվիլի սիրողներու խումբին

Մուտք՝ 3 եւ 5 ֆրանք

ՀՐԱՒԷՐ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԲՈԼՈՐ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆՑԻՆԵՐՈՒՆ

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս, Մարսէյլի Վասպուրականի Հայր. Միութիւնը Նոր տարւոյ առթիւ սարքեր է ընտանեկան հաւաքոյթ մը:

Այսօր շաբաթ, *18* յունուար, երեկոյեան ժամը 8էն սկսեալ մինչեւ առաւօտեան ժամը *6*, place Jean Jaurés, Bar de la Terasseի սրահին մէջ (Ա յա փլէն):

ՅԱՅՏԱԳԻՐ — Ա. Բացման խօսք՝ Պ. Զ. Շարոյեան.— Բ. Նուագ.— Գ. Բանախօսութիւն՝ Պ. Յ. Շալճեան.— Դ. Նուագ.— Ե. Արտասանութիւն.— Զ. Պիտի խօսի՝ Պ. Ռ. Յովնանեան.— Է. Անակնկալ մը ՊՊ. Փիլիպեանի եւ Համբարձումի կողմէ:

Հայկական եւ եւրոպական պարերը պիտի տեւեն մինչեւ լոյս:

Իւրաքանչիւր ընտանիք իր ուտելիքը իր հետ բերելու ազատ է: Տեղւոյն վրայ խմիչքներ, դիւրամատչելի գիներով: ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ

1.— *ՄՈՒՍԱ ԼԵՌԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՕՐԵՐԸ,* Ա. Հատոր. 466 էջ. գին 35 ֆր. Բ. հատորը լոյս կը տեսնէ շուտով:
2.— *ԿԱՅԾԵՐ,* Րաֆֆի, Պէյրութ, 2 հատոր մէկ *50* ֆրանք:
3.— *ԴԱՒԻԹ ԲԷԿ,* Րաֆֆի, Աթէնք *1935* *688* էջ. *40* ֆրանք:
4.— *ՎԻՇԱՊՆԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ,* Տիկ. Հայաստան Գէորգեան, *15* ֆր.:

Վ ճ ա ր ո ւ մ ն ե ր ը կ ա ն խ ի կ

ԴԻՄԵԼ ԳՐԱՏՈՒՆ **ՀՐԱՆՏ. ՍԱՄՈՒԷԼ**

51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6)

Chèque postal Paris 1278-35. Tél. Danton. 88-65.

ՃԱՇԱՐԱՆ - ԾԱՂԱՐԱՆ «ՕԼԻՄԲ»

8, ՓՕԼ - ՊԷՌ ՓՈՂՈՑ, 8 — Լ Ի Ո Ն

Արեւելեան եւ Արեւմտեան համադամ եւ ախորժահամ կերակուր-ներ, անմահական ՏԷՕՆԷՕՐ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ, համբաւաւոր ԳԱՐԱ-ՔԷՕՅԻ ՊՕՂԱՉԱ, սքանչելի ԹԱՒՈՒԳ ԿԷՕՔՍԻ, եւ ՓԱՔԼԱՎԱ՝ անս-պառ կարգով: *ԽՆԱՄՔՈՎ ԵՒ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԽՈՀԱՐԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ՃԱՇԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՊՐՈՒՍԱՑԻ Ս. ՊՐՈՒՍԱԼԸԵԱՆ'ՆԻ

PRIX FIXE եւ A LA CARTE

Ընտանեկան, հարսանեկան, ընկերական եւ հաւաքական ճաշկե-րոյթներու համար սպասարկութիւն մասնաւոր գիներով ճաշարանին կից ընդարձակ սրահին մէջ: ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆԳԱՄ ՄԸ

ԵՒ ՎՍՏԱՀ ԵՂԷՔ ՈՐ ՏԵՒԱԿԱՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՔ

ՎԱՐՁՈՒ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

Halle Chopinի մէջ, 20, rue Singer

եւ 9, rue Lekain. ՓԱՐԻԶ (16) ՄԷԹՐՕ Passy.

Հալ Շոփէնի մէջ վարձու են՝ գաղթային արտադրութիւններ 2 ծկնավաճառի, 1 մարչանտ քուլէօրի, 1 ծաղկեվաճառի, գորգի, հո-տեղէնի, 1 փայտի եւ ածուխի եւ մէկ վիճակահանութեան *տոմսեր ծախելու խանութներ: Անապարեցէք օգտուիլ առիթէն:*

Մանրամասնութեանց համար դիմել տեղւոյն վրայ՝

Պ. Sarianի, 9, Rue Lekain. Paris.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

Նոր Տարին կը մօտենայ նոր Օրէնքները կը պարտադրեն որ ամէն արհեստաւոր եւ առեւտրական ունենայ կանոնաւոր հաշիւ: Տեղի չտալու համար անպատեհութեանց, դիմեցէք հաշուական եւ հարկային *Ա Յ Ց Ե Լ Ո Ւ* մասնագէտ՝ Պ. ՖԻՆՃԱՆՃԵԱՆԻ

65, rue de Paris à Groslay (Seine)

ԶՐԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ, ՉԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ։

Վ Ա Ր Ձ Ո Ւ Է

Կեդրոն Թաղի մէջ, լուսաւոր կօշկակարի խանութ մը, 4 մեթր քառակուսի տարածութեամբ եւ ետեւը ունի սենեակ մը: Տարեկան վարձք՝ 1800 ֆր. չարժ միայն, եւ պատրաստ յաճախորդներով: Կան նաեւ յարակից երկու խանութներ՝ յարմար դերձակի եւ ուրիշ գործերու: Դիմել՝ տեղւոյն վրայ 8 Rue d'Italie, Paris (13), *մէթրօ*՝ Tolbiac:

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

17 Յունուարէն — Յունուար 23

Երեկոյները ժամը 8.30ին

Իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր:

Vallace Beery

dans

L'Ile au Tresor

Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք:

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով:

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

Ուրբաթ 17 Յունվ.էն — Յունվ. 23

Առաւօտները ժ. 2.30ին երեկոյները 8.30ին

Raimu

dans l'Ecole des Cocottes

Գիներ 5 եւ 7 ֆր. Location gratuite.

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուած գինով:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղը կը բանայ դասընթացքներու շարք մը ձրիաբար, 12 տարեկանէն վեր եղող չափահասներու համար:

Կ'աւանդուին հայերէն լեզուի եւ ազգ. պատմութեան դասեր,

Դասընթացքները տեղի կ'ունենան Հինգշաբթի օրերը ժամը առաւօտեան 9.30—12, *Միւթիւալիթէի սրահներէն մէկուն մէջ:*

Արձանագրութեան համար դիմել՝ Օր. Պետրոսեանի, 6, Rue de Trétagne, *եւ կամ հեռաձայնել* Montmartre 13-09:

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի *մեծ վաճառանիշը* կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *թարմ մովի*, բնական անխառն խառնուրդով եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն քաղաքրութենէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնումներու համար՝

Արտօնատէր

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

48, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Նաեւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝

M.M. H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

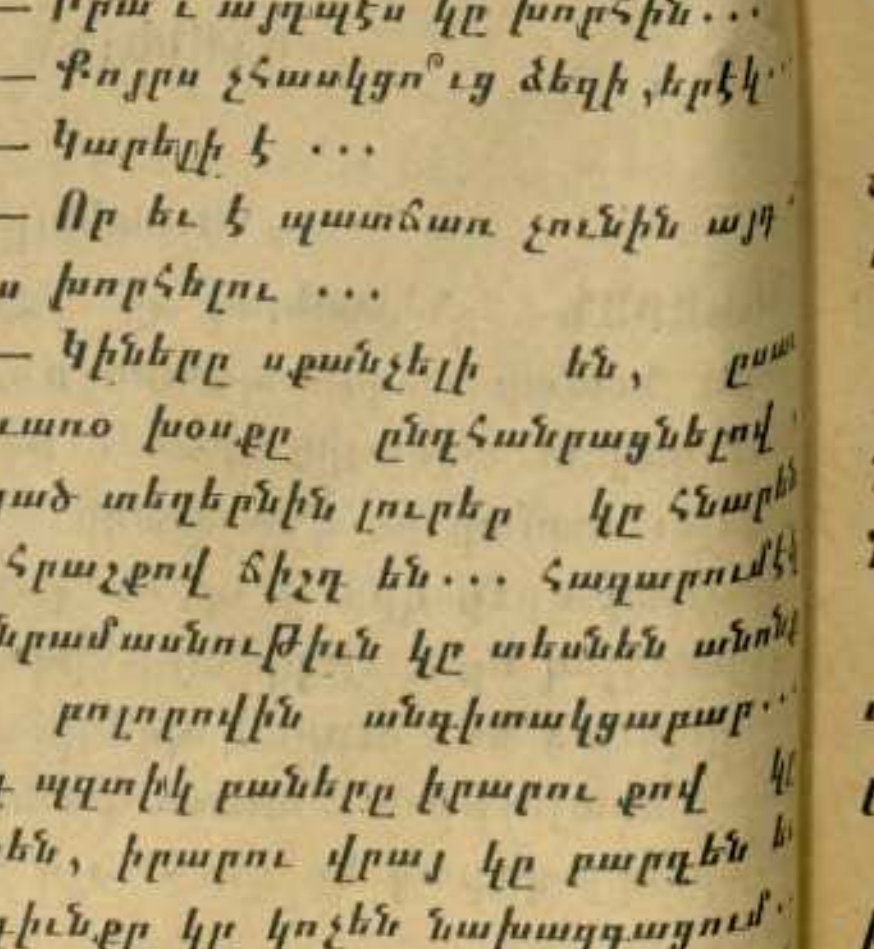

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (42)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

[illegible]

Հաւատարիմ չեմ կրնար ըլլալ ···

— Դուք, Պ. Փուասօ, բան մը չէ՞ք ուզեր ըսել, հարցուց Տիկինը արտասուալից:

— Ըսելիք չմնաց, մէջ ինկաւ հա-զարապետը. Ֆլօրային ըրածը շատ ճիշդ է··· ես ալ անոր հետ եմ, ինչ որ ալ պատահի···

— Շատ շնորհակալ եմ, հազարա-պետ, բայց աղջիկը՝ ձեռքը անոր եր-կնցնելով:

— Թոյլ տուէք որ շնորհաւորեմ ձեր քաջութիւնն ու հաւատարմու-թիւնը, օրիորդ, բայց Փուասօ, սխալ մի հասկնաք բայց կը խնդրեմ, հան-դիսաւորապէս կը խնդրեմ որ նշան-տուքին յայտարարութիւնը յետաձգ-

[illegible]

— Կը խնդրեմ թէ Րէյֆի եւ թէ ձեր չահուն համար, օրիորդ ··· տխրեցաւ ··· չհասկցաք թերեւս թէ ինչ ըսել կ'ուզեմ··· վստահ եղէք··· կասակ չէ ըրածս··· գործը ինծի յանձնեցիք ··· եւ չպիտի ուզէի դժուարութիւն-ներ ստեղծել ···

Ֆլօրա քանի մը վայրկեան սպասեց:

— Ձեզ սիրեր ձեր ըրածը, բայց պիտի ընեմ ինչ որ կ'ըսէք···

— Եւ հիմա, պարոններ եւ Տիկին-ներ, վերսկսաւ Փուասօ, չարունա-կեմ··· լաւ իմացէք որ ճշմարտութիւ-նը երեւան պիտի հանեմ··· ճշմար-տութիւնը որքան ալ տգեղ ըլլայ, հե-տաքրքրական ու գեղեցիկ է զայն փն-տռողին համար··· ծերացած եմ եւ ուժերս առաջուան պէս չեն (Պելճի-քացին սպասեց որ ներկաները հեր-քէին այդ խոստովանութիւնը), հա-ւանաբար սակայն իմ վերջին գործս պիտի ըլլայ··· բայց երբեք Փուասօն ձախորդութիւնով չի վերջացներ իր ասպարէզը··· պարոններ եւ տիկին-

[illegible]

Րէյմընտէն որ իր սովորական զուար-թութեամբ, բայց.

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք «հակառակ ձեր ամէնուն» ըսելով···

— Ինչ որ ըսի, պարոն. ձեզմէ իւ-րաքանչիւրը բան մը ծածկէ ինծմէ:

Ձեռքը վեր բարձրացուց, տեսնելով որ բողոքներ կը փսփսային:

— Այո, այո, ես բանս գիտեմ··· կրնայ ըլլալ որ այդ բանը անկարեւոր եւ ընչին ըլլայ ու գործին հետ կապ ալ չունենայ··· բայց եւ այնպէս, իմ բանս է··· ամէն մէկդ բան մը գաղտնի կը պահէք··· ճի՞շդ եմ, ի-րաւունք ունի՞մ ···

Իր ակնարկը՝ սպառնական ու դա-տապարտիչ, սեղանին շրջանը բրաւ: Մեր աչքերը վար կախեցինք, այո, եւ այլ:

— Պատասխանս սատցայ, բայց Փուասօ հետաքրքրական խնդուքով մը:

Ոտքի բարձրացաւ:

[illegible]

— Ափսոս, բայց եւ գուրս գնաց:

ԳԼՈՒԽ 13
ՍԱՅԻ ՓԵՏՈՒՐԸ

Այդ իրիկունը ընթրիքէն յետոյ Փուասօյի տունը գացի՝ իր խնդրան-քով: Քոյրս դժգոհ կ'երեւար. կար-ծեմ միայնին գալ կ'ուզէր:

Պելճիքացին հիւրասիրաբար ըն-դունեց զիս: Շիշ մը իրլանտական ուիսքի դրաւ սեղանին վրայ — սի-րած բանս չէ — ինչպէս նաեւ քիչ մը ջուր եւ գաւաթ մը: Ինք շոքոլա կը խմէր. վերջը իմացայ որ այդ իր ա-մէնէն սիրելի ըմպելիքն է եղեր:

Քոյրս որպիսութիւնը հարցուց եւ յայտնեց թէ շատ հետաքրքրական կին մը կը նկատէր զայն:

— Կարծեմ Քարոլայնին գլուխը լե-ցուցեր էք, բայց չոր շեշտով մը, ինչ եղաւ կիրակի կէսօրէն յետոյ···

Ծնդաց:

— Մասնագէտները գործածել կը սիրեմ, բայց, անտարբերութեամբ եւ առանց բացատրելու իր միտքը :

— Եւ աճազին բամբասանք ստեղ-ծեցիք գիւղին մէջ, սուտ, իրաւ···

— Մեծ ենոյն ատեն թանկագին տե-ղեկութիւններ ստացանք, աւելցուց Փուասօ:

— Այսի՞նքն···

— Ինչո՞ւ ճշմարտութիւնը գաղտնի պահուեցաւ ինծմէ··· ասանկ պզդ-տիկ գիւղի մը մէջ Րէյֆ Փէյթընի ը-րածը — չըրածը չուտով երեւան պի-տի ելլէր··· եթէ ձեր քոյրը տեսած չըլլար զայն անտառին մէջ, ուրիշ մը պիտի տեսնէր···

— Կրնայ ըլլալ··· ինչո՞ւ իմ հի-ւանդներովս կը հետաքրքրուիք···

— Հետաքրքրուած եմ միայն մէկ հիւանդով, միայն մէկ ···

— Ամէնէն վերջը եկողով, այնպէս չէ՞ ···

— Օրիորդ Րասըլը ուսումնասիրու-թեան արժանի անձ մըն է···

— Համաձա՞յն էք քրոջս եւ Տիկին Էքրոյտին հետ որ օրիորդը կասկածելի մէկը կ'երեւայ···

— Ինչպէ՞ս··· կասկածելի՞ ···

Բացատրեցի թէ ինչ ըսել կ'ուզէի:

— Իրա՞ւ այդպէս կը խորհին···

— Քոյրս չհասկցա՞ւ ձեզի, երէկ···

— Կարելի է···

— Որ եւ է պատճառ չունին այդ պէս խորհելու ···

— Կիները սքանչելի են, ըսաւ Փուասօ խօսքը ընդհանրացնելով, կեցած տեղերնին լուրեր կը հնարեն եւ հրաշքով ճիշդ են··· Հազարումէկ մանրամասնութիւն կը տեսնեն անոնք եւ բոլորովին անգիտակցաբար այդ պզտիկ բաները իրարու քով կը բերեն, իրարու վրայ կը բարդեն եւ արդիւնքը կը կոչեն նախազգացում: Ես շատ փորձուած եմ հոգեբանութեան մէջ, գիտեմ···

Փուասօն ինքն իրեն կարեւորութիւն տալու ձեւով կուրծքը ուռեցուց այնքան ծիծաղելի էր որ քիչ մնաց պիտի խնդայի: Ցետոյ շոքոլայի բաժակը չրթունքին տարաւ ու պեխերը սրբեց զգուշութեամբ:

— Շատ պիտի ուզէի իմանալ թէ դուք ինչ կը խորհիք այս ամբողջ գործին մասին, հարցուցի վերջապէս:

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Dameme, PARIS (13e)
Téléphone : Clarière 15 – 70
(ՀԵՌԱՁԱՅՆ ՀԱՄԱՐ)
Métro : TOLBIAC

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 19 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE 19 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3016

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԻՉ ՄԸՆ ԱԼ ՄԵՐ ՎՐԻՊՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Առանց դաւանանքի» խմբագրականին առթիւ (9 յունուար), դասն տրտունջներ կը յայտնէ գաւառական կեդրոնէ մը, որոցմէ հայրենակից մը:

Դաշնակցական չէ նամակագիրը, բայց կրնայ համարուիլ «բոլորովինքեան»:

Ի՞նչ կը պատմէ: Փորձենք ամփոփել.

— Ինծի պէս շատեր կան որոնք սրտանց նուիրուած են այս կամ այն հանրօգուտ գործին: Գնահատելով ձեր կուսակցութեան դերը, յաճախ դիմումներ կը կատարենք, բերանացի կամ գրաւոր, գործակցութիւն առաջարկելով կամ աջակցութիւն խնդրելով: Երբեմն կը հեգնեն, երբեմն ալ խոստումներ կուտան, բայց երբ կարգը գործի կուգայ, կը ձգձգեն կամ կը խուսափին: Կը պատահի, նաեւ, որ խաչաձեւեն. մինչդեռ մենք հեռուէն – մօտէն հետեւած ըլլալով Դաշնակցութեան տեսակէտներուն եւ գործունէութեան, գիտենք որ մեր դրած պահանջները ուղղակի կը խօսին ձեր սրտին, կը համապատասխանեն ձեր քաղաքականութեան կամ կը լրացնեն զայն: Բարեհաճեցէք բաղդատել «առանց դաւանանքի» բազմութեան գոնէ մէկ մասին ջանադրութիւնը, ձեր դաւանակիցներուն բռնած դիրքին հետ:

Անհրաժեշտ չէ մանրամասնութիւններ յիշել, մասը վէրքին վրայ դնելու համար: Ուղղակի կապուած ըլլալով առօրեայ կեանքին հետ, մենք ալ յաճախ կը հանդիպինք մատնանշուած բացառական երեւոյթներուն, այստեղ եւ ամէն տեղ:

Եւ Դաշնակցութեան ոգին իսկ, որ ամէն բանէ առաջ յեղափոխական է եւ քննական, կը պարտադրէ չանտեսել զանոնք:

Ի՞նչ կը կորսնցնենք, պարբերաբար անդրադառնալով նաեւ մեր վրիպումներուն, այս կամ այն ճակատին վրայ:

Պայման չէ պատմական շրջանի մը բոլորման սպասել, ինքնաքննադատութեան համար, երբ գիտենք թէ վրիպումներ կամ թերութիւններ կան որ կրնան դարմանուիլ անմիջապէս, նոյնիսկ մեր բարիքին համար:

Ի վերջոյ ճշմարտութիւն չէ՞ որ քիչ մը շատ կը զբաղինք ուրիշներով, անոնց գործերով ու մեղքերով, ինչպէս նաեւ պատմութեան անցած դէպքերով:

Օրուան կեանքը այնպիսի երեւոյթներ կը ներկայացնէ, որոնք լուրջ քննութեան կը կարօտին:

Միայն աւանդութեան ուժը բաւական չէ, անոնց լուծման համար: Իսկ տարագրութեան յարափոփոխ թաւալումները ամէն բանէ առաջ սրատեսութիւն եւ աշխոյժ, մեթոտիկ աշխատանք եւ լայն հորիզոն կը պահանջեն:

×

Կանգ առնելով «բոլորովինքեան» հայրենակցին տրտունջներուն վրայ, խոստովանինք թէ բոլորովին անհիմն չեն անոր մատնանշած երեւոյթները, այս կամ այն գործի առթիւ:

Կարելի էր ընդհանրացնել զանոնք, առանց կապուելու մեր գաղութին կամ որ եւ է քաղաքի:

Այսպէս, յաճախ կը պատահի որ համակիր կամ չէզոք բազմութիւններ բնազդաբար հաւատ կ'ընծայեն, վարկեր կը բանան մեզի, բայց մենք ի դերեւ կը հանենք անոնց ակնկալութիւնները, անուշադրութեամբ, ծուլութեամբ կամ թիւրիմացութեամբ:

Մեղաւորը կրնայ դաշնակցական այս կամ այն կազմը, նոյն իսկ անհատն ըլլալ, բայց յուսախաբութիւնը կ'անդրադառնայ ամբողջ կուսակցութեան վրայ: Դուրսի մարդը պարտաւոր չէ ամէն մանրամասնութիւն գիտնալու:

Ուրիշ պարագաներու մէջ, կը պատահի որ յաջողութիւն մը, յաղթանակ մը, դիրք մը չահինք, բայց կը վրիպինք զայն իր տրամաբանական վախճանին հասցնելու, անոր հետ կապուած յոյսերն արդարացնելու:

Ու վերջապէս, հարեւանցի, մակերեսային սովորամոլութեամբ կը հետեւինք զանազան շարժումներու, օրինակ՝ ընկերային – աշխատաւորական ճակատին, որ խարիսխն է Դաշնակցութեան հիմնական աշխարհահայեացքին:

Ուժերու պակա՞ս: Կրնայ ըլլալ:

Ցրուած ըլլալով անծայրածիր տարածութեանց վրայ, յաճախ յօժարութիւնը բաւական չէ, մեր արդար յաւակնութիւններն արժեցնելու համար:

Այդպիսի պարագաներու մէջ, ոչ ոք իրաւունք ունի հրաշք պահանջելու: Երբ անկարող ենք մեր ուզածն ընելու, պիտի ջանանք մեր կրցածը կատարել: Բայց կատարել, ոչ թէ հաւատիքներ տալ եւ կէս ճամբան մնալ:

Դաշնակցութիւնը ունի հիմնական առաքինութիւն մը,— կատարել տրուած խօսքը, եւ նուիրուիլ սրտանց, այս կամ այն հանրօգուտ գործին:

Հանրային կեանքի մէջ, հակադաշնակցական գիծ է «ամաթէօր»ի դիրքը:

Եւ պէտք է մերժելով մերժել «արուեստը արուեստին համար»ը, ինչպէս եւ «էսօր էգուց»ը, երբ նոյն թերութեանց համար աշխարհի կրակն ու ջուրը կը թափենք ուրիշներու գլխուն:

Եթէ հինները, յոգնած են կամ անսրբագրելի, ինչո՞վ կրնային չզմեղանալ նորերը, այստեղ եւ ամէն տեղ:

Տարրական պահանջ է որ նորը բան մը աւելցնէ իր ստացած ժառանգութեան վրայ եւ ջանայ սրբագրել ակներեւ թերութիւններ, միշտ իբրեւ ուղեցոյց ունենալով Դաշնակցութեան հիմնական դաւանանքն ու առաքինութիւնները, առանց բարեմիտ ճիգը չփոթելու զանազան կասկածելի մարդանքներու հետ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ՄԵԾ ՅԱՂԹԱՆԱԿ ՄԸ Կ'ԱՒԵՏԵՆ

6000 Հապէշներ սպաննուած եւ խուճապահար նահանջ

Իտալական հրամանատարութիւնը կը հեռագրէ թէ Կանալէ գետին վրայ (Սոմալի) մղուած ճակատամարտը վերջացաւ ռաս Տէսթայի բանակին ջախջախիչ պարտութեամբ: Իտալացիները 6000 Հապէշներու դիակները համրած են ռազմադաշտին վրայ: Միենոյն ատեն բազմաթիւ գերիներ բռնած են, ինչպէս եւ մեծաքանակ հրացան, գնդացիր եւ քանի մը թնդանօթներ գրաւած: Իտալական կորուստները աննշան կը համարուին: Հապէշական բանակը խուճապահար կը նահանջէ դէպի հիւսիս: Կ'ըսուի թէ իտալական զրահապատ ինքնաշարժները յառաջ գացած են մինչեւ 200 քիլոմեթր, հաշուելով իրենց խարիսխէն: Մանրամասնութիւններ կը պակսին: Բայց որոշ է որ ճակատամարտը շատ կատաղի եղած է, եւ թէ Հապէշները նախ ուժգին պաշտպանութիւն մը փորձելէ յետոյ, հարկադրուեր են նահանջելամբողջ ճակատին վրայ, տեսնելով որ մեծ յարձակողականի մը առջեւ կը գտնուին: Հապէշներու կորուստները մեծապէս աւելցած են նահանջի պահուն, իբրեւ հետեւանք օդանաւային ռմբակոծութեան:

Իտալական բանակը յառաջ կը խաղար երեք անջատ զօրամասերով: Կեդրոնը կազմուած էր կանոնաւոր զինուորներէ եւ սեւ չապիկաւորներէ, իսկ թեւերը՝ գլխաւորաբար բնիկ եւ անկանոն զինուորներէ: Հապէշական դիմադրութիւնը խորտակուեցաւ բուռն ճակատամարտէ մը վերջը: Իտալացիները օգտուեցան իրենց առաջին յաջողութիւններէն, հետապնդելով թշնամին մինչեւ վերջնական խորտակում:

Յաղթանակին լուրը մեծ ուրախութիւն պատճառեց Իտալիոյ մէջ: Այս յաջողութեամբ հարաւային բանակը գրաւած կ'ըլլայ ռազմագիտական զօրաւոր դիրքեր, աւելի յառաջանալու համար դէպի ներս: Հռոմի մէջ այնքան լաւատես են որ, կը կարծեն թէ Եթովպիոյ կայսրը զինադադար պիտի խնդրէ, այս ջախջախիչ յաղթանակէն յետոյ: Կանալէ Տորիայի ճակատամարտը — ինչպէս կը կոչեն — լիովին կը համապատասխանէ Զոր. Կրածիանիի մշակած յատակագծին: Շահուած յաղթանակին շնորհիւ, Իտալացիները կորած կ'ըլլան եթովպական բանակին պարենաւորման գիծը, Կարմիր ծովու կողմէն: Միւս կողմէ ճամբան բացուած կ'ըլլայ դէպի Հարրար:

** Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդի նոր նստաշրջանին առթիւ, որ կը բացուի երկուշաբթի օր, իտալական կառավարութիւնը պատուիրակութիւն մը պիտի ղրկէ Ժընեւ, նախագահութեամբ պարոն Ալոյզիի: (Նախորդ նստաշրջանին չէր ղրկած):

Այս առթիւ, իտալական կառավարութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան ուղղած է բողոքագիր մը, զանազան բարբարոսութիւններ վերագրելով Հապէշներու: Այսպէս, կը յիշէ թէ դեկտեմբեր 24ին իտալացի օդաչուօրդ մը վար ինկած ըլլալով, սարսափելի տանջանքներու ենթարկուած եւ գլխատուած է: Յետոյ, կ'ըսէ թէ Հապէշները կորած են տեղակալի մը ծննդական գործարանները և ձեռքերը դեկտեմբեր 28ին: Նոյն օրը սաստապետի մը եւ երկու զինուորներու ծննդական գործարանները կտրուած են ողջ վիճակի մէջ: Մաքալէի շրջանին մէջ 44 իտալական դիակներու 25ին առնական գործարանները կտրուած էին: Ծանուցագրին կցուած են լուսանկարներ եւ երդումով վաւերացուած վկայութիւններ:

*** Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան խորհրդականը ունկնդրութեան ընդունելով չուէտական դեսպանը, վճռապէս մերժեց Կ. Խաչի հիւանդանոցի ռմբակոծման առթիւ եղած վերագրումները: Ցաւ յայտնելով հանդերձ, խորհրդականը յայտարարեց թէ ռմբակոծութիւնը կատարուած է զինուորական նպատակներով եւ թէ պատերազմի ատեն այսպիսի փորձանքներ միշտ կրնան պատահիլ:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ Կ'ԱՆՈՒՇԵՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ

ԵԹԷ ՀՌԵՆՈՍԸ ՎԵՐԱԶԻՆՈՒԻ, ՖՐԱՆՍԱ ՊԻՏԻ ԳՈՐԾԷ

Լուրջ մտահոգութիւն կը տիրէ քաղաքական շրջանակներու մէջ, անգլեւֆրանսական զինեալ գործակցութեան եւ Գերմանիոյ բռնած դիրքին առթիւ: Պերլինի ֆրանսական դեսպանէն վերջը, անգլիական դեսպանն ալ արտաքին գործերու պաշտօնատունը գնաց, հաւաստիքներ տալու համար անգլեւֆրանսական գործակցութեան մասին: Տրուած լուսաբանութիւնները բաւական թեթեւցուցին մթնոլորտը եւ գերմանական մամուլը այժմ աւելի մեղմ լեզու կը գործածէ, բայց եւ այնպէս չեն փարատած Գերմանիոյ կասկածները, մանաւանդ հիմա որ ֆրանսական կառավարութիւնը որոշած է խորհրդարանին վաւերացման ենթարկել ֆրանքօ-խորհրդային դաշինքը:

Ֆրանսական կառավարութիւնը անհրաժեշտ համարած էր լուսաբանութիւններ հաղորդել, որովհետեւ գերմանական թերթերը գրած էին թէ Հիթլէր կրնայ օգտուիլ անգլեւֆրանսական գործակցութեան ծրագրէն, Լոքառնոյի դաշինքը դրժելու եւ Հռենոսի ապազինեալ շրջանը վերազինելու համար: Պատասխանելով այս առթիւ յայտնուած մտահոգութեան, Գերմանիոյ արտաքին նախարարը հասկցուց ֆրանսական դեսպանին թէ Գերմանիա հաւատարիմ պիտի մնայ Լոքառնոյի դաշինքին, ցորչափ հաւատարիմ կը մնան միւս պետութիւնները: Այս պատասխանը գոհացում չէ տուած Ֆրանսայի:

Դատելով Փարիզի մամուլին արտայայտութիւններէն, Ֆրանսա հասկցուցած է թէ զինեալ գործողութեան պիտի դիմէ, եթէ Գերմանիա նորէն խախտէ հաշտութեան դաշնագիրը, վերազինելով Հռենոսի շրջանը:

Լոնտոնէն պաշտօնապէս եւ վճռապէս կը հերքեն այն լուրերը թէ գերմանական դեսպանը հաւաստիքներ տուած է անգլիական կառավարութեան, Հռենոսի շրջանը չվերազինելու մասին:

— • —

ՌԸՏԵԱՐՏ ՔԻՓԼԻՆԿ, բրիտանական կայսրութեան մեծատաղանդ բանաստեղծը, մեռաւ ուրբաթ գիշեր, 12 ժամուան հոգեվարքէ մը վերջը: Եօթանասուն տարեկան էր, ծնած ըլլալով Պոմպէյի մէջ, 1865ին: Իր առաջին գործը գրած ատեն 21 տարեկան էր եւ իբրեւ հեղինակի վարձք ստացաւ 185 տոլար, բայց յետոյ շահեցաւ 100.000: Իր համբաւը շինեց հայրենասիրական քերթուած մը, «Գեղօն Արեւելքի եւ Արեւմուտքի»: Բեղնաւոր գրիչ ունէր եւ անընդհատ կ'արտադրէր 1887էն ի վեր: Բոլոր լեզուներով թարգմանուած են իր «Ջունգլի պատմութիւնները», «Քիմ»ը (վէպ), «Մարող լոյսը», «Պատմութիւն Անգլիոյ ի պէտս մանկանց» եւն.: 1907ին ստացաւ Նոպէլի գրականութեան մրցանակը: Յառաջիկային կը ներկայացնենք իր կեանքն ու գործը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

...ՄԻՋՆՈՐԴԻ ԵՒ ՊՈՉԻ ՄԱՍԻՆ

— • —

ՎէՄի ժԲ. հատորին մէջ հրատարակուած է հետեւեալ մանրավէպը, զոր Շիրվանզադէ ինքն իր բերնով կը պատմէ.—

« Շամախուց հեռանալուցս 15 տարի անցած՝ մի օր Թիֆլիսի փողոցներից մէկում, հանդիպում եմ հայրենակիցներիցս մէկին, որ մօրս բարեկամն է եղել:

— Բարով, ա տղայ,— դառնում է ինձ հայրենակիցս Շամախու բարբառով, դու Մինասի տղան չե՞ս:

— Հրամանքս, Մինասի տղան եմ, պատասխանում եմ ես նոյն բարբառով:

— Հի՞նչ ես անում խտեղ, հի՞նչ բանի ես:

— Գրում եմ:

— Միրզա՞ ես, ո՞ր դափթարխանում:

— Միրզա չեմ, գրող եմ:

Հայրենակիցս նայում է երեսիս, ժպտում հեգնաբար եւ ապա.

— Մարդ կայ որ դերձակ է, մարդ կայ որ կօշկակար է կամ նալբանդ, փափախչի: Քո սանահարի անունն ի՞նչ է:

Կամենալով հայրենակցիս շփոթեցնել, պատասխանում եմ.

— Վիպասան եմ:

— Վիպասանը հի՞նչ ա անում:

— Վիպասանը աղջկան սիրահարեցնում է տղայի վրայ, տղային աղջրկայ վրայ, յետոյ նրանց նշանում է, պսակում: Չեն հաւանում միմեանց, բաժանում է նրանց: Ուրիշի հետ պըսակում եւ այլն եւայլն:

— Եավա՛շ, եավա՛շ, կանգնիր, ընդհատում է հայրենակիցս, հասկացայ, մոզիֆուլ ես, չարանգիզի, միջնորդ: Վա՛յ քո հօր տունը չքանդուի, տղայ, էլ գործ չը կա՞ր որ գինացիր չարանգիզի դարձար: Հեռո՛ւ, հեռո՛ւ մեզանից ··· »:

Շիրվանզադէ շատ կը սիրէր պատմել այս մանրավէպը: Արդեօք շա՞տ հաճելի էր իրեն ըլլալ «մոզիֆուլ» կամ « չարանգիզի »,— չեմ գիտեր: Ճիշդ է որ այդ չեղաւ իր գործը գրականութեան թէ կեանքի մէջ: Սակայն երբ իր բարոյական կեանքի պատկերը կ'աշխատիմ բերել մեր աչքերուն առջեւ, կը տեսնենք որ Պատուի համար հեղինակը ուրի՛շ ուրի՛շ բաներու համար օր մը հարուստին ձեռքերը կը լիզէր, օր մը Մորգանի խնամիներուն փէշը կը համբուրէր, յաճախ կը շուարէր ու չէր գիտեր թէ Հ. Յ. Դաշնակցութեան աղո՞ւնը աղայ թէ համայնավարներուն կորկոտն ուտէ: Վերջ ի վերջոյ լաքէն դարձաւ Երեւանի կոմունիստներուն: Այսպիսի զիկզակներ շատ նշմարուեցան պատերազմէն վեր, ամէն ազգի մտաւորականներու մէջ: Սակայն Շիրվանզադէի պարագան քիչ մը տարբեր է բոլորէն, ··· ահա թէ ինչո՛ւ, հակառակ հայ գրողի մը ծիծաղելի առարկութիւններուն, Յուսաբեր կը գրէր թէ չի կրնար ներել:

Ըսէ՛ք, կարելի՞ էր ներել մէկու մը որ եթէ միջնորդ չեղաւ՝ զանազան դէմքերու եւ դէպքերու համար տրամադրելի ··· աղտոտ պոչ մը դարձաւ:

ԱՐԱՋ

«Ժամանակը պիտի գայ որ մենք ալ գաղթավայրեր պահանջենք»

— • —

Կուսակցական ցոյցի մը առթիւ ճառ մը խօսելով, Տոքթ. Կէօպէլս, Գերմանիոյ քարոզութեանց նախարարը, յայտարարեց թէ Գերմանիա պատեհ ժամուն կը սպասէ, իր շահերը պաշտպանելու համար: « Պիտի գայ ժամանակը երբ մենք ալ գաղթավայրեր պիտի պահանջենք: Մենք դէպի ունինք գաղթավայրերու եւ մեր պահանջները կը համապատասխանեն աշխարհի շահերուն :

Խօսելով Խ. Միութեան մասին, նախարարը բացագանչեց.— Ո՛վ որ կը դաշնակցի բոլշեւիկներուն հետ, պիտի յօշոտուի համայնավարութեան կողմէ: Ես չեմ ուզեր վիճիլ ուրիշ պետութեանց վարչաձեւերու մասին: Երբեք այնքան շատ պատերազմ չծագեցաւ որքան ժողովրդապետական վարչաձեւերու ատեն: Ամերիկան ժողովրդապետական էր երբ որ պատերազմի մտաւ »:

Տոքթ. Կէօպէլս շօշափեց նաեւ հրէական հարցը, եւ ակնարկելով ամերիկեան մամուլի մեղադրանքներուն, ըսաւ.— « Աւելի լաւ կ'ըլլայ որ Ամերիկացիները հսկեն որպէսզի իրենց աւազակները մանուկներ չառեւանգեն եւ երկրէն չփախցնեն ազգային հերոս մը: Գերմանիա այդքան վար իջած չէ»:

Ու վերջապէս, խօսելով պարենաւորման դժուարութեանց վրայ, նախարարը շեշտեց.— «Մենք կարագի պէտք չունինք մեր երկիրը պաշտպանելու համար, այլ բանակի մը»:

ՍԹԱՎԻՑՔԻԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

— • —

20 ամբաստանեալներէն 9ը դատապարտուեցան

Ուրբաթ օր վերջացաւ Սթավիցքիի խարդախութեանց դատավարութիւնը, որ կը շարունակուէր երկուքուկէս ամիսէ ի վեր: Ատեանի երդուեալները իրենց վճիռը հաղորդեցին 24 ժամուան խորհրդակցութենէ մը վերջ պատասխանելով 1956 հարցումներուն: Յետոյ տեղի ունեցաւ ատեանին վերջին նիստը: Ոստիկանութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առած էր: Թէեւ Ալեքսանդր Սթավիցքի մեռած է, բայց ըստ օրինի ան ալ ամբաստանեալ կը համարուէր եւ դատապարտուեցաւ իբրեւ խարդախ: Ահաւասիկ տրուած վճիռները.—

1.— Կասթօն Պոնօռ, երեսփոխան Փարիզի, դատապարտուեցաւ մէկ տարի բանտարկութեան եւ 100 ֆրանք տուգանքի, իբրեւ «գողցուած ապրանքներ ստացող »: Վճռին գործադրութիւնը յետաձգուած է:

2.— Նախկին Զօր. Պառնի տը Ֆուսթու դատապարտուեցաւ երկու տարի բանտարկութեան եւ 100 ֆրանք տուգանքի, իբրեւ կեղծարար վաւերագիրներու :

3.— Անրի Հայօթ դատապարտուեցաւ 7 տարի խցարգելութեան եւ 100 ֆրանք տուգանքի, իբրեւ գողցուած ապրանք ընդունող :

4.— Ժոզէֆ Կառա, Պայոնի երեսփոխան - քաղաքապետը, դատապարտուեցաւ երկու տարի բանտարկութեան եւ 100 ֆրանք տուգանքի, իբրեւ մեղսակից գրաւի դրուած ապրանքներու խարդախութեան եւ իբրեւ կեղծարար վաւերաթուղթերու :

5.— Անրի Քոհէն, Պայոնի քաղաքապետական դրամատան աւանդներու գնահատիչը, դատապարտուեցաւ հինգ տարի խցարգելութեան եւ 100 ֆրանք տուգանքի, իբրեւ գողցուած ապրանքներ ընդունող :

6.— Ռաուլ Տէպրօս, Օրլէանի քաղաքապետական դրամատան (գրաւատան) նախկին տնօրէնը, դատապարտուեցաւ հինգ տարի խցարգելութեան եւ 100 ֆրանք տուգանքի, իբրեւ կեղծարար վաւերաթուղթերու եւ իբրեւ գողցուած ապրանքներ ընդունող :

7.— Ժոռժ Հաթօ դատապարտուեցաւ երկու տարի բանտարկութեան եւ 100 ֆրանք տուգանքի, իբրեւ կեղծարար վաւերաթուղթերու:

8.— Փոլ Կէպէն, նախկին տնօրէն ապահովագրական ընկերութեանց, դատապարտուեցաւ երկու տարի բանտարկութեան, իբրեւ մեղսակից կեղծարարութեանց եւ խարդախութեանց :

(Շար. ը կարդալ Գ. էջ)

Ընկ. պատմաբանն այն է, որ հեղինակը ոչ միայն չի ներկայացնում Վարդապետի ամբողջ կերպարը, այլև ստեղծում է նրա մասին սխալ պատկերացում։

Ընկ. Ա. Ղ. — Ես կարծում եմ, որ հեղինակը ճիշտ է ներկայացրել Վարդապետի կերպարը։ Վարդապետը ազգային գործիչ էր, նա ազգի համար ամեն ինչ արեց, ինչ որ կարող էր անել։ Նա ազգի համար ոչ միայն ապրեց, այլև մեռավ։ Ես կարծում եմ, որ հեղինակը ճիշտ է ներկայացրել Վարդապետի կերպարը։

Ընկ. Ա. Ա. — Ես կարծում եմ, որ հեղինակը ճիշտ է ներկայացրել Վարդապետի կերպարը։ Վարդապետը ազգային գործիչ էր, նա ազգի համար ամեն ինչ արեց, ինչ որ կարող էր անել։ Նա ազգի համար ոչ միայն ապրեց, այլև մեռավ։ Ես կարծում եմ, որ հեղինակը ճիշտ է ներկայացրել Վարդապետի կերպարը։

—

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԻՆՉՊԵՍ ՄԵՌԱՎ ՀՈՐԱՔՐՈՋԸ

Ա.

Ես ծնվել եմ Ղարաբաղի Ջրաբերդ գավառի Ծաղկավանք գյուղում 1910 թվին։ Հայրս՝ Մարգար Սարգսյանը, ինչպես և մյուս գյուղացիները, զբաղվում էր երկրագործությամբ և անասնապահությամբ։ Մայրս՝ Մարիամ Ավետիսյանը, տնային գործերից բացի, օգնում էր ամուսնուն դաշտային աշխատանքներում։ Ես նրանց միակ զավակն էի։

Ծաղկավանքը գեղատեսիլ գյուղ էր։ Շրջապատված էր անտառներով, ամռանը հոսում էին մեղմ սառնորակ աղբյուրներ, ձմռանը ամբողջ գյուղը ծածկվում էր սպիտակ ձյունով։ Գյուղի մեջտեղով անցնում էր Ջրաբերդ–Շուշի մայրուղին, որի երկայնքով ձգվում էին գյուղի տները։ Գյուղում կար մի փոքրիկ դպրոց, որտեղ սովորում էին մոտ 60 աշակերտ։ Ես ևս ընդունվեցի այդ դպրոցի առաջին դասարանը։

Հիշում եմ, որ ուսման առաջին տարիներին ինձ համար ամենադժվարը ռուսերենն էր։ Ուսուցիչը՝ Ալեքսանդր Իվանովիչ Կոզլովը, ռուս էր և շատ խիստ։ Նա ասում էր, որ առանց ռուսերենի չենք կարող լավ հայ մարդիկ դառնալ։ Ես ատում էի այդ լեզուն, բայց հիմա գիտեմ, որ նա իրավացի էր։

Մանկությունս անցավ հոգսերի ստվերի տակ։ Հայրս հաճախ հիվանդանում էր, և ես վաղ տարիքից սկսեցի օգնել նրան։ Տասը տարեկանից արդեն գիտեի, թե ինչպես պետք է հնձել մանգաղով, ինչպես կապել հնձվորը, ինչպես հավաքել խոտը։ Ձմռանը ես էի կերակրում կովերը, ջուր տանում աղբյուրից, փայտ կրում անտառից։

Մայրս հյուսնություն գիտեր։ Նա հյուսում էր զամբյուղներ, մաղեր, տոպրակներ։ Ես սովորեցի նրանից հյուսել պարզ զամբյուղներ, և դրանք մենք տանում էինք շուկա՝ Շուշի, վաճառելու։ Շուկան մեզ համար մեծ տոն էր։ Այնտեղ հանդիպում էինք հարևան գյուղերի մարդկանց, լսում նորություններ, գնում էինք աղ, շաքար, կտոր։

Հայրս ինձ շատ էր սիրում, բայց միշտ ասում էր՝ «Մարո, դու պետք է գրագետ դառնաս, որ մարդ չդառնաս»։ Եվ ես ջանասիրաբար սովորում էի։ Ուսուցիչը գովում էր իմ ընթերցանությունը, և ես ուրախանում էի, որ հայրս հպարտ է ինձանով։

Մանկության ամենաերջանիկ օրերը Զատիկն էր։ Այդ օրերին գյուղում հավաքվում էին բոլոր հարևանները, և մեծ խնջույք էր սկսվում։ Կանայք ներկում էին ձվեր, մենք խաղում էինք ձվախաղ։ Ես միշտ հաղթում էի, որովհետև ձվերս ամենամեծն էին։ Հայրս ինձ ասում էր՝ «Տեսնո՞ւմ ես, որ ուժ ունես, բայց չես ծեծկռտում»։ Ես հպարտանում էի այդ խոսքերով։

Ամռանը մենք ամբողջ օրերը անտառում էինք անցկացնում։ Հավաքում էինք հատապտուղներ, սունկ, ընկույզ։ Մայրս ինձ սովորեցրեց ճանաչել բուսական դեղամիջոցները։ Ասում էր՝ «Մարո, եթե մարդ գիտի, թե ինչ խոտ ինչ հիվանդության է օգնում, նա միշտ հաց կունենա»։ Այդ խոսքերը ես հիշում եմ մինչև այսօր։

Ես սիրում էի նաև ձկնորսությունը։ Գյուղի ներքևով հոսում էր փոքրիկ գետակ, որտեղ կային կողակներ և ծածանիկներ։ Ես պատրաստում էի ձողից և թելից պարզ կարթ և ժամերով նստում ափին։ Հաճախ տուն էի բերում մի քանի ձուկ, և մայրս տապակում էր դրանք։ Դա ինձ համար մեծ տոն էր։

Ինչպես ասացի, մանկությունս անցավ հոգսերի ստվերի տակ։ Հայրս հաճախ հիվանդանում էր, և ես վաղ տարիքից սկսեցի օգնել նրան։ Տասը տարեկանից արդեն գիտեի, թե ինչպես պետք է հնձել մանգաղով, ինչպես կապել հնձվորը, ինչպես հավաքել խոտը։ Ձմռանը ես էի կերակրում կովերը, ջուր տանում աղբյուրից, փայտ կրում անտառից։

Մայրս հյուսնություն գիտեր։ Նա հյուսում էր զամբյուղներ, մաղեր, տոպրակներ։ Ես սովորեցր

9.— Օքթավ Թիսիէ, Պայռնի քաղաքապետական դրամատան տնօրէնը, եօթը տարի տաժանակիր աշխատանքի եւ 100 ֆրանք տուգանքի, իբրեւ վեղծարար վաւերաթուղթերու եւ իբրեւ գողցուած ապրանք ստացող:

Բացի այս վերջինէն, դատարանը նկատի առաւ մեղմացուցիչ պարագաները՝ միւս ամբաստանեալներուն համար:

Իսկ աղատ արձակուեցան Տիկին Արլէթ Սթավիցքի, «Լա Վոլոնթէ» թերթին խմբագիրը՝ Տիւպառի, Ծանօթ ազգայնական լրագրող Քամիլ Էմառ, հրապարակագիր Փօլ Լէվի, Սթավիցքիի գործակալներէն Ռոմանեսիօ, փաստաբաններ Կիպու - Ռիպօ եւ Կօլիէ եւայլն, ընդամէնը 11 հոգի:

Դատապարտեալներէն անոնք որ ներշխաւորութեամբ ազատ արձակուած չէին, անմիջապէս հանուեցան բանտէն, ուր ոմանք մնացած էին մինչեւ երկու տարի: Տիկին Սթավիցքի լացաւ, երբ իր պաշտպան վաստաբանը, հռչակաւոր Մօրօ Ժիաֆէռին հաղորդեց անպարտութեան լուրը, լայց չուտով դառաւ ինքզինքը: Իսկ միւս անպարտները փղձկելով համբուրուեցան իրենց փաստաբաններուն հետ:

Ողբալի էր դատապարտեալներուն վիճակը: Կառա բացագանչեց — «Ես կեղծարա՞ր, ի՛նչ խայտառակութիւն»: Նախկին զօրավար Պառտի, որ Պուլ կարիոյ մէջ ալ անցեալ մը ունեցած է, աղաղակեց — «Ի՛նչ կինս»: Փօլ Կէպէն հառաչեց յուսահատօրէն. «Ինծի ուրիշ բան չի մնար բայց եթէ անձնասպան ըլլալ»: Ռոմանեսինօ, որուն հարցաքննութիւնը գուարճալի տեսարաններ պարզած էր, սկսաւ կըտորներ արտասանել... Շէյքսփիրէն, երբ խմացաւ որ անպարտ է:

Տիկին Սթավիցքի յայտարարեց թէ խելքը գլուխը պիտի ժողվէ եւ գործ պիտի փնտռէ, ինքզինքը մոռացութեան տալով եւ ի հարկին արտասահման քաշուելով: Այս առթիւ պատմեց թէ ամէն օր զարմանազան առաջարկներ կ'ընդունի: Օրինակ, առաջարկեր են կապելայլ մը վարիչի պաշտօնը: «Իմ մելամաղձիկ դէմքս տասը վայրկեանէն պիտի փախցնէ յանախորդները» ...:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Պ. Էռիօ վերջնապէս որոշեց քաշուիլ ոչ միայն գահլիճէն, այլ եւ արմատական կուսակցութեան նախագահութեան թեկնածութենէն: Հաւանական չէ որ մնան միւս վեց նախարարները: Կուսակցութեան երեսփոխաններուն մեծամասնութիւնը բողոքին ալ հրաժարումը պահանջած է: Ուրեմն գահլիճը կը գտնուի նոր եւ աւելի սուր տագնապի մը առջեւ, Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովէն անմիջապէս վերջը:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ծանրապէս հիւանդացած ըլլալով, բժիշկները անարին վերեւ կը հսկեն գիշեր ցերեկ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ վճռակին բարւոքման համար, պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ ներքին նախարարին, նախագահութեամբ Պ. Փօլ Փէռէնի: Պառուէրակութեան մէջ կը գտնուէր Տիկ-Մակըլէն Փազ, յանուն Օսար Տարագիրներու պաշտպանութեան կոմիտէին: (Ընթերցողները կը յիշեն իր վերջին սրտցաւ գրութիւնը, թարգմանուած «Ցառա-Ջ»ի մէջ):

ԻՐԱԻԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆի դասադուլին առթիւ, ծանր խռովութիւններ պատահեցան ուրբաթ օր եւ երէկ: Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան: Վիրաւորներն ալ կարեւոր թիւ մը կը կազմեն: Գառաոական համալսարաններու ուսանողներուն մէկ մասն ալ միացաւ դասադուլին, իբրեւ համերաշխութեան ցոյց:

ՆՈՑԵՄԲԵՐ 24էն ի վեր կորսուած համարուէչ վերջ, ողջ առողջ գտնուեցան երկու ամերիկացի խուզարկուներ, հարաւային բեւեռի սառոյցներուն վրայ: (16.000 քիլոմեթր հեռու):

ԱՌԱՋԻՆ ՁԱՒՐ խօսեցաւ Անգլիոյ արտաքին գործերու նոր նախարարը, Պ. Իրըն, չատ զգոյշ եւ չերմասէր պաշտպանելով հաւաքական ապահովութեան սկզբունքը, «պայմանաւ որ միւս պետութիւններն ալ համախոհ հուրդ գործեն»:

Հրապարակային քանախօսութիւն

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

15 փետր. շաբաթ երեկոյ, 3րդ Թաղապետարանի սրահին մէջ

Կը խօսի Ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Երեկոյթ-պարահանդէս

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ՇԱՒԻԼԻ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

19 յունուար, կիրակի ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր

Rue Carnot (Շավիլի մէն լազար կայարանին կողմը) սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Կը նուագէ ԵՓՐԱՏ նուագախումբը

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցի ընկ. Թորոսեան:

Նուագ եւ պար *Աժան պիւֆէ*

Մուտք՝ 5 ֆրանք

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

Վրացի բանաստեղծ Վաժա Փշավելայի մահուան 20րդ տարեդարձին առթիւ, այսօր կէսօրէ վերջ ժամը 5ին Musée Socialի մէջ, 5 rue Las Cases (մէթրօ Solferino), տեղի կ'ունենայ գրական երեկոյ:

Կը խօսին՝ կվազավա եւ պերիձէ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. կ. խաչի պանեզօ գաշանի մասնաճիւղը շնորհակալութիւն կը յայտնէ Պ. Սահակ Յովհաննէսեանի, որ մանուկներու օրուան առթիւ կազմակերպած էր մասնաճիւղիս գեղարուեստական բաժինը:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՁԱՄԱՐ

—•—

Ջրանասկան Ազգ. վճռակամանուխնէն բախտաւորուած հայրենակիցներէ յանձնախումբս շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ գումարները.—

Պ. Պ. վ. Մ.ի կողմէ 400 ֆր., Ց. Տ.ի կողմէ 200 ֆր., Ց. Գ.ի կողմէ 100 ֆր., Մ. Մ.ի կողմէ 100 ֆր., փոխանցումով՝ Պ. Ե. Օգանեսեանի կողմէ զանազաններէ հաւաքուած 55 ֆր., Պ. Ի. Տէօվլէթեանի կողմէ զանազաններէ հաւաքուած 30 ֆր., Պ. Ա. Տէօվլէթեանի կողմէ զանազաններէ հաւաքուած 150 ֆր., Պ. Ն. Չթագեանի կողմէ Քլիշեանճուրի օրջանեն հաւաքուած 150 ֆր., Հ. Մ. Ը. Մ.ի սմառեցնելու համար տանակու բնեն մնացեալ հաշիւ 43,50

Գումար 1228,50

Նախորդ գումար 10030,55

Ընդհ. գումար 11,259,05

Imprimerie A. DER (ARDIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN

Խիստ շահաւոր

Սիրուած ըլլալով մեկնիլ հոգբոյս մօտ (Արժանթին), ծախու է կօշկակարի խանութս, դիւրամատչելի պայմաններով: Ունիմ կօշիկի նորոգութեան եւ չափու վրայ ապսպրանք տուող պատրաստ յաճախորդներ:

Մանրամասնութեանց համար դիմել 11 rue Rodier, *Փարիզ (9).*

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՑԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
CinémaREXY
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

Bureau & Dépôt
75 Ave. Niel. Paris XVII.
Tél. Carnot: 91-46.

ՕՐԻՈՐԴ Վ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Աշակերտուհի Քոնսերվատուարի ուսուցչ վրօֆ. Marcel Ciampi, *վկայուած* Ecole Normale de Musique*է, վերկանած է իր դաշնակի դասընթացքները զոհացուցիչ պայմաններով:*

Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ,
56, Rue Lafayette, *Paris.*

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ԱՄԷՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՄՕՏ

"ՄԵԼՔՈՆ"

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐԸ

ՐԱՀԱԹ - ԼՕՔՈՒՄ իր զանազան տեսակներով, ԹԱՒԻՆ - ՀԵՎՎԱ (կազինով, շոքոլայով եւ վանիլայով), ԲԻՇՄԱՆԻ - ՀԷՎՎԱ (cheveux d'ange), *ԲԵՐԿԱՄՈԹ եւ ԱՔԻԹԷ շաքարներ, ԲԱՔԼԱՎԱ, ՔԱՏԱՅԻՖ եւայլն. ինչպէս նաեւ իր գործարանին մէջ պատրաստուած առաջնակարգ ԹԱՒԻՆ:*

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
4, Rue des Pavillons - Paris (20)
Tél. MEN. 50-47 **Métro: Place de Fêtes.**

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

ԼՈՒՏԵՐ ՖԷՆԷՐՃԵԱՆ

24, Av. de la P rte d'Italie, մէթրօ Փորթ ս'Իթալի

Կ'ըսատանձնենք էլեքթրական, գազի, ջուրի գետեղման աշխատանքներ չափաւոր գիներով:

Կը չիներնք լուսաւոր եւ պարզ գեղեցիկ նշանատախտակներ: Եկէք տեսնելու մեր նմոյշները գաղափար կազմելու մեր գիներու ժամանութեան մասին:

CAVE

ԹՆԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,
ԵՒ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԴ ԿԱՐԴԱՑՈՒԹԻՒՆ

կը հայթայթենք՝ նշանառութ, հարսնիքի կնունքի, հանդէսներու եւ տօնակատարութեանց համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ ըմպելիներ (apéritifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ):

Հեռաձայնեցէք *ՔԼՕԼԷԲԱՆ*, **Charlebourg 20 69** եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի դրկուին ձեր ապսպրանքը, մեծաքանակի գինով եւ չսպառածները ետ առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ **KEULEYAN**
85, Rue des Chambards.
Bois-Colombes, (Seine).

ՎԱՐԶՈՒԻ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

Halle Chopinի ՄԷՋ, **20, rue Singer**

ԵՒ **9, rue Lekain**, ՓԱՐԻԶ (16) ՄԷԹՐՕ **Passy**.

Հալ Շոփէնի մէջ վարձու են՝ գաղթային արտադրութիւններ 2 ձկնավաճառի, 1 միսրշան քուչէօրի, 1 ծաղկավաճառի, գորգի, հոտեղէնի, 1 փայտի եւ ածուխի եւ մէկ վիճակահանութեան տոմսեր ծախելու խանութներ: Աճապարեցէք օգտուիլ առիթէն:

Մանրամասնութեանց դիմել տեղւոյն վրայ՝
Պ. **Sarian**ի, **9. Rue Lekain. Paris.**

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(16 ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
Procédure Générale.
159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՄՕՆՄԱՐՏՐԻ ՀԱՅԵՐՈՒԻ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՃԱՐԱՆ (ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ)

10, Rue Saulnier, ՄԷԹՐՕ **Cadet**ի ԴԻՄԱՑ

Խնամուած եւ թարմ ճաշեր սովորական գիներով: Ճաշերը կը պատրաստէ Տէր եւ Տիկին ՂԵՒՈՆԴ ԶԱՓԱՐԵԱՆ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ **Հեռաձայն Danton : 52 - 73**

Արեւելեան Եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

Արեւելեան Մեծ Ճաշարան "ԱԹԼՆԷ"

13 Rue Serpente, *Մէթրօ* **St. Michel**

Անհնօրհայ խնդումէ խուսափելու համար, մեր բազմաթիւ յաճախորդներու հանգստութեան ու ապահարկութեան արագացման համար, **Quartier Latin**ի *Արեւելեան մեծագոյն Ճաշարանը ԱԹԼՆԷ աւելի ընդարձակած է իր Ճաշարանը՝ յարակից սրահներու կցումով:*

Այսօր կը կատարուի նոր սրահին բացումը:

Արեւելեան եւ Եւրոպական համեղ կերակուրներ, անուշեղէններ եւ ընտիր խմիչներ: Մատչելի սրահ՝ ինքնոյքի համար:

Մասնաւոր սրահ՝ հնգոյքի համար:

Մաքուր սպասարկութիւն եւ չափաւոր գին:

ԱՐՈՒԱՍ ԽՆԱՄԱՏԵԼԻՆ

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՖՈՒՌԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝12ը 125 ֆրանք:

Carte d'identitéի նկարներ՝ 12 հատ 10 ֆր., 6 հատ 7 ֆր:

ՏԱՐՕՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻԻՆ

Confection POUR DAMES et Bonneterie.

2 Rue St. PHILIPPE (Angle 115, Rue d'Aboukir).
PARIS (2). Tél. CENTRAL: 20-86.

Մեծաքանակ վաճառում ամէն եղանակի կնոջական հագուստեղէնեներու, ՐՈՊ, ՇԸՄԻԶԻԷ, ԺԻԲ, ԺԱՔԷԹ, ԱՆՍԱՄՊԼԸ, ԹՐՈՒԱՔԱՌ, ՓՈՒԼՕՎԵՐ (կնոջ, այրերու եւ տղոց համար), էառէ եւն.: Վերոյիշեալ ապրանքները մեր իսկ *արտադրութիւնն ըլլալով*, ուրախ ենք մեր հայրենակից առեւտրականներուն տալու միջոցներ — ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆ ԵՒ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ — որ կարենան յաջողութեամբ պայքարիլ իրենց մրցակիցներուն հետ:

Խնդրանքի վրայ, գաւառի հայրենակիցներուն կը դրկուի ԳԻՆԵՐՈՒ ՑԱՆԿ ինչպէս նաեւ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ:

Փորձի համար ուղուած նմոյշները կարելի է վերադարձնել յանձնումէն մինչեւ 10 օր յետոյ:

Շնորհիւ լաւ կազմակերպութեան, ապսպրանքներու *արագ եւ խղճամիտ* առաքումը ապահովուած է:

Ամէն յաճախորդ, երեք ամիսը անգամ մը կը ստանայ նորութիւններու մանրամասն ցանկը իրենց վերջին գիներով:

Փորձեցէք անգամ մը աշխատիլ մեզ հետ: **Վստահ ենք** որ մեր ուղղամիտ գործունէութեամբ, պիտի յաջողինք ձեր անունը արձանագրել իբր տեւական յաճախորդ:

Մի՛ մոռնար այցելել
Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամագործ - ոսկերիչ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆի
(Maison E. CHARLES) Հիմնուած 1869
29, Rue MATHIS — Métro CRIMÉE
Tél. NORD 56 - 97 — 09. AJ., AV., CP., 52, 50)71

Կը գտնուին ամէն քսակի վաստկելի, *գրպանի, թեւի, շըմիռնէի, պատի* եւ *գարդուցիչ ժամացոյցներ, գոհարեղէններ* եւ *տնական սպասներ, 100*ին *10*էն մինչեւ *20* իրական գեղ եւ *նոր Տարւոյ առիթի սիրուն նուէրներ:*

Խղճամիտ *նորոգութիւն ժամացոյցներու:* Չափաւոր գիներով *նորոգութիւն, շինութիւն* եւ *փոփոխութիւն գոհարեղէններու:*

Կը գնենք ըլաթին, ոսկի, արծաթ եւ *թանկագին քարեր:*

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

Կիրակի օրերըեւս բացէ վաճառատուներ:

ՃԱՇԱՐԱՆ YAR ՃԱՆ Ջ'ԷԼԻՋԷԻ ՄԷՋ

Բացուած է ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ մեծ ճաշարան ՇԱՆ Ջ'ԷԼԻՋԷԻ մօտ

ՄԷԹՐՕ՝ ՄԱՐՊԷՕՖ

4, Rue Robert Estienne. (29, Rue Marbeuf ի անկիւնը)

ՏՆՕՐԷՆ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՀԱՃԵԼԻ եւ ՄՏԵՐՄԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ռուսական եւ Արեւելեան համեղ կերակուրներ. *չիւ քէպապ, լիւլէ քէպապ, տօլմա* եւայլն., ինչպէս նաեւ ըմպելիք օղի, վոտկա եւ զանազան խմիչներ, տրամադրելի սրահ հաւկերոյթի, նշանտուքի եւ հարսնիքի, պայմանագրելի նախօրօք:

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԱՒ ԿԱՇԻՆ ՄԻԱՅՆ ԿԸ ԲԵՐԷ ԼԱՒ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ

Ձեր արհեստին մէջ յաջողիլ,
Ձեր յաճախորդներուն թիւը աւելցնել օրէ օր,
Ձեր chiffres d'affaires կրկնապատկել,
Դիմեցէք՝

TANNERIE DE LA DEULE

9, Rue Charlot, Paris. Métro: République.
Tél.: ARChive 05-86

ՇԱՍՏԱՒՈՒԹԵԱՆ ՏՈՀՐԷՆՆ Է

Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՕՆԵԱՆ

որ ձեզի պիտի տայ, չափաւոր գինով, լաւ կաշի, Marque H. S. Tannage lent chêne որ պատրաստուած է մեծ խնամքով:

Գաւառի կօշկակարներուն նմոյշ կը դրկուի *Contre remboursement*ով:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԽՐԹԽԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MARDI 21 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3017 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԼԵԿՈԾ ՖՐԱՆՍԱՆ

Օրուան դէպքերը անգամ մը եւս կ'ապացուցանեն թէ համբուած են Լավալի դահլիճին օրերը:

Վկայ՝ արմատական կուսակցութեան գործադիր կոմիտէին որոշումը, որով եա կը կանչուին եօթը արմատական նախարարները, եւ բացարձակ անվստահութիւն կը յայտնուի դահլիճին, թէ ներքին եւ թէ արտաքին քաղաքականութեան առթիւ:

Սովորական երեւոյթ մը, չէ, նաեւ, Պ. Էռիոյի հրաժարումը, թէ նախարարութենէ եւ թէ կուսակցութեան նախագահութենէն:

Վարպետ ռազմավար եւ մասնագէտ միջին ճամբաներու, Լիոնի քաղաքապետը, որ մինչեւ հիմա յաջողած էր գործակցութիւն մը հաստատել կառավարութեան եւ իր կուսակցութեան միջեւ, այլ եւս յուսահատած կ'երեւայ: Իր վերջին փորձն եղաւ յետաձգել տագնապը, որպէսզի Ֆրանսա կարենայ մասնակցիլ Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովին:

Այդ ռազմավարութեան շնորհիւ էր որ չգործադրուեցաւ կուսակցական կարգապահութեան կանոնը, գրեթէ ազատ ձգուեցան 159 արմատական երեսփոխանները, եւ դահլիճը փրկուեցաւ 64 ձայնի մեծամասնութեամբ (16 յունուար):

Այժմ հրաշք մը միայն կրնայ փրկել դահլիճը:

Անշուշտ այս կացութեան գլխաւոր շարժառիթներէն մէկն ալ նոր ընտրութեանց խնդիրն է:

Ընտրութեանց թուականը որոշուած չէ տակաւին, բայց Փարիզի պատերը արդէն զարդարուած են շնորհալից յայտարարութիւններով, պատկերազարդ կոչերով ու կանչերով:

Դուք այնտեղ կը կարդաք աւետարեր հաւատքները երկու գլխաւոր հոսանքներուն, աջ եւ ձախ, ինչպէս եւ փոխադարձ մեղադրանքներ:

Պատկերազարդ յայտարարութեան մը մէջ, «Ժողովրդական ճակատ»ը կը ներկայացնեն իբրեւ վարձկանը Մոսկուայի: Ճակատին ղեկավարները կը խօսին ու կը գործեն համաձայն Մոսկուայի հրահանգներուն, իրենց ոտքերուն եւ ձեռքերուն կապուած չուաններով:

Անդին, ուրիշ յայտարարութիւններ բոլոր չարիքներուն պատասխանատու կը հռչակեն ազգայնական ճակատը, իր Հրեղէն Խաչերով, Երիտասարդ Հայրենասէրներով, Ֆաշական գործունէութեամբ եւ մարտական կազմակերպութիւններով:

Մէկ խօսքով, ընդհանուր զօրաշարժ եւ մարտակոչ:

Արքայականներն անգամ լարած են իրենց ուժերը, եւ ոչ միայն թռուցիկներ կը ցրուեն, այլ եւ գրքոյկներ եւ յաւելուածներ կը հրատարակեն, աւետարեր ազդանշանով մը,— «Ահաւասիկ Թագաւորը»: Այս առթիւ յուսանկարները՝ գահաժառանգին եւ արքունիքին ...

«Ժողովրդական ճակատ»ը (ձախ) արդէն իսկ վճռած է դահլիճին ճակատագիրը: Մասնաւորապէս «Փօփիւլէր»ն ու «Իւմանիթէ»ն օրերէ ի վեր մէկ ազդանշան կը հնչեցնեն, չորս կամ վեց սիւնակի վրայ,— «Դո՛ւրս, ճամբեցէ՛ք, վռնտեցէք Լավալը»:

Կրակին վրայ իւղ լեցուց արմատականներուն խորհրդաժողովը, նոր նախագահին ընտրութեամբ եւ այս առթիւ խօսուած ճառերով:

Եթէ Պ. Էռիօ երկդիմի խօսքեր արտասանեց, շատ աւելի բացորոշ արտայայտուեցաւ Պ. Տալատիէ, կուսակցութեան նոր նախագահը, զոր աջերը կը կոչեն «մարդասպան», «հրացան արձակող», ակնարկելով 1934 փետր. 6ի դէպքերուն:

Պ. Տալատիէ չծածկեց իր համակրանքը, «Ժողովրդական ճակատ»ի քաղաքականութեան մասին.

— «Ընտրական պայքարին մէջ, ժողովրդական ճակատին իւրաքանչիւր կուսակցութիւնը կռիւի պիտի երթայ իր դրօշով: Այդ պիտի ըլլայ միացեալ գրոհը փաշականութեան դէմ: Ա՛հ, եթէ ստեղծուած չըլլար ժողովրդական ճակատը յուլիսի արեւուն տակ, այսօր ո՞ւր պիտի մնար հանրապետութիւնը: Մենք դէպի կռիւ պիտի երթանք միացեալ ուժերով, յանուն ազատութեան եւ խաղաղութեան»:

Դատելով ժողովներու մէջ եղած յայտարարութիւններէն եւ թերթերու հրատարակութիւններէն, արմատականներն ալ չեն հաւատար Պ. Լավալի անկեղծութեան, թէեւ օրէնքի կարգ անցան մարտական կամ խռովարար խմբակցութեանց լուծման պահանջները:

Իրենց քուէարկած բանաձեւն ալ այդ կ'ապացուցանէ:

Իսկ ընկերվարական եւ համայնավար հոսանքները ամէնէն ծանր մեղադրանքները կ'ուղղեն վարչապետին:

Համայնավար պաշտօնաթերթը մասնաւորապէս շեշտելով փաշական վտանգը, դիտել կու տայ թէ՝ մարտական խմբակցութեանց լուծման պաշտօնական հրամանագրէն վերջն ալ, գնդ. տը լա Ռոք եւ միւսները կը սպառնան 200,000 հոգի թափել փողոց, նախարարական տագնապի մը պահուն:

Թերեւս չափազանցութիւն չէ ըսել թէ՝ իր վերջին տարիներու քրոնիկ տագնապներուն ամէնէն ծանր շրջանը կ'ապրի հանրապետական Ֆրանսան:

Եւ տագնապը միայն ներքին չէ, այլ եւ արտաքին: Ու միայն քաղաքական չէ, այլ եւ նիւթական:

Կատարեալ քաոսի մը տպաւորութիւնը կը գործեն այս առթիւ եղած մեղադրանքները, աջէն թէ ձախէն:

Ի՛նչ խօսք որ այս ընդհանուր ալեկոծութիւնը ծանրապէս կ'ազդէ Ֆրանսայի տնտեսական կեանքին վրայ, խորացնելով անվստահութիւնը, ներսէն թէ դուրսէն:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՏ ԿԸ ԿԱՆՉԵՆ ԻՐԵՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ

Դահլիճը պիտի հրաժարի Լավալի վերադարձէն վերջ

Պ. ՏԱԼԱՏԻԷ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Արմատական կուսակցութեան համագումարը, որուն կը մասնակցին 1800 պատուիրակներ, ինչպէս եւ ծերակուտականներ եւ երեսփոխաններ, ծանրակշիռ որոշումներ տուաւ կիրակի օր: Գլխաւոր բանաձեւը անվստահութիւն յայտնելով Լավալի դահլիճին, թէ ներքին եւ թէ արտաքին քաղաքականութեան, կը վաւերացնէ արմատական նախարարներուն հրաժարումը եւ կը հրամայէ 159 արմատական երեսփոխաններուն հաւաքաբար դէմ քուէարկել, երեսփ. ժողովի յառաջիկայ նիստին մէջ: Հաւանական է որ այս քուէարկութեան պէտք չմնայ, որովհետեւ Պ. Լավալ որոշած է դահլիճին հաւաքական հրաժարականը ներկայացնել, Ժընեւէն վերադառնալէ անմիջապէս վերջը, չորեքշաբթի կամ հինգշաբթի:

Համագումարը փոթորկալից նիստ մը ունեցաւ, իբրեւ հետեւանք ներքին հակամարտութեանց: Պ. Էռիօ վճռապէս մերժած ըլլալով իր թեկնածութիւնը, կուսակցութեան նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Տալատիէ, նախկին վարչապետը, որուն օրով պատահեցան 1934 փետրուար 6ի դէպքերը: Ուրեմն, կուսակցութիւնը յառաջիկայ ընտրական պայքարին պիտի մասնակցի առաջնորդութեամբ ձախակողմեան ղեկավարի մը: Արդէն առնէ մը ի վեր կուսակցութեան արմատական թեւը կը վարէ Պ. Տալատիէ, որ ջերմ կուսակից է «Ժողովրդական Ճակատ»ին (արմատականներ, ընկերվարականներ եւ համայնավարներ): Այս ճակատը կ'ուզէ միասնաբար կռուիլ յառաջիկայ ընտրութեանց մէջ, «հանրապետութիւնը պաշտպանելու համար Ֆաշական եւ արքայական յարձակումներու դէմ»: Ուրիշ կարեւոր տարբերութիւն մըն ալ այն է որ, Պ. Տալատիէ կուսակից է Ֆրանքօ-Ռուսական մերձեցման — ինչպէս Պ. Լավալ — մինչդեռ Պ. Էռիօ ամէնէն աւելի յարած է Ֆրանքօ-Անգլիական դաշնակցութեան եւ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին:

*** Ինչպէս ըսինք, փոթորկալից տեսարաններ պարզուեցան ժողովին մէջ, որ տեւեց չորս ժամ: Նիստը հազիւ բացուած, ժողովականներուն մէկ մասը ծափահարեց Էռիօն, իսկ մեծամասնութիւնը՝ Տալատիէն: Այս վերջինը խօսելով ձայնարձակին առջեւ, յայտարարեց թէ բոլորին բաղձանքն է կուսակցութեան նախագահ վերընտրել Պ. Էռիօն: Եւ առաջարկեց քուէարկութիւնը կատարել ձեռամբարձ կամ գաղտնի: Պ. Էռիօ վճռապէս մերժեց դնել իր թեկնածութիւնը, եւ ձեռամբարձ քուէարկութեամբ նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Տալատիէ: Եւ ահա զարհուրելի ժխոր մը: Երեք պատուիրակներ միաժամանակ խօսիլ ուզեցին, իրենց տեսակէտները պարզելու համար: Սրահին խորը նստած պատուիրակները կը պոռային թէ քուէարկութիւնը անկանոն է: Տալատիէ առաջարկեց չեղեալ համարել քուէարկութիւնը, վերջ տալ ռազմախաղերուն եւ նոր ընտրութիւն կատարել: Ժխորը սաստկացաւ: Այլեւս չէր լսուեր նախագահին խօսքը, եւ ձայնարձակն անգամ լռութեան դատապարտուած էր: Օգտուելով կարճատեւ խաղաղութենէ մը, Տալատիէ առաջարկեց նախագահին ընտրութիւնը կատարել յոտնկայս (թեր) եւ նստած (դէմ): Եւ նախագահ ընտրուեցաւ Տալատիէ, գրեթէ միաձայնութեամբ: (Դէմ քուէարկեցին միայն հինգ հոգի): Ցետոյ պատուակալ նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Էռիօ եւ սկսան բուն օրակարգի հարցերուն վիճարանութիւնները: Այս առթիւ քուէարկուեցաւ հետեւեալ բանաձեւը.—

«Արմատական կուսակցութեան նախագահներուն եւ ընդհ. քարտուղարներուն խորհրդաժողովը,— 1. Գոհունակութեամբ կ'ընդունի արմատական նախարարներուն հրաժարման լուրը. 2. Իր խորունկ խանդաղատանքը եւ վստահութիւնը կ'ընծայէ նախագահ Էռիոյի եւ ցաւ կը յայտնէ անոր հրաժարման համար.— 3. Անխախտ կը պահէ արմատական միասնականութիւնը՝ Վակրամի համագումարին կողմէ յայտնուած վարդապետութեան առթիւ.— 4. Վստահութիւն կը յայտնէ խորհրդարանի արմատական - ընկերվարական անդամներուն, համաձայն կուսակցութեան ծրագրին եւ կանոնագրին»:

Գործադիր կոմիտէն վստահութիւն յայտնելով Էռիոյի եւ Տալատիէի, կը ձաղկէ «նախագահ Էռիոյի դէմ մղուած անարգ պայքարները», կը յայտարարէ թէ «վարչապետին գաղափարներն ու մեթոտները բացարձակապէս կը հակասեն Վակրամի համագումարին մէջ մշակուած վարդապետութեան, մասնաւորապէս արտաքին քաղաքականութեան, ներքին խաղաղութեան պահպանման, խռովարար խմբակցութեանց զինաթափութեան մասին եւ թէ աշխատանքի իրաւունքները կը զոհեն դրամի առանձնաշնորհներուն»: Եւ իբրեւ եզրակացութիւն, կը պահանջէ որ խորհրդարանին արմատական անդամները գործեն եւ քուէարկեն միասնաբար եւ կարգապահութեամբ:

Միայն երկու հոգի հակառակեցան այս բանաձեւին:

**Աւելորդ է բացատրել թէ նախարարական տագնապը բացուած է արդէն, մեծ մտահոգութիւն պատճառելով մասնաւորապէս դրամատիրական շրջանակներու, քանի որ Տալատիէ ղեկավարութեան տակ, աւելի ձախակողմեան քաղքականութիւն մը պիտի վարէ արմատական կուսակցութիւնը:

Ա. Դ. Խորհուրդին ժողովը բացուեցաւ

Բազմաթիւ փշոտ խնդիրներ

Երէկ, երկուշաբթի, բացուեցաւ Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին նստաշրջանը (90րդ): Օրակարգին վրայ կը գտնուին բազմաթիւ փշոտ խնդիրներ: Միեւնոյն ատեն ժողովի ընթացքին վրայ կրնան ազդել Անգլիոյ Թագաւորին ծանր հիւանդութիւնը եւ Ֆրանսայի նախարարական տագնապը: Այս շաբթու պիտի գումարուի նաեւ 18երու յանձնախումբը, քննելու համար քարիւղի արգելքի խնդիրը: Հաւանական է որ հարցին քննութիւնը յետաձգուի, որպէսզի մասնագէտներ կարենան ուսումնասիրել անոր քաղաքական հետեւանքները:

Նստաշրջանէն պիտի օգտուին զանազան երկիրներու արտաքին նախարարները, քննելու համար միջազգային կացութիւնը:

(Շար. ը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽՕՍՈՒՆ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ ՄԸ ԵՒՍ

Շաբաթ օր պատմեր էի թէ Մոնթէվիտէօյի (Ուրուկուէյ) Հօկը երկու ճակատի բաժնուած ըլլալով, մէկուն կուսակիցները թռցուցեր են իրենց շաբաթաթերթին, «Շիրակ»ի տպագրական տառերը:

Այս առթիւ՝ թռուցիկներ զոյգ - զոյգ, փոխադարձ մեծարանքներով.

— «Դաւաճան, գող, աւազակ»:

— «Խեղկատակ գեղծարարներ, գռեհիկ ստախօսներ, ունիմ անհերքելի փաստեր, բայց չունիմ իշխանութիւն հրացանի բռնելու գողերը ...

Կը թուի թէ «հարուածային» գործունէութեան մաս կը կազմէ տպագրական տառեր թռցնելու այս «վարքագիծը»:

Ահա դէպք մըն ալ մեր աշխարհէն,— Լիոնի մէջ:

Անմիջապէս ըսեմ որ աղբիւրը վաւերական է,— բուն իսկ ներսէն: Եւ յայտարարուած՝ հրապարակաւ:

Ինչպէս գիտէք, Հօկի Ֆրանսայի կազմակերպութեան մէջ ծագած պառակտումին գլխաւոր բոյնը Լիոնն է, Մարսէյլի հետ:

Լիոնի դժգոհներն էին որ վերջերս խանգարեցին խ. Հայաստանի 15ամեակին տօնակատարութիւնը:

Դարձեալ անոնց անունով էր որ 1935 նոյեմբերին հրատարակուեցաւ թռուցիկ մը, «Քէլլէկէօղութիւնները կը շարունակուին», ուղղուած՝ «ինքնակոչ» եւ «տղօրինի» կեդր. վարչութեան դէմ:

Արդ, Փարիզի կարմրուկ շաբաթաթերթը, «Զանգու», իր յունուար 17ի թիւին մէջ կը հրատարակէ պաշտօնական յայտարարութիւն մը, ուղղուած՝ «Լիոնահայ աշխատաւորութեան», յանուն Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան Լիոնի շրջանային վարչութեան»: (Հայկական հատուած):

Ահա թէ ինչեր կ'իմանանք այդ յայտարարութենէն.—

1.— «Մեր կուսակցութիւնը իր աշխատանքներու ընթացքին հանդիպեցաւ կարգ մը հայ տարրերու ներսէն սարքած մեքենայութիւններուն եւ խոչընդոտներուն, որոնք ամենաքիչը կերպով խախտած ըլլալով մեր կուսակցութեան երկաթեայ տխիփլինը, դուրս շպրտուեցան անոր շարքերէն»:

2.— «Դաւաճաններու այդ խմբակը, որ իր կողքին ունի ամէն տեսակ տարրեր, նոյն իսկ լրտեսներ եւ անիշխանական նկարագրի տէր մարդիկ, այժմ ալ դուրսէն կը տանի այն պայքարը, որ չյաջողեցաւ ներսէն տանիլ»:

3.— «Այս տարրերը ոչ մի միջոցի առջեւ կանգ կ'առնեն իրենց պառակտիչ աշխատանքին մէջ: Անոնք մինչեւ հիմա բան գործ բրած էին ժողովներ խանգարել, կռիւներ սարքել, Հայաստանի խորհրդայնացման տօնակատարութեան նման նուիրական հանդէսներ խանգարելու փորձեր կատարել, երեւակայական մասսայի անունով պառակտիչ եւ կեղծ թռուցիկներ հանել»:

4.— «Այժմ ալ կ'ուզեն թերթ հանել եւ տառ համար կանգ չեն առներ նոյնիսկ ԳՈՂՈՒԹԵԱՆ առջեւ: Անցեալ շաբաթ, այդ դաւաճանները կ'երթան կուսակցութեան կեդրոնը եւ պատասխանատու ընկերներու բացակայութենէն օգտուելով, կը վերցնեն հայերէն տպագրական տառերն ու գործիքները եւ կը հեռանան»:

Իբրեւ եզրակացութիւն, յայտարարութիւնը կոչ կ'ուղղէ «Լիոնահայ աշխատաւորութեան՝ գալ խտացնել Սթալինեաններու կուսակցութեան շարքերը» եւ կ'ազդարարէ.

— «Ոչ մի սու եւ ոչ մի ընթերցող անոնց թերթին»:

Կը մնայ որ Կոմկուսը մէկ - մէկ տողաշար մեքենայ նուիրէ իր հաւատարիմներուն, որպէսզի «դաւաճաններ» չկարենան առեւանգել տպագրական տառերը:

Իսկ եթէ տողաշար բանուո՞րը փախցնեն ...

ՎԱՀԷ

ԴԵՐ ԾՈՎԱԿԱԼ ՏԱՐԹԻԺ ՏԻՒ ՖՈՒՐՆԷ

որ ազատեց Սուէտիոյ հայ ժողովուրդը, 1915 օգոստ.— սեպտեմբերի դէպքերուն առեն, ինչպէս կարդացիք Սուէտիոյ պատմութեան եւ հրամանատար Պրնուա տ'Ազիի ճառին մէջ:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՎԻՃԱԿԸ ԱՆՅՈՅՍ

«ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԱՀԷ ԹԱԳԱՒՈՐԸ» Կ'ԵՐԳԵՆ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ

Մէկ օրէն միւսը աւելի ծանրացաւ Անգլիոյ Ճորճ Թագաւորին առողջական վիճակը: Ոչ միայն բժիշկներ, այլ եւ նախարարներ, Քէնթըրպըրիի արքեպիսկոպոսը եւ արքունիքին անդամները գիշեր ցերեկ կը հսկեն Թագաւորին սնարին վերեւ: Արդէն իսկ միջոցներ ձեռք առնուած են, խնամակալ խորհուրդ մը նշանակելու համար, որուն պիտի անդամակցին Ուէլզի իշխանը (գահաժառանգ), Քէնթըրպըրիի արքեպիսկոպոսը, դատական նախարարը եւն.: Առաջին անգամ «պետական խորհուրդ» մը կազմուեցաւ 1925ին, երբ Թագաւորն ու Թագուհին պտոյտ մը կատարեցին Միջերկրականի մէջ, ծանր հիւանդութենէ մը վերջ, իսկ երկրորդ անգամ 1928ին, երբ Թագաւորը հրաշքով ազատեցաւ մահէն: Այդ օրէն ի վեր խախտած էր իր առողջութիւնը եւ այս անգամ դժուար թէ ազատի, քանի որ սրտի հիւանդութիւն ալ ունի եւ 75 տարեկան է: Շաբաթ եւ կիրակի շատ ծանր էր վիճակը, եւ շարունակ թթուածին կը ներարկեն: Չորեքշաբթի օրէն ի վեր ութ գլան թթուածին փոխադրուած է Սէնտրինկէմի դղեակը, ուր կը գտնուի հիւանդը: Օտար թղթակիցներուն բացարձակապէս արգիլուած է պալատ մտնել: Հանդիսաւոր աղօթքներ կը կատարուին բոլոր եկեղեցիներուն մէջ եւ ամէն կողմ «Աստուած պահէ Թագաւորը» կը մրմնջեն: «Տէյլի Հէրըլտ», Անգլիոյ աշխատաւորական պաշտօնաթերթը, դիտել կու տայ խմբագրականի մը մէջ,— «Թագաւորը թշնամի չունի: Նոյն իսկ անոնք որ թունդ հանրապետական են եւ ամենախոր ատելութիւն սերմանած, դոյզն թշնամութիւն չեն սնուցաներ իրեն հանդէպ: Ոչ մէկ միապետ կրցած է այնքան խանդաղատանք ներշնչել իր ժողովուրդին եւ այնքան մտերմօրէն ապրիլ անոր հետ»:

Արագ ապաքինման առաջին հեռագիրներն ուղղեցին Հիթլէր, Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահը եւ Ճափոնի կայսրը:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ 1935ԻՆ

— • —

Բ.— ՈՒԽՏԵՐ ՈՒ ԴԱՇԻՆՔՆԵՐ

Արդի դիւանագիտութեան սովորական զէնքերն են դաշինքներն ու ուխտերը, համաձայնութիւններն ու խորհրդաժողովները, հանդիպումներն ու տեսակցութիւնները, որոնք ա՛յնքան չատ են որ դժուար է մի առ մի թուել:

Ի՞նչ բանի կը ձգտին առոնք: Պատասխանը՝ իր ընդհանուր դիծերուն մէջ պարզ է,— սեփական եւ հաւաքական ապահովութեան եւ մինչազգային խաղաղութեան պահպանման:

Այժմ, ըստ կարեւորութեան եւ ժամանակի, թուենք այն կարեւոր դաշինքներն ու համաձայնութիւնները, որոնք կը բխին այս հիմնական մտահոգութիւններէն եւ Ազգաժողովի յառաջադրութիւններէն:

Անցնող տարուան սեմին, ուշադրաւ երեւոյթ մըն էր Պ. Լաւալի ճամբորդութիւնը դէպի Հռոմ:

Երկու նպատակ կը հետապնդէր այդ ճամբորդութիւնը:

Նախ վերականգնել երկու լատին քոյր ցեղերու բարեհամական փոխադարձ յարաբերութիւնները եւ կարդադրել 1919էն ի վեր առկախ մնացած խնդիրները, եւ երկրորդ՝ ապահովել Մուսոլինիի մասնակցութիւնը եւրոպայի հաւաքական ապահովութեան գործին:

Մտածողութեամբ յոռետես, սակայն կամեցողութեամբ լաւատեսներ գտնուեցան, որ քաջալերեցին Լաւալի այդ քաղաքականութիւնը: Ի տարեվերջին· յարաբերութիւններու համար նոր թուական կը տեսնէին:

Սակայն յետագայ ամիսներու ընթացքին այդ համաձայնութիւնն եղ-թարկուեցաւ ուժգին ցնցումներու քաղաքական դէպքերու բերումով եւ Ֆրանսան հարկադրուեցաւ ընտրութիւն կատարել Լոնտոնի եւ Հռոմի միջեւ:

Անգլիական եւ Ֆրանսական կառավարութեանց ներկայացուցիչները, փետր· 3ին, Լոնտոնի մէջ, կը հրատարակէին հաւաքական յայտարարութիւն մը եւ կը հրաւիրէին Գերմանիան որ վերագրաւէ իր տեղը Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ եւ տարագրէ արեւելեան եւ դանուբեան դաշինքները: Միաժամանակ կ'ուտարջարէին որ, Աւգրիոյ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Պելճիքայի հետ, օգային ամէն տեսակ յարձակումներու դէմ փոխադարձ օգնութեան համաձայնութիւն մը կնքուի: Փոխարէն, Գերմանիոյ կը խոստանային փոխել Վերսայլի զաշնագրի նախատեսած զինուորական պայմանները, եւ ապահովութեան սահմաններուն մէջ, հաստատել իրաւունքներու հաւասարութիւն:

Գերմանիան այս հիմնական առաջարկներուն խուսափողական պատասխաններ տուաւ եւ առաջարկեց սեղծել օդային Լոքարնօ մը, մէկ կողմէն իր օդանաւային ուժերու հսկայական ծաւալումը օրինականացնելու եւ միւս կողմէն Անգլիան հանդուցացնելու համար:

Բայց աւելի քան մտահոգ էր Ա. Միութիւնը: Հիթլէրական Գերմանիոյ չարժումները ամէնէն աւելի իրեն երկիւղ կը ներշնչէին: Եւ փետր· 20ին, առանձին յուշագրով մը կը յայտնէր թէ Լոնտոնի համաձայնութեան պայմանները (փետր· 3) մէկ եւ անբաժան ամբողջութիւն մը կը կազմեն եւ կարելի չէ զանոնք իրարմէ զատել: Եւ չարունակութեան մէջ, Ա. Միութիւնը աւելի յստակօրէն կը պարզէր իր տեսակէտները եւ կ'առաջարկէր «փոխադարձ ապահովութեան չրջանային դաշինքներ կնքել յատկապէս այն պետութեանց հետ, որոնք անկեղծօրէն կապուած են մինչազգային խաղաղութեան ամրապնդման գործին»:

Այսպիսով կը հակադրուէին երկու տեսակէտներ,—հիթլէրական Գերմանիոյ եւ Ա. Միութեան: Գերմանիան ամէն կերպ կը հաւաստիացնէր եւ կ'ուզէր համաձայնութեան եղր մը դտնել Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի հետ, կաշկանդումներէ ազատ մնալու եւ իր զինուորական նուաճումները առանդրգել տարածելու դէպի արեւելեան Եւրոպա: Իսկ Ա. Ռուսաստանը կը ջանար փոխադարձ օգնութեան սիստեմով արեւելեան եւ արեւմտեան եւրոպայի պետութիւններէն ապահովութիւն առանալ եւ կանխել չափով մը գերմանական վտանգը:

Չրջանային դաշինքներու գաղափարը առաջին անդամ սկսաւ աւելի հող դտնել քան հիթլէրական ցանկութիւնները: Նոյն իսկ Իտալիան բարեացակամ տրամադրութիւններ կը յայտնէր եւ կը խոստանար իր մասնակցութիւնը:

Ապրիլ 15ին, Սթրէզայի համաձայնութենէն անմիջապէս յետոյ, Անգլիան, Ֆրանսան եւ Իտալիան կը նըւիրագործէին Լոնտոնի համաձայնութեան հիմնական սկզբունքները եւ կը ջատագովէին, Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտի սահմաններուն մէջ, խաղաղութեան հաւաքական պահպանման գաղափարը: Եւ վճռապէս դէմ կ'արտայայտուէին բոլոր այն մասնակի դաշնագրերուն, որոնց նըպատակն է վտանգել Եւրոպայի դիւրաբեկ խաղաղութիւնը:

Հարցի այս ձեւի բանաձեւումը ընդունակ էր Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի դէմ, որոնք կը մերժէին յարել արեւելեան դաշնագրին: Սըբ Ձօն Սայմընի եւ Ի. Իտլնի ճամբորդութիւնը Պերլին (24—26 մարտ), եւ Իտլնի ճամբորդութիւնը Վարշաւա (3 ապրիլ), չկրցան որ եւ է դրական եզրակացութեան մը յանգիլ:

Սակայն այդ ձախողութիւնը չկրցաւ կասեցնել չրջանային փոխադարձ օգնութեան դաշինքներու ընթացքը:

Մարտի սկիզբները հիւսիս-արեւելեան փոքր պետութիւնները,— Լիթուանիա, Եստոնիա եւ Լեթոնիա — կը յայտնէին Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան թէ իրենց ընդհանրական չահերը կը հարկադրէն դիրենք փոխադարձ օգնութեան դաշինքներ կնքել:

Իտլնի ճամբորդութիւնը դէպի Մոսկուա (28—31 մարտ) եւ դէպի Փրակա (4 ապրիլ), մասնաւոր գարկ մը տուաւ չրջանային դաշինքներուն: Այլ եւս որոշ էր թէ Մեծն Բրիտանիան կ'որդեգրէր ապահովութեան այդ նորադոյն սիստեմը եւ դէմ չէր նմանօրինակ դաշինքներուն:

Ֆրանսան, անմիջապէս, ուղեց օգտուիլ այդ պարադայէն եւ մայիս 2ին, Փարիզի մէջ, ստորագրեց Ֆրանսա-խորհրդային դաշինքը: Իսկ Չեխոսլովաքիան՝ նման դաշինք մը ստորագրեց Մորս· Ռուսաստանի հետ, մայիս 16ին:

Ձիշդ այդ օրերուն Լաւալի ճամբորդութիւնը դէպի Մոսկուա (13—15 մայիս), մեծապէս կը նպաստէր երկու պետութեանց սերտ մերձեցման: Կամ աւելի ճիշդ, կը տեղծէր փոխադարձ վստահութեան մթնոլորտ մը: Մանաւանդ որ «մեծ» Ստալինը հաւաստիքներ էր տուած եւ վաւերացուցած «Ֆրանսայի ազգային պաշտպանութեան քաղաքականութիւնը, որ կ'ընթանայ իր ապահովութեան գործարին գուգահեռ»: Մինչ Ֆրանսայի համակիրները բուռն քննադատութեան կ'ենթարկէին ...

Սակայն, հակառակ բոլոր այս մեծ-վայելուչ հանդիպումներուն, տակաւին մինչեւ այսօր Ֆրանսա-խորհրդային այդ դաշինքը չէ վաւերացուած խորհրդարանին կողմէ: Դեռ աւելին, — Դեկտ· 28ի Պ. Լաւալի ճառը չափած էր նաեւ այդ խնդիրը եւ զգացուցած թէ տակաւին հերթը առոր չէ հասած ... Իսկ աջակողմեան մամուլը, ամիսներ չարունակ բուռն պայքար կը մղէր առոր դէմ եւ դիտել կուտար թէ Ա. Ռուսաստանը ուղէ իսկ, գործնապէս հնարաւորութիւն չունի օգնութեան հասնելու Ֆրանսայի, որքան առեն լեհական պարիսպները ցցուած են իր ճամբուն վրայ:

Արդարեւ, Ա. Միութիւնը ինքն ալ լաւ կ'ըմբռնէ իրերու այս կացութիւնը եւ զարմանալի չէ որ ճարահատ կը դիմէ սպառազինման: Գործադիր Կոմիտէի մէջ պետական գործիչներու արտասանած ճառերը, ցայտուն ապացոյցներ են այդ մտավախութեան:

Արդ, ոչ չրջանային փոխադարձ օգնութեան դաշնագրերը, ոչ արեւելեան եւ դանուբեան ուխտերը լ զօրու են հարթելու այն բոլոր կնճիռները, որ կը տարածուին միջազգային խաղաղութեան ճամբուն վրայ: Ընդհակառակն, բազմատեսակ դաշնագրերու այդ թղթապդեղը կը մատնեն քաղաքական մտքի խուճապն ու անզօրութիւնը:

Երեւոյթները ցոյց կուտան, որ ամէն դաշնագիր իր հետ դաւադիր ձեռք մը ունի: Եթէ Իտալիան դրեթէ կազմալուծման դատապարտեց դանուբեան ուխտը, Գերմանիան նոյնը կ'ընէ արեւելեան ուխտին հանդէպ:

Համեմատաբար աչքոյժ գացութեան մէջ կը դտնուին Փոքր եւ Պալքանեան Համաձայնութիւնները, որոնց մասին յաջորդով:

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ԿԱՐՄԻՐ ԳԻՇԷՆ ԴՈՒՐՍ

«ԱԶՐՊԷՋԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԾԱԳՈՒՄԸ»

Անցեալ տարուան օգոստոսին, «Կավկազ» ամսագիրէն առնելով, թարգմանաբար «Ճառաջ»ի մէջ ներկայացուցինք ազրբէջանցի Ռուստամբէյլի Շէֆիի պատասխանը՝ մեր մէկ յօդուածին առթիւ: Այդ պատասխանին մէջ Ռուստամբէյլի Շէֆին Ազրբէջանի խորհրդայնացման պատասխանատուն կը նկատէր Հայաստանի կառավարութիւնը, որ իբր թէ զաղտնի համաձայնութեան գալով խորհրդային իշխանութեան հետ, դիւրացուցած է վերջինիս մուտքը Ազրբէջան:

Մեր կարծիքն այն է եղած, թէ Ազրբէջանի խորհրդայնացման բուն յանցաւորները այդ երկրի պետական ղեկավարներն են եղած, որոնք համաձայն Թուրքիոյ թելադրանքներուն, յօժարակամ անձնատուր եղան բոլշեւիկներուն: Մեր այդ կարծիքն աւելի կը հիմնաւորուի, երբ աստիճանաբար կը ծանօթանանք Ազրբէջանի 1918 - 20 պետական կեանքին: Այս տեսակէտէն չատ հետաքրքրական է Ազրբէջանի կառավարութեան անդամներէն (անկուսակցական) մէկու մը յօդուածը, որ տպագրուած է «Կավկազ»ի վերջին դեկտեմբեր թիւին մէջ: Յօդուածը տառացիօրէն տպագրուած է «Ա. Ա. Ա.» սկզբնատառերով: Կը թարգմանեմ ամբողջովին:

×

1918 նոյեմբեր 21ին, Բաքու, «Մեթրոպոլ» հիւրանոցին մէջ տեղի կ'ունենար Ազրբէջանի կառավարական խորհուրդի նիստը՝ հանդուցեալ Ֆաթալի խան Խոյսկիի նախագահութեամբ... Կառավարական կազմը արտակարգ նիստի էր հրաւիրուած, որովհետեւ այդ օրերը Իրանէն կը ըստանային անդլիական զօրաբանակ մը՝ զօրաւոր Թրմսընի գլխաւորութեամբ եւ անհրաժեշտ էր միջոցներ ձեռք առնել ազրբէջանեան պետական իսխատուն նաեւ դէպքերու վտանգաւոր ընթացքէն ազատելու համար:

Թէեւ 12 նախարարներէն ներկայ էին միայն եօթը հոգի, բայց եւ այնպէս կ'որոշուի Ազրբէջանի խորհրդարանի անդամներու չուտափոյթ ընտրութիւն կատարել եւ բացումը կը նըշանակուի դեկտեմբեր 7ին: Մորս· դարանը պէտք է ունենար 120 հոգի - նոց կազմ՝ մէկ պատգամաւոր 25,000 բնակչութեան հաշուով եւ հետագրով պիտի հաղորդուէր չրջանները որ ընտրութեան անցնին:

Նկատի առնելով որ կառավարութեան անդամներէն ոմանք կը բացակայէին Բաքուէն, կ'որոշուի երկու օր վերջը հրաւիրել կառավարական խորհուրդի նոր նիստ՝ վերջնապէս հաստատելու համար պետական կարեւոր այս խնդիրը:

Տօղերս դրոշին Բժ. Բաֆիեաի հետ միասին կը յանձնարարուի քարտէսի վրայ մօտաւորապէս դծել ընտրական չրջանները եւ յաջորդ նիստին ղեկուցում ներկայացնել: Աչխատանքը կատարուեցաւ եւ յաջորդ նիստէն երկու ժամ առաջ թէ նախորդ ժողովին մասնակցող եւ թէ հետագրով կապուած կառավարութեան անդամները հնարաւորութիւն ունեցան ծանօթանալու մեր ղեկուցման: Կարծիքներու փոխանակութենէն յայտնի եղաւ, որ մեր առաջարկած ծրագիրը կը վայելէ բոլորի հաւանութիւնը:

Ձիշդ ժողովը սկսելու առեն, խորհրդաւոր ձեւով դուրս կանչուեցաւ հանդուցեալ Նասի բէկ Ուսուլբէկովը, որ չատով վերազարձաւ եւ մօտենալով ժողովը բացող Խան Խոյսկիին քանի մը փսփսաց անոր ականջին: Խան Խոյսկի յայտնեց, թէ իրրեւ հիւրեր եւ առանց ձայնի իրաւունքի կ'ուզեն նիստին ներկայ գտնուիլ Ահմէտ բէկ Ագա Օղլուն եւ Բաստլ զաւէն (երկուքն ալ կառավարութեան անդամներ չէին)...

Այդ լուրը որոշ չփոթութիւն առաջ բերաւ եւ արդէն ոմանք կ'ուզէին բողոքել, երբ դուռը բացուեցաւ եւ ներս մտան Ահմէտ բէկը եւ Բաստլ զաւէն: Սեղծուեցաւ բաւական անյարմար կացութիւն եւ չփոթութիւնն ընդհանուր էր... Միայն չփոթած չէին իրենք «հիւրերը»...

Այսպէս թէ այնպէս, Խան Խոյսկին բացատրեց ներկաներուն արտակարգ ժողովի հրաւիրելու չարժառիթները եւ կարդաց նախորդ նիստին արձանագրութիւնը: Դեռ նախագահը իր ճառը չէր վերջացուցած, երբ խօսք ուղեց Բաստլ զաւէն եւ իրեն յատուկ չնորհքն (սինիք) ոճով սկսաւ ապացուցանել, թէ մինչեւ դեկտեմբեր 7 չատ քիչ ժամանակ է մնացած եւ դժուար է խորհրդարանի պատգամաւորներ ընտրել: Այս «յառաջարանէն» վերջ, Բաստլ զաւէն, բանալով փակագիծերը, ցոյց տուաւ իր ինքնագլուխ միջամտութեան բուն նպատակը, այն որ ընտրուելիք պատգամաւորները կարելի է փոխարինել այն «ներկայացուցիչներով», որոնք անցած են համաձայն կուսակցական ցանկերու, ռուսական Սահմանադիր Ժողովին մասնակցելու համար: Աւտնց մեծագոյն մասը կը գտնուի Բաքու եւ այդ ձեւով կը վտղմուի ապագայ խորհրդարանի կորիզը եւ «խորացնելով» ցանկերը եւ նորերը հրաւիրելով «սկզբնական թիւերու համեմատական չափով», հնարաւոր է լրացնել խորհրդարանի անդամներու պահանջուած 120 թիւը:

Որպէսզի իր առաջարկած «ժողովրդավար» ծրագրի ձգած տպաւորութիւնը քիչ մը մեղմացնէ, Բաստլ զաւէն սկսաւ համաչխարհային ընկերվարութեան յաջողութիւններու մասին խօսիլ, յիչատակել Ֆլէմանսոյի անունը, իրրեւ այդ զաղափարներու դրօչակիր եւայլն:

Եւ այդ ամէնը կ'ըսէր մէկը, որ նոր էր վերադարձած Պոլիսէն:

Ոչ առանձին հաճոյքով, Բաստլ զաւէն տեսակէտը պաշտպանեց նաեւ Ահմէտ բէկ ագա օղլուն, զոր, երեւի իր անձնական յաջողութեան վրայ հաւատք չունենալով, հրաւիրած էր «հոգեորը»:

Ի հարկէ, Բաստլ զաւէի ամբոխավար ելոյթին չարք մը նախարարներու կողմէ տրուեցաւ հարկ եղած պատասխանը: Անոնք հանդամանօրէն բացատրեցին թէ նախորդ ընտրութիւններուն չէ մասնակցած Ազրբէջանի բնակչութեան 80 առ հարիւրը, թէ Ազրբէջանն այն առեն այնքան էր կլանուած արտաքին թշնամիներու դէմ մղուած պայքարով, որ Սահմանադիր Ժողովով զբաղելու միջոց չունէր, թէ ընտրութեանց չեն մասնակցած Զաքաթալիի, Նուխիի, Ա-րչէի, Գէօքչայի, Լէնկորանի, Շամախիի չրջանները եւ Ղարաբաղի մեծ մասը, թէ, վերջապէս, Ազրբէջանը իր երկու նահանգներով ու մէկ չրջանով այնքան մեծ չէ, որ երկու չաբաթուան ընթացքին հնարաւոր չըլլայ ընտրութիւններ կատարել եւայլն:

Սակայն, այդ ուժեղ վիսաներէ չհամոզեցին Բաստլ Զաւէն, որ ունէր իր ուրոյն ծրագիրը եւ որ, դժբախտաբար, նախապէս ապահոված էր կառավարութեան անդամներու ո-մանց պաչտպանութիւնը... Այդ պարադան, Ահմէտ բէկի միջամտութիւնը եւ վարագոյրի ետեւ կատարուած աչխատանքները թուլցուցին նախարարներէն ոմանց կամքը եւ քուէարկութեան առեն ձայները բաժնուեցան հետեւեալ ձեւով.— Մասնակցող 9 նախարարներէն հանդուցեալ ղօրամար Մէհմանտարովի մնաց ձեռնպահ, չորս հոգի ղէմ քուէարկեցին, իսկ չորս հոգի ալ՝ մէջէն բլլալով նախագահ Խան Խոյսկին, համամիտ գտնուեցան Բաստլ զաւէնին: Այսպիսով, ձայներու հաւասար բաչխումով, սակայն նախագահ Խան Խոյսկիի ձայնի առաւելութեամբ, Ազրբէջանն ու-նեցաւ իր «խորհրդարանը»: Բաստլ զաւէի խորհրդարանը, որ ճառաբանելով յանուն միջազգային ժողովրդապետութեան, առաջին ծանր հարուածը հասցուց Ազրբէջանի ժողովրդավար կարգերուն:

Որպէսզի ինքնակոչ խորհրդարանը իրաւազօր չդառնայ, ընդդիմադիր նախարարներու պնդումին վրայ ո-րոշուեցաւ օրինական ընտրութիւններ կատարել մէկ տարի վերջ:

Իսկ մինչ այդ, մենք ստացանք մեր առաջին խորհրդարանը, ուր չնորհիւ Բաստլ զաւէի եւ իր համախոհներու կիրարկած ձեւերուն, ներս մտան բոլորովին պատահական եւ երկրի կեանցային անձնաւոր մարդիկ, որոնք ապրած բլլալով երկրէն դուրս, կորսընցուցած էին իրենց ազգային դիմագիծը եւ իւրացուցած էին Ազրբէջանին խորթ ու անհարազատ տեսակէտներ:

Ասի՞նք դեռ այն մասին, որ Բաստլ Զաւէի խորհրդարանը Ազրբէջանին տուաւ այնպիսի «գործիչներ» ու «հայրենասէրներ», ինչպիսիք են կարաեւը, Սանիեւը, Ղասըմբէկովը, Ադամալի օղլին, Մէհիք-Եղանովը եւայլն, որոնք ցերեկը խորհրդարանին մէջ ամէն կերպ խոչընդոտ կը հանդիսանային կառավարութեան գործունէութեան, իսկ երեկոները քաղաքապետարանին մէջ համայնավար ժողովներ կը գումարէին եւ Մոսկուայի գործակալներու հետ միասին Ազրբէջանը խորհրդայնացնելու հարցը կը քննէին, զոր եւ յաջողացուցին Ազրբէջանի իսկական կառավարութիւն չունենալուն պատճառով:

Այդ ձեւով նախապատրաստուեցաւ 1920 ապրիլ 27ի ազրբէջանեան ժողովրդի թշնամիին երեսցաւ Բաքուի փողոցներուն մէջ: Եւ յարգելի «պատգամաւորները» իրենց կաչին փրկելով, լքեցին ժողովուրդը՝ առանց դիմադրութեան փորձ կատարելու:

Մեզ քաջ յայտնի է պատմական այդ խայտառակ դէպքը, որ սեւ բիծ մըն է այդ վայ-քաղաքագէտներու խըղճին վրայ ...

Տոքթ· Շ· Նարդունին «Հայ-ժ»ի մէջ մեր «Ճեղքին տակ» յիչատակին մասին գրած ժամանակ ուրիչ զարմանալիներուն կարմարնակրթութեամբ չհակել ա-բաստը:

Իսկ «Ճառաջ»ը ... տարիներ-րեց ու դրեց եւ տակաւին կը դ-

Սակայն, ահա ձեզ ցեղի աղ-ցում, պատուաստում, եւ եր-արդական առաքինութիւն:

Երիտասարդութիւնը կը հայ-մաչէ: Արիւն կը թքնէ: Ընդօրին-լով գործի բոլոր յօտի կողմերը, իսկ մարզասէրներն ու մարզի-այսօր բախտախաղի առջեւէն-դակի մրցումի կ'երթան, եւ-ալ ... վարձու բարձիրուն:

Այս ալ, այսինքն վարձու ձերն ալ, միթէ «մարզանք» չ-եւ ինչպիսի՛ մարզանք:

Սակայն ձեզի պատմեմ ուրիչ-ռելի բան մը, տեսնելու համար-նահապետական սրտութեամբ հայ ընտանեկան յարկը, ի՜նչպէս-պական յանուն վարձու բար-վայրկենական կիրքին:

Հիւանդանոցին մէջ, այն-տակ տասնըհինգամեայ այդ-ներուն քով կը պառկէր նաեւ-Հայ մը: Մօտ 35—40 տարեկան-մուռացած եւ երեք զաւակի-տէր: Այս ալ հարբուխ ունի, քո-րորդ գարու «հարբուխ» ...

Հիւանդներէն մէկը ինծի կ'ը-երբ հիւանդանոց կը մտնէ, կը-րէ հիւանդապահուհիներէն, որ-կինը քովը գայ, ըսեն թէ փո-անցած ժամանակ կ'իյնայ եւ ոտ-վնասուի: Որպէսզի խմանալով-բան, կինը չըլլայ թէ ընտա-դժբախտութեան մը պատճառ-նայ:

Եւ կը խնդրէ որ երկար վիր-մը տան ոտքը կապելու համար,-պէսզի երբ կինը գայ՝ ցուցնէր-բապէս ոտքին է ցաւը:

Ժամանակ մը այսպէս կը յ-խաբել է՛ւ կինը եւ իր պարապ-Սակայն, վերջ ի վերջոյ երեւա-գայ ահաւոր իրականութիւնը:

Կոխ, ծեծ, վիճաբանութիւն, ատանք, հայհոյանք ու կատարը-վե՞րջը ... ամուսնալուծման նը-բան:

Ժամը երեքն է:

Գիւղութեան քոյր մը, սպիտակ-դուստներու մէջ, իր սլացիկ հ-կը ցցէ:

Մեկնումի ժամն է: Սրտերը կը-պարպուիլ: Եւ հիմա նոյն պար-նորերուը եւ նոյն բնակիչները:

Բակին մէջ, ելքի դրան մօտ, բաններուն վրայ քաշմած են գ-դան հիւանդներ որոնք արեւի կ'առնեն: Կին մը ահա ձեզ, որ-պիտի ըլլայ ...

Սակայն ո՞վ է սա մտալլ դիմ-երիտասարդը, որ կանգնած է-տարբեր փիլիսոփայի մը ան-թեամբ եւ կը դիտէ աս ու ան-

Ընկերակից մը կ'ըսէ թէ Հայ-Թոքախտաւոր:

Յանպատրաստից ողբերգութիւնը այդ-դոց տակաւին կ'արձագանգէ-մէջ: Եւ ես խոր յուզումով, գ-Թով կը փսփսամ.

Թչուա՜ռ երիտասարդութիւն-

ՀՐԱՉԻ

ՄԻՄԱՂ

Ռումանիոյ Թագաւորը սովորո-ունի ամէն հանդէսներու, գան-ոանգ տղան միասին տանելու:

Օր մը գահաժառանգին ձին-դէսի մը մէջ, միչտ հօրը ձիէ-լի կ'ըմբռնատանար, հակառակ գ-լուն:

Հայրը.— Տղաս, ձիդ չես գ-զապել:

— Այո, բայց անկարելի կ-կեցնել: Հայրիկ, ձիս անգամ գ-ձեզմէ առաջ ես թագաւորած

ԿԸ ՀՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրնե-թղթակիցներէ իրենց գրութիւն-գրել բաւարձի մէկ երեսին վրա-բոլորուին եւ մեքենով:

ՄԻՄԱՂ

ԿԵԱՆՔԸ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ»

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Յունուար 11ի իրի-կունը Ալֆորվիլի Ֆր. Կ. Խաչի մասնաճիւղը ոտնից «Մանուկներու Օր»ը, Հայ Ակումբի մէջ:

Ինչպէս ամէն հանդէսներուն, այդ օրն ալ Ալֆորվիլի ժողովուրդը եւ մանաւանդ ծնողները լեցուցած էին սրահը ուր պիտի տեսնէին ու լսէին իրենց սրտատրոփ արտասանութիւնները, երգերը եւ թատերախաղերը:

Երբ հանդէսը բացուած յայտարարուեցաւ ու բեմին վարագոյրը բացուեցաւ, կարգով չարուած տեսանք ամբողջ դպրոցականները, կոկիկ հագուած: Անոնց թիւը արդէն 100ը կ'անցնէր: Վարժուհին երեւցաւ եւ տղաքը սկսան երգել: Առաջին խմբերգէն վերջ եղան արտասանութիւններ Օր. Ալիսընեանի կողմէ «Նոր Անին», որ չատ յաջող էր, նոյնպէս Օր. Սերոբեանի արտասանութիւնը: Ձեւոյ երգուեցան երկու խմբերգներ ու եղան արտասանութիւններ Վարդգէս Պետրոսեանէ, Թագուհ Դարբինեանէ եւ Քրիստ. Նէտլեանէ նոյնպէս չատ յաջող, մանաւանդ հօթը փոքրիկներու կողմէ եղած արտասանութիւնը՝ «Ամէնէն ուժովը», որ ժողովուրդը խնդացուց:

Աւարտին բաժինը վերջացաւ նուագդարաններու երգով: Ջուխտակարգներու կուրծքերը զարդարուած էին ձեռակերտ ժապաւէններով, որոնց վրայ ուսուցչուհին գրած էր հետեւեալ վերտառութիւնը՝ ոսկեզօծ գրերով.— «Մանուկ մը կրթել ազգ մը կրթել է»:

Փոքրիկ դաղաբէ մը վերջ սկսաւ Բ. բաժինը Տիկ. Էլլէն Բիւզանդի ճառով: Տիկինը իր սահուն ոճով բացատրեց այդ օրուան նշանակութիւնը եւ յայտնեց ծնողներուն թէ «այս բոլոր հաճոյքը ղոր դուք կը վայելէք ձեր զաւակներու երգերն ու արտասանութիւնները լսելով, կը պարտիք հայ լեզուին, հայ դպրոցին: Կ. Խաչի մասնաճիւղը ահա քանի տարիէ ի վեր կը պահէ դպրոցը հազար ու մէկ զոհողութիւններով: Մնողներն ալ օգնելու պարտականութիւնը ունին, կանոնաւորապէս վճարելով անոնց ամսականները որ չատ աննշան դուրմար մըն է»:

Տիկին Է. Բիւզանդ յետոյ ողջոյնի խօսքեր ուղղեց Շերջ. վարչութեան կողմէ որուն անդամուհիներէն ըլլալով իրեն էին յանձնած մասնակցելու պարտականութիւնը: Այս առթիւ չը-նորհակալութիւն յայտնեց դպրոցուսուցչուհի Տիկ. Խաչիկեանի, որ ջանք չէր խնայած կոկիկ հանդէս մը պատրաստելու համար: Նոյնպէս շնորհակալութիւն յայտնեց նախկին ուսուցիչ Պ. Սիմոնեանին որ «Կողով մը ելակ» փիէսը պատրաստած էր:

Բանախօսութենէն վերջ փոքրիկները պարեցին ու երգեցին Կաղանդի պարը, յետոյ ծաղիկներու եւ պաղպաղանուշիներուն երգախառն պարը, որոնք չատ գեղեցիկ տպաւորութիւն մը թողուցին:

Ապա մեծերու կողմէ ներկայացուեցաւ «Որբուհին» որ անցաւ չատ յաջող, մանաւանդ ինքը որբուհին, որուն երգած երգերը իր ձայնին քաղցրութեամբ կը յուզէին բոլորը: Բ. ներկայացումն էր «Կողով մը ելակ»ը որ նոյնպէս յաջող անցաւ: Երրորդ «Բանտարկուած պարիկը» երեք օրիորդներու կողմէ որ զուարճացուց ժողովուրդը:

Ֆր. Կ. Խաչի մասնաճիւղը չոր մրրգեր բաժնեց բոլոր մանուկներուն, մասնաւոր տոպրակներու մէջ: Այդ բոլոր աշխատանքները տարած էին վարչութեան անդամուհիները: Եւ իրենց առեղծուածային՝ Տիկ. Պետրոսեան: Ապրի՛ն Ալֆորվիլի Ֆր. Կ. Խաչը եւ իր ժրաջան անդամուհիները:

Թղթակից

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԵՐԵՒԱՆԻ ՌՈՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

Փրոֆ. Բեդելեան կը գրէ Մորհ. Հայաստանի մէջ (18 դեկտ.) հետեւեալ խորագրեալ տակ.— «Ուսանողութիւնը պէտք է կուլտուրականութեան օրինակ տայ»:—

Քաղաքակրթութեան ներքին էութիւնը յարգանքն է զէպի մարդը: Իսկ մեր մէջ: Բաւական է իրրեւ օրինակ յիշել համալսարանի վտղոցին անկիւնը, հանրակառքի կայարանի պատկերը: Ուսմբ մը սպասողներ: Վերջն կուգայ հանրակառքը: Ուսանողները եւ ուսանողուհիները կը թափին հանրակառքին վրայ՝ իրար հրելով եւ աղաղակելով: Իսկ առաջուց սպասողները չատ անգամ կը մնան հոն ուր էին՝ չկարենալով հանրակառքէն ներս մտնել: Ես, հակառակ այդ հրմշտուքին, օր մը յաջողեցայ հանրակառք ներս մտնել եւ ըսել ուսանողներէն մէկուն թէ իրենց վարքն ու բարքը, կառքին ներս մտնելու ժամանակ, թոյլատրելի չէ: Ինծի պատասխանեցին.— «կեանքը պայքար է»: Շատ անգամ երիտասարդները կը զրաւեն մօր եւ երախային տեղը, առանց ուզելու տեղ տալ անոնց: Օր մը կուլ տեղի ունեցաւ հանրակառքին մէջ այդ վարմունքը ցոյց տուող երիտասարդի մը դէմ, դոր բոնի հանեցին իր զրաւած տեղէն:

Մեր բարձրագոյն դպրոցներուն մէջ ուսանողներէն ոմանց համար սովորական բան է իրարու հայհոյելը, իրարու վրայ զոռալը, իրարու հետ բարկութեամբ խօսիլը, իրարու հանդէպ արհամարհանք ցոյց տալը, եւն.: Ուսանողները խելօք կեցած չունին նաեւ դասախօսութենէն ժամանակ կամ աշխատանոցներու մէջ, ուր աղմուկը կը տիրէ բոլորովին: Իսկ թէ ի՛նչեր կ'ըսեն, ի՛նչ անասելի աղմուկ կը հանեն դասամիջոցին, պէտք չկայ ըսելու: Այս անասելի վարքը ուսանողութեան մէջ ուելի չատ աչքի կը զարնէ այն դասարաններուն մէջ որոնք բաժնուած են դիմասուր չէնքերէն: Ուսանողները զանազան մտած ժամանակ, որ ուսանող մը լրագիրը բացեր կը կարդայ, չի ծալլեր, չի վերջացներ ընթերցումը, հո՞ղն է թէ դասախօսը եկած է եւ դասատուութիւնը սկսած: Դասամիջոցներուն՝ չատեր կ'երգեն: Բայց երբ «երգ» կ'ըսեմ, չկարծէք թէ կանոնաւոր երգի մասին է խօսքը, ուսանողը կը պոռայ ինչքան ձայն որ ունի, օրինակ տուն մը Ռիկոլետթոյէն, թէեւ միչտ սըխալ, եւ անտանելի եղանակով:

Երբեմն ուսանողը միասին կը բերէ մանտոլին մը եւ կը նուագէ զպրոցին մէջ: Փրոֆ.ը բարկացած, դիտողութիւն կ'ընէ, իսկ դասարանապետը կ'ըսէ.— «Ի՞նչ է պատահեր, հօ՛, երկար չի տեւեր»: Երբ պատահի որ դասախօս մը բացակայ է, ուսանողները առանց նկատի առնելու թէ քովի դասարանին մէջ ակսած է դասատուութիւնը, կը սկսին «լեզգինկա» պարել, ծափ զարնել, պոռալ-գոռալ: Մին-չեւ որ քովի դասարանէն փրոֆէսօրը զայ եւ ըսէ.— Ի՞նչ կ'ընէք, կաթելի՞ բան է որ առտուան ժամը 10ին, աշխատանքի ժամանակ, պետական հաստատութեան մէջ արտօնուած քլայ ցատկել, պարել, պոռալ, ծափ զարնել»:

Համալսարանի պարտէզին մէջ ազգասիրի ծաղիկները իրաւունք չունին բացուելու,— ուսանողները կը փրցնեն, ճիւղերով միասին, ու զեռին կը նետեն: Բակերու, պարտէզներու մէջ ծիրանը չի հասնիր, ուսանողները ծառ կ'ելլեն, կը փրցնեն խակ ու կանանչ պտուղները: Համալսարանի բակին մէջ ուսանողները եւ ուսանողուհիները չարունակ քար կը նետեն ծառերուն, կը թոցնեն իրենց սիրած «ցոկոլը», բայց յաճախ քարը կը հանդիպի համալսարանի պատուհաններուն եւ ապակիները կը փշրուին կը թափին: Ուս. ժողովներու եւ խորհրդակցութիւններու մէջ սովորութիւն ունին ուշ գալու կէս ժամ մէկ ժամ, դեռ աւելի: Թէ ի՞նչքան ժամանակ կը կորսուի սպասողներուն համար եւ երկրի աշխատանքի ուժի տեսակէտով, աւելորդ է հաշուել: Եւ զարմանալի է որ բոլոր ուշացողները, անոնք որ ժողովի կուգան կէս ժամ վերջ, կամ ժողովը աւարտելու ժամանակ, ձեւի համար է, որպէսզի կարծուի թէ չատ զբաղած են, փնտռուած մարդիկ են, բնաւ չեն կրնար հասնիլ իրենց զործերուն:

«Քաջ Նազար»

— • —

Մեծ հետաքրքրութիւն արթնցուցած է եւ խոր գնահատութեան արժանացած Հայաստանի երիտասարդ երաժիշտներէն Ցարո Ստեփանեանի օվերան, «Քաջ Նազար»ը: Այս զործին մասին պիտի խօսինք «Միտք եւ Արուեստ»ի բաժնին մէջ: Այսօր կուտանք բեմադիր Մ. Թաւրիզեանի կարծիքը.—

Ցարո Ստեփանեանի «Քաջ Նազար» օփերան, ձեր կարծիքով, չատ արժէքաւոր լսումայ մըն է եւրոպական երաժշտական գրականութեան մէջ. Իսկ հայկական օփերայի զարգացման մէջ «Քաջ Նազար» կը հանդիսանայ այնքան արտասովոր, այնքան ինքնատիպ ու թարմ գործ մը, եւ այնքան կը հակասէ «արեւելեան» օփերայի ծանօթ տեսութեան, որ ապահովաբար նոր, չափազանց խիզախ քայլ մըն է դէպի յառաջ, իր ձեւերովի, արտայայտութեան միջոցներով եւ բովանդակութեամբ:

«Քաջ Նազար»ը կը պատկանի այն օփերաներուն կարգին, որոնք նոյն իսկ վարժ ականջի համար մէկ անգամէն չեն արդեր իրենց բոլոր հարստութիւնները: Ուչի ուշով ունկնդրել վերջ, ես նորանոր գեղահնչուն էջեր կը գտնեմ այս օփերային մէջ:

Օփերային ամենաչօչափելի թերութիւններէն մէկը պէտք է համարել առաջին գործողութեան բաւականին թանձր նուագակցութիւնը (instrumentation), որ զգալի վնաս կը հասցնէ ձայնական եւ արտասանական արտայայտութեանց:

Եթէ մէկ կողմ ձգենք այդ փոքրիկ թերութիւնները, որոնք դիւրին է սրբագրել, հեղինակին երաժշտական-թատերագրական մտածողութիւնը, իմ կարծիքով, կատարեալապէս ճիշդ է եւ կ'երաչխաւորէ անոր ապագայ ճամբը:

«ՆՈՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ»

Revue de Moscou (թիւ 6) կը հրատարակէ յօդուած մը, Բ. Վրոնսկիի ստորագրութեամբ, որ եթէ նորութիւն մը չի բերեր մեզի, այսուհանդերձ կ'աչխատի ծանօթացնել երկրի չինութիւնները,— յօդուածը զարդարուած է ճոխ պատկերներով, որոնք կը ներկայացնեն երեւանի փողոցները, լրագրավաճառները, էլէնիկանի մանարանները, զանազան յուշարձաններ, Պետ. Թատրոնը, բրեզանկարներ, եւն.:

Այս յօդուածագիրը եւս տոգորուած է այն ռուս «մեծապետական» սնափառութեամբ, որուն յանկերգն է ըսել թէ Հայաստան աւերակ էր, հայ ժողովուրդը գեռնափոր տուներու մէջ կը բնակէր, գրել-կարդալ չէր գիտեր, բայց երբ Մոսկուա իր իշխանութեան տակ առաւ երկիրը, սունկի պէս բուսան գործարանները, բնակարաններ եւ հայ ժողովուրդը սկսաւ գրել-կարդալ ...

ՕՐ. ՊԵՐՃՈՒՀԻ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ
եւ
ՀՐԱՆԴ ԹԱՂԵՈՍԵԱՆ
ամուսնացած
Լիոն, 12 յունուար 1936

ՅԻՇԱՂ

Պարահանդէսին մէջ.

— Օրիորդ, կը համձի՞ք յայտնել ձեր անունը:

— Այո՛, երբ ձեր մականունով կոչուիմ:

×

Ուսուցիչը.

— Տղաս, երբ մեծնաս, ի՞նչ գործ փափաք ունիս:

— Գինեպան ըլլալու:

— Ի՞նչ պատճառով:

— Որպէսզի հայրս չբացակայի տունէն:

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

ՏԱՐՕՆՑԻՆԵՐՈՒ ԽՆԴՈՑՔԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ, 13 յունուար.— Տարօնի Նահանգային Միութիւնը յունուար 12ին սարքած էր ընտանեկան խնդոյք մը, Պատ Վէնսանի մէջ: Ժամուկէս առաջ կոկիկ բազմութիւն մը լեցուած էր սրահը:

Ժամը 3.30ին բացումը կատարեց հայրենակից Ց. Յովհաննէս: «Դարձեալ վայլեց» խմբերգէն յետոյ նախագահը չէչտեց թէ մենք բաժնուեցանք այն պատճառաւ որ իրար չկրցանք հասկնալ, բաժնուող խմբակը կը կարծէ որ մենք հակառակ ենք ներգաղթին եւ վերաչինութեան»: Սխալ է, մենք ալ անոնց չափ եւ անոնցմէ աւելի կը սիրենք մեր հայրենիքը: Տարօն աւանի չինութիւնը մեր ուժերէն վեր է, սուտ է ինչ որ կը գրեն ու կը խօսին իրենց ժողովներուն մէջ: Տարօնցի բեկորները ամբողջութեամբ բանուոր են եւ այսօրուան գործադրութեան հետեւանքով եթէ իւրաքանչիւրը կը պահէ իր ընտանիքը, մեծ հերոսութիւն է: Մեր ծրագիրը երբեք չենք փոխած: Անոր մէջ չէչտուած է հայրենիքին օգնել, նմանապէս ներգաղթին: Ուրիմն թէեւ բաժնուած, սակայն պէտք է բարի նախանձով աչխատինք օգնել մեր հայրենակիցներուն, եւ մեր հայրենիքին: Պ. Մ. Մելքոնեանի մէնեջէն յետոյ արտասանեցին Ազնիւ եւ Աստղիկ Հայրապետեաններ, նմանապէս փոքրիկն Գառնիկ Տէրոյեան եւ Վ. Տէմիրճեան: Գեղամ Պօղոսեան բոլոր հայրենակիցներուն Ամանորի առթիւ մէկ մէկ նուէր բաժնեց... իր գրաւոր բանախօսութեամբ, խնդացնելով հանդիսականները: Օրուան բանախօսն էր եղիչէ Մխիթարեան, որ մէկ վայրկեան ոտքի հրաւիրեց հանդիսականները, ի յարգանս Տարօնի նահատակներու յիչատակին: Ցետոյ բնաբան առնելով ողբացեալ Ց. Թումանեանի «Աղաղակութիւն ձեզ, մեր հսկայ պաշերի» խօսքը, բացատրեց թէ մեր ժողովուրդը զարերէ ի վեր հասկցած է խաղաղութեան խմաստը եւ զայն արժեւորած իր երգով,— երգը մչակին, երգը կալուորին, երգը յեղափոխութեան: «Այսօր չատ աւելի խաղաղութեան պէտք կը զգայ, քանզի տարտղնուած աչխարհի չորս հովերուն՝ ան պէտք է պահէ իր միասնականութիւնը: Այսօր Տարօնցին ալ բաժնուած է երկու ճակատի, չբաժնուած արդէն ոչինչ էինք, ունինք ծով կարիքներ թէ արտասահմանի եւ թէ մայր հայրենիքի բեկորներուն հանդէպ եւ երկրի վերաչինութեան համար»: Այս առթիւ օրինակ բերաւ իրենց ընտանիքի բաժանումը եւ իր մեծ մօր անձնքը բաժանման պատճառ եղողներուն: «Մեր պապերը հայ ժողովրդի ազատութեան համար կռուեցան, վկայ Սեպուհ, Մուրատ, Անդրանիկ որոնք եկան մեր աչխարհը եւ իրենց արիւնը խառնեցին մեր հողերուն արեան: Հայրենիքը մեզի համար սրբութիւն է, ինչ զաւանանքի ալ պատկանի անհ. ընաւ խորութիւն չենք կրնար դնել Հայաստան ապրող Տարօնցիներուն եւ արտասահմանի Տարօնցիներուն միջեւ»: Նոյն պահուն սրահ կը մտնէր Սմբատ: Բանախօսը չարունակելով իր ճառը եւ չնորհաւորելով հիւրը, չէչտեց թէ այսօր նոյն հաւատքով կ'ապրի թէ բաժանումը խաչելութիւն է: «Կը հաւատայի թէ ուրիչ գաւառացիներ կը բաժնուին, բայց ոչ Տարօնցին, Վասպուրականցին կամ Սալմոյ Զորցին: Մեր մէջ գոյութիւն պէտք չէ ունենան հատուածական խնդիրներ, երբ խնդիրը կը դառնայ հայրենակցական գետնի վրայ»:

Ցետոյ արիներու վարչութեան խմբապետ Պ. Սէթեան չարժանկարով ցոյց տուաւ նահատակ հերոսներ, Մ. Վարանդեանի թաղումը եւ ուրիշ պատկերներ: Ներկայացուեցաւ նաեւ «Սէչոյի թուղը» Պ. Պ. Գ. Պօղոսեանի եւ Պ. Թէրթերեանի կողմէ: Ամէնէն վերջը սկսաւ կերուխումը, հայկ. պար, լօթօ: Ժողովուրդը չէր ուզեր բաժնուիլ սրահէն: Հանդէսը փակուեցաւ ուշ ատեն:

Խ. Դաւիթեան

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՁԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Քաունասի (Լիթուանիա) համալսարանին ուսուցիչներէն Տոքթ. Ե. Պալթրուչայթիս, որ ծանօթ է վրացական եւ հայկական ճարտարապետութեան մասին իր հրատարակած բազմաթիւ գործով եւ որ նոր աչխատութիւն մը մամուլին յանձնած է վրացական եւ հայկ. ճարտարապետութեան մասինէր հրատարակածըսին, հրաւիրուած է Լոնտոն, երկու դասախօսութիւն կարդալու համար Warburg Instituteի մէջ, 3, Thames House, Millbank, London, S. W. I., նիւթ ունենալով «Հայկական ճարտարապետութիւնը եւ զոթական արուեստը»:

Դասախօսութիւնները տեղի պիտի ունենան յունուար 22ին եւ 29ին, ժամը 5.30ին:

Վստահ ենք որ Լոնտոնի մեր հայրենակիցները պիտի օգտուին այս առիթէն ծանօթանալու համար երիտասարդ գիտնականին տեսութեանց:

Տոքթ. Պալթրուչայթիս փետր. 4ին Փարիզի համալսարանին Արուեստի եւ Հնագիտութեան կաճառին մէջ (Amphithéâtre de l'Odéon) եւ 8 փետրուարի շաբաթ իրիկունը Հայ Մտաւորականներու Ակումբին մէջ պիտի խօսի հայկական ճարտարապետութեան եւ զոթական արուեստին յարաբերութեանց զանազան երեւոյթներուն վրայ:

ՁԱՓՈՆԻ ՆՈՐ ՀՆԱՐՔԸ.— ԱՆԿԱԽ ՄՈՆԿՈԼԻԱ

Ներքին Մոնկոլիոյ վարիչներէն իշխան Թէհ Վանկ անկախ հռչակեց այդ երկրամասը, աչակցութեամբ սահմանակից Մանչուրիոյ եւ հետեւաբար Ճափոնի: Այս անկատումով, Ճափոն ոչ միայն կ'ընդարձակէ իր ազդեցութեան զօտին, այլեւ նոր պատուար մը կը կազմէ Խորհրդ. իշխանութեան դէմ: (Արտաքին Մոնկոլիան կը պատուի ռուսական տիրապետութեան տակ):

Հաւանական է որ նոր պետութիւնը կայսրութեան վերածուի, միչտ ընդհովանեաւ Ճափոնի: Տարակոյս չկայ թէ այս վերջինը պիտի չարունակէ դործել, ամբողջ հիւսիսային Չինաստանը անջատելու եւ իր ազդեցութիւնը մինչեւ խորհրդային սահմանները երկարելու համար:

ՄԱՄՈՒԱԳԻՏՆԵՐ ԿՐ ՑԱՆՁՆԱՐԱՐԵՆ **ԵՐԵՒԱՆ** ՕՂԻՆ, ՈՐՈՒՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ Է ՅՕՐԲՈՐԴ ԷՋԻՆ ՎՐԱՑ:

«ՑԱՌԱՉ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

Ա՜Խ, ԵԱՎՐՈՒԻ, ՎԱԽՆԱՄ ԹԸ...

Գ. Շողակաթին եւ Ց. Ակիմեանի յիշատակին

— Մայրի՛կ ...

— Զգո՛ւշս ...

Սարսափի թուականներուն մէջ կը զտնուէինք:

Ամբողջ մարզկութիւնը վտանգի եւ արիւնի հետ կը խաղար ...

Թուշ մը հաց, պնակ մը ապուր կամ զդուխ մը սոխն ու սխտորը աւելի արժէքաւոր էին, քան մարդկային կեանք մը:

Գարիի հասկ մը փրցուելուն համար տեսնուած էր որ կանանչ արեւ մը անշնչանայ գնդակի մը սուլոմվը ...

×

Իր ժրաջան ու սիրունիկ եղներու, Արապին ու Պօղոյին մսուրները լեցնելէ վերջ,— կարծես իր հայրենի տան «Սիրամ»ն ու «Տիլպէր»ն եղած ըլլային — չոյեց ու փայփայեց անոնց կռնակը համբուրեց ճակատները՝ մինչ անոնք ֆշֆշալով կը լափչին խառնուած խոտն ու յարդը:

Կը սիրէր զանոնք անկեղծօրէն: Ինչ փոյթ թէ անոնք Թուրքի մը կը պատկանէին: Չէ՞ որ անոնք ալ իրենց տան մէկէկ աւելի «Ջուխտակ» եղնիրուն նման կ'աչխատէին օրն ի բուն, երբեմն արօր քաչելով, երբեմն ալ կամ դարձնելով:

Ցետոյ անոնք ամառ թէ ձմեռ անբաժան էին իրմէն, զաչտերը թէ ամխոռին մէջ, իր անկողինն անգամ Արապին կողքին կը զտնուէր, ախոռին մէջ, փայտէ խչտեակի մը վրայ:

Արապին ու Պօղոյին պէտք եղածը հոգալէ վերջ, ուղղուեցան դէպի զուռ ադային միւս տունէն խոտ բերելու ու մանրելու, սիրունիկ եղներուն դիչերուան կեր պատրաստելու համար:

Բայց, երբ քայլերը դէպի զուռ յառաջացան, աչքերն ալ յառեցան դէպի փոքրիկ տաչտը հացին, որ կը սպասէր այդտեղ, ախոռէն քիչ մը բարձր «սաքու» կոչուած տան օճախին անկիւնը, որուն մէջ հազիւ գտնուէր քանի մը հատ գարեհաց, իր ծառայած տան 5—6 հոգինոց ընտանիքին իրիկուան ճաչին համար:

Աչքերը ինկան փոքրիկ տաչտին վրայ ակամայ, եւ ոտքերը կանգ առին դրան սեմին առջեւ: Մէկ ձեռքը նետած էր դէպի զուռը բանալու համար, բայց աչքերը չէին հեռացնիր ձեռքին ու քայլերուն, կը նայէին փոքրիկ տաչտին, չառոնց պարպուած սամոռքին ճնշումին տակ, որ կը փեռեկաէ սիրտը ճանկռտելով:

Այդ միջոցին ահա միտքն ինկաւ ու աչքերուն առջեւ պատկերացաւ, երբեմնի իրենց մեծ տան հսկայ փորով եւ երկայն հասակով խմորին տաչտը, որ 25 հոգինոց ընտանիքի մը մէկ շաբթուան հացին խմորը մէկ անգամէն կը պարտկէր իր լայն փորին մէջ: Ու բաղդատութիւնն ըրաւ երեւակայութեամբ այդ զաճաճ տաչտուկը իրենց հսկային հետ ... Մտածեց երկար, խորասուզուեցաւ իր յոյզերուն մէջ, որ այնքան խոր էին ու անդամանալի ...

Պատկերացուց աչքերուն առջեւ, նաեւ իրենց ցորենի ու ալիւրի անուչտ փայտէ չտեմարանները ... Մայրիկին եւ հարսային (հօրեղբօր կնկան) խմոր չաղուելը կէս գիչերէն մինչեւ արշալոյս, քիչ առաջ բացատրած խոշոր տաչտին երկու կողքերուն ծնկըված: Թեւերը մինչեւ արմունկ սոթոտած, բռունցքները արագ-արագ եւ անխնայ կը մխուէին մինչեւ արմունկները ու կ'ելլէին չա՛ք-չո՛ւք ձայներ հանելով:

Քիչ յետոյ լրացած ու զոցուած էր մասնաւոր լաթերով քասխելու համար: Առաւօտեան երբ կը բանային, խմորը բարձրացած կ'ըլար տաչտին եզերքներէն դուրս թափելու աստիճան:

Եւ ահա մեծ մայրիկը թոնրի կողքին մինչեւ իրիկուն: Զարկաւ ու հանեց թոնրի փորէն: Լեցուեցաւ ամբողջ տանն երեսը ցորենի երկար լաւաչ հացերով, փռուած պաղելու համար: Ցետոյ, դէղ-դէղ չարուեցան «տարծոց»ներուն վրայ: Հատնե՛լ կար այդքան դէզերուն ...

Բայց ահա չուռով չբացան այս բոլորը աչքերուն առջեւէն: կարծես զբլուխը պտոյտ կուտար, աչքերը զոցուելու պէս եղան կոպերուն ծանրութենէն: Ա՛խ քաչեց սրտին խորէն, որքա՜ն անօթի էր, ստամոքսը պարապ էր բոլորովին: Նորէն ա՛խ մը քաչեց երկար, «ախ հիմա մեր տարծոցին մէկը հոս ըլլար» ... զառանցելով:

Բայց ախտոս որ այս երազ էր եւ երեւակայութիւն միայն: Իրականութիւնը այլ էր ու չատ դառն: Արդեօք այդ զաճաճ տաչտուկէն մէկ հատ գարէ հացիկ մը բաժին պիտի իյնա՞ր իրեն ...

Մտածեց ատոր վրայ, եւ ինքզինքը հաւաքելով զուրս նետուց մութին մէջ, եւ քայլերը տարաւ դէպի իր գործը — աղային միւս տունէն խոտ բերելու եղներուն համար:

Եղանակը աչուն էր ու նոյեմբեր ամիս: Օդը չուտ էր սթենած ու չատ խոնաւ էր օդը: Դանդաղ, բայց ազդու հով մը կար գիւղին վրայ, ու խլած էր փողոցներուն մէջէ:

Ձեռքերը խաչաձեւ կուրծքին վրայէն, տարաւ տեղաւորեց անութենուն տակ, որոնք ճաթռտած էին ու կը սոսկային ցուրտ հովէն ասդնտուելով: Վրան հագուստ եւ ոտքերը ոտնաման կայի՞ն — չէր զգար: Բայց ի՞նչ ընէր, ան կրնար միայն ձեռքերը պատսպարել անութենուն տակ խոթելով, մարմի մնացած մասերուն համար կը բաժնուին, բայց ոչ Տարօնցին, Վասպուրականցին կամ Սալմոյ Զորցին: Մեր մէջ գոյութիւն պէտք չէ ունենան հատուածական խնդիրներ, երբ խնդիրը կը դառնայ հայրենակցական գետնի վրայ»:

Ցետոյ արիներու վարչութեան խմբապետ Պ. Սէթեան չարժանկարով ցոյց տուաւ նահատակ հերոսներ, Մ. Վարանդեանի թաղումը եւ ուրիշ պատկերներ: Ներկայացուեցաւ նաեւ «Սէչոյի թուղը» Պ. Պ. Գ. Պօղոսեանի եւ Պ. Թէրթերեանի կողմէ: Ամէնէն վերջը սկսաւ կերուխումը, հայկ. պար, լօթօ: Ժողովուրդը չէր ուզեր բաժնուիլ սրահէն: Հանդէսը փակուեցաւ ուշ ատեն:

Խ. Դաւիթեան

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՁԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Քաունասի (Լիթուանիա) համալսարանին ուսուցիչներէն Տոքթ. Ե. Պալթրուչայթիս, որ ծանօթ է վրացական եւ հայկական ճարտարապետութեան մասին իր հրատարակած բազմաթիւ գործով եւ որ նոր աչխատութիւն մը մամուլին յանձնած է վրացական եւ հայկ. ճարտարապետութեան մասինէր հրատարակածըսին, հրաւիրուած է Լոնտոն, երկու դասախօսութիւն կարդալու համար Warburg Instituteի մէջ, 3, Thames House, Millbank, London, S. W. I., նիւթ ունենալով «Հայկական ճարտարապետութիւնը եւ զոթական արուեստը»:

Դասախօսութիւնները տեղի պիտի ունենան յունուար 22ին եւ 29ին, ժամը 5.30ին:

Վստահ ենք որ Լոնտոնի մեր հայրենակիցները պիտի օգտուին այս առիթէն ծանօթանալու համար երիտասարդ գիտնականին տեսութեանց:

Տոքթ. Պալթրուչայթիս փետր. 4ին Փարիզի համալսարանին Արուեստի եւ Հնագիտութեան կաճառին մէջ (Amphithéâtre de l'Odéon) եւ 8 փետրուարի շաբաթ իրիկունը Հայ Մտաւորականներու Ակումբին մէջ պիտի խօսի հայկական ճարտարապետութեան եւ զոթական արուեստին յարաբերութեանց զանազան երեւոյթներուն վրայ:

ՁԱՓՈՆԻ ՆՈՐ ՀՆԱՐՔԸ.— ԱՆԿԱԽ ՄՈՆԿՈԼԻԱ

Ներքին Մոնկոլիոյ վարիչներէն իշխան Թէհ Վանկ անկախ հռչակեց այդ երկրամասը, աչակցութեամբ սահմանակից Մանչուրիոյ եւ հետեւաբար Ճափոնի: Այս անկատումով, Ճափոն ոչ միայն կ'ընդարձակէ իր ազդեցութեան զօտին, այլեւ նոր պատուար մը կը կազմէ Խորհրդ. իշխանութեան դէմ: (Արտաքին Մոնկոլիան կը պատուի ռուսական տիրապետութեան տակ):

Հաւանական է որ նոր պետութիւնը կայսրութեան վերածուի, միչտ ընդհովանեաւ Ճափոնի: Տարակոյս չկայ թէ այս վերջինը պիտի չարունակէ դործել, ամբողջ հիւսիսային Չինաստանը անջատելու եւ իր ազդեցութիւնը մինչեւ խորհրդային սահմանները երկարելու համար:

ՄԱՄՈՒԱԳԻՏՆԵՐ ԿՐ ՑԱՆՁՆԱՐԱՐԵՆ **ԵՐԵՒԱՆ** ՕՂԻՆ, ՈՐՈՒՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ Է ՅՕՐԲՈՐԴ ԷՋԻՆ ՎՐԱՑ:

«ՑԱՌԱՉ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

Ա՜Խ, ԵԱՎՐՈՒԻ, ՎԱԽՆԱՄ ԹԸ...

Գ. Շողակաթին եւ Ց. Ակիմեանի յիշատակին

— Մայրի՛կ ...

— Զգո՛ւշս ...

Սարսափի թուականներուն մէջ կը զտնուէինք:

Ամբողջ մարզկութիւնը վտանգի եւ արիւնի հետ կը խաղար ...

Թուշ մը հաց, պնակ մը ապուր կամ զդուխ մը սոխն ու սխտորը աւելի արժէքաւոր էին, քան մարդկային կեանք մը:

Գարիի հասկ մը փրցուելուն համար տեսնուած էր որ կանանչ արեւ մը անշնչանայ գնդակի մը սուլոմվը ...

×

Իր ժրաջան ու սիրունիկ եղներու, Արապին ու Պօղոյին մսուրները լեցնելէ վերջ,— կարծես իր հայրենի տան «Սիրամ»ն ու «Տիլպէր»ն եղած ըլլային — չոյեց ու փայփայեց անոնց կռնակը համբուրեց ճակատները՝ մինչ անոնք ֆշֆշալով կը լափչին խառնուած խոտն ու յարդը:

Կը սիրէր զանոնք անկեղծօրէն: Ինչ փոյթ թէ անոնք Թուրքի մը կը պատկանէին: Չէ՞ որ անոնք ալ իրենց տան մէկէկ աւելի «Ջուխտակ» եղնիրուն նման կ'աչխատէին օրն ի բուն, երբեմն արօր քաչելով, երբեմն ալ կամ դարձնելով:

Ցետոյ անոնք ամառ թէ ձմեռ անբաժան էին իրմէն, զաչտերը թէ ամխոռին մէջ, իր անկողինն անգամ Արապին կողքին կը զտնուէր, ախոռին մէջ, փայտէ խչտեակի մը վրայ:

Արապին ու Պօղոյին պէտք եղածը հոգալէ վերջ, ուղղուեցան դէպի զուռ ադային միւս տունէն խոտ բերելու ու մանրելու, սիրունիկ եղներուն դիչերուան կեր պատրաստելու համար:

Բայց, երբ քայլերը դէպի զուռ յառաջացան, աչքերն ալ յառեցան դէպի փոքրիկ տաչտը հացին, որ կը սպասէր այդտեղ, ախոռէն քիչ մը բարձր «սաքու» կոչուած տան օճախին անկիւնը, որուն մէջ հազիւ գտնուէր քանի մը հատ գարեհաց, իր ծառայած տան 5—6 հոգինոց ընտանիքին իրիկուան ճաչին համար:

Աչքերը ինկան փոքրիկ տաչտին վրայ ակամայ, եւ ոտքերը կանգ առին դրան սեմին առջեւ: Մէկ ձեռքը նետած էր դէպի զուռը բանալու համար, բայց աչքերը չէին հեռացնիր ձեռքին ու քայլերուն, կը նայէին փոքրիկ տաչտին, չառոնց պարպուած սամոռքին ճնշումին տակ, որ կը փեռեկաէ սիրտը ճանկռտելով:

Այդ միջոցին ահա միտքն ինկաւ ու աչքերուն առջեւ պատկերացաւ, երբեմնի իրենց մեծ տան հսկայ փորով եւ երկայն հասակով խմորին տաչտը, որ 25 հոգինոց ընտանիքի մը մէկ շաբթուան հացին խմորը մէկ անգամէն կը պարտկէր իր լայն փորին մէջ: Ու բաղդատութիւնն ըրաւ երեւակայութեամբ այդ զաճաճ տաչտուկը իրենց հսկային հետ ... Մտածեց երկար, խորասուզուեցաւ իր յոյզերուն մէջ, որ այնքան խոր էին ու անդամանալի ...

Պատկերացուց աչքերուն առջեւ, նաեւ իրենց ցորենի ու ալիւրի անուչտ փայտէ չտեմարանները ... Մայրիկին եւ հարսային (հօրեղբօր կնկան) խմոր չաղուելը կէս գիչերէն մինչեւ արշալոյս, քիչ առաջ բացատրած խոշոր տաչտին երկու կողքերուն ծնկըված: Թեւերը մինչեւ արմունկ սոթոտած, բռունցքները արագ-արագ եւ անխնայ կը մխուէին մինչեւ

Բացի իտալեւհապէչական հարցէն, խօսակցութեան նիւթ պիտի դառնայ Գերմանիոյ աշխուժացեալ գործունէութիւնը՝ քաղաքական գետնի վրայ: Պ. Լավալ եւ Լեհաստանի վարչապետը մասնաւոր խորհրդակցութիւն մը պիտի ունենան Տանցիկի եւ ուրիշ հարցերու մասին: Պ. Լիթվինով պիտի փորձէ Ա. Դ. Խորհուրդին ա–ջակցութիւնը ապահովել, Ուրուկուէյի հետ ծագած վէճին առ–թիւ: Խորհուրդին նստաշրջանը սովորաբար կը տեւէ մէկ չաբաթ. բայց հաւանական է որ փակուի վաղն իսկ, չորեքշաբթի, իբրեւ հետեւանք Ֆրանսայի նախարարական տագնապին. մանաւանդ եթէ Անգլիոյ թագաւորն ալ մեռնի:

ՀԱՊԷՇՆԵՐԸ ԿԸ ՀԵՐՔԵՆ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ...

=o·o=

Վէհիպ փաշա քնդի. հրաւաւնաւատա՞ր

Կիրակի առաւօտ էինք իտալական զեկոյց մը, որ չափչփ–խիչ յաղթանակ մը կ'աւետէր, հապէշ մեռեալներուն թիւը հաշ–ուելով 4–6000:

Եթովպական աղբիւրէ կը հերքեն այս լուրը, յայտարարելով թէ «երբեք չի համապատասխաններ ճշմարտութեան եւ թէ հրա–պարակ հանուած է ազդելու համար Ազգերու Դաշնակցութեան ժո–ղովին վրայ»: Հապէշական զեկոյգին համաձայն, «հարաւային ճակատի գլխաւորները խուսափելու համար Իտալացիներու կա–մակամի զինուորները խուռնափելու համար Իտալացիներու կա–դարձակ ոմբակոծութիւններէն, անհրաժեշտ համարած են փո–խել իրենց դիրքերը եւ աւելի ամուր վայրերու մէջ տեղաւորուիլ: Հետեւաբար Իտալացիները չեն կրնար պնդել թէ շատ մարդ սպանած եւ բազմաթիւ գերիներ բռնած են»:

Ուրիշ աղբիւրէ ալ կը հաւաստուի թէ եթովպիացիները հետե–ւելով իրենց աւանդական սովորութեան, կը պարպեն իրենց դիր–քերը, Իտալացիները ներս քաշելու եւ աւելի ծանր հարուած մը տալու համար: Ամէն պարագայի մէջ, լուրջ գործողութիւններ տեղի կ'ունենան հարաւային ճակատին վրայ (Օկաաէն):

Լուրի մը համաձայն Նէկիւսը որոշած է Ատոխ – Ապէպա վերադառնալ: Այս առթիւ կ'ըսուի թէ ռաս Տէսթա ետ կանչուած է եւ հարաւային ճակատի ընդհ. հրամանատար նշանակուած է Վէհիպ փաշա:

*** Մեծ իրարանցում կը տիրէ Ատոխ – Ապէպայի մէջ, ի նա–խատեսութիւն օդային ոմբակոծութեան մը, որ կրնայ պատա–հիլ այսօր, երեքշաբթի, Ատուածածայայտնութեան ոօնին առթիւ: կայս. հրամանագիր մը կը յանձնարարէ ժողովուրդին զգուշա–նալ համախմբումներէ: Այս պատճառով ընդհատուեցան Մոգերու այ–ցելութեան ատենդական արարողութիւնները եւ ուրիշ ծիսակա–տարութիւններ: Հազարաւորներ լեռները ապաստանած են:*

Իւիւնութեան թուղթերու ներոգման համար

Ոստիկանական վերատեսչութիւնը կը հաղորդէ.— *Այն օտար աշխատա–ւորները որոնց մականունները կը սկսին M.N.O.P. եւ Q. տառերով եւ ո–րոնց ինքնութեան թուղթերու պայ–մանաժամը լրացած է 1935 դեկտ. 31-ին (Սէնի նահանգի), նորոգման հա–մար պէտք է դիմեն յունուար 21էն 24 (այս օրն ալ մէջն ըլլալով), առա–ւտեան ժամը 8էն 14.45, Փարիզի մէջ բնակողները՝ 391, Rue de Vaugirard, արուարձաններու բնակիչները՝ 7, Rue Jouy: Անոնք որ չեն ներկայանար նը–շանակուած պայմանաժամուն, կը կորսնցնեն նորոգման իրաւունքը:*

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՄԻ

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ԴԱՍԱԴՈՒԼԸ վերջացած ըլլալով, բոլոր հա–մալսարանները վերաբացուեցան երէկ, բացի իրաւագիտականէն: Փրոֆ. ժէզ, կռուանճորը, կը մերժէ հրաժարական տալ: Երկու օրուան դասադուլի ընթացքին ձերբակալուեցան 200 ուսանողներ, բայց յետոյ արձակուեցան: Ազգայնական ուսանողները իրենց նպատակին հասած չըլլալով, հանրագրութիւն մը ուղղեցին կըր–թական նախարարին եւ կը սպառնան ցոյցեր կատարել:

ԵԳԻՊՏՈՍ ՀԱՍԱՒ անգլիական նոր զօրագունդ մը, բոլոր կազմածներով: Այս առթիւ իրազեկներ 70,000 կը հաշուեն եգիպ–տոս անգլ. զինուորներուն թիւը, իսկ օդանաւերը՝ 800–900:

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ԴԱՂՏՆԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐ ՄԸ կնքուած է Գեր–մանիոյ եւ Ճափոնի միջեւ, եթէ հաւաստանք զանազան ազգերէ հաղորդուած լուրերու: Կ'ըսուի թէ զինակցութեան մի ացած է նաեւ Լեհաստան:

ՀԱՐԻՒՐ ՋԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ԿԱՅՈՒԱԾ, ուրիշ հարիւր հոգի ալ խարազանի բռնուած են եթովպիոյ զինուորական նախարարին հրամանով, իբրեւ հետեւանք ըմբոստութեան մը: Լուրին ազբիւ–րը խտալական է:

ՀՐԴԵՀ ՄԸ ԾԱԳԵՑԱՒ հանրօգուտ չինութեանց նախարա–րութեան օտար բանուորներու հաշուակալութեան գրասենեակին մէջ, փճացնելով բազմաթիւ վաւերաթուղթեր:

Ընկերվարական Ֆրանսայի Ազգային Խորհուրդը ժողովի կը հրաւիրէ իր ղեկավար մարմինները այսօր, երեքշաբթի, ժամը 9ին, Ընկերվարական Ֆրանսայի կեդրոնական գրասենեակը, 12, Rue Feydeau:

Ֆրանսայի Ազգային Խորհուրդը ժողովի կը հրաւիրէ իր ղեկավար մարմինները այսօր, երեքշաբթի, ժամը 9ին, Ընկերվարական Ֆրանսայի կեդրոնական գրասենեակը, 12, Rue Feydeau:

Ֆրանսայի Ազգային Խորհուրդը ժողովի կը հրաւիրէ իր ղեկավար մարմինները այսօր, երեքշաբթի, ժամը 9ին, Ընկերվարական Ֆրանսայի կեդրոնական գրասենեակը, 12, Rue Feydeau:

ԷՆԿԻՒՐԻՆ կը հեռագրեն.— «Էն–ֆորմասիոն» գրած էր թէ Թուրքիա ոչ թէ տըվիզով, այլ ապրանքով պի–տի վճարէ իր հանրային պարտքը: Մեեւնոյն ատեն զրոյց տարածուած է թէ այդ հրատարակութիւնը արժե–թուղթերու անկման պատճառ եղած է Փարիզի սակարանին մէջ: Մանաւոր նպատակով հրապարակուած այս զր–ոյցները իրականութեան չեն համա–պատասխաներ: Իրաւասու շրջանակ–ները լուր չունին արտաքին պարտքե–րը ապրանքով վճարելու որոշումէ մը:

ՊՈԼՍՈՑ ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ընտրուեցաւ Բենիամին եպիսկոպոս, Զոնկուլտաքի առաջնորդը, որ 65 տա–րեկան է եւ Սինոդին երիցագոյն ան–դամը: Թրքական կառավարութիւնը մերժած էր ուրիշ հինգ ընտրելիներու թեկնածութիւնը:

50 ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐՆԵՐ ձերբակալ–ուեցան Սոֆիայի զանազան թաղերուն մէջ, խուզարկութեան մը հետեւան–քով:

Թ. Ր. ԱՐԱԱ, Թուրքիոյ արտաքին գործակալը, Փրնեւ գացած առեն Սոֆիայի կայարանին մէջ դիմաւոր–ուեցաւ Պուլկարիոյ արտաքին նախա–րարին կողմէ: Այս առթիւ հրատա–րակուած զեկոյցը կ'ըսէ թէ երկու նախարարները անդամ մը եւս չեչտե–ցին թէ ցանկալի է զարգացնել երկու դրացի երկիրներուն բարեկամական յարաբերութիւնները:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ հողագործական կու–սակցութեան նախագահը, կիչեւ, ձերբակալուեցաւ չաբաթ օր, իր կու–սակիցներուն նամակ մը ուղղած եւ սահմանադրութեան վերահաստա–տումը առաջարկած ըլլալով: Նամակը ստորագրութեան ձեռքը անցած էր: Այս առթիւ խուզարկութիւն կատար–ուելով, ուրիշ թուղթեր ալ բռնուե–ցան: Կուսակցութիւնները լուծուած ըլլալով, ամբաստանեալը կրնայ դա–տապրտուիլ մինչեւ երեք տարի բան–տարկութեան:

ՕՏԱՐ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐԷՆ, այն լեհերը, եուկոսլաւները, Չեխերը, Աւստրիացիները, Հունգարացիները եւ Լիթուանացիները որ կ'ուզեն իրենց երկիրները վերադառնալ Ֆրան–սական կառավարութեան ծախքով, պէտք է դիմում կատարեն մինչեւ յունուար 27: (Վերջին պայմանա–ժամ): Նոյն երկիրներու այն աշխա–տաւորները որոնց ինքնութեան թուղ–թը ընդհատած է, չեն կրնար ոչ գործ ստանալ, ոչ ալ գործազրկութեան նը–պաստ:

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ բնտրական պայքա–րին առթիւ, կռիւ մը ծագեցաւ Աթէն–քի մէջ, Վենիզէլոսի եւ Ջօրջ Քոնտի–լիսի կուսակիցներուն միջեւ: Վենիզէ–լոսեան մը սպանուեցաւ եւ ութ հո–գի վիրաւորուեցան, հրազէն պար–պուած ըլլալով:

ՆՈՐ ԽՌՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ծագեցան Գահիրէի մէջ, նախաձեռնութեամբ ուսանողներու, եւ միշտ ուղղուած Անգլիոյ դէմ: Ոստիկանութիւնը մի–ջամտեց եւ ընդհարումներու ընթաց–քին հրազէն պարպուեցաւ: Երկու ոս–տիկաններ եւ 25 ուսանողներ վիրա–ւորուեցան:

ՀԱՆԳՈՒՑԱԿԱՒ բանաստեղծ Ռըտ–եարտ Քիփլինկ պիտի թաղուի Ուէսթ–մինսթրըի արբայարանին մէջ, բանաս–տեղծներու անկիւնը: Իր ձգած հա–րստութեան գումարն է 750,000 անգլ. ոսկի) աւելի քան 56 միլիոն ֆրանք):

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՈ-ՖԱՇԱՆի Ազգ. ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջա–նի ընկերները այսօր, երեքշաբթի իրիկուան ժամը 9ին ընկեր ՏԷՐՈՑԵԱՆի բնակարանը:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

Նոքիրուած ընկ. ԼԵՒՈՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆի (Պալաշա) յիշատակին

2 փետր. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Société Savantes–i D. սրահին մէջ, փարիզ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի տիկին Մարիամ կ. Պողոս–եան իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ ամէն անոնց որոնք ան ձամբ, նամակով եւ հեռագրով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իր ողբացեալ ամուսնոյն

ԿԱՐԱՊԵՏ ՊՕՂՈՍԵԱՆի

մահուան առթիւ որ տեղի ունեցաւ 72 տարեկան հասակին:

Մարսէյլ, 16 յունուար 1936

×

Այս առթիւ, տիկին Պողոսեան 100 ֆրանք կը նուիրէ Ֆ. Կ. խաչի Մարսէյլի Մասնաձիւղին, իսկ կ. Գա–բիպեան (փարիզ, փոխան ծաղկե–պսակի 50 ֆր.:

կը խնդրուի սատնալ ընկալա–գրով «ցաւաց»ի գործակալ Պ. Տե–րիկեանցէ:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

Imprimerie A. DER GARABEDIAN,
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Le Gérant: H. STEPHAN

ՆԱՒՄԱԿԱՏԱՒԽՕ

ԱՊՈՒՏԱՆ, Գորտ.— 125:
ԼԻՈՆ, Շիմ.— 140:
ԼԱՎԻԼԻՏԻՕ, Մ. Տ.— 35:
ՏՐԱԿԻՆԵԱՆ, Ե. Թ.— 35:
ՓԱՎԻՒԵՈՆ Ս. ՊՈՒԱ, Ա. Գ.— 35:

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

ՍԿՍԱՆՔ ՂՐԿԵԼ

ԻՍԻ, Գ. Ցար— Յունուար 11էն:
ԿԱՐՏԱՆ, Ո. Յով.— յունուար 12էն:
ԹԻՀՐԱՆ, Գ. Սար.— յունուար 15էն:
ԹԻՀՐԱՆ, Թ. Թոր.— յունուար 15էն:
ԹՈՒՐ, Խ. Մար.— յունուար 13էն:

—o—

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ՅՀՈՐԻԶՈՆՏԻ, ՍԵԼԱ–ՆԻԿ.— Զենք ստացած ձեր թերթին Յունուար 4, 5, 6 եւ 8 թիւերը: (Ու–րիշներ ալ չեն ստացած): կը խնդրուի լրացնել

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐ, ՈՒՆՁԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԱՒ ԿԱՇԻՆ ՄԻԱՅՆ ԿԸ ԲԵՐԷ ԼԱՒ ՅԱՁԱԽՈՐԴ

ԵՔԷ Կ'ՈՒԶԷՔ

Ձեր արհեստին մէջ յաջողիլ,
Ձեր յաճախորդներուն թիւը աւելցնել օրէ օր,
Ձեր chiffres d'affaires կրկնապատկել,
Դիմեցէք՝

TANNERIE DE LA DEULE

9, Rue Charlot, Paris. Métro: République.
Tél.: ARChive 05-86

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆՆ Է

Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՕՆԵԱՆ

որ ձեզի պիտի տայ, չափաւոր գինով, լաւ կաշի, Marque H. S Tannage lent chêne որ պատրաստուած է մեծ խնամքով:

Գաւառի կօշկակարներուն նմոյշ կը ղրկուի *Contre remboursement*ով:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

CAVE

ԹՆԱՁՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,

եւ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԳ ԿԱՐԴԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը հայթայթենք՝ *Շշանաւթի, հարսնիք, կնունք, հանդէսներու եւ ժողովակատարութեանց* համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ ըմպելիներ (apéritifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշ–ներով գինիներ):

Հեռաձայնեցէք *ՔԷՕԼԷԵԱՆ*, Charlebourg 20 6 եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի ղրկուին ձեր ապսպրանքը, մեծապանակի գինով եւ սպառածները ետ առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ **KEULEYAN**
85, Rue des Chambards.
Bois-Colombes, (Seine).

Ուշադրութիւն

Անդամահատ ըլլալով ստիպուած եմ ագարակս ծախել կամ վարձու տալ: Մէկ ու կէս հէքթար տարած–ծութիւն, 700 որթատունկ, 30 պըտ–ղատու ծառեր, վարժարանի ու շոս–կայի մօտ, ջրիոր՝ մեքենայով եւ տուն մը կազմածներով:

Դիմել Hovaguimian Osgan, Quartier Colle Vielle, Gardanne (B. du Rhône).

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

Տիկին Տիրուհի Թորոսեան-Պը–ատուեան Լափէքթօքի (Մարտանէլ) կը փնտռէ իր երկու զաւակները՝ Թորոս եւ Մարի, 26, 24 տարեկան, կորսուած տարագրութեան ժամա–նակ Տէր Զօրի մէջ: Իրենց հօրն ա–նունը՝ Ղազարոս (երկաթագործ), մնացած տարագրութեան մէջ: Թո–րոս երկու թեւերուն վրայ Մար–տեսիի նշաններ ունի, իսկ Մարին կզակին տակ փոքր ճերմակ բիծ մը:

Կը խնդրուի հայրենակիցներէ եթէ կը ճանչնան եւ կամ ո՛ր ըլ–լալնին դիտեն՝ հասին իմացնել M. B. Balentz, 130 rue Lamarck, Paris (18).

Կը խնդրուի Սուրիոյ հայ թեր–թերէն արտատպել:

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր ա–ռաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու ամէնէն նախընտրելի *մեծ վաճառան*ը կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *քա–րով*, բնական *անիսոնի* խառնուրդ–ով, երաշխաւորուած է քի–կան ամէն բադադրութիւնէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ–Մեծաքանակ գնումներու հայթ–

Ար տ օ ն ատ էր
S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX
68, Bld. des Vignes, Marseille
Tél. Colbert 58 - 10
Եւեւ DISTILLERIE VIAL
18, Rue Fontaine, St. Denis (Sei
Tél. Plaine 09 - 95
Լիմնք եւ Շրջաններու ներկայացուչ
D. N. BAHADOURIAN
82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)
Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝
M.M.H. Khatchadourian et Dan
24, rue Assalit. Nice (A. M.

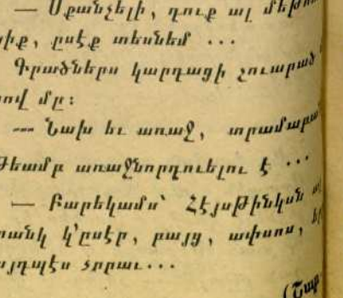

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (43)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն Թ. Թ. Գ. Ժ. Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԵՐԻՆԱ ՓՐԻՍԼԻ

— Իրաւունք կ'ուզէ՞ք իմանալ...
— Այո...
— Դուք տեսաք այն ամէնը ինչ որ ես տեսայ. մեր երկուքին ալ կարծի–քը միեւնոյնը պէտք է ըլլայ, այնպէս չէ՞...
— Ձիս կը ծաղրէք... անշուշտ ես այս տեսակ խնդիրներու մէջ փորձա–ռութիւն չունիմ ...
— Կը նմանիք երախայի մը որ կ'ու–զէ հասկնալ թէ վայրաշարժը ինչպէս կը բանի, խնդաց Փուառօ, կ'ուզէք հարցին մօտենալ ոչ թէ իբրեւ տանը բժիշկը, այլ զաղտնի ոստիկան մը որ ծանօթ չէ ոչ մէկուն եւ չի մտածեր ոչ ոքի մասին... ամէնքն ալ օտար են իրեն եւ հաւասարապէս կասկածի են–թակայ...
— Շատ լաւ ըսիք...
— Հետեւաբար ձեզի պզտիկ դաս մը տամ. նախ եւ առաջ պէտք է որոշ կերպով իմանալ թէ ինչ պատահեցաւ այդ իրիկունը... պէտք է միշտ յիշել որ ձեզի հետ խօսող անձը կրնայ սը–տել...

Ծօնքերս վեր բարձրացուցի:

— Կասկածոտ վերաբերում չիտա–կը...

— Բայց անհրաժեշտ, վտահ է–ղէք, անհրաժեշտ... շատ բարի... հիմա սկսինք... բժիշկ Շէվրըմ տուն–նէն կը մեկնի ժամը իննին տասը մնա–ցած... ի՞նչպէս գիտեմ ատիկա...

— Որովհետեւ ես ինքս ըսի ...

— Բայց կրնայիք ճշմարտութիւնը ըսած չըլլալ եւ կամ ձեր ժամացոյցը կրնար սխալ ըլլալ... Փարքըրն ալ ը–սաւ որ դուք ժամը իննին տասը մնա–ցած մեկնեցաք... կ'ընդունինք այդ յայտարարութիւնը եւ կ'անցնինք. ժամը իննին վանդակոմին դուրսը անձանօթի մը կը հանդիպիք — այս կէտէն կը սկսի Մորհրդաւոր Անձանօ–թին Պատմութիւնը. ասիկա՞ ինչպէս գիտեմ...

— Ես ըսի...

— Այս գիշեր քիչ մը ապուշցեր էք, բարեկամս, ընդմիջեց Փուառօ ան–համբեր չարժում մը ընելով, դուք գիտէք որ այդպէս եղաւ, բայց ես ի՞նչպէս գիտնամ... լաւ, ձեզի կրնամ ըսել որ Մորհրդաւոր Անձանօթին պատմութիւնը ձեր երեւակայութենէն չհանեցիք, որովհետեւ այդ մարդը ձեզի հանդիպելէ քանի մը վայրկեան առաջ, Օրիորդ Կէնէթին սպասուհին կը տեսնէ եւ անոր ալ կը հարցնէ Ֆըրնըլի Փարքին ճամբան... կ'ընդու–նինք իր ներկայութիւնը, ուրեմն, եւ երկու բան գիտենք իր մասին՝ վըս–տահօրէն — անձանօթ է այս տեղ–րուն եւ ինչ ալ ըլլայ իր Ֆըրնըլի այ–ցելութեան նպատակը, մեծ զաղտնիք մը չկայ անոր շուրջը, քանի որ ճամ–բան կը հարցնէ երկու անգամ...

— Այո, հասկցայ...

— Լաւ, ես ուզեցի իմանալ թէ ով էր ան... երեք Վարաղներու Պանդո–կը կ'երթայ բաժակ մը պարպելու հա–մար. ծառայող աղջիկէն լսեցի թէ Ա–մերիկացիի պէս կը խօսի եղեր եւ դեռ նոր է եկեր Ամերիկայէն... դուք ալ նշմարեցի՞ք անոր ամերիկեան արտա–սանութիւնը ...

— Այո, կարծեմ, ըսի. շատ թե–թեւ, սակայն...

— Շատ ճիշդ. յետոյ կայ նաեւ ա–սիկա, կը յիշէ՞ք, պարտէզին տնակէն վերցուցի...

Փուառօ ինծի երկնցուց սագի մը փետուրը, հետաքրքրուած նայեցայ անոր. կարղացած դիրքերէս մէկը մխաքս եկաւ :

— Այո, էրօյին կոչուած Թմբեցու–կիչին մոլիները այս փետուրին մէջ կը պահեն զայն եւ «կը քաշեն», ըսաւ Փուառօ, այս ձեւը շատ ընդհանրացած է Ովկէանոսին անդիի կողմը... ապա–ցոյց մը եւս — եթէ պէտք կայ — որ անձանօթը Ամերիկայէն կամ Քանա–տայէն եկած է...

— Ի՞նչ բան ձեր ուշադրութիւնը հրաւիրեց այդ տնակին վրայ, հար–ցուցի հետաքրքրուած :

— Բարեկամս՝ ոստիկանը վատահ էր որ այդ փոքրիկ անցքը դէպի տուն բերող ամէնէն կարուկ ճամբան էր. բայց տնակը տեսնելուս պէս խորհե–ցայ թէ այնտեղ ժամադրութիւն տը–ւող մէկն ալ այդ ճամբան պիտի ա–ռնէր... հիմա, գրեթէ ստոյգ է որ ան–ծանօթը ոչ տանը գլխաւոր դուռը ե–կած է, ոչ ալ եռւեւի դուռը... ուրե–մըն տնեցիներէն մէ՞կն էր որ դուրս եկաւ անոր հետ տեսնուելու համար... եթէ այդպէս է, տնակէն յարմար վայր չկար... փնտռտուքս կատարեցի այն–տեղ հետք մը երեւան հանելու յոյսով եւ գտայ այս փետուրը, ինչպէս նաեւ ճերմակ լաքի մը կտորը...

— Ճերմակ լաքի կտո՞րը... ա՞ն ինչ է ...

— Կը տեսնեմ որ ձեր գորշազոյն ըլլիլները չէք գործածեր, դիտել տը–ւաւ Պէլճիքացին. շատ բացայայտ է:

— Ինծի համար բացայայտ չէ, ը–սի նեւրթը փոխելով. ինչ որ է... ան–ծանօթը տնակը կ'երթայ, մէկու մը հետ տեսնուելու համար... ո՞վ էր այդ մէկը...

— Ճիշդ է ձեր հարցումը, ըսաւ Փուառօ, կը յիշէք որ Տիկին Էքբօյան ու իր աղջիկը Քանատայէն եկան այս–տեղ հաստատուելու համար...

— Ա՞յդ էր որ ըսել կ'ուզէիք այս–օր, երբ կ'ամբաստանէիք զիրենք թէ իրականութիւնը կը ծածկեն...

— Թերեւս... ուրիշ կէտ մը. հիւ–րանոցի սպասուհին պատմութեան մասին ի՞նչ է ձեր կարծիքը...

— Ի՞նչ պատմութիւն...

— Ճամբու դրուելու պատմու–նը. ծառայ մը ճամբելու համ–ժա՞մ պէտք է... կարեւոր թո–րու մասին իր ըսածները հաւանա–են... յետոյ, մի մոռնաք, սպաս–ըսաւ թէ իր ննջասենեակն է ժամը 9·30էն մինչեւ 10, բայց այ–կայութիւնը հաստատող չկայ...

— Կը չփոթեցնէք զիս ...

— Ինծի համար խնդիրը հետա–կը պարզուի... այժմ յայտնեցէք ծի ձեր կարծիքն ու տեսութիւնն Գրպանէս թուղթ մը հանեցի:

— Քանի մը թելադրութիւններ բոտած եմ այստեղ, ըսի ներողա–խնդրելու շեշտով:

— Սքանչելի, դուք ալ մեթո–նիք, ըսէք տեսնեմ ...

Գրածներս կարդացի չուարած նով մը:

— Նախ եւ առաջ, տրամաբա–թեամբ առաջնորդուելու է ...

— Բարեկամս՝ էհ յոթինկան ա–տանկ կ'ըսէր, բայց, ափսոս, այդպէս չորաս...

(Շար

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI 22 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3018

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԱՌՍ՝ ԲՈԼՈՐ ՃԱԿԱՏՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Ֆրանսայի ներքին տագնապին հետ, որ բացուած է արդէն, աննախատեսելի հետեւանքներով, այլապէս վրդովիչ տխատանշաններ կը մատնէ միջազգային կացութիւնը:

Նախարարական տագնապները քրոնիկ հիւանդութիւններ են մանաւանդ այս երկրին մէջ, ուր մարդոց դիւրաբորբոք բնաւորութիւնը աւեր կը ցանէ տարիներէ ի վեր: Անհաւասիկ Գ. Հանրապետութեան 100րդ դահլիճն է որ պիտի կազմուի, այնքան դժնդակ պայմաններու մէջ:

Անշուշտ գաղափարներու ընդհարումն է իրական շարժառիթը՝ այս բոլոր տագնապներուն: Մանաւանդ մեր օրերուն, երբ ամբողջ աշխարհ ալեկոծութեան բռնուած է:

Աւելի քան քսան տարի է անցած Մեծ Պատերազմէն ի վեր, բայց անոր եւ ռուսական յեղափոխութեան ցանած սերմերն են որ կը փոթորկեն նաեւ այս երկիրը:

Աւելի քան երբեք, գաղափարական հոսանքներու, հակամարտ ուժերու, աջի եւ ձախի պայքար մըն է որ կը վարէ բաղմութիւնները:

Ձախերու նոր ազդանշանը, «պայքար յանուն խաղաղութեան, ազատութեան եւ աշխատանքի եւ ընդդէմ ֆաշականութեան», ամբողջ երկունք մը կը ներկայացնէ: Հետեւանք՝ նորագոյն վերիվայրումներու:

Այդ գիտակցութեամբ է որ, աջերն ալ կը բազմապատկեն եւ յարատեւօրէն կը լարեն իրենց ուժերը, դէպի ետ շրջելու համար կեանքի անիւը, հետեւողութեամբ հարեւան երկիրներու (Իտալիա, Գերմանիա եւն.):

Անշուշտ ցնորք մըն է միապետութեան վերահաստատումը՝ այս երկրին մէջ: Բայց նոյնքան ստոյգ է որ աջերը ժամանակը հասունցած կը համարին, այլապէս «ազգայնացնելու», պրկելու համար պետութեան օղակները:

Աւանդութիւն մը կ'ըսէ թէ այս երկիրը չի հանդուրժեր որ եւ է միահեծան իշխանութեան, ըլլալով վառարանը մեծ յեղափոխութեան:

Բայց պատմութիւնը յաճախ հերքած է այդ առածը, բացառիկ շրջաններու մէջ:

Այդպիսի շրջանի մը մէջ կը գտնուինք այսօր ալ: Ինչ որ մակերեսային կը թուի այսօր, կրնայ խորանալ վաղը, նոր ընտրութեանց կամ ուրիշ դէպքերու հետեւանքով:

Ցատկանշական չէ՞ որ, նոյն իսկ պատասխանատու, պաշտօնական բերաններ այլ եւս բացէ ի բաց կը խօսին «հանրապետութեան փրկութեան» մասին, ժողովներու թէ ցոյցերու առթիւ:

Յետոյ, չմոռնանք որ, դղրդագին դէպք մը պայթեցաւ, նոր եւ խոր ճեղք մը բացուեցաւ այս երկրին մէջ, դեռ երկու տարի առաջ, 1934 փետր. 6ին, երբ ամբոխը քիչ մնաց պիտի բքռնէր Երեսփ. ժողովը:

Դէպքը վերջացաւ բաղդատաբար թեթեւ,— քսան զոհերով: Բայց անոր հետքերը մինչեւ այսօր ալ կը ճնշեն միտքերու վրայ:

Այդ արիւնահեղութենէն վերջն էր, որ կազմուեցաւ «Ժողովրդական ճակատ»ը, «յուլիսի արեւուն տակ» (1935 յուլիս 14), ինչպէս կը բացագանչէր Տալատիէ, արմատական կուսակցութեան նոր նախագահը, իր ընտրութեան առթիւ:

Այդ միեւնոյն ժողովին մէջ, նախկին վարչապետն ալ իր կարգին չէր չեցեց թէ «Պանք ու Ֆրանսի քառասուն բաժնետէրերն են այս երկրին իրական տէրերը»,— ինչպէս տարիներէ ի վեր կը յայտարարեն ընկերվարականներն ու համայնավարները:

Ճիշդ է, Պ. Տալատիէ արմատական կուսակցութեան ձախ թեւը կը ներկայացնէ: Բայց չէ՞ որ այդ նոյն թեւը յաղթեց ինչպէս Ժողովրդական Ճակատի կազմութեան, նոյնպէս կիրակի օրուան ժողովին մէջ, երբ որոշուեցաւ ետ կանչել արմատական նախարարները եւ բացարձակ անվստահութիւն յայտնել դահլիճին:

Այս ներքին խմորումները սերտ կապ ունին նաեւ արտաքին քաղաքականութեան հետ:

Այդ ճակատին վրայ եւս, ճշմարիտ անել մը մատնուած է Ֆրանսան, քաշքշուելով անդնդախոր քառսի մը մէկ ափէն միւսը:

Ճամբան հեռու չէ Փարիզէն Ժընեւ, թէ աշխարհագրական եւ թէ բարոյական կամ հոգեբանական իմաստով:

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն որ, ինչպէս առաջ, այս երկուշաբթի ալ, Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ, ամէնէն աննախանձելի դիրքն ունէր այս երկիրը: Ոչ թէ լոկ իբրեւ հետեւանք նախարարական տագնապի մը, որ կրնար չպատահիլ, այլ շատ աւելի խոր եւ բարդ պատճառներով:

Ժընեւի բոլոր գումարումներուն մէջ, բուն պաշտօնական ժողովներէն ի վեր, արժէք ունին մանաւոր խօսակցութիւնները, ուր զանազան երկիրներու ներկայացուցիչները աւելի բաց կ'արտայայտուին, պարզելով իրենց մտահոգութիւնները:

Այդպէս նաեւ այս անգամ:

Ա. Դ. Խորհուրդը ունէր որոշ օրակարգ, հապէշական պատերազմէն մինչեւ Տանցիկի եւ Ուրուկուէյ – Մոսկուայի վէճը: Բայց անոնց վերեւ, ուրիշ եւ շատ աւելի ծանր ուրուականներ կը սաւառնէին,— Գերմանիոյ անընդհատ վերազինումը, գերմանեւ-իտալական զինակցութեան մը հաւանականութիւնները, Ճափոնի աշխարհակալութեան յարաճուն յառաջխաղացութիւնը, Խ. Միութեան արտակարգ սպառազինութիւնները, հաւաքական ապահովութեան խախտումը, Լեհաստանի երկդիմի դիրքը ...

Կարելի՞ է պնդել թէ լոյսը միշտ քաոսէն կը ծնի:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Դահլիճը կը հրաժարի այսօր

Պ. Լավալ Ժընեւէն վերադարձած ըլլալով, դահլիճին հաւաքական հրաժարականը պիտի ներկայացնէ այսօր: Իրմէ առաջ հրաժարած պիտի ըլլան արմատական նախարարները, համաձայն կուսակցութեան որոշման: Պատերազմէն ի վեր երրորդ անգամն է որ արմատական կուսակցութիւնը դահլիճ կը տապալէ, ետ կանչելով իր նախարարները: Շատեր կը կարծեն թէ Պ. Լավալ ամուր պիտի մնայ, նոր նախարարներ հրաւիրելով, բայց անել է այդ ճամբան: Որովհետեւ դահլիճը պարտութիւն կրած չէ Երեսփ. ժողովին մէջ, հաւանական է որ Հանրապետութեան նախագահը նորէն Պ. Լավալի յանձնէ նոր դահլիճին կազմութիւնը. բայց վարչապետը անկասկած պիտի մերժէ, քանի որ չի կրնար վստահութիւն շահիլ խորհրդարանին մէջ, երբ արմատականները դիրք բռնած են իրեն դէմ: Դրժուար է նախատեսել թէ ինչ տեսակ դահլիճ պիտի կազմուի: Ամբողջովին արմատական - ընկերվարական դահլիճ մը չի կրնար մեծամասնութիւն շահիլ, մանաւանդ որ տնտեսական տագնապը պիտի սաստկանայ եւ դրամագլուխը «պիտի դաղթէ»: Այդ պարագային, արմատական կուսակցութիւնն ալ վարկաբեկուած պիտի պիտի ըլլայ յառաջիկայ ընտրութեանց մէջ: Իսկ «Ժողովրդական ճակատ»ի դահլիճ մը կրնայ ներքին խըռովութիւններ պայթեցնել: Ազգ. Միութեան դահլիճ մըն ալ յաջողելու յոյսեր չունի:

Հանրային կարծիքը խորապէս յուզուած է եւ պայքարը կը սաստկանայ աջ ու ձախ հոսանքներուն միջեւ:

Թեթեւ յոյս մը կայ, որ յետաձգուի հրաժարումը, Անգլիոյ Թագաւորին մահուան առթիւ:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՄԱՀԸ

Նոր թագաւոր՝ Էտուըրտ ութերորդ

Երկուշաբթի գիշեր ժամը 11.55ին մեռաւ Անգլիոյ Թագաւորը, Ճորճ Ե., չորս օրուան կարճատեւ հիւանդութենէ մը վերջ: Անմիջապէս Թագաւոր հռչակուեցաւ իր անդրանիկ որդին, Էտուըրտ Ալպըրթ Քրիսթիըն Ճորճ Էնտրիւ Փէթրիք Տէյվիտ, իշխան Կալլէսի եւ կոմս Չէսթըրի, 41 տարեկան: Անգլիոյ առաջին ամուրի Թագաւորն է այս, Ճորճ Գ.էն ի վեր, որ գահ բարձրացաւ 1760ին եւ ամուսնացաւ մէկ տարի վերջը: Իշխանը անմիջապէս գրաւեց գահը, ըստ աւանդութեան, բայց իր Թագադրութիւնը հաւանաբար կատարուի յառաջիկայ տարի: Երեսփ. ժողովը եւ Լորտերու ժողովը բացառիկ նիստ գումարեցին երէկ, հաւատարմութեան աւանդական երդումը կատարելու համար:

Ճորճ Ե., «շնորհիւն Աստուծոյ Թագաւոր Մեծն Բրիտանիոյ եւ Իրլանտայի եւ բրիտանական անդրծովեան գաղթապետութեանց, պաշտպան հաւատոյ եւ կայսր Հնդկաստանի», 71 տարեկան էր եւ կ'իշխէր 25 տարիէ ի վեր: Մահը կը նախատեսուէր արդէն քանի մը օրէ ի վեր: Երկուշաբթի առտու, երբ հաստատուեցաւ թէ հեղգհեղէ ուժերը կը սպառին, Արքունի խորհուրդը գումարուեցաւ, կազմելու համար «պետական խորհուրդ» մը (խնամակալութիւն), որուն կ'անդամակցէին Թագուհին, Թագաւորին չորս որդիները, վարչապետը, Քէնթըրպըրիի արքեպիսկոպոսը եւայլն: Խորհրդակցութիւնը կատարուեցաւ դահլիճի մը մէջ որուն դուռը բաց էր ձգուած մինչեւ հիւանդին պառկած անկողինը, որպէսզի Թագաւորը մասնակցած ըլլայ ժողովին, համաձայն դարաւոր աւանդութեան: Խորհուրդին կազմութենէն յետոյ, իր անձնական բժիշկը, լորտ Տօսըն, պաշտօնագիրը փափկութեամբ ներկայացուց հիւանդին, փետուր գրիչի մը հետ, եւ Թագաւորը իր ստորագրութիւնը դրաւ անոր տակ: Արքունի խորհուրդին միւս անդամները յարակից դրան առջեւ կեցած, լուռ ու մունջ կը սպասէին: Որով թէ Թագաւորը նախագահած եղաւ եւ թէ իրենք չխանգարեցին անոր հանգիստը ... Այսպէս, իր մահէն 12 ժամ առաջ, Թագաւորը խնամակալութեան մը յանձնած եղաւ իր պարտականութիւնները: Իրիկուան ժամը 9.35ին անթելը արդէն կը հաղորդէր թէ «Թագաւորին կեանքը դէպի վախճանը կ'երթայ խաղաղօրէն»: Այս լուրին վրայ, բոլոր թատերական ներկայացումներն ու նուագները դադրեցան, եւ ժամէ ժամ կը սպասուէր մահուան: Անհամար բազմութիւն մը խռնուած էր Լոնտոնի փողոցներուն մէջ, լուրի սպասելով Սէնտրինկէմի դղեակէն, ուր պառկած էր Թագաւորը: Ժամը 11.55ին ամէն բան վերջացած էր:

** Ճորճ Ե. Անգլիոյ 58րդ Թագաւորն էր: Ծնած՝ 1865ին, գահ բարձրացած է 1910ին, Էտուըրտ Է.ի յաջորդելով: 1877ին նաւատորմին մէջ մտաւ, իբրեւ ենթասպայ եւ 1879ին ճամբորդութիւն մը կատարեց ամբողջ երեք տարի, պտտելով հարաւային Ամերիկա, հարաւային Ափրիկէ, Աւստրալիա, Ճափոն, Եգիպտոս եւն.: Անգլիա վերադարձին յաճախեց նաւային վարժարանը եւ 1885ին տեղակալ նշանակուեցաւ: Այսպէս երկար տարիներ անցուց բրիտանական նաւատորմին մէջ: 1890ին հրամանատարն էր թնդանօթակրի մը եւ նոր ճամբորդութիւն մը կատարեց դէպի ովկիանոսները: Ամուսնացաւ 1893ին, եւ ունեցաւ հինգ մանչ եւ մէկ աղջիկ զաւակներ: 1901ին նորէն աշխարհի շրջանն ըրաւ իբրեւ գահաժառանգ: Իր Թագաւորութեան առաջին շրջանին երկիրը կ'անցնէր երկու սահմանադրական տագնապներ,— Լորտերու ժողովին իրաւասութեանց կրճատումը եւ Իրլանտայի ինքնավարութիւնը: Յետոյ պայթեցաւ Մեծ պատերազմը: Զայն կանխելու համար, անձնական նամակ մը գրեց Նիքոլա ցարին, որ պատասխանեց.— «Սիրով պիտի ընդունէի ձեր առաջարկները, եթէ գերմանական դեսպանը պատերազմի յայտարարութիւնը յանձնած չըլլար այսօր իսկ»: 1928ին ծանրապէս հիւանդացած ըլլալով, հազիւ ազատեցաւ մահէն: 1935 մայիսին տօնուեցաւ իր գահակալութեան 25-ամեակը:

ՆՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Էտուըրտ Ը., Անգլիոյ նոր Թագաւորը, որուն հպատակները 400 միլիոն կը հաշուեն, 222 լեզուներով, հռչակ հանած է իր արկածալի բնաւորութեամբ: Երկար ճամբորդութիւններ կատարած է աշխարհի եւ բրիտանական կայսրութեան բոլոր մասերուն մէջ: Եղած է արդիական երիտասարդ մը, մոլի՝ ամէն տեսակ մարզանքներու եւ զուարճութեանց: Ճիշդ ատոր համար ալ միշտ խուսափած է ամուսնութենէ, արտակարգ տեսակէտներ ունենալով կիներու մասին: Իր սիրական հեղինակներն եղած են Քիփլինկ, բրիտանական կայսրութեան բանաստեղծը եւ Սթիվէնսըն: Շատ կը սիրէ կարդալ բեւեռային խուզարկութեանց եւ նաւային պատմութեան վերաբերեալ գիրքեր: Չի սիրեր ոչ վէպ, ոչ ալ փիլիսոփայութիւն: Ծնած՝ 1894 Յունիսին, երկ-

(Տեսն. 2րդ կողմը Գ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՏՈՒԻ Ա՛Ռ ...

Մարոքի հայ զինուորներէն մին յուզիչ նամակ մը ղրկեր էր ինծի, նամակ մը զոր կ'ուզեմ հրատարակել այս սիւնակին մէջ, ի պէտս զարգացելոց.—

Երբեմ հայ զինուորներ նստեր էինք, զօրանոցին մօտ, երկար պատսպարանի մը տակ, սեղանի մը առջեւ: Քիչ անդին, նոյնպէս սեղաններու առջեւ, նստեր էին ֆրանսացի, գերմանացի եւ այլազգի զինուորներ, որոնք կը շաղակրատէին, կը ծխէին, զանազան զուարճաբանութիւններ կ'ընէին: Մենք Հայերս, աշխարհ մոռցած, թաղուեր էինք Յառաջի սիւնակներուն մէջ,— Մուսա լերան դիւցազներգութիւնը կը կարդայինք յափշտակութեամբ: Քանի՛ ճանի՛ անգամ կարդացած էինք, նորէն կը կարդայինք: Կը հրճուէինք, կը հպարտանայինք, կը խանդավառուէինք հայ գիւղացիին հերոսական դիմադրութեան այդ վերկայութիւնը կարդալով: Մոռցեր էինք մեր զինուոր ընկերները, որոնք կը շաղակրատէին ու կը զուարճաբանէին: Մերթ ընդ մերթ, եռեւի սեղաններէն զինուոր մը գլուխը կը դարձնէր, մեզի կը նայէր, յետոյ յանկարծական շարժումով մը կը դառնար իր ընկերներուն: Անպահովաբար կը զգային, որ մեծ եւ յուզիչ, իրական եւ յուզիչ պատմութիւն մը գրաւած էր մեր ուշադրութիւնը: Անպահովաբար խորհեցան, որ մեր վերջին տարիներու դժբախտութեանց վերյիշումը կը կատարէինք, որովհետեւ շատ յուզուած էինք: Երբ Սուէտիոյ պաշտպանութեան պատմութիւնը լրացաւ, եւ ականատես պատմիչը (Յ. Գ. Պուրապեան) սկսաւ մէկիկ մէկիկ կարդալ Մուսա լերան կողերուն վրայ հերոսաբար ինկած արի արանց Հայորդիներուն անունները, լալու աստիճան յուզուած էինք այլեւս: Յանկարծ, մեր ընկերը, Պետրոս, ինքնաբերաբար ոտքի կանգնեցաւ եւ զինուորական ձայնով գոչեց.

— Ոտքի՛, պատուի ա՛ռ:

Մեքենաբար ոտքի ցատկեցինք եւ բարեւի կեցանք: Այդ պահուն միայն նկատեցինք, որ կը գտնուէինք հասարակ պատսպարանի մը տակ, սեղաններու առջեւ, ֆրանսացի, գերմանացի զինուորներու մէջ, որոնք, ո՛վ զարմանք, մեզի հետ ոտքի կանգներ էին եւ բարեւի կեցեր:

Այս երեւոյթը մեզ աւելի յուզեց: Նստանք անխօս, յուզումէն գրեթէ ուժաթափ: Պետրոս գնաց շնորհակալութիւն յայտնելու անոնց, միաժամանակ բացատրելով թէ ի՛նչ զգացում էր, որ մեզ ոտքի կը կեցնէր: Քանի մը խօսքով նկարագրեց Սուէտիոյ հայ դիւցազնամարտը եւ վերջացուց ըսելով որ զինուորական յարգանք մը բրինք նահատակներուն յիշատակին, մոռցած Մարոքի հողը՝ մեզ կարծելով հայրենի հողին վրայ, մեր հերոսներու շիրիմներուն առջեւ:

Պատասխանեցին մեզի թէ երբ յուզումով եւ յափշտակութեամբ կը կարդայինք թերթը, ենթադրեր էին որ անպայման ազգային մեծ դէպքի մը ոգեկոչումն է այդ կամ հերոսի մը մահը, որ մեզ կը յուզէ այդքան: Քիչ թէ շատ, գիտէին մեր պատմութիւնը, ծանօթ էին մեր ազգային դժբախտութիւններուն: Մեր անհատական կեանքին պատմութիւնն իսկ բաւական էր խօսելու ... մնացեալին մասին:

Զէ՞ որ որբեր էինք:

×

Այս նամակին ընթերցումէն վերջ, ի՞նչ ըսել այն Հայերուն, որոնք յարգանքի ոչ մէկ զգացում ունին հանդէպ այն դրօշին, որ կը խորհրդանշէ Սուէտիոյ, Շ. Գարահիսարի, Ուրֆայի, Վանի, Սասունի լեռներուն վրայ ինկած հայ հերոսները: Այլ սակայն կուգայ օրը, երբ մենք, բացատրելէ վերջ թէ Հայաստանը Հայաստան է, բայց այս դրօշն ալ դատ մը կը խորհրդանշէ, խարազանով ոտքի պիտի կեցնենք, այդ հերիֆները, եօթը օր եօթը գիշեր ոտքի, գոչելով.

— Պատուի ա՛ռ:

ԱՐԱՋ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մարսէյլի Քէօրահեացի հայրենակիցներու կողմէ հաւաքուած, փոխան ծաղկեպսակի	1000
Դեկտ. 28ի գումարը՝	1147
Ընդհ. գումար	2147

ԽՄԲ. — Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

Թուրք լրտես մը մահուան դատապարտուած

Յունուար 20ին Պուլկարի շրջանային ատեանը վերջացուց հինգ Թուրք լրտեսներու դատավարութիւնը, մահուան դատապարտելով Իսմայիլ Ճէլալը (Ճավիլով): Միւս չորսը դատապարտուեցան երկ - երկու տարի բանտարկութեան:

Այս առթիւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք պուլկարական թերթերէ.—

Ամբաստանեալներն էին Մոյէթ Վէհպիեւ, Իսմայիլ Ճավիլով, Հասան Պուլատով, Պիւլիւլ Նիազիեւ եւ Պեհաէտին Ճէլիլով, բոլորն ալ Պուլկարացի, վերջին երկուքը փախստական: Լրտեսական գործին կազմակերպողն է Նէճաթի պէյ, որ 1934 Մարտ 14ին Պուլկար ժամանեց, կապ հաստատեց վերոյիշեալներուն հետ, տեղեկութիւններ ստանալու համար եւ նոյնիսկ հեռագրի համար պայմանական ձեւեր մշակեց հետեւեալ օրինակով.

«Մախեցէք հաղուստներս 120 - 150 լիրայի», որուն կը պատասխանէին Պուլկարէն «ծախուեցան 90-140 լիրայի»:

Այս դատավարութեան շուրջ հետաքրքրութիւնը շատ մեծ էր: Մօտ 50 վկաներ լսուեցան: Ընդհանուր դատախազ Մարինով պահանջեց դատավարութիւնը դռնփակ կատարել. պաշտպան փաստաբանները թէեւ բողոքեցին, բայց դատարանը գոհացում տուաւ այդ պահանջին: Ամէնէն առաջ հարցաքննուեցաւ Մ. Վէհպիեւ, որ յայտնեց թէ 10 տարիէ ի վեր գաղթական է Պուլկարիոյ մէջ: Դիմում կատարեց հայրենիք վերադառնալու համար: Բացակայող ամբաստանեալ Պիւլիւլ Նիազիեւ խոստացաւ անոր աջակցիլ այդ դիմումին մէջ, եթէ իրեն յանձնէր քարտէսները եւ յատակագծերը:

Ազգ. վիճակահանութեան պարգեւները

Ազգ. պարգեւախաղի 14րդ շարքին վիճակահանութիւնը կատարուեցաւ երկուշաբթի գիշեր, 20 յունուար:

Երեք միլիոն ֆրանքի մեծ պարգեւը շահեցաւ 0,090,991 թիւը:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ մէկ միլիոն ֆրանք.—
0.904.613, 0.221.421, 0.376.530, 1.045.608, 0.786.762, 1.060.171:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ 500.000 ֆրանք.—
0.454.933, 0.109.222, 1.067.691 0.048.470, 0.804.888, 1.002.398:

3245 վերջացող թիւերը շահեցան 100.000 ֆրանք:

3913 վերջացող թիւերը շահեցան 50.000 ֆրանք:

6286 վերջացող թիւերը շահեցան 25.000 ֆրանք:

2931 վերջացող թիւերը շահեցան 25.000 ֆրանք:

049 վերջացող թիւերը շահեցան 10.000 ֆրանք:

34 վերջացող թիւերը շահեցան 1000 ֆրանք:

6 վերջացող թիւերը շահեցան 100 ֆրանք:

ԱՀ, ԵՍԻՀՈՒՆ, ԱՀԱՐՈՆԻ...

Տեսար մեր հասած ժամանակները։ Ամեն ինչ ուրիշ կերպարանք է առել։ Ամեն ինչ ուրիշ ձև է ստացել։ Ամեն ինչ ուրիշ գույն է տալիս։ Ամեն ինչ ուրիշ հոտ է արձակում։ Ամեն ինչ ուրիշ համ է ունենում։ Ամեն ինչ ուրիշ ոճ է ընդունում։ Ամեն ինչ ուրիշ ձայն է հնչում։ Ամեն ինչ ուրիշ ոգի է շնչում։ Ամեն ինչ ուրիշ ոգի է ներշնչում։ Ամեն ինչ ուրիշ ոգի է ներշնչվում։ Ամեն ինչ ուրիշ ոգի է ներշնչվում։ Ամեն ինչ ուրիշ ոգի է ներշնչվ

ՏԵՍՆՈՒՆՔ — 1935 յունուար ամիս, 1934թ ապրանքներու մասին հաշիվներ ստանալու համար ՍԱՏԱՐ ՄԱՐՏԻՆԵԱՆ ՈՐԴԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԲԱԺԻՆԸ ՓՈԽԱԴՐԵՑ ԻՐ ՀԱՍՑԵՆ ԵՒ ՆՈՐ ՀԱՍՑԵ ԿԱՌՈՒՑԱԾ Է ՔԱՂԱՔԱՑԻ ՄԱՐՏԻՆ ՄԱՐՏԻՆԵԱՆԻ ՈՐԴԻ ՍԱՐԳԻՍ ՄԱՐՏԻՆԵԱՆԻ ՀԱՍՑԵՆ ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է ՔԱՂԱՔԱՑԻ ՍԱՐԳԻՍ ՄԱՐՏԻՆԵԱՆԻ ՈՐԴԻ ՄԱՐՏԻՆ ՄԱՐՏԻՆԵԱՆԻ ՀԱՍՑԵՆ ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է ՔԱՂԱՔԱՑԻ ՄԱՐՏԻՆ ՄԱՐՏԻՆԵԱՆԻ

ՏԱՐԻՔԻ ՓՈԽԱՐԵՆ
1935ի
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՍԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՆԳԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՍԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՆԳԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՍԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՆԳԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

բորշական ուսումն աւարտելէ յետոյ մտաւ պատերազմական նաւատորմին մէջ, ինչպէս իր նախորդները։ Հաղիւ Օքսֆորտի համալսարանը մտած, խրոխտելով, ծնողքէն արտօնութիւն ստացաւ եւ փարիզ եկաւ հինգ ամսուան համար, գրպանը լեցուն։ Վերադարձին, նորէն չկամութեամբ կը հետեւէր դասերուն, եւ մեծ դժուարութեամբ անցուց քննութիւնները։ Մեծ պատերազմին ընդհատեց ուսումը եւ 18 տարիս ծառայեց Ֆրանսական ճակատին վրայ, իբրեւ կամաւոր։ Քաղաքական դաստիարակութիւն չէ ստացած եւ հաւանական չէ որ հանրային գործերու հետեւի այնքան ոգեքան իր հայրը։ Տեսած է ամբողջ երկիրներ, ճանչցած՝ բազմաթիւ ցեղեր եւ ազգեր եւ երեւելիներ, բայց մանաւանդ կիներ։

Քարիւղի արգելքը յետաձգուեցաւ

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը երկուշաբթի օր գումարուելով իբրեւ «13երու յանձնախումբ», որոշեց թէ ժամանակը յարմար չէ նախաձեռնութիւն մը ստանձնելու եւ հաչտեցնելու Իտալիան եւ Եթովպիան։ Ընդհանուր եզրակացութիւնը այն էր թէ հաշտութեան որ եւ է ձեռնարկ պէտք է նախ կատարուի երկու պատերազմիկներէն մէկուն կողմէ։ Այս առթիւ մերժուեցաւ Նէկիւսին առաջարկը՝ քննիչ յանձնախումբ մը ղրկելու մասին։ Այս մերժումը հարուած մըն է Մուսոլինիի համար ալ, քանի որ ան վերջերս կը պնդէր ընդունիլ այդ առաջարկը։

Ժողովը միեւնոյն առեն մերժեց Եթովպիոյ կայսեր առաջարկը, դրամական աջակցութեան մասին։

Գալով պատժական տնօրինութեանց, որոշուեցաւ մասնագիտական յանձնախումբի մը քննութեան յանձնել զայն, մանաւանդ նկատի առնելով որ Մ. Նահապետներու խորհրդարանը տակաւին եզրակացութեան մը չէ յանգած չէզոքութեան օրինագծի մասին։

** Ժողովի օրակարգին վրայ կը գտնուին ուրիշ երկու կարեւոր խնդիրներ,— 1. Ամբաստանութիւն մը՝ Տանցիկի գերման ներկայացուցիչ դէմ, որ իբրեւ թէ բռնարարած է Ազգերու Դաշնակցութեան սահմանած վարչաձեւը, համախորհուրդ գերմանական կառավարութեան հետ։— 2. Ի· Միութեան դանգատը Ուրուկուէյի կառավարութեան դէմ, որ համբառած է իր դեսպանը, դաւադրական ամբաստանութիւններով։

ՀՅԴ ԳԱՂԱՓԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀՅԴ

Գահավէժ

ԼԻՈՆԻ «վաբանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 24 յունուար, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8·80ին, 181 Cours Lafayette, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ԹԷՅԱՏԵՂԱՆ

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՐՆՈՒՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Յունուար կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30 — 8

Salle Galmantի մէջ (*կայարանին դիմաց*)

Ընտիր ցազ-պանատ, բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին։

Մուտք՝ 5 ֆրանք, անդորձներու՝ 3 ֆրանք

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ-ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ, ԱՆԻԷՒ - ՊՈՒԱ ՓՈԼՈՄՊԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Յունուար 25ին, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին Salle d'Escrime*ի մէջ*

149bis,, Avenue d'Argenteuil, *Պուա Փոլոմպ*

Կը խօսի Տիկ. Ա. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ

Հրապարակ հանուած են տոմսակներ, որոնց հասոյթը պիտի յատկացուի տեղւոյս կարօտ ընտանիքներու։

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նուիրուած ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ յիշատակին եւ գործերուն

25 յունուար, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Յրդ Թաղապետարանի սրահին մէջ

կը մասնակցին՝ Պ. Ա. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ (ջութակ), Օր. ՄԱՐԹ ՕՐԷՆ, Տիկ. Ա. ԽԱՉՆԱՁԵԱՆ, Պ. Պ. Կ. ԳՕԼԱՄԱՆԵԱՆ, Ե. ՏԷՅԻՐՄԻՆՁԵԱՆ, Վ. ՁԱՆՑԸԵԱՆ, Օր. Տով. Տ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ։

Մեներգներ, խմբերգներ եւ պարեր։

Հասոյթը պիտի յատկացուի կոմիտասի անտիպ գործերու հրատարակութեան։ Մուտք՝ 2 ֆրանք

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

կիրակի 23 Փետրուար

կը խնդրուի կազմակերպութիւնները չխաչադեզել։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԱԼԱՆՍԻ Համախարբերդցիական միութեան ընդհ ժողովը 23 յունուար, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին ագգ. մատուռին մէջ։ Օրակարգ՝ վարչութեան ընտրութիւն, հաշուետուութիւն, ընտրութիւն պատգամաւորի։

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

Տիկին Տիրուհի Թարոսեան-Պոտուղեան Լափսէքացի (Տարատանէլ) կը փնտռէ իր երկու զաւակները՝ Թորոս եւ Մարի, 26, 24 տարեկան, կորսուած տարագրութեան ժամանակ Տէր Զօրի մէջ։ Իրենց հօրն անունը՝ Ղազարոս (երկաթագործ), մեռած տարագրութեան մէջ։ Թորոս երկու թեւերուն վրայ Մահտեսիի նշաններ ունի, իսկ Մարին կզակին տակ փոքր ճերմակ բիծ մը։

Կը խնդրուի հայրենակիցներէ եթէ կը ճանչնան եւ կամ ո՛ւր բլլալնին գիտեն՝ հաճին իմացնել M. B. Balentz, 130 rue Lamarck, Paris (18).

Կը խնդրուի Սուրիոյ հայ թերթերն արտատպել։

— Սարգիս մայիկեան կը փընտռէ իր ֆօրեղբօրորդին Մարաշցի Արամ մայիկեան։ կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի փարիզ։ Իմացնել Սարգիս մայիկեանի, 1 rue Joseph Martin, Vienne, Isère.

Ուշադրութիւն

Անդ ամաչատ ըլլալով ստիպուած եմ ագարակս ծախել կամ վարձու տալ։ Մէկ ու կէս հէքթար տարածութիւն, 700 որթատունկ, 30 պտղատու ծառեր, վարժարանի ու շոգեկայի մօտ, ջրիոր՝ մեքենայով եւ տունմը կազմածներով

Դիմել Hovaguimian Osgan, Quartier Colle Vielle, Gardanne (B. du Rhône).

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղը բացած է դասընթացքներու չարք մը ձրիաբար, 12—17 տարեկան տղոց համար։

Կ'ուսանուին հայերէն լեզուի եւ ազգ. պատմութեան դասեր,

Դասընթացքները տեղի կ'ունենան, հինգշաբթի օրերը ժամը տասնուհինգ 9.30—12, Միւթիւալիթէի սրահներէն մէկուն մէջ։

Արձանագրութեան համար դիմել՝ Օր. Պետրոսեանի, 6, Rue de Trétagne, Օր. Պետրոսեանի, 6, Rue de Trétaigne, կամ տեղւոյն վրայ։

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

CinémaREXY

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN

ՏԱՐՕՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Confection POUR DAMES et Bonneterie.

2 Rue St. PHILIPPE (Angle 115, Rue d'Aboukir).

PARIS (2). Tel. CENTRAL: 20-86.

Մեծաքանակ վաճառում ամէն եղանակի կնոջական հագուստեղէններու, ՐՈՊ, ՇԸՄԻԶԻԷ, ԺԻԻԲ, ԺԱՔԷԹ, ԱՆՍԱՄՊԼԸ, ԹՐՈՒԱՔԱՌ, ՓՈՒԼՕՎԵՐ (կնոջ, այրերու եւ տղոց համար), էառէ եւն.։ Վերոյիշեալ ապրանքները մեր իսկ *արտագործութիւնն ըլլալով*, ուրախ ենք մեր հայ բարեկամներուն տալու միջոցներ — ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆ ԵՒ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ — որ կարենան յաջողութեամբ պայքարիլ իրենց մրցակիցներուն հետ։

Խնդրանքի վրայ, գաւառի հայրենակիցներուն կը դրկուի ԳԻՆԵՐՈՒ ՑԱՆԿ ինչպէս նաեւ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ։

Փորձի համար ուղուած նմոյշները կարելի է վերադարձնել յանձնումէն մինչեւ 10 օր յետոյ։

Շնորհիւ լաւ կազմակերպութեան, ապսպրանքներու *արագ եւ խղճամիտ* առաքումը ապահովուած է։

Ամէն յանախորդ, երեք ամիսը անգամ մը կը ստանայ նորութիւններու մանրամասն ցանկը իրենց վերջին գինեերով։

Փորձեցէք անգամ մը աշխատիլ մեզ հետ։ Վստահ ենք որ մեր ուղղամիտ գործունէութեամբ, պիտի յաջողինք ձեր անունը արձանագրել իբր տեւական յանախորդ։

Բաֆի ՏԱՐՃԱՆ

Raki DARIDZA

Խմեցէք եւ խորհուրդ տուէք ձեր բարեկամներուն խմել գուտ խաղողէ պատրաստուած ախորժահամ եւ կազդուրիչ

ՐԱՔԸ **ՏԱՐՃԱՆ**

Դիմեցէք **RURIK**

46, rue Fontenay

MONTROUGE (Seine).

Tél. Alésia: 46-40 եւ 46-41

Այս կտրօնով 25 լիդր ապսպրանք տուողներուն կը տրուի կէս լիդր հնութիւր։

ՁԱՇԱՐԱՆ - ԾԱՂԱՐԱՆ «ՕԼԻՄԲ»

8, ՓՕԼ - ՊԷՌ ՓՈՂՈՑ, 8 — Լ Ի Ո Ն

Արեւելեան եւ Արեւմտեան համադամ եւ ախորժահամ կերակուրներ, անմահական ՏԻՕՆԷՕՐ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ, համբաւաւոր ԳԱՐԱ-ՔԷՕՑԻ ՊՕՂԱՋԱ, սմաքնելի ԹԱԻՈՒԴ ԿԷՕՔՍԻ, եւ ՓԱՔԼԱՎԱ՝ անմրատ կարագով։ *ԽՆԱՄՔՈՎ ԵՒ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԽՈՀԱՐԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ՁԱՇԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՊՐՈՒՅԱՑԻ Ե. ՊՐՈՒՍԱԼԸԵՆ

PRIX FIXE եւ **A LA CARTE**

Ընտանեկան, հարսանեկան, ընկերական եւ հաւաքական ճաշկերոյթներու համար սպասարկութիւն մասնաւոր գիներով ճաշարանին կից ընդարձակ սրահին մէջ։

ԱՑՑԵԼՑԷՔ ԱՆԴԱՄ ՄԸ ԵՒ ՎՍՏԱՀ ԵՂԷՔ ՈՐ ՏԵՒԱԿԱՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՔ

ՎԱՐԶՈՒԻ Է

Կեդրոն Թագի մէջ, լուսաւոր կօշկակարի խանութ մը, 4 մեթր քառակուսի տարածութեամբ եւ նեցուկ ունի սենեակ մը։ Տարեկան վարձք՝ 1800 ֆրանք միասին, եւ պատրաստ յանձախորդներով։ Կան նաեւ յարակից երկու խանութներ՝ յարմար դերձակի եւ ուրիշ գործերու։ Դիմել՝ տեղւոյն վրայ 8 Rue d'Italie, Paris (13), մէթրօ՝ Tolbiac:

ԹՈՒՐՔԻՈՆԻ ՄԷՋ **«ՅԱՌԱՋ»Ի ԳԱՐՄԱԿԱԼՆ Է**

Պ. ԱՐԱՄ ԽՈՋԱՑԵԱՆ

Magasin Espéranto, Lalézar

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻԻ

Բ. ՏԱՐԻ, թիւ 16

Բժիշկին կաղանդչէքը (ցոքթ. Ա. Աղճեան)։— *Նարինջ կերէք* (ցոքթ. Ե. Այվազեան)։— *Պայքար հիւծախտին դէմ* (ցոքթ. Կ. Կէօվճեան)։— *Ցողուեցութիւնը* (ցոքթ. Լ. Գրիգորեան)։— *Սգց. բժշկութիւն* (փ. Սահեսար եւ վ. Մելքոնեան)։— *Կաթին առողջապահութիւնը* (ցոքթ. Ց. Մահտեսեան)։— *Ի՞նչպէս սեծցնել երախաները* (ցոքթ. Ա. Տր Սէն-Վէնսան) — *Մեր փեսացուն հարբուխ ունէր* (ցոքթ. Պ. Չաճօլեան)։— *Գրախօսական, Հարցարան, Դիտելիքներ։*

ՀԱՑ-ԲՈՑԺի յառաջիկայ թիւերէն մէկը պիտի նուիրուի Հայաստանի,— ամբողջ յօդուածները Հայաստանի բժիշկներուն կողմէ գրուած։

Տարեկան բաժնեգինը՝ 20 *ֆրանք Ֆրանսա*, 25 *ֆրանք արտասահման։ Դիմել՝* Dr. Ch. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, Paris (13e)։

ՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՆԿԷՆի ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Փետր. 23ին։ Նկատի ունենալ այգ թուականը

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՔԵՐԹՈՂԸ (44)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ· բնագրէն Թարգմ· Ժ· **Հեղինակութիւն՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ**

— Առաջին։— *Պ· Էքրօյտ մէկու մը հետ կը տեսնուի ժամը* 9.30ին։

— Երկրորդ։— *Այդ իրիկունը Րէյֆ Փէյթըրն պատուհանէն ներս կը մտնէ (ժամը չենք գիտեր), տիկնայ յայտնի է կօշիկի հետքերէն։*

— Երրորդ։— *Պ· Էքրօյտ զրգռուած վիճակ ունէր այդ գիշերը եւ ներս պիտի ընդունէր միայն իրեն ծանօթ մէկը։*

— Չորրորդ։— *Ժամը* 9.30ին *Պ· Էքրօյտին քով եղող անձը զրամ կը պահանջէր իրմէ, գիտենք որ Րէյֆ փորձանքի մը մէջ ինկած էր։*

— *Այս չորս կէտերը ցոյց կուտան որ ժամը* 9·30ին Էքրօյտին հետ ողջ էր Րէյֆ Փէյթըրն էր։ Սակայն գիտենք նաեւ որ Էքրօյտ դեռ ողջ էր ժամը տասնին։ Բառորդ մը ետքը, հետեւաբար ոճրագործը Րէյֆը չէ· Րէյֆ պատուհանը բաց կը ձգէ· յետոյ մարդասպանը ներս կը մտնէ անկէ։

— *Իսկ ո՞վ էր մարդասպանը, հարցուց Փուաւռօ։*

— *Ամերիկացի անծանօթը, որուն մեղադրիչը էր Փարքըրը, հաւանաբար Տիկին Ֆէյըրբրէն սպառնալիքով դրամ պահանջողն ալ Փարքըրն էր, եթէ այդպէս է, բաներ մը լսած է ան զաղտնիքին երեւան ելած ըլլալուն մասին, իր մեղադիչին լուր տուած է եւ այս վերջինն ալ ոճիրը գործած է՝ դաշոյնը ստանալով Փարքըրէն ···*

— *Տեսակէտ մըն է, բսաւ Փուաւռօ, յայտնի է որ ըլլիզներ ունիք, սակայն բաներ կան որ նկատի չէք առներ···*

— *Այսի՞նքն···*

— *Հեռաձայնը, տեղափոխուած բազկաթոռը···*

— *Թերեւս ոչ, արկածով տեղափոխուած կրնայ ըլլալ եւ կարելի է որ քարտուղարը կամ հաղարապետը իր դասպանը ներս կը մտնէ անկէ։*

— *Իսկ ո՞վ էր մարդասպանը, հարցուց Փուաւռօ։*

— *Ամերիկացի անծանօթը, որուն մեղադրիչը էր Փարքըրը, հաւանաբար Տիկին Ֆէյըրբրէն սպառնալիքով դրամ պահանջողն ալ Փարքըրն էր, եթէ այդպէս է, բաներ մը լսած է ան դաղտնիքին երեւան ելած ըլլալուն մասին, իր մեղադիչին լուր տուած է եւ այս վերջինն ալ ոճիրը գործած է՝ դաշոյնը ստանալով Փարքըրէն ···*

— *Տեսակէտ մըն է, բսաւ Փուաւռօ, յայտնի է որ ըլլիզներ ունիք, սակայն բաներ կան որ նկատի չէք առներ···*

— *Այսի՞նքն···*

— *Հեռաձայնը, տեղափոխուած բազկաթոռը···*

— *Թերեւս ոչ, արկածով տեղափոխուած կրնայ ըլլալ եւ կարելի է որ քարտուղարը կամ հաղարապետը իր առաջուան տեղը տարած ըլլան զայն՝ բոլորովին անդիտակցաբար··· յետոյ կայ նաեւ քառատուն ոսկիի խընդիրը···*

— *Էքրօյտը տուած է Րէյֆին, ըսի· առջին մերժումէն ետքը ···*

— *Ուրիշ մուէ կէտ մը կայ···*

— *Ո՞րը ···*

— *Ինչո՞ւ հաղարապետը այնքան վստահօրէն կը կարծէր թէ ժամը* 9.30ին *Էքրօյտին հետ խօսողը քարտուղարն էր···*

— *Բացատրեց թէ ինչո՞ւ···*

— *Իրա՞ւ, այդպէ՞ս կը խորհիք, չեմ պնդեր այդ կէտին վրայ· ըսէք, խնդրեմ, Րէյֆի փէյթըրն ի՞նչ պատճառներ ունի անյայտանալու համար···*

— *Առիկա դժուար է ըսել··· իրաւ է թէ իրիկ կրնամ բացատրել, Րէյֆի ջղագրգիռ վիճակ ունէր· եթէ յանկարծ իմացաւ որ խորթ հայրը սպանուած էր իր տեսակցութենէն քանի մը վայրկեան յետոյ, վախցաւ եւ անյայտացաւ··· այդ տեսակ բաներ պատահած են — մարդիկ բոլորովին անմիտ ըլլալով հանդերձ, յանցաւորի պէս չարժած են···*

— *Այո, ճիշդ է, սակայն կէտ մը կայ որ մեր ուշադրութենէն պէտք չէ վրիպի···*

— *Գիտեմ ինչ պիտի ըսէք — չարժուեցաւ, Րէյֆի փէյթըրն իր խորթ հօրը մահով խոշոր հարստութիւն մը կը ժառանգէ ···*

— *Ատիկա չարժուեցաւ թիւ մէկն է, ըսաւ Փուաւռօ։*

— *Թիւ մէ՞կ ···*

— *Անշուշտ, չէ՞ք տեսներ որ երեք տարբեր չարժուեցներ կը ցցուին մեր դիմացը··· անպատճառ մէկը դողցաւ կապոյտ պահարանը եւ նամակը, չարժուեցաւ մըն է··· սպառնալիքով դրամ պահանջելու պարագան··· կրնայ ըլլալ որ Րէյֆին էր տիկին Ֆէյըրբրէն դրամ պահանջողը··· մի մոռնաք, փաստաբանին ըսածին նայելով, Րէյֆի վերջերս հօրմէն դրամ ուզած չէ··· կ'երեւայ որ ուրիշ տեղէ մը դրամ կը ստանար, յետոյ, ինչպէս կ'ըսէիք, տղան խոշոր փորձանքի մը մէջ էր եւ կը վախնար որ հայրը իմանար, վերջապէս, ձեր ըսած չարժուեցն ալ···*

— *Ատուած իմ, ըսի ապշած, Րէյֆին վիճակը ծանր է···*

— *Իրա՞ւ, ահաւասիկ այդ կէտին չուրջ է որ համակարծիք չենք, դուք եւ ես··· երեք չարժուեցի, չատ չատ է··· ինծի այնպէս կը թուի թէ Րէյֆի փէյթըրնը անմեղ է···*

ԳԼՈՒԽ 14

ՏԻԿԻՆ ԷՔՐՕՑՏ

Այդ իրիկուան խօսակցութենէն յետոյ, խնդիրը նոր փուլի մը մէջ կը մտնէր։ կարելի է ամբողջ դէպքը բաժնել երկու մասերու՝ մէկը միւսէն բոլորովին անջատ։ Առաջին մասը կ'երկարի Էքրօյտի սպանութեան ուրբաթ իրիկունէն մինչեւ յաջորդ երկուշաբթի գիշերը։ Պատմութիւնն է այդ այն բոլոր դէպքերուն որ ներկայացուեցան Էրքիւլ Փուաւռոյին՝ առանց փոփոխութեան։ Փուաւռոյին հետ էի միշտ, տեսայ ինչ որ ան տեսաւ· աշխատեցայ նոր միտքը կարդալ։ Հիմա կը հասկնամ որ չյաջողեցայ այդ ձեռնարկիս մէջ։ Իրաւ է որ Պելճիքացին ինծի ցոյց տուաւ իր գտածները — օրինակ մատանին — եւ սակայն գաղտնի պահեց այն կենսական ու տրամաբանական տպաւորութիւնը զոր կրած էր։ Աւելի ուշ պիտի խմանայի որ զաղտնապահութիւնը իր յատկանիշներէն մէկն էր։ Ակնարկներ ու թեթեւ ակնարկներ կ'ընէր, բայց ատկէ անդին չէր անցներ։

Ինչպէս ըսի, մինչեւ երկուշաբթի գիշերը տեղի ունեցող դէպքերուն մասին ըսածներս, Փուաւռօն՝ ինքնին կրնար ըսել։ Բայց երկուշաբթի յետոյ, մեր ճամբաները բաժնուեցան։ Փուաւռօ զբաղած էր իր հաշուոյն, կ'ուզէր իր աշխատանքներուն մասին, որովհետեւ մեր գիւղին մարդ ամէն բան կ'իմանայ, սակայն ինք բնաւ առաջուց չբացուեցայ ինծի։ Ես ալ իմ զբաղումներս ունէի։ Քեռուղարձ ակնարկ նետելով, ուշադրութիւնս կը գրաւէր այն պարագան որ դէպքին այդ չրջանը, հատուկտոր տեղեկութիւններ չարք մըն էր։ Այդէն մէկը բաժին ունէր հանելուկը լուծելու աշխատութեան մէջ եւ ամէն մէկուն դիտցածն ալ դեր մը պիտի կատարէր։ Այդ դերը դեր մը պիտի կատարէր։ Այդ քանով կը վերջանար անոնց գործակցութիւնը։ Այդ մարդ-մուներ տեղեկութիւններ ամբողջացնելու եւ չաղկապելու պատիւը կը պատկանէր Փուաւռոյին։

Պատահարներուն մէկ մասը յարաբերութիւն չունէին հարցին հետ կամ անմիտաստ կը թուէին այն աստիճան որ օրինակ սեւ կօշիկներուն խնդիրը, որուն մասին յետոյ կը խօսիմ։

(Շար·)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ՆՐԹԱՏՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՐՄՈՒԹԵԱՆ ԵՌԱՄՍԵԱԿ

Թրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
23
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
JEUDI
23 JANVIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3019

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԽՕՍՔ

ՊԱՏԻՒ ՄԸ ԵԻ ԱՆՈՐ «ՊԱՐՏԻ-ՊԱՀԱՆՋԷ»Ն

Մոսկուայի կեդր. Գործ. Կոմիտէն վերջերս Լէնինի չքանչանը բաշխեց, ուրիշ հանրապետութեանց կարգին, նաեւ Հայաստանի կեդր. Կոմիտէի Ա. քարտուղար Ա. Խանջեանի եւ գործադարներու խորհուրդի նախագահ (վարչապետ) Ա. Գուլոյեանի։

Իբրեւ արժանիքներու համար,— իբրեւ վարձատրութիւն «գիւղատնտեսութեան եւ արդիւնաբերութեան բնագաւառում ձեռք բերած նշանակալից յաջողութիւնների եւ գիւղատնտեսու-թեան գծով պետական պլանների դերակատարման համար»։

Այս առթիւ չորիքներ կը հոսին «Խորհ. Հայաստան»ի սիւնակներէն, ինչպէս արտասահմանի մունետիկներու բերնէն։

Խմբագրականի մը մէջ (22 դեկտ.), երեւանի պաշտօնաթերթը այդ չնորհարաշխութիւնը հռչակելով «չափազանց մեծ պատիւ», թէ Խ. Հայաստանի դեկավարներուն եւ թէ ժողովուրդին համար, կը խոստովանի թէ միեւնոյն ատեն «հսկայական պարտքի եւ պարտաւորութեան» առջեւ կը դնուին,—«բոլշեւիկեան նոր բանոր յաղթանակներով յետագայում եւս արդարացնել տրուած մեծ պատիւը»։

Այդ «մեծ պարտք»ն ու պարտաւորութիւնները նորէն Մոսկուան է որ կը գծէ ու կը յիշեցնէ, Սթալինի եւ Մոլոթովի բերնով։ Թոյլ տուէք արտասպել նոյնութեամբ.

— «Համկ(բ)կենտկոմը եւ ԽՍՀՄի ժողկոմխորհը հաստատ համոզմունք են յայտնում, որ Խորհ. Հայաստանի բոլշեւիկներն ու բոլոր աշխատաւորները յետագայում եւս նոյնպիսի յամառութեամբ, ինչպէս մինչեւ այժմ, Լենինեան – ստալինեան ազգային հաղաֆականութեան կենսագործման հիման վրայ կ'աշխատեն Հայաստանի Խորհ. Հանրապետութեան յետագայ ամրացման ուղղութեամբ, պայքարելով յանուն ազգային խորհրդային կադրերի ստեղծման, յանուն աշխատաւորի սոցիալիստական բարձր արտադրողականութեան, յանուն կոլտնտեսային ու խորհտնտեսային բարձր բերքատուութեան, յանուն խորհ. Հայաստանի բանուորների, բանուորուհիների, կոլտնտեսականների, կոլտնտեսուհիների եւ աշխատաւոր ինտելիգենցիայի ուժեւոր, կուլտուրական կեանքի»։

Ինչպէս կը տեսնէք, եւ պատիւը եւ պարտքը բացորոշապէս ճշդուած են,— «նշանակալից յաջողութիւններ» գիւղատնտեսութեան եւ արդիւնաբերութեան մէջ։

Կը նշանակէ թէ մեր անճար եւ միտուճար հայրենիքն ալ իր ուժէն վեր ճիգ մը փորձած է, պետական ծրագրով (պլան) նախատեսուած աշխատանքներէն աւելին գլուխ հանելու համար (գերակատարում)։

Կեդրոնական պետութիւնը իր մասնաւոր հաչիւներն ունի – նալով, դժուար է ճշդել թէ փառաբանուած յաջողութիւններէն ո՛րքան օգտուեր է բուն աշխատողն ու դերակատարողը,— Խ. Հայաստանը։

Աչքէն պարագայի մէջ, կարելի չէ ժխտել կատարուած աշխատանքին արժէքը։ Որքան ալ սերը Մոսկուան քամէ, նորէն մեր երկիրն է որ կ'օգտուի, այս կամ այն ուղղութեամբ։

Անշուշտ մեր աղքատ եւ տհմիմնափակ երկիրը շատ աւելի պիտի օգտուէր, եթէ կարենար գիւղատնտեսութեան, արդիւնաբերութեան եւ ուրիշ վերաշինական աշխատանքներու ծրագիրները կազմել իր ազատ կամքով, համաձայն միջավայրին եւ օրուան պահանջներուն։

Բայց եւ այնպէս, մենք չնորհակալ ենք եղածին համար ալ։

Թող երկիրը ծաղկի ու չէննայ նոյն իսկ անուղղակի։ Թող գործարանները չինուին եւ մշակութիւնները կատարուին առաւելապէս Մոսկուայի հրամանով եւ անոր անմիջական պահանջներուն համաձայն։

Արդ, երբ հովանաւորն ու գործադրողը, հրամայողն ու գերակատարողը այնքան դոհ են փոխադարձաբար, եւ մէկը պատուանշան կը բաշխէ միւսին — ինչպէս արքաները՝ իրենց հաւատարիմներուն — ներելի՞ է կարգ մը հարցումներ ուղղել։

Առաջին,— Հայաստան միայն գիւղատնտեսութեան եւ արդիւնաբերութեան (ճարտարարուեստ) զարգացմա՞ն կը կարօտի։

Միայն «կոլտնտեսային եւ խորհտնտեսային բարձր բերքատուութի՞ւն»ն է որ պիտի բարձրացնէ անոր գիւղացի եւ աշխատաւոր ժողովուրդին տնտեսական մակարդակը եւ բարօրութիւնը։

Ի վերջոյ գիտութիւնն ալ տեղ մը կը կենայ, երկիր մը տանելի եւ ժողովուրդ մը ինքնաբաւ դարձնելու փորձերուն մէջ։

Ցաշչական Իտալիան ահա տասը տարիէ ի վեր ժայռեր կը ճեղքէ, ճահիճներ կը չորցնէ եւ նոր քաղաքներ կը հիմնէ, տասնապատիկ աւելի կատարելագործեալ միջոցներով։

Եւ սակայն, նորէն անբաւական գտնելով եղածը, աչք տնկեց յետամնաց պետութեան մը հողերուն, եւ այսօր արիւն կը փսխէ։

Աչքարհակալութի՞ւն։ Չենք վիճիր։

Բայց նոյն մե՞ղքը գործած կ'ըլլայ այս ժողովուրդը, յիշեցնելով տարբերականին տարբերականը,— ափ մը հող՝ բուն իսկ խորհրդային սահմաններէն, իր անվիճելի ժառանգութենէն, պարզապէս տեղաւորուելու եւ աշխատելու համար։ Եւ այդ՝ նորէն «պլաններու գերակատարման համար», Մոսկուայէն նոր չքանչաններ չնորհուին թէ ոչ։

Տակաւին քանի՞ տարի, հասարակ հողագործ – բանուորի եւ «մերիպա»ի այս վիճակը։

Աչքէ անցուցէք 15 տարուան պատմութիւնը, եւ դուք չպիտի կրնաք ցուցնել մէկ հատիկ «պլան», որ ապացուցանէր թէ երեւան տէրն է իր ճակատագրին եւ թէ Մոսկուան հաւատար աչքով կը նայի բոլորին, իբրեւ «հայր գորովագութ» ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴԱՀԼԻՃԻՆ ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ՀՐԱԺԱՐՈՒՄԸ

Ժրընեւէն վերադառնալէ անմիջապէս վերջը, Պ. Լաւալ արտակարգ նիստի հրաւիրեց նախարարական խորհուրդը, կացութեան մասին խորհրդակցելու եւ հաւաքական հրաժարական ներկայացնելու համար։

Հանրապետութեան նախագահը անմիջապէս խորհրդակցութեանց ձեռնարկեց, նոր դահլիճին կազմութեան համար եւ ըստ սովորութեան դիմեց Պ. Լաւալի, որ մերժեց։

Հաւանական թեկնածուներուն գլուխը կը գտնուի նախկին վարչապետ Ալպէր Սառօ, արմատական ծերակուտականը, որ կրնայ առժամեայ դահլիճ մը կազմել, քիչ մը աւելի ձախ հակելով, գործերը վարելու համար երեսփոխանական բնտրութեանց ատեն։

Պ. Լաւալ սոխպուեցաւ հրաժարիլ այն պատճառաբանութեամբ թէ իր դահլիճը հիմնուած էր կուսակցական դիմադրելի վրայ, որ այլեւս վերջացած է, էհիոյի եւ միւս արմատական նախարարներու հրաժարումով։

Դահլիճին հրաժարումը ծանր տպաւորութիւն գործեց սեղանաւորական հրապարակին վրայ։

Կուսակցական շրջանակներու մէջ, ձախակողմեան հոսանքները կը ցնծան, իսկ աջակողմեանները վերմուր կը տեղան, միեւնոյն ատեն չեչտելով թէ ֆրանքը նորէն վտանգուած է։ Ընկերվարական եւ համայնավար թերթերը կ'ազդարարեն թէ ամէն ջանք պիտի թափեն, որպէսզի «Ֆրանսան եւ Եւրոպան ապատեն Պ. Լաւալի անձէն»։ Լսել կ'ուզեն թէ Թոյլ չպիտի տան որ հրաժարեալ վարչապետը նոր դահլիճ մը կազմէ։

ԱՆԳԼԻՈՑ ՆՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾԵՐԸ

Լոնտոն կ'երթայ անձնական օդանաւով ձօրճ Ե.ի յաղթարշաւութիւնը՝ երեքշաբթի օր

Ամբողջ Մեծն Բրիտանիա սուգի մատնուած է, իր թագաւորին մահուան առթիւ, որ ծանուցուեցաւ քսանօթի 71 հարուածներով, համաձայն իր ապրած տարիներու թիւին։ (Նոր թագաւորին գահակալութիւնն ալ հռչակուեցաւ 41 հարուածներով, նոյն հիման վրայ)։

Պահպանողական թերթերը կը գրեն թէ Լոնտոնի փողոցներուն մէջ դժուար թէ գտնուի այր մը որ սեւ փողկապ, գլխարկ դրած կամ թեւին սեւին երիզ մը կապած չըլլայ, ոչ ալ կին մը առանց սեւ շղարշի, գլխարկի կամ շրջազգեստի։ Բազմաթիւ երեկոյթներ, հանդէսներ եւ հանդիսաւոր ճաշեր յետաձգուեցան առնուազն մէկ շաբաթ։ Խանութներու ապակեփեղկերը լեցուեցան սուգի զգեստներով եւ խորհրդանշաններով։ Երէկ, չորեքշաբթի էր որ մօտյլ տպաւորութիւնը բարեխառնուեցաւ նոր Թագաւորին հանդիսաւոր հռչակման աւանդական եւ գունագեղ արարողութիւններով։

Նոր Թագաւորին առաջին հրամանն եղաւ արքունիքին մէջ սուգ յայտարարել ինը ամսուան համար,— երեք ամիս պահաս՝ էտուըրտ Է.ի սուգն։ Ամբողջական սուգը պիտի տեւէ մինչեւ յուլիս 21, յետոյ պիտի թեթեւնայ եւ վերջնապէս հոկտեմբեր 21ին։ Առաջին վեց ամսուան ամբողջական սուգին ատեն, արքունական չրջանակներու կիները բոլորովին սեւ պիտի հագուին, սկսելով ձեռնոցներէն, կօշիկներէն եւ զարդարանքներէն, եւ ուրիշ գոհարեղէն չպիտի գործածեն բացի ադամանդէն։ Իրբեւ չեզոք նախընթաց սովորութեանց վրայ, կինը պարտաւոր չեն անպատճառ սեւ գուլպայ հագնելու։

Նոր Թագաւորը իր ապարքէն ըստ կասւ օդային թռիչքով մը, Սկոտլին կէմի դղեակէն Լոնտոն, հակառակ մօրը յորդորներուն։ Իրեն կ'ընկերանար կրասեր եղբայրը, Եորքի դուքսը, որ պիտի ըլլայ նոր գահաժառանգը։ Էտուըրտ Ը. անձնական օդանաւ մը ունի եւ քանի օդանաւորդ մըն է։

Լոնտոն հասնելով, Թագաւորը գերազանց Սէյնթ Ճէյմսի պալատը, իր հաւատարմութեան ուխտը կատարելու համար արքունի (պետական) խորհուրդին առջեւ, համաձայն աւանդական բանաձեւին։ Ժողովին կը նախագահէր նախորդ վարչապետ Մաքդոնըլտ, որ պաշտօնապէս հաղորդեց ձօրճ Թագաւորին մահը եւ Էտուըրտ Ը.ի գահակալութիւնը։ Նոր Թագաւորը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

— «Ես, Էտուըրտ Ութերորդ, հանդիսաւորապէս եւ անկեղծօրէն կը յայտարարեմ եւ կըվկայեմ առաջիևաւտուծոյ, թէ հաւատարիմ բոլոր քանի մը եւ թէ՝ համաձայն ճշմարիտ իմաստին այն կանոններուն որ կ'պահովեն իմ Թագաւորութեանս դահուն բոլոքական ժառանգութիւնը, պիտի պահպանեմ եւ պաշտպանեմ նոյն կանոնները, իմ բոլոր կարողութեամբ եւ համաձայն օրէնքին»։

Արարողութիւնը տեւեց մէկ ժամ։ Յետոյ Թագաւորը պատգամներ ուղղեց բանակին, նաւատորմիղին եւ օդատորմիղին, չնորհակալութիւն յայտնելով անոնց հաւատարմութեան եւ ծառայութեանց համար։

Արքունի խորհուրդին առջեւ խօսած ճառին մէջ, Թագաւորը մասնաւորապէս չհչտեց.

— «Երբ հայրս այստեղ կը ներկայանար 26 տարի առաջ, յայտարարեց թէ իր կեանքին նպատակներէն մէկը պիտի ըլլայ պաշտպանել սահմանադրական կառավարութիւնը։ Այս կէտին մէջ ես վճռած եմ հետեւիլ հօրս չափին եւ աշխատիլ, ինչպէս ըրաւ ան իր ամբողջ կեանքին մէջ, իմ բոլոր դասակարգի հպատակներուս երջանկութեան եւ բարօրութեան համար։ Կ'ապաւինիմ իմ ժողովուրդներուս հաւատարմութեան եւ սիրոյն, ի սիրուս կայսրութեան եւ անոնց խորհրդարաններուն խնամատարութեան, որպէսզի աջակցին ինծի այս ծանր գործին մէջ եւ կ'աղօթեմ որ Աստուած առաջնորդէ զիս ի կատար ածելու համար զայն»։

**** Ձօրճ Ե.ի յաղթարշաւութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ երեքշաբթի օր։ Մարմինը հինգ օր պիտի ցուցադրուի Ուէսթմինսթրի մեծ դահլիճին մէջ, ուր այնքան չքեղ յարելեաններ կատարուած են։ Յետոյ պիտի փոխադրուի Ուինտսորի դղեակը, ուր պիտի կատարուի թաղումը։ Թագաւորին կտակը բացարձակապէս գաղտնի պիտի պահուի եւ միայն արքունիքին անդամները պիտի գիտնան։*

Յաղթարկաւորութեան ներկայ պիտի ըլլան Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը եւ վարչապետը, գերմանական պատուիրակութիւն մը՝ նախագահութեամբ արտաքին նախարարին, Բունատտեի գահաժառանգը, Եուկոսլաւիոյ խնամակալ իշխանը, Նորվեկիոյ թագաւորն ու թագուհին, Շուէտի թագաւորը եւն.։ Իրբեւ յարգանք, Ֆրանսայի մէջ սուգ պիտի պահուի 30 օր, Իտալիոյ մէջ՝ 15 օր, Նորվեկիոյ մէջ՝ երկու ամիս, Շուէտի եւ Տանըմարքայի մէջ՝ երեք շաբաթ, Ռումանիոյ մէջ՝ 6 շաբաթ, Յունաստան՝ չորս շաբաթ, Եգիպտոս՝ երեք օր։

**** Վարչապետ Պ. Պոլտուին երեքշաբթի օր ճառ մը խօսելով ձայնարձակեց ամբողջ աշխարհին։ Ըսաւ թէ Անգլիա ներկայիս կը գտնուի ամենաբարեկամական յարաբերութեանց մէջ բոլոր պետութեանց հետ։ Ըսաւ թէ Անգլիա ամենայն ջանք պիտի թափէ խաղաղութեան պահպանման համար։ Ըսաւ թէ Անգլիա պատրաստ է ամէն զոհողութեան։ Ըսաւ թէ Անգլիա ամենայն ջանք պիտի թափէ Ազգերու Ընկերակցութեան ամրապնդման համար։ Ըսաւ թէ Անգլիա պատրաստ է ամէն զոհողութեան։ Ըսաւ թէ Անգլիա ամենայն ջանք պիտի թափէ Ազգերու Ընկերակցութեան ամրապնդման համար։*

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

—•—

Բարեգործականի յունուար 18ի գեկոյցէն կը տեղեկանամ թէ՝ Միութիւնը ձեռնարկած է Մատենաշարի մը հրատարակութեան։

Մատենաշարը պիտի բաղկանայ ժողովրդական փոքր պրակներէ, որոնք «յոյժ ժամանակի եւ ըստ պարագային ձրիաբար պիտի տրամադրուին միութեան անդամներուն եւ փափագողներուն»։

Գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ «ժողովուրդին մէջ տարածել գործնական գիտելիքներ, օգտակար մարդու առօրեայ կեանքին համար»։ Իւրաքանչիւր պրակը՝ **32 — 48** էջ։

Զեկոյցը կը հաղորդէ նաեւ Մատենաշարի առաջին շարքին անուանները։— **1.** Տարրական Առողջապահութիւն ամէն մի եւ ընտանիքին համար։— **2.** Թոքախտը դէմ ինչպէս պայքարելու է։ **3.**— Բարեկրթութիւնը պատկերն է մարդուս բարոյականին եւ նկարագրին։— **4.** Գործի մէջ յաջողելու պայմանները։— **5.** Տարերք հաղաքական կրթութեան եւ հանրային գործունէութեան։— **6.** Իրաւագիտական սկզբունքներ եւ օրէնքներու իմաստն ու արժէքը։— **7.** Ուղեցոյց հայ երիտասարդին համար։

Ցետոյ կոչ կ'ուղղէ Բարեգործականի «մտաւորական բարեկամներուն եւ մասնագէտ հեղինակներու, որ իրենց ազնիւ աշխատակցութիւնը ընծայեն, այս ժողովրդանուէր ձեռնարկը գլուխ հանելու համար»։

Թէեւ գուրկ՝ մատնանշուած հանգամանքներէն, պարտ սեպեցի օգտուիլ առիթէն, կարգ մը թելադրութիւններ գրի առնելու համար, այս առթիւ։

Իմ համեստ կարծիքով, Բարեգործականի նոր ձեռնարկը լի ու լի կը յաջողի, եթէ թեթեւ փոփոխութիւն մը կատարուի նիւթերու դասաւորման մէջ։

Այսպէս, անհրաժեշտ է յետաձգել առողջապահական գրքոյկները (թիւ 1 եւ 2), եւ անմիջապէս ձեռք առնել թիւ 3ը,— «բարեկրթութիւնը պատկերն է մարդուս բարոյականին եւ նկարագրին»։

Ասոր համար ոչ յոգնելու պէտք ունին, ոչ ալ «ազնիւ աշխատակցութեան» դիմելու։

Կը բաւէ անմիջապէս ամփոփել եւ տպագրութեան յանձնել Բարեգործականի վարիչ-պատուիրակին փորձառական գիտելիքները, իր անմերձենալի ծանօթութեամբ մանկավարժական հարցերուն։

Ես ամիսը այսքան ստեղիին կը ստանամ ծխախոտի գործին մէջ, դուք ի՞նչ կ'ուտաք։

Եւ փաշան հրամայեց վճարել տասեկան 120,000 ֆրանք, անգլիականի հաշուով։ Վրան ալ «ափարթըման» մը, եթէ չեն չափազանցեր չար բերանները։

Ուրեմն երկու պրակները պատրաստ են արդէն։

Վ.Ա.Հ.

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ՃՈՐՃ Ե. ԹԱԳԱՒՈՐ ՄԵՆՔ ԲՐԻՏԱՆԻՈՑ ԵՒ ԿԱՑՍՐ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ.

1500 ամեակը Նորեն պիտի տօնուի, ուրս 29ին

—•—

Մեզի հաղորդուած զեկոյցէ մը կը տեղեկանանք թէ յանձնաժողով մը կազմուած է նախագահութեամբ կաթող. Նուիրակ Գարեգին արք.ի, «սարքելու համար մեծահանդէս տօնախմբում մը Աստուածաշունչի հայերէն թարգմանութեան եւ հայ մշակոյթի հիմնարկութեան», մարտ 29ին, Սորպոնի մեծ ամփիթեատրոնին մէջ, նախագահութեամբ նախարար Պ. Լուի Մառէնի։ Այս առթիւ պիտի ձեռնարկուի յոբելինական հատորի մը հրատարակութեան, աշխատակցութեամբ հայ եւ օտար բանասէրներու եւ գրագէտներու։ Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

ՌԱԶՄԱՎԱԿԱՏԷն հասած վերջին լուրերը կ'ըսեն թէ ընդհանուր յարձակողական մը մօտալուտ է հիւսիսային չրջանին մէջ (Թիկրէ)։ — Կ'ըսուի թէ Տոլոյի վերջին կռիւներուն մէջ սպաննուած է ոմն Տէսթայլ եղբայրը,— եթովպական կառավարութիւնը նորէն զօրաշարժ յայտարարեց, զօրացնելու համար հարաւային ճակատը։

ԵՐԵՔ ՄԻԼԻՈՆԻ ՄԵԾ ՊԱՐԳԵՒԸ չահած է 56 տարեկան հողագործ մը, Լապուիէ, որ սրճարան կը բանեցնէ Մէօզի չրջանին մէջ, Վէռսէօնի մօտ։

ՖՐԱՆՍԱԳԻ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ կուսակցութեան 8րդ համագումարը բացուեցաւ Վիլէօրպանի մէջ (Լիոն), յունուար 21ին։ Օրակարգին վրայ կը գտնուին հետեւեալ կարեւոր հարցերը։— Երեսփ. ընտրութիւններ, մացեալ ճակատ, կազմական միութիւն ընկերվարութեան երկու թեւերու։

ԱՂԱ ԽԱՆ, Հնդկաստանի խալաֆներուն առաջնորդը, որ Ֆրանսացի աշխատաւոր աղջիկ մը առաւ իրեւ կին, Եորեւեանի մը առթիւ իր ծանրութեան չափ ոսկի առացաւ, իբրեւ նուէր, Պոմպէյի մէջ։ Մասնաւոր կչիռ մը չինուած էր, որուն մէկ նժարին վրայ Ագա Խանը կեցաւ, միւսին վրայ չարեցին ոսկիի ձոյլերը։ Յետոյ հաշուեցին որ կշռուած ոսկին 335.000 րուբլի կ'արժէ (25.125 անգլ. ոսկի)։ Ամբողջ գումարը յատկացուեցաւ հանրօգուտ եւ մասնաւորապէս մանկապատսպան ձեռնարկներու։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՎԱՐԱՆԵԱՆ (*)

ՀԱՅ ՄԵԾ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԱՌՕՐԻՆԱԿԱՆ ՄԻ ՓՈՔՐԻԿ ԱՆՈՒՆՈՎ ՄԸ ԿԱՅ ԱՅՍՕՐ ԱՆՈՒՆԸ ԱՐԴԷՆ ԱՄԷՆՔԻՆ ԾԱՆՕԹ ՉԷ ԵՒ ՉԻ ԿՐՆԱՑԱԾ ՄԱՐԴԻԿ ՄԸ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՈՐՔԱՆ ՍԻՐԵԼԻ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ ԼԻՆԻ ՍԱՐՍԱՓԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՈՐՔԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԼԻՆԻ ՄԱՀՈՒՆ ԱՌՋԵՒ ՄԱՀՈՒՆ ԱՆՈՒՆԸ ՄԱՀՈՒՆ ԱՆՈՒՆԸ ՄԱՀՈՒՆ ԱՆՈՒՆԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայկական Խորհրդարանի նախագահի ընտրության օրը Երևանի քաղաքային խորհրդի նիստերի դահլիճում հավաքվեցին Խորհրդարանի 16 պատգամավորները, որոնք ներկայացնում են Հայաստանի Կոմունիստական (բոլշևիկների) կուսակցության, Դաշնակցության, Ժողովրդական Ազատության կուսակցության և Ազգային Դեմոկրատական Միության ֆրակցիաները։

Ընտրությունները սկսվեցին ժամը 12-ին։ Ներկա էին Հայկական ԽՍՀ Ժողկոմխորհի նախագահ ընկ. Ա. Ի. Ղուկասյանը, Ժողկոմխորհի անդամներ ընկ. ընկ. Ա. Ա. Ասլանյանը, Ա. Ա. Ալիխանյանը, Ա. Ա. Ղազարյանը, Ա. Ա. Ղուկասյանը, Ա. Ա. Ղուկասյանը, Ա. Ա. Ղուկաս

ձակին առջեւ, ներքողը հիւսեց հանգուցեալ թագաւորին:

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ հազարաւոր ցաւակցական հեռագիրներ րու մէջ աչքի կը զարնէին գահընկէց Վիլհելմի եւ հնդիկ յեղափոխական կառաւարի հեռագիրները:

*** Անգլիոյ աշխատաւորական կուսակցութիւնը մասնաւոր պատուիրակութիւն մը ղրկելով թագաւորին մօտ, գէր մը յանձնեց, որով յանուն կուսակցութեան բոլոր մարմիններուն խորին ցաւակցութիւն կը յայտնէ ձօրճ ե.ի մահուան առթիւ եւ կը ներողէ հանգուցեալին արժանիքները:

Ազգերու Դաշնակցութեան ւնծառաւիլ

Անգլիոյ թագաւորին մահը պատճառ եղաւ որ Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովին պատուիրակները մոռնան իրենց ներքին վէճերը եւ միաբերան մեծարանքներ ուղղեն հանգուցեալ արքային: Կարգով խօսք առին Ա. Դ. Մորհուրդին անդամ պետութեանց ներկայացուցիչները: Ֆաշական Իտալիոյ պատուիրակը պահ մը մոռցաւ թէ Մեծն Բրիտանիա ամէնէն վճռական դիրքը բռնած էր պատժական տնօրինութեանց մէջ եւ յարգանքի խօսքեր ուղղեց: Նոյնիսկ Լիթվինով չվարանեցաւ մեծարանքի խօսքեր ուղղել: Այս առթիւ թղթակից մը դիտել կուտայ թէ Լիթվինով սիկառ մը վառած էր Ա. Դ. Մորհուրդի հանդիսաւոր նիստին մէջ, ոչ թէ յարգանքի պակասէն, այլ սովորութեան բերումով, բայց ընդհ. քարտուղարը վախկոտութեամբ յիշեցուց թէ պատշաճութիւնը թոյլ չի տար ծխել: Ներքողականներէն վերջը, Մորհուրդը դադրեցուց նիստը, իբրեւ սուգի նշան: Օրուան ճառախօսներէն մէկն էր Թ. Ր. Արաս, Թուրքիոյ ներկայացուցիչը, որ ձօրճ ե.ը ներկայացուց իբրեւ տիպար մը բարութեան, ուղղամտութեան եւ արքայական ամենաբարձր առաքինութեանց: Ֆրանսայի կողմէ խօսեցաւ արտաքին նախարարութեան ընդհ. քարտուղարը, մասնաւորապէս ծանրանալով Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի սերտ բարեկամութեան վրայ:

ՖԱՅԵՐԻ ՊԱՐՈՒՏԻ, Սուրիոյ արաբ ազգայնականներուն առաջնորդը, աքսորուեցաւ մարզպանին կարգադրութեամբ: Այսուհետեւ «այլեւս պիտի փոխադրուին» անունը որ կը տպառնան խանգարել հանրային անդորրութիւնը:

350.000 ԶՈՑԳ ԿՕՇԻԿ ծախուեցաւ Գերմանիոյ մէջ, իտալական կառավարութեան: Արժէքին 25 առ հարիւրը կանխիկ վճարուած է, իսկ մնացեալը պիտի վճարուի անդեղէններով:

Ա. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԻՏԱԼԻՈՑ յարաբերութիւնները փախուկ վիճակ մը ստացած են, քանի որ Մոսկուա եւս վճռական դիրք մը բռնեց պատժական տնօրինութեանց մէջ: Մինչեւ հիմա Ա. Միութիւնը ահագին քանակութեամբ քարիւղ կը ծախէր Իտալիոյ, բայց այժմ դադրած է առեւտուրը, Հռոմ ուրիշ դուռ դարկած ըլլալով:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«Վ. Լ. Մ»

ամսագրի ԺՒ. թիւը (1935 Սեպտեմբեր Դեկտ.) հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Դէպքերը հայ-պարսկական սահմանի վրայ, *Սամսոն.*— Պարսկաստանի յեղափոխութիւնը եւ Մելքոն Խանը, *Յ. Զաւարեան.*— Նպաստ մը հայ եւ Թուրք աշուղական գրականութեան (*Գ.*) *Շ. Նարդունի.*— Ալեքսանդրա Չէլ Պունի հրամանագիրը, *Փ. Փ. Փանաթիեւքու.*— Շամաշխարհային պատերազմը եւ ցարօնի աշխարհը (*Բ.*) *Վահան Փափազեան.*— Արհաւիրքի օրեր, *Վ. Մինախորեան.*— Հին Թուղթեր, *Նիւթեր Շիրվանզատէի մասին.*— Անցեալը, *Կոմիտաս Վարդապետ, բժ. Յ. Տէր Մինասեանի, Հեթ. Ասնկոյեան, Յ. Յովհաննիսեան, Տոքթ. Յ. Երկանեան.*— կեանք եւ մշակոյթ.— Գիրք եւ մամուլ.— Գրախօսական.— երրորդ տարեշրջանի շեմքին.— Դէորգ Դ. կաթողիկոս եւ իր ժամանակը, *Վ. Մանկունի Եպիսկոպոս.*

Տարեկան բաժնեգին՝ 70, 60 եւ 50 ֆրանք, համաձայն իւրաքանչիւր երկրի թղթատարական սակի:

Երրորդ շրջանի բաժանորդները կրնան առաջին երկու տարիներու 12 թիւերը ստանալ վճարելով 50 ֆրանք, կամ վեց գրքի համար 25 ֆր.:

Հասցէ.— S. Vratzian, 13 Rue des Platanes, Cité Jardin de Plessis-Robinson, (Seine).

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ ցարօն ֆուրուբերան նահանգային շայր· միութեան ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 119 ավրիլ տ'Իթալիի սրճարանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՎԱՆԱՆՑի Համախարբերդցիական միութեան ընդհ ժողովը 23 յունուար, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին Ազգ. Մատուռին մէջ: Օրակարգ՝ վարչութեան ընտրութիւն, հաշուետուութիւն, ընտրութիւն պատգամաւորի.:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Le Gérant: H. STEPHAN

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Տիկին Տիրուհի Թորոսեան-Պըտուղեան Լափէջքացի (Տարտանել) կը փնտռէ իր երկու զաւակները՝ Թորոս եւ Մարի, 26, 24 տարեկան, կորսուած տարագրութեան ժամանակ Տէր-Զօրի մէջ. Իրենց հօրն անունը՝ Ղազարոս (երկաթագործ), մեռած տարագրութեան մէջ. Թորոս երկու թեւերուն վրայ Մահ. տեսիլի նշաններ ունի, իսկ Մարին կզակին տակ փոքր ճերմակ բիծ մը կը խնդրուի հայրենակիցներէ եթէ կը ճանչնան եւ կամ ո՛ւր բլլալնին գիտեն՝ հաճին իմացնել M. B. Balentz, 130 rue Lamarck, Paris (18).

Կը խնդրուի Սուրիոյ հայ թերթերն արտատպել:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

Հ. Ց. Դ.

Գաղտնի

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Լիոնի «վաշանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 24 յունուար, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Cours Lafayette, «Գրադարան» գրադարանին մէջ:

ԿՐԸՆՈՊԼի ԵօՁՆեղբայրեան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ երեկոյ ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատետրով, բացակաները նկատի կ'առնուին:

ՎԻԵՆԻ կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստափոր եւ Մուրատ խումբի բոլոր ընկերները, այս շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին խաժակ Ակոմբի մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Ռոստով եւ Քրիստափոր խումբի ընդհ. ժողովը 26 յունուար, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ պատ. միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի, 26 յունուար առաւօտեան ժամը 10ին գրադարանին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ_ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ, ԱՆԻԷՒ - ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊի ՄԱՍՆԱՃԻՒղԻՆ ԿՈՂՄԷ
Յունուար 25ին, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին Salle d'Escrime *մէջ*
149bis, Avenue d'Argenteul, ԱՆԻԷՒ
կը խօսի Տիկ. Ա. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ
կը ներկայացուի «ՈՒՐ ԼԻՆԻ, ՆՈՒՐ ԼԻՆԻ» (օփերէթ)
Ղեկավարութեամբ դերասան ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի
եւ մասնակցութեամբ Ալֆոռվիլի սիրողներու խումբի
կէս գիշերէն վերջ մինչեւ լոյս պար, ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:
Մուտք 3 եւ 5 ֆրանք

ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՐՆՈՒՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒղԻՆ ԿՈՂՄԷ
26 Յունուար կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30 — 8
Salle Galmant*ի մէջ (կայարանին դիմաց)*
ընտիր ճաշ-պանտ, բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին:
Մուտք՝ 5 ֆրանք, անգործներու՝ 3 ֆրանք

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նուիրուած ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ յիշատակին եւ գործերուն
25 յունուար, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին 3րդ թաղապետարանի սրահին մէջ
կը մասնակցին՝ Պ. Ա. ՄԵԼԻՔՈՆԵԱՆ (չուճակ), օր. ՄԱՐԹ ՕՔՒՆ, տիկ. Ա. ԽԱՉՆԱՁԵԱՆ, Պ. Պ. Կ. ԴՕԼԱՄԱՆԵԱՆ, Ց. ՏՐՅԻՐՄԻՆՃԵԱՆ, Վ. ՉԱՆՏՐԵԱՆ, օր. Թով. Տ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ:
Մեներգներ, խմբերգներ եւ սլարեր:
Շասոյթը պիտի յատկացուի կոմիտասի անտիպ գործերու հրատարակութեան: Մուտք՝ 2 ֆրանք

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Դպրոցասէրի երեկոյթի յանձնախումբը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները:

Վաճրաժ Պէյ Նուպար եւ Պ. Թիւյսիւզեան (Ժընեւ) *100*ական ֆրանք, Տիկին Էգնայեան եւ Պ. Ա. Արոնեան *50*ական ֆրանք, Տիկին Ֆրէնկեան Ա. եւ Պ. Կիւմիւշկերտան Լեւոն *25*ական ֆրանք, Պ. Մինաս Մինասեան *20* ֆր., Պ. Պ. Հավլուճեան եւ Զ. Սուրեան *15*ական ֆր., Պ. Պ. Բրօֆ. Մանուէլեան, Տոքթ. Սպարթալի, Մուրատեան, Մ. Յեդրաքեան, Պ. Յովհաննէսեան եւ տիկ. Յովհաննեան Ղ. *10*ական ֆրանք, Պ. Ազաւ 7 ֆր., Պ. Պ. Ց. Փապուճեան եւ Ֆ. Շէրիտեան *5*ական ֆրանք: Գումար՝ 477 ֆրանք:

Պ. Գ. Կիւլպէնկեանէ պատուոյ տոմսի մը փոխարէն ստացուած է *300* ֆրանք:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ՔԱՂԻ ԵՐԵԻԱՆ

կ'իմանանք թէ կարգ մը վարդիկ, առաւելապէս մրցորդներ, շահախնդրութեամբ եւ չարամտութեամբ, այն զրոյցը տարածած են թէ մեր հաստատութիւնը սնանկացած է: Հարկ կը տեսնենք տեղեկացնելու մեր յաճախորդներուն եւ բարեկամներուն թէ այդ զրոյցները ճշմարտութեան եւ իրականութեան հակառակ են եւ իրենցմէ կը խնդրենք մեզի իմացնել նման զրոյցները տարածողներուն անունները, որպէսզի օրինական հետապնդում կատարենք: Ամէն ապսպրանքի ընթացք կը տրուի կանոնաւորաբար. ինչպէս առաջ: Etablissement Vial, 18, rue Fontaine, St. Denis (Seine):

CAVE

ԹՆԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,
ԵՒ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԴ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
կը հայտարարենք՝ *ձրի անտոլքի, հարանիքի կնունքի, հանդէսներու եւ տօնակատարութեանց* համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէնները եւ ըմպելի եր (apéritifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ):

Հեռաձայնեցէք *ՔԷՕԼԷԵԱՆ*, **Charlebourg 20-69** եւ անմիջապէս ձեր ցոյց առած հասցէին պիտի դրկուին ձեր ապսպրանքը, մեծ ձրի գինով եւ չսպառածները ետ առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ **KEULEYAN**
85, Rue des Chambards.
Bois-Colombes, (Seine).

ՋԱՁԱՐԱՆ YAR ՇԱՆ Ջ'ԷԼԻՋԷԻ ՄԷՋ

Բացուած է ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ մեծ ճաշարան շէն Ջ'ԷԼԻՋԷի մօտ
ՄՏԵ-րօ՝ ՄԱՐՊԷՕՖ
4, Rue Robert Estienne. (29, Rue Marbeuf ան կիւնը)
ՏՆՕՐԷՆ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՀԱՃԵԼի եւ ՄՏԵՐՄԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿ
Ռուսական եւ Արեւելեան համեղ կերակուրներ. *հիշ քէպապ, լիւլէ քէպապ, տոլմա* եւլլն., ինչպէս նաեւ լաւագոյն օղի, վոտկա եւ զանազան խմիչներ, ցրամադրելի սրահ հաւկերոյթի, նշանտուքի եւ հարսնիքի, Պայմանագրելի նախօրօք:

ԲԱՑՈՒՄԱԾ Է

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՄԷՋ
ՏՆՕՐԻՆ ՈՒԹԵԱՄԲ **ABD-EL-KRIM**Ի
ԻՍԿԱԿԱՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ **Café-Bar-Restaurant Marocain**
MAGHREB
10, Rue de Lanneau, PARIS (5e)
Tél. : Odéon 16-58 — Մեքրօ Սեն Միշել

ուր կը գտնէք արեւելեան համեղ եւ խնամուած *ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ* եւ *ՔՈՒՍՔՈՒՍ*, անարատ օղի աղանդներով, Թէյ, սուրճ եւ ամէն տեսակ ըմպելիներ:

Ամէն երեկոյ ժամը *7—12* արեւելեան նուագ մասնակցութեամբ *քէմանչիստ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻ, ուտի ՀԱՅԿԻ*, եւ եգիպտացի երգիչ *ՇԵՐԻՖԻ*, Շաճելի մթնոլորտ ուր պիտի լսէք արեւելեան ձեր սիրած եղանակները:

Մեկ այցելութիւնով պիտի բլլաք մեր տեւական յաճախորդը:
ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐ

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(16 ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
Procédure Générale
150, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 62**
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՆ

1.— ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ ՔԱՌԱՄՕՒՆ ՕՐԵՐԸ, Ա. Հատոր, 466 էջ. գին 35 ֆր
Բ. հատորը լոյս կը տեսնէ շուտով:
2.— ԿԱՑԵՐ, բաֆֆի, պէյրութ, 3 հատորը մէկ *50* ֆրանք:
3.— ԴԱՒԻԹ ԲԻԿ, բաֆֆի, Պէյրութ *1935*, *688* էջ, *40* ֆրանք:
4.— ՎԻՇԱՊՆԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ, տիկ. Հայաստան Գէորգեան, *15* ֆր.:
Վճարումները կանխիկ:
ԴԻՄԵԼ ԳՐԱՏՈՒՆ *ՀՐԱՏ Տ. ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ*
51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6)
Chèque postal-Paris 1278-35. Tél. Danton. 88-65.

ԹԷՀՐԱՆԻ ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԳԱՐՄԱԿԱԼՆ Է
Պ. ԱՐԱՄ ԽՈՋԱՑԵԱՆ
Magasin Espéranto, Lalézar

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (45)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ· բնագրէն թարգմ· Ժ·

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

Դէպքերը ժամանակագրական կարգով պատմելու համար, նախ սկսիմ այն հրաւէրէն զոր Տիկին Էքրօյտէն առացայ:

Երեքշաբթի առաւոտն կանուխ Տիկինը ինծի կանչել տուաւ ու քանի որ հրաւէրը առիպողական էր, աճապարեցի երթալ, կարծելով որ հոգեւարքի մէջ պիտի գտնէի զինքը:

Անկողինն էր ան· կացութեան համապատասխան այլգործ մը պատշաճութիւն ցոյց տուած էր: Ոսկրոտ ձեռքը ինծի երկարեց: Մահճակալին քովի աթոռին վրայ նստայ:

— Ի՞նչ ունիք, Տիկին Էքրօյտ, հարցուցի բժիշկներէն սպասուող կեղծ զուարթութեամբ մը:

— Լմնցայ, ըսաւ Տիկին Էքրօյտ խեղդուկ ձայնով մը, բոլորովին լմնցայ, պատճառը խեղճ Բօճըրին կրնաւստն է... Կ'ըսեն թէ հետեւանքը վերջը կը զգաս... հարուածին ազդեցութիւնն է...

Մեղք որ բժիշկ մը իր արհեստին բնորոշով չի կրնար երբեմն իր անկեղծ կարծիքը յայտնել: Ունեցածս կուտայի «Սուտ ես» պատասխանելու համար:

Ընդհակառակն զեղ մը տուի իրեն. խմեց· մոքէս անգամ չանցաւ թէ Էքրօյտի մահէն առացած հարուածին պատճառաւ կանչեր էր զիս: Տիկին Էքրօյտ որ եւ է նիւթի մէջ, չխտակ համբոյր մը հետեւելու բացարձակ րէն անկարող է: Միչտ ծուռ ու մուռ միջոցներով կը մօտենայ հարցին: Արդեօք ինչո՞ւ համար կանչած էր զիս:

— Եւ յետոյ սա երկուան պատահածը, ըսաւ Տիկինը:

— Ո՞ր պատահածը...

— Բժիշկ, ի՞նչ, դո՞ւք ալ մոռցաք: Այդ սարսափելի մարդը, Ֆրանսացի է, Պելճիքացի է, ինչ է··· եկեր, գըլուխ կը բռնէ, մեզ պիտի վախցնէ· տակնուվրայ ըրաւ զիս··· կարծես Բօճըրին մահը չէր բաւեր···

— Շատ կը ցաւիմ, Տիկին, ըսի:

— Չհասկցայ թէ ատանկ պոռալ - կանչելով ինչ ըսել կ'ուզէր··· կարծեմ ես իմ պարտականութիւնս բաւական լաւ դիտեմ՝ բաներ գաղտնի պահելու մասին երդելու համար··· ես՝ ինչ օժանդակութիւն որ կրնայի տալ ոստիկանութեան, տուի···

Տիկինը կանգ առաւ·

— Այո, այնպէս է, ըսի:

Սկսեր էի կռահել թէ ինչ էր անոր ցաւը:

— Մարդ չի կրնար ըսել թէ ես իմ պարտականութեանս մէջ թերացած եմ, չարունակեց Տիկինը, վստահ եմ որ ոստիկան Բէկլըզը բոլորովին գոհ է, այդ օտարականին ի՞նչ կ'ըլլայ որ եկեր ազմուկ կը հանէ··· ինչ ծիծաղելի ալ երեւոյթ ունի··· կատարեալ միմոս··· չեմ գիտեր Ֆլօրան ինչու դործին մէջ մտցուց զայն··· ինծի ալ բան մը չըսաւ, ինքնիրեն գացեր կանչեր է··· Ֆլօրան ալ չատ ինքն իր դլխուն գործեր կը տեսնէ··· ես աշխարհիկ կին մըն եմ եւ իր մայրը··· նախ ինձմէ խորհուրդ հարցնելու էր:

Լուսթեամբ Տիկինին խօսքերը մոխրի բրի:

— Կ'ուզեմ գիտնալ թէ ինչ կը խորհի այդ մարդը··· կ'երեւակայէ որ բա՞ն մը գաղտնի կը պահեմ··· բացարձակօրէն ամբաստանեց զիս եւ - րէկ···

— Կարեւորութիւն մի տաք, Տիկին, ըսի ուսերս թօթուելով, քանի որ ծանօթ բան մը չունիք, իր ակնարկներուն ձեզի չեն վերաբերիր:

Տիկին Էքրօյտ սովորականին պէս նիւթէն չեղեցաւ:

— Ծառաները չատ անտանելի արարածներ են··· կը բամբասեն եւ կը չատախօսեն բարու հետ ··· յետոյ ըսի - ըսաւներ որոնք ընդհանրապէս հիմ չունին···

— Ձեր ծառանե՞րն ալ սկսան խօսիլ, հարցուցի, ի՞նչ բանի մասին···

Տիկինը չարաճճի նայուածք մը նետեց ինծի· չուարեցայ մնացի:

— Գոնէ դուք գիտնալու էիք, բժիշկ· չարունակ Փուաւոյին հետ էիք···

— Այո ···

— Ուրեմն գիտէք· այդ Ըրսիւլա Գօրն կոչուած աղջիկը··· բնականաբար պիտի մեկնի այս տունէն ··· մեծ աղմուկ հանել կ'ուզէր··· քինախընդիր՝ ծառաներուն ամէնքն ալ··· մէկը առ միւսին զարկ ··· բժիշկ, պէտք է դուք իմանաք թէ ինչ ըսաւ ան··· չեմ ուզեր երբեք որ սխալ տպաւորութիւն ստեղծուի զուրսը··· վստահ եմ որ դուք ամէն մանրամասնութիւն ոստիկանութեան չէք պատմեր··· բնտանեկան խնդիրներ են երբեմն եւ բրնաւ ոճիրին հետ առնչութիւն չունին· բայց քանի որ այդ աղջիկը ոխ մը ունի, կրնայ հազարումէկ բաներ հնարել ···

Բաւական սրատես էի հասկնալու համար թէ Տիկին Էքրօյտ այդ պոռթկումին տակ կարեւոր մտահոգութիւն մը ծածկուած էր: Փուաւոն իրաւունք ունէր իր ենթադրութիւններուն մէջ: Երկուան ժողովին ներկայ եղած վեց հոգիներէն գոնէ մէկը, գաղտնի պահելիք բան մը ունի եղեր: Ես էի որ երեւան պիտի հանէի այդ բանը:

— Եթէ ձեր տեղն ըլլայի, Տիկին, ամէն ինչ բացէ ի բաց կը խոստովանէի, ըսի յանկարծ:

— Օհ, բժիշկ, ինչո՞ւ այդպէս մէկկէն լ մէկ··· կարծես թէ··· ամէն բան կրնամ բացատրել ···

— Ուրեմն բացատրեցէք ···

Տիկինը թաչկինակը տարաւ իր արցունքոտ աչքերուն եւ ըսաւ·

— Մորհեցայ որ դուք կրնաք փուաւոյին հասկցնել, բացատրել եղածները··· օտարական ըլլալուն մեր մտայնութիւնը չի կրնար ըմբռնել··· դուք անգամ չէք գիտեր թէ ինչ քաչեցի··· ուղղակի մարտիրոսութիւն··· կեանք չէր··· չեմ ուզեր մեռնողին եատնէն խօսիլ, բայց··· ամէնէն պզտիկ հաշուեցոյցն անգամ աչքի պիտի անցընէր··· կարծես թէ իր եղած - չեղած հարստութիւնը քանի մը հարիւր ոսկիին մէջն էր··· մինչդեռ, փաստաբանէն իմացայ դեռ երէկ — երկրին ամէնէն հարուստներէն մէկն է եղեր ···

Տիկինը խօսքը ընդհատեց՝ արցունքը սրբելու համար:

— Այո, ըսի, հաշուեցոյցներուն մասին կը խօսէինք···

(Շար.)

ՓՆՏՌՈՑՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԵՔ
երգիծաթերթ՝ «Մ ե ղ ո ւ»
փարիզի եւ Երջանի Յառաջի ցրուիչ
Գ. ԱՒԵՏԻՍԵՆ:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
([illegible] ՀԱՄԱՐ)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Métro : TOLBIAC

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԻՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
[illegible]	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI 24 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3020

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐԻ ԽՕՍՔ

ԱՅՍ ՀԱՐՑՈՒՄՆ ԱԼ, ԻՐ ԿԱՐԳԻՆ

Մեր առաջին հարցումէն կը բխի երկրորդը: Աւելի ճիշդ՝ երկրորդ մը, քանի որ համրանք չունին հարցումները, երբ օրակարգը Երեւանն է, իր անմիջական պարտականութիւններով եւ իրաւունքներով:

Ափ մը հողի հարցին հետ սերտօրէն կապուած է միւս հրատապ խնդիրը,— Ներգաղթ:

Բանաձեւենք հարցումը,— Այս խնդիրն ալ հիմնական արժէք չունի՞ Մոսկուայի եւ Երեւանի աչքին: Գոնէ այնքան որքան «աշխատանքի սոցիալիստական բարձր արտադրողականութիւնը», կամ «կոլտնտեսային եւ խորհտնտեսային բարձր բերքատուութիւնը» եւ կամ «կադրերի ստեղծումը»:

Եթէ խորհրդային իշխանութեան միրական մտահոգութիւնը «Հայաստանի խորհրդային հանրապետութեան յետագայ ամրացումն» է, ինչպէս կը յանձնարարեն, առոր ամէնէն գործնական եւ հիմնական ազդակներէն մէկն ալ Ներգաղթի կազմակերպումը պիտի ըլլայ:

Արդ, Մոսկուա կամ Երեւան ունի՞ն ծրագիր մը, այդ մասին ալ: Եթէ մինչեւ հիմա չունէին, ժամանակը եկած չէ՞ մշակելու զայն, անմիջապէս գործադրութեան ձեռնարկելու առաջադրութեամբ:

Հայաստանի խորհրդային իշխանութեան 15 տարիներուն հինգը զեղչելով, իբրեւ նախնական շրջան, անդին կ'ունենանք տասը տարի, որ լիուլի կը բաւէր այս խնդիրը ուսումնասիրելու եւ ձեւակերպելու համար:

Թող մեր երեսին չտան նոյն տարիներու ընթացքին կատարուած փոխադրութիւնները:

Եթէ խորհրդային իշխանութիւնը ունենար հիմնական քաղաքականութիւն մը, այս ճակատին վրայ, կրկնապատիկ աւելի տարագիրներ — բանուորներ եւ գիւղացիներ — փրկուած պիտի ըլլային պանդխտութենէ:

Այդ պարագային, առաջին օգուտը նորէն իշխանութիւնը ինք վայելած պիտի ըլլար, վարկ շահելով եւ երկիր շէնցնելով:

Դեռ վերջերս, Ամերիկայէն Երեւան գացած պատուիրակութեան անդամները մասնաւոր գոհունակութեամբ կը շեշտէին թէ «գրսեցիները» ի՛նչ թանկագին առաւելութիւններ չահեցուցած են, շնորհիւ իրենց ուշիմութեան, չարքաշութեան եւ ձեռներէցութեան:

Եւ անոնց մէջ կը գտնուէին «ուղեկիցներ», որոնք համոզուած էին թէ կարելի է 200,000 - 250,000 տարագիրներ տեղաւորել Հայաստանի նոյն իսկ այսօրուան սահմաններուն մէջ, նորոգելով քանդուած գիւղեր կամ նորեր շինելով:

Դաշնակցական մամուլը տարիներ եւ տարիներ յիշեցուց այս պարագաները, փաստերն ու քարտէսներն ալ մէջտեղ դնելով: Բայց,— «այսքան գար լացինք, ո՞վ է լսողը»...

Հիմա որ քնացողներն ալ արթնցեր են, եւ կը խոստովանին ճշմարտութեանց գոնէ մէկ մասը, կը հետեւի թէ աւելի երկար չի կրնար տեւել խորհրդային իշխանութեան ինքնագոհ սովորամոլութիւնը:

Ինչո՞ւ, եւ տակաւին քանի՞ տարի, ամէն բանի մէջ յառաջապահ, իսկ այս կենսական հարցին մէջ՝ վերջապահ կամ ուղեկից:

Տարիներու պայքարէն վերջ, մեր ընդդիմախօսներն ալ հարկադրուեցան խոստովանիլ թէ ներգաղթը եւ բնակարաններու շինութիւնը պետական գործեր են, եւ չեն կրնար լուծուիլ ոչ հանգանակութեամբ, ոչ ալ Արտասահմանի ունեւորներուն բարեացակամութեամբ:

Մինչեւ հիմա կատարուած փորձն ալ ուրիշ եզրակացութեան չէր կրնար տանիլ: Ապացոյց՝ Փարիզի պատմական հանգանակութիւնը, որ յանգեցաւ 160,000 ֆրանքի, այն ալ երկու տարի թաղէ թաղ ման գալէ եւ քրտինք թափելէ վերջ:

Ուրեմն, Արտասահմանի որ եւ է հոսանք չի կրնար մեկուսանալ կամ ընդդիմանալ, երբ շեշտակի կը դրուի ներգաղթի եւ բնակարաններու շինութեան խնդիրը, թէ՛ երկրի եւ թէ տարագիր բազմութեանց բարիքին համար:

«Պլան»,ամէն բանէ առաջ՝ «պլան» եւ մեթոտիկ աշխատանք, Երեւանէն Մոսկուա:

Գործունէութեան ուրիշ որ եւ է եղանակ ինքնախաբէութիւն է եւ մարզանք:

Երեւանցիները կրնա՞ն պնդել թէ պիտի յաջողէին «գերակատարումներ» ցուցնել, նոյն իսկ Մոսկուայի գնահատման արժանանալ եւ շքանշան ստանալ, եթէ գործէին առանց «պլան»ի, գիւղատնտեսութեան եւ արդիւնաբերութեան ասպարէզին մէջ:

Արդ, ո՞րն է աւելի մարդկային եւ յեղափոխական,— բամպակի դաշտ մը աւելի մշակել, «կոլխոզ» մը կամ «սովխոզ» մը աւելի ստեղծել եւ արտակարգ,— «ստախանովեա՛ն» — մրցումներ կատարելով լենինեան շքանշաններ՞ ստանալ, թէ տասնեակ հազարաւոր գիւղացիներ եւ բանուորներ փրկել դրամատիրական երկիրներու գիշատիչ ախորժակներէն ...

Տակաւին չենք ըսեր թէ՝ այդ արմատախիլ եւ հալածական աշխատաւորները «եղբայրներ» են,— արիւնով եւ ճակատագրով:

Մեր համոզումով, Արտասահմանի բոլոր հոսանքները հայրենասիրութեան — իրենց բառով՝ «Հայաստանասիրութեան» — ամէնէն անկեղծ ապացոյցը տուած կ'ըլլան, կենալով եւ պնդելով այս գետնին վրայ,— հիմնական եւ ծրագրեալ քաղաքականութիւն՝ ներգաղթի եւ վերաշինութեան աթիւ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

=•·•=

Ինչո՞ւ հրաժարեցաւ Պ. Լավալ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Պ. Լավալ չորեքշաբթի օր նախարարական խորհուրդը նիստի հրաւիրելով, պարզեց կացութիւնը եւ յետոյ դահլիճին հրաժարականը ներկայացուց հանրապետութեան նախագահին: Այս վերջինը կրկին իրեն առաջարկեց նոր դահլիճին կազմութիւնը, բայց Պ. Լավալ մերժեց: Հանրապետութեան նախագահը անմիջապէս հրաւիրեց երեսփ. ժողովին նախագահը, Պ. Պուիսոն, որ նմանապէս մերժեց: Այն ատեն հանրապետութեան նախագահը յաջորդ օրուան յետաձգեց խորհրդակցութիւնները, որոնք չարունակուեցան օրն ի բուն: Կացութիւնը մեծ դժուարութիւններ կը ներկայացնէ մասնաւորապէս անոր համար որ ընտրական պայքարը բացուած է արդէն, թէեւ երեսփ. ժողովին նստաշրջանը կը լրանայ մայիս 31ին: Իբրեւ ելքի միջոց կը խորհուի փութացնել ընտրութիւնները, ինչ որ այլապէս բարդ խնդիր մըն է:

Վարչապետութեան համար ամէնէն հաւանական թեկնածուները կը համարուին երկու արմատականներ, Պ. Ալպէր Սառօ եւ Պ. Օշէնիէ, եղմաական նախարարը: Այս վերջինը եւ թոշակներու նախարար Պ. Մոփուա մերժեցին հրաժարիլ միւս չորս արմատական նախարարներուն հետ, խախտելով կուսակցական կարգապահութիւնը: Թեկնածու կը համարուին նաեւ Պ. Իվօն Տէլպոս, արմատական կուսակցութեան խորհրդարանական խմբակցութեան նախագահը, նախկին վարչապետներ Պ. Փօլ Պօնքուր, Ֆրլանտէն, Շօթան եւ ուրիշներ:

Հրաժարումէն անմիջապէս վերջը, Պ. Լավալ հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ.

— Ես իշխանութեան չցանկացի: Անցեալ յունիսին ես այդ պաշտօնը ստանձնեցի իբրեւ պարտականութիւն մը հայրենիքին հանդէպ եւ այն գիտակցութիւնն ունիմ թէ կրցայ գլուխ հանել իմ առաքելութիւնս: Ֆրանքը, որուն պաշտպանութիւնը յանձնած է ին ինծի, անվթար կը մնայ: Ելմտացոյցը մէկ հինգերորդ համեմատութեամբ թեթեւանալով, քուէարկուեցաւ: Բոլոր ասպարէզներուն մէջ ձեռք առնուած միջոցները կը սկսին իրենց պտուղները տալ եւ աչքի կը զարնեն տնտեսական եւ հողագործական գործունէութեան վերսկսման ազդանշանները: Նոյնիսկ խորհրդարանական վիճաբանութեանց ընթացքին Ֆրանսացիներու միջեւ եղած պառակտումները մեղմացան: Մենք տեսանք ազգային հաշտութեան արշալոյսին ծագումը: Վերջին ամիսներու ընթացքին, արտաքին ճակատի վրայ, մեծ դժուարութիւններ ծագեցան: Խաղաղութիւնը պահպանուեցաւ, յարգուեցան մեր պարտաւորութիւնները Ազգերու Դաշնակցութեան հանդէպ, մեր բարեկամութիւններն ու զինակցութիւնները անվթար մնացին, մեր արտաքին քաղաքականութեան անկախութիւնը ապահովուեցաւ եւ զօրացաւ,— ահա մեր ձեռք բերած արդիւնքները: Ֆրանսա կը մնայ տէրը իր ճակատագրին :Ցաջորդաբար և բոլոր կէտերուն մէջ, այս քաղաքականութիւնը արժանացաւ խորհրդարանին հաւանութեան: Անցեալ չաբթու, ընդհանուր քաղաքականութեան վերաբերեալ վստահութեան քուէարկութեան մը աթիւ, մեծամասնութիւնը վերահաստատուեցաւ եւ աճեցաւ: Որքան ալ տաժանելի ըլլար իմ գործըս, ես պիտի շարունակէի, բայց քաղաքական նոր կացութիւն մը արգելք եղաւ: Կառավարութեան մասնակցող բոլոր կուսակցութեանց սերտ միութիւնը էական պայմանն էր իմ գործունէութեանս: Այդ անհրաժեշտ գործակցութիւնը կարելի չէ այլեւս: Կուսակցութիւն մը արգիլեց այդ գործակցութիւնը իր ներկայացուցիչներուն: Քաշուելով ասպարէզէն, կը կարծեմ թէ իմ իրաւունքս է, իբրեւ վարձատրութիւն իմ թափած ճիգիս, խնդրել բոլորէն որ հանդարտութեան, պաղարիւնի եւ միութեան անհրաժեշտ օրինակը տան, ներկայ պարագաներուն մէջ»:

*** Նախարարական խորհուրդին մէջ, տագնապին ազդանշանը տուաւ Պ. Էռիօ, յայտարարելով թէ չի կրնար երաշխաւորել իր կուսակցութեան աջակցութիւնը՝ երեսփ. ժողովին մէջ: Ցետոյ արմատական նախարարներէն Էռիօ, Ժոռժ Պօնէ, (առեւտրական), Փականօն (Ներքին) եւ Պէռթօան (առեւտրական նաւատորմ) ստորագրեցին իրենց հրաժարականները. երկու նախարարներ մերժեցին հրաժարիլ, իսկ անպաշտօն նախարար Պ. Լուի Մառէն մերժեց ստորագրել հաւաքական հրաժարագիրը եւ մասնաւոր նամակով մը իր հրաժարականը հաղորդեց Պ. Լավալի: Այդ նամակին մէջ, Պ. Լուի Մառէն «հակասահմանադրական եւ հակախորհրդարանական» խաղերու վերագրելով տագնապը, « որ կրնայ չատ լուրջ դժուարութիւններ ստեղծել ելմտական եւ արտաքին շրջանակներու մէջ», կը մերժէ որ եւ է պատասխանատուութիւն:

*** Կարծողներ կան թէ Պ. Լավալ կրնայ արտաքին նախարարութիւնն ստանձնել նոր դահլիճին մէջ:

Լավալի դահլիճը 10րդ կառավարութիւնն էր 1932ի ընտրութիւններէն ի վեր, եւ 99րդը՝ Գ. հանրապետութեան: Կազմուեցաւ ազգային միութեան հիման վրայ, յատկապէս Ֆրանքը պաշտպանելու եւ ծախքերու կրճատման վճռական միջոցներ ձեռք առնելու համար: Այս առթիւ աւելի քան հազար հրամանագիր - օրէնքներ հրատարակեց, ընդգրկելով պետական վարչական բոլոր ճիւղերը: Մասնաւորապէս եթովպական պատերազմէն վերջ, ոխերիմ թշնամիներ դարձան ձախակողմեան հոսանքները, ընկերվարական թէ համայնավար, որոնք երէկ ցնծութեամբ կ'աւետէին, իրենց առաջին էջէն, վեց սիւնակի վրայ,— « Լավալ վռնտուեցաւ »: «Իւմանիթէ» (համայնավար) հրատարակած էր պատկեր մը, ուր Ֆրանսա աւելով մը դուռնէն դուրս կը նետէ վարչապետը: Տակը,— « Եւ հիմա ուշադրութիւն, որպէսզի չվերադառնայ պատուհանէն: Իսկ «Փօփիւլէռ», ընկերվարական պաշտօնաթերթը, կ'աւետէր,— «Վերջապէս Ֆրանսա օձիքը ազատեց ձեռնածուէն» (մաքինեօն):

Անշուշտ աջակողմեան թերթերն ալ կ'արտայայտուին իրենց հակցած եղանակով:

ՏԱՆԸ ԴԷՊՔԵՐ պատահեցան Դամասկոսի մէջ, իբրեւ հետեւանք ազգայնական վարիչ Պարուտիի աքսորման: Ելեկտրական հոսանքի բանուորները գործադուլ հռչակեցին եւ կրակի տուին երկու հանրակառքեր: Ոստիկանութիւնը միջամտած ըլլալով, խռովութիւններ ծագեցան: Երկու հոգի սպաննուեցան, 40 ոստիկաններ եւ ուրիշ բազմաթիւ մարդիկ վիրաւորուեցան: Մարզպանին ներկայացուցիչը յայտարարութիւն մը հրատարակելով, ազդարարեց թէ համալսարանէն պիտի վտարուին այն ուսանողները որ չեն մասնակցիր դասերուն: Հալէպի բնակիչները մասնակցած չըլլալով ցոյցերուն, ազգայնականները 144 հոգի թափեցին փողոց, բայց ոստիկանութիւնը պաշարեց եւ բոլորն ալ բանտարկեց: Դատավարութիւնը սկսաւ անմիջապէս:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՄԷՆ ՄԷԿԸ ԻՐ ԵՐԳԻՔԷՆ ...

— Բարեհաճեցէք նոյնութեամբ հրատարակել ...

— Շատ կը խնդրեմ, անունները մի կրճատէք...

— Դերակատարներու մասին կարծիքներ յայտնած եմ, չըլլայ որ ջնջէք ...

— Ճառերը շատ կարեւոր են, մի համառօտէք ...

— Եթէ կրճատումները շարունակուին, ա՛լ չեմ գրեր ...

— Շատ խնդրեցին, ես ալ խոստացայ ...

Եւ այսպէս տարին տասներկու ամիս բազմազան հանդէսներու, երեկոյթներու, խնջոյքներու, ներկայացումներու եւ բնտանեկան հանդիպումներու առթիւ:

Քիչ անգամ կը պատահի որ նամակագիրը բարեհանի գրել.

— Ես կրցածիս չափ նկարագրեցի, ձեզի կը թողում չտկել սխալները եւ յապաւել աւելորդ մասերը:

Ընդհակառակն, երբեմն ալ կը խնդրուի «վսեմապատիւ», նոյնիսկ ... «ամենապատիւ» խմբագիրէն.

— Ես քիչ գրեցի, դուք լրացուցէք..

Եւ խմբագիրը օրն ի բուն կը տքնի, գրիչը ձեռքը, քովիկն ալ տրամադրելի՝ կարմիր - կապոյտ մատիտ մը:

Ցանցառ՞ք են այս նամակագիրները, տարէց թէ երիտասարդ:

Ընդհակառակն: Խմբագրութիւնը սրտանց շնորհակալ է բոլորին ալ:

Անոնք են, այդ համեստ աշխատաւորները ու երիտասարդները, հարազատ արտայայտիչները օրուան կեանքին:

Առանց անոնց սրտագին աշխատակցութեան, Յառաջը պիտի կրնա՞ր ունենալ իր «Ջայները»ը, զատուէն թէ արուարձաններէն:

Եւ խմբագրութիւնը երբեք չի մոռնար որ անոնք յաճախ իրենց անձնական հոգերը կը մոռնան, պարտականութիւն մը կատարելու համար:

Միայն թէ...

Ահա տասը տարի է որ ձեռագիր կը սրբագրուի, թէ շարադրութեան եւ թէ բովանդակութեան տեսակէտով, — բայց քիչերը կ'օգտուին:

Նոյն թերութիւնները, նոյն վրիպումները, աւելորդաբանութիւնները, խնդրումները, նոյնիսկ տառասխալները կը շարունակուին տարուէ տարի :

Ուրեմն չե՞ն կարդար իրենց գրածը, հրատարակութենէն վերջը ...

Իսկ ամէնէն կարեւորը,—իւրաքանչիւր թղթակից կարծես իր շրջանին, քաղաքին, գիւղին եւ արուարձանին երդիքէն, իր Միութեան (Հայրենակցական կամ կրթական եւն.) բուխերիկէն կը դիտէ աշխարհը:

Եւ ահա թուղթերը կը լեցուին ի-րարու ետեւէ, ո՛ր եւ է հանդէսի առթիւ,— յաճախ հինգ - վեց նամակի թուղթ՝ գիւղի մը կամ թաղի մը տեղական երեկոյթին, խնջոյքին, խօսուած բաժակաճառերուն առթիւ:

Դեռ ուրիշ անհոգութիւն մը:

ՎԱՀԷ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

(«Յառաջ»ի միջոցաւ)

Փիւռժէ սիւռ Առժանի երիտասարդներու եւ Զարշամպայի Հայր. Միութեան հանգանակութիւնը	250
Փօրբիկն Յ. Պոտիկեան (Վիվիէ)	1
Գումար՝	251
Յունուար 10ի գումարը՝	1693
Ընդհ. գումար՝	1944

×

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Փիւռժէ Սիւռ Առժանի Երիտ. եւ Զարշամպայի Հայր. Միութենէն	100
Յունուար 22ի գումարը՝	2147
Ընդհ. գումար՝	2247

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳՍԻՈՐԻՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀՌՉԱԿՈՒՄԸ ՄԻՋՆԱԴԱՐԵԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

Չորեքշաբթի օր, 22 յունուար, Լոնտոնի մէջ կատարուեցաւ էտուըրտ Ը. Թագաւորին պաշտօնական հռչակումը, համաձայն միջնադարեան աւանդութեանց, որոնց նկարագրութիւնը էջեր պիտի գրաւէր:

Ամբողջ Լոնտոնը ոտքի ելած էր, իսկ աշխարհի բոլոր մասերէն 450 միլիոն հպատակներ ձայնարձակներով կը հետեւէին արարողութեանց: Շեփորներ, թմբուկներ, միջնադարեան գոյնզգոյն տարազներ, զարմանազան ծիսակատարութիւններ կերպարանափոխած էին Լոնտոնի փողոցները: Գահակալութեան հռչակումը տեղի ունեցաւ առաւօտեան ժամը 10ին, Սէյնթ Ճէյմսի պալատին պատշգամէն, մինչ նուագախումբերը կը թնդացնէին ազգային քայլերգը, իսկ թնդանօթներ կ'աւետէին Թագաւորական գահակալութիւնը: Արարողապետը կարդաց աւանդական յայտարարութիւնը, մինչ Թագաւորը կեցած էր պատշգամին վրայ, իսկ ամբոխը մոլեգին կանչեր կ'արձակէր եւ կը ծափահարէր :

Հնադարեան սովորութեան մը համաձայն, երբ Թագաւորը Լոնտոն կը մտնէր առաջնորդութեամբ քաղաքի մարաջախտին եւ լորտ քաղաքապետին, եւ ուղեկցութեամբ անձնապահ զունդին, մետաքսէ լայն ժապաւէն մը կը փակէր ճամբան, իբրեւ խորհրդանշան — պարիսպը որ Լոնտոն քաղաքը կը բաժնէ կայսրութեան միւս մասերէն: Աւանդութիւնը թոյլ չի տար որ Թագաւորը եւ իր հետեւորդները ներս մտնեն առանց քաղաքապետին արտօնութեան:

Ուրեմն թափօրը կանգ առաւ ժապաւէն - սահմանագծին առջեւ եւ Թագաւորին մունետիկը — «Կապոյտ վերարկու» — մօտեցաւ երկու անձնապահ զինուորներու հետ, մինչ փողերը կը հնչէին: Քաղաքին մարաջախտը փակեց ճամբան, ազդարարելով.

— Ո՞վ է ան:

— Ես Թագաւորին զինակալն եմ եւ կը խնդրեմ բանալ քաղաքին դուռները, որպէսզի Թագաւոր հռչակենք Ն. Վեհափառութիւնը էտուըրտ Ութերորդը»:

— Մօտեցէ՛ք:

Արարողապետը լորտ - քաղաքապետին քով առաջնորդեց զինակալը: Քաղաքապետը յայտարարութիւնը աչքէ անցընելէ յետոյ, հրամայեց վերցնել արգելքը եւ արարողապետը բարձրաձայն կարդաց զայն, Չէնըրրի Լէյնի ստորոտը: Ցետոյ թափօրը առաջնորդուեցաւ դէպի սակարանը, եւ կրկին (երրորդ անգամ) կարդացուեցաւ յայտարարութիւնը, մինչ բարեւի կեցած էին արհեստապետութեանց անդամները, շողշողուն համազգեստներով եւ վիզերէն շղթաներ կախած :

Արարողութիւններէն վերջ Թագաւորը առաջնորդուեցաւ Պըքինկէմի պալատը եւ ժամերով խորհրդակցեցաւ վարչապետ Պ. Պոլտուինի հետ : Երէկ, հինգշաբթի, միացաւ հսկայական թափօրի մը ,Սէնտրինկէմի դղեակէն Լոնտոն փոխադրելու համար հանգուցեալ հօրը մարմինը:

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՊՐՈՖԵՍՈՐ Հ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Ազգային պատմագրության ուսումնասիրության հարցում մեծ նշանակություն ունի ոչ միայն պատմական նյութի հավաքումը, այլև նրա ճիշտ ըմբռնումը, ինչպես նաև պատմական զարգացման օրենքների ճիշտ ընկալումը։ Ազգային պատմագրության ուսումնասիրության հարցում մեծ նշանակություն ունի նաև պատմական նյութի ճիշտ դասակարգումը։ Ազգային պատմագրության ուսումնասիրության հարցում մեծ նշանակություն ունի նաև պատմական նյութի ճիշտ դասակարգումը։

ՈՂՋՈՒՅՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՎԱՔԱԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ՎԱՐԴԱՎԱՌ

— Ես ուզում եմ ասել «ոչ»։ Ես ուզում եմ ասել, որ ես չեմ ուզում ոչ մի դիմում անել

Եգիպտոսի դահլիճին հրաժարումը

Եգիպտոսի վարչապետ Նէսիմ փաշա դահլիճին հրաժարականը ներկայացուց Թագաւորին, անոնցմէ գոհ նեղով կացութիւնը, իբրեւ հետեւանք Անգլիոյ բռնած դիրքին: Թագաւորը Նահաս փաշայի յանձնեց նոր դահլիճին կազմութիւնը, բայց «Վաֆտ»ի նախագահը մերժեց, կուսակից բլլալով բացարձակապէս ազգայնական դահլիճի մը:

Եգիպտացիները կ'առարկեն անգլիական չորս պայմաններու դէմ, որ դրուած են զինակցութեան դաշնագրի մը համար,— «Անգլիական զօրք պահել Գահիրէի եւ Ալէքսանդրիոյ մէջ, անորոշ պայմանաժամով, և եգիպտական զինուոր չընդունիլ Սիւէզի ջրանցքին պաշտպանութեան համար.— 2. Պահել որոշ առանձնաշնորհներ՝ օտարականներու համար, — 3. Հինգ տարի պահել եգիպտոսի ոստիկանութեան անգլիացի վերատեսուչը.— 4. Եւրոպական գրասենեակ մը պահել ապահովութեան տեսչութեան համար, անգլիացի պաշտօնատարի մը նախագահութեամբ:

Ահա այժմ Նէսիմ փաշայի դահլիճը կը շարունակէ վարել գործերը:

Իտալական մեծ յաղթանակ մը եւս

Իտալական հրամանատարութիւնը կը ծանուցանէ թէ հիւսիսային ճակատի բանակը շարունակելով յառաջխաղացութիւնը, նոր դիրքեր գրաւեց Տոյոյէն 380 քիլոմեթր դէպի ներս: Այս յաղթանակով ճամբան կը բացուի դէպի Հարրար եւ Ատիս-Ապէպա: Մուսոլինի չնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Զօր. Կրածիանիի: Նոր յաղթանակով, Իտալացիները ամբողջովին գրաւած կ'ըլլան Կալա Պօրանայի նահանգը, ուր կը բնակի համանուն ցեղը, որ 1896ին—Ատուայի ճակատամարտէն առաջ—ընդունած էր Իտալիոյ գերիշխանութիւնը:

** Ազգերու Դաշնակցութեան պատիժներու յանձնախումբը նկատելով որ հաշտութեան նոր ճեռնարկի մը յոյս չկայ, որոշեց մասնագէտներու քննութեան յանձնել եւ գործադրել քարիւղի արգելքի խնդիրը: Այս առթիւ թեր խօսեցան Անգլիոյ, Ֆ. Մինութեան եւ Ռումանիոյ ներկայացուցիչները, իսկ Ֆրանսայի պատուիրակը վերապահ մնաց:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԵԱՆ նուազումը կը շարունակուի: 1935ի առաջին ինը ամիսներու ընթացքին 10.000 ամուսնութիւն պակաս կնքուած է, քաղաքատէրով 1934ի հետ: Մկրտոյն չորքերուն ծնունդները մահերէն պակաս եղած են 9171 հոգի:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տիկին Սիւրմէեան (կարապետեան) եւ տիկին Մաքուրեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ տեղի կ'ունենայ հոգեհանգիստ ՆՈՒՊԱՐ ՍԻՒՐՄԷԵԱՆի (կարապետեան) մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հրաւիրուին ազգականներն ու բարեկամները:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ տարօն ճուրուբերան նահանգային Հայր. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 119 ավընիւ տ'Իթալիի սրճարանը: Թիստ կարեւոր օրակարգ:

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը 26 յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին իր դարմանատան մէջ, 20, rue des Dominicaines: կը խնդրուի բոլոր ընկերուհիներէն ներկայ գտնուիլ այս կարեւոր ժողովին:

ՄԱՐՍԷՑԻ Սալնոյ Ջորի Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը 26 յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 57 պէլնաւ տիւ Պուա, Պ. Բերգարի սրճարանը:

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԴ.Ի ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մարսէյլէն Քէօթահիացի հայրենակիցներու կողմէ ղրկուած է «Յառաջ»ի, Կոմիտաս վարդապետի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի.—

Տորումեան Սահակ եւ որդիք *100*

Ցաքուեցիներ *50*

Ս. եւ Ց. Միլտոնեան եղբ., Պօյաճեան տիկին Մարիթա եւ որդիք, Տէր Մեսրոպեան Ց. *50*ական Ֆր., Պենլեան Հօրեղ, Մարգուանլեան Ասլի եւ Աբրամ եղբ. *40*ական Ֆր., Մարգուանլեան Գառնիկ եւ որդիք, Մարգուանլեան Նուպար եւ Ասլի եղբ. *30*ական Ֆրանք, Շաճիպէյեան Ն., Սիմիճեան Բ., Ջաքարեան Ս. 25ական Ֆրանք, Ջիւրիւքտիշեան Գ., Յանճուրեան Ց., Քէլէպէքեան Մ., Ղազարեան տիկին Մարի, Էսկիճեան Գ., Մետաքսեան եղբ. (Ամինեան) *20*ական Ֆր., Պօյաճեան Ս., Ոմն 15ական Ֆր., Գարօղլանեան Ց., Փրնճեան Յակոբ, Ջոպուեան Կ., Բաքըճեան տիկ. Անուշ, Ցարուճիւնեան Ցարուճիւն, Ալշարեան, Ց., Գարագաշեան Ք., Պիպէրեան եղբ., Թէրզիփանոսեան Գ., Քէսմէքեան Ազաւ, Աւաքելեան Ա. Տիւսիզեան Ազնէ, Շաճիպէյեան փոքրիկին Լուիզ. Խրտըրեան Ց., Տէր Պետրոսեան Ս., Շաճիպէյեան Ս. (Ռօման), Շաճիպէյեան Գ. (Պլիտա), Պօսուրեան Գ., Պօյաճեան Գ., Տէօքմէճեան Գ., Չիւրիւքտիշեան Հ. *10*ական Ֆր., Իրլիքճեան Բ., Պալենցեան Ս., Ցուրկուտեան Բ., Քէօյլիւեան Տիկ. եղիսաբեթ, Ջոպուեան Ց, Ֆէրահեան Ց, Չէփիչեան Մ., Թէքէճեան Ց, Պիպէրեան Խ. Կիւլէսէրեան Մ., Ոմն, Քէօյլիւեան Խ. Մովսէսեան Տիկ Ջարուհի, Ոմն, Սանտրգեան Տիկ. Ջարուհի *5*ական Ֆրանք:

ընդհ. գումար *1000* Ֆրանք:

Տես «Յառաջ» յունուար 22,

Հ. Ց. Դ.

Գաղտնի

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԻ ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Լիոնի «Վաշանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, *24* յունուար, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.*30*ին, 181 Cours Lafayette, «Ջուրդարեան» գրադարանին մէջ:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ երեկոյ ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատետրով, բացակաները նկատի կ'առնուին:

Վիէննի կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստափոր եւ Մուրատ խումբի բոլոր ընկերները, այս շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին թաժակ Ակումբի մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՑԻ Ռոստով եւ Քրիստափոր խումբի ընդհ. ժողովը *26* յունուար, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՑԻ Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը այս. կիրակի, *26* յունուար առաւօտեան ժամը 10ին գրադարանին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ՓՈՆԹԷՆԻ Մուրատ խումբի ընկ. ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 5ին ընկ. Լ. Յովիկեանի քնակարանը, (Ավինեան): կարեւոր օրակարգ: կը խնդրուի Սէն Յաճուընէնի ընկերներէն ներկայ գտնուիլ:

ՄԱՐՍԷՑԻ ընկ. կարս ենթակոմիտէի ընկերահաւաքական դասախօսական ժողովը *26* յունուար, կիրակի երեկոյ ժամը 7ին ընկ. Գրիգոր Մխիթարեանի քնակարանը:

Կը խօսի՝ ընկ. Գ. ՀԻՒՍԵԱՆ

Նիւթ՝ Հայաստանի եւ արտասահմանի հայութեան փոխյարաբերութիւնը, եւ մեր դիրքը հանդէպ քաղաքական անակնկալներու:

ՎԱԼԱՆՍի կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 8ին «Սիամանթօ» ակումբին մէջ:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ_ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ, ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Յունուար 25ին, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին Salle d'Escrime*ի մէջ*

149bis, Avenue d'Argenteul, ԱՆԻԷՌ

Կը խօսի Տիկ. Ա. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ

Կը ներկայացուի «ՈՒՐ ԼԻՆԻ, ՆՈՒՐ ԼԻՆԻ» (օփերէթ)

Ղեկավարութեամբ դերասան ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի

եւ մասնակցութեամբ Ալֆոռվիլի սիրողներու խումբի

Կէս գիշերէն վերջ մինչեւ լոյս պար, ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Մուտք 3 եւ 5 ֆրանք

ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՐՆՈՒՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Յունուար կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30 — 8

Salle Galmant*ի մէջ (կայարանին դիմաց)*

Կը խօսի ՏԻԿ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Ընտիր ճաշ-պանտ, բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին:

Մուտք՝ 5 *ֆրանք, անգործներու՝* 3 *ֆրանք*

ՊԱՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱՍԲԱՂ — *26 Rue Troyon, Sèvres*

Métro : Pont de Sèvres

Տարեկան բաժնեկան ներկայացում

Կազմակերպուած ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺՍՐՈՆԻ ՍՇԱԿԵՐՏՆԵՐԷՆ

կիրակի 23 փետրուար *1936* ժամը ճիշդ 15ին

Կը ներկայացուին ՓՈՓՐԻԿ ՓԱՐԻԶԵՑԻՆ, կատակերգ. 3 արար

ՄԵՆԱՄԱՐՏԸ, երգախառն զաւեշտ 2 արար

ՕՍԿԱՆՆ, երգախառն զաւեշտ 1 արար

ԿՐԱՆ ՎԻՒ, երգախառն զաւեշտ 1 արար

Տոմսերու գին *10* եւ *7* Ֆրանք

Ուշադրութիւն

Անդամահատ ըլլալով ստիպուած եմ ագարակս ծախել կամ վարձու տալ: Մէկ ու կէս հեքթար տարածութիւն, *700* որթատունկ, 30 պտղատու ծառեր, վարժարանի ու շուկայի մօտ, ջրիոր՝ մեքենայով եւ տուն մը կազմածներով:

Դիմել Hovaguimian Osgan, Quartier Colle Vielle, Gardanne (B. du Rhône).

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17. Rue Damesme, PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նուիրուած ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ յիշատակին եւ գործերուն

25 յունուար, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին *Յուշ* ֆաղաքական սրահին մէջ

կը մասնակցին՝ Պ. Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (դուդուկ), Օր. ՄԱՐԻ ՕՐԼԻՆ, Տիկ. ԹԱԶՆԱՁԵԱՆ, Պ. Գ. Կ. ԴԱՒԱՄԱՆԵԱՆ, Ե. ՏԷՅԻՐՄԷՆՃԵԱՆ, Վ. ՉԱՆՏՐԵԱՆ, Տող. Տ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ:

Մխիթարեաններ, խմբերգներ եւ պարեր:

Հասոյթը պիտի յատկացուի կովկասեան անտիպ գործերու հրատարակութեան:

Մուտք՝ 2 Ֆրանք

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ՍՈՒԼԹԱՆ, ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

84, Fbg. St. Denis (ԲԱՍՍԱՃԻՒՆ ՄԷՋ)

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ԼԱԻԱԳՈՅՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մ. ՀԱՊԵԱՆ "ՊՐՈՒՍԱ,, Մ. ՀԱՊԵԱՆ

(Մասնաճիւղ ՄԱՆՈՒԿ ՀԱՊԵԱՆի Պուա-Ֆոլօճպի ծաւօք ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ)

21, Rue Saulnier, Paris - 9·

Métro Cadetի ԴԷՄԴ ՓՈՂՈՑԸ

Tél. : Provence 16-88

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՆՊԱՐԱԳԼԻՒՆԵՐՈՒ ԼԱՒԱԳՈՅՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Առաջին այցելութիւնով պիտի ճաշոգուիք եւ գոհ պիտի մնաք

Ապսպրանքները կը ղրկուին փութով յաճախորդներուն բնակարաններ:

ԿՕՇԿԱԿՈՒՐՆԵՐ, ՈՒՅԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԱՒ ԿԱՇԻՆ ՄԻԱՅՆ ԿԸ ԲԵՐԷ ԼԱՒ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ԵՔԷ Կ'ՈՒԶԷՔ

Ձեր արհեստին մէջ յաջողիլ,
Ձեր յաճախորդներուն թիւը աւելցնել օրէ օր,
Ձեր chiffres d'affaires կրկնապատկել,
Դիմեցէք՝

TANNERIE DE LA DEULE

9, Rue Charlot, Paris. Métro: République.

Tél.: ARChive 05-86

ՃԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՏՈՀՐԷՆՆ Է

Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՈՆԵԱՆ

որ ձեզի պիտի տայ, չափաւոր գինով, լաւ կաշի, Marque H. S. Tannage lent chêne որ պատրաստուած է մեծ խնամքով:

Գաւառի կօշկակարներուն նմոյշ կը ղրկուի *Contre remboursement*ով:

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր Շ. ՆՀԱՐԴՈՒՆԻ

Բ. ՏԱՐԻ, թիւ 16

Բժիշկին կաղանդչէքը (Տոքթ. Ա. Աջեան).— *Նարինջ կերէք* (Տոքթ. Ե. Այվազեան).— *Պայքար հիւծախտին դէմ* (Տոքթ. Կ. Կէօվճեան).— *Ցաքուեան տեւողութիւնը* (Տոքթ. Լ. Գրիգորեան).— *Մզգ. բժշկութիւն* (Փ. Նասար եւ վ. Մելքոնեան).— *Կաթին առողջապահութիւնը* (Տոքթ. Ց. Մատեսեան).— *Ի՞նչպէս ուժգնել երախաները* (Տոքթ. Ա. Տր Սէն-Վէնսան).— *Մեր փեսացուն հարբուխ ունէր* (Տոքթ. Պ. Հաճօլեան).— *Գրախօսական. Հարցարան, Գիտելիքներ.*

ՀԱՑ-ԲՈՑԺի յառաջիկայ թիւերէն մէկը պիտի նուիրուի Հայաստանի բժիշկներուն կողմէ գրուած տարեկան բաժնեգիրը՝ 20 *Ֆրանք Ֆրանսա*, 25 *Ֆրանք արտասահման.*

Դիմել՝ Dr. Ch. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, Paris (13e):

ՅԱՌԱՋ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԺԱՄԱԴՐԱՒԱՑՐԸ

Ճապարեան Ֆ Լ Օ Ր Ի Լ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէրթօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton : 52 - 73**

Ագենտներ եւ ներկայացուցիչներ խնդրուած կերակուրներ:

ԼՈՑՍ ՏԻՒՍԱԻ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՔԵՐԹՈՂԸ (46)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. թղթակիցի թարգմ. ծ. — Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԻ ՖՐԻՍԹԻ

— Անոնց մէկ մասը Բօճըրին ցոյց տալ չէի ուզեր հիտակը... այն տեսակ բաներ էին զոր էրիկմարդ մը չի կրնար հասկնալ... «աւելորդ բաներ գներ էք», պիտի ըսէր... ամէն օր նոր հաշուեցոյց մը կուգար, մէկը միւսին ետեւէն...

Ինծի նայեցաւ աղերսարկու աչքերով. կարծես կարեկցութիւնս կը հրաւիրէր այդ տարօրինակ երեւոյթին վրայ...

— Այո, հաշուեցոյցները սովորաբար իրարու ետեւէ կը հասնին, ըսի:

Ցետոյ Տիկին Էքբօյտի ձայնին չէզոք փոխուեցաւ. թշնամական բան մը կար անոր մէջ հիմա:

— Ապահով եղէք, բժիշկ, որ ջանային հիւանդ մը դարձայ, չէի կրնար քնանալ... սիրտս ալ սկսաւ բաբախել ... վերջը, նամակ մը ստացայ Սկովտիացի պարոնէ մը ... ոչ, երկու տարբեր Սկովտիացիներէ... մէկուն անունը Պրուս Մաքֆէլսըն, միւսինը՝ Քօլին Մաքսոնըլտ... զուգադիպութիւն մըն էր...

— Ձեմ կարծեր... այդ կարգի սեղանաւորները ընդհանրապէս Սկովտիացի կ'ըլլան՝ հրէական ծագումով:

— Տասը ոսկիէն մինչեւ տասը հազար ոսկի փոխ ղրամ կուտան եղեր՝ պարզ ստորագրութեանդ վրայ... անոնցմէ մէկուն նամակ գրեցի, սակայն կարգ մը դժուարութիւններ կան եղեր ...

Տիկինը կանգ առաւ: Հասկցայ որ խնդրին ամէնէն փափուկ կէտին կը մօտենայինք: Զկայ մէկը որ այնքան դժուարութեամբ հասնէր հարցի մը էութեան որքան Տիկին Էքբօյտը:

— Ինչպէս կը տեսնէք, խնդիրը ակնկալութեան մը վրայ հիմնուած էր ... ժառանգական ակնկալութիւն ... Անշուշտ յոյս ունէի որ Բօճըրը ինծի բան մը պիտի ձգէր, բայց չէի գիտեր թէ ինչ... խորհեցայ որ եթէ անգամ մը տեսնէի կտակին պատճէնը... զբաղուած հետաքրքրութիւնով մը չէր որ կ'ուզէի այդպէս ընել, այլ պարզապէս իմ գործերս կարգադրելու համար... Աչքին պոչովը ինծի նայեցաւ: Կայուքիւնը խլակապէս փափուկ էր հիմա: Բարերախտաբար վարպետօրէն զոհ ծածուած բառեր կրնան դիմակի մը պէս ծածկել տգեղ իրականութիւնները:

— Ասիկա միայն ձեզի կրնամ ըսել, բժիշկ, չարունակեց Տիկին Էքբօյտ, վստահ եմ որ դուք սխալ չէք հասկնար զիս եւ խնդիրը Փուատոյին կը պարզէք ինչպէս որ է... Ուրբաթ կէսօրէն ետքն էր...

— Այո, ուրբաթ կէսօրէն ետքը... յետո՞յ...

— Տունը մարդ մարդասանք չկար, գոնէ ես այդպէս կարծեցի... Բօճըրին աշխատանոցը զացի... որոշ պատճառ մը ունէի հոն երթալու համար, այսինքն ըսել կ'ուզեմ որ, դէշ մտքով չզացի ... երբ գրասեղանին վրայ դիզուած թուղթերը տեսայ, յանկարծ մտքիս մէջ լոյս մը ծագեցաւ — արդեօ՞ք Բօճըրը այս գրասեղանին դարակներէն մէկուն մէջ կը պահէր իր կտակը, հարցուցի ինքզինքիս... մէկ անգամէն որոշում կուտամ ... երախայութենէս ի վեր այդպէս եղած եմ... վայրկեանի տատանում թեան տակ կը գործեմ... բանալիները առաջին դարակին վրայ ձգեր էր... անհոգմունքին անչուշտ ...

— Վայ, ուրեմն դարակները խուզարկեցիք. զտա՞ք ...

Տիկին Էքբօյտ թեթեւ ճիչ մը արձակեց եւ անմիջապէս հասկցայ որ դիւանագիտութեան մէջ սխալած էի:

— Ինչ դէշ կը հնչէ... այդպէս չեղաւ...

— Անշուշտ, անշուշտ, ըսի ամաչարանքով. ներեցէք որ խօսիլ չեմ գիտեր...

— Անշուշտ, էրիկմարդիկ շատ տարօրինակ են, եթէ ես անոր տեղն ըլլայի կտակին բովանդակութիւնը երեւան պիտի հանէի ... բայց էրիկմարդիկ ըսածդ շատ զաղտնապահ կ'ըլլայ ... ստիպուած ես փախուստի պզտիկ ճամբաներ գտնել՝ ինքնապաշտպանութեան համար...

— Ի՞նչ արդիւնք տուաւ ձեր փախուստի ճամբան...

— Այդ էր որ պիտի ըսէի... ամէնէն վարի դարակը հասած էի, երբ Պօրնը ներս մտաւ... գէշ կացութեան մատնուեցայ... ի հարկէ դարակը տեղը հրեցի, վեր բարձրացայ եւ իրեն ցոյց տուի գրասեղանին փոչինորը... բայց իր նայուածքին քնաւ չդիմանցայ... քաղաքավար էր, սակայն աչքերուն մէջ կայծ մը կար որ հաճելի չթուեցաւ ինծի... երեք սիրած չեմ այդ աղջիկը... լաւ ծառայ մըն է, «Տիկին» կ'ըսէ, առարկութիւն չունի սպասուհիի գլխանոցին կամ զոգնոցին դէմ — (հիմակուան սպասուհիները այդ տեսակ բաներ գործածել չեն ուզեր), առանց դժուարութեան «Տունը չէ, դուրս ելած է» կրնայ ըսել եթէ Փարքըրին տեղ դուրը ինքը բանայ, բերնի տեղ ձայներ ալ չի հաներ ճաշի առեն... հա, ո՞ւր էի, կեցէք նայիմ ...

— Ըսիք թէ հակառակ իր կարգ մը յատկութիւններուն, այդ աղջիկը չէիք սիրեր ...

— Իրաւ ալ չեմ սիրեր... զարմանալի աղջիկ մըն է... միւսներուն չի նմանիր... չատ մեծ ուշադրութիւն է, կարծեմ... հիմա անանկ եղած է որ Տիկինը՝ ոչ-տիկինէն չես կրնար զանազանել...

— Ցետոյ ի՞նչ պատահեցաւ ...

— Ոչինչ... Բօճըրը ներս եկաւ կարծեցի թէ պտոյտի գացած էր «ի՞նչ կայ» ըսաւ. «բան մը չկայ լրագիրը առնելու եկած էի» պատասխանեցի... յետոյ լրագիրը առի եւ դուրս ելայ... սպասուհին ներսը մնաց եւ իմացայ որ Բօճըրին կը հագցընէր թէ կրնա՞ր բան մը ըսել իրեն... չիտակ սենեակս բարձրացայ անկողինիս վրայ երկնցայ... շատ յուզուած էի ...

Լուռ քանի մը վայրկեան, յետոյ վերսկսաւ :

— Պ. Փուատոյին կը բացատրեմ այնպէս չէ՞... դուք ալ կը տեսնէք որ եղածը ոչինչ բան մըն է... բայց, այնուհետեւ, երբ անիկա կը պնդէր որ բաներ կան որոնք գաղտնի կը պահուին իրմէ, ասիկա միտքս ինկաւ յանկարծ... սպասուհին արտասովոր դէպք մը պէս կրնայ նկարագրած ըլլալ այդ ամէնը, սակայն դուք կրնաք պէտք եղած բացատրութիւնը տալ, այնպէս չէ՞ ...

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՁ

HARATCH

(Fondé en 1925) :- R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹՆԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ ՆԱԽՄՈՒՏՅԱՆ

Ցրանաս եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Միացեալ, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
25
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
SAMEDI
25 JANVIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3021 — Խմբագիրը՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՀ ԽՕՍՔ

ԵԼՔԸ – ԽՈՒՐՀԻԼ ԵԻ ԳՈՐԾԵԼ ԶՈՒԴԸՆԹԱՑ

— • —

Երբ այս ու այն կը պահանջենք երեւանէն, լիաբերան կամ կէս – բերան, ընթերցողը կը փորձուի հարցնել,— Իսկ մե՞նք : Ի՞նչ յատկութեամբ այդքան յառաջ կ'երթանք, երբ ոչ իսկ մեր տունը կարգի դրած ենք ...

Ո՛րքան ճիշդ : Ամէն անգամ որ կ'արծարծենք այս հարցերը, մենք երբեք չենք մոռնար մեր պարագան,— բուն բառով՝ Արտաքսմանի անկերպարան եւ անիշխանական վիճակը :

Արդարեւ, ի՞նչ կը ներկայացնենք մենք, «դրսեցիներս», փաթիգն մինչեւ Պուէնոս Այրէս :

Ունի՞նք դեկավար գլուխ մը,— Ոչ : Գոնէ ծրագի՞ր մը, ան – միջական եւ անվիճելի հարցերու մասին,— Ո՛չ : Որ եւ է տրամադրութի՞ւն, կլոր սեղանի մը չուրջը համախմբուելու եւ գործնական հարցեր քննելու համար,— դարձեալ ոչ :

Բացառիկ տագնապ մը ծագեցաւ — հացի խնդիր — եւ դանդաղ մարմիններ կազմուեցան, աւելի կամ պակաս վաւերական :

Անոնց գլուխը կը դանուէր «Երեւելեաց ժողով» մը,— Միացեալ Ցանձանխումբ, որ ուզեց օգտակար ըլլալ սովորական եղանակներով :

Գործունէութեան առաջին օրէն իսկ, այդ մարմինը յայտնաբերեց թէ առժամեայ հանգամանք ունի, եւ միեւնոյն ատեն հաստատեց թէ չունի որոշ ծրագիր, բացի առօրեայ բանաձեւերէ :

Արդ, Ցանձնաժողովը գործի ձեռնարկեց 1934 Նոյեմբերին, եւ բաւական աշխատանք թափեց, ամէնէն տագնապալի օրերուն : Իսկ վերջին զեկոյցէն ի վեր — 1935 Նոյեմբեր — որ եւ է տեղեկութիւն չունինք իր գործունէութեան մասին : Կը մնա՞յ, կը գործէ՞, կամ իր պաշտօնը վերջացա՞ծ կը նկատէ,— ոչ մէկ լուր :

Ընդհանուր իրարանցման մէջ, պղտոր մարզանքներ ալ : Ալի մը մարդիկ փորձեցին «Ազգ· Խորհուրդ» մը կարկտել, որ սահման – ուած էր հալելու մարան տաքերուն հետ : (Կ'ըսեն թէ ժողով ունի այսօր) :

Ուրի՞շ,— այլազան ձեռնարկներ մանաւորապէս Մարսէյ – լի մէջ, աշխատաւորական գծով : Ջոյգ – ջոյգ «Ազգ· Խորհուրդ»ներ — հետեւողութեամբ Պուէնոս Օսմանի — գործազուրկներու կոմիտէներ, փոխադարձ խաչաձեւումներ եւ վարկարեկումներ, եւ ահաւասիկ նոր կոմիտէ մը,— հայ աշխատաւորներու չահե – րուն պաշտպանութեան համար :

Ինչո՞ւ չըսել,— համատարած անտիրութիւն :

Անշուշտ ոչ ոք իրաւունք ունի մեղադրելու, երբ աշխատա – տորներ կը ձեռնարկեն կազմակերպուելու եւ իրենց իրաւունքնե – րը պաշտպանելու : Նոյն իսկ չատ ուշ մնացած են անոնք :

Բայց, ուրիշ բան է աշխատաւորներու արհեստակցական պաշտպանութեան խնդիրը, եւ բոլորովին ուրիշ բան՝ ազգ· կազմակերպութեան պահանջը :

Բուն անտիրութիւնը մերկապարանոց վազած է այս դետնին վրայ : Եւ բոլոր երեւոյթները ցոյց կուտան թէ այդպէս ալ պիտի չարունակուի :

Երեւակայեցէ՛ք,— Էջմիածնէն նուիրակ մը եկաւ, եւ բոլորին ոտքերը գետնէն կարեցան, քով քովի գալու եւ հանդէսներ, ցոյ – ցեր կազմակերպելու համար :

Ահաւասիկ 1500ամեակի նոր ծնունդ մը եւս, այս անգամ առաւելապէս օտարներու համար եւ Սուպրոնի սրահին մէջ, որ միայն բացառիկ պարագաներու առթիւ կը տրամադրուի, այն ալ նախարարի մը նախագահութեամբ :

Կը մեղադրե՞նք : Ոչ : Ըսել կ'ուզենք թէ վեղար մը, կրօնական նուիրապետութեան մը համբոյրը բաւական են այս կամ այն ուղ – ղութեամբ վարելու մեզ, իսկ տարագիր բազմութեանց ամբողջ ողբերգութիւնը, անոնց ինքնապաշտպանութեան պահանջները ջուրի ճայն կուգան :

Եւ այս՝ տարիներէ ի վեր : Ինչ որ կը նշանակէ թէ՝ կամ չատ հետ ենք գացեր 1860էն, նոյն իսկ 1896էն ի վեր, եւ կամ կորնծուած ենք մեր կացութեան գիտակցութիւնը :

Կուսակցական պայքարնե՞ր : Բայց ո՞ւր են անկուսակցականները, իրենց պահճու իմաստութիւններով :

Մարդոց, գործելու մեթոտներու փոփոխութի՞ւն, վերանո – րոգո՞ւմ,— իսկ ո՞ր օրուան համար են անոնք որ կը պարծենան իրենց 30,35,40,45 տարեկանի կորովամտութեամբ :

Տեղական դժուարութիւննե՞ր,— բայց ո՞ր խմբատակը պնդեց թէ գաղութներու ինքնապաշտպանութեան եւ ինքնավարութեան կազմակերպումը պէտք է կատարուի ճիշդ այնպէս ինչպէս եթէ մեր երկրին մէջ ըլլայինք :

Ի վերջոյ հարցը «հասունցած» չէ՞, տարիներու պայքարնե – րէն, բանակռիւներէն եւ բանգիտութիւններէն յետոյ :

Չունի՞նք առնուազն հինգ «անվնաս» հարցեր, որոնց մասին կարելի ըլլար գործնական ծրագիր մը ձեւակերպել եւ ճամբան հարթել ընդհանուր կազմակերպութեան մը համար :

Ջրքերեցէք բոլոր թերթերը, նոյն իսկ ամէնէն անպատասխա – նատուները, եւ պիտի տեսնէք որ ընդհանրապէս նոյն բաները կ'ըսեն, հիմնական հարցերու մասին :

Եթէ փորձէինք հարցը քննել դաւանական չափանիշով, կը – նայինք ըսել թէ մէկը լուսաւորչականի պէս կը մտածէ, միւսը իբրեւ հռոմէական, երրորդ մը՝ իբրեւ բողոքական կամ չաբա – թապահ, բայց բոլորին ալ եզրակացութիւնը կը յանգի մէկ ուղ – ղութեան,— աստուածպաշտութիւն :

Ցիսուս – Քրիստոսի մը խաչելութեան չա՞փ ալ արժէք չունի մեր ինքնապաշտպանութեան պահանջը, այստեղ եւ ամէն տեղ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ ՑԱՆՁՆՈՒԵՑԱՒ Պ. ՍԱՌՈՅԻ

— • —

Ընդհանուր չկատարութիւն եւ խուսափում

Ինչպէս կը նախատեսուէր, հանրապետութեան նախագահը նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնեց Պ. Ալպէր Սառոյի, ծերակուտական եւ նախկին նախարար : Անկէ առաջ, հրաւիրուած էին Պ. Պ. Էռիօ եւ Իվօն Տէլպօս, բայց երկուքն ալ մերժեցին : Պ. Սառօ ինքն ալ դժկամակութեամբ հաւանեցաւ, իր բարեկամներուն հետ խորհրդակցելու եւ վերջնական պատասխան տալու պայմանով : Տագնապին պատասխանատուն արմատական կուսակցութիւնն ըլլալով, հանրապետութեան նախագահը հարկադրուած է նորէն անոր վարիչներուն դիմել, քանի որ մեծամասնութիւն կը կազմեն երեսփ· ժողովին մէջ : Ընկերվարականները, համայնավարները եւ ուրիշ փոքր խմբակցութիւն մը, որուն գլուխը կը դանուի Պ. Փօլ Պոնքուր, խոստացած են աջակցիլ արմատական դահլիճի մը : Այս պատճառով ալ, նոր վարչապետը ստիպուած է աւելի դէպի ձախ հակիլ : Իսկ աջակողմեանները կը դժկամակին աջակցիլ, եթէ նոր դահլիճը չկազմուի ազգային միութեան սկզբունքին վրայ, ինչպէս էր Լաւալի կառավարութիւնը : Արմատականները թէեւ մինակ մնալ չեն ուզեր, բայց մերժելով կը մերժեն Պ. Լաւալի թեկնածութիւնը, նոյնիսկ իբրեւ արտաքին նախարար : Այնպէս որ, Պ. Սառօ լուրջ դժուարութեանց յանգեցաւ առաջին վարչակեանէն իսկ : Այսպէս, արտաքին նախարարութիւնը առաջարկեց Պ. Ֆլանտէնի, որ հաւանութիւն յայտնեց· բայց իր կուսակցութիւնը (ռամկավարական դաշնակցութիւն) կը նախընտրէ արտաքին նախարար ունենալ Պ. Լաւալը : Ցետոյ դիմեց Պ. Փօլ Պոնքուրի : Բայց նորէն անելի մը յանգեցաւ, որովհետեւ մինչ Ֆլանտէն կուսակից է անգլո-ֆրանսական գործակցութեան, Պ. Փօլ Պոնքուր կ'ընդունի ձախերու տեսակէտը,— գործել համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան սկզբունքներուն : Մնաց որ, Պոնքուրի անունը հազիւ լսուած, խորհրդարանին աջակողմեան եւ կեդրոնի խմբակցութիւնները փոթորիկ յարուցին, այնպէս որ Պ. Սառօ հարկադրուեցաւ ուրիշ դուռ դարնել :

Նոր վարչապետին միւս կարեւոր ձեռնարկն եղաւ ելմտական նախարար մը ճարել : Այս առթիւ խորհրդակցեցաւ նախորդ նախարար Պ. Ժէռմէն Մառքէնի եւ Պ. Ռէնեթիէի հետ : Դժբախտաբար կուսակցական եւ հաւատամքային պատակոտումները այնքան խորացած են որ, միայն բարեացակամութիւնը չի բաւեր, համբերաչափ եւ քիչ - չատ հաստատուն դահլիճ մը կազմելու համար, գոնէ մինչեւ երեսփոխանական ընտրութեանց կատարումը :

**** Լաւալի դահլիճին հրաժարումը ծանր տպաւորութիւն գործեց Ֆրանսայի բարեկամ երկիրներու մէջ : Իտալական մամուլը ցաւ կը յայտնէ, իսկ անգլիականը կը քննադատէ Ֆրանսայի ձախակողմեան տարրերու խաղերը : Մասնաւորապէս խիստ լեզու կը գործածէ պահպանողական « Թայմզ »ը :*

**** Դահլիճին հրաժարման վրայ, նորէն ոսկի կը պարպուի Պանք տը Ֆրանսէն :*

ԿԱՏԱՂԻ ԿՈՒԻՆԵՐ ԵԹՈՎպԻՈՅ ՄԷՋ

Ղպտիներու եկեղեցին եւս դառնուց Նէկիւսին

Վերջին լուրերու համաձայն, կատողի կուիներ տեղի կ'ունենան հիւսիսային ճակատին վրայ, Թիկրէի չրջանին մէջ : Լուրերը հակասական են, բայց թէ իտալական եւ թէ հապէշական զեկոյցները կը հաստատեն թէ ճակատմարտը կը չարունակուի լայն տարածութեան մը վրայ : Ճակատճակատի կռիւներ են որ կը մղուին, սուրերով եւ սուիններով : Իտալական հրամանատարութիւնը կը տեղեկացնէ թէ բազմաթիւ ցեղապետներ անձնատուր եղած են, իսկ եթէ Ատիս - Ապէպայի լուրերուն հաւատանք, Հապէշները յաղթանակ մը չահած են Մաքալէի հիւսիսային - արեւմտեան չրջանին մէջ, կարեւոր դիրքեր եւ մեծաքանակ աւար գրաւելով : Նոյն աղբիւրին համաձայն, ըսպանուած են հազար Իտալացիներ, իսկ հապէշական կորուստները դեռ չեն ճշդուած : Հապէշները վար ձգած են իտալական օդանաւ մը : Կայսր. անձնապահ գունդն ալ կը մասնակցի կռիւներուն :

Իտալական օդանաւերը կը չարունակեն անխնայ ռմբակոծել հապէշական դիրքերը :

Հարաւային ճակատին վրայ (Օկատէն) ռաս Տէսթա կը չարունակէ նահանջել եւ աւելի ամուր դիրքեր բռնել : Իսկ ռաս Նասիպու կը փորձէ պաշարել Իտալացիները, որոնց ռազմական դիծը 400 մղոն երկայնութիւն ունի այժմ :

**** Աքսումէն կը հեռագրեն թէ Իտնա Մարիամ, Եթովպիոյ պատմական ամէնէն հին եւ պատկառելի եկեղեցին, Նէկիւսին տեղ երկրային պաշտպան եւ հովանաւոր հռչակեց Իտալիոյ թագաւորը : Այս արարողութիւնը, որ համազօր է արքային քանադրման, տեղի ունեցաւ Աքսումի եկեղեցիին մէջ, Սողոմոն թագաւորին օրերէն մնացած ատենդութիւններով եւ չողչողուն տարազներով : Մինչ աղօթքներ կը կատարուէին Իտալիոյ աջակցութեան համար, բոհոտ քահանաներ կը պարէին եւ կ'երգէին, նուագակցութեամբ իշու կաշիէ չինուած թմբուկներու : Աբարողութիւններէն վերջը, Արտնա Աբրահամ թարգմանի մը միջոցաւ բացատրեց թէ երախտապարտ են Իտալացիներուն, որովհետեւ « Հռոմը մեր մայրենի եկեղեցին է : Կը յուսանք թէ Իտալացիները հոս պիտի մնան երկար ատեն եւ իրենց քաղաքակրթութենէն բաժին պիտի հանեն մեզի : Կը յուսանք թէ Իտալոյ թագաւորը այցելութեան պիտի գայ մեզի, իբրեւ նոր պաշտպանը մեր եկեղեցիին » :*

Եկեղեցին չրջապատուած էր բազմաթիւ բորտուներով, որոնց չատերուն ձեռքի մատները փտեր էին...

**** 1500 տարիէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով միայն 300 հոգի ներկայ եղան Հապէշներու աստուածայայտնութեան տօնին (Թիմքաթ) : Սովորաբար 10,000 բարեպաշտներ կը մասնակցին այս արարողութեանց, բայց այս տարի կայսրը արգիլած էր համախմբումները, վախնալով օդանաւային յարձակումներէ :*

Իւիճուրեան թուղթերու ծորոգման համար

Ատիկանական վերատեսչութիւնը կը հաղորդէ·— Այն օտար աշխատատորները որոնց մականունները կը սկսին R. S. T. եւ U տառերով եւ որոնց ինքնութեան թուղթերու պարմանատիմը լրացած է 1935 դեկտ· 31ին (Սէնի նահանգ), նորոգման համար պէտք է դիմեն յունուար 25էն 28 (կիրակի գոց է), առտուան ժամը 8էն 14.45, Փարիզ բնակողները՝ 391, Rue de Vaugirard, իսկ արուարձանները բնակիչները՝ 7, Rue de Jouy :

Թերացողները կը զրկուին նորոգման իրաւունքէն :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԼԱՒՈՒՐԻՆԹՈՍ

— • —

Տարիներէ ի վեր, հայերէն բոլոր թերթերու սիւնակներուն տակ աճափոփոխ կը կարդամ ազգ մը.— ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՄԱՔՈՒՐ ԳՐԵԼ, ԹՈՒՂԹԻ ՄԷԿ ԷԶԻ ՎՐԱՑ ԵԻ ՄԵԼԱՆՈՎ :

Ես չեմ յիշեր այսպիսի ազդարարութեան մը հանդիպած ըլլալ որ եւ է օտար թերթի մէջ : Ինչպէս որ, հազուադէպ է հանդիպիլ, որ եւ է օտար թերթի մէջ, հետեւեալ կոչերուն ·

— Կը խնդրուի փութացնել բաժանգիները :

— Տարեգլուխ է, մի մոռնաք փակել հին հաշիւները :

— Անոնք որ իրենց հաշիւները չեն փակեր մինչեւ ... թուականը, պղեւս թերք չպիտի ստանան :

—Անուանով, մականունով պիտի յայտարարենք պարտագանց բաժանորդներուն ցանկը :

Այս ազդարարութեանց չափ անլսելի կը մնան, ընդհանրապէս, «մաճուր գրելու» պատուէրները :

Եւ խմբագրութեան սեղանին վրայ կը դիզուին այլազան ձեռագիրներ, ճշմարիտ ցուցահանդէս մը կազմելով թուղթի, գրավարժութեան, մելանի եւ մատիտի տեսակներով :

Ահա ձեռագիր մը որուն թուղթին գլուխէն մինչեւ ստորոտը, լայնքին ու երկայնքը եւ տողերը այնպէս թխուած են, որ կարելի չէ ասեղ մը իսկ սեղմեցնել, որ եւ է սրբագրութեան համար :

Ցանախ էջերուն թիւերն անգամ չես կրնար տեղաւորել, եթէ գրողը իւիթ դրած չըլլայ, կամ եթէ ստիպուիս փոխել :

Ահա ուրիշ մը, որուն մէջ իմիմնաբոյն բառեր եւ բացատրութիւններ կան, բայց չես կրնար կարդալ, եթէ ծանօթ չես հիւսուածքին :

Եւ բառեր կան որ իրարու հետ կը շփոթուին,— խորացնել, խստացնել, խտացնել : Դաւ, դաս, տատ եւն· :

Ձեռագիրներ կան որոնց հիւսուածքին վարժուած է գրաշարը : Բայց ուրիշներ ալ կան որոնք իրարու վրայ կը նետուին·— Ես չեմ կրնար, դուն շարէ···

Բնականաբար յոգնութիւնն ալ կը կրկնապատկուի, երբ դժուար կը կարդաս ձեռագիրը :

Բեւեռագիրներ կան որոնք խմբագիրն անգամ կը խրտչեցնեն, որքան ալ համբերութեամբ տոգորուած ըլլայ :

Մանաւանդ եթէ այդ ձեռագիրները որ եւ է հանդէս կը նկարագրեն :

Ոչ միայն ամբողջ բառեր եւ բացատրութիւններ մասնաւոր ուշադրութիւն կը պահանջեն, այլեւ եռանդամ յանձնախումբ մը կազմեց, տեղեկագիր մը պատրաստելու համար : Յանձնախումբին նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Թիթուէնջոս, Ռումանիոյ արտաքին նախարարը :

Լիթվինով իր զեկուցման մէջ բացատրեց թէ վէճին բուն պատճառը ոչ թէ համայնավար գործունէութիւնն է, այլ··· պետերի խնդիր մը : Խորհրդային իշխանութիւնը մերժեր է գնել քանի մը հարիւր քիլօ պանիր :

Այս առթիւ տրտունջներ յայտնեց նաեւ Գերմանիոյ եւ Ճափոնի դէմ, առանց յիշելու անունները :

Խորհրդային գործավարին կարծիքով, «կարգ մը յետադիմական երկիրներ» խաղեր կը սարքեն Ա. Միութեան դէմ : «Այդպէս է որ բռնաբարուեցաւ Չինաստանի անկախութիւնը եւ նահանջներ խլուեցան իրարու ետեւէ : Իսկ Եւրոպայի մէջ ուրիշ պետութիւն մը նոյն պատրուակները կը գործածէ, արդարացնելու համար իր յարձակողական պատերազմներու լայն կազմակերպութիւնը »

Մոսկուա կը տեսնէ Ազգաժողովին աղջեւ

— • —

Ինչպէս կը յիշուի, հարաւային Ամերիկայի հանրապետութիւններէն Ուրուկուէյ իր յարաբերութիւնները խզեց Ա. Միութեան հետ եւ ճամբեց դեսպանը, ամբաստանելով թէ համայնավարական դաւադրութիւններ կը սարքէր : Մոսկուա ուժգնօրէն բողոքած ըլլալով այս ամբաստանութեանց դէմ, դիմեց Ազգերու Դաշնակցութեան : Հինգշաբթի օր, Պ. Լիթվինով Ա. Դ. Խորհուրդին առջեւ քաշեց Ուրուկուէյի ներկայացուցչին, իրրեւ ուխտադրուժ ամբաստանելով այդ պետութիւնը : Խորհրդային գործավարը վճռապէս հերքեց եղած մեղադրանքները, եւ բացատրեց թէ Ուրուկուէյ դրժած է Ա. Դ. ուխտին 12րդ յօդուածը, որուն համաձայն եթէ վէճ մը ծագի Ազգաժողովին անդամներուն միջեւ, անոնք պարտաւոր են խնդիրը յանձնել իրաւարարութեան կամ Ա. Դ. Խորհուրդին քննութեան : Այս յայտարարութեանց նոյնքան ուժգնօրէն պատասխանեց Ուրուկուէյի պատուիրակը (Փարիզի դեսպանը), պնդելով թէ Ա. Դ. Խորհուրդը իրաւասու չէ միջամտելու վէճին, քանի որ ներքին խնդիր է : Հաբաւ. Ամերիկայի բոլոր հանրապետութեանց ներկայացուցիչները ձայնակցեցան իրենց պաշտօնակիցին : Արժանթինի ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ վհատեցական իրաւունքի բռնաբարում կատարուած պիտի ըլլայ, եթէ Ազգաժողովը փորձէ քննել թէ պետութիւն մը իրաւունք ունի՞ խզելու իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները՝ ուրիշ պետութեան մը հետ :

Ա. Դ. Խորհուրդը ընդունելով հարցին կարեւորութիւնը, ոչ միայն առաուան եւ իրիկուան նիստերը յատկացուց անոր, այլեւ եռանդամ յանձնախումբ մը կազմեց, տեղեկագիր մը պատրաստելու համար : Յանձնախումբին նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Թիթուէսքու, Ռումանիոյ արտաքին նախարարը :

Լիթվինով իր զեկուցման մէջ բացատրեց թէ վէճին բուն պատճառը ոչ թէ համայնավար գործունէութիւնն է, այլ··· պետերի խնդիր մը : Խորհրդային իշխանութիւնը մերժեր է գնել քանի մը հարիւր քիլօ պանիր :

Այս առթիւ տրտունջներ յայտնեց նաեւ Գերմանիոյ եւ Ճափոնի դէմ, առանց յիշելու անունները :

Խորհրդային գործավարին կարծիքով, «կարգ մը յետադիմական երկիրներ» խաղեր կը սարքեն Ա. Միութեան դէմ : «Այդպէս է որ բռնաբարուեցաւ Չինաստանի անկախութիւնը եւ նահանջներ խլուեցան իրարու ետեւէ : Իսկ Եւրոպայի մէջ ուրիշ պետութիւն մը նոյն պատրուակները կը գործածէ, արդարացնելու համար իր յարձակողական պատերազմներու լայն կազմակերպութիւնը »

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐՈՒԻ

Անգլիոյ ձորձ Թագաւորին մարմինը Սէնթրինկէմի դղեակէն Լոնտոն փոխադրուեցաւ եւ տեղաւորուեցաւ, հանդիսաւորապէս, Ուէսմինսթրի դահլիճին մէջ, որպէսզի ժողովուրդը կարենայ այցելել, մինչեւ երկուշաբթի իրիկուն : Անհամար բազմութիւն մը խռնուած էր ամբողջ ճամբուն վրայ : Նոր թագաւորն ու արքունիքին անդամները ոտքով հետեւեցան թափորին, մինչեւ դահլիճը : Վեց հազար ոստիկաններ կը հսկէին կարգապահութեան : Խորհրդարանին մէջ թագաւորին մարմինը ընդունեցին Քէնթրպըրիի արքեպիսկոպոսը եւ լորտ սենեկապետը :

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ կառավարութիւնը լուծեց մակեդոնական ազգ· կազմակերպութիւնը : Այսուհետեւ միայն Մակեդոնիոյ հայրենակցական - մշակութային միութիւնները պիտի կրնան գործել :

**** Անցեալ հոկտեմբերի դաւադրութեան դատին առթիւ, ընդհ· դատախազը մահապատիժ պահանջեց նախկին նախարար Վէյէեւի, Զօր· Զայմովի եւ հրամանատար Սթանչեւի համար : Իսկ միւս ամբաստանեալնե-*

(Շար·ը կարդալ Ֆ· էջ)

ԺԵՄԱԼ ՓԱՇԱՅԻ ՅՈՒՇԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ

Ձէմալ փաշայի յիշատակները, հակառակ կրճատումին արաբական բաժնին եւ Սուէզի ջրանցքին արշաւնեբուն կամ զինուորական հարցերուն, չէ պակս ծոն ծալքընհայնի եւ թուրք զօրավարներու տարակարծութիւնները (մանաւանդ այն առեն եօթներորդ զօրաբանակի հրամանատար Մուսթաֆա Քէմալ փաշայի յախուռն կեցուածքը՝ ծոն ծալքընհայնի ծրագիրներուն հանդէպ) եւ վերջապէս արաբական ապստամբութիւնը ամենայն մանրամասնութեամբ, որ գրքին գրեթէ մէկ չորրորդը կը կազմէ,— հակառակ այս յապաւումներուն այս յիշատակներէն մեր աչքին առջեւ կը պարզուի օսմանեան պատմութեան տասնըհինգ տարուան չրջան մը, յաճախ քրքրելով օսմանեան ամբողջ պատմութիւնը :

Այստեղ կը տիրէ հաչուետուութեան եւ ինքնարդարացումի ճիգ մը եւ յաճախ սլաքները ուղղուած են մանաւորաբար Թուրքիոյ իթթիհատական քաղաքականութեան քննադատներուն, այլ մանաւանդ Մուսթաֆա Քէմալ փաշայի յախուռն կեցուածքը՝ ծոն ծալքընհայնի ծրագիրներուն հանդէպ) եւ վերջապէս արաբական ապստամբութիւնը ամենայն մանրամասնութեամբ, որ գրքին գրեթէ մէկ չորրորդը կը կազմէ,— հակառակ այս յապաւումներուն այս յիշատակներէն մեր աչքին առջեւ կը պարզուի օսմանեան պատմութեան տասնըհինգ տարուան չրջան մը, յաճախ քրքրելով օսմանեան ամբողջ պատմութիւնը :

Այստեղ կը տիրէ հաչուետուութեան եւ ինքնարդարացումի ճիգ մը եւ յաճախ սլաքները ուղղուած են մանաւորաբար Թուրքիոյ իթթիհատական քաղաքականութեան քննադատներուն, այլ մանաւանդ Մանաստէքլիի եւ Մորկընթաուի դէմ, որոնք իրենց յիշատակներուն մէջ քննութեան առած են նախապատերազմեան Թուրքիոյ ամբողջ պատմութիւնը եւ պարզած հայկական ահաւոր եղեռնին պարագաները :

Իմ նպատակս էր ցոյց տալ Թուրք պետական անձնաւորութեան մը պատելու կերպը եւ փաստարկութիւնները, որոնցմով կը խորհէին արդարացնել, թերեւս այսօր ալ այդպէս կը խորհին հայ ժողովուրդի բնաջնջումին համար գործուած ճիւաղային արարքները :

Ձէմալ փաշա, ինքը, կը խոստովանի թէ ինչ սոսկալի էր բռնագաղթի զոհերուն վիճակը, որոնցմէ ապատող մըն ալ ես եղած եմ, ականատես անհնարագրելի թշուառութեանց եւ անպատմելի վայրագութեանց : Ձիշդ է, ապահովաբար իր տրամադրութիւնը այդ խիստ զգայնային արարքները մեղմացնելու եւ կարգ մը հրամաններու գործադրութիւնը քաչքչելու, ազատ պահելով Սուրիոյ մէջ հայ զաղթականութեան մէկ մասը, որ իբր արհեստ ունեցող գաղթական կրցած էր սպրդիլ սուրիական քաղաքներէն ներս : Բայց ի՞նչպէս կարելի է, իբր իսկ տուած թիւով,600,000հոգւի բնաջնջուիլը տեսնել եւ չպոռթկալ, չպոռալ եւ չհակազդել իբրեւ անդամը հոչակաւոր երբորդութեան՝ Ինվէրի եւ Թալէաթի հետ... : «Փափուկ» Ինվէրը եթէ չէր տեսներ թէ ինչ կ'ընէին քաղաքային պաշտօնեաները, երբ Թալէաթ ջարդի հրամանը կուտար, ինչո՞ւ կը լռէր Ձէմալ փաշա եւ կը գոհանար հովանաւորելով միայն սուրիական քաղաքներու գաղթականները : Արդեօք ճի՞շդ է որ կը վախնար ձայն հանելէ, թէ ղինքը չէին լսեր : Ամէն պարագայի մէջ այն առեններէն կ'ըսէին թէ Ձէմալ փաշա անուղղակի չէզոքացուած մըն էր, որուն դէմ ինք ալ, իբր թէ, Սուրիոյ անջատման ծրագիրներ կը անուցանէր, իսկ Հայերը կը պահէր իբրեւ չինարար տարր եւ հակազդող՝ արաբ գերակչռութեան ... :

Բայց ի՞նչու կը պաշտպանէ Ձէմալ փաշա Ջարզարարները, 600,000 հայ զոհերուն դէմ ցոյց տալով մէկուկէս միլիոն Քիւրտերու եւ Թուրքերու ըսպանութիւնը : Ի՞նչպէս կ'ենթադրէ եւ հրապարակաւ հարցում կ'ուղղէ Համաձայնականներուն թէ՝ Մուսա Լեռան, Զէյթունի եւ Ուրֆայի «ապստամբութիւնները » մասնաւոր ազդանչանի մը արդիւնք էին Համաձայնականներուն կողմէ տրուած՝ երբ Թուրքերը զբաղած էին Տարտանէլի եւ Սուէզի մէջ : Ձէմալ փաշա չէ՞ր գիտեր թէ ինքնապաշտպանութեան հերոսամարտեր էին այդ տեղերը պատահած դիմադրութիւնները, որովհետեւ Հայերը գիտէին թէ անպայման պիտի կոտորուէին աքսորի ճամբուն վրայ :

Ձէմալ փաշա կը պատմէ նաեւ իր ներկայութիւնը 1913ի հայ գրի գիւտի յոբելենական հանդէսներէն մէկուն՝ « Փրթի Շան »ի մէջ, ուր ջերմ խօսքեր ըսած է, թէեւ ուրիշ բաներ կը խորհէին... : Ուրիշ աղբիւրէ գիտենք արդէն թէ ամբողջ Թուրք եռապետութիւնը ներկայ եղած է նոյն առթիւ մայր եկեղեցիի հանդիսութեանց, երբ բեմին վրայ կը գտնուէր Այբուրինը եւ Կոմիտասի 120 հոգինոց խումբը հրաչալի համերգ մը կուտար... Ա՛խ, ինչպէս չենք զիտցեր այն առեն զանազանել քաղաքավարութիւնն ու քաղաքագիտութիւնը :

Այլապէս չահեկան է վերջաւորութեան մէջ Հայերուն ուղղուած խորհուրդը.— Հայաստանի հանրապետութիւնը բարեկամ պէտք է ըլլայ Թուրք եւ դրացի միւս հանրապետութեանց, աչք տնկելու չէ անոնց հողերուն : Հայերը պէտք է հրաժարին վեց հատուածներուն Հայաստան ըլլալուն ցնորական զաղափարէն : Զաւէն պարոյրեան Թող գործիք չըլլայ Ցոյներուն ձեռքը : Թուրքիա բնակող Հայերը պէտք է ցոյց տան իրենց բացարձակ հաւատարմութիւնը , ինչպէս եօթանասուն տարի առաջ եւն. :

Իրապէս կը զործադրուին Ֆէմալ փաշայի օրով այն ամէնը, ինչ որ Ձէմալ փաշա կ'առաջարկէր : Միայն ռուսական կեդրոնէն բաժնուելու եւ անոր դէմ պատուար կանգնելու յոյսը չէ իրականացած դեռ :

— Իսկ այն Հայերը որոնք կը փափքին անպայման Հայաստանի քաղաքացի ըլլալ, Թող երթան Հայաստան... կ'ըսէ Ձէմալ փաշա :

Շատ ճիշդ, բայց երեւի երբեք չէ կրցած խորհիլ որ 800,000 անուն դարձած Սփիւռքի Հայերուն քաղաքական դասը չան քարոզներով չի լուծուիր :

×

Ինչ կը վերաբերի Թվէրտոխլէպովի մը չնաչխարհիկ տեղեկագրին՝ ռուսական սպաներու անունով, թարգմանեցինքը քար դրած մեր սիրտին վրայ, որովհետեւ հաւատացած էինք կողմնակալութեան եւ խեղաթիւրման, այլ եւ հաւանաբար ստիպման տակ գրել տրուած ըլլալուն, քանի որ այդ թըղուածները գերի ինկած էին Թուրքերուն ձեռքը : Բայց հետաքրքրական է տեղեկագիրը այն ուղղութեամբ թէ՝ ինչ բաներ ըսել տալ կ'ուզեն Թուրքերը Հայերու հասցէին, օտարի մը բերնով : Թվէրտոխլէպով կ'երեւի թէ լուսնին մէջ կ'ապրէր եւ բոլորովին անտեղեակ էր, մինչեւ կարին զալը, հայկական բարձրաւանդակի վրայ ապրող ժողովուրդներու պատմութեան, որովհետեւ եթէ նոյնիսկ1915ի եղեռնը պատահած չըլլար՝ ճիշդ իր գալէն քանի մը ամիս առաջ, պէտք էր դիտնար թէ նոյն այդ կարինի նահանգին եւ երզնկայի մէջ ինչեր տեղի ունեցած էին Թուրքերու եւ Քիւրտերու ձեռքով, զարեր չարունակ, Ձէլլիներու սարսափի չրջանէն ալ առաջ մինչեւ Ղուղուլճանի զայմազամ Շահ-Հիւսէյինի ահաւոր չարագործութիւնները 1870ական Թուականներուն, կամ Համիտեան արիւնոտ օրերը, այդ կարմիր Սուլթանին աչխարհասասան օրերը... Թվէրտոխլէպովի վկայութիւնները փողոցէն կուգան եւ անցորդի խօսքեր են միայն : Մենք կը յիչեցնենք, նոյնինքն ենթակային այս ինքն Օսմանեան կառավարութեան վրկայութիւնները, նկատի ունենալով այն հրամանագրերը, որոնք ժամանակին ստորագրուած են Այի Մահմուտ Նէճմի, Միհատ, Մուհամմէտ Բիւրտի եւ Հիւսէյին Ավնի, նախարարներէ, եւ զրկուած կարինի կուսակալին, որպէսզի հեռացնէ «իր հայրն ու մայրը եւ կինն սպանողը» Շահ - Հիւսէյին զայմազամը երզնկայի գաւառէն,«որ հարիւրաւոր սպանութիւններ զործող, քիւրտ աւազակներու պլուխ դարձած՝ քրիստոնեայ ժողովուրդը կեղեքող» էւն մէկին է : (Տեղեկագիրք 25 տարուան բողոքագրերու կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանի առ Բարձր. Դուռն) :

Բայց, ի՞նչ կը սպասենք ռուս խեղճ միամիտ դիւանագէտին բերանը «Հայերը ամբողջութեամբ մաքրուելու էին Թուրքերուն կողմէ»ի նման խօսքեր գնող մարդակերպներէ ... : Ամէն պարագայի մէջ կ'արժէր որ այն օրերուն պաշտօնի վրայ գտնուող անձեր արտայայտուէին մանաւորաբար յիշուած անցքերու մասին եւ բացատրէին Թվէրտոխլէպովներու դիրքը եւ անոնց երկերեսութիւնը : Վերջապէս հայ ցեղը, հայ կինը, հայ մտաւորականութիւնը եւ կառուցները անարգող այս «պաշտօնական» վկայութիւնը պէտք է ճշդել տալ :

Մերձաւոր Արեւելքը քանի տարիէն օտար խարդաւանքներէ ազատած եւ դրախտի մը վերածուած տեսնելու մտքով, Ձէմալ փաշա ծրագիրը մը կը ներկայացնէ, որ շատ ուշ մնացած է...

Ձիշդ է որ մինչեւ հիմա մեր վիճեբէն օգտուողները օտարները եղան եւ Արեւելքը օգտագործուեցաւ, վնասուեցաւ : Բայց, Թուրքերը տակաւին չէ՞ն ըմբռնած թէ ի՛նչը ինչէն ծագեցաւ :

Գրքին վերջին տողը սա է — «Ես եւ իմ հայրենակիցներս պատրաստ ենք միշտ լուրջ վիճաբանութեան մտնելու ամէն անոնց հետ, որոնք որ եւ է աւելի լաւ լուծում կրնան առաջարկել» : Բայց Ձէմալ փաշան ինքն իսկ թաղած չեղա՞ւ լուծման ուրիշ որ եւ է ելք, երբ ամբողջ հայկական դատը կ'ամփոփէր Կովկասի մէջ :

Պ. ՓՐՈՒՆՃԵԱՆ

ԾԻՇԱՂ

— Պարոն երէց, արդեօք մեղք մը գործած կ'ըլլա՞մ «գեղեցիկ կին եմ » ըսելով :

— Այո, տիկին, Մ. Դիւրքը կը պատուիրէ առա չխօսիլ :

ՀԱՅ ԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՎԱՒՑԵԼՔԸ

— o —

«Եւ մեծ շինեսցուք սուրբ զխորանն լուսոյ» :

Անցեալ տարի տօնուեցաւ Մ. Գրքի հայերէնի թարգմանութեան 1500ամեակը : Այդ առթիւ, մեր մշակոյթի կատարած նուաճումներու մասին բազմաթիւ յօդուածներ երեւցան հանդէսներու, պարբերականներու եւ օրաթերթերու մէջ, որոնց ստուարա մասը նորութիւններ չունէին զոյն մէկտեղ, զարձեալ չահեկան էին, եւ մեծապէս նպաստաւոր եղան :

Նպաստաւոր կ'ըսեմ անոր համար, որ մեր հայրենիքէն դուրս, մասնաւորապէս երիտասարդութիւնը որ թէ ահաւորութեամբ եւ թէ տեւողութեամբ աննախընթաց զժոխք մը ապրեցաւ, հնարաւորութիւն չունեցաւ սերտելու իր ազգային քաղաքակրթական այդ արժէքները : Անոնք աւելիւս հպարտ պիտի զարձնէին զինքը հայ մնալու ու հայ սպրիլ կամենալու իր պայքարին մէջ :

Մ. Գրքի հայերէնի թարգմանութեան եւ մասնաւորապէս Ե. դարու զրական յեղաշրջումները բացատրող յիշեալ հանդիսներէն եւ զրութիւններէն վերջ, մօտաւորապէս ամիս մը առաջ, Հայ Մշակոյթի տօնին առթիւ, Փարիզի մէջ «Համազգային»ի նախաձեռնութեամբ տօնուեցաւ հայ ճարտարապետութեան տօնը, ուր բանախօսեցին երկու հեղինակաւոր մասնագէտներ, Փրոֆ. Շարլ Տիլ եւ Հ. Գաբրիէլ Նահապետեան :

Ի՞նչպէս արտայայտուած են անոնք այս պերճ նիւթին չուրջ, կամ ի՞նչ կարգի խանդավառութեամբ մը ներկայացուցած են հայ ճարտարապետութեան պատմութեան տիրական ու ծաւալուն չնորհքը :

Ունկնդիրները դիտեն, բայց չատ ցանկալի էր որ ասիկա ալ առիթ մը դառնար, ու մեր մտաւորականութիւնը բարեհաճէր քանի մը յօդուածներ չնորհել մեր երիտասարդութեան մատչելի թերթերու եւ հանդէսներու մէջ : Մանաւանդ որ հայ ճարտարապետութիւնը, իբրեւ հայկական մը չակոյթի մէկ մայր ճիւղը՝ ամէնէն աւելի անձանօթ կը մնայ մեր գոյութեան ուժն ու ոգեռնը կազմող այժմու սերունդին :

Այս համոզումով է որ, հակառակ պրպտումներու բացարձակ արժէքի հանդիսացող պարագաներուն, կը ջանամ գոնէ համառօտ փորձ մը կատարել յիշեալ հարցին չուրջ :

Կրնա՞մ օգտակար ըլլալ : Կը խորհիմ :

×

ԱՆԾԱՆՕԹ ՇՐՋԱՆ

Հայաստան, Ասիոյ արեւմտեան ափունքին վրայ տարածուող բաց երկիր մըն է, որ սկիզբէն ի վեր ցեղերու ճանապարհ եղած է : Եւ հետեւաբար հայ ժողովուրդի կեանքը եղած է ուրիշ երկիրներու եւ ցեղերու հետ ունեցած բիւրաւոր ընդհպումներու պատմական կեանքը :

Դարձեալ Հայաստան ասիական քարաէսին վրայ, չատ հինէն մրցակցութիւններու կամուրջ, աղբիւր, Թատերաբեմ եւ հալածական ապատարան երկիր մը եղած է : Ու հետեւաբար, հայ ժողովուրդը ուրիշ ժողովուրդներու հետ ներգաղթով, պատերազմով, նուաճումով, քաղաքակնեօրէն, բարքերով, կրօնքով եւ մշակոյթի հաղորդակցութեամբ չարունակաբար չփում ունեցող ժողովուրդ մը եղած է :

Դիւրին է հասկնալ ուրեմն որ, Հայու պէս ընտանի ցեղ մը, երբ այս կարգի ընդհպումներ, չփումներ կ'ունենայ բազմադան ազգերու հետ, հետքեր կը լեցնէ, կը հարստացնէ, կ'ընդարձակէ իր լեզուին, իր կրօնքին, իր արուեստին, նոյն իսկ իր ազգարանութեան հատուածները ճոխ կերպով :

Այս ուղղութեամբ, երբ խնդիրը հայ ճարտարապետութեան արուեստին վերայ դառնայ ու մենք մտնենք անոր հնօրեայ, անոր վաղեմի կեանքին մէջ, փնտռենք սկզբնաւորութիւնը, անմիջապէս կը զգանք որ դեռ չատ մութ կէտեր ունինք, բացատրութեան կարօտ իրողութիւններ կան : Այսուամենայնիւ, բոլոր բախտմներու, բարդութիւններու խորութեան մէջ իսկ, կրնանք նչմարել այն հունը որ Հայուն է, զոր Հայն է ձեւաւորեր ու զարգացուցեր, ազնուական մտածումի ճարպիկ կարողութեամբ :

Մեր ազգային կեանքի կորովը, թշնամիներուն դիմադրելու խանդավառ աչխուժութիւնը, չատ վաղնջական օրերուն իսկ ծներ են դիցաբանական դէմքերու հէքեաթներ : Առասպելային խանդավառանքը որ կը խլրտի ու կը սաւառնի այդ հէքեաթներու անդին վիշապներուն մէջ, մեզի կը զգացնէ անառիկ բերդերու, ստորերկրեայ դիմացկուն անցքերու եւ քաղաքային ուրիշ ամրութիւններու բեղնաւոր չբոյնի մը, ուր հայ ճարտարապետութիւնը իր զեղեցկութեան ձգտումնեբուն սկիզբն է դրեր, եւ որուն վրայ դարերու քարացած բարդութիւնը կը ստիպէ մեզ որ զայն այլ եւս կոչենք միայն հայ ճարտարապետութեան անծանօթ չրջան :

ԿԻՒՐԵՂ ՆՐԱՑԵԱՆ

ԾԱՅՐԱԳՈՑՆ ԱՐեւԵԼՔԻ ՄԷՋ

— ֊ —

Ծովային սպառազինութեանց խորհրդաժողովը որ աւելի քան մէկ ամիսէ ի վեր նիստեր կը գումարէ Լոնտոնի մէջ, չկրցաւ որ եւ է եզրակացութեան գալ : Տարակարծութիւնը բաւական մեծ է, մէկ կողմէ անգլիական եւ ամերիկեան պատուիրակութեանց, միւս կողմէ՝ ճափոնականին միջեւ : Այդ տարակարծութիւնը կը վերաբերի ծովային ուժերու թէ՛ քանակին եւ թէ որակին : Քանակի տեսակէտէն՝ Ճափոն զրած է հաւասարութեան սկզբունքը : Այսինքն՝ փոխանակ 5:5:3 համեմատութեան, ուզենալ 5:5:5համեմատութեամբ ծովային ուժեր : Ուրիշ խօսքով նոյն տրողութեամբ նաեւ ունենալ : Ուստի, կ'ուզէ արմատապէս փոխել ներկայ դիրքը Անգլիոյ, Ճափոնի եւ Մ. Նահանգներու միջեւ : Այդ համեմատութիւնը հաստատուած էր 1921ին՝ Ուաչինկթընի խորհրդաժողովին : Վաւերացուեցաւ 1930ին՝ Լոնտոնի խորհրդաժողովին :

Ասկէ անկախ, Ճափոնական պատուիրակութիւնը կը ձգտէր ապահովել որակի տեսակէտէ մասնաւոր բաժանում մը, իրեն վերապահելով իրաւունքը՝ աւելի փոքր միաւորներ չինելու, որոնք անհրաժեշտ են պաշտպանողական պատերազմի մը համար մինչ Անգլիացիները, բայց մանաւանդ Ամերիկացիները կը պնդեն մասնաւորում դնել ե՛ւ այս տեսակէտէն, որպէսզի Ճափոնը հարկադրուի մասնաւոր ձեւով մեծ նաւեր չինել :

Եւ սակայն, ծովային սպառազինութեան արհեստագիտական կողմերը ամէնէն կապուած են չատ մը քաղաքական խնդիրներու հետ՝ որոնք կը չարգրգռեն վերոյիչեալ պետութիւնները : (Իրականին մէջ Լոնտոնի խորհրդաժողովին կը չանային լուծել քաղաքական եւ տնտեսական խնդիրներ, որոնք կը հետաքրքրեն Ծայրագոյն Արեւելքն ու մեծ Ովկիանոսը) :

Այն հաւասարակչռութիւնը որ հաստատեց, 1922ին, Ուաչինկթընի խորհրդաժողովը, չատոնց խանգարուած է Ճափոնի կողմէ : Ամերիկեան պատուիրակութեան ուժգին պնդումին վրայ, խորհրդաժողովը երկուքեւոր սկզբունքներ ընդունեց Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ. 1. Ամբողջական անխոթիւնը Չինաստանի եւ 2. Չինաստանին հոգին վրայ առեւտուրի ազատութիւն բոլոր ազգերուն համար :

Հետեւաբար, կարգ մը պետութեանց, բայց մանաւորապէս Ճափոնի ախորժակին դէմ արգելք մը, որ պէտք չէ գտի իր բացարձակ ազդեցութեան ենթարկել Չինաստանը եւ չահերուն չծառայեցնել Չինաստանը :

1920էն վերջ, Ճափոն անվիճելի ուժ մը ոտնակոխեց այդ երկու սկզբունքները : Այսօր ոչ մէկ կասկած կայ որ անոր նպատակները չատ տարբեր կ'երթան,— աստիճանաբար փոխանակելու եւրոպական ազդեցութիւնը Չինաստանէն, եւ, եթէ կարելի է, բողջ Ասիայէն, ստեղծելով Մոնրոյեան միակ ռուսական միւս ասիական հողերէն Սիպիրի եւ Վլատիվոստոքի միջեւ հաղորդակցութեան միակ ճամբուն գետէն է,— ճամբայ մը չատ երկար կը տեւէ եւ ճմեռը ենթակայ է բնական տարերքին, որոնք վերամիս չարունակ անդորձածելի կը դարձնեն զայն :

Ռուս - Մանչուրական սահմանի վրայ բախտմները յաճախադէպ դարձած : Ռուսական եւ Ճափոնական թերթերը ամէն օր լեցուն են զինուորական խօսակցութեանց լուրերով : Ճափոն տարիներէ ի վեր, ուժեղ վիճաբանութեանց մէջ :

Մինչ մէկ կողմէ Ճափոնի եւ մեծ կողմէ Անգլիոյ եւ Ամերիկայի միջեւ այդ պայքարը դեռ անորոշութեամբ մը քօղարկուած է, Ճափոնի եւ Խորհ. Ռուսիոյ միջեւ մղուող պայքարը չատ բացայայտ է ու բողոքովին անվիճելի : Տարիներէ ի վեր Ճափոնցիները գրգռիչ վերաբերում մը ունին դէպի Խ. Ռուսիան : Մտեղծելէ յետոյ իրենց հովանաւորեալ — Մանչուրիան — անոնք կղզիացուցին Խաղաղականի մէկ ռուսական նաւահանգիստը՝ Վլատիվոստոք ուսական միւս ասիական հողերէն Սիպիրի եւ Վլատիվոստոքի միջեւ հաղորդակցութեան միակ ճամբուն Ամուր գետէն է,— ճամբայ մը չատ երկար կը տեւէ եւ ճմեռը ենթակայ է բնական տարերքին, որոնք վերամիս չարունակ անդորձածելի կը դարձնեն զայն :

Ռուս - մանչուրական սահմանի վրայ բախտմները յաճախադէպ դարձած : Ռուսական եւ Ճափոնական թերթերը ամէն օր լեցուն են զինուորական խօսակցութեանց լուրերով : Ճափոն տարիներէ ի վեր,

ԱՐԱՄԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ՀԱՒՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ

Զիլինկիրեանին փոխարինում է վրեւ յիշատակուած Արեղնագով Ալեքսանեանը, որ տասնըմէկ տարի չարունակ զեկավարեց համաութեամբ եւ համերաչխութեամբ Արամեան եւ Ս. Աննայեան միացեալ՝ ուսերց եւ դասերց դպրոցները : 1896—1907 թուականները համարւում են Արամեան դպրոցի ոսկէ չրջանը : Ս. Աննայեան օրիորդաց դպրոցը ունէր չորրորդ դասարան. տղայոց եւ օրիորդաց դպրոցները միասին ունէին 250—275 սան - սանուհիներ : Արեղնագով Ալեքսանեանը միաժամանակ անօրէն է կարգւում Թաւրիզի երկթաղի երկսեռ դպրոցների՝ Արամեան եւ Ս. Աննայեան, ինչպէս եւ Լիլաւա Թաղի Հայկազեան - Թամարեան : Նա կարողանում է կարգի բերել այդ դպրոցները :

1898ից թեմի առաջնորդն էր Սահակ եպիսկ. Այվազեանը, որի օրով իւրաքանչիւր Թաղի դպրոց առանձին էր վարում դպրոցական գործը, հետեւապէս եւ Ալեքսանեանը ղեկավարում է այնուհետեւ միայն Արամեան - Ս. Աննայեան դպրոցը :

Ալեքսանեանի օրով է Արամեան դպրոցը կազմակերպել իր աչակերտական եւ ուսուցչական ճոխ գրադարանները, այլ եւ բնագիտական հարստեղծ Թանգարանը, որ ամենահարուստն է իրանահայ դպրոցների մէջ : Դժբաղտաբար 1901 Թուին Արամեան - Ս. Աննայեան դպրոցը յայտարարում է սնանկացած, որովհետեւ սրա նանկ էին զուրս բերել իրենց այն առուտրական տները, որոնց մօտ տոկոսով էին տրուած դպրոցապատկան պատկառելի զումարները, մօտ 25 հազար Թուման :

Արամեան դպրոցի նիւթական վիճակը քայքայուելով, կրճատւում են բարձր դասարանները : 1906ին փակւում են տղայոց Ե. եւ օրիորդաց Դ. դասարանները, հրաժարւում է եւ հոդարարձական պատկառելի անդամ Միլիոն Քիւրտերու եւ Թուրքերու ըսպանութիւնը : Ի՞նչպէս կ'ենթադրէ եւ հրապարակաւ հարցում կ'ուղղէ Համաձայնականներուն Թէ՝ Մուսա Լեռան, Զէյթունի եւ Ուրֆայի «ապստամբութիւնները » մասնաւոր ազդանչանի մը արդիւնք էին Համաձայնականներուն կողմէ տրուած՝ երբ Թուրքերը զբաղած էին Տարտանէլի եւ Սուէզի մէջ : Ձէմալ փաշա չէ՞ր գիտեր Թէ ինքնապաշտպանութեան հերոսամարտեր էին այդ տեղերը պատահած դիմադրութիւնները, որովհետեւ Հայերը գիտէին Թէ անպայման պիտի կոտորուէին աքսորի ճամբուն վրայ :

Ձէմալ փաշա կը պատմէ նաեւ իր ներկայութիւնը 1913ի հայ գրի գիւտի յոբելենական հանդէսներէն մէկուն՝ « Փրթի Շան »ի մէջ, ուր ջերմ խօսքեր ըսած է, Թէեւ ուրիշ բաներ կը խորհէին... : Ուրիշ աղբիւրէ գիտենք արդէն Թէ ամբողջ Թուրք եռապետութիւնը ներկայ եղած է նոյն առթիւ մայր եկեղեցիի հանդիսութեանց, երբ բեմին վրայ կը գտնուէր Այբուրինը եւ Կոմիտասի 120 հոգինոց խումբը հրաչալի համերգ մը կուտար... Ա՛խ, ինչպէս չենք զիտցեր այն առեն զանազանել քաղաքավարութիւնն ու քաղաքագիտութիւնը :

Այլապէս չահեկան է վերջաւորութեան մէջ Հայերուն ուղղուած խորհուրդը.— Հայաստանի հանրապետութիւնը բարեկամ պէտք է ըլլայ Թուրք եւ դրացի միւս հանրապետութեանց, աչք տնկելու չէ անոնց հողերուն : Հայերը պէտք է հրաժարին վեց հատուածներուն Հայաստան ըլլալուն ցնորական զաղափարէն : Զաւէն պարոյրեան Թող գործիք չըլլայ Ցոյներուն ձեռքը : Թուրքիա բնակող Հայերը պէտք է ցոյց տան իրենց բացարձակ հաւատարմութիւնը , ինչպէս եօթանասուն տարի առաջ եւն. :

Իրապէս կը զործադրուին Ֆէմալ փաշայի օրով այն ամէնը, ինչ որ Ձէմալ փաշա կ'առաջարկէր : Միայն ռուսական կեդրոնէն բաժնուելու եւ անոր դէմ պատուար կանգնելու յոյսը չէ իրականացած դեռ :

— Իսկ այն Հայերը որոնք կը փափքին անպայման Հայաստանի քաղաքացի ըլլալ, Թող երթան Հայաստան... կ'ըսէ Ձէմալ փաշա :

Շատ ճիշդ, բայց երեւի երբեք չէ կրցած խորհիլ որ 800,000 անուն դարձած Սփիւռքի Հայերուն քաղաքական դասը չան քարոզներով չի լուծուիր :

×

Ինչ կը վերաբերի Թվէրտոխլէպովի մը չնաչխարհիկ տեղեկագրին՝ ռուսական սպաներու անունով, թարգմանեցինքը քար դրած մեր սիրտին վրայ, որովհետեւ հաւատացած էինք կողմնակալութեան եւ խեղաթիւրման, այլ եւ հաւանաբար ստիպման տակ գրել տրուած ըլլալուն, քանի որ այդ թըղուածները գերի ինկած էին Թուրքերուն ձեռքը : Բայց հետաքրքրական է տեղեկագիրը այն ուղղութեամբ Թէ՝ ինչ բաներ ըսել տալ կ'ուզեն Թուրքերը Հայերու հասցէին, օտարի մը բերնով : Թվէրտոխլէպով կ'երեւի Թէ լուսնին մէջ կ'ապրէր եւ բոլորովին անտեղեակ էր, մինչեւ կարին զալը, հայկական բարձրաւանդակի վրայ ապրող ժողովուրդներու պատմութեան, որովհետեւ եթէ նոյնիսկ1915ի եղեռնը պատահած չըլլար՝ ճիշդ իր գալէն քանի մը ամիս առաջ, պէտք էր դիտնար Թէ նոյն այդ կարինի նահանգին եւ երզնկայի մէջ ինչեր տեղի ունեցած էին Թուրքերու եւ Քիւրտերու ձեռքով, զարեր չարունակ, Ձէլլիներու սարսափի չրջանէն ալ առաջ մինչեւ Ղուղուլճանի զայմազամ Շահ-Հիւսէյինի ահաւոր չարագործութիւնները 1870ական Թուականներուն, կամ Համիտեան արիւնոտ օրերը, այդ կարմիր Սուլթանին աչխարհասասան օրերը... Թվէրտոխլէպովի վկայութիւնները փողոցէն կուգան եւ անցորդի խօսքեր են միայն : Մենք կը յիչեցնենք, նոյնինքն ենթակային այս ինքն Օսմանեան կառավարութեան վրկայութիւնները, նկատի ունենալով այն հրամանագրերը, որոնք ժամանակին ստորագրուած են Այի Մահմուտ Նէճմի, Միհատ, Մուհամմէտ Բիւրտի եւ Հիւսէյին Ավնի, նախարարներէ, եւ զրկուած կարինի կուսակալին, որպէսզի հեռացնէ «իր հայրն ու մայրը եւ կինն սպանողը» Շահ - Հիւսէյին զայմազամը երզնկայի գաւառէն,«որ հարիւրաւոր սպանութիւններ զործող, քիւրտ աւազակներու պլուխ դարձած՝ քրիստոնեայ ժողովուրդը կեղեքող» էւն մէկին է : (Տեղեկագիրք 25 տարուան բողոքագրերու կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանի առ Բարձր. Դուռն) :

Բայց, ի՞նչ կը սպասենք ռուս խեղճ միամիտ դիւանագէտին բերանը «Հայերը ամբողջութեամբ մաքրուելու էին Թուրքերուն կողմէ»ի նման խօսքեր գնող մարդակերպներէ ... : Ամէն պարագայի մէջ կ'արժէր որ այն օրերուն պաշտօնի վրայ գտնուող անձեր արտայայտուէին մանաւորաբար յիշուած անցքերու մասին եւ բացատրէին Թվէրտոխլէպովներու դիրքը եւ անոնց երկերեսութիւնը : Վերջապէս հայ ցեղը, հայ կինը, հայ մտաւորականութիւնը եւ կառուցները անարգող այս «պաշտօնական» վկայութիւնը պէտք է ճշդել տալ :

Մերձաւոր Արեւելքը քանի տարիէն օտար խարդաւանքներէ ազատած եւ դրախտի մը վերածուած տեսնելու մտքով, Ձէմալ փաշա ծրագիրը մը կը ներկայացնէ, որ շատ ուշ մնացած է...

Ձիշդ է որ մինչեւ հիմա մեր վիճեբէն օգտուողները օտարները եղան եւ Արեւելքը օգտագործուեցաւ, վնասուեցաւ : Բայց, Թուրքերը տակաւին չէ՞ն ըմբռնած Թէ ի՛նչը ինչէն ծագեցաւ :

Գրքին վերջին տողը սա է — «Ես եւ իմ հայրենակիցներս պատրաստ ենք միշտ լուրջ վիճաբանութեան մտնելու ամէն անոնց հետ, որոնք որ եւ է աւելի լաւ լուծում կրնան առաջարկել» : Բայց Ձէմալ փաշան ինքն իսկ թաղած չեղա՞ւ լուծման ուրիշ որ եւ է ելք, երբ ամբողջ հայկական դատը կ'ամփոփէր Կովկասի մէջ :

Պ. ՓՐՈՒՆՃԵԱՆ

ԾԻՇԱՂ

— Պարոն երէց, արդեօք մեղք մը գործած կ'ըլլա՞մ «գեղեցիկ կին եմ » ըսելով :

— Այո, տիկին, Մ. Դիւրքը կը պատուիրէ առա չխօսիլ :

ՀԱՅ ԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՎԱՒՑԵԼՔԸ

— o —

«Եւ մեծ շինեսցուք սուրբ զխորանն լուսոյ» :

Անցեալ տարի տօնուեցաւ Մ. Գրքի հայերէնի թարգմանութեան 1500ամեակը : Այդ առթիւ, մեր մշակոյթի կատարած նուաճումներու մասին բազմաթիւ յօդուածներ երեւցան հանդէսներու, պարբերականներու եւ օրաթերթերու մէջ, որոնց ստուարա մասը նորութիւններ չունէին զոյն մէկտեղ, զարձեալ չահեկան էին, եւ մեծապէս նպաստաւոր եղան :

Նպաստաւոր կ'ըսեմ անոր համար, որ մեր հայրենիքէն դուրս, մասնաւորապէս երիտասարդութիւնը որ թէ ահաւորութեամբ եւ թէ տեւողութեամբ աննախընթաց զժոխք մը ապրեցաւ, հնարաւորութիւն չունեցաւ սերտելու իր ազգային քաղաքակրթական այդ արժէքները : Անոնք աւելիւս հպարտ պիտի զարձնէին զինքը հայ մնալու ու հայ սպրիլ կամենալու իր պայքարին մէջ :

Մ. Գրքի հայերէնի թարգմանութեան եւ մասնաւորապէս Ե. դարու զրական յեղաշրջումները բացատրող յիշեալ հանդիսներէն եւ զրութիւններէն վերջ, մօտաւորապէս ամիս մը առաջ, Հայ Մշակոյթի տօնին առթիւ, Փարիզի մէջ «Համազգային»ի նախաձեռնութեամբ տօնուեցաւ հայ ճարտարապետութեան տօնը, ուր բանախօսեցին երկու հեղինակաւոր մասնագէտներ, Փրոֆ. Շարլ Տիլ եւ Հ. Գաբրիէլ Նահապետեան :

Ի՞նչպէս արտայայտուած են անոնք այս պերճ նիւթին չուրջ, կամ ի՞նչ կարգի խանդավառութեամբ մը ներկայացուցած են հայ ճարտարապետութեան պատմութեան տիրական ու ծաւալուն չնորհքը :

Ունկնդիրները դիտեն, բայց չատ ցանկալի էր որ ասիկա ալ առիթ մը դառնար, ու մեր մտաւորականութիւնը բարեհաճէր քանի մը յօդուածներ չնորհել մեր երիտասարդութեան մատչելի թերթերու եւ հանդէսներու մէջ : Մանաւանդ որ հայ ճարտարապետութիւնը, իբրեւ հայկական մը չակոյթի մէկ մայր ճիւղը՝ ամէնէն աւելի անձանօթ կը մնայ մեր գոյութեան ուժն ու ոգեռնը կազ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՀՐԱՄԱՆԸ

— Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութեան մասին։

— Ի կատարումն Հայկական Սովետական Հանրապետութեան Գերագոյն Սովետի Նախագահութեան որոշման՝ ես հրամայում եմ.

1. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընդհանուր, հաւասար, ուղղակի եւ գաղտնի քուէարկութեամբ։

2. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրողների ցուցակների հիման վրայ, որոնք կազմուած են ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների կողմից։

3. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

4. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

5. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

6. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

7. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

8. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

9. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

10. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

11. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

12. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

13. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

14. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

15. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

16. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

17. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

18. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

19. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

20. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

21. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

22. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

23. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

24. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

25. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

26. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

27. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

28. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

29. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

30. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

31. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

32. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

33. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

34. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

35. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

36. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

37. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

38. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

39. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

40. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

41. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

42. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

43. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

44. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

45. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

46. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

47. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

48. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

49. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

50. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

51. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

52. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

53. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

54. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

55. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

56. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

57. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

58. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

59. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

60. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

61. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

62. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

63. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

64. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

65. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

66. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

67. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

68. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

69. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

70. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

71. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

72. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

73. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

74. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

75. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

76. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

77. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

78. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

79. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

80. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

81. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

82. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

83. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

84. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

85. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

86. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

87. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

88. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

89. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

90. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

91. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

92. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

93. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

94. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

95. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

96. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

97. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

98. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

99. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

100. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

101. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

102. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

103. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

104. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

105. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

106. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

107. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

108. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

109. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

110. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

111. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

112. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

113. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

114. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

115. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

116. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

117. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

118. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

119. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

120. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

121. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

122. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

123. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

124. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տեղամասերում, ընտրական տեղամասերի ընտրական յանձնաժողովների ղեկավարութեամբ։

125. Ընդհանուր, հատուկ, նիւթական, հասարակական, ինքնավար, միութիւնների եւ ընկերութիւնների ղեկավարների ընտրութիւնները կատարել ընտրական տ

բուն դէմ՝ տասը տարի տաժանակիր աշխատանք :

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՔԻՓԼԻՆԿԻ մարմինը հրկիզուելով, աճիւնը զետեղուեցաւ Ուէսթմինսթըրի աբբայարանին մէջ, «Բանաստեղծներու Անկիւնը»: Այս առթիւ շատ պարզ արարողութիւն մը կատարուեցաւ: Կերոններէն մէկը բռնած էր վարչապետ Պոլտուին:

16.000 ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐ վտարուած են Մ. Նահանգներէն, 1935ի ընթացքին: Նոյն շրջանին այդ երկիրը մտած են 34.956 հոգի: Մ. Նահանգներու օտարածին բնակչութեան գումարն էր, 1935ին 4.922.000, իսկ 1930ին՝ 6.284.000: Երեսփոխան Տայզ օրինագիծ մը ներկայացուցած է խորհրդարանին, պահանջելով դադրեցնել ներգաղթը եւ 2—3 միլիոն օտարականներ հեռացնել, մէկ տարուան ընթացքին:

ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԾՄԱՆ նոր օրէնք մը կը մշակուի Գերմանիոյ մէջ, անհամախընթաց բովանդակութեամբ: Այսպէս, յօդուածի մը համաձայն, պետական դատախազը իրաւունք ունի լուծելու որ եւ է ամուսնութիւն, առանց բան հարցնելու էրիկ-կնկան, եթէ իր կարծիքով այդ ամուսնութիւնը չի համապատասխաներ ազգային-ընկերվարական (հիթլերական) վարդապետութեան եւ եթէ ամոլը «անբարոյական կամ ոճրապարտ կեանք կը վարէ»:

ՍԱՐՍԱՓԵԼԻ ՑՈՒՐՏ ՄԸ կը տիրէ Մ. Նահանգներուն մէջ: Միայն հինգշաբթի օր մեռած են 50 հոգի: Ջոհերու ընդհ. թիւը կը հաշուեն 200: Կարգ մը շրջաններու մէջ երբեք այսքան խիստ ձմեռ չէր եղած յիսուն տարիէ ի վեր: Ջերմաչափը առջի օր 16 աստիճան իջած էր նոյն իսկ Նիւ Եորքի մէջ:

ԶԵՐՈՍԻՆ ԵՒ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

—•—

ՓԻՒԺԷ ՍԻՒՐ ԱՐԺԱՆ, 20 յունուար (Յառաջ) — Գրած էի թէ երիտասարդութիւնը եւ Զարշամպայի Հայր. Միութիւնը միաձնարար պիտի ձեռնարկեն հանգանակութեան մը, ի նպաստ Անդրանիկի յուշարձանին շինութեան եւ Կոմիտաս վարդապետի գործերուն հրատարակութեան: Մեր գաղութը կը բաղկանայ համեստ բանուորներէ, եւ սակայն փութաց կատարել իր պարտականութիւնը:

Հանգանակութենէն գոյացաւ 300 ֆրանք, երիտասարդութիւնն ալ իր հանդէսին եկամուտէն յատկացուց 50 ֆրանք, համագումար 350 ֆրանք, որուն 250ը Անդրանիկի, 100ը Կոմիտասի յիշատակին: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

Խլոյեան

ԽՄԲ. — Տես «Յառաջ»ի 24 յունուարի թիւը:

×

Ալճերիոյ Bordj-Bou-Arreridj եւ Setif քաղաքներու հայրենակիցները՝ ի նպաստ Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի Մասնաճիւղին տեղի ունեցած աճուրդին մասնակցած են հետեւեալ գումարներով.—

Bordj-Bou-Arreridj

Պ. Պ. Ստեփան եւ Պետրոս Աճէմեան եղբարք 65 ֆր., տիկիններ Վարդուհի եւ Հնազանդ Աճէմեան 35 ֆր., տէր եւ տիկ. Արիս-Աննի Գոժաբեան 40 ֆր., Պ. Մերճանեան (փաստաբան) 20 ֆր., տէր եւ տիկ. Վահրամ Գրիգորեան 20 ֆր., Որդիք Յովսէփ, Ազատ եւ Գէորգ Ճիշմանեան 15 ֆր., Պ. Պ. Սարգիս Օհանեան 10 ֆր., Սարգիս Ղազարոսեան 10 ֆր., Տիլլեան 5 ֆր., Յակոբ Միւթէվէլեան 5 ֆր., Ստեփան Աճէմեան միանուագ 210 ֆրանք:

ընդհ. գումար 435

Setif

Պ. Հայր, որդի եւ տիկիններ Հայրապետեան 100 ֆր., Տէր եւ Տիկին Ն. Գալուստեան 70 ֆր., Տէր եւ Տիկ. Էլպիզեան 50 ֆր., Եղիա Առաքելեան 55 ֆր., Հայր Ճիշմանեան 20 ֆր., Աբրահամ Խաչերեան 5 ֆր.:

ընդհ. գումար 300 ֆրանք:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Հ. Կ. Խաչի մասնաճիւղս իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Պիսէթրի եւ շրջանի հայրենակիցներուն, որոնք ներկայ գտնուեցան դերասան Ուզունեանի ղեկավարութեամբ մեր սարքած երկու թատերական ներկայացումներուն: Այս առթիւ վարչութիւնս 50 ֆրանք կը նուիրէ տեղւոյն մանկապարտէզին: Սոյնալ ստացագրով «Յառաջ»ի վարչութենէն:

×

Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի Մասնաճիւղը «Մանուկներու Օր»ուան հանդէսին առթիւ շնորհակալութեամբ ստացած է զանազան միրգեր Ալֆորվիլի հետեւեալ հայրենակիցներէն՝

Աբգարեան Յովհաննէս, Զօրաբաբելեան Մեսրոպ, Կոչեան Զատիկ, Նոտարեան Գաբրիէլ, Նոտարեան Լեւոն, Շահինեան Կարապետ, Պետրոսեան Միքայէլ, Տէր Վարդանեան Խաչատուր:

ՕՐԻՈՐԴ Վ. ՀԱԶԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Աշակերտուհի Թոնսերվաթուարի ուսուցիչ փրոֆ. Marcel Ciampiի, վկայեալ Ecole Normale de Musiqueէ, վերսկսած է իր դաշնակի դասընթացքները զոհացուցիչ պայմաններով:

Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. ՀԱԶԱՐԱՊԵՏԵԱՆի,

56, Rue Lafayette, Paris.

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Մարգիս Մինասեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 27 յունուար, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին «Հայ Ակումբ»ի մէջ:

Գաւառ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ԿՐԸՆՈԲԼԻ Խօթնեղբայրեան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր շաբաթ երեկոյ ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատետրով. բացակաները նկատի կ'առնուին:

ՎԻԵՆԻ կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստափոր եւ Մուրատ խումբի բոլոր ընկերները, այսօր շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին Խաժակ Ակումբի մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստոմ եւ Քրիստափոր խումբի ընդհ. ժողովը 26 յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի, 26 յունուար առաւօտեան ժամը 10ին գրադարանին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ՓՈՆԹԷԻ Մուրատ խումբի ընկ. ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 5ին ընկ. Լ. Յովիկեանի բնակարանը, (Ավինեոն): կարեւոր օրակարգ: կը խնդրուի Սէն Սաթուռնէնի ընկերներէն ներկայ գտնուիլ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ընկ. Կարօ ենթակոմիտէի ընկերահամակրական դասախօսական ժողովը 26 յունուար, կիրակի երեկոյ ժամը 7ին ընկ. Գրիգոր Միւթիթեանի բնակարանը:

Կը խօսի՝ ԸՆԿ. Պ. ՉԻԻՍԵԱՆ

Նիւթ՝ Հայաստանի եւ արտասահմանի հայութեան փոխյարաբերութիւնը, եւ մեր դիրքը հանդէպ քաղաքական անակնկալներու:

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 8ին «Սիամանթօ» ակումբին մէջ:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

Նուիրուած ընկ. ԼԵՒՈՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆի (Պապաշա) յիշատակին

2 փետր. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Sociétés Savantesի Դ. սրահին մէջ, Փարիզ:

Կը խօսին ընկ.ներ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ Ս. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ_ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ, ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Յունուար 25ին, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին Salle d'Escrimeի մէջ

149bis, Avenue d'Argenteuil, Անիէռ

Կը խօսի Տիկ. Ա. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ

Կը ներկայացուի «ՈՒՇ ԼԻՆԻ, ՆՈՒՇ ԼԻՆԻ» (օփերէթ)

Ղեկավարութեամբ դերասան ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի

եւ մասնակցութեամբ Ալֆորվիլի սիրողներու խումբի

կէս գիշերէն վերջ մինչեւ լոյս պար, ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Մուտք 3 եւ 5 ֆրանք

ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՐՆՈՒՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Յունուար կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30 — 8

Salle Galmantի մէջ (կայարանին դիմաց)

Կը խօսի ՏԻԿ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Ընտիր ճազ-պանտ, բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին:

Մուտք՝ 5 ֆրանք, անգործներու՝ 3 ֆրանք

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նուիրուած ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ յիշատակին եւ գործերուն

25 յունուար, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Յրդ. թաղապետարանի սրահին մէջ

կը մասնակցին՝ Պ. Ա. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ (ջութակ), Օր. ՄԱՐԹ ՕՐԷՆ, Տիկ. Ա. ԽԱՉՆԱՃԵԱՆ, Պ. Պ. Կ. ԳՕԼԱՄԱՆԵԱՆ, Յ. ՏԷՅԻՐՄԷՆՃԵԱՆ, Վ. ՉԱՆՏԸԵԱՆ, Օր. Եռվ. Ս. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ:

մեներգներ, խմբերգներ եւ պարեր:

Հասոյթը պիտի յատկացուի կոմիտասի անտիպ գործերու հրատարակութեան:

Մուտք՝ 2 ֆրանք

Հանդէս Վարդանանցի առթիւ

կազմակերպուած

ՓԱՐԻԶ ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՆԱՀ.

ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

22 փետր. շաբաթ երեկոյ Horticultureի սրահին մէջ

Նկատի ունենալ այդ թուականը

ՃԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՃԱՐԱՆ «ՕԼԻՄՓ»

8, ՓՕԼ - ՊԷՌ ՓՈՂՈՑ, 8 — ԼԻՈՆ

Արեւելեան եւ Արեւմտեան համադամ եւ ախորժահամ կերակուրներ, անմահական ՏԷՕՆԷՕՐ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ, համբաւաւոր ԳԱՐԱՔԷՕՅԻ ՊՕՂԱՉԱ, սքանչելի ԹԱԽՈՒԳ ԿԷՕՔՍԻ, եւ ՓԱՔԼԱՎԱ՝ անպատ կարգով: ԽՆԱՄՔՈՎ ԵՒ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԽՈՀԱՐԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ՃԱՇԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՊՐՈՒՍԱՑԻ Ս. ՊՐՈՒՍԱԼԸԵԱՆԻ

PRIX FIXE եւ A LA CARTE

Ընտանեկան, հարսանեկան, ընկերական եւ հաւաքական ճաշեր. բոյթերու համար սպասարկութիւն մատչելի գիներով ճաշարանին կից ընդարձակ սրահին մէջ:

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՒ ՎՍՏԱՀ ԵՂԷՔ ՈՐ ՏԵՒԱԿԱՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՔ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՄԲ ABD-EL-KRIMի

ԻՍԿԱԿԱՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ Café-Bar-Restaurant Marocain

MAGHREB

10, Rue de Lanneau, PARIS (5e)

Tél. : Odéon 16-58 — Մետրօ Սէն Միշել

ուր կը գտնէք արեւելեան համեղ եւ խնամուած ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ եւ ՔՈՒՍՔՈՒՍ, անպատ օղի աղանդներով, թէյ, սուրճ եւ ամէն տեսակ ըմպելիներ:

Ամէն երեկոյ ժամը 7—12 արեւելեան նուագ. քեմանչիստ ՅՈՎ. ՀԱՆՆԷՍԻ, ուտի ՀԱՅԿԻ, եւ մասնակցութեամբ եգիպտացի երգիչ ՇԵՐԻՖԻ: Հաճելի մթնոլորտ ուր պիտի լսէք արեւելեան ձեր սիրած եղանակները:

Մէկ այցելութիւնով պիտի ըլլաք մեր տեւական յաճախորդը:

ՋԱՖԱՐՈՐ ԳԻՆԷՐ

50 մէթր հեռու Իսսիի կայարանէն եւ 23 եւ 32 թիւ հանրակառքերու կայարանէն, վարձու են (tout confort) յարկաբաժիններ, 1 փիէսոց 2000 եւ 2 փիէսոց **2300** ֆր. տարժ. շօֆաժ միասին:

Աժան գինով երկու խանութներ: դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72-74 Bld. Rodin, à Issy-les-Moulineaux.

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

Ուրբաթ 24 Յունվ.էն — Յունվ. 30

Առաւօտները ժ. 2.30ին երեկոյները 8.30ին

Jean Kiepura

dans J'aime toutes les femmes

Գիներ 5 եւ 7 ֆր. Location gratuite.

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուած գինով

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Gari baldi

24 Յունուարէն — Յունուար 30

Երեկոյները ժամը 8.30ին

իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր:

P. R. Willm

dans

Le Grand Jeu

Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք:

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով:

ՓՆՏՌԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ երգիծաթերթ՝ «ՄԵՂՈՒ»

փարիզի եւ շրջանի Յառաջի ցրուիչ Գ. ԱԻԵՏԻՍԷՆ:

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է թարմ մով, բնական անխառն խառնուրդով, խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է ք... կան ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օ... Մեծաքանակ գնումներու համար՝

Արտօնատէր

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

68, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Եւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջանները ներկայացուցիչ

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Ségne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝

M.M. H. Khatchadourian et Daniel...

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (47)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն թարգմ. Ժ.

Հեղինակութիւն՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

— Այսքա՞ն ... ամէն բան ըսի՞ք ինծի...

— Այո... այո..., ըսաւ Տիկին Էքրոյտ:

Ուշադրութիւնս գրաւեց՝ իր բոպէական վարանումը եւ հասկցայ որ կէտ մը կար զոր տակաւին գաղտնի կը պահէր: Հանճարեղ լոյս մը մտքիս մէջ՝ ստիպեց որ իրեն ընէի հետեւեալ հարցումը.

— Տիկին Էքրոյտ, դո՞ւք էիք որ բաց ձգեցիք արծաթեղէններու սեղանը...

Պատասխանս ստացայ իր դէմքին կարմրութենէն զոր այտերուն քսուած ներկն ու բրնձափոշին չկրցան ծածկել:

— Ինչպէ՞ս հասկցաք, փսփսաց.

— Ուրեմն դո՞ւք էիք...

— Այո... այսինքն մէկ, երկու հրնարժէք արծաթեղէններ կային այնտեղ, շատ հետաքրքրական առարկաներ... գրքի մը մէջ այդ տեսակ առարկայի մը նկարը տեսայ վերջերս ... աճուրդի մը մէջ ծախուեր է, մեծ գինով... նկարը՝ սեղանին առարկաներէն մէկուն կը նմանէր... խորհեցայ որ յաջորդ Լոնտոն երթալուս կրնայի միասին տանիլ զայն, արժէքը հասկնալու համար... եթէ իրապէս թանկագին բան մըն էր... ի՜նչ հաճելի անակնկալ մը պիտի ըլլար Ռօճըրին համար...

Մեկնութիւն չտուի եւ նոյնիսկ չըհարցուցի թէ ինչ պէտք ունէր այդ բան գաղտագողի ձեւով վերցնելու իր ուզած առարկան:

— Կափարիչը ինչո՞ւ բաց ձգեցիք, հարցուցի. մոռցա՞ք...

— Յանկարծակիի եկայ. ոտքի ձայներ լսեցի պատշգամին վրայ... աճապարանօք դուրս եկայ, սենեակս բարձրացայ եւ աչա Փարքըրը դուռը բացաւ ձեզի...

«Ուրեմն օրիորդ Րասըլն էր», մտածեցի ինքնիրենս: Տիկին Էքրոյտին յայտնութիւնը չափազանց հետաքրքրական էր: Չէի գիտեր եւ գիտնալ ալ չէի ուզեր որ Էքրոյտի արծաթեղէններուն մասին անոր ցոյց տուած չահագրգռութիւնը պարկե՞շտ նպատակ մը կը հետապնդէր թէ ոչ: Ինծի կը հետաքրքրէր միայն այն պարագան որ օրիորդ Րասըլ հիւրանոց մտած պիտի ըլլար պատուհանէն եւ սխալած չէի իմ դատողութեանս մէջ, երբ կ'ըսէի թէ անիկա չնչասպառ էր եւ վազած կ'երեւար, ուրկէ՞ կուգար. յիշեցի պարտէզին տնակը եւ ճերմակ լաթի կտորը:

— Օրիորդ Րասըլին թաշկինակները օսլայուա՞ծ են, ըսի յանկարծ՝ վայրկեանին ազդեցութեան տակ:

Տիկին Էքրոյտի ապշութիւնը սաստիկացուց գիս ու ոտքի բարձրացայ:

— Պիտի կրնա՞ք Պ. Փուարոյին բացատրել, հարցուց անձկութեամբ:

— Այո, ի հարկէ...

Քանի մը վայրկեան եւս ականջ տրուի իր արդարացումներուն եւ վերջապէս հեռացայ իր քովէն:

Հիւրանոցի սպասուհին նախասրահին մէջն էր. ան էր որ վերարկուս բռնեց: Երբեք այդքան մօտէն տեսած չէի զինքը. յայտնի էր որ լացեր էր:

— Հապա դուն ըսիր որ Պ. Էքրոյտը իր աշխատանոցը կանչեց քեզի ուրբաթ օր... հիմա կ'իմանամ որ դուն ուզեր ես իրեն հետ խօսիլ...

Աղջիկը աչքերը վար կախեց ու յետոյ ըսաւ.

— Ես միտքս դրած էի այս տունէն հեռանալ, ինչ ալ պատահէր ...

Պատասխան չտուի, դուռը բացաւ, դուրս ելլելու վրայ էի, երբ յանկարծ ցած ձայնով մը հարցուց.

— Ներեցէք, պարոն, Րէլֆէն լուր կա՞յ ...Գլուխս թօթվեցի և իրեն նայեցայ:

— Պէտք է վերադառնայ, այո, պէտք է վերադառնայ, ըսաւ:

Աղերսող նայուածք մը նետեց ինծի:

— Անոր ուր ըլլալը գիտցող կա՞յ:

— Դուն չե՞ս գիտեր, հարցուցի:

— Ոչ, չեմ գիտեր, բայց եթէ բարեկամ ունի, պէտք է ըսեն իրեն որ վերադառնայ ...

Երերացի քանի մը վայրկեան, խորհելով որ որ աղջիկը քանի բաներ եւս կրնար յայտնել: Իր յաջորդ հարցումը զարմանք պատճառեց ինծի:

— Ոճիրը ո՞ր ժամուն գործուած է, կը կարծէք... ժամը 10ին անմիջապէս առա՞ջ...

— Այո, 9.45էն մինչեւ 10ը...

— Ո՞չ աւելի կանուխ... 9.45էն առա՞ջ ...

Իրեն նայեցայ. սրտանց կ'ուզէր որ հաստատական պատասխան տայի այդ հարցումին:

—Ատիկա անկարելի է, ըսի. օրիորդ Էքրոյտը հօրեղբայրը ողջ տեսած է ժամը 9.45ին:

Անդին դարձաւ, տեսայ որ ընկճուած էր:

— Աղուոր աղջիկ է, ըսի ինքնիրենս երբ կառքս ճամբայ կը հանէի. շատ աղուոր աղջիկ է...

Քոյրս տունն էր. Փուարոյէն այցելութիւն ունեցեր էր, ուրախ կ'երեւէր եւ հոգեր մը առած էր:

— Իրեն օգտակար կ'ըլլամ կոր այս գործին մէջ, ըսաւ:

Դժգոհութիւն մը զգացի: Քարօլայն պէտք եղածէն աւելի անտանելի է արդէն, ի՞նչ պիտի ըլլար եթէ իր ոստիկանի բնազդը քաջալերութիւն ստանար:

— Զըլլա՞յ թէ չորս կողմդ պիտի խնաս Րէլֆին ընկերացող խորհրդաւոր աղջիկը փնտռելու համար, հարցուցի:

— Ատիկա ես իմ հաշուոյս կ'ը... ըսաւ քոյրս. ոչ, ատիկա ուրիշ ... մըն է որ Պ. Փուարո կ'ուզէ իմ...

— Ի՞նչ խնդիր...

— Կ'ուզէ հասկնալ թէ Րէլֆի ... թըներ կօշիկները սե՞ւ էին թէ ... դին, բացատրեց Քարօլայն համ... ւոր շեշտով մը:

Ապշած իրեն նայեցայ. հիմա ... հասկնամ որ անհաւատալիօրէն ... մար եմ եղեր այդ կէտին մէջ:

— Դեղին կիսակօշիկներ էին, տեսայ...

— Կիսակօշիկ չէ, կօշիկ, Պ. Փ... ռօն կ'ուզէ գիտնալ որ Րէլֆին ... դակ տարած կօշիկները դեղի՞ն թէ սեւ. շատ կարեւոր է...

Բթամիտ կոչեցէք զիս, բայց ... մեղքս պահեմ, չհասկցայ:

— Լաւ, ինչպէ՞ս պիտի գիտնաս...

Քոյրս բացատրեց թէ դժուար ... դիր մը չէ եղեր: Օրիորդ Կէնէթին ... պասուհին՝ Քլարան որ մեր սպա... հին՝ Էնիին մտիկ բարեկամուհին է, պէտք եղածը պիտի ընէ եղեր ... օրիորդ Կէնէթն ալ քանի մը օր... արձակուրդ տուեր է Քլարային... պարզ է եղեր:

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ՆՐԹՆԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 26 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE 26 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3022

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԽՕՍՔ

ՈՉ ԻՍԿ ԱՅՍ ԳԵՏՆԻՆ ՎՐԱՅ (ԳՐԱԿԱՆ...)

Երեւանի եւ Արտասահմանի յարաբերութեանց մասին խօսած ատեն, ինքնաբերաբար կը ծագի, նաեւ, մտքի եւ արուեստի հաղորդակցութեան խնդիրը:

Զինական պարիսպ մըն ալ այս, ամէն բանէ առաջ իբրեւ հետեւանք Երեւանցիներու չկամութեան եւ կարճամտութեան:

Տասը — տասնըհինգ տարի վերջն ալ, տակաւին կարելի չէ եղած հաստատել ուղղակի եւ կանոնաւոր կապ, այս գետնին վրայ:

Թող չխօսին զանազան գրոց – բրոցներու միջեւ եղած յարաբերութեանց մասին:

Եթէ մէկը նամակներ կը փոխանակէ եւ գիրքեր կը ստանայ, եթէ Հօկը կամ ուրիշ «Հայաստանասէր»ներ առիթ ունին կապոցներ քակելու պարբերաբար, այդ չի նշանակեր թէ Երեւանը եւ Արտասահմանը մտաւոր կապեր հաստատած են:

Կրնանք վստահ ըլլալ թէ՝ նոյն իսկ այն ուղեկիցները որ Հայաստանի գրական – գեղարուեստական գործունէութեան մասին կը ճառեն, հազիւ քանի մը հատոր ձեռք անցուցած եւ կարդացած են: Մնացեալը տեսակ մը նորոյթ է կամ «տիլէթանթիզմ»:

Այս նեղ շրջանակէն դուրս, անոնք որ կրցած են հետեւիլ Երեւանի գրական շարժման, կը պարտին իրենց անձնական ճիգերուն, թերթեր թղթատելով եւ գիրքեր գնելով, համաձայն իրենց նիւթական կարողութեան:

Գոնէ Ֆրանսայի մասին խօսելով, նոյն իսկ Հօկը չէ կրցած կազմակերպել գիրքերու փոխանակութեան այս գործը:

Միւս կողմէ, Երեւանցիները սովորութիւն չունին որ եւ է հրատարակութիւն ղրկելու Արտասահմանի մամուլին, բացի քանի մը տժգոյն թերթերէ, որոնք ամէնէն առաջ իրենք «ռէքլամ»ի կը կարօտին ...

×

Դժուար չէ պատկերացնել այսպիսի կացութեան մը հետեւանքները:

Հայաստան կ'արտադրէ — «Պետհրատ»ը անդադար կը բանի — բայց այդ արտադրութիւնները կը մնան գոց գիրք, Արտասահմանի համար:

Դեռ չենք խօսիր այն անճոռնի եւ ընդվզեցուցիչ ուղղագրութեան մասին, որ կը շարունակուի աւելի քան տասը տարիէ ի վեր, անըմբռնելի յամառութեամբ:

Ուրեմն, փոխադարձաբար զրկուելով հաղորդակցութենէ, Երեւան իր գիտցածովը կ'երթայ, Արտասահմանն ալ իր սովորածովը:

Եւ, ոչ Արգածի սարերէն արձակուած նոր շունչն ու կանչերը կրնան պուտ մը թարմութիւն կաթեցնել գաղութներու մէջ, ոչ Հայաստանի գոնէ սերունդը կրնայ օգտուիլ ու զարգանալ, հետեւելով Արտասահմանի մշակոյթին, եւ մասնաւորապէս գրական – գեղարուեստական ժառանգութեան:

Առնենք միայն լեզուն:

Կարելի չէ համբերել, կարդալով խորհրդահայ հրատարակութիւնները, նոյն անփոյթ, անգրագէտ եւ անճաշակ բառերով եւ բացատրութիւններով:

Նոյն իսկ բանաստեղծներ եւ գրագէտներ, գեղարուեստի տաղանդաւոր մշակներ չարաչար կը մեղանչեն այս ճակատին վրայ, յաճախ դէպի ետ շրջելով կեանքի անիւը:

Գիտենք որ անօգուտ է, բայց թող մեր պարտականութիւնն ըլլայ մուրճի պէս իջեցնել մասնաւորապէս նորերու գլխուն, ամէն անգամ որ առիթը կը ներկայանայ:

Դեռ անցեալ օր, Ալազանի մէկ նկարագրութեան մէջ, — գրուած՝ այս օրերս — կը հանդիպէինք բառի մը, «կապիտալիստական ռէլսեր»ը:

«Կապիտալիստական»ը գիտէք: Մենք զայն սորվեցանք Օսմ. Սահմանադրութեան օրերուն, երբ հեղեղի պէս կը հոսէին այս կարգի բառեր:

Իսկ մի՞սը,— «ռէլսեր»:

Անգլերէն բառ մը, «րէյլ», շոգեկառքին երկաթ գիծը, որով կը կազմուի ամբողջ բառը,— «րէյլ - ուէյ» — երկաթուղի:

Այլ եւս մեզ չի հետաքրքրեր,— գերմաներէնէ՞ առած են թէ ռուսերէնէ:

Հարցը այն է որ կը գտնուինք աններելի տգիտութեան մը առջեւ: Մանաւանդ որ, բացատրութիւնը չի կրնար չքմեղանալ ոչ համարժէք բառի մը պակասով, ոչ ալ գիտական «տերմինոլոգիա»ի մաշած փաստարկութեամբ:

Եւ բառը կը շարունակուի սերունդէ սերունդ, ինչպէս հոչակաւոր «դիւքեան»ը, «փօշմանել»ը եւ մնացեալը:

Եթէ հարկ ըլլար ընդլայնել նիւթը, կրնայինք նմոյշներ ցուցնել մինչեւ անգամ հանրային – պետական կեանքի բառագիտութեան, որ այնքան զարգացած է սահմանէն ասդին, շնորհիւ Ազգ. Սահմանադրութեան եւ պոլսահայ լրագրութեան:

Ո՛ր ճակատէն ալ դիտենք, վրդովիչ է պատկերը: Մանաւանդ որ, կովկասահայ գրականութիւնն ալ որոշ բարեփոխումներ կրեց 1908էն յետոյ, շնորհիւ երկու հատուածներու սերտ մերձեցման: Մինչդեռ, Երեւանի ներկայ սերունդը ոչ միայն յամառօրէն կառչած կը մնայ հին ունակութեանց, այլ եւ կրկնապէս կը խաթարէ լեզուն եւ շարադրութիւնը:

Խորհրդային կարգուսարքի ազդեցութի՞ւն: Անշուշտ: Բայց մենք դեռ չխօսեցանք այդ իշխանութեան օրով հաստատուած, պարտադրուած այլանդակութեանց մասին: Մեր խօսքը լեզուի հիմնական տարրերու, գրական ճաշակի եւ զարգացման մասին է:

Այստեղ ոչ «մատերիալիստական դիալեկտիկա»ն գործ ունի, ոչ ալ հանճարե՛ղ Ստալինի վարդապետութիւնը:

Քիչ մը հետաքրքրութիւն, քիչ մը ճիգ եւ կամք՝ սահմանէն անդին ալ աչք մը նետելու եւ լրացնելու պակասները:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Պ. Ա. ՍԱՌՕ ԿԱԶՄԵՑ ՖՐԱՆՍԱՅԻ 100ՐԴ ԴԱՀԼԻՃԸ ԱՒԵԼԻ ԴԷՊԻ ՁԱԽ ՀԱԿԵԼՈՎ

Պիտի կրնա՞յ մեծամասնութիւն շահիլ

Ծերակուտական Ալպէռ Սառօ, նախկին նախարար եւ վարչապետ, երբեմն դեսպան Կ. Պոլսոյ, յաջողեցաւ կազմել Գ. Հանրապետութեան 100րդ դահլիճը, 24 ժամուան տաժանելի երկունքէ մը վերջ: Նոր կառավարութիւնն ալ հիմնուած է արմատականներու աջակցութեան վրայ, աւելի դէպի ձախ հակելով: Նախարարները անմիջապէս գործի ձեռնարկեցին եւ իրենց առաջին նիստը պիտի գումարեն այսօր, կիրակի: Իսկ խորհրդարանին պիտի ներկայանան հինգշաբթի օր, ի յարգանս Անգլիոյ Թագաւորին յուղարկաւորութեան, որ տեղի պիտի ունենայ երեքշաբթի օր:

Նոր դահլիճին մէջ վարչապետութիւնը եւ ներքին նախարարութիւնը ստանձնած է Պ. Սառօ ինք, արտաքին նախարարութիւնը՝ նախորդ վարչապետ Պ. Ֆլանտէն, որ անգլիասէր կը համարուի եւ ուսումը լրացուցած է Անգլիոյ մէջ: (Այս անուանումը մեծ գոհունակութիւն պատճառեց Լոնտոնի մէջ, թէեւ նոր նախարարը հակառակ է պատժական անօրինութեանց): Դահլիճին միակ անպաշտօն նախարարն է նախկին վարչապետ Պ. Փօլ Պոնքուր, ծերակուտական եւ նախկին ընկերվարական, որուն գլխաւոր պարտականութիւնը պիտի ըլլայ հետեւիլ Ազգերու Դաշնակցութեան աշխատանքներուն: Իրենց պաշտօնները կը պահեն Պ. Ֆրոսառ (աշխատանքի), Պ. Մանտէլ (Թղթատարական), Պ. Ռէյնեյէ (ելմտական), Ժոռժ Պօնէ (առեւտրական): Նոր դէմքեր են Իվօն Տէլպօս (դատական), երեսփ. ժողովի արմատական խմբակցութեան նախագահը, Մառսէլ Տէա (օդանաւային), անջատուած ընկերվարական, Կէօնիւ (կրթական), արմատական ընկերվարական եւն.: Նախկին վարչապետ Շօթան ստանձնած է հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը: Խորհրդականներուն մէջ տիրական դիրքեր գրաւած են արմատականները: Օրինակ՝ Պ. Ժան Զէյ, որ ամէնէն բուռն պայքարը կը մղէր Լավալի դահլիճին մէջ, նշանակուած է խորհրդական վարչապետութեան: Դահլիճէն դուրս ձգուած են այն արմատականները որ վստահութիւն յայտնած էին Լավալի դահլիճին, խախտելով կուսակցական կարգապահութիւնը: Պատերազմական նախարարն է Զօր. Մոռէն, որ նոյն պաշտօնը կը վարէր Տումէրկի դահլիճին մէջ, իսկ ծովայինը՝ դարձեալ Փիէթրի, որ նոյնպէս հաճելի է Անգլիոյ աչքին:

Դահլիճին մէջ կը գտնուին չորս ծերակուտականներ եւ չորս նախկին վարչապետներ, իսկ ութ նախարարներ բոլորովին նոր են: Բոլորն ալ անդամ են խորհրդարանին, բացի Զօր. Մոռէնէ:

Նոր վարչապետը իր առաջին յայտարարութեամբ շեշտեց թէ իր ջանքն եղաւ կազմել «հանրապետական հաշտութեան դահլիճ մը»: Իր գլխաւոր գործը պիտի ըլլայ պաշտպանել Ֆրանքը, պահպանել արտաքին քաղաքականութեան գիծը, ապահովել բարեկարգութիւնը եւ ամրապնդել երկրին ապահովութիւնը: Աւելի շատ գործի դահլիճ մը պիտի ըլլայ, առանց մասնաւոր ծրագրի:

Աջակողմեան հոսանքները շատ ալ գոհ չեն դահլիճին կազմէն եւ հաւանական է որ մեծ դժուարութիւններ յարուցանեն խորհրդարանին մէջ:

Մուսոլինի կը բողոքէ Անգլիոյ դէմ պատասխանատու բռնելով նոր պատերազմի մը

Իտալական կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղեց Ազգերու Դաշնակցութեան, բողոքելով Անգլիոյ փոխադարձ աջակցութեան ձեռնարկին դէմ, որուն միացած են 7 պետութիւններ, գործելու համար Միջերկրականի մէջ:

Արդարեւ, չորեքշաբթի օր Մեծն Բրիտանիա, Ֆրանսա, Յունաստան, Թուրքիա, Եուկոսլավիա, Ռումանիա եւ Չեխոսլովաքիա հանդիսաւորապէս յայտնեցին Ազգերու Դաշնակցութեան, թէ փոխադարձաբար պիտի աջակցին, եթէ նախայարձակ պետութիւնը (Իտալիա) յարձակում կատարէ իրենցմէ մէկուն դէմ, պատժական անօրինութեանց գործադրութեան առթիւ:

Իտալական ծանուցագիրը դիտել կու տայ որ եթէ Միջերկրականի մէջ պատերազմ ծագի, այդ պիտի ըլլայ ոչ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան պատերազմը, այլ անգլիական ճակատամարտ մը՝ Իտալիոյ դէմ: Այս առթիւ կը բացատրէ թէ Անգլիա ծովային եւ օդային խարիսխներ պահանջեց պատժական անօրինութիւններէն ոչ թէ վերջը, այլ առաջ, եւ քանի որ կարգ մը պետութիւններ կը դժկամակին փոխադարձ աջակցութիւն խոստանալ, ձեռք առնուած միջոցները անգլիական ձեռնարկներ են, եւ ոչ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան: Միւս կողմէ, իտալական կառավարութեան կարծիքով, անգլօ-ֆրանսական վերջին համաձայնութիւնը ուղղուած է Իտալիոյ դէմ, որ կը հարցնէ թէ Ֆրանսա Անգլիոյ օգնութեան պիտի հասնի միայն պատժական անօրինութեանց առթի՞ւ, թէ որ եւ է պարագայի մէջ: Ամէնէն ծանրակշիռ հարցը այս է: Որովհետեւ, եթէ Անգլիոյ եւ Իտալիոյ պայքարը անցնի դիւանագիտական սահմանը եւ զինուորական թշնամութեանց հանգամանք ստանայ, Անգլիա այդ ընդհարումը պիտի հռչակէ իբրեւ Ազգերու Դաշնակցութեան պատերազմ, իսկ Իտալիա պիտի վերագրէ Անգլիոյ աշխարհակալութեան: Իտալական ծանուցագիրը կը ձգտի տկարացնել պատժական անօրինութեանց ուժը, դիտել տալով որ եթէ այդ միջոցները անցնին տնտեսական - ելմտական սահմանը, հետեւանքը պիտի ըլլայ պատերազմ, եւ ոչ միայն անգլօ-իտալական, այլեւ եւրոպական, նոյնիսկ համաշխարհային պատերազմ:

Նորէն ծանր կացութիւն Եգիպտոսի մէջ

Վերջին լուրերու համաձայն, կացութիւնը նորէն ծանրացած է Եգիպտոսի մէջ, Նահաս փաշա մերժած ըլլալով կազմել խառն դահլիճ մը: Եգիպտոսի զօրքը կազմ եւ պատրաստ կը սպասէ, ի նախատեսութիւն խռովութեանց: Նահաս փաշա երկու անգամ հրաւիրուեցաւ Թագաւորին կողմէ, բայց մերժեց կազմել դահլիճը, առարկելով թէ իր կուսակցութիւնը (Վաֆտ) ջախջախիչ մեծամասնութիւն շահած ըլլալով վերջին ընտրութեանց մէջ, կ'ուզէ զուտ ազգայնական եւ ոչ թէ խառն դահլիճ մը: Թագաւորը խորհրդակցեցաւ Ալի Մահիր փաշայի հետ: Այս առթիւ Նահաս փաշա յանձն առաւ աջակցիլ միացեալ ճակատին հետ, անգլօ-եգիպտական դաշնագրին բանակցութեանց համար: Անգլիական կառավարութիւնը կը մերժէ այս ձեւը, առաջարկելով բանակցութիւնները կատարել միացեալ

(Շար. ը կարգը Գ. էջ)

Պ. ԱԼՊԷՌ ՍԱՌՕ
ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆՈՐ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՆՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
ԷՏՈՒԸՐՏ Ը.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵԹԷ ԿԸ ՀԱՃԻՔ ...

Առ այժմ կարճ կապելով դիտողութիւններս, կ'ուզէի տասնաբանեայ մը կազմել, իբրեւ ուղեցոյց:

Առաջինը չէ այս փորձը, ոչ ալ միայն «Յառաջ»ի յատուկ:

Եւ սակայն, կրկնելով - կրկնելով, ճամբայ կը բացուի:

1. Երբ թղթակցութիւն պիտի գրես որ եւ է գիւղի, արուարձանի, քաղաքի եւ միութեան հանդէսի մասին, մի մոռնար որ իւրաքանչիւր վայր եւ հաստատութիւն թերթին մէջ տեղ կրնան գրաւել համաձայն իրենց ուժին, կամ կատարուած գործին տարողութեան:

Բացառիկ պարագաները միշտ նկատի կ'առնուին: Յաճախ ամէնէն խոնարհ գաղութին թղթակցութիւնը կրնայ յօդուածի վերածուիլ, համաձայն իր բովանդակութեան:

Սակայն,— ներելի չէ փռուիլ լայնքին ու երկայնքին, քանի որ թերթը այս կամ այն գաղութին եւ քաղաքին սեփականութիւնը չէ: Անոր վրայ նոյնքան իրաւունք ունին որքան Փարիզն ու Մարսէյլը, նոյնքան Թաւրիզը, Լոնտոնը, Պուքրէշը, Սոֆիան, Աթէնքը, Պէյրութը, Պաղտատը կամ Պուէնոս Այրէսը:

Կարճ խօսքով, անհրաժեշտ է պահել հաւասարակշռութիւնը:

2. Երբ կը նկարագրես պարբերական հանդէսներ, կարելի եղածին չափ զգուշացիր սովորական «քլիշէ»ներէն: Մի՛ թխեր, մի՛ ուռեցներ, մի՛ չափազանցեր, եւ մի՛ մոռնար դուրսի հասարակութեան իրաւունքները:

3. Բանախօսութեանց պարագային, տարրական պայման է ուշադրութեամբ հետեւիլ, որպէսզի կարենաս տալ բուն իմաստը: Եթէ շատ կարեւոր է նիւթը, նախապէս կարգադրէ որ կարենաս տալ ամբողջական բովանդակութիւնը կամ ստանալ բանախօսէն. այլապէս կը ձախողիս: (Առ հասարակ շատ քիչեր կը յաջողին տալ հարազատ պատկերը):

4. Թատերական ներկայացումներու առթիւ, երբ նիւթը ծանօթ է եւ ներկայացումը կը կատարուի տեղական եւ պատահական ուժերով — «սիրողներ» — եւ « ազգասիրական » նպատակներով, նախընտրելի է կարճ կապել մանրամասնութիւնները: Փարիզի մէջ անգամ մատի վրայ կը համբուին թատերական քննադատութիւնները:

5. Մի՛ սպասեր հանդիսաւոր առիթներու, քու շրջանիդ կամ այս ու այն Միութեան գործունէութիւնը գրի առնելու համար: Հետեւէ, մանաւանդ, ընկերային, տնտեսական, աշխատաւորական շարժումներու,— որուն կեանքի բոլոր երեւոյթներուն, որքան թոյլ կու տան կարողութիւնդ եւ ժամանակդ:

6. Քանի որ երեկոյթ, ցերեկոյթ, խնջոյք, ներկայացում, առաւելաբար տեղի կ'ունենան շաբաթ եւ կիրակի կամ տօնական օրեր, ջանա դուն ալ օգտուիլ արձակուրդէն եւ թղթակցութիւնը հասցնել նոյն օրը կամ յաջորդ օրը:

Ծիծաղելի չէ՞նէ դառնար, երբ Մարսէյլի կամ Լիոնի, նոյնիսկ Փարիզի այս կամ այն հանդէսին նկարագրութիւնը կը հասնի 10 -- 12 օրէն, մինչ նոյնքան կը տեւէ ճամբան՝ Թաւրիզէն Փարիզ: (Գիտեմ, շատ անգամ խմբագրութիւնն ալ մեղաւոր է···):

8. Գրէ մաքուր, (ի սէ՛ր ազգութեան···): Ոչ թէ գրավարժութիւն փորձելով, այլ բառերը գրելով յստակ, որպէսզի գրաշարը կարենայ շարել առանց աւելորդ յոգնութեան: Եւ գրէ սովորական մելանով, քիչ մը լայն բռնելով գլուխը, տողերը եւ լուսանցքը, որպէսզի կարելի ըլլայ գրիչ շարժել:

9. Եթէ պիտի պատասխանես որ եւ է սուտի եւ զրպարտութեան, ամէնէն առաջ դիմէ ա՛յն թերթին որ հրատարակած է յարձակումը:

10. Ուշադրութեամբ հետեւէ, երբ կը տպուին գրութիւններդ: Եւ ջանա սորվիլ Յառաջի գիծն ու լեզուն:

ՎԱՀԷ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ, ԻՐԱՆԻ, ԻՐԱՔԻ ԵՒ ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆԻ միջեւ կնքուած դաշինքին առթիւ, Աֆղանիստանի արտաքին նախարարը, որ Պոլիս կը գտնուի, յայտարարեց թէ եղածը ոչ յարձակման դաշնագիր մըն է, որ եւ է զինուորական տրամադրութիւն չի յարձակման դաշնագիր մըն է, որեւէ պետութեան դէմ: Դաշնագիրը վերջնապէս պիտի ստորագրուի Պաղտատի մէջ, անմիջապէս որ Թուրքիոյ արտաքին նախարարը կարենայ հոն երթալ:

ԵՐԿՈՒ ՀԱԶԱՐ ՀԱԲԷՇՆԵՐ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ են Մաքալէի վերջին ճակատամարտին մէջ, համաձայն իտալական զեկոյցի մը: Կռիւը շատ կատաղի է եղած, նահանջը հարկադրելով հաբէշական զօրքը: Պաշտօնական զեկոյցի մը համաձայն, իտալական օդանաւերը 141 թռիչքներ կատարած են Սոմալիի ճակատին վրայ, 39.027 քիլոկրամ պայթուցիկ նետելով ինը օրուան մէջ: Յունուար 20ին միայն 26 օդանաւեր սաւառնեցան Նէքէլլի գիծին վրայ: Իտալացիները կարեւոր յաղթանակ մը կը ծանուցանեն նաեւ Թամպիէնի շրջանէն (հիւսիսային ճակատ):

ՌՈՒՍԵՒՃԱՓՈՆԱԿԱՆ յարաբերութիւնները կը պղտորին օրէ օր: Նոր միջադէպ մը ծագեցաւ Սիպերիոյ սահմանագլուխին վրայ: Ճափոնցիները կրակ բացին արտաքին Մոնկոլիոյ ճակատին վրայ, աջակցութեամբ Մանչուներու, պահանջելով պարպել սահմանամերձ շրջան մը: Զրոյցի մը համաձայն խորհրդային զօրքեր կը շարժին դէպի հարաւային - արեւելք (Մոնկոլիա):

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ կատարուեցան Պուլկարիոյ մէջ, իբրեւ հետեւանք դաւադիրներու դատավարութեան լրացման, քանի որ ծանր պատիժներ կը տրուին նախկին զօրավարներու եւ նախարարներու:

ՏԱՐՈՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈԳԵՎՈՐ ԸՆԹԱՑՔՆԵՐԸ

(Զ. Ռ. ՍԻՄՈՆՅԱՆԻ ՀԱՎԱՔԱԾՈՒ ՏՕՆԻ ՆԱԽԱԳԻՇ)

— · —

Ա.

Տարո տաղ, Թեհրանի մեջ
Ես ալ ծնայ, ես ալ մեռայ,
Ինչպէս ամէն մարդ ուրիշ տեղ,
Ինչպէս ամէն մարդ ուրիշ ատեն։
Ես ալ ունէի հայրենիք,
Ես ալ ունէի ազգ ու տուն,
Ես ալ ունէի ծնողներ,
Ես ալ ունէի սէր ու հոգ։
Ես ալ ունէի մանկութիւն,
Ես ալ ունէի պատանեկութիւն,
Ես ալ ունէի երիտասարդութիւն,
Ես ալ ունէի կեանքի երազ։
Ես ալ ունէի ուրախութիւն,
Ես ալ ունէի տառապանք,
Ես ալ ունէի յոյսեր ու յուսահատութիւն,
Ես ալ ունէի ցաւեր ու հիւանդութիւն։
Ես ալ ունէի ընկերներ,
Ես ալ ունէի թշնամիներ,
Ես ալ ունէի սիրելիներ,
Ես ալ ունէի հարազատներ։
Ես ալ ունէի հարսնիք,
Ես ալ ունէի թաղում,
Ես ալ ունէի ծնունդ,
Ես ալ ունէի մահ։
Ես ալ ունէի ամուսին,
Ես ալ ունէի զաւակներ,
Ես ալ ունէի ընտանիք,
Ես ալ ունէի տնանկութիւն։
Ես ալ ունէի հարստութիւն,
Ես ալ ունէի աղքատութիւն,
Ես ալ ունէի ամբարտաւանութիւն,
Ես ալ ունէի խոնարհութիւն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԱՐՏԻՐՈՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. ՍԱՐՅԱՆ

— Ես ինչ մեղք ունեմ, որ ինձ ամեն տեղ հալածում են, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի հասկանում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի սիրում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի ուզում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի ընդունում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի հարգում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի գնահատում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի ճանաչում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի կարեկցում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի խղճում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի ողորմում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի գթում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի ներում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի ներողություն չի խնդրում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի ներողություն չի հայցում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի ներողություն չի աղերսում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի ներողություն չի պաղատում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի ներողություն չի կանչում, ինչո՞ւ ինձ ոչ ոք չի ներողություն չի կանչվ

դաշլիճի մը հետ, մասնակցութեամբ Եգիպտոսի բոլոր հոսանքներուն։ Ազգայնականները ոչ միայն կ'ընդդիմանան Անգլիոյ նախապայմաններուն, այլեւ զայրացած են, իմանալով որ բրիտանական մարզպանըագրագրած է թէ Անգլիա վերստին պիտի քննէ Եգիպտոսի սահմանադրութիւնը, եթէ չընդունուին այդ նախապայմանները։ Այս ազդարարութիւնը սպառնալիք մը կը համարուի, այն իմաստով թէ Անգլիա ետ պիտի առնէ Եգիպտոսի անկախութեան ճանաչումը (1922), եթէ Վաֆտը տեղի չտայ։ Նահաս փաշա Թագաւորին ներկայանալով բողոքեց այս «վերջնագրին» դէմ ։

Ազգերու Դաշնակցութեան որոշումները

Ուրբաթ օր փակուեցաւ Ա. Դ. Խորհուրդին 90րդ նստաշրջանը եւ պատուիրակները բաժնուեցան լաւագոյն տրամադրութիւններով։ Տանցիկի հարցը «լուծուեցաւ», թերեւս տասներորդ անգամն ըլլալով։ Տանցիկի ծերակոյտին նախագահը խոստացաւ համակերպիլ Ազգերու Դաշնակցութեան բաղձանքներուն։ Խ. Միութեան եւ Ուրուկուէյի միջեւ ծագած վէճը անուշի կապուեցաւ, առկախ ձգելով այն հարցը թէ անդամ պետութիւն մը իրաւունք ունի՞ խզելու իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները, առանց նախապէս իր գանգատները յայտնելու Ազգաժողովին։ Վիճաբանութեանց ընթացքին, Ուրուկուէյի պատուիրակը մերժեց ներկայացնել իր ամբաստանութեանց փաստերը, յայտարարելով թէ ներքին խնդիրներ են եւ կապ չունին Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին հետ։

*** Խորհուրդը զբաղեցաւ նաեւ հայրենազուրկ տարագիրներու հարցով եւ նորէն գոհացաւ առժամեայ տնօրինութիւններով, քանի որ տեւական միջոցներ սահմանելու իրաւասութիւնը կ'իյնայ ընդհ. ժողովին։ Որոշուեցաւ նոր լիազօր մը նշանակել գերման գաղթականներուն համար, անգլիացի վարիչը հրաժարած ըլլալով։ Ֆրանսայի ներկայացուցիչը կարգ մը դիտողութիւններ ներկայացուց, դիտել տալով թէ գաղթականներ կան որոնք իրենց հայրենիքէն հեռացած են վաւերացուած անցագիրներով, բայց հիմա կը զրկուին նոյն թուղթերէն, հետեւաբար կը դառնան հայրենազուրկ (հայմաթլոս կամ ափաթրիտ)։ ՀԵՏԵՒԱԲԱՐ ՖՐԱՆՍԱ ՊԻՏԻ ԱՌԱՋԱՐԿԷ ՑԱՌԱՋԻԿԱՅ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻՆ ՈՐ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒԻ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ՝ ԻՐԵՆՑ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԸ ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԵՆԷ ԶՐԿԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ ։

Ժողովին փակման պահուն, Պ. Թիթուլէսքու առաջարկեց խորհուրդին մայիսի նստաշրջանը գումարել Պուքրէշի մէջ։

ՁԱՌԱՑԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՌՈՒՏԻԿԱՆ ՄԸ ՍՊԱՆՈՒԵՑԱՒ Պուքրէշի մէջ եւ ուրիշ բազմաթիւ մարդիկ վիրաւորուեցան, իբրեւ հետեւանք հակահրէական խռովութեանց, որոնց գլուխը անցած էին ուսանողները։ Այս վերջինները, քանի մը հարիւր հոգի, ատրճանակներով եւ բիրերով զինուած, խանգարեցին ժողով մը եւ լոյսերը մարելով, զարկին աջ եւ ձախ։ Կռիւը շարունակուեցաւ 45 վայրկեան։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ մահուան առթիւ, գործի վրայ են նամականիշներու հաւաքիչները։ Եօթը հազար նամականիշներ տպուած են Ճորճ Ե.ի օրով։--150,000 հոգի այցելեցին ուրբ. օր, Ուէսթմինսթրի դահլիճը, ուր ցուցադրուած է հանգուցեալ Թագաւորին մարմինը։ Նոր Թագաւորն ալ առանձին այցելեց մօրը հետ։ Յուղարկաւորութեան առթիւ, Ֆրանսայի կողմէ Լոնտոն պիտի երթան Հանրապետութեան նախագահը, վարչապետը, արտաքին եւ ծովային նախարարները եւ ուրիշ երեւելիներ, ուղեկցութեամբ երկու Թորփիլահալածներու։ Խ. Միութեան կողմէ ներկայ պիտի ըլլան Պ. Լիթվինով եւ մարաջախտ Թուխաչեւսկի։ Առաջին անգամ է որ խորհրդային իշխանութիւնը կը մասնակցի թագաւորի մը յուղարկաւորութեան։

1863 ՁԿՆՈՐՍՆԵՐ ԵՒ 1480 ձիեր, որոնք սառնակոյտի մը վրայ կը գտնուէին, Կասպից ծովուն մէջ, քշուեցան դէպի ծովուն բացերը։

262.076.017 ՖՐԱՆՔ քուէարկուեցաւ 1937ի ցուցահանդէսին համար, որուն պատրաստութիւնները յառաջ կը տարուին մեծ փութաջանութեամբ։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Սարգիս Մինասեան» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 27 յունուար, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին «Հայ Ակումբ»ի մէջ:

Տէր եւ Տիկ. Մելինէ եւ Արտաշէս Պիպէռեան ու զաւակները՝ Արա եւ Սօնա, Տէր եւ Տիկ. Անահիտ եւ Լեւոն Ջորմիսեան ու զաւակները՝ Վահրամ եւ Ջաւէն, ինչպէս եւ պարագաները խոր ցաւով կը յայտնեն իրենց մօր, մեծ մօր եւ ազգականին

ՏԻԿ. ՄԱՆՈՒՇԱԿ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ

մահը՝ որ տեղի ունեցած է Հալէպ, յունուար 9ին, Ալթունեան հիւանդանոցին մէջ:

Երեկոյթ—պարահանդէս

կազմակերպուած Վէնսէնի Հայ Կրթասիրաց եւ Դպրոցասէրի Տիկնանց Միացեալ Վարչութիւններու կողմէ ի նպաստ Վէնսէնի Հայ Մանկապարտէզին

տեղի կ'ունենայ 22 փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը 9.30էն մինչեւ առաւօտ
Salle de Municipale, 27 rue des Laitière, Vincennes
Մէթրօ Tourelle

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կէս գիշերէն վերջ կը սկսին պարերը։
Օրքեսթր Արժանթին ճոխ պիւֆէ Մուտք 5 Ֆրանք

LՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

Աշխատակցութեամբ բազմաթիւ ծանօթ գրողներու: Ճոխ պատկերազարդուած. գեղարուեստական նկարներ: Գրականութեան, գրական քննադատութեան, պատմա-բանասիրութեան, գիտութեան եւ գեղարուեստի, գրական արձագանգի եւ հայ կեանքի բաժիններով:

352 մեծադիր էջեր, գին՝ 25 ֆրանք, Ամերիկա՝ 1.5 տոլար:

Ստանալու համար դիմել Տարեգիրքի խմբագրութեան. B. P. 868 Le Caire, Egypte, եւ «Յուսաբեր»ի

Խիստ շահաւոր

Ստիպուած ըլլալով մեկնիլ եղբօրս մօտ (Արժանթին), ծախու է կօշկակարի խանութս, դիւրամատչելի պայմաններով։ Ունիմ կօշիկի նորոգութեան եւ չափու վրայ ապսպրանք տուող պատրաստ յաճախորդներ։

Մանրամասնութեանց համար դիմել 11 rue Rodier, Փարիզ (9).

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Daimenne, PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN

ՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Անկէնի Մասնաճիւղին կողմէ
Փետր. 23ին։ Նկատի ունենալ այդ թուականը

ՀԱՅ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱԿՈՒՄԲ

(ՆԱԽԿԻՆ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ)

Յառաջիկայ երեքշաբթի, 28 յունուար, երեկոյեան ժամը ճիշդ 9ին
Ռուսական Քոնսէրվաթուարի շէնքին մէջ, 26 Ավընիւ տը Թոքիօ
(Երրորդ յարկ, թիւ 11)

Կը խօսի Գ. Ա. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

Նիւթ՝ ԳՐԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԽՈՐՀ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ 1932էն Ի վեր
Հաղորդակց. միջոցներ.— Մէթրօ Ալմա-Մարսօ (եւ Ավընիւ տը Թոքիոյի վրայ) եւ բազմաթիւ օթօպիւսներ։

Սրահը կը բացուի ժամը 8.30ին։ Մուտքը ազատ է։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՐՆՈՒՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Յունուար այսօր, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30 — 8

Salle Galmantի մէջ (կայարանին դիմաց)

Կը խօսի ՏԻԿ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

ընտիր ճագ-պանտ, բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին:

Մուտք՝ 5 ֆրանք, անդամներու՝ 3 ֆրանք

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻՒԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՌԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք՝ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հաճախորդին փայրը՝ առանց յաւելումի՝12ը 125 ֆրանք:

Carte d'identitéի նկարներ՝ 12 հատը 10 ֆր., 6 հատը 7 ֆր.:

CAVE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,
ԵՒ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԳ ՀԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կը հայթայթենք՝ նշանտուքի, հարսնիքի կնունքի, հանդէսներու եւ տօնակատարութեանց համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նորարեղէններ եւ ըմպելիներ (apéritifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի փաճառանիշով գինիներ):

Հեռաձայնեցէք ԲԷՕԼԷԵԱՆ, Charlebourg 20-69 եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի ղրկուին ձեր ապսպրանքը, մեծաքանակի գինով եւ չսպառածները ետ առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ **KEULEYAN**
85, Rue des Chambards.
Bois-Colombes, (Seine).

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(16 ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
Procédure Générale
150, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

Արեւելեան Մեծ ճաշարան "ԱԹԷՆՔ,,

13 Rue Serpente, Մէթրօ **St. Michel**

Ամենօրեայ խճողումէ խուսափելու համար, մեր բազմաթիւ յաճախորդներու հանգստութեան ու սպասարկութեան արագացման համար, **Quartier Latin**ի Արեւելեան մեծագոյն ճաշարանը ԱԹԷՆՔ՝ աւելի ընդարձակած է իր ճաշարանը՝ յարակից սրահներու կցումով։

Արեւելեան եւ Եւրոպական համեղ կերակուրներ, անուշեղէններ եւ ընտիր խմիչներ։ Մասնաւոր սրահ՝ խնջոյքի համար։

Մասնագիտութիւն՝ շաշլիք քեպապի, շիշ քեպապի եւ գառան խորովածի:

Մաքուր սպասարկութիւն եւ չափաւոր գին։

ՄՕՆՄԱՐՏՐԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՃԱՐԱՆ (ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ)

10, Rue Saulnier, ՄԷԹՐՕ **Cadet**Ի ԴԻՄԱՑ

Խնամուած եւ թարմ ճաշեր սովորական գիներով։ Ճաշերը կը պատրաստէ Տէր եւ Տնօրէն՝ ՂԵՒՈՆԴ ԶԱՓԱՐԵԱՆ։

ՃԱՇԱՐԱՆ YAR ՇԱՆ Զ'ԷԼԻԶԷԻ ՄԷՋ

Բացուած է ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ մեծ ճաշարան ՇԱՆ Զ'ԷԼԻԶԷի մօտ
Մէթրօ՝ ՄԱՐՊԷՕՖ

4, Rue Robert Estienne. (29, Rue Marbeufի անկիւնը)

ՏՆՕՐԷՆ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՀԱՃԵԼԻ ԵՒ ՄՏԵՐՄԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ռուսական եւ Արեւելեան համեղ կերակուրներ. շիշ քեպապ, լիւլէ քեպապ, տօլմա եւլն., ինչպէս նաեւ ընտիր օղի, փօտկա եւ զանազան խմիչներ։ Տրամադրելի սրահ հացկերոյթի, նշանտուքի եւ հարսնիքի։ Պայմանագրուիլ նախօրօք։

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ԱՄԷՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՄՕՏ

"ՄԵԼՔՈՆ,,

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐԸ

ՐԱՀԱԹ - ԼՕՔՈՒՄ իր զանազան տեսակներով, ԹԱՀԻՆ - ՀԵԼՎԱ (կաղինով, շոքոլայով եւ վանիլայով), ԲԻՇՄԱՆԻ - ՀԵԼՎԱ (cheveux d'ange), ԲԵՐԿԱՄՈԹ եւ ԱՖԻՒԹԷ շաքարներ, ԲԱՔԼԱՎԱ, ՔԱՏԱՅԻՖ եւայլն. ինչպէս նաեւ իր գործարանին մէջ պատրաստուած առաջնակարգ ԹԱՀԻՆ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

4, Rue des Pavillons - Paris (20)
Tél. MEN. 50-47 **Métro: Place de Fêtes.**

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ՍՈՒԼԹԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

84, Fbg. St. Denis (ԲԱՍՍԱԺԻՆ ՄԷՋ)

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մ. ՀԱՊԵԱՆ "ՊՐՈՒՍԱ,, Մ. ՀԱՊԵԱՆ

(Մասնաճիւղ ՄԱՆՈՒԿ ՀԱՊԵԱՆի Պուա-Քոլոմպի ծանօթ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ)

21, Rue Saulnier, Paris - 9e
Métro Cadetի ԴԷՄԸ ՓՈՂՈՑԸ
Tél.: Provence 16-88

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԼԱՒԱԳՈՅՆՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Առաջին այցելութիւնով պիտի համոզուիք եւ գոհ պիտի մնաք

Ապսպրանքները կը ղրկուին փութով յաճախորդներուն բնակարանները։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՄԲ **ABD-EL-KRIM**Ի
ԻՍԿԱԿԱՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ **Café-Bar-Restaurant Marocain**

MAGHREB

10, Rue de Lanneau, PARIS (5e)

Tél.: Odéon 16-58 — Մէթրօ Սէն Միշել

ուր կը գտնէք արեւելեան համեղ եւ խնամուած ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ եւ ՔՈՒՍՔՈՒՍ, անթերի օղի աղանդերով, թէյ, սուրճ եւ ամէն տեսակ ըմպելիներ:

Ամէն երեկոյ ժամը 7—12 արեւելեան նուագ. քէմանչիստ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ, ուտի ՀԱՅԿԻ, եւ մասնակցութեամբ եգիպտացի երգիչ ՇԵՐԻՖԻ։ Հաճելի մթնոլորտ ուր պիտի լսէք արեւելեան ձեր սիրած եղանակները:

Մէկ այցելութիւնով պիտի ըլլաք մեր տեւական յաճախորդը:

ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐ

ՏԱՐՕՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Confection POUR DAMES et Bonneterie.

2 Rue St. PHILIPPE (Angle 115, Rue d'Aboukir). PARIS (2). Tél. CENTRAL: 20-86.

Մեծաքանակ վաճառում ամէն եղանակի կնոջական հագուստեղէններու, ՌՈԲ, ՇԸՄԻԶԻԷ, ԺԻՒՓ, ԺԱՔԷԹ, ԱՆՍԱՄՊԼԸ, ԹՐՈՒԱՔԱՌ, ՓՈՒԼՕՎԵՐ (կնոջ, այրերու եւ տղոց համար), քառէ եւն.։ Վերոյիշեալ ապրանքները մեր իսկ արտադրութիւնն ըլլալով, ուրախ ենք մեր հայրենակից առեւտրականներուն տալու միջոցներ — ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆ ԵՒ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ — որ կարենան յաջողութեամբ պայքարիլ իրենց մրցակիցներուն հետ:

Խնդրանքի վրայ, գաւառի հայրենակիցներուն կը ղրկուի ԳԻՆԵՐՈՒ ՑԱՆԿ ինչպէս նաեւ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ:

Փորձի համար ուզուած նմոյշները կարելի է վերադարձնել յանձնումէն մինչեւ 10 օր յետոյ:

Շնորհիւ լաւ կազմակերպութեան, ապսպրանքներու արագ եւ խղճամիտ առաքումը ապահովուած է:

Ամէն յաճախորդ, երբ ամիսը անգամ մը կը ստանայ նորութիւններու մանրամասն ցանկը իրենց վերջին գիներով:

Փորձեցէք անգամ մը աշխատիլ մեզ հետ: Վստահ ենք որ մեր ուղղամիտ գործունէութեամբ, պիտի յաջողինք ձեր անունը արձանագրել իբր տեւական յաճախորդ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

ԼՈՒՏԵՐ ՖԷՆԷՐՃԵԱՆ

24, Av. de la Porte d'Italie, Մէթրօ Փորթ տ'Իթալի

Կ'ընդունինք ելեքտրական, կազի, ջուրի գետեղման աշխատանքներ չափաւոր գիներով։

Կը շինենք լուսաւոր եւ պարզ գեղեցիկ նշանատախտակներ՝ Եկէք տեսնելու մեր նմոյշները գաղափար կազմելու մեր գիներու աժանութեան մասին։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻՏԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
Métro : TOLBIAC

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Սուրիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MARDI 28 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3023

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐԻ ԽՕՍՔ

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Մինչ աստին մարդիկ խրած են հաւաքական ապահովութեան լաբիւրինթոսին մէջ, անդին, Արեւելքի մէջ, պետութիւններ եւ ժողովուրդներ կը խլրտին ու կը գործեն, ներշնչուելով օրուան հասանքներէն եւ նշանախօսքերէն :

Ահա Թուրքիան: Ան այժմ ազատ՝ արտաքին վտանգներէ, բայց միշտ մտահոգ՝ վաղուան համար, ան իր ուժերէն վեր փորձեր կը կատարէ, տիրական դիրք մը բռնելու համար ոչ միայն Մօտաւոր Արեւելքի մէջ, այլեւ շատ աւելի հեռուն:

Արդէն իրականութիւն է ոչ - յարձակման դաշինքը՝ Թուրքիոյ, Իրանի, Իրաքի եւ Աֆղանիստանի միջեւ: Իսկ բանաձեւն ալ համապատասխան՝ օրուան կարգախօսին,— յանուն խաղաղութեան :

Ընկիւրի հրաւիրելով Աֆղանիստանի արտաքին նախարարը, Թրքական կառավարութիւնը յարատեւօրէն կը շարունակէ քաղաքականութեան մը, որուն առաջին սերմերը ցանած էր Պոլսոյ ոստիկանութեան երբեմնի վերատեսուչը, դժոխածին Պէտրին:

Անոր հետ զուգրնթաց, կը գործէին Ընվէրն ու Ճէմալը, համիսլամական ծրագրով մը: Երբ անոնց մուխը մարեցաւ, Ընկիւրի մշակեց աւելի արդիական ծրագիր մը: Կրթական քննիչներ եւ զինուորական մարզիչներ ղրկեց, որպէսզի վերակազմեն Աֆղանիստանի հանրային կրթութիւնն ու բանակը, համաձայն համաթրքական վարդապետութեան :

Այդ գործունէութեան պտուղն է որ կը քաղէ, այսօր, քեմալականութիւնը, իբրեւ աղբիւր ներշնչման եւ իբրեւ գործնական օրինակ:

Եւ միայն ճարտասանական մարզանք մը չէ որ ըսել կուտայ Աֆղանիստանի արտաքին նախարարին (Սէրտար Ֆէյզ Մօհամմէտ խան).

— « Մի զարմանաք, երբ «մեր Աթաթիւրքը» կ'ըսեմ ձեր հանրապետութեան բարձր նախագահի մասին խօսած ատեն: Անոր նման մեծ անձնաւորութիւններ չեն կրնար մէկ ազգի սեփականութիւնը դառնալ, այլ միջազգային արժէք ունին: Իսկ թուրք եւ աֆղան ազգերու միջեւ որ եւ է տարբերութիւն չկայ եւ Աֆղանները թուրք կը նկատեն իրենք զիրենք »:

Միայն արտաքին ճակատին վրայ չէ որ տենդագին գործունէութիւն մը կը մատնէ Թուրքիան:

Օրը օրին կ'իմանանք շատ մը նորութիւններ, բայց երկար ատենէ իվեր լուրեր կը պակսին քրտական ճակատի մասին, բացի Թունճ էլիի (Տէրսիմ) մասին հաստատուած մասնաւոր կազմակերպութենէն:

Տէրսիմի պարագան — ոչնչացում— մէկ երեսն է միայն ընդհանուր ծրագրի մը: Ուրիշ խօսքով՝ անոր լրացուցիչ մասը:

Արարատի անկումէն վերջը, որ ջախջախիչ հարուած մը եղաւ քրտական շարժման համար, կրակը չէ մարած ամբողջովին: Դեռ անցեալ հոկտեմբեր - նոյեմբերին, Թրքական կառավարութիւնը ամբողջ բանակ մը եւ բազմաթիւ օդանաւեր կեդրոնացուցած էր Սասունի լեռներուն մէջ, ոչնչացնելու համար հարիւրաւոր ըմբոստներ:

Միւս կողմէ, անխափան կը շարունակուի քիւրտ ժողովուրդին բնաջնջումը, զանգուածային տեղահանութիւններով, ամբողջ գիւղերու ոչնչացումով, ինչպէս և «խաղաղ թափանցումով», — ոչնչացում վարիչ տարրերու, Թրքացում նոր սերունդի:

Եւ Քիւրտերը չունին ուրիշ ապաւէն, բայց միայն զէնքը, այն ալ եթէ կարենան ճարել:

Արդ, քաղաքական կեանքը այնպէս դասաւորուած է, որ ոչ մէկ պետութիւն կրնայ չահագրգռուիլ քրտական հարցով, Եւրոպայէն մինչեւ Ասիա: Իսկ մասնաւորապէս հարեւանները, Խ. Միութիւն, Իրան եւ Իրաք, բռնած են ուղղակի բացասական դիրք:

Առաջինը, Մոսկուա, Թուրքիոյ հաւատարիմ զինակիցն է, բոլոր ճակատներուն վրայ, ինչպէս հաստատեց Արարատի ապստամբութեան ատեն ալ, գործնապէս աջակցելով անոր ջախջախման: Միւսները, Իրան եւ Իրաք, իրենց շահերուն համար վտանգաւոր կը գտնեն շարժումը, քանի որ քրտական զանգուածներ ունին նաեւ իրենք, եւ օրինակը կրնայ վարակիչ դառնալ:

×

Քաղաքական գործակցութեան հետ, արդիացման շարժումն ալ կը ծաւալի դարաւոր Իրանի մէջ:

Յունուար 8ին, կիներու քօղը եւ «չատրա»ն ջնջուեցան նաեւ Իրանի մէջ:

Այդ օրը Շահն Շահը միասին առնելով թագուհին եւ իշխանուհիները, հանդիսաւոր թափօր մը կազմեց դէպի վարժապետանոցի նոր շէնքը, մինչ բազմաթիւ կիներ պողոտային երկայնքը շարուած, կը ծափահարէին եւ ուրախութեան կանչեր կ'արձակէին, առանց քօղի եւ «չատրա»ի:

Այս բարենորոգումէն մինչեւ լատինական տառերու ընդունելութիւնը՝ երկար չէ ճամբան: Եւ արդէն ծրագիրներ կը մշակուին, համաձայն կարգ մը լուրերու:

Այլապէս ուշագրաւ երեւոյթ մը՝ Սուրիոյ ազգայնական շարժման ծաւալումը:

Տարիներու պատմութիւն է այս, իր պարբերական պոռթկումներով եւ արիւնահեղութիւններով, ինչպէս այս անգամ:

Կը թուի թէ Սուրիոյ մարզպանը արտակարգ իրաւասութիւններ ստացած ըլլալով, ազգայնականները նորէն բորբոքած են, եւ խռովայոյզ վիճակ մը կը տիրէ չարաթներէ ի վեր:

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ Թուրքիա լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւի նաեւ այս շարժման: Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Գլխաւոր ուղեգիծը՝ Ազգերու Դաշնակցութիւն

Նոր դահլիճը իր առաջին ժողովը գումարեց կիրակի օր, խմբագրելու համար իր յայտարարութիւնը՝ խորհրդարանին առջեւ, որ պիտի գումարուի հինգշաբթի օր: Արտաքին քաղաքականութեան մէջ, դահլիճը նախորդէն աւելի ջերմութեամբ կապուած պիտի ըլլայ Ազգերու Դաշնակցութեան: (Պ. Լավալ մեծ կարեւորութիւն կուտար նաեւ ֆրանքօ-իտալական բարեկամութեան, համաձայն 1935 յունուարին կնքուած դաշնագրին):

Ժողովին մէջ, որ տեւեց երկու ժամ, այս կէտերուն վրայ յատկապէս ծանրացան վարչապետը, արտաքին նախարարը եւ Պ. Փօլ Պօնքուռ: Գալով ներքին քաղաքականութեան, դահլիճը պիտի աշխատի պաշտպանել ֆրանքը, զարկ տալով առեւտրական գործունէութեան, կրճատելով կարգ մը տուրքեր եւ գլուխ հանելով հանրօգուտ շինութեանց ծրագիրը: Ցետոյ, պիտի պաշտպանէ «հանրապետական ազատութիւնները՝ ընդդէմ խռովայոյզ կազմակերպութեանց »: Յայտարարութիւնը շատ կարճ պիտի ըլլայ :

Այս առթիւ խորհրդակցութիւններ կատարուեցան, նաեւ, երեսփոխանական ընտրութեանց թուականի մասին, բայց որոշումը յետաձգուեցաւ: (Տրամադրութիւններ կան փութացնելու ընտրութեանց թուականը, նշանակելով մարտին): Յաջորդ ժողովը պիտի գումարուի վաղը, չորեքշաբթի :

ՀԻԹԼԵՐԻ ՈՒՇԱԳՐԱՒ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Ամէն ժողովուրդ ապրելու իրաւունք ունի»

Հիթլէր հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ ծանօթ լրագրող Տիկին Թիթայնայի, որ ներկայացած էր « Փարի - Սուար »ի կողմէ.

— *« Մեզի համար խաղաղասիրութիւնը կրնայ հաստատուիլ միայն սա մարդկային գաղափարին վրայ թէ ամէն ժողովուրդ իրաւունք ունի ապրելու: Ով որ կ'ուզէ խաղաղութիւն հաստատել, նախ պէտք է ճանչնայ ժողովուրդներու իրաւունքը: Չկայ Գերմանացի մը որ պատերազմ ուզէ : Վերջին պատերազմը մեզի արժեց երկու միլիոն սպանեալ, եօթնուկէս միլիոն հաշմանդամ կամ հիւանդ : Նոյնիսկ եթէ յաղթական եղած ըլլայինք, որ եւ է յաղթանակ չէր կրնար արժել այդ գինը: Մեր քաղաքականութեան մղիչ ուժը զգացումը չէ, այլ մարդկային տրամաբանութիւնը: Վերսայլի դաշնագրին հետեւանքը եղաւ .— 1. Հողային յաղթանակ,— 2. Բարոյական յաղթանակ: Հողային խնդիրները պէտք է լուծուին միայն ժողովուրդներու կամքով եւ համաձայն անոնց տնտեսական պահանջներուն. իսկ բարոյական տեսակէտով անթոյլատրելի է տեւականօրէն ստորադաս վիճակի մը մէջ դնել եւ նուաստացնել ժողովուրդ մը: 1870ի դաշնագիրը կը զոհանար նիւթական եւ հողային յաղթանակով մը եւ կը յարգէր Ֆրանսայի ոգին: Ո՞ր եւ է յօդուած որ կը նուաստացնէ ժողովուրդի մը անհաւասարութիւնը, պարզապէս դառնութիւն եւ ատելութիւն կը ներշնչէ ճնշուած կողմին եւ կասկածամտութիւն՝ միւս կողմին : Ամէն ժողովուրդ իրաւունք ունի ապրելու իր հողին վրայ իր կրօնով, պատմութեամբ , սովորութիւններով եւ տնտեսական հնարաւորութիւններով : Մէկը նպաստաւորել ի վնաս միւսներուն՝ այլանդակութիւն է , որովհետեւ կը խանգարէ մարդկային հաւասարակշռութիւնը : Տնտեսական տեսակէտով մենք ունինք միայն մէկ վարդապետութիւն,— ոչ մէկ վարդապետութիւն: Ինչպէս միջազգային քաղաքականութեան մէջ, այստեղ ալ խաղաղութիւնը կրնայ ծնիլ միայն հաւասարակշռութենէն, այսինքն արդարութենէն: Մենք 68 միլիոն մարդկային էակներ ենք որոնք ուտել, հագնիլ, պատսպարուիլ եւ ապրիլ կ'ուզեն: Աշխարհի մէջ ոչ մէկ դաշնագիր կրնայ փոխել այս բանը : Տրդան ծնելուն պէս կուլայ եւ կաթ կ'ուզէ , ան իրաւունք ունի կաթ պահանջելու: Պետութեան մը վարիչը պարտաւոր է ճարել ամէն ինչ որ անհրաժեշտ է անոր »:*

Հիթլէր խօսեցաւ նաեւ գաղթային հարցերու մասին, շեշտելով թէ Գերմանիան ալ նոյնքան պէտք ունի գաղթավայրերու: Ցետոյ անդրադառնալով Խ. Միութեան, դիտել տուաւ թէ « Մոսկուայի վարիչները ի հարկին պիտի ձգեն որ իրենց ժողովուրդին մէկ մասը մեռնի անօթութենէն, որպէսզի կարենան արտածում կատարել»: Իսկ Աւստրիոյ կցման (անշլուս) առթիւ ըսաւ թէ Գերմանիոյ մէջ օրակարգի վրայ չէ այդ խնդիրը : Ի վերջոյ պարզեց իր տեսակէտները՝ կիներու մասին: «Կինը մարդուն ոչ թէ նմանը, այլ ընկերն է եւ պէտք չէ անոր պարտադրել այնպիսի աշխատանքներ որ սահմանուած են այրերու:Կին մը որ չամուսնանար,իրաւունքունիչահելու ապրուստը,ինչպէս այրը: Մեր կուսակցութեան համագումարին մեծ շարժանկարը կին մը շինեց եւ ողիմպիական խաղերու շարժանկարն ալ կին մը պիտի դարձնէ »:

ՁԱՐՀՈՒՐԵԼԻ ԿՌԻՒՆԵՐ ՄԱՔԱԼԷԻ ԱՌՋԵՒ

=•·•=

Հազարաւոր մարդիկ սպաննուած երկու կողմէն ալ

Շաբաթէ մը ի վեր զարհուրելի ճակատամարտներ կը մղուին Եթովպիոյ հիւսիսային ճակատին վրայ, Մաքալէի առջեւ: Կորուստները հազարներու կը հասնին երկու կողմէն ալ: Ոչ պաշտօնական հաշիւներու համաձայն, Հապէշները ունեցած են 5-6000 մեռեալ եւ վիրաւոր, իսկ Իտալացիները՝ 3000: Կռիւները սկսան յունուար 20ին եւ կատաղօրէն շարունակուեցան մինչեւ յունուար 23: Հապէշներուն նպատակն էր պաշարել Մաքալէն, բայց իտալական զեկոյցները կ'ըսեն թէ ձախողած է այս ծրագիրը եւ Հապէշները հարկադրուած են նահանջել: Այս վերջինները ճակատամարտը տանեցին իբրեւ յաղթանակ : Իտալական զեկոյցն ալ կը հաստատէ թէ Հապէշները կռուեցան քաջաբար : Իսկապէս անոնք յաջողած էին յառաջխաղացութիւն մը կատարել դէպի Մաքալէի հիւսիսային - արեւելեան կողմը, խուճապահար փախուստի մատնելով իտալական զօրքը: Հապէշները շարունակելով իրենց յառաջխաղացութիւնը, գիրկընդխառն կռիւ մը մղեցին սուրերով եւ գեղարդներով: Կ'ըսուի թէ Հապէշները գրաւած են երկու կարեւոր դիրքեր , ինչպէս եւ մեծաքանակ աւար: Կռիւները կը շարունակուին յուսահատական կատաղութեամբ: Իտալացիները թէեւ յաջողած են խուսափիլ պաշարումէ, բայց չեն կրցած աւելի յառաջանալ: Այս առթիւ Զօր. տէ Պօնօ, նախորդ սպարապետը, կը խոստովանի թէ չափազանց դժուար է ճակատիլ գիշերային յարձակումներու դէմ, որոնց մէջ մասնագէտ են Հապէշները, ծանօթ ըլլալով լեռնային

(Տես.-ը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԿԵՑՑԷ՛ ՀԱՅ ՑԵՂԸ »

«Շրջուն թղթակից » մը, որ նախապէս Լոնտոն ալ հանդիպած էր , կը գրէ Պերլինէն.

— Երէկ ներկայ եղայ Պերլինի « *Հայ Երիտասարդ* » Միութեան ժողովին: Այս տողը նշանաբանը եւ բարեւի ձեւն է.— «Կեցցէ՛ հայ ցեղը » : Հաւաքոյթին մասնակցելէ առաջ, ինծի համար անհասկնալի կը թուէր բարեւի այդ ձեւը, բայց երբ կը տեսնենք որ 20 —25 երիտասարդներ ի՛նչ ոգեւորութեամբ եւ հաւատքով ու հայրենասիրութեամբ կ'աշխատին եւ կը գործեն, այն ատեն ոչ միայն ես, այլ դուք ալ կը գոչէք.— «Կեցցէ՛ հայ ցեղը »:

« Տարօրինակ զգացումով կը լեցուի սիրտս, երբ կ'ուզեմ գրել անոնց մասին: Պէտք էր որ Լոնտոնի ցաւալի տպաւորութենէս յետոյ հանդիպէի Պերլինի հայ երիտասարդներու հաւաքոյթին, եւ ականջիս հնչէր «կեցցէ՛ հայ ցեղը»: Թէ ինչպէս այս ափ մը տղաքը կրցեր են այսքան կարճ ժամանակի մէջ ոգեւորել եւ իրար կապել Պերլինի հայ երիտասարդութիւնը եւ գաղութը,— այդ իրենց եւ հայ ժողովուրդի վառ կենսունակութեան գաղտնիքն է: Կը մնայ որ հայկական կազմակերպութիւնները եւ մամուլը քաջալերեն այսպիսի Միութիւնները , իբրեւ ամուր ազդակներ այլասերման դէմ »:

« *Յառաջ* »ի ընթերցողներուն ծանօթ է Պերլինի այս կազմակերպութիւնը .— «Հայ Երիտասարդ », որ վերջերս Մշակոյթի տօն մըն ալ սարքեց, ամբողջովին երիտասարդական ուժերով :

Որքան կը յիշեմ, անցեալ տարի Միութիւնը մասնաւոր նամակներ ղրկեց Փարիզի, Միլանի, Ժընեւի, Լոնտոնի երիտասարդական կամ ուսանողական կազմակերպութեանց եւ Պուքրէշի « Րաֆֆի » Լս. Միութեան, կցելով իր ծրագիրը եւ գործակցութեան հրաւէր ուղղելով :

Լուր չունիմ արդիւնքի մասին.բայց վստահ եմ որ ուշ կանուխ այդ գործակցութիւնն ալ պիտի հաստատուի:

Ամէն տեղ ալ կը գտնուին ոչ միայն եռանդուն եւ սրտցաւ երիտասարդներ, այլեւ կորիզներ:

Այսօր իսկ, աշխատակից մը կը խօսի Փարիզի Երիտ. Միութեան մասին,որ ապարէզ իջաւ անցեալ տարի համեստ առաջադրութիւններով եւ որ արդէն իսկ ծաղկիլ սկսած է :

«Շրջուն Թղթակից»ը յուսախաբ կը դառնար Լոնտոնէն: Երիտ.Միութեան հաւաքոյթը անունով միայն հայկական էր եղած, իսկ բովանդակութեամբ՝ անգլիական եւ անգլերէն :

Դժուար չէ դարմանել այս վիճակը, քիչ մը յոգնութիւն կրելով եւ գործակցութիւն հաստատելով մայրաքաղաքէ մայրաքաղաք:

Թող մտավախ մարդիկ չնախատապաշարուին Պերլինի «Երիտասարդ»ին կանչէն,— « Կեցցէ՛ հայ ցեղը »:

Մէկ բան է այս բոլոր շարժումներուն եւ ճիգերուն միջուկը, անոնց իրական իմաստը.— Ինքնապաշտպանութիւն :

Եւ ուղեկիցներ են այս տղաքը , հալածական ժողովուրդի ազատագրական պայքարին մէջ:

«Կեցցէ»ն իր տեղն է, ինչ բանաձեւ ալ գործածէք :

ՎԱՀԷ

«Յառաջ»ի պարգեւաւոր բաժանորդագրութիւնը

Յունուար 31ին կը լրանայ ՅԱՌԱՋի պարգեւաւոր բաժնեգրութիւնը: Այս առթիւ կը յայտնենք թէ նուէրի համար այլեւս տրամադրելի չունինք հետեւեալ գիրքերը,— *« Քնար երգարան »*.— *« Հացին երգը »* (*Դ. Վարուժան*) .— *« Վանի հերոսամարտ »*ը *եւ « Վօսփորի գաղտնիքները »*:

Նիւ Եորքի ընկերներուն դատը

Նիւ Եորքի թերթերը կը գրեն թէ վերաքննիչ ատեանը հաստատած է եօթը բանտարկեալ ընկերներու դատապարտութիւնը, առանց դիտողութեան: Վճիռները ծանօթ են արդէն:

Ցեղապաշտական շարժումներ Թուրքիոյ մէջ

Ընկիւրիէն կը հեռագրեն յունուար 26 թուականով.— *Լաւատեղեակ շրջանակներու մէջ կը ծանուցանեն թէ տասը հոգի ձերբակալուած են Ընկիւրիի մէջ, ամբաստանուելով թէ կրօնական - յետադիմական գաղտնի ապարօղութիւններ կը կատարէին: Ամբաստանեալներուն մէջ կը գտնուի դատաւոր մը՝ քաղաքային դատարանէն: Ձերբակալութիւններ կատարուած են նաեւ ուրիշ վայրերու մէջ : Կալանաւորներուն թիւը կը հասնի 25ի: Ծանր մեղադրանքներու տակ են ուրիշ անձեր եւ հսկողութեան տակ առնուած են :*

Զանազան քաղաքներու մէջ կատարուած խուզարկութիւններու շնորհիւ երեւան հանուած են վտանգաւոր թղթակցութիւններ: Կ'ըսուի թէ ամբաստանեալները կախարդական գործեր կը կատարէին եւ յուլունքներ կը ծախէին որոնց վրայ փորագրուած են յետաշրջական արձանագրութիւններ :

******* *Նոր հեռագրի մը համաձայն , հինգ հոգի եւս ձերբակալուած են սահմանամերձ շրջաններու մէջ, իբրեւ մեղսակից Աթաթիւրքի դէմ սարքուած դաւադրութեան :*

Խռովայոյզ կացութիւն Սուրիոյ մէջ

Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ շաբաթ օրը հանդարտ անցաւ Հալէպի, Հոմսի եւ Համայի մէջ: Իսկ Դամասկոսի մէջ կատարուեցաւ վերջին խռովութեանց միակ զոհին յուղարկաւորութիւնը, առանց բարեկարգութիւնը խանգարելու: Սակայն ցուցարարները կը շարունակեն փոքր խումբերով շրջիլ քաղաքին մէջ, որոշ խլրտումներ յարուցանելով :

******* *« Իւմանիթէ », Փարիզի համայնավար օրկանը, ընդհակառակն կը պատմէ թէ ցոյցերը կը շարունակուին եւ թէ արաբ կիներու թափօրներ կը շրջին Դամասկոսի փողոցներուն մէջ: Ընդհանուր գործադուլ հռչակուած է: Հոմսի այն խանութները որոնք մասնակցած չէին գործադուլին, աւարի տրուած են: Բազմաթիւ մարդիկ վիրաւորուած եւ ուրիշներ ձերբակալուած են: Պաշարման վիճակ յայտարարուած է Դամասկոսի եւ Հալէպի մէջ: Արտակարգ դատարանները անմիջապէս դատելով հարիւրաւոր ամբաստանեալները, շատերը դատապարտած են մինչեւ 15 ամիս բանտարկութիւն: Ազգայնական ղեկավար մը մէկ տարի բանտարկութեան եւ երկու տարի աքսորի դատապարտուած է: Դամասկոսի մէջ սպաննուած են երեք հոգի ,որոնց մէկը 15 տարեկան Արաբ մը:*

ՎԱՆՏԷՎԷԼՏԻ ծննդեան 70ամեակը տօնուեցաւ Պելժիոյ մէջ, մեծ հանդիսաւորութեամբ եւ նախաձեռնութեամբ ընկերվարական կուսակցութեան: Այս առթիւ օրուան բանախօսները չեշտեցին թէ Վանտէրվէլտ 50 տարիէ ի վեր հաւատարմօրէն կը ծառայէ բանուորութեան դատին: Հանդիսութեանց կը մասնակցէին օտար ընկերվարական կուսակցութեանց ներկայացուցիչները :

ՅԱՌԱՋԱԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆ ՎԱՐԺԱՆ ՂԱՆՋՈՒՄՈ

ԴԱՇՆՎՈՐԻ ԱՂՋԿԱՄԱՐ

Մեր Կով մասին մեզ պատմում են նրա մոտիկ ազգականները, որոնք ապրում են Ղանջումոյի շրջանի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Նրանք ասում են, որ Կովը ծնվել է 1935 թվականին։ Մայրը նրան ծնել է ոչ մեծ տարիքում։ Ինչպես բոլոր հայ աղջիկները, Կովն էլ մանկուց սիրել է աշխատանքը։ Նա ոչ միայն ինքն է սիրել աշխատանքը, այլև ուրիշներին է սովորեցրել սիրել աշխատանքը։ Նրա ընկերուհիները միշտ հիանում էին նրա ճարպկությամբ։ Կովը ոչ միայն ճարպիկ էր, այլև շատ ուշիմ։ Նա ամեն ինչ շուտ էր սովորում։ Ուսումնական տարիներին Կովը ամենալավ աշակերտուհիներից մեկն էր։ Նա միշտ ուսուցիչների սիրելին էր։ Ուսումնական տարիներին Կովը ամենալավ աշակերտուհիներից մեկն էր։ Նա միշտ ուսուցիչների սիրելին էր։

Կովը ծնվել է աղքատ գյուղացիական ընտանիքում։ Նրա հայրը՝ Ավետիս Ղազարյանը, ամբողջ կյանքում աշխատել է հողի վրա։ Նա ամեն առավոտ վաղ արթնանում էր և գնում դաշտ։ Կովն էլ հոր հետ միասին գնում էր դաշտ։ Նա օգնում էր հորը հողը մշակելու, ցանքսերը ջրելու, բերքը հավաքելու։ Ավետիսը շատ էր սիրում իր աղջկան։ Նա ասում էր, որ Կովը իր ամենամեծ հարստությունն է։

Կովի մայրը՝ Աննան, նույնպես աշխատասեր կին էր։ Նա ամբողջ օրը տանն էր անում։ Նա եփում էր, լվանում էր, կարում էր, գործում էր։ Կովը օգնում էր մորը տնային գործերում։ Նա սովորեց մորից ամեն ինչ։ Աննան ասում էր, որ Կովը շատ հեշտությամբ է սովորում։ Նա ամեն ինչ արագ էր սովորում։ Կովը շատ էր սիրում իր մորը։ Նա միշտ ասում էր, որ մայրը իր ամենամեծ ընկերն է։

Կովը ունի երկու քույր և մեկ եղբայր։ Նրանք բոլորն էլ փոքր են։ Կովը շատ է սիրում իր քույրերին և եղբորը։ Նա միշտ խաղում է նրանց հետ։ Նա նրանց պատմում է հետաքրքիր պատմություններ։ Նա նրանց երգեր է երգում։ Կովը շատ լավ է երգում։ Նրա ձայնը շատ քաղցր է։ Նա երգում է հայկական երգեր։ Նրա ամենասիրելի երգերից մեկը «Հայրենիք» երգն է։

Կովը սիրում է նաև պարել։ Նա պարում է հայկական պարեր։ Նա պարում է «Կարինա», «Շալախո» և այլ պարեր։ Նա պարում է շատ գեղեցիկ։ Նրա շարժումները շատ նրբագեղ են։ Նա պարում է այնպես, կարծես թռչում է։ Նրա պարը հիացնում է բոլորին։

Կովը սիրում է նաև նկարել։ Նա նկարում է բնությունը, ծաղիկները, թռչունները։ Նրա նկարները շատ գեղեցիկ են։ Նրա ուսուցիչները ասում են, որ Կովը մեծ նկարչուհի կդառնա։ Կովը երազում է դառնալ նկարչուհի։ Նա ուզում է նկարել աշխարհի ամենագեղեցիկ վայրերը։

Կովը սիրում է նաև կարդալ։ Նա կարդում է հայկական գրքեր։ Նա կարդում է Րաֆֆու, Պեշիկթաշլյանի, Զարյանի գրքերը։ Նա կարդում է նաև ռուսական գրքեր։ Նա կարդում է Պուշկինի, Լերմոնտովի, Գոգոլի գրքերը։ Կովը շատ լավ է խոսում ռուսերեն։

Կովը շատ է սիրում նաև սպորտը։ Նա սիրում է վազել, ցատկել, լող անել։ Նա լավ լողորդուհի է։ Նա մասնակցել է լողի մրցումների և առել է առաջին տեղը։ Նա սիրում է նաև ֆուտբոլ խաղալ։ Նա լավ ֆուտբոլիստուհի է։ Նա խաղում է կանուխ հարձակվողի դիրքում։ Նա շատ արագ է վազում և գեղեցիկ գոլեր է խփում։

Կովը շատ է սիրում նաև ճամփորդել։ Նա ամեն տարի գնում է ամառանոց։ Նա գնում է Ծաղկաձոր, Դիլիջան, Սևան։ Նա շատ է սիրում Սևանը։ Նա սիրում է լողալ Սևանում։ Նա սիրում է նստել նավակով և զբոսնել լճի վրա։

Կովը շատ է սիրում նաև կենդանիներ։ Նա ունի շուն, կատու և թռչուններ։ Նրա շան անունը Ջեք է, կատվինը՝ Մուրկա, իսկ թռչունները՝ Կանարիներ։ Նա շատ է սիրում իր կենդանիներին։ Նա միշտ խնամում է նրանց։ Նա կերակրում է նրանց, լվանում է նրանց, խաղում է նրանց հետ։

Կովը շատ է սիրում նաև ընթերցել։ Նա կարդում է հայկական գրքեր։ Նա կարդում է Րաֆֆու, Պեշիկթաշլյանի, Զարյանի գրքերը։ Նա կարդում է նաև ռուսական գրքեր։ Նա կարդում է Պուշկինի, Լերմոնտովի, Գոգոլի գրքերը։ Կովը շատ լավ է խոսում ռուսերեն։

Կովը շատ է սիրում նաև երաժշտություն։ Նա սիրում է լսել դասական երաժշտություն։ Նա սիրում է լսել Բեթհովենի, Մոցարտի, Չայկովսկու երաժշտությունը։ Նա սիրում է նաև հայկական երաժշտություն։ Նա սիրում է լսել Կոմիտասի, Սպենդիարյանի, Թումանյանի երաժշտությունը։

Կովը շատ է սիրում նաև կինո։ Նա սիրում է նայել հայկական ֆիլմեր։ Նա սիրում է նայել «Անուշ», «Պեպո», «Սայաթ-Նովա» ֆիլմերը։ Նա սիրում է նայել նաև ռուսական ֆիլմեր։ Նա սիրում է նայել «Վոլգա-Վոլգա», «Ցրտաշունչ ուղիներ», «Ալեքսանդր Նևսկի» ֆիլմերը։

Կովը շատ է սիրում նաև թատրոն։ Նա սիրում է գնալ Երևանի օպերայի և բալետի թատրոն։ Նա սիրում է նայել օպերաներ և բալետներ։ Նա սիրում է նայել «Անուշ», «Լեբլեբիջի», «Կարմիր ծաղիկ» բալետները։

Կովը շատ է սիրում նաև լուսանկարչություն։ Նա ունի լուսանկարչական ապարատ։ Նա սիրում է լուսանկարել։ Նա լուսանկարում է բնությունը, ծաղիկները, թռչունները։ Նրա լուսանկարները շատ գեղեցիկ են։ Նրա ընկերները ասում են, որ Կովը լավ լուսանկարչուհի է։

Կովը շատ է սիրում նաև հագուստ կարել։ Նա կարում է իր համար և իր ընկերուհիների համար։ Նա կարում է զգեստներ, կիսաշրջազգեստներ, բլուզներ։ Նրա կարած հագուստները շատ գեղեցիկ են։ Նրա ընկերուհիները ասում են, որ Կովը լավ դերձակուհի է։

Կովը շատ է սիրում նաև հյուրասիրել։ Նա սիրում է հյուրեր ունենալ։ Նա սիրում է նրանց հյուրասիրել։ Նա եփում է, թխում է, հյուրասիրում է։ Նրա հյուրասիրությունը շատ համեղ է։ Նրա հյուրերը միշտ գոհ են մնում։

Կովը շատ է սիրում նաև ճանապարհորդել։ Նա սիրում է գնալ տարբեր վայրեր։ Նա սիրում է գնալ Գյումրի, Վանաձոր, Կիրովական։ Նա սիրում է գնալ նաև Մոսկվա, Լենինգրադ։ Նա սիրում է գնալ նաև արտասահման։ Նա սիրում է գնալ Ֆրանսիա, Իտալիա, Գերմանիա։

Կովը շատ է սիրում նաև մտածել։ Նա սիրում է մտածել կյանքի մասին, մարդկանց մասին, բնության մասին։ Նա սիրում է մտածել ապագայի մասին։ Նա սիրում է մտածել, թե ինչ կդառնա, ինչ կանի։ Նա սիրում է մտածել, թե ինչպես կօգնի մարդկանց։

Կովը շատ է սիրում նաև երազել։ Նա սիրում է երազել գեղեցիկ երազներ։ Նա սիրում է երազել, թե ինչպես է դառնում նկարչուհի։ Նա սիրում է երազել, թե ինչպես է ճանապարհորդում աշխարհով մեկ։ Նա սիրում է երազել, թե ինչպես է օգնում մարդկանց։

Կովը շատ է սիրում նաև ապրել։ Նա սիրում է ապրել կյանքը։ Նա սիրում է ապրել ուրախությամբ։ Նա սիրում է ապրել աշխատանքով։ Նա սիրում է ապրել ընկերների հետ։ Նա սիրում է ապրել ընտանիքի հետ։ Նա սիրում է ապրել հայրենիքում։

Կովը շատ է սիրում նաև հայրենիքը։ Նա սիրում է Հայաստանը։ Նա սիրում է Ղանջումոյի շրջանը։ Նա սիրում է Ղարաքիլիսա գյուղը։ Նա սիրում է իր տունը, իր ընտանիքը, իր ընկերները։ Նա սիրում է հայրենիքը։

Կովը շատ է սիրում նաև խաղաղություն։ Նա սիրում է խաղաղություն։ Նա սիրում է խաղաղություն։ Նա սիրում է խաղաղություն։ Նա սիրում է խաղաղություն։ Նա սիրում է խաղաղություն։ Նա սիրում է խաղաղություն

ՊՈՍՏԱԿԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԻ

ՏԻԿ. Վ. ՓԱՇՆԵՏԱՆ ՍՊԱՆ

— • —

Ինչպես հայտնի է մեզ, Տիկին Վասիլի Ալեքսեյի Ռոմանովան, որ ծնած է Ռուսլան Ալեքսանդրի Ռոմանովի եւ Ելենա Վլադիմիրի Ռոմանովայի դուստրը, ամուսնացած է Ռուսաստանի Մեծ Դքսերից մեկի հետ, որ 1917ին ստիպված է եղել հեռանալ Ռուսաստանից եւ ապրել Ֆրանսիայում։ Ինչպես հայտնի է մեզ, Տիկին Վասիլի Ալեքսեյի Ռոմանովան ամուսնացած է եղել

դիրքերու բոլոր գաղտնիքներուն: Աստր համար ալ Իտալացիները միշտ յառաջ կը քշեն ընիկ զինուորները եւ մասնաւորապէս Ասքարիները: Իտալացիները ի զուր կը փորձեն մաքրել Թամպիէնի շրջանը, որ ամրոցն է «Եթովպիոյ Սեւ Ազուէս»ին, Ռաս Սէյումի: Անձրեւներն ալ մեծապէս կը դժուարացնեն գործողութիւնները: Հապէշները, որոնք մինչեւ հիմա խոյս կուտային ճակատամարտներէ, այս անգամ յարձակեցան զանգուածօրէն: Իրազեկներու կարծիքով, ռազմավարութեան այս փոփոխութեան պատճառը այն է որ, Նէկիւսը կ'ուզէ կասեցնել Իտալացիներուն յառաջխաղացումը դէպի Ամպա Ալակի, կարեւոր ճամբան, անձրեւաբեր եղանակէն առաջ:

Կռիւները վերսկսած են նաեւ հարաւային ճակատին վրայ:

Վենիզէլոսի կուսակիցներու յաղթական

Յունաստանի երեսփոխանական ընտրութիւնները կատարուեցան կիրակի օր, առանց կարեւոր դէպքերու: Նախնական հաշիւներու համաձայն, մեծամասնութիւն շահած են Վենիզէլոսի կուսակիցները, մանաւանդ գաւառներու մէջ: Երեսփ. ժողովը կը բաղկանայ 300 անդամներէ, եւ Վենիզելոսեաններէն վերջը կուգան Քոնտիլիսի կուսակիցները: Միապետութեան տապալումէն ի վեր առաջին անգամ է որ այսքան ստուարաթիւ քուէարկուներ կը մասնակցին ընտրութեանց: Վենիզէլոսի կուսակիցները (ազատական) 50 առ հարիւր շահած են ամբողջ արդիւնքին վրայ, իսկ մինչեւ 80 առ հարիւր՝ Մակեդոնիոյ մէջ: Առ այժմ 125 կը հաշուեն ազատական երեսփոխաններուն թիւը, իսկ Ցալտարիսի կուսակիցները՝ միայն 60:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

15 ՄԻԼԻՈՆ ՏՈԼԱՐ պիտի հաւաքուի Մ. Նահանգներուն եւ Անգլիոյ մէջ, Գերմանիոյ Հրեաներէն 100,000 հոգի դուրս հանելու եւ տեղաւորելու համար: Արդէն իսկ Ամերիկա հասած է Սըր Հ. Սէմիւէլ, նախկին նախարար մը, որ կը յուսայ 10 միլիոն հաւաքել Մ. Նահանգներուն, իսկ մնացեալ կէս միլիոնը՝ Անգլիոյ մէջ:

ԱՆԿԱՐԳԵԼԻ (փառաշիւթ) վարպետներ հասան Մոսկուայէն, դաստալու համար Ֆրանսացիներու: Մասնաւորապէս պիտի ուսուցանեն սրընթաց սաւառնակի մը մէջէն ցատկելու արուեստը, որուն մէջ վարպետ են Ռուսերը:

ԱՀՌԵԼԻ ԹԱԹԱՌ մը աւեր ցանեց Մարոքի մէջ: Տասը ընիկներ խեղդուեցան: Նիւթական վնասը շատ մեծ է: Փոթորիկը ուժգնօրէն կը շարունակուի Միջերկրականի մէջ:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ վերաբացուեցաւ երէկ, երկուշաբթի: Այս առթիւ յորդորական մը ուղղեց վերատեսուչը, բայց ազգայնական ուսանողները գոհ չեն եւ կը կարծուի թէ նոր ցոյցեր պիտի սարքեն, հինգշաբթի օր, երբ Փրոֆ. Ժէզ վերսկսի իր դասընթացքը:

21 ՀՈԳԻ ԴԱՏԻ ՔԱՇՈՒԵՑԱՆ Խապարովսքի մէջ (Սիպերիա), ամբաստանուած ըլլալով թէ լրտեսութիւն կատարած են օտար պետութեան մը հաշուոյն: Ամբաստանագիրը հակախորհրդային գործունէութիւն կը վերագրէ կալանաւորներուն, որոնք բոլորն ալ խոստովանած են իրենց յանցանքը, համաձայն Մոսկուայի գործակալութեան հեռագրին: Հինգ հոգի դատապարտուեցան գնդակահարութեան:

«ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ ԶԱՆԳ»ը հանդիսաւորապէս Պերլին փոխադրուեցաւ յունուար 26ին, դրուելու համար 76 մեթր բարձրութեամբ աշտարակի մը գագաթը: Այս զանգն է որ պիտի հնչեցնէ Ողիմպիական խաղերու ազդանշանը, օգոստոս 1ին: Զանգին բարձրութիւնն է 4 մեթր 60 ս. եւ կը կշռէ 13,841 քիլոկրամ: Ռուրէն Պերլին փոխադրութիւնը տեւեց տասը օր: Սոտրոտը կը գտնուի հետեւեալ արձանագրութիւնը,— «Կը հրաւիրեմ աշխարհի երիտասարդութիւնը», հետեւողութեամբ Շաֆհաուզի մէկ զանգակին արձանագրութեան, որ Շիլլէրի ուշադրութիւնը հրաւիրած էր, երբ մեծ բանաստեղծը կը գրէր իր հռչակաւոր «Զանգ»ը:

50 ՎԵՆԻԶԷԼՈՍԵԱՆ ՍՊԱՆԵՐ, որոնք բանակէն վտարուած էին իբրեւ մեղսակից 1935 մարտի ապստամբութեան, Լէմնոս եւ Սամոթրակէ կղզիները աքսորուեցան, ամբաստանուած ըլլալով թէ նոր ապստամբութիւն մը սարքած են երեսփոխանական ընտրութեանց առթիւ:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՑՈՒՑԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ, որ տեղի կ'ունենայ այսօր, երեքշաբթի, Լոնտոնի Ապահովութեան տեսչութիւնը շարժման մէջ դրած է հազար գաղտնի ոստիկաններ եւ 400 սպաներ, պաշտպանելու համար մասնաւորապէս օտար թագաւորները եւ իշխաններու կեանքը:— Քէնթըրպըրիի արքեպիսկոպոսը Թագաւորին վերջին վայրկեաններու նկարագրութիւնը հաղորդելով Լորտերու Ժողովին, կը պատմէ թէ հանգուցեալին վերջին խօսքը եղաւ.— «Ներողութիւն կը խնդրեմ որ սպասցուցի ձեզ»:— Յուղարկաւորութեան մանրամասնութիւնները պիտի լսուին Ֆրանսայի անթելի բոլոր կայաններէն, սկսելով առաւօտեան ժամը 9.30էն:

59 ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԷ բաղկացած պատուիրակութիւն մը հասաւ Մոսկուա, յանուն Պուրիաթ - Մոնկոլիա հանրապետութեան (Սիպերիա), հրահանգներ ստանալու համար:

ԱԼՊՈՄ Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի Կ. Կ.ի հրատարակած Ալպոմը սպառած ըլլալով, եղած ապսպրանքները գոհացնելու համար մամուլին յանձնուած է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ:

Կը խնդրուի արտասահմանի ընկերներէն եւ մարմիններէն անմիջապէս յայտնել իրենց ապսպրանքը:

Այս առթիւ կը փութանք հաղորդել թէ կը պատրաստուի եւ մայիսին լոյս պիտի տեսնէ Ալպոմի ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՏՈՐԸ, բոլորովին նոր նկարներով:

Ապսպրանքներու համար Եւրոպայի ընկերները պէտք է դիմեն իրենց վարբի կազմ. մարմիններու միջոցով, իսկ արտասահմանէն՝ «Յառաջ»ի խմբագրութեան, ԱՐՑԱԽԵԱՆԻՆ:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

Նուիրուած ընկ. ԼԵՒՈՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆԻ (Պապաշա) յիշատակին

2 փետր. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Sociétés Savantesի D. սրահին մէջ, փարիզ:

Կը նախագահէ ընկ. Բժիշկ ՏԷՐ ԴԱՒԹԵԱՆ

Կը խօսին ընկ.ներ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ Ա. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ

ՀԱՅ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱԿՈՒՄԲ

(ՆԱԽԿԻՆ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ)

վաղը երեքշաբթի, 28 յունուար, երեկոյեան ժամը ճիշդ 9ին

ռուսական քոնսէրվաթուարի շէնքին մէջ, 26 Ավընիւ տը Թոքիօ

(Երրորդ յարկ, թիւ 11)

Կը խօսի Պ. Ա. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

Նիւթ՝ ԳՐԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԽՈՐՀ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ 1932էն ի վեր

Հաղորդակց. միջոցներ. — Մէթրօ Ալմա-Մարսօ (Իէբ Ավընիւ տը Թոքիոյի վրայ) եւ բազմաթիւ օթոպիւսներ:

Սրահը կը բացուի ժամը 8.30ին: Մուտքը ազատ է:

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Անդրանիկի յուշարձանին շինութեան կեդրոնական յանձնախումբը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ գումարները, ֆրանսական ազգ. վիճակահանութենէն բախտաւորուած օտար բարեկամներէ՝—

Պէլվիլի կաֆէի յայտնի վաճառականներէն Mr. Schippefft 200 ֆր., Mr. Roussellet 50 ֆր., փոխան նուիրատոմսի՝ Տէր եւ Տիկ. Միսաք Օզանեանէ 15 ֆր.:

գումար	265.—
նախորդ գումար	11,259.05
ընդհ. գումար	11,524.05

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՎԻԷՆ, 24 յունուար.— Հ. Յ. Դ. Վիէնի կոմիտէն իր բոլոր ընկերներուն կողմէն խորին ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկեր Յակոբ եւ Սարգիս Մաթոսեան ընտանիքներուն, իրենց որդւոյն եւ եղբօրորդւոյն ՓՈՔՐԻԿ ԼԵՒՈՆ Յ. ՄԱԹՈՍԵԱՆԻ դառնաղէտ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ յունուար 22ին երկարատեւ հիւանդութենէ մը յետոյ:

×

ՓՈՆԹԷ.— Հ. Յ. Դ. «Մուրատ» խումբի ընկերները խորին ցաւակցութիւն կը յայտնեն ընկ. ՋԱՔԷՈՍ ՔԻՉԻՐԵԱՆԻ հարսին մահուան առթիւ, իր պարագաներուն:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Գ. Ռ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի Մասնաճիւղին, 1936 տարեշրջանի դասախօսութիւնները կը սկսին յառաջիկայ հինգշաբթի 30 յունուար: Այս տարեշրջանին դասախօսութեանց համար տվ. ղուլյս վարչութիւնը պատրաստած է այժմէական եւ հետաքրքրական նիւթերու ցանկ մը, դասախօս ունենալով կարող անձեր:

Դասախօսութիւնները տեղի պիտի ունենան 15 օրն անգամ մը: Նիւթը, դասախօսութեան ժամը եւ վայրը իր ատենին պիտի ծանուցուին փարիզի հայ մամուլին միջոցաւ:

Մեր առաջին դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 30 յունուար հինգշաբթի օր երեկոյեան ժամը 9ին Փըթի Ժուռնալի սրահին դիմացը գտնուող Aux Trois Portes սըրճարանին վերնայարկը, մէթրօ Քատէ:

Դասախօսութեան նիւթն է «Հայաստան»ը, դասախօսը Պ. Պօտոսեան:

Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները եւ համակիրները: Ծախքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 1 ֆրանք:

Վարչութիւն

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Անկէնի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը 29 յունուար, չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական Բուլաքատեղին: Անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

Աշխատակցութեամբ բազմաթիւ ծանօթ գրողներու: ձոխ պատկերազարդուած. գեղարուեստական նկարներ: գրականութեան, գրական քննադատութեան, պատմա բանասիրութեան, գիտութեան եւ գեղարուեստի, գրական արձագանգի եւ հայ կեանքի բաժիններով:

352 մեծադիր էջեր: Գին՝ 25 ֆրանք, Ամերիկա՝ 1.5 տոլար:

Ստանալու համար դիմել Տարեգրքի խմբագրութեան. B. P. 868 Le Caire, Egypte. եւ «Յառաջ»ի

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ՍՈՒԼԹԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

84, Fbg. St. Denis (ԲԱՍՍԱԺԻ ՄԷՋ)

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9, Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ ՊՕՔՍ-ՔԱՖԵՐ, ԿԱՇԻՆՆԵՐ, ՇԵՎՐՕՆՆԵՐ եւ ՄՈՐԹԵՐ՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորաձեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ մարոքինըրիի համար:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ — ՄԵՐ ՊԱՇԵՍՏԸ ՃՈԽ Է

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ — ՃՇԴԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մնէք իք այն վստահ համոզումով թէ ուղղամտութիւն եւ ճշգապահութիւն ունինք իբր հիմ մեր նոր ձեռնարկին: Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ: Արանց եւ կանանց գուլպայի ճոխ մթերք, սալտ, ակօղիէմ շուա եւ հօր-քուր, քալսօն, թրիքօ, փիւլօթ, քամիզոլ եւ շըմիզ ամէրիքէն եւայլն, նպաստաւոր գիներով:

CAVE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,

եւ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԳ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը հայթայթենք՝ նշանտուքի, հարսնիքի կնունքի, հանդէսներու եւ տօնակատարութեանց համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ ըմպելիներ (apéritifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ):

Հեռաձայնեցէք ՔԷՕԼԷԵԱՆ, Charlebourg 20-69 եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի ղրկուին ձեր ապսպրանքը, մեծաքանակի գինով եւ չսպառածները ետ առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ KEULEYAN

85, Rue des Chambards.

Bois-Colombes, (Seine).

Մ. ՀԱՊԵԱՆ "ՊՐՈՒՍԱ" Մ. ՀԱՊԵԱՆ

(Մասնաճիւղ ՄԱՆՈՒԿ ՀԱՊԵԱՆի Պուա-Քոլոմպի ծանօթ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ)

21, Rue Saulnier, Paris - 9e

Métro Cadet ԴԷՄԻ ՓՈՂՈՑԸ

Tél. : Provence 16-88

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԼԱՒԱԳՈՅՆՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Առաջին այցելութիւնով պիտի համոզուիք եւ գոհ պիտի մնաք

Ապսպրանքները կը ղրկուին փութով յաճախորդներուն բնակարանները:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Տիկին Տիրուհի Թորոսեան- Պըտուղեան Լափսէքցի (Տարտանէլ), կը փնտռէ իր երկու զաւակները՝ Թորոս եւ Մարի, 26, 24 տարեկան կորսուած տարագրութեան ժամանակ Տէր Զօրի մէջ: Իրենց հօրն անունը՝ Ղազարոս (երկաթագործ), մնացած տարագրութեան մէջ: Թորոս երկու թեւերուն վրայ Մահտեսիի նշաններ ունի, իսկ Մարին կզակին տակ փոքր ճերմակ բիծ մը, կը խնդրուի հայրենակիցներէ եթէ կը ճանչնան եւ կամ ո՛ւր ըլլալնին գիտեն՝ հաճին իմացնել M. B. Balentz, 130 rue Lamarck, Paris (18).

Կը խնդրուի Սուրիոյ հայ թերթերէն արտատպել:

ՓՆՏՌԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ երգիծաթերթ՝ «ՄԵՂՈՒ»

փարիզի եւ շրջանի Յառաջի ցրուիչ Պ. ԱՒԵՏԻՍԷՆ:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է թարմ մով, բնական անխառն խառնուրդով, խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղի

Մեծաքանակ գնումներու հասցէ՝

Արտօնատէր

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

48, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Եւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝

M.M. H. Khatchadourian et Daniel

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (48)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն թարգմ. Ժ. — Հեղինակութիւն՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

— Րէլֆին կօշիկները... բսաւ նորէն քոյրս կեղծ անտարբերութիւնով մը երբ, մեղան նստանք ճաշելու:

— Աղէկ, ի՞նչ կայ որ...

— Պ. Փուարօն կը կարծէ որ դեղին էին. կը սխալի, սեւ էին...

Ու Քարօլայն քանի մը անգամ գլուխը օրօրեց. յայտնի էր որ կը հաւատար թէ այդ կէտին մէջ Փուարոյին յաղթած էր: Պատասխան չտուի. զարմացայ թէ Րէյֆ Փէյթընի կօշիկներուն գոյնը ինչ անշուքութիւն կրնար ունենալ ոճիրին հետ:

ԳԼՈՒԽ 15

ՃԷՖՐԻ ՐԷՅՄԸՆՏ

Փուարոյի ռազմախաղին յաջողութեան մասին ապացոյց մը եւս պիտի ստանայի նոյն օրը: Ասպարէզ կարդացեր էր ան ամէնուս, խորամանկ էր իր այդ կեցուածքը եւ հետեւանք՝ մարդկային բնաւորութեան մասին ունեցած իր ծանօթութեան: Վախն ու յանցանքը Տիկին էքրօյտէն կորզած էին ճշմարտութիւնը. առաջինն էր ան որ տեղի կուտար:

Իրիկուան դէմ երբ հիւանդներուս այցելելէ յետոյ տուն վերադարձայ, քոյրս բսաւ թէ Ճէֆրի Րէյմընտը դեռ նոր մեկներ էր:

— Զի՞ս տեսնել կ'ուզէր, հարցուցի:

— Փուարօն տեսնելու եկեր է, պատմեց Քարօլայն, «Կուենինները» գացեր է, սակայն անիկա դուրս ելած է եղեր... մեզի հանդիպեր է խորհելով որ այստեղ կրնայ ըլլալ կամ դուն կրնաս գիտնալ անոր ուր գտնուիլը...

— Բնաւ չեմ գիտեր...

— Շատ աշխատեցայ որ սպասցնեմ զինքը, բայց «կէս ժամէն դարձեալ իրեն կուգամ» բսաւ եւ չիտակ գիւղին ճամբան բռնեց... մեղք եղաւ, որովհետեւ հազիւ դուրս ելած էր երբ Փուարօն վերադարձաւ...

— Վերադարձա՞ւ, ո՞ւր, հո՞ս...

— Ոչ, իր տունը...

— Ի՞նչ գիտես...

— Քովի պատուհանէն տեսայ, ըսաւ Քարօլայն կարուկ ձեւով:

Ինծի այնպէս թուեցաւ թէ մեր խօսակցութեան նիւթը այլեւս սպառած էր. քոյրս տարբեր կարծիք ունէր այդ մասին:

— Դուն չե՞ս պիտի երթաս, հարցուց:

— Երթա՞մ, ո՞ւր..

— Փուարոյին, անշուշտ ..

— Ի՞նչ կայ որ երթամ...

— Պարոն Րէյմընտ անպայմանաբար տեսնել կ'ուզէր զայն. գնա հասկցիր պատճառը...

— Հետաքրքրութիւնը անպակէլի մեղք մը չէ իմ մէջս... բսաւ պէտք չունիմ հասկնալու թէ դրացիներս ինչ կ'ընեն կամ ինչ կը խորհին...

— Պարապ խօսք, Ճէյմս, դուն ալ ինծի չափ հասկնալ կ'ուզես, բայց ինծի չափ անկեղծ չես... միշտ կը սիրես կեղծել...

— Իրա՞ւ կ'ըսես, հեգնեցի եւ բուժարանս քաշուեցայ:

Տասը վայրկեան վերջը Քարօլայն դուռը զարկաւ ու ներս մտաւ. ձեռքը բռնած էր աման մը անուշեղէն:

— Ճէյմս, սա անուշեղէնը Պ. Փուարոյին կը տանի՞ս... իրեն խօսք տըւած էի... եւ պատրաստած եմ... իմ չինած անուշեղէնս ճաշակած չէ բընաւ...

— Սպասուհին չի՞ կրնար տանիլ...

— Անիկա կարկտուք ունի, չի կրնար ...

Իրարու երես նայեցանք:

— Շատ աղէկ, ըսի ոտքի բարձրանալով. կը տանիմ, դուռէն ներս կուտամ եւ կը վերադառնամ, գիտցած ըլլաս...

— Բնականաբար, քեզի՝ ուրիշ բան ըրէ ըսող չկայ ...

Քոյրս աւելի վարպետ փրթաւ:

— Եթէ պատահի որ Պ. Փուարոյին հանդիպիս, ըսաւ՝ երբ փողոցին դուռը կը բանար, գէշ չըլլար որ իրեն յիշես կօշիկներուն խնդիրը...

Զափէն աւելի նրբամտութիւն կար վերջին պահուն արտասանուած այդ խօսքին մէջ: Շատ կ'ուզէի հասկնալ կօշիկներուն հանելուկը: Ու յանկարծ նշմարեցի որ դուռը բացող սպասուհին անզգալաբար կը հարցնէի թէ Պ. Փուարօն տո՞ւնն էր:

Փուարօ զիս տեսնելուն՝ տեղէն վեր թռաւ: Շատ ուրախ արտայայտութիւն մը կար անոր դէմքին վրայ:

— Հրամեցէք, սիրելի բարեկամս, բսաւ. սա մեծ բազկաթոռը առէք... կամ սա պզտիկը, եթէ կ'ուզէք ... սենեակը շատ տաք չէ՞ ձեզի համար:

Զափազանց տաք էր, բայց ձայն չհանեցի, պատուհանները փակ էին ու փառաւոր կրակ մը կար վառարանին մէջ:

— Անգլիացիները մաքուր օդ կ'ըսեն կ'երթան, դիտել տուաւ Փուարօ, բաց օդը դուրսին կը պատկանի ... տուն բերելու ի՞նչ տեղը կայ, թող երթայ հոն մնայ... ձգենք այս տափակ խօսքերը, նորութիւն մը կա՞յ:

— Երկու հատ. նախ տոփկա... քոյրս ղրկեց...

Եւ իրեն տուի անուշեղէնին ամանը:

— Ինչ ազնիւ է օրիորդ Քարօլայնը ... խոստումը չէ մոռցեր... իսկ երկրորդ նորութի՞ւնը ...

— Տեղեկութիւն մը...

Փուարոյին պատմեցի Տիկին Էքրօյտի հետ ունեցած տեսակցութիւնս զոր լսեց ուշադրութեամբ, բայց առանց մասնաւոր հետաքրքրութեան:

— Լուսաբանութիւն մըն է, մտածկոտ շեշտով. որոշ արժէք ունի, որովհետեւ կը հաստատէ տիրուհիին վկայութիւնը թէ թեղէնները սեղանին կափարիչը էր եւ անցած ատենը գոցած էր, յիշէ՞ք, այնպէս չէ՞...

— Ո՞ւր կը մնայ անոր միւս յայտարարութիւնը թէ հիւրանոց գացեր էր, ծաղիկներուն նայելու համար...

— Օհ, մենք անիկա լրջօրէն նկատի չառինք երբէք, այնպէս չէ՞, սիրելի բարեկամս, հապճեպով հնարուած արդարացում մըն էր իր հոն ներկայութիւնը բացատրելու համար իր ներկայութիւնը որուն մասին, կարծեմ, հաւանաբար զինքը հարցաքննել ձեր մտքէն չպիտի անցընէիք ... Իր շփոթութիւնը եւ վերագրած էի թերեւս այն իրողութեան որ արծաթեղէններու սեղանին խառնած էր ... բայց կարծեմ թէ ուրիշ պատճառ մը պէտք է փնտռել հիմա ...

— Այո, որո՞ւ հանդիպելու համար դուրս ելաւ ան եւ ինչո՞ւ ...

— Կը կարծէ՞ք որ մէկը տեսնելու գացած էր...

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
Métro : TOLBIAC

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Սուրիա, Եգիպտոս, Չեխոսլովաքիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 29 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI 29 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3024 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — Գին 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽՌՈՎԱՅՈՅԶ ԵԳԻՊՏՈՍՆ ՈՒ ՍՈՒՐԻԱՆ

Արեւելքի դէպքերուն մէջ կարեւոր գլուխ մը կը կազմէ, նաեւ, Եգիպտոսի խնդիրը, որ սուր հանգամանք ստացած է նորէն:

Օգտուելով եթովպական պատերազմէն եւ Մեծն Բրիտանիոյ կացութենէն, Եգիպտոսի ազգայնականները կ'ուզեն իրականացնել անկախութեան ծրագիրը, համաձայն 1922 փետր. 28ի յայտարարութեան:

Այդ փորձն է որ արիւն կը հոսեցնէ Գահիրէի, Աղեքսանդրիոյ եւ ուրիշ քաղաքներու փողոցներուն մէջ, 1935 նոյեմբերէն ի վեր:

Նախ բոլորովին չկամ, յետոյ բաղդատաբար հաշտ ընթացք մը բռնելով, բրիտանական կառավարութիւնը 1935 դեկտ. 12ին արտօնեց 1923ի սահմանադրութեան վերահաստատումը, ինչպէս կը պահանջէին Եգիպտոսի ազգայնականները:

Վերահաստատումը հռչակուեցաւ, իսկ անոր իրականացումը կը մնայ առկախ, դարձեալ իբրեւ հետեւանք Մեծն Բրիտանիոյ բռնած դիրքին:

Սահմանադրութեան վերահաստատումով, Եգիպտոս պիտի կրնար կարգի դնել իր ներքին գործերը: Ատոր համար անհրաժեշտ է նախ ընտրութիւններ կատարել: Դեռ ճշդուած չէ ընտրութեանց վերջնական թուականը, բայց «Վաֆտ»ը այժմէն կ'ակնատէ ջախջախիչ յաղթանակ մը, քանի որ մասնաճիւղեր ունի Եգիպտոսի յետին գիւղին մէջ:

Համաձայն նոյն իսկ զլտի ուսուցչապետի մը, Թահա Հիւսէյնի յայտարարութեան, «Վաֆտ»ը (Միութիւն) արդէն իսկ ապահոված է քուէներու 84 առ հարիւրը:

Բայց 1923ի սահմանադրութեան վերահաստատումը չի լուծեր ամբողջ կնճիռը: Մինչեւ անգամ եթէ ամբողջութեամբ գործադրուի, անդին կայ եւ կը մնայ անգլեւեգիպտական յարաբերութեանց թնճուկը, որ տարիներու պատմութիւն ունի:

Եգիպտոս կ'ուզէ ինքնօրէն տանտէր դառնալ իր տունին մէջ, իսկ այդ բնական իրաւունքը ուժգնօրէն կ'ընդհարի Մեծն Բրիտանիոյ աշխարհակալութեան կենսական երակներուն:

Սահմանադրութեան վերահաստատման հետ, պէտք է մշակուի դաշնագիր մը, ճշդելու համար Անգլիոյ եւ Եգիպտոսի յարաբերութիւնները:

Արդ, Եգիպտոսի դահլիճը հրաժարած է, եւ ծանր դժուարութեանց կը հանդիպի նոր կառավարութեան կազմութիւնը:

Տրամաբանօրէն, դահլիճին կազմութեան իրաւունքը կ'իյնար ազգայնական կուսակցութեան, եւ Թագաւորը առաջին առթիւ հրաւիրեց անոր նախագահը, Նահաս փաշա, յանձնարարելով կազմել խառն կառավարութիւն մը: Նահաս փաշա մերժեց առաջարկուած պայմանը, իսկ բրիտանական մարզպանն ալ իր կարգին ազդարարեց թէ չի կրնար որ եւ է բանակցութիւն կատարել, եթէ իր դիմացը պիտի գտնէ կառավարութիւն մը՝ բաղկացած միայն մէկ հոսանքէ ...

Եւ ահաւասիկ նորէն արիւն կը հոսի, նախաձեռնութեամբ ուսանողութեան եւ երիտասարդութեան, որոնք Եգիպտոսի ազգայնական կուսակցութեան խարիսխը կը կազմեն:

Ի՞նչ խօսք որ Մեծն Բրիտանիա կ'ուզէ նոր եւ դառն փորձի մը ենթարկել Եգիպտոսի զանազան հոսանքները, ուրիշ խօսքով՝ ճեղքել «միացեալ ճակատ»ը, որուն մէջ նորէն ջախջախիչ գերակշռութիւն մը կը ներկայացնէ «Վաֆտ»ը:

Միւս կողմէ, որքան ձգձգուին բանակցութիւնները, այնքան կրնան պղտորիլ ջուրերը, ինչպէս 1922էն ի վեր:

Ինչ կը վերաբերի բուն դաշնագրին, շատ խոր են անոր դժուարութիւնները:

Եգիպտոս եթէ ուզէ պնդել բացարձակ անկախութեան վրայ, այն ատեն հարկ պիտի ըլլայ պարպել անգլիական զօրքը, եւ ամբողջ երկրին պաշտպանութիւնը յանձնել զուտ եգիպտական բանակի մը:

Իսկ բրիտանական աշխարհակալութեան շահե՞րը,— Սուէզ, Սուտան, օտարականներ, փոքրամասնութիւններ, հաղորդակցութեանց ապահովութիւն եւն.:

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ եգիպտական հոսանք մը տրամադիր է զանազան զիջումներ կատարելու, անգլեւեգիպտական դաշնագրի բանակցութեանց առթիւ:

Այդ պարագային, ո՞ւր կը մնայ «Վաֆտ»ի պահանջած բացարձակ անկախութիւնը ...

Կարճ խօսքով, ծանր է կացութիւնը եւ կրնայ անել մը յանգիլ, եթէ շարունակուին արիւնահեղութիւնները, քանի որ, ճիշդ այս միջոցին, 60–70,000 անգլիացի զինուորներ եւ 7–800 օդանաւեր կեդրոնացած են Եգիպտոսի մէջ, իսկ մօտ 40 մարտանաւեր կը յածին Աղեքսանդրիոյ եւ Պաղեստինի ջուրերուն մէջ:

Նոյնքան վրդովիչ է կացութիւնը Սուրիոյ մէջ, իբրեւ հետեւանք նոյն տենչին — անկախութիւն:

Հոգատարութեան հաստատումէն ի վեր, Ֆրանսա վարչական բազմաթիւ եղանակներ փորձեց, գոհացնելու եւ խաղաղեցնելու համար այդ երկրամասը:

Բոլորն ալ առժամեայ միջոցներ էին, եւ չտուին սպասուած արդիւնքը:

Մինչ այս մինչ այն, Եգիպտոսի դէպքերը իւղ լեցուցին կրակին վրայ:

Միեւնոյն ատեն, սահմանամերձ «բարեկամ»ը, Թուրքիա, «եղբայրաբար» կը ժպտի Սուրիոյ ազգայնականներուն, որոնք իրենց տրտունջներն ու պահանջները արտաքին աշխարհին կը հաղորդեն յաճախ Էնկիւրիի եւ Պոլսոյ ճամբով:

Կարելի չէ անտարբեր դիտել խռովայոյզ Արեւելքի այս պարբերական ցնցումները:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ ԴԷՊԻ ԱՏՏԻՍ-ԱՊԷՊԱ

Տասը հազար Հապէշներ սպաննուած?

Իտալական վերջին զեկոյցին համաձայն, Զօր. Կրածիանիի բանակը գրաւած է Ուատարան, որ կը գտնուի Տոլոյի կէս ճամբուն վրայ, կամ երկու երրորդ ճամբան ծովեզերքէն դէպի Եթովպիոյ մայրաքաղաքը, Ատտիս-Ապէպա: Տակաւին յայտնի չէ թէ իտալական բանակը յառաջխաղացութիւնը պիտի շարունակէ՞ դէպի Ատտիս-Ապէպա: Սեւ շապիկաւորները յունուար 26ին գրաւած են նաեւ Մալքա եւ Մուրրի կոչուած վայրերը, որոնք 210 քիլոմեթր հեռու են Տոլոյէն (հարաւային ճակատ): Իտալական զեկոյցը 1500 մեռեալ կը հաշուէ այս ճակատամարտին հապէշական զոհերը, իսկ տասը հազար սպաննեալ՝ կանալէ Տորիայի ճակատամարտին մէջ: Զօր. Կրածիանի կը յառաջանայ դէպի հարաւային լիճերը, որոնք Ջրբատ ովասիներ կը բանան ճամբուն վրայ, մինչեւ մայրաքաղաք (270 մղոն): Զօրավարը մասնագէտ մըն է անապատային կռիւներու, այնպէս որ իր յաջողութիւնը կրնայ շարունակուիլ անարգել, եթէ պարենաւորման դժուարութիւնները հարթուին: Իտալիա արդէն գրաւած է Թիկրէի եւ Ասուայի նահանգները, որոնք մեծ արժէք ունին ռազմագիտական տեսակէտով:

Իտալական զեկոյցը կը յայտնէ թէ՝ սեւ շապիկաւորներու կորուստները աննշան են, իսկ բնիկ զինուորներէն սպաննուած, վիրաւորուած կամ անհետացած են քանի մը հարիւր հոգի: Բանակը գրաւած է կարեւոր քանակութեամբ զէնքեր, անասուններ, ռազմամթերք եւ մանաւանդ անթելի հզօր կայան մը: Այս առթիւ զեկոյցը նորէն կը դանգատի թէ Հապէշները տըմ-տըմ գնդակներ կը գործածեն:

Հիւսիսային ճակատին վրայ եւս կը շարունակուին գործողութիւնները, մաքրելու համար Թամպիէնի շրջանը: Օդանաւերը անընդհատ կրակ կը տեղան:

*** Հապէշական աղբիւրէ կը հեռագրեն թէ իտալական օդանաւերը յունուար 18ին կրակի բռնած են չարժուն հիւանդանոց մը, Մաքալէի մօտ, վիրաւորելով հինգ կիներ եւ երկու մանուկներ: Քիչ յետոյ տեղի ունեցած է երկրորդ ռմբակոծութիւն մը, տեւելով երկու ժամ: Հիւանդանոցին աւստրիացի տնօրէնը եւ օգնականները բողոքի հեռագիր մը ուղղած են Կ. Խաչի վարչութեան, խնդրելով դիմել Ազգերու Դաշնակցութեան:

*** Եթովպիոյ կառավարութիւնը կոչ մը ուղղելով ժողովուրդին, հրաւիրեց աւելի զօրացնել երկրին պաշտպանութիւնը: Կոչը կ'ըսէ.— «Նախընտրելի է կորսնցնել մեր ինչքերը քան հայրենիքը: Աշխատեցէք ձեր բոլոր միջոցներով, մեր ազատութեան համար, զէնքով եւ նուէրներով, իսկ անկարն ու ծերունիները աղօթքներով: Դուք, Եթովպուհիներ, հետեւեցէք Իտալուհիներու օրինակին: Անոնք առաջնորդ ունենալով Թագուհին, հայրենիքին նուիրեցին իրենց ամուսնական մատանիները: Տուէք ինչ որ կրնաք, որպէսզի դերի չդառնաք օտարին: Աղօթեցէք Աստուծոյ ջերմեռանդութեամբ: Շնորհիւ աստուածային զօրութեան, որ կը պաշտպանէ Եթովպիոյ արդար դատը, անձրեւները կը տեղան առատօրէն, սովորաբար չոր եղանակի մը մէջ: Գոհաբանութիւն մատուցէք նաեւ Աստուծոյ, այն փառաւոր յաղթանակին համար զոր շնորհեց մեր զօրքին, Թիկրէի ճակատին վրայ, մեծաքանակ աւարով: Միացուցէք ձեր բազուկները, հոգիները եւ աղօթքները եւ աշխարհի ամէնէն հզօր սպառազինութիւններն ալ ոչինչ կրնան ընել ձեզի դէմ»:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՆՈՐԷՆ ԾԱՆՐԱՑԱՒ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Չորս սպաննեալ, բազմաթիւ վիրաւորներ

Եգիպտոսի համալսարաններուն եւ բարձրագոյն վարժարաններուն ուսանողները նորէն դասադուլ հռչակեցին յունուար 27ին, բողոքելով Մեծն Բրիտանիոյ բռնած դիրքին դէմ: Այս առթիւ ընդհարումներ պատահեցան: Չորս հոգի սպաննուեցան, եւ բազմաթիւ մարդիկ վիրաւորուեցան: Նահաս փաշա, «Վաֆտ»ի նախագահը, մերժեց խառն դահլիճ մը կազմել: Անգլիա միայն այս պայմանով կ'ընդունի բանակցութիւն կատարել, դաշնագրի մը համար: Եգիպտոսի ազգայնականները սպառնալիք մը կը նկատեն այս պայմանը:

Ուսանողներու գործադիր կոմիտէն յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որ կ'ըսէ.— «Քաղաքական կացութիւնը շատ վտանգաւոր է: Բոլոր ուսանողներուն պարտականութիւնն է հանդարտ կենալ եւ սպասել դէպքերու ընթացքին»:

Հակառակ այս ազդարարութեան, Կիզէի համալսարանէն 1200 ուսանողներ Գահիրէի վրայ քալեցին: Ոստիկանութիւնը բացաւ կամուրջները, որպէսզի չկարենան քաղաք մտնել, իսկ զօրաւոր հեծելագունդ մը Կիզէ գնաց: Պուլաքի Արհեստից վարժարանին ուսանողները կրակի տուին կառք կարասիները եւ կ'ուզէին ամբողջովին վառել հաստատութիւնը, բայց ոստիկանութիւնը միջամտեց, կրակ բանալով: Շատեր վիրաւորուեցան: Մանսուրայի մէջ ուսանողները ընդհարեցան ոստիկանութեան հետ: Տասներկու հոգի ծանր վէրքեր ստացան եւ երկուքը մեռան քիչ յետոյ: Հինգ ուսանողներ ալ վիրաւորուեցան Տամանհուրի մէջ, Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ, երբ ոստիկանութիւնը կը ջանար ցրել ցոյցերը: Գահիրէ բաղդատաբար հանդարտ մնաց, որովհետեւ զինուորները յաջողած էին խափանել Կիզէի ուսանողներուն արշաւը: Բազմաթիւ ցուցարարներ համախմբուեցան Թագաւորին պալատին առջեւ, բայց ոստիկանութիւնը ցրուեց:

Խռովութեանց ընթացքին կրակի տրուեցան քանի մը հանրակառքեր:

*** Ալի Մահէր փաշա, պալատին դիւանապետը, յայտարարեց թէ Թագաւորը ջերմապէս կը փափաքի որ Վաֆտը գործակցի խառն դահլիճի մը. հակառակ պարագային ծանրակշիռ որոշումներ պիտի տայ: Կը կարծուի թէ Թագաւորը պալատական կառավարութիւն մը պիտի կազմէ, իր դիւանապետին նախագահութեամբ եւ դիկտատորական հանգամանքով: Ալի Մահէր փաշա կը շարունակէ խորհրդակցիլ զանազան հոսանքներու հետ, ելք մը գտնելու համար:

*** Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Աղեքսանդրիա աւելի շատ անգլիական նաւահանգիստ մը, օրինակ՝ Փորթսմութի կը նմանի քան արեւելեան քաղաքի մը, մանաւանդ մութը կոխելէ վերջ: Բոլոր խանութպաններն, սրճարաններու եւ կապելաներու վարիչները ամէն միջոց ձեռք առած են, որպէսզի անգլիացի նաւաստիները օտարութիւն չզգան: Նոյնիսկ անուններ փոխած են: Օրինակ՝ «Նեղոսի սրճարանը» մկրտուած է «Նաւատորմին ճաշարանը», արաբական նշանները սրբուած են: Սինէմաները ամէն գիշեր լեցուն են անգլիացի զինուորներով եւ նաւաստիներով:

(Շար.-ը կարդալ Գ. էջ)

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԹԱՓՈՐ ՄԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՏԵՂ ··· ՆՈՅՆ ԲԱՆՆ Է

Վահէ անունը ատեց մեր թղթակիցներուն: Կը բողոֆեմ: Ու կ'երգեմ, իբրեւ բողոֆ,

Ամենայն տեղ ... նոյն բանն է ...

Արդարեւ Հայաստանի թերթերն ալ նոյն ցաւն ունին: Տարբերութիւնը այն է որ այստեղ մեր թղթակիցներն են որ կը չարչարեն հայ լեզուն, — բարեբախտաբար Վահէ մոռցաւ հայերէնի նմոյշ մը տալ մեր գաւառական ձայներէն,— այնտեղ խմբագիրներն են որ կը խոշտանգեն Հայկայ բարբառը:

Օրինակ մը տալու համար առնենֆ *Կոլխոզուղի* անունով թերթը, որ կը հրատարակուի Մարտունիի մէջ: Այս թերթը երբեմն կը հրատարակէ անանկ բարձրաթռիչ խմբագրականներ, որ մենֆ, մահկանացուներս, չենֆ կրնար բան մը հասկնալ: Ի՞նչ է դերորինականութիւնը,— այս նիւթին մասին մեր երկնաֆաղաֆացին կը գրէ.— «Նրանֆ (դերորինականները) անտեսում էին փորմացիաների պատմական կապը, ընդհատուող եւ անընդհատ երեւոյթները: Այսպիսով նրանֆ դառնում էին հայեցողականներ ··· »:

Ինչպէս կը տեսնէֆ, ոչ մէկ տրամաբանութիւն: Մեր երջանիկ խմբագիրը ոսկեղարու ոճով կը գրէ, սակայն ես չհասկնալէս վերջ ի՞նչպէս հաւատամ որ կը հասկնայ Զոլախաչի, Գէօլֆէնդի, Ղարանլուղի գիւղացին:

Անշուշտ մե՛ծ զիջում մըն է Մարտունիի խմբագրին համար այսպէս հայեվար գրելը, եւ որպէսզի ցոյց տայ թէ կուլտուրայի հասած մարդ է, երբեմն կը գրէ նաեւ Լէնինիզմի եւ տրոցկիզմի հակադրութիւններուն մասին, ամէն տողի վրայ ցանելով *տրիումֆ, պլէադա, իդիոտիզմ, էրուդիցիա, դիալեկտիկական միջուկ* բառերը:

Մեր մեծ Լէնինիստը, Ստալինի փառայեղ դարաշրջանին վայել *կուլտուրայով* զինուած, երբեմն գիտական յօդուածներ ալ կը տպէ.—

Պլանային ցեղին պատկանող աղբրացեղ ցուլեր չունենալու դէպքում, պէտք է յատուկ ընտրութեամբ օգտագործել մթերատուութեամբ լաւագոյն ծնողներից ստացուած տեղական ցուլեր ...

Հասկցա՞ֆ: Խնդրեմ, բսէֆ ուրեմն ինծի թէ «մթերատուութիւ՞ն» է որ ցուլերը «պլանային ցեղ» կ'ունենան թէ մեր կարմիր-բրուկ խմբագիրը կ'երեւակայէ, կը զառանցէ այդպէս:

Բայց կեցէ՛ֆ, խորհրդային թերթի մը մէջ կը կարդամ հետեւեալ պարբերութիւնը.—

Ինտենսիվ ինտեգրալ ֆենոմենալ գործօնը դիսկրիմինացիայի է ենթարկում տրանսցենդենտութիւնը ....

Գլուխ-գործո՛ց, իրաւ որ: Այժմ մեր գաւառական ձայները կրնան երգել.

Ամենայն տեղ ... նոյն բանն է ...

Ափսո՛ս, նոյն ցաւը, նոյն վէրֆը Հայաստանի ճակատին վրայ թէ սփիւռֆի մէջ: Ամէն տեղ հայ լեզուն է որ կը մեռնի:

ԱՐԱԶ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Պ. Պետեան, Շավիլ	30
Յունվ. 24ի գումարը	1944
Ընդհ. գումար՝	1974

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Պ. Պետեան, Շավիլ	30
Յունուար 24ի գումարը՝	2247
Ընդհ. գումար՝	2277

40 ընտանիքներ դէպի Ուրուկուէյ...

Մարսէյլի մեր թղթակիցը կը գրէ.

— Ժամանակէ մը ի վեր, յամառ զրոյց կը շրջէր այս մասին, բայց չէինք ուզեր հաւատք ընծայել: Դժբախտաբար իրականութիւն է եղածը: Ստուգեցի որ մասնաւորաբար Սէնթ Անթուանի շրջանին մէջ արդէն 40 ընտանիքներ կը պատրաստուին մեկնիլ դէպի Ուրուկուէյ (ԽՄԲ.— Հարաւային Ամերիկայի Փարակուէյ):

Փարիզի հիւպատոսարանէն ղրկուած նամակի մը համաձայն, պէտքեղած բոլոր դիւրութիւնները պիտի տրուին դիմողներուն, վիզայէն մինչեւ բնակարանները եւ գործի հայթայթումը: Այս առթիւ, յիշեալ 40 ընտանիքները պատրաստած են ցանկ մը — միջա հիւպատոսին յանձնարարութեամբ — ուր յիշուած են անուն, մականուն, տարիք, ամուսնացա՞ծ է թէ ոչ, զաւակներուն անունները, ըղբաղում, մասնագիտութիւն եւն.:

Միայն թէ մարդ գլուխ 2000 ֆր. նաւու ծախք կը ցուցնեն: Եւ նկատելով որ շատեր, բազմանդամ ընտանիքներ, չեն կրնար հայթայթել մեծ գումարներ, դիմած են Փարիզ, դիւրութիւն մը խնդրելու համար: Եւ պատասխանը.— Ամէն դիւրութիւն պիտի ընծայենք:

Եւ խօսակիցս կ'աւելցնէ.

— Գրէ, բարեկամ, գրէ, բացատրէ ազգին մեծերուն թէ, պատառ մը հացի համար ՃԷՀԷՆՆԷՄԻՆ ՊՈՒՃԱԽԸ կ'երթանք:

Ինքնութեան թուղթերու նորոգման համար

Ոստիկանական վերատեսչութիւնը կը հաղորդէ.— Այն օտար աշխատաւորները որոնց մականունները կ'ըսկսին V. W. X. Y. եւ Z. տառերով եւ որոնց պայմանաժամը լրացած է 1935 դեկտ. 31ին (Սէնի նահանգ), նորոգման համար պէտք է դիմեն այսօր, չորեքշաբթի, յունուար 29էն մինչեւ յունուար 31, ժամը 8էն 14.45, Փարիզ բնակողները՝ 391, Rue de Vaugirard, իսկ արուարձաններու բնակիչները՝ 7, Rue de Jouy. Թերացողները կը զրկուին նորոգման իրաւունքէն:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՒ ՄԵՐ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Պատկառելի հայրեր մը հետեւեալ նամակը կը գրէ մեզի.

«Ես Նիկողոսեան(*) մը եմ, Վանի ծնունդ, եւ ամբողջ կեանքս անցուցած եմ Ամերիկայի մէջ։ Ամուսնացած եմ ամերիկուհիի մը հետ, որ ինձմէ շատ աղուոր կը խօսի հայերէն։ Ունինք երեք զաւակներ, որոնք ամերիկացած են։ Ամերիկացած են ոչ միայն իրենց հագուստներով, այլ նաեւ իրենց մտածելակերպով։ Ամերիկացած են այնքան, որ ես ալ կը սկսիմ ամերիկացած մտածել

ՏԱՐԱԾՔԻ ՄԷՋ ԵՐԿԱԹՈՒԹԻՒՆ (1913—1923)

ԳԱՂԹԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 1500ԱՄԵԱԿ ՀՈՒԲԵԼԵԱՆ ՏՕՆԸ

1913 Հոկտեմբեր 13ի միտինգն էր, որուն մասնակցեցաւ մեծ բազմութիւն մը հայ ուսանողներ։ Ես ալ հոն էի։ Ներկայ էին նաեւ Ռուսիոյ տարբեր կողմերէն եկած հայ ուսանողներ։ Ամէնքս ալ ոգեւորուած էինք, որովհետեւ հոն պիտի խօսուէր հայ ազատագրութեան մասին։ Ես ալ պիտի խօսէի։ Ինչպէ՞ս պիտի խօսէի, չգիտէի։ Ինչպէ՞ս պիտի խօսէի հայ ազատագրութեան մասին, երբ ես ինքս ալ ազատ չէի։ Ես ալ ինծի պէս ուրիշներու նման ստրուկ մըն էի։ Ինչպէ՞ս պիտի խօսէի ազատութեան մասին, երբ ես ինքս ալ ազատութեան կարիքը ունէի։ Ինչպէ՞ս պիտի խօսէի ազատութեան մասին, երբ ես ինքս ալ ազատութեան կարիքը ունէի։ Ինչպէ՞ս պիտի խօսէի ազատութեան մասին, երբ ես ինքս ալ ազատութեան կարիքը ունէի։

Հոն ներկայ էին մեծ մարդիկ։ Ներկայ էին ազգային մեծ գործիչներ, որոնք իրենց կեանքը նուիրած էին ազգին։ Ներկայ էին նաեւ ուսանողներ, որոնք իրենց կեանքը նուիրած էին ազգին։ Ներկայ էին նաեւ ուսանողներ, որոնք իրենց կեանքը նուիրած էին ազգին։

Ես ինքս ալ ուզած էի իմ կեանքս նուիրել ազգին։ Ես ալ ուզած էի ազատագրել հայրենիքս։ Ես ալ ուզած էի ազատագրել հայրենիքս։ Ես ալ ուզած էի ազատագրել հայրենիքս։

Ես ինքս ալ ուզած էի ազատ ըլլալ։ Ես ալ ուզած էի ազատ ըլլալ։ Ես ալ ուզած էի ազատ ըլլալ

Անգլիոյ թագաւորին ղուղարկաւորութիւնը

Երէկ, երեքշաբթի, տեղի ունեցաւ Անգլիոյ Ճօրճ թագաւորին յուղարկաւորութիւնը, մեծահանդէս արարողութիւններով։ Աշխարհի բոլոր մասերէն յատուկ պատգամաւորութիւններ գացած էին Լոնտոն։ Հինգ թագաւորներէ զատ, պատուիրակութեանց գլուխը կը գտնուէին 60 իշխանազուններ եւ ուրիշ երեւելիներ։ Ֆրանսայի կողմէ ներկայ էին հանրապետութեան նախագահը եւ վարչապետը, ընկերակցութեամբ բազմանդամ պատուիրակութեան մը։ Այս առթիւ բոլոր դպրոցները փակ մնացին երեքշաբթի օր, իսկ ազգային թատրոններուն յանձնարարուեցաւ երկու վայրկեան լռութիւն պահել։ Ցուղարկաւորութեան բոլոր մանրամասնութիւնները կը լսուէին ձայնարձակներով։

Բարեկարգութեան կը հսկէին 11 հազար զինուորներ։

Անսովոր երեւոյթ մը տեղացած էր Լոնտոն քաղաքը։ Զորս քիլոմեթր տարածութեան վրայ, Ուէսթմինսթրի պալատէն մինչեւ Փէտինկթընի կայարանը, փայտաշէն նոր քաղաք մը ստեղծուած էր,— հանդիսատեսները տեղաւորելու համար։ Առաստպելական գիներ կը վճարուէին թափորի ճամբուն վրայ հաստատուած պանդոկներու եւ շէնքերու պատշգամներուն, պատուհաններուն։ Առաջնակարգ հիւրանոցները 50 — 60 անգլ. ոսկի կամ 4 — 5000 ֆրանք գին կը պահանջէին մէկ պատուհանի համար։ Պատշգամ մը, որ կրնար հինգ հոգի առնել, վարձուած էր 100 անգլ. ոսկիի, իսկ համբու ամէնէն հեռաւոր կէտին վրայ աննշան նստարան կը կ'արժէր 10 չիլին (38 - 40 ֆրանք)։ Առեւտրականներն ալ հնճմարեղ ձեւեր մտածած էին, ապրանք ծախելու համար։ Շոգեկառքերն անգամ դրուած էին սեւ տուփերու մէջ, որոնք պզտիկ դագաղներու կը նմանէին։

Ցուցաստանի ընտրութեանց արդիւնքը

Վերջին լուրերու համաձայն, երեսփոխանական ժողովի ընտրութեանց մէջ ազատական կուսակցութիւնը (Վենիզէլոսեան) չահած է 135 աթոռ, ազգ. ժողովրդական միութիւնը (Զօր. Քոնթիլիս) 72, Ցալտարիսի հոսանքը՝ 56, համայնավար կուսակցութիւնը՝ 13, Զօր. Մէթաքսասի խմբակը՝ 11, հանրապետական միութիւնը՝ 10, անկախներ՝ 3։ Այնպէս որ, ոչ մէկ հոսանք պիտի կրնայ ձախողացնել Վենիզէլոսի ստեղծած խիչ մեծամասնութիւն կազմել։ Վարչապետը թագաւորին հետ խորհրդակցելէ յետոյ, յայտարարեց թէ պիտի հարկադրուի չէզոք դահլիճ մը կազմել, եթէ կարելի չըլլայ խառն դահլիճ մը։ Բոլոր թերթերը կը բացատրեն թէ ընտրութեան ազատութիւնը ապահովուած էր։ Ընտրութեանց վերջնական արդիւնքը պիտի յայտնուի քանի մը օրէն։

Քաղաքական տարագիրներու խնդիրը

Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը որոշեց միջկառավարական խորհրդաժողով մը հրաւիրել, պաշտպանութեան ձեւ մը գտնելու համար Հրեաներու եւ Գերմանիոյ քաղաքական տարագիրներու մասին։ Ժողովին պիտի հրաւիրուին նաեւ Մ. Նահանգները եւ Պրազիլիա։ Այս առթիւ Ֆրանսայի եւ Ռումանիոյ ներկայացուցիչները, գնահատելով հանգերձ Ազգերու Դաշնակցութեան մարդասիրական կեանքերը, վախ յայտնեցին թէ չափէն աւելի գերման Հրեաներ կրնան ապաստանիլ իրենց երկիրները, որոնք խճողուած են արդէն։ Ֆրանսական ներկայացուցիչը նորէն յայտնեց թէ իր կառավարութիւնը Ա. Դ. Ընդհ. ժողովին պիտի դիմէ, որպէսզի ձեւ մը գտնուի որ կարգ մը պետութիւններ ետ չառնեն երկրէն հեռացող հրպատակներու անցագիրները։

ՋԱՄԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԱՎ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՆԱՑԻՐԻ ՋԱՐԵԱՆ, որ Մոսկուա կը գտնուէր, Էֆինեան չքանչան ստացաւ, ի դիմաց Մ. Հայաստանի, Լաթուտի՝ ի դիմաց Տաճկաստանի եւ Վուրկուն Վէքիլով ի՝ դիմաց Ադրբէյջանի։

ՆԱՒԱՊԱՀ ՐՈՒԶվԷլԹ նոր պարտութիւն մը կրեց յունուար 27ին, երբ ծերակոյսը վերջնապէս քուէարկեց եւ օրէնքի վերածեց բանաձեւ մը, որուն համաձայն 2,237,000,000 տոլար պարգեւ պիտի բաժնուի նախկին պատերազմիկներուն։ Այս խնդիրը կը քաշքշուէր 17 տարիէ ի վեր։ Նախագահը բարեմտօրէն ընդունելով իր պարտութիւնը, հրամայեց անմիջապէս ձեռնարկել պարգեւներու վճարման։ Օրէնքը քուէարկուեցաւ չախ-չախէ մեծամասնութեամբ,— 19ի դէմ 76 ձայնով։ Այս առթիւ հաշիւ եղած է թէ 7 միլիոն Թուաբանական գործողութիւններ պիտի կատարուին, որոնց համար անհրաժեշտ են 2500—3000 նոր պաշտօնեաներ, վեց ամսուան պայմանաժամով։ Արդարեւ, հարկ է զատ զատ ճշդել իւրաքանչիւր ռազմիկի վճարուելիք բաժինը։

ՁԻՋՈՒՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԴԸ խստացնելու համար, նոր օրինագիծ մը քրէական օրէնսգիրքի վերաբերեալ, ներկայացուած է Ազգ. ժողովին։ Ըստ այդ նոր օրինագիծին, ամուսնալուծութեան դատ մը կրնայ հարուցանել ամուսիններէն ամէն մէկը, եթէ կասկածի տակ դնէ միւսին ազնուութիւնը։ Ներկայիս միայն կինը կրնայ այդ իրաւունքը գործադրել։ Նոր օրինագիծը կը վերացնէ նաեւ այն տարբերութիւնը, որ կայ ներկայիս կնոջ եւ այրի կնոջ միջեւ։ Ներկայիս այրի կինը կրնայ ամուսնանալ ամուսնալուծուած կնոջ մը հետ, մինչ ամուսնալուծուած կինը չի կրնար ամուսնանալ։

ՀԻՆԳ ՕՐՈՒԱՆ ՄԷՋ 16,458 խաղացի զինուորներ անցան Սուէզի ջրանցքէն, իրենց սպառազինութիւններով։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԴԷՊՔԵՐՈՒՆ առթիւ, «Իւմանիթէ» կը գրէ թէ 750 հոգի ձերբակալուած եւ 10 հոգի մեռած են Դամասկոսի եւ Հալէպի մէջ, որոնք պաշարման վիճակի տակ են։

68 ՆՈՐ ԱՑԲՈՒԲԻՆ ստեղծած է խորհրդային իշխանութիւնը, վերջին տասը տարիներու ընթացքին, 25 միլիոն ժողովուրդներու համար, որոնք դէր չունէին մինչեւ հիմա, հեռաւոր վայրերու մէջ ինկած ըլլալով։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՑԻ արտաքին նախարարները տեսակցութիւն մը ունեցան Լոնտոնի մէջ, եւ հաստատեցին թէ կատարելապէս համերաշխ են արտաքին քաղաքականութեան մասին։

ՄԵՆԱՄԱՐՏԸ ՊԱՐՏԱԻՈՐԻԶ պիտի ըլլայ Գերմանիոյ ուսանողներուն համար, համաձայն հիթլէրական սկըզբունքներու։

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

Նուիրուած ընկ. ԼԵՒՈՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆԻ (Պապաշա) յիշատակին

2 փետր. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Sociétés Savantes D սրահին մէջ, փարիզ։

Կը նախագահէ ընկ. Բժիշկ ՏԷՐ ԴԱՒԹԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ

ԱԶԱՏ ԼՍԱՐԱՆ Հ. Կ. ԽԱՉԻ

Նախաձեռնութեամբ Շրջ. Վարչութեան

Առաջին ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը միդդ 4ին

Maison Mutualitéի մէջ (24, Rue St. Victor)

Դասախօս Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, նիւթը ՀԱՑ ԱԶԳԻՆ ԾԱԳՈՒՄԸ

Մուտքը ազատ է բոլորին համար

(Այս անուան տակ Շրջ. Վարչութիւնը ձեռնարկած է դասախօսութեանց շարք մը, հայ կնոջ ընդհ. գարգացման նպաստելու համար)։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Ակնկէնի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը 29 յունուար, չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական ըստաքատեղին։ Անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ փարիզի մասնաճիւղին, 1936 տարեշրջանի դասախօսութիւնները կը սկսին յառաջիկայ հինգշաբթի 30 յունուար։ Այս տարեշրջանին դասախօսութեանց համար տեղւոյս վարչութիւնը պատրաստած է այժմէական եւ հետաքրքրական նիւթերու ցանկ մը, դասախօս ունենալով կարող անձեր։

Դասախօսութիւնները տեղի պիտի ունենան 15 օրն անգամ մը։ Նիւթը, դասախօսութեան ժամը եւ վայրը իր ատենին պիտի ծանուցուին փարիզի հայ մամուլին միջոցաւ։

Մեր առաջին դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 30 յունուար հինգշաբթի օր երեկոյեան ժամը 9ին փրթի ժունեալի սրահին դիմացը գտնուող Aux Trois Portes սրճարանին վերնայարկը, մէթրօ գատէ։

Դասախօսութեան նիւթն է «Հայաստանը», դասախօսը Պ. Պոտոսեան։

Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները եւ համակիրնեը։ Դախքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 1 ֆրանք։ *Վարչութիւն*

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

Տիկին Տիրուհի Թորոսեան- Պըտուդեան Լափաէքցի (Տարտանել), կը փնտռէ իր երկու զաւակները՝ Թորոս եւ Մարի, 26, 24 տարեկան կորսուած տարագրութեան ժամանակ Տէր-Զօրի մէջ։ Իրենց հօրն անունը՝ Ղազարոս (երկաթագործ), մեռած տարագրութեան մէջ։ Թորոս երկու թեւերուն վրայ Մահտեսիի նշաններ ունի, իսկ Մարին կզակին տակ փոքր ճերմակ բիծ մը, կը խնդրու / հայրենակիցներէ եթէ կը ճանչնան եւ կամ ո՛ւր ըլլալնին դիտեն՝ հաճին իմացնել M. B. Balentz. 130 rue Lamarck, Paris (18).

Կը խնդրուի Սուրիոյ հայ թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռուի պոլսեցի Հայկ Քըրքըճեան, կը խնդրուի իր հասցէն իմացնել Պ. Miridjianի, 179 rue St. Jacques, Paris 5e

Կը փնտռուի Պալըքէսէրցի Սիմոն Պետրոսեան (22-23 տարեկան) որ նախապէս կը գտնուէր Ճէյլէյիի որբանոցը, յետոյ փոխադրուած է Անթիլիասի, Սայտայի եւ Շիլթապի որբանոցները։ 1930ին կ'աշխատէր կօշկակար Պ. Արտաշէս ցարութիւնեանի մօտ, 99 rue Gouraud, Beyrouth։ 1930էն ի վեր որեւէ լուր չունիմ իր մասին։ Իր ծշգրիտ հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօր՝ Bedrossian Krikor, chez Mr. Brung Primault, La Petite Geurche, Commune de Leugney s/Creuse, Vienne, France.

ԹԷՀՐԱՆԻ ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է

Պ. ԱՐԱՄ ԽՈՋԱՑԵԱՆ

Magasin Espéranto, Lalézar

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՁՇԳԵԼԱՊԱՇՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մնակնիք այն վստահ յաճախորդը։ Ձեզ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունինք իբր հիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ։

Ապրանց եւ կանանց գուլպայի ծոխ մեքեր, *սօքս, տէնդիմ շուա* եւ *հօր-քուր, քալսոն, ֆրիլօ, քիւլօթ, քամիւզոլ* եւ շքմիզ *մարէյիզէն* եւայլն, նպաստաւոր գիներով։

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇՒՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9, Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ ՊՕՒՏ-ՔԱՖԵՐ, ԿԱՇԻՆԵՐ, ՇԵՂՐՕՆՆԵՐ եւ ՄՈՐԹԵՐ՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կաւերու, նորաձեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ մարզարիներու համար։

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ — ՄԵՐ ՊԱՁԱՐԸ ՃՈՒԱ Է

ՁԱՇԱՐԱՆ - ԾԱՂԱՐԱՆ «ՕԼԻՄՓ»

8, ՓՕԼ - ՊԷՌ ՓՈՂՈՑ, 8 — Լ Ի Ո Ն

Արեւելեան եւ Արեւմտեան համադամ եւ ախորժահամ կերակուրներ, անմահական ՏԷՕՆԷՕՐ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ, համբաւաւոր ԳԱՐՈՒ - ՔԷՕՑԻ ՊՕՂԱՋԱ, սբաւչելի ԹԱՒՈՒԻՔ ԿԷՕՒՍԻ, եւ ՓԱՓՈՒԼԱՎԱ՝ անուրանալի կարագով։ *ԽՆԱՄՔՈՎ ԵՒ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ* ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԽՈՀԱՐԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ՁԱՇԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՊՐՈՒՅԱՑԻ **Ե. ՊՐՈՒՍԱԼԸԵԱՆ**

PRIX FIXE եւ **A LA CARTE**

Ընտանեկան, հարսանեկան, ընկերական եւ հաւաքական ճաշկերոյթներու համար սպասարկութիւն մասնաւոր գիներով ճաշարանին կից ընդարձակ սրահին մէջ։ ԱՑՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆԴԱՄ ՄԸ ԵՒ ՎՍՏԱՀ ԵՂԷՔ ՈՐ ՏԵՒԱԿԱՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՔ

ԿՕՇԱԿԱՐՆԵՐ, ՈՒԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԱՒ ԿԱՇԻՆ ՄԻԱՅՆ ԿԸ ԲԵՐԷ ԼԱՒ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ

Ձեր արհեստին մէջ յաջողիլ,

Ձեր յաճախորդներուն թիւը աւելցնել օրէ օր,

Ձեր chiffres d'affaires կրկնապատկել,

Դիմեցէք՝

TANNERIE DE LA DEULE

9, Rue Charlot, Paris. Métro: République.

Tél.: ARChive 05-86

ՅԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ՏՈՐԷՆՆ Է

Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՈՆԵԱՆ

որ ձեզի պիտի տայ, չափաւոր գինով, լաւ կաշի, Marque H. S. Tannage lent chêne որ պատրաստուած է մեծ խնամքով։

Դաւառի կօշկակարներուն նմոյշ կը ղրկուի *Contre remboursement*ով։

Բաֆի ՏԱՐՉԱՃԱ

Raki DARIDZA

Մտեցէք եւ խորհուրդ տուէք ձեր բարեկամներուն խմել զուտ խաղողէ պատրաստուած ախորժահամ եւ կազդուրիչ

ՐԱՔը **ՏԱՐՉԱՃԱՆ**

Դիմեցէք **RURIK**

46, rue Fontenay

MONTROUGE (Seine).

Tél. Alésia: 46-40 եւ 46-41

Այս կտրոնով 25 լիդր ապսպրանք տուողներուն կը տրուի կէս լիդր նուէր։

Ուշադրութիւն

Անդամահատ ըլլալով ստիպուած եմ ագարակս ծախել կամ վարձու տալ։ Մէկ ու կէս հեքթար տարածութիւն, 700 որթատունկ, 30 պտղատու ծառեր, վարժարանի ու շոգեկայի մօտ, ջրիոր՝ մեքենայով եւ տուն մը կազմածներով։

Գիմել Hovaguimian Osgan, Quartier Colle Vielle, Gardanne (B. du Rhône).

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Le Gérant: H. STEPHAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (50)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն թարգմ. Ծ.

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՖՐԻՍԲԻ

— Այո...

— Ես ալ այդպէս կը խորհիմ, բայց Փուաւօ՝ միշտ մտածկոտ։

Լռեցինք քանի մը վայրկեան։

— Աղէկ միտքս ինկաւ, ըսի։ Քրոջս կողմէ յանձնարարութիւն մը ունիմ ձեզի... Րէյֆ Փէյթըրին կօշիկները սեւ են եղեր, ոչ թէ դեղին...

Ուշադրութեամբ իրեն նայեցայ, երբ յանձնարարութիւնը կը հաղորդէի։ չփոթութիւն մը նշմարեցի իր դէմքին վրայ, թէեւ երկար չտեւեց այդ վիճակը։

— Բացարձակօրէն վստա՞հ է թէ կօշիկները դեղին չէին, հարցուց։

— Բացարձակօրէն ...

— Ախսոս, բայց Փուաւօ ցաւելով։

Պարտուած երեւոյթ մը ունէր։ Զըպարզեց իր միտքը եւ յանկարծ խոսակցութեան նիւթը փոխեց։

— Երբ տանտիրուհի օրիորդ Բասըլը ձեզի եկաւ այդ ուրբաթ առաւօտ, կրնա՞մ արդեօք հարցնել թէ ինչ անցաւ, դարձաւ ձեր տեսակցութեան ընթացքին... այսինքն, բժշկական քննութենէն յետոյ, ըսել կ'ուզեմ...

— Բնականաբար, Թոյներու, անոնց ախտաճանաչման, թմրեցուցիչներու եւ թմրեցուցիչ առնողներու մասին խօսեցանք քանի մը վայրկեան...

— Ջօքայինի մասին խօսեցաք, այնպէս չէ՞...

— Ինչպէ՞ս հասկցաք, հարցուցի զարմանքով։

Պատասխանի փոխարէն, Պելճիքացին ոտքի ելաւ եւ գնաց սեղեակին այն անկիւնը ուր լրագիրներու դէզ մը կար։ Ինծի բերաւ «Օրաթերթ»ին սեպտեմբեր 16ի ուրբաթ օրուան համարը եւ ցոյց տուաւ քօքայինի մահանենգութեան մասին գրուած յօդուած մը։

— Ջօքայինին ինչ ըլլալը ասկէ սորվեր է, բարեկամս, ըսաւ։

Կարգ մը հարցումներ եւս պիտի ընէի իրեն, քանի որ իր միտքը բնաւ չհասկցայ, սակայն ճիշդ այդ վայրկեանին սենեակին դուռը բացուեցաւ եւ սպասուհին յայտնեց թէ ձէֆրի Րէյմընտը եկած էր։

Այս վերջինը ներս եկաւ՝ ուրախ դուարթ ինչպէս միշտ, ու բարեւեց։

— Ի՞նչպէս էք բժիշկ... Պ. Փուաւօ, երկրորդ անգամն է որ կուգամ այս առտու... չատ կ'ուզէի ձեզ տեսնել ...

— Ուրեմն ես աւելորդ եմ, երեմտ, ըսի ճնշուելով։

— Ոչ իմ պատճառովս, բժիշկ, եղածը հետեւեալն է, բաւ՝ Փուաւոյին ցոյց տուած ըղկաթուին մէջ նետուելէ յետոյ, խոստովանութիւն մը ընելու եկայ...

— Իրա՞ւ, զարմացաւ Պելճիքացին քաղաքավարութեամբ։

— Շիտակը ըսելով եղածը կարեւոր բան մը չէ, բայց երէկուընէ ի վեր խղճիս վրայ բեռ մը կայ... պարոն Փուաւօ, դուք ամէնքս ալ ամբաստանեցիք ըսելով որ կարգ մը բաներ գաղտնի կը պահենք ձեզմէ... ես գաղտնիք մը ունիմ ...

— Ի՞նչ գաղտնիք, Պ. Րէյմընտ ...

— Ինչպէս ըսի արդէն, կարեւոր բան մը չէ, ահաւասիկ... պարտքի մէջ կը լողայի... անանկ որ ստացած ժառանգութիւնս ճիշդ ժամանակին հասաւ... հինգ հարիւր ոսկին դիս ոտքի կը բարձրացնէ, քիչ մըն ալ կ'աւելնայ ...

Ժպտեցաւ երկուքիս՝ գրաւիչ համարձակութեամբ մը որ այնքան սիրելի կը դարձնէր զինքը ամէնուն։

— Կը հասկնաք, չէ՞, կասկածոտ ոստիկան մը ... չէի ուզեր խոստովանիլ թէ դրամի նեղութիւն ունէի ... աղէկ ազդեցութիւն չպիտի ընէր... բայց խնդիր եմ եղեր չիտակը, որով-հետեւ հազարապետն ու ես գնդամուղի սրահն էինք՝ ժամը 9.45էն յետոյ... այնպէս որ սքանչելի արդարացում մը ունիմ... Այսու հանդերձ երբ դուք պոռացիք թէ գաղտնիքներ ունինք ամէնքս ալ, խղճի խայթ մը ունեցայ եւ որոշեցի մտքիս վրայէն բեռ մը պակսեցնել...

Րէյմընտ ոտքի ելաւ ու խնդաց։

— Շատ խելացի բան ըրիք, բաւ Փուաւօ, երբ դիտնամ թէ մէկը գաղտնիք մը ունի եւ ինծի չի յայտներ, կը սկսիմ կասկածիլ... չատ լաւ ըրիք ...

— Ուրախ եմ որ այլեւս իմ վրաս չէք կասկածիր, բաւ քարտուղարը երեմտ ...

— Ուրեմն այսպէս, գոչեցի երբ Րէյմընտ մեկնած էր։

— Այո, բաւ Փուաւօ, եղածը ո-չինչ բան մըն է, բայց եթէ անիկա գնդամուղի սրահը գտնուած չըլլար, ո՞վ դիտէ թերեւս... վերջի վերջոյ պատահած է որ մարդիկ ոճիր գործեն՝ հինգ հարիւր ոսկիէն շատ աւելի պակաս գումարներու համար... խընդիրը այն է որ ղրամին քանակութենէն կախում ունի մարդոց անկումը ... ամէն ինչ յարաբերական է, այնպէս չէ՞... ձեր մտքէն անցուցի՞ք, երբեք, սիրելի բարեկամս, որ տունը գտնուղներուն մեծ մասը էքզոյտի մահէն կրնար նիւթապէս օգտուիլ — Տիկինը, Ֆլօրան, քարտուղարը, տանտիրուհին ... բացի հազարապետէն ...

Այս վերջին անունը արտասանեց այնպիսի չեչտով մը, որ զարմանք պատճառեց ինծի։

— Զհասկցայ թէ ինչ ըսել կ'ուզէիր ըսի։

— Ամբաստանեալներէս երկուքի ճշմարտութիւնը յայտնեցին ...

— Կը կարծէ՞ք որ հազարապետն ալ գաղտնի պահելիք բան մը ունի...

— Ինչ կը վերաբերի ձեր այդ ակնարկին, առաջը կ'ըսէ թէ Անգլիացի միայն իր սէրն է որ ծածուկ կը պահէ... կը թուի թէ հազարապետ Պլէյ-ը չատ ալ վարպետ չէ բաներ գաղտնի պահելու արուեստին մէջ...

— Կէտ մը կայ որուն մասին չատ չուտ եզրակացութեան չանգիտանալ կարծեմ...

— Այսի՞նքն...

(Շար.)

ԿԸ ՏՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ իրենց գրութիւններ գրել թուղթի մէկ երեսին վրայ եւ թեռնելի եւ մխրճուած։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 30 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
JEUDI 30 JANVIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3025

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՃԻՀԷՆՆԷՄԻՆ ՊՈՒՃԱԽԸ»

Յուսահատութեան կանչ մը, Մարսէյլէն, ինչպէս կարդացիք երէկ, լուրերու բաժնին մէջ:

Քառասուն ընտանիքներ պատրաստուեր են Հարաւ. Ամերիկա երթալու, Սէնթ – Անթուանի արուարձանէն: Մեր թղթակիցը կը խօսէր Ուրուկուէյի մասին, բայց կը կարծենք թէ պիտի ըլլայ Փարակուէյ, դատելով այս առթիւ տրամադրուած դիւրութիւններէն:

Ուրուկուէյ ըլլայ թէ Փարակուէյ, տարբերութիւն չընէր: Բուն հարցը այն է որ կը գտնուինք նոր եւ վարակիչ, անպարտկելի աղէտի մը առջեւ:

Շատ ճիշդ է պատկերացուցեր հայրենակից մը, խօսքն ուղղելով մեր թղթակցին.

— «Գրէ՛, բարեկամ, գրէ եւ բացատրէ ազգին մեծերուն թէ՝ պատառ մը հացի համար «ճիհէննէմին պուճախ»ը կ'երթանք …»:

Իսկապէս: Երեւակայեցէք անգամ մը,— Ուրուկուէյ, Փարակուէյ,— եւ հայ ժողովուրդ…

Ցաւով առիթ կ'ունենանք պարզելու թէ ի՛նչ կը ներկայացնեն այդ երկիրները, եւ մանաւանդ անոնց մասին տրուած հաւաստիքները,— «Ամէն դիւրութիւն պիտի ընծայենք»:

Մեզմէ առաջ, տարագիր Ռուսերը չհամոզուած էին այս հարցով, եւ քննիչ – պատուիրակներ ալ ղրկած էին, վերջնական եզրակացութեան մը յանգելու համար:

«Յառաջ»ի միջոցաւ կ'իմանաք այդ եզրակացութիւնը: Մենք այսօր պիտի խօսինք երկիրէ երկիր բախտ փնտռելու արկածախնդրութեան մասին:

Արդարեւ, նոր եւ շատ աւելի կորստաբեր արկածախնդրութիւն մըն է որ կը կատարուի: Եւ փորձառութիւնը կ'ըսէ թէ երբ կարաւան մը կը կազմուի այս կամ այն ուղղութեամբ, երբ առաջին «ուխտաւորներ»ը ճամբայ կ'իյնան, եաեւէն ուրիշներ ալ կը հասնին:

Այսպէս չեղա՞ւ վերջին 10–15 տարիներու ընթացքին:

Շատեր որ արեւելեան երկիրները ինկած էին, 1922ի արտագաղթին հետեւանքով, առեն մը Թուրքիա վերադառնալու երազներ հիւսելէ վերջ, իրենց աչքերն ուղղեցին դէպի արեւմուտք, Ֆրանսա, եւ աւելի անդին, դէպի Ամերիկա: Եւ որովհետեւ Հիւսիսային Ամերիկայի դուռները փակուած էին անողոք սարեչափով մը (քօթա), ուղղուեցան դէպի Հարաւ. Ամերիկա,— Արժանթին եւ Պրազիլիա:

Բոլորն ալ անել՞ մատնուած էին: Ո՛չ: Գլխաւոր պատճառը՝ հոգեբանական էր: Հազարաւորներ տեղափոխուեցան իրարու նայելով, իրար վարակելով, յափշտակուած՝ ակնախտիղ հեռանկարներէ:

— Եղբայր, այսինչը, այնինչը, երրորդը, չորրորդը Ֆրանսա գացին, օրական 25–30 ֆրանքէն դրամ չեն ըսեր, մինչ մենք հոս կը փտինք…

Եթէ գացողը Սէօլէօզցի էր, ուրիշ Սէօլէօզցիներ հասան ետեւէն, եթէ Քղեցի՝ Քղեցիներ: Եւ այսպէս շարունակ,— ազգական ազգականի, հայրենակից հայրենակցի, արհեստակից արհեստակցի ետեւէն:

Երեւութապէս հրապուրիչ էր պատկերը, իսկ իրականին մէջ Թուարանական հաշիւ մը կը բաւէր լուսաբանելու շատ շատերը:

Մարդիկ չէին ուզեր ըմբռնել թէ օրական 25–30 ֆրանքը այն արժէքն ունի ինչ որ լեվան կամ տրախմին, այլ կը բազմապատկէին 3ով, 4ով կամ 5ով, եւ գումարը կը դառնար անդիմադրելի,— 60, 70, 120, 150…

Անգամ մը հրապուրուելէ յետոյ, դժուար էր համոզել թէ այստեղ ալ, այնտեղ ալ, պատառ մը հացի պայքար էր որ պիտի մղուէր, թէ շատ աւելի առողջ եւ տանելի է արեւելեան երկիրներու կեանքը, թէ մարդիկ աւելի շուտ կը մաշին արեւմտեան ճարտարագործական երկիրներու մէջ, թէ ինչպէս հազարներ կ'արձանագրեն իբրեւ աշխատանքի մխս, տասնեակ հազարներ ալ փողոց կը նետեն, որ եւ է տագնապի պարագային:

Քանի քանի անգամ ազդարարուեցաւ, այս թերթին էջերէն եւ ուրիշներու բերնով.

— Մի՛ շարժիք ձեր տեղէն, նախընտրելի է Պուլկարիոյ, Յունաստանի կամ Սուրիոյ հաց – պանիրը, քան եւրոպական քաղաքներու հոտած «պիֆթէք»ը, այն ալ եթէ գտնէք…

Եւ պատահեցաւ անխուսափելին: Գործազրկութեան տագնապ՝ 1926–27ին: Տասը առ հարիւրի օրէնք՝ 1932ին: Նպաստի դադարում, նորանոր խստութիւններ՝ 1934–35ին: Ու վերջապէս անտուգութիւն մը համատարած:

Առանց այս տագնապներուն ալ, գաղտնի՞ք է թէ հարիւրաւորներ կը խոստովանէին, մտերմաբար.

— Սխալ ըրինք այն տեղերը ձգելով եւ այս կողմերը գալով: Հո՛ն ուրի՛շ էր կեանքը: Օդ, արեւ, միջավայր: Գոնէ տղաքը դպրոց կ'երթային եւ հայերէն կը սորվէին…

Բայց ո՛ւշ էր արդէն: Եւ հիմա հազարաւոր գլուխներ պատին կը զարնուին: Անշուշտ ուրիշ հազարաւորներ ալ գոհ են, ժամանակին արթնցած եւ բանուորի տաժանկիր աշխատանքի փոխարէն սեփական գործեր ստեղծած ըլլալով:

Հիմա նոյն պատմութիւնն է որ կը կրկնուի, Ֆրանսայէն դէպի Հարաւ. Ամերիկա, Ուրուկուէյ կամ Փարակուէյ:

Ի վերջոյ ո՞ւր պիտի յանգի երկիրէ երկիր թափառելու, ցիրուցան կոտորակուելու այս բախտախաղը:

Դեռ պիտի բացատրենք թէ ի՛նչ կը սպասէ իրենց այնտեղ, «ճիհէննէմին պուճախ»ը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԵՒ ԱՒԵԼԻ ԾԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Բոլոր պետական վարժարանները կը փակուին

Նոր դէպքեր պատահեցան Եգիպտոսի մէջ, միշտ նախաձեռնութեամբ ուսանողներու: Պետական բոլոր վարժարաններուն ուսանողները դասադուլ հռչակած ըլլալով, կառավարութիւնը որոշեց փակել զանոնք, ցորչափ կը շարունակուին խռովութիւնները: Յունուար 28ին ուսանող մըն ալ սպաննուեցաւ Տամանհուրի մէջ: Նոյն օրը սաստիկ կանուխէն նոր ցոյցեր կատարուեցան Գահիրէի մէջ: Ցուցարարները յարձակեցան Ղպտիներու Արհեստից վարժարանին վրայ եւ քարկոծեցին ոստիկանները, որ ըստիպուեցան զէնք պարպել օդին մէջ: Սակայն կարելի եղաւ հոգեհանգստեան արարողութիւններ կատարել եկեղեցիներու եւ սինակոկներու մէջ, Անգլիոյ թագաւորին յուղարկաւորութեան առթիւ: Ոստիկանութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առած էր, աջակցութեամբ զօրքին:

Տամանհուրի մէջ, ամբոխը աւարի տուաւ ոստիկանական տեսուչին բնակարանը, քանդեց փողոցի լամբարներու ձողերը եւ այնպիսի բռնութիւններ գործեց որ առեւտրականները հարկադրուեցան փակել իրենց խանութները:

Գահիրէի մէջ ուսանողները կը շարունակեն դասադուլը: Համալսարանը փակուած է: Նախարարական տագնապը կը շարունակուի, որովհետեւ ոչ մէկ հոսանք կը յօժարի պատասխանատուութիւն ստանձնել, հաշտարար ելք մը գտնելու համար Անգլիոյ հետ: Բանակցութիւնները կը շարունակուին թագաւորին եւ կուսակցապետներու միջեւ, բայց անհամաձայնութեան կէտերը շատ խոր են: Ազգային ճակատը, որ իրականացած էր այնքան մեծ դժուարութիւններով, խախտած է արդէն:

Տամանհուրի խռովութեանց ընթացքին, վիրաւորուեցան բազմաթիւ մարդիկ: Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց շատ մը ցուցարարներ: Զրոյցի մը համաձայն, ցուցարարները յաջողեր են կեցնել Գահիրէ - Աղեքսանդրիա ճեպընթացը:

Գահիրէի մէջ բանտարկուեցան 33 ուսանողները որոնք փորձեր էին կրակի տալ Արհեստից վարժարանին կարասիները:

Երկու սէնտիքաները վերջնապէս միացան

Յունուար 28ին, Աշխատանքի Դաշնակցութեան եւ անոր կարմիր թեւին՝ Ինիթէռի վարչական խորհուրդները խառն ժողով գումարելով, վերջնապէս հաստատեցին ձուլումը: Այս առթիւ ընտրուեցաւ առժամեայ վարիչ մարմին մը, երկու սէնտիքաներու ներկայացուցիչներէն եւ որոշուեցաւ միացեալ ընդհ. ժողովը գումարել մարտ 2էն 5, Թուլուզի մէջ: Համագումարը մասնաւորապէս պիտի մշակէ Աշխատանքի ընդհ. դաշնակցութեան կազմական կանոնագիրը եւ գործունէութեան ծրագիրը:

Այսպէս, ուրեմն, Ֆրանսան կ'ունենայ մէկ Արհեստակցական ընդհ. միութիւն: Այս առթիւ գրած խմբագրականին մէջ, Լէօն Պլում կը բացագանչէ «Փոփիւլէռ» էջերէն.

— «Թագաւորը մեռաւ, կեցցէ՛ թագաւորը: Հին եւ փառաւոր Սէ - Ժէ Թէն մեռաւ, կեցցէ՛ վերամիացեալ Սէ - Ժէ Թէն (Աշխատանքի Ընդհ. Դաշնակցութիւն):

«Իւմանիթէ» եւս գոհունակութեամբ կ'արձանագրէ միացումը:

*** Անցեալ սեպտեմբերին էր որ միացման սկզբունքը հաստատուելով, որոշուեցաւ խառն ժողով գումարել: Այս առթիւ մշակուած էր սահմանափակ օրակարգ մը: Այդ օրէն ի վեր աստիճանաբար կը ձուլուէին զանազան արհեստակցական միութիւններ: Չորս ամսուան ընթացքին հազարաւոր սէնտիքաներ միացան մէկ դրօշի տակ, հակառակ բազմազան խոչընդոտներու: Մինչեւ այսօր ալ, դեռ չեն հարթուած բոլոր դժուարութիւնները, որոնք աւելի շատ հոգեբանական հանգամանք ունին: Բուն աշխատանքի դաշնակցութեան վարիչները մասնաւորապէս կը պնդեն որ կազմակերպութիւնը պահէ իր անկախութիւնը քաղաքական հոսանքներու հանդէպ:

Առջի օրուան ժողովին մէջ, երկու միութեանց գանձապահները ներկայացուցին հաշուական տեղեկագիրը, որուն համաձայն Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը 1935 դեկտեմբեր 31ին սնտուկին մէջ պատրաստ ունէր մէկ միլիոն 737,033 ֆրանք, իսկ Ինիթէռ՝ միայն 468,409 ֆրանք:

4,00,000 յուղարկաւոր, 150 վիրաւոր
7000 հոգի նուաղած, մէկ մեռեալ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Անգլիոյ ճօրճ թագաւորին յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երեքշաբթի օր, մեծահանդէս արարողութիւններով: Ներկայ էին հինգ օտար վեհապետներ, 17 իշխաններ, 60է աւելի նախարարներ եւ ուրիշ երեւելիներ:

Մօտ չորս միլիոն այր եւ կին կը հետեւէին յուղարկաւորութեան, հեռուէն կամ մօտէն: Թերթերը կը գրեն թէ ոչ մէկ արարողութեան առթիւ այսքան խճողում պատահած էր Անգլիոյ մայրաքաղաքին մէջ: Անհամար բազմութիւններ իրար կը հրմշտկէին, տեսնելու համար դագաղը, որ դրուած էր թնդանօթի կառքի մը վրայ եւ լծուած՝ 147 նաւազներու: Յուղարկաւորութեան թափորին գլուխը կը գտնուէր նոր թագաւորը, Էտուըրտ Ը., ծովակալի համազգեստով: Իրեն կը հետեւէին երեք եղբայրները, յետոյ օտար թագաւորները, իշխանները, նախագահներն ու նախարարները: Իւրաքանչիւր քայլէն թնդանօթը կ'որոտար ցամաքէն եւ մարտանաւերէն:

Աւանդական արարողութիւններէն վերջ, որ կատարուեցան Ուէսթմինսթըրի մէջ, թագաւորին մարմինը փոխադրուեցաւ Ուինտսորի դղեակը եւ թաղուեցաւ կարճ ծիսակատարութեամբ մը: Էտուըրտ Ը. ափ մը հող նետեց հօրը դագաղին վրայ: Իրեն հետեւեցան մայր թագուհին եւ եղբայրները:

Արարողութեանց առթիւ առտուն կանուխէն շարժման մէջ դրուած էին հինգ հազար բժիշկներ, հիւանդապահներ եւ հիւանդատարներ, թափօրի ճամբուն վրայ: Հարկ եղաւ խնամել մօտ եօթը հազար հանդիսատեսներ, որոնց մեծ մասը նուաղած կամ թեթեւ անհանգստութիւններ ունեցած էին: Հիւանդանոց փոխադրուեցան 150 հոգի, աւելի կամ նուազ ծանր վիճակի մէջ, իսկ ծերուկ մը յանկարծամահ եղաւ, հրմշտուքներու ընթացքին:

Առտուն կանուխէն, հազարաւոր քաղաքացիներ դիրք բռնած էին ճամբուն վրայ, հակառակ ցրտաշունչ եւ մառայլ օդին: Ժամը 7.30ին անանցանելի դարձած էին մայրաքաղաքին գլխաւոր պողոտաները:

Տասնըմէկ հազար ոստիկաններ եւ բազմաթիւ զինուորներ կը հսկէին

(Շար.ը կարդալ Գ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՅԴ ԷՐ ՊԱԿԱՍ …

Ապահովաբար այս մէկը ձեր միտքէն չէր անցներ:

Հեռաւոր Քալիֆորնիայէն հեղինակ մը, Մ. Գ. Ճիզմէճեան, 1935 մարտ 25ին խնդրագիր մը կ'ուղղէ Երեւանի Պետական Հրատարակչականին, առաջարկելով Հայաստանի մէջ ծախել իր գիրքը,— «Պատմութիւն Ամերիկահայ Քաղաքական կուսակցութեանց»: (Չեմ տեսած):

Եւ անհամբեր կը սպասէ պատասխանի:

1935 մայիս 17 թուակիր նամակով մը, պետական Հրատարակչականը իր «ոչ - կարեմ»ը կ'արտասանէ, հետեւեալ պատճառաբանութեամբ,

— «ՊԻՏԻ ՅԱՅՏՆԵՆՔ ՈՐ ԳՐՔԻ ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԲԱՐԲԱՌԻ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵԶ ՀՆԱՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՉԵՆ ՏԱՐ ՄԵՐ ՅԱՆՑԻ ՄԻՋՈՑՈՎ ՏԱՐԱԾԵԼՈՒ ՁԵՐ ԳԻՐՔԸ»:

Ստորագրութիւնը՝ «Ընդբաժյար» Ա. Ռաստամեան, գործավար Ա. Յովէփեան:

Կարդալով այս պատասխանը, Մ. Գ. Ճիզմէճեան կը հարցնէ ապշահար, «Պայքար»ի էջերէն (12 յունուար 1936):

— «Ինչո՞ւ այս ուղղագրութեան եւ կամ բարբառի տարբերութիւնը պատճառ պիտի ըլլայ որ փակուին Հայաստանի դռները Սփիւռքի մէջ հրատարակուած գիրքերուն դէմ»:

Քանի մը «ինչու»ներ եւս շարելէ յետոյ, պարզամիտ հեղինակը հարց կուտայ.— «Հայաստանի առաջնորդները չե՞ն տեսներ այս վէրքը որ հետզհետէ անբուժելի կը դառնայ»:

Ու վերջապէս կը յանգի սրտառուչ եզրակացութեան մը.

— Խառն յանձնաժողով մը կազմել Երեւանի մէջ, «երկու հատուածները ներկայացնող համահաւասար թուով հմուտ եւ լեզուագէտ մտաւորականներով, որպէսզի այս լեզուական եւ ուղղագրական հարցը միանգամ ընդմիշտ բանական ու խոհական կարգադրութեամբ մը լուծուի»:

Քիչ մըն ալ յառաջ երթալով, կը թելադրէ որ «Պայքար»ի խմբագրութիւնը «եւ կամ ռամկավար - ազատական կուսակցութիւնը» ստանձնէ նախաձեռնութիւնը:

Ձե՞ք փորձուիր հարցնել,— Ա՛յ մարդ, ջաղացքէ՞ն կուգաս…

Իսկապէս, Երեւանը ե՞րբ, ո՞ր կենսական հարցին առթիւ բանի տեղ դրած Արտասահմանը, անոր մտաւորականութիւնը եւ մանաւանդ ստ «ռամկավար - ազատական կուսակցութիւնը», որպէսզի բարեհաճի լսել այս կոչը:

Մարդիկ անօրի ծարաւ, «հայմարլոս» բազմութիւններու լեղապատառ կանչերն անգամ չեն լսեր, ներս չեն առներ, ո՞ւր կը մնայ քու գիրքդ:

Ինչ կը վերաբերի լեզուական - ուղղագրական հարցին, չե՞ս տեսներ որ Պոլսեցի Զապէլ Եսայեանն ու Զաւարեանը, Խարբերդցի Թորգոմեանն ու Սեբաստացի Տիգրան Զաւէնն անգամ իրենց մայրենի բարբառը թանգարան ձգած, արեւելահայերէն, աւելի ճիշդ՝ բոլշեւիկերէ՛ն կը գրեն…

Անո՛նք ալ սորվեցան դարաւոր «բանալ»ը վերածել «բացել»ի, «ծընաւ»ը՝ «ծնեց»ի, «խօսեցանք»ը «խօսեցինք»ի, «զբաղեցաւ»ը «զբաղուեց»ի եւայլն:

Գալով բառերուն, անոնք արդէն մրցումի ելած են միւսներուն հետ, որպէսզի ապացուցանեն թէ իրենք ալ բաւական «դիալեքտիկա» գիտեն:

Մանաւանդ որ, ի ծնէ տոգորուած են «մատերիալիստական տենդենց»ներով, թէեւ արտասահմանէն Երեւան իրենց «տրանսպորտ»ը կատարուած ըլլայ «կապիտալիստական ռէյսերի» վրայ:

ՎԱՀԷ

Հայ մը սպանուած դատապարտուած

Անցեալ տարի, Հայ մը, Ֆիլիպէի մէջ, սպաննած էր իր կինը, սիրային պատճառներով:

Այժմ տեղի ունեցած է դատավարութիւնը, եւ սպանիչը՝ Սարգիս Թորոսեան, մահուան դատապարտուած:

Դատը վերաքննելի է:

Իտալացիները կը շարունակեն յառաջանալ

Իտալական հրամանատարութեան վերջին զեկոյցը կը տեղեկացնէ թէ յառաջխաղացութիւնը կը շարունակուի Հարաւային ճակատին վրայ: Մեծ գործունէութիւն կը տիրէ նաեւ Մաքալէի շուրջը: Հապէշները հրաժարած չեն դայն պաշարելու ծրագրէն, հակառակ վերջին պարտութեանց: Հապէշական հրասախումբեր կը շարունակեն գործել իտալական բանակին կռնակը, խզելու համար հաղորդակցութիւնները:

Մուսոլինի շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց սպարապետին, վերջին յաղթութեանց առթիւ, մասնաւորապէս շեշտելով թէ ձախողած է բանակին աջ թեւը պաշարելու փորձը, շնորհիւ ազգային եւ բնիկ զինուորներու քաջութեան:

Վերջին հեռագրի մը համաձայն, կատաղի կռիւներ մղուած են Էրիթրէի ճակատին վրայ, տեւելով չորս սանդր Զուպքով, որ 1927ին յաջողած ունէր հապէշական զօրքը:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ նոր դահլիճին կազմութիւնը դժուարութեանց կը հանդիպի, քանի որ ոչ մէկ հոսանք բացարձակ մեծամասնութիւն կը վայելէ: Վերջնական տեղեկագրին համաձայն, ազատականները (վենիզելոսեան) շահած են 127 աթոռ, 300ի վրայ: Յետոյ կուգայ նախկին վարչապետ Ցալտարիսի խմբակը (69 աթոռ) եւ երրորդ՝ Զօր. Քոնտիլիսի խմբակը (63): Վենիզելոս քաղաքական կեանքէ քաշուած եւ փախստական ըլլալով, իր կուսակցութիւնը կը վարէ Սոֆուլիս: Կը կարծուի թէ այս վերջինը պիտի փորձէ խառն դահլիճ մը կազմել: Իրեն աջակցելու յօժար կ'երեւայ Ցալտարիս. իսկ Զօր. Քոնտիլիս բացասական դիրք բռնած է:

ԻՏԸՆ ԵՒ ՖԼԱՆՏԷՆ, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարները, 90 վայրկեան խորհրդակցեցան Լոնտոնի մէջ, միացեալ ճակատ կազմելու համար Գերմանիոյ նոր գործունէութեան դէմ, որ կը ձգտի վերազինել Հռենոսի ապազինեալ շրջանը: Ճակատին մաս պիտի կազմէ նաեւ Պելժիա:

ՌՈՒՍ ԱՐԿԱԾԱԽՆԴԻՐ մը, Ալէքսանդր Զուպքով, որ 1927ին յաջողած էր ամուսնանալ Վիլհէլմ Բ.ի քրոջը հետ եւ յետոյ բաժնուած, մեռաւ 35 տարեկան հասակին մէջ: Նախապէս իր ապրուստը կը ճարէր աման լուալով Փարիզի մէջ, երբ յաջողեցաւ գրաւել Վիլհէլմ Բ.ի քրոջը սիրտը: Այն ատեն 27 տարեկան էր, իսկ հարսնցուն՝ 61: Մեղրալուսինը տեւեց երեք ամիս, եւ իշխանուհին գոհ կ'երեւար, երբ տեսաւ որ «գլխաւորը» իր դրամները քաշելով, կ'երթայ կը մսխէ Պերլինի զբօսավայրերուն մէջ: Այդ առթիւ տղան սկսաւ սիրել գինետան մը սպասուհին, յետոյ իշխանուհին սնանկացաւ եւ իր գոյքերը աճուրդով ծախուեցան: Հետեւանքը՝ ամուսնալուծում: Իշխանուհին ալ մեռաւ հիւանդանոցի մը անկիւնը, 1929ին:

ՊՐԱԶԻԼԻՈՅ կառավարութիւնը թոյլ չտուաւ որ ցամաք ելլեն Ուրուկուէյի խորհրդային առեւտրական պատուիրակութեան անդամները: (Բոլորն ալ ճամբուած են դէպի հոն):

ՂԱՖԱՂԱՆՈՎԻՆ ՀՂՈՎՀԱԲԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ

Գ.— ՓԱՓ ԲՈՒՅՍ ՎԱ ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Ինչպես այն ժամ որ մեզ տեսնում ես - դեռ դուռն չբացած - մենք գիտենք թէ ինչ է ուզում ասել մեզ հետ եկողը, նոյնպէս ես էլ գիտեմ թէ ինչ պիտի ասեմ ձեզ: Ես ուզում եմ ձեզ պատմել իմ կեանքի մասին, որ ինձ համար ամենից հետաքրքրական բանն է, բայց ոչ ձեզ համար: Ես ուզում եմ ձեզ պատմել իմ կեանքի մասին, որովհետև ես ինձ համար շատ հետաքրքրական մարդ եմ համարում

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ (1913—1923)

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Մեր ստորագրությունը չէ։ Ֆրանսիան մեզ չի ճանաչել։ Ֆրանսիայի կառավարությունը մեզ հետ հարաբերություններ չունի։ Ֆրանսիայի կառավարությունը մեզ հետ հարաբերություններ չունի։ Ֆրանսիայի կառավարությունը մեզ հետ հարաբերություններ չունի։

ՅՈՐՇԱՀԱՅՈՑ ՍՈՒՐԲ ԱՐՔԱՅԱՆ

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՆԵՐՍԻՍ ՎԱՆՑԵՑԻ

Կեցցե՛ Թեոդորոս Բ. Ք.

— Հոգեհանգստի՞ն ես գնում, Տիկին։ Ինչ դիպաւ որ ամբողջ գիշեր չքնեցիր։ Ես ալ քեզի հետ կուգամ։ Ես ալ կուզեմ աղօթել հանգուցեալ Տիրոջ հոգւոյն համար։ Ես ալ կուզեմ ներողութիւն խնդրել Տիրոջ հոգւոյն առջեւ, որ ես ալ մասնակից եղայ անոր դէմ կատարուած մեծ անիրաւութեան

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ՐԹԲԻՆԵԿԻ ՀԱՄԱՐ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
Métro : TOLBIAC

ՈՒՐԲԱԹ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI 31 JANVIER 1936

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3026

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԱԶԳԻՆ ՄԵԾԵՐՆ» ՈՒ ՊԶՏԻԿՆԵՐԸ

Աչքից հեռացած, մտքից մոռացւած,
Իրանք անլեզու, աշխարհս անիրաւ:
Խ. ԱԲՈՎԵԱՆ

Խորհրդածութիւն մը եւս, նոր արտագաղթի մասին, — դէպի Ուրուկուէյ կամ Փարակուէյ:

Երբ առաջին օրէն բացասական դիրք մը կը բռնենք այդ նոր արկածախնդրութեան հանդէպ, մեր միտքէն չանցնիր անտեսել կամ ստորագնահատել անոր չարժառիթը,— գործազրկութիւն եւ թշուառութիւն:

Եւ զարմանալի չէ որ առաջին ազդանշանը կը տրուի Մարսէյլէն, ուր հարիւրաւոր ընտանիքներ անստուգութեան, նոյն իսկ անօթութեան մատնուած են աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր:

Գիտենք որ այստեղ, Փարիզի մէջ ալ բեռ կապողներ կան, յուսահատած՝ բոլոր ձեռնարկներէն:

Բայց, ո՞ր իմաստունը պիտի կրնար ապացուցանել թէ աւելի նպաստաւոր պայմաններ պիտի գտնեն այնտեղ, «ճիհէննէմին պուճախը»:

Նորութիւն մը յայտնած չենք ըլլար, եթէ դիտել տանք թէ՝ այսպիսի գործերու մէջ ալ յաճախ կասկածելի դեր կը կատարեն պղտոր կամ պարզամիտ մարդիկ:

Չի բաւեր հարեւանցի տեղեկութիւններ քաղել, տուն տեղ քանդելու եւ 15–20 օրուան ճամբայ կտրելու համար, աչքէ հեռու, սրտէ հեռու:

Բոլորին պարտքն է հարցնել,— Ո՞վ ստուգեց տրուած հաւաստիքներուն վաւերականութիւնը: Ո՞վ գնաց, անձամբ քննեց եւ բարի լուր մը բերաւ:

Այս մասին կը խօսինք տակաւին: Քննենք միւս հարցը, — «ազգին մեծեր»ուն պարագան:

— «Գրէ, բարեկամ, գրէ եւ բացատրէ ազգին մեծերուն թէ պատառ մը հացի համար «ճիհէննէմին պուճախ»ը կ'երթանք» . . .

Բոլորս ալ գիտենք որ մեծ թիւ մը չեն կազմեր այդ «մեծեր»ը, բայց կը ներկայացնեն բազմագոյն ճակատ մը:

Սկսելով գլուխէն, «ազգին մեծեր»ուն առաջին շարքին վրայ կը գտնուի Երեւանը:

Կ'ըսեն թէ այդ իշխանութիւնը ստեղծուած է առաւելապէս բանուորներու եւ գիւղացիներու պաշտպանութեան համար:

Ուրեմն, ամէնէն առաջ անոր ճիտին պարտքն է ելք մը ցուցնել անճար բազմութեանց: Մանաւանդ որ, երկիր մը ունի իր տրամադրութեան տակ, հզօր պետութիւն մը՝ կռնակը, ինչպէս եւ բազմապիսի յաւակնութիւններ:

Ի՞նչ կը բանի այդ իշխանութիւնը, գոնէ այն թուականէն ի վեր որ սառեցաւ գործազրկութեան տագնապը (1934):

Ի՞նչ գործնական ձեռնարկ փորձեց ան, արտակարգ վիճակի մը հանդէպ, ուր օտար իշխանութիւնն անգամ յաճախ կը ստիպուի մեղմացնել իր տնօրինութիւնները:

Հազար երկու հարիւրի արձանագրութի՞ւնը:

Բայց անոր հինգ անգամը կարգի կը սպասէ ահաւասիկ մէկ տարիէ ի վեր: Եւ դեռ կը սպասէ արձանագրուածն ալ . . .

Ո՞ւր է «բարեխնամ»ը: Գոյութիւն ունի՞ թէ ոչ: Իսկ աշխատաւորութիւնը կամ աշխատաւորական հայրենիքը որ եւ է բան կը շահի՞, եթէ ցիրուցանը անգամ մը եւս տարտղնուի չորս հովերուն,— այս անգամ մինչեւ Հարաւ. Ամերիկա:

«Մեծեր»ու միւս գլուխները կը գտնուին այստեղ, Փարիզ:

Այս առթիւ, հարկ է փարատել պատրանք մը:

Մեր «պզտիկները» — անճար բազմութիւններ — յաճախ կը գերագնահատեն «մեծեր»ուն համրանքն ու հանգամանքը, անոնց յօժարութիւնն ու կարողութիւնը:

Ամէն բան վերէն, հեռուէն սուրբերէ սպասելու այս վարժութիւնը վարակած է նաեւ ուրիշ գաղութներ, որոնք միշտ այն նախապաշարումն ունին թէ Փարիզ նստած կամ Փարիզէն գացած տխղոսաւորը աւելի արդիւնաւոր գործ կրնայ կատարել, քան իրազեկ տեղացին:

Ժամանակին այս ինքնախաբէութիւնը կը տիրէր, նաեւ, Պոլսոյ հանդէպ, մինչեւ օսմ. սահմանադրութեան հռչակումը, երբ «Գաւառ»ը գործնապէս հաստատեց թէ աւելի լաւ կրնայ վարել իր ճակատագիրը, թէ գիւղացի տէրտէր մը կամ գիւղապետ մը յաճախ կը յաջողին այնտեղ ուր պիտի անճրկէր պատրիարքը կամ ջոջ - աղան:

Ամփոփուելով Փարիզի վրայ, ոչ մէկուն համար գաղտնիք է թէ ի՛նչ ունինք, իբրեւ «ազգին մեծեր»ը, իրենց բոլոր հանգամանքներով եւ կարողութիւններով:

Ահաւասիկ Բարեգործականը: Կրնաս էյֆէլի աշտարակը տեղէն շարժել եւ էթուալի հրապարակը փոխադրել: Բայց, տերեւ մը շարժել այդ «ընդհանուր» Միութեան հոգեբանութենէն, կանոնագիր - ծրագրէն, գործելու մեթոտներէն, մինչեւ իսկ վարչական կազմէն, — ոչ, գիտութիւնը տակաւին չէ կրցած հնարել այդ գիւտը:

Ահա միւսները,— ժամուն դրան բոլորտիքը, դուրսն ու ներսը համախմբուած ջոջեր:

Սկիզբները չափազանց ամբարտաւան — «մենք Փարիզցիներս կամ Ֆրանսացիներս» — անոնք այսօր փետրաթափ վիճակ մը ունին: Մէկ մասը մեռած, ուրիշներ սնանկացած, մնացեալներն ալ՝ ընդհանրապէս բանկալի կամ սալօնի մարդիկ:

Ուրի՞շ,— գաղթականներու գրասենեակներ (օֆիս), Միացեալ Ցանձնաժողով եւ «Ազգային Խորհուրդ», մամուլ եւ քաղաքական կուսակցութիւններ:

Թոյլ տուէք վաղուան ձգել եզրակացութիւնը: Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՐԵՒՈՐ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Անգլիոյ թագաւորը չեզոքով ասանդութեանն ունկնդրութեան կ'ընդունի խորհ. ներկայացուցիչը

Ծօրճ թագաւորին յուղարկաւորութեան առթիւ, աշխարհի բոլոր մասերէն թագաւորներ, իշխաններ եւ մանաւանդ նախարարներ համախմբուած ըլլալով Լոնտոնի մէջ, անգլիական կառավարութիւնը օգտուեցաւ առիթէն, խորհրդակցելու համար միջազգային կացութեան մասին: Այս առթիւ, նոր թագաւորը նախընթաց մը ստեղծեց, ունկնդրութեան ընդունելով Խ. Միութեան արտաքին գործավարը, Լիթվինով: Տեսակցութիւնը տեւեց 40 վայրկեան: Թերթերը մանրամասնութիւններ չեն հաղորդեր, բայց մեծ արժէք կուտան այս նորութեան:

Չորեքշաբթի օր, Անգլիոյ արտաքին նախարարը ճաշի հրաւիրեց Պ. Լիթվինովը, որ յետոյ ընդունուեցաւ թագաւորին կողմէ: Խ. Միութեան զինուորական փոխ - գործավարը, մարաջախտ Թուխաչեւսկի, իր կարգին տեսակցեցաւ Անգլիոյ զինուորական նախարարին եւ սպայակոյտի նախագահին հետ: Միջանկեալ Անգլիոյ նախարարական խորհուրդը ժողով գումարեց եւ լման երկու ժամ խորհրդակցեցաւ ազգային պաշտպանութեան եւ ուրիշ խնդիրներու մասին:

Ֆրանսայի արտաքին նախարարն ալ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Իտընի հետ, միջազգային կացութեան մասին: Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին: Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ «խօսակցութիւնը բարեկամական էր» եւ ընդհանուր հանգամանք ունէր: Բայց իրազեկներ կը հաւատեն թէ 2 նախարարները մանաւորապէս քննած են Հռենոսի վերազինման խնդիրը: Պ. Ֆլանտէնի կարծիքով, Հիթլէր անակնկալ մը պիտի ստեղծէ մօտերս, կրկին խախտելով Վերսայլի դաշնագիրը: Հաւանական է որ այդ անակնկալը տեղի ունենայ ֆրանքօ-խորհրդային դաշնագրին վաւերացումէն անմիջապէս վերջը:

Անգլիոյ արտաքին նախարարը տեսակցութիւն մը ունեցաւ նաեւ Գերմանիոյ իր պաշտօնակցին հետ, հաւանաբար միեւնոյն հարցերու մասին: Յետոյ կարգով խօսակցեցաւ Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ թագաւորներուն, Պելժիոյ վարչապետին եւ արտաքին նախարարին, Հոլանտիոյ արտաքին նախարարին եւ ուրիշներու հետ: Այս բոլոր «քաղաքավարական» տեսակցութեանց ընթացքին, նախարարը առիթէն օգտուեցաւ, պարզելու համար Մեծն Բրիտանիոյ տեսակէտները՝ օրուան հարցերու մասին: Միեւնոյն ատեն լսեց միւսներուն բաղձանքները: Կ'ըսուի թէ այս խօսակցութիւնները շատ աւելի բացսիրտ եղած են քան Ժընեւի պղտոր մթնոլորտին մէջ: Թէեւ բոլոր խօսակցութիւնները գաղտնի կը պահուին, բայց իրազեկներ կը պնդեն թէ քննուած է, օրինակ, Գերմանիոյ գաղթավայրեր տրամադրելու խնդիրը:

Անգլիոյ վարչապետն ալ իր կարգին տեսակցութիւններ ունեցան Գերմանիոյ արտաքին նախարարին, Պ. Լիթվինովի եւ Աւստրիոյ պատուիրակին հետ: Այս վերջին երկիրը հետզհետէ կարեւոր դիրք մը կը գրաւէ Եւրոպայի քաղաքականութեան մէջ, որովհետեւ Իտալիա, Գերմանիա եւ Մեծն Բրիտանիա ազդեցութեան պայքար կը մղեն նախկին աւստրեհունգարական կայսրութեան մնացորդին վրայ:

Անգլիոյ նոր թագաւորը, որ իր հօրմէն աւելի գործօն կ'երեւայ պետական գործերու մէջ, բոլոր տեսակցութիւններէն յետոյ ունկնդրութեան ընդունեց Պ. Իտընը, եւ յետոյ Գերմանիոյ եւ Ռումանիոյ արտաքին նախարարները, իսկ երէկ ալ՝ ամերիկեան դեսպանը:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՒԵԼԻ ԾԱՆՐԱՑԱԾ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Արիւնալի կռիւներ - 80 հոգի վիրաւորուած

Չորեքշաբթի օր շատ աւելի ծանր դէպքեր պատահեցան Եգիպտոսի եւ մանաւորապէս Գահիրէի մէջ: Բոլոր բարձրագոյն վարժարաններն ու համալսարանները փակուած ըլլալով, ուսանողները փողոց թափուած էին եւ կատարելապէս ըմբոստացած: Բազմաթիւ ընդհարումներ պատահեցան ոստիկանութեան հետ եւ վիրաւորուեցան 80 հոգի, որոնց 60է աւելին ուսանողներ են: Այժմ ձիաւոր ոստիկաններ կը շրջին Գահիրէի մէջ, եւ սպառազէն զինուորներ կը հսկեն բարեկարգութեան: Այս առթիւ առաջին անգամ փորձուեցաւ հեղուկ մը, որ արձակուած ատեն անջնջելի հետքեր կը ձգէ ենթակային վրայ եւ հետեւաբար կ'օգնէ երեւան հանելու ցուցարարները: Հանրային շէնքերը եւ կրթարանները կը պաշտպանուին եգիպտական հեծելազօրքին կողմէ:

*** Կ'ըսուի թէ վիրաւորներուն մէջ կը գտնուի Նահաս փաշայի անհրաժեշտը: Ուսանողները կատղած էին, իմանալով որ նախընթաց օրուան դէպքերու ընթացքին սպաննուած երեք Եգիպտացիներէն մէկը 9 տարեկան դպրոցական մըն էր: Մանսուրայի մէջ ծանրապէս վիրաւորուած են 12 ուսանողներ: Տամանհուրի մէջ մեռած է վիրաւորներէն մէկը:

Չորեքշաբթի օր համալսարաններու եւ բարձրագոյն վարժարաններուն բոլոր ուսանողները, 4000 հոգի, ժողով գումարելով զանազան որոշումներ տուին: Այսպէս, որոշեցին Անգլիան ամբողջովին պատասխանատու հռչակել պատահելիք դէպքերուն եւ ազգային միութեան կոչ մը ուղղել, պայքարելու համար Մեծն Բրիտանիոյ «նենգ եւ ողբալի դիւանագիտութեանց դէմ»:

Երկուշաբթի օրէն ի վեր, խռովութեանց մատնուած է Տամանհուր, որ Նեղոսի տէլթային բազմամարդ կեդրոնն է:

Չորեքշաբթի առտու Գահիրէի վարժապետանոցին եւ առեւտրական բարձրագոյն վարժարանին ուսանողները նոր ցոյցերու ազդանշանը տուած ըլլալով, անմիջապէս շարժման մէջ դրուեցան ոստիկանութիւնն ու զօրքը: Հակառակ այս արտակարգ միջոցներուն, ուսանողները չընկրկեցան եւ այս առթիւ էր որ արիւնալի կռիւներ պատահեցան: Ծանրապէս վիրաւորուեցաւ նաեւ Գահիրէի ոստիկանութեան փոխ - հրամանատարը, Լուքաս պէյ (անգլիացի): Ուսանողները անմիջապէս պատնէշներ կազմեցին, իսկ ոստիկանները կրակ բացին, քարերու տեղատարափի մը տակ: Ցուցարարները ճամբան կը խորտակէին լապտերներու ձողերը եւ ծառեր կը հանէին արմատախիլ: Գահիրէի կայարանին մօտ, ոստիկանութիւնը պահ մը կորսնցուց գլուխը: Հեռագրի մը համաձայն, ուսանողներ յաջողած են կրակի տալ վարժապետանոցը (Տար - էլ - Ուլում): Ամբողջ թաղ մը պաշարման տակ առնուած է: Ոստիկաններ ստիպուած են սաղաւարտ եւ վահան գործածել: Էլ - Ազհարի աստուածաբանական համալսարանին ու-

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ո՞Վ Է ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆ

Նամակ մը՝ գաւառէն.

— «Սիրելի ՅԱՌԱՋ, ձեր բոցավառ էջերուն մէջ յաճախ կը հանդիպինք թղթակցութեանց, որոնք կը նկարագրեն Կաղանդի եւ ուրիշ խնջոյքներ:

Ես ալ իմ կարգիս կուզեմ մեր այս տեղի հայ երիտասարդներու սեւ կեանքը ներկայացնելու: Մենք հոս 7 — 8 չափահաս երիտասարդներ ենք, ամէնքս ալ ամուրի բացի մէկ հոգիէ: Կ'աշխատէինք երկաթեղէնի գործարանի մէջ եւ գոհ էինք մեր ներկայ վիճակէն:

Ինչպէս շատ մը տեղեր դժուարութիւններ կան ինքնութեան թուղթերու նորոգման առթիւ, հոս ալ մեր խեղճ հայրենակիցները դժուարութեան մատնուած են:

Թուականէս քանի մը օր առաջ այս տեղի քաղաքապետութեան ներկայացանք ինքնութեան թուղթերու նորոգման համար, բայց ահա ցաւալի կացութիւն մը: Մեզմէ պահանջեցին մեր ունեցած մինչեւ այսօրուան վկայականները: Եւ, քննելէ եւ զննելէ յետոյ, առանց պատճառաբանութեան մերժեցին փոխել մեր ինքնութեան թուղթերը: Մեր ամենավերջին վկայականին վրայ գրուած է «աննպաստ» (ավի տէֆավորապլը): Մեզմէ քանի մը հոգի դուրս հանեցին եւ յաջորդ օրն իսկ գործարանէն ալ արձակեցին: Քանի մը անգամ դարձեալ քաղաքապետութեան ներկայացանք, պատճառը հասկնալու համար: Պատասխանը՝ միշտ ժխտական: Վերջապէս ազդարարեցին.— «Ձեր երկիրը գացէք»: Մենք 35 հոգի էինք, եկած՝ Եգիպտոսէն: Ֆրանսական կառավարութիւնը հոս բերաւ մեզ եւ նոյնիսկ մեր ճամբու վերաբերեալ բոլոր ծախքն ալ վճարեց, անունով միասին: Իսկ այսօր ալ շուարած մնացեր ենք:

Մենք ունէինք միայն մէկ անցագիր որուն վրայ արձանագրած էին 35 հոգիին անունները, տարիքները, ինչպէս եւ եգիպտական կառավարութեան եւ ֆրանսական հիւպատոսին ստորագրութիւնը:

Հիմայ կրնաք երեւակայել մեր անել վիճակը: Մեր յոյսը ձեր վրայ դրած ենք, եւ անհամբեր պատասխանի կը սպասենք.— Յովսէփ Իննէեան

ՅԱՌԱՋ տուած կ'ըլլայ պատասխանին առաջին մասը, նոյնութեամբ հրատարակելով այս նամակը:

Երկրորդ պատասխանը տալէ առաջ, տարրական հարցում մը.

— Ո՞վ է պատասխանատուն այս կացութեան:

Անշուշտ Նանսէնեան գրասենեակը կամ որբերու տեղաւորման յանձնախումբը:

Չէ՞ որ անոնք էին ե՛ւ փոխադրողները — հաւաքական անցագրով — ե՛ւ պաշտպանները՝ կառավարութեան առջեւ:

Ուրեմն, ամէնէն առաջ անոնց կ'իյնայ անմիջական դիմումներ կատարել եւ փրկել իրենց «հպատակները»: Ուրիշ խօսքով՝ կատարել իրենց պարտականութիւնը:

Անցեալ տարի ալ այսպիսի խնդիրներ ծագեցան, եւ Մարսէյլի մեր թղթակիցը յաջողեցաւ գտնել հաւաքական անցագրին թուականն ու թուահամարը:

Անշուշտ Զ. Ո. Միութիւնն ալ կրնայ օգնել: Իսկ ամէնէն առաջ՝ միւսները:

ՎԱՀԷ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Երէկ, հնգշաբթի, երեկոյ. ժողովին ներկայացաւ Պ. Սառօ, կարդալու համար դահլիճին յայտարարութիւնը, որ շատ կարճ է եւ կը պարունակէ հետեւեալ գլխաւոր առաջադրութիւնները. — հաշտութիւն եւ խաղաղութիւն, պաշտպանութիւն Ֆրանքի եւ արտաքին ապահովութիւն՝ Ազգերու Դաշնակցութեան շրջանակին մէջ: Յայտարարութեան ընթերցումը հազիւ 8 — 10 վայրկեան տեւեց: Վարչապետը առանց մանրամասնութեանց մէջ մտնելու, կը յայտարարէ թէ իր կազմած դահլիճը պիտի ըլլայ «արթնութեան եւ հանրապետական միութեան կառավարութիւն մը»: Ծանրակշիռ խնդիրներ կան սեղանի վրայ եւ կառավարութիւնը պիտի ջանայ լուծել զանոնք, իսկ Ֆրանքի ապահովութեան համար անհրաժեշտ է ամրապնդել ներքին բարեկարգութիւնը եւ զարկ տալ տնտեսական կեանքին: Կառավարութիւնը մասնաւորապէս պիտի զբաղի գործազրկութեան հարցով, ինչպէս եւ հողագործութեան տագնապով: Երեսփոխանական ընտրութեանց թուականը չէ որոշուած տակաւին: Պ. Սառօ չուզեր աճապարել եւ հաւանական է որ ընտրութիւնները նշանակուին օրինական թուականին, 19 ապրիլ:

«Իբր հայ փախցուած» (Ջուարճալիք)

Իզմիրէն կը հաղորդեն Ազգամի թէ Սիւլէյման անուն 24 տարեկան երիտասարդ մը, որ մանկութեան շրջանին իբր հայ բռնի արտասահման տարուած էր, հայրենիք դարձած եւ վերջապէս հօրը հետ միացած է: Սիւլէյմանի հայրը՝ Մէհմէտ, Ատանայի գըրաւման շրջանին Իսթանպոլ եկած եւ Սիւլէյմանը զին. նախակրթարանը դրած էր: Օր մը, դպրոցէն դառնալու միջոցին, տղան փախցուցեր եւ տան մը մէջ փակելով մահուան սպառնալիքի ենթարկած են: Տղան փախցնողը հարուստ մէկն էր որ գայն նախ Յունաստան, յետոյ ալ Եգիպտոս տարած էր, մկրտելով եւ անունը դնելով Մրկրտիչ:

Սիւլէյման Գահիրէի դեսպանատունը ապաստանէր էր եւ անկէ նախ Իսթանպուլ եկած, յետոյ ալ Իզմիր գացած է, միանալով իր 72 տարեկան հօր որ այլեւս յոյսը կտրած էր:

Պոլսոյ «վազֆ»ներու խնդիրը

Նկատելով որ մարտ 10ին կը լրանայ վազֆ կալուածներու մասին յայտագիր տալու պայմանաժամը, Պոլսոյ ազգ. վարչութիւնը յանձնարարած է թաղերուն որ մէկ մէկ ներկայացուցիչ ընտրեն, իրաւագէտներու յանձնաժողովին հետ շփում պահելու եւ յայտագիրը անսխալ լեցնելու համար:

Թաղերը միաժամանակ էվգաֆի վարչութեան պիտի յանձնեն իրենց մատակարարութեան վերջին տարուան հաշիւները:

100 ՄԻԼԻՈՆ ՈՍԿԻ ՀՆԳԱՄԵԱՅ ԾՐԱԳՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

Թուրքիոյ ճարտարարուեստական երկրորդ հնգամեայ ծրագրին յանձնաժողովը 14 մասնախումբերուն տեղեկագիրները քննելով, ճշդած է երկրորդ հնգամեայ ծրագրին մէջ մտնելիք նիւթերը:

Հնգամեայ երկրորդ ծրագրին գործադրութեան համար 100 միլիոն ոսկի պիտի ծախսուի:

ՀԻԹԼԷՐԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ երրորդ տարեդարձը տօնուեցաւ, երէկ, ամբողջ Գերմանիոյ մէջ, մեծահանդէս արարողութիւններով եւ թափօրներով: Այս առթիւ օրուան վարիչները չեշտեցին թէ 1936ը վճռական տարի մը պիտի ըլլայ Գերմանիոյ համար:

ՍԹԱՎԻՑՔԻԻ դատավարութեան ծախքը եղած է 1,157,981 ֆրանք: Թերթերը կը հարցնեն թէ ո՞վ պիտի տուժէ այս պատկառելի գումարը:

ԿԱՐՄԻՐ ԳԻԾԷՆ ՆԵՐՍ

ԱԶԳԵՐՈՒ ԻՆՔՆՈՐՈՇՈՒՄԸ ԵՒ ԲԱԳՈՒԻ ՔԱՐԻՒՂԸ

1918 մարտ 3ին Բրեստ - Լիտովս - կի մէջ կնքուեցաւ հաշտութեան դաշնագիր Մոսկուայի խորհրդային կառավարութեան եւ քառեակ համաձայնութեան (Գերմանիա, Աւստրիա, Թուրքիա եւ Պուլկարիա)) միջեւ: Դաշնագիր մը որով «ընկերվարական» Ռուսաստանը անձնատուր կ'ըլլար աշխարհակալ Գերմանիոյ:

Ցայտնի է որ Բրեստ - Լիտովսկի դաշնագրի ստորագրելուն ուժգնօրէն կ'ընդդիմանային համայնավար կուսակցութեան ձախ տարրերը՝ Բուխարինի գլխաւորութեամբ եւ ձախ ընկերվար - յեղափոխականները, որոնք այն ատեն համայնավարներու հետ խառն կառավարութիւն կը կազմէին: Խորհուրդներու 5րդ համագումարին մէջ միացեալ այդ խմբակը պահանջեց պատռել Բրեստ - Լիտովսկի դաշնագիրը, սակայն մերժուեցաւ: Այն ատեն ձախ ընկ. — յեղափոխականները դիմեցին չատ յանդուգն միջոցի մը,— որոշեցին ահաբեկել Գերմանիոյ Մոսկուայի դեսպան կոմս Միրբախը եւ այդ ձեւով խզել խորհրդային - գերմանական յարաբերութիւնները, որով չեղեալ կը նկատուէր դաշնագիրը:

1918 յուլիս 6ին կը գործադրուի որոշումը եւ Միրբախը կը սպաննուի ձախ ընկ. յեղափոխականներ Բլիւմկինի եւ Անդրէեւի կողմէ (երկուքն ալ Չեկայի պատասխանատու պաշտօնեաներ): Սպանութենէն վերջ ձախ ընկ. յեղափոխականները կ'ապստամբին, կը յաջողին ձերբակալել Չեկայի ղեկավար Ձերժինսկին եւ կը փորձեն իշխանութիւնը ձեռք անցընել: Սակայն, շնորհիւ չարժումին անկազմակերպ ու տարտամ հանգամանքին, ապստամբութիւնը կը ճզմուի «արիւնով եւ երկաթով»: Ջինադադարէն վերջ, երբ Գերմանիան պարտուած էր, ահաբեկիչները ներում կը ստանան անցնելով նախկին պաշտօններու գլուխ: (Բլիւմկինը վերջերս գնդակահարուեցաւ իբրեւ տրոցկիական):

Միրբախի սպանութեան օրն իսկ Լէնին պատահած դէպքը կը հաղորդէ հեռագրով Ստալինին, որ այդ ատեն Ռուսիոյ հարաւը կը գտնուէր «մթերային» ապահովման գործով: Հեռագրին առաջին մասին մէջ Լէնին կը պահանջէ «ամենուրեք անխնայ ջախջախել» ընկ. յեղափոխականներու չարժումը: Իսկ երկրորդ մասը կը վերաբերի Բագուի քարիւղին: Փոքրիկ չեղում մը, այս առթիւ:

Բրեստ - Լիտովսկի հաշտութենէն վերջ պատերազմը չդադրեցաւ: Քառեակ համաձայնութիւնը, յանձին Թուրքիոյ, կը շարունակէր իր արշաւանքը դէպի Անդրկովկաս եւ կը մօտենար Բագուի: Թէեւ համաձայն դաշնագրին տրամադրութեանց Թուրքիոյ ձգուած էին ոչ միայն մինչեւ 1914ի սահմանները, այլ եւ Պաթումը, Կարսն ու Արտահանը, բայց եւ այնպէս Վէհիպ փաշայի բանակը աչքերը յառած էր դէպի Բագու: Ա - րեւմտեան ճակատին համար Գերմանիա քարիւղի պէտք ունէր: Սակայն, քարիւղը անհրաժեշտ էր նաեւ լայնածաւալ Ռուսաստանին: Քարիւղի շուրջ Գերմանիոյ եւ Մոսկուայի միջեւ կը սկսի պռեւտուրը: Գերմանացիները կը պահանջեն քարիւղէն բաժին: Համայնավարները կը ձգձգեն բանակցութիւնները եւ կը պահանջեն որ չդրժեն հաշտութեան պայմաններ - ը եւ դադրեցնեն արշաւանքը Բագուի վրայ: Այդ պայմաններու մէջ էր, որ տեղի ունեցաւ Գերմանիոյ ներկայացուցչին սպանութիւնը:

Կռահելով, որ Միրբախի սպանութիւնը ծանր հետեւանքներ պիտի ունենայ իրենց համար, Լէնին Ստալինին ուղղած հեռագիրին մէջ հետեւեալ ուղղութիւնը կուտայ.

— «Ինչ կը վերաբերի Բագուին, ամէնէն կարեւորն այն է, որ դուք սերտ կապ պահպանէք Շահումեանի հետ եւ անոր հաղորդէք այն առաջարկները, զորս Գերմանացիներն ըրած են մեր դեսպան Եոֆֆէին Պերլինի մէջ եւ որոնց համաձայն Գերմանացիները կը հաւանին դադրեցնել արշաւանքը Բագուի վրայ, եթէ մենք քարիւղի մէկ մասը իրենց յանձնենք: Ի հարկէ, մենք ստիպուած ենք համաձայնելու («Պրաւդա» 21 յունուար, 1936):

Ուրիշ առիթով մենք մատնանշած ենք այն ճակատագրական դերը, զոր Բագուի քարիւղը ունեցած է Անդրկովկասի եւ մասնաւորապէս հայ ժողովրդի համար («Ցառաջ» 20 յուլիս, 1935): Այն ատեն արտատպած էինք ուրիշ փաստաթուղթ մը, որու մէջ 1920 նոյ. 13ին Ստալինը հետեւեալ յայտարարութիւնը կ'ընէր.

—«Վերջ ի վերջոյ ո՞վ կը հաստատուի Կովկասում, ո՞վ կ'օգտուի նաւթից եւ դէպի Ասիայի խորքերը տանող կարեւորագոյն ճանապարհներից, յեղափոխութի՞ւնը թէ Անտանտը (Համաձայնական պետութիւններ), — այս է ամբողջ հարցը» («Խ. Հ.» 26 յունիս, 1935):

Բոլորս ալ գիտենք թէ ինչ դեր կատարեց քարիւղը -համաշխարհային պատերազմի ընթացքին եւ կը կատարէ մանաւանդ ներկայիս (իտալեւհապէշական վէճին առթիւ):

Այդ տեսակէտէն մեկնելով է, որ Բագուի հերոսամարտը ոչ միայն հայկական նշանակութիւն ունի, այլ եւ միջազգային ,— ինչպէս խոստովանած է Զօր. Լուտէնտորֆ:

Այդ դարշահոտ հեղուկին համար համայնավարները կը զոհեն ազգերու ինքնորոշման գեղեցիկ գաղափարը: Մոսկուան կանգ չառաւ ոչ մէկ զոհողութեան առջեւ, փրկելու համար Բագուն: Լէնին - ստալինեան կուսակցութիւնը յանուն Բագուի քարիւղին ոչ միայն հրաժարեցաւ Թրքահայաստանի շնորհուած ինքնորոշման իրաւունքէն ու լքեց հայկական վիլայէթները, այլ եւ Թուրքերուն նուիրեց Կարսը, Արտահանն ու Պաթումը. Լէնինի ներկայացուցիչ Շահումեանը Բագուի մէջ ոչ միայն դաշն կնքեց «հակայեղափոխական Դաշնակներու» հետ, այլ եւ անոնց հետ միասին «կը մաքրագործէր» Թուրք «աշխատաւորութիւնը»: Դեռ աւելին:

Երբ հակառակ բոլոր ճիգերու,1918 սեպտ. 15ին Բագուն անցաւ Թուրքերու ձեռքը, Մոսկուայի կառավարութեան արտաքին գործավար Չիչերինը հեռագրով բողոքեց Պոլսոյ կառավարութեան եւ Բրեստ - Լիտովսկի դաշնագիրը չեղեալ նկատեց: Այդ խզումով, Թուրքիան եւ Ռուսաստանը փաստօրէն պատերազմական վիճակի մէջ մնացին: Միակ վրայ հասնող զինադադարն էր, որ կանխեց զարգացող դէպքերը:

Այսպէսով, այն Ռուսաստանը, որ Բրեստ - Լիտովսկի մէջ խղճի ամենայն հանգստութեամբ ոտնակոխ ըրած էր ազգերու ինքնորոշման իրաւունքը եւ Հայաստանը ձգած Թուրքերուն, իսկ Ուկրայնան ալ Գերմանացիներուն, մէկէն ծառացաւ, բայց Բագուի քարիւղին չափ հայկական արիւնը Մոսկուայի համար արժէք չէր ներկայացներ: Կարեւորը քարիւղն էր, որուն զոհած էին ամէն ինչ,— ահագին հողամասեր, գաղափար ու սկզբունք եւ ազգերու ինքնորոշման իրաւունք:

Այդպէս եղաւ 1918ին: Նոյնը կրկնուեցաւ եւ 1920ին, երբ Մոսկուան, Բագուին տիրապետութիւնը ապահովելու համար, զինու զօրութեամբ խորտակեց Անդրկովկասի անկախ հանրապետութիւնները եւ ձեռք պարզեց Քէմալին՝ չէզոքացնելու համար անգլիական վտանգը Կովկասին:

Իսկ Հայերուն շնորհած ազատ ինքնորոշման իրաւունքը ...

Այդ մասին վերջին խօսքը տանք պայ Հիքմէթին.

— «Ազգ. Մեծ Ժողովը գումարուած էր Սեվրի դաշնագրին ստորագրութենէն 20 օր առաջ: Արտաքին գործերու տեսակէտով առաջին գործը եղաւ շփում ստեղծել ռուս կառավարութեան հետ: Ռուս կառավարութիւնը սա երկու պայմաններէն մէկը պէտք է ընդունէր.— Կամ Հայերուն արժէք տալ, կամ Թուրք կառավարութեան բարեկամութիւնը շահիլ: Ի վերջոյ, ծանրախոհ ռուս պետական մարդիկ, հայկական շրջանակներէն հրաժարելով, մեր ազգային կառավարութիւնը ճանչցան» ...

Պայ Հիքմէթը կը սխալի, կարծելով թէ այդ ատեն էր որ «ռուս պետական մարդիկ» հրաժարեցան հայկական շահերէն: Հրաժարումը եղած էր 1917 հոկտ. 25ին:

ԱՇՈՏ - ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՀԱՅ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

Հայ հեթանոսական դարերու այն շրջանը որ մեզի ծանօթ է, եւ ուր, կը հաւկնանք թէ հայ ժողովուրդը ազգային աշխուժութեան փայլուն արգիւնքներու տիրացած ու վայելած է զանոնք, կը ներկայացնէ մեր ճարտարապետութեան պատմութեան նախնական շրջանը:

Մեզի ծանօթ այդ շրջանին, չատուածներու նուիրուած մեր տաճարները, որքան ալ թերի ըլլայ ուսումնասիրութիւնը անոնց մասին, մինչեւ հիմա հրապարակուած փաստերն ու ապացոյցները արդէն մեզ կ'ապահովեն հոգեւին հաւատալու թէ անոնք հայ քաղաքակրթական զարգացումի մը մեծ ուժին յայտնութիւններն էին:

Այն ազգը որ վարժուած է ուրիշ ազգերու մշակոյթի լաւագոյն արտադրութիւնները իւրացնել արագ ու կատարել,քաղաքակրթական տարր մըն է: Եւ Հայերս, այդ վաղեմի օրերուն անգամ նոյն կարողութիւնը ի յայտ բերած ենք:

« Մեծ եւ արին Արամազդ»էն ներշնչուելով հայ ճարտարապետական արուեստը կանգնեցուցած է Հայկ. Արամազդի մեհեաններ, որոնց ամէնէն գեղեցիկները, հաւանական է որ կը գտնուէին Դարանաղեաց գաւառի Անի ամրոցին մէջ, ուր կային գերեզմանները մեր թագաւորներուն: Այս մասին կը գրէ Ագաթանգեղոս.—«Ցամուր տեղին անուանեալ Անի, թագաւորական կայանս հանգստոցաց գերեզմանաց թագաւորաց Հայոց, եւ անդէր էր զրագինոն եւ դիցն Արամազդայ »:

Բագուանի մէջ նոյնպէս կային Արամազդի նուիրուած հռչակաւոր մեհեաններ, ուր կը կատարուէին Նաւասարդեան տօներու ուրախութեան ամենամեծ պաշտամունքները: Հիւրընկալութեան գլխաւոր բագինն էր Վանատուր չաստուծոյն: Խորենացին կը ներկայացնէ մեզ Բարդածանի հետեւեալ վկայութիւնը.— «Պատմէ ի մեհենիցն պաշտամանց վերջի Տիգրանայ արքային Հայոց պատուել զգերեզման եղբօր իւրոյ Մածանայ քրմապետի եւ ի Բագնացն աւանի, որ ի Բագրեւանդ գաւառի, բագին ի վերայ գերեզմանին շինեալ, զի ի զոհիցն ամենայն անցաւորք վայելեսցեն, եւ ընդունեսցին հիւրք երեք օթիւք, յորում եւ զկնի Վաղարշ՝ տօն աշխարհախումբ կարգեալ ի սկզբան ամի նորայ, ի մուտս Նաւասարդի »:

Արտաշիր Սասանեան, որ կրակապաշտութիւնը նորոգեց եւ աճեցուց Պարսից մէջ, եւ քանի մը տարի իշխեց Հայոց մէկ մասին, երբ Բագաւանի մեհեանները տեսաւ, ով գիտէ որքան հիացաւ որ ինքզինքը բախտաւոր կարծեց, ու հրամայեց հոն հաստատուած կրակի բագինին մէջ հուրը անշէջ վառել:

Այս գրութիւններէն դիւրին է հասկնալ թէ այդ մեհեաններն էին մեծ, վայելուչ, իրենց կողքերուն ունէին օթեւանումի եւ հանդիսադրութեան ամուր ու վիթխարի հաստատութիւններ:

Դերջան գաւառին մէջ, ատեն մը կանգնեցաւ Արամազդի որդւոյն Միհրի մեհեանը բարձր ու աշտարակաձեւ: Հայկազանց հարստութենէն վերջ,Արշակունեաց նահապետը՝ Վաղարշակ թագաւորը, Աղեքսանդրի յաջորդող բոլոր կողմնակալները մեր երկրէն վտարելէ յետոյ, երբ սկսաւ կարգ ու սարք հաստատել ամէն կողմ, բազմաթիւ արձաններ կանգնեցուց Արմաւիրի մէջ, եւ Սղերդի մէջ բարձրացուց Փիւղեան ծանօթ աստուածը, Սապաթին, տալով անոր անշուշտ փռիւղեան ճաշակը պարտկող հայ արուեստի գունագեղ նրբութիւն:

Վաղարշակի թոռը, Արտաշէս,Ցունաստանէն գերի բերաւ քանի մը կուռքեր: Անոնցմէ կը յիշուին Արտեմիսի եւ Ապողոնի պղնձաձոյլ ոսկեզօծ անդրիները, որոնք կանգնեցան Արմաւիրի մէջ Վահեւունի քուրմերուն ձեռքով: Իսկ Արտաշէսի որդին՝ Տիգրան ալ աւելի չէնցուց քաղաքը դիմացկուն աշտարակներով:

Շատ ծանօթ ենք Տարօնի մէջ գոյութիւն ունեցող Վահէվահեան մեհեանին: Հայաստանի քաջութեան աստուածին՝ Վահագնի մէկ բագինը, եւ թերեւս ամէնէն չքեղը հոն էր, զոր կանգնեցուցեր էին Վահագնի սերունդէն Վահունի քրմապետները, Արտաշէսի մահէն յետոյ, իբրեւ ութերորդ արձանը Վահագնի. «Ութերորդ պաշտօն հռչակեալ անուանեալ վիշապաքաղն Վահագնի»: Բիւզանդ, այս մեհեանի դիրքը կը ներկայացնէ «սարաբարձր» տեղ մը, «հացեաց դրախտ» կոչելով: Հոն կար նաեւ Անահիտի նուիրուած բագինը, որուն տրուած է ոսկեմայր, ոսկեծին եւ ոսկեհատ անուններ: Այս մեհեանին նուիրուած սպիտակ արջառներուն համար է որ կ'ըսեն թէ Լուկուլլոս տեսաւ անոնց արածիլը Արածանիի ափերուն վրայ եւ սքանչացաւ:

Տարօնի մէջ էր դարձեալ «Վահագնի սենեակ» կոչուած մեհեանը, որուն մէջ կանգնած էր Հայոց անպարտելի դիւցազնի գեղուհին: «Եւ երրորդ մեհեանն անուանեալ Աստղկան դից, սենեակ Վահագնի», կ'ըսէ Ագաթանգեղոս:

Վահագն քաջութիւն կը պահանջէր Անահիտ՝ արհեստ կ'ուզէր, իսկ Աստղիկ սէր ու բանաստեղծութիւն կ'ընդունէր: Եւ այս սքանչելի հաւատքով, մեր նախնիքները, հոն, այդ բագիններուն առջեւ կը կատարէին հանճարի ու քաջութեան մրցումներ: Բանաստեղծը իր յօրինած երգը կ'երգէր, երաժիշտը իր բամբիռը կը զարնէր, ըմբիշը իր զօրութեան բազուկը կը ցուցնէր, վարպետը իր գեղարուեստի արդիւնքը կը ներկայացնէր, եւ արժանաւորները կը վարձատրուէին, յաղթողներ կը պսակուէին, թագաւոր, քուրմ, իշխան ու ժողովուրդ կ'ուխտէին, կը մկրտուէին աւելի եռանդուն եւ աւելի աշխոյժ ապրելու համար յաջորդ տարին:

Աշտիշատի մեհեաններուն ճարտարապետական ուժը ըմբռնելու մեր մըտածումները անյատակ կը խորանան երբ կըկարդանքԱգաթանգեղոսի գրածը թէ Մատրավանք մը շինելու ատեն, Գրիգոր Լուսաւորիչ հրաման ըրաւ քրիստոնեայ իշխաններու զօրքին կործանել զանոնք: Բայց իշխանները չկրցան ներս մտնել, սկսան փորձել որմերը քանդել դուրսէն, սակայն նորէն չյաջողեցան: «Եւ ոչ գտանէր երկաթ գործոյն», որով Լուսաւորիչ հարկադրուեցաւ աստուածային հրաշքով մը քանդել ամէնն ալ իրենց հիմերէն:

Աստղիկի նուիրուած մեր մեհեանները ընդհանրապէս կոկիկ ու չքեղ գունդերու ձեւեր ունեցած են, յիշեցնելով բաբելական, ասորական Աստղիկներու եւ յոյն, հռմէական Ափրոդիտէի տաճարներուն գեղազարդութիւնը: Իսկ Վահագնինը անշուշտ չատ աւելի հայկական սրտմտութեան, սըլացումին, յաղթութեան ոգին կ'արտայայտէր, քանի որ ան, բազմապլխեան Հիդրան սատկեցնող Հերակլէսի համբաւն ունեցած է եւ մարտական հայ ժողովուրդը ներշնչած է դարերով:

Անահիտի նուիրուած բագիններուն ձեւերը և անոնց տաճարներուճարտարապետական ոճերը ոչ մէկ կասկած որ աւելի հայատեաց դրոշմներ ունեցած են: Անոնց մէջ հայկական մտածումի ինքնատպութիւնը աւելի զօրացած եւ խորացած է, քանի որ Անահիտը ճանչցուած է իբրեւ «մայր զգաստութեան» եւ «պարգեւատուն Հայաստան»ի, քանի որ անոր «բացառիկ պաշտամունքներ» վայելած է ամէն տեղ:

Երիզայի մէջ չատ հին օրերէն ի վեր կանգուն կար Անահիտի մէկ մեհեանը որ ամբողջ Եփրատի նահանգին մէջ ամենաճոխ եւ մեծահանդէս հռչակուած էր ըստ Խորենացիին: Անոր

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱ
ՆՈՒԱՃՈՒՄՆԵՐԸ

ԿԵԱՆՔԻ ԼՈՒՍԱՆՑՔԻՆ ՎՐԱՑ

ՀԱՆԳՐՈՒԱՆԷ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆ

Ցախտանակա՛ն: Ո՞ւր են մնացեր հիմա այդ բարի մարդիկը: Մեր այդ երբեմնի բարեբեր հողը գերեզմանափոր է եղած՝ իր դաշտերով ու ձորերով, այդ բարի մշակներուն:Բայց այս ցաւալի իրողութիւնը չէ որ կ'ուզեմ գրի առնել այսօր:

Կ'ըսէի թէ մեր բնաշխարհը առինքնող բան մը ունէր: Մինչ՝ գարնան ու ամրան ընթացքին կենսունակ ոգեւորութեամբ մը կը լեցուէր բնութիւնը, աշնան՝ գիւղանկարը կը փոխուէր: Նախ մեղմահունչ ու մրմունջ, ապա փոթորկայոյզ հով մըն էր որ կը զարնուէր բլուրէբլուր:Ամպերը ահեղ գոռումներով իրար կը բախէին ու տեղատարափ անձրեւ մը կ'իջնէր երկինքէն: Հեղեղներ կը հոսէին ձորերէ ու բլուրներէ: Ու ձմրան, բուք ու բորանը կ'ոռնար տանիքներու վրայ թէ փողոցներու մէջ,ձիւնին փոթորիկը մէկ պատէն միւս պատին չպրտելով: Դաշտ ու բլուր կ'ամայանային: Լեռներու գօգերուն մէջ անսուաղ գայլեր, կ'ոռնային: Լեռներ, որոնցմէ մարդ չուզեր բաժնուիլ մեզմ ամիսներուն եւ որ, իրենց քարայրներուն ծոցին մէջ,արդարութեան դրօշը ձեռքին բանակայներու դէմ պոռթկացող իրենց ջահակիր զաւակներն են պահեր:

Այսպէս է իմ գիւղիս ու հայրենիքիս մանրանկարը: Դաշտեր հիւրասիրող, խոշոր բլուրներով լայնանիստ ձորեր՝ պտղատու վայրի ծառերով, մինչ Ալիսը միւս կողմէ իր խլացուցիչ շառաչիւնով իր յաւիտենական թաւալումը կը հոլովէ: Կը հասի կ'երթայ վիթխարի հեղուկ իրանով մը, կարծես կեանքը յաւերժացնելու:

Եղան օրեր, երբ իմ այդ հայրենի բնակավայրին մէջ ինքզինքս լքուած մինակ գտայ՝ որբի մը պէս, օտարոտի, զարհուրանքի եւ մեծ եղեռնի արհաւիրքէն վերջ: Ու կը սոսկայի այդ խոշոր ձորերէն որ երախին բացած կարծես կուլ տալ ուզէին զիս: Լեռներու, անտառներու, նոյն իսկ

ՏԱՐԱՍԱԽԵԱԿ ՍԵ ՆԻՒԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ (1913—1923)

Հետաքրքիր են նշենք մեր ձեռնարկների ընդլայնումը, ինչպես նաև ներկայացնենք մեր ունեցած հաջողությունները։ Հիմնական նպատակ ունենալով ամրապնդել մեր տնտեսությունը, մենք ամեն տարի մեծ ուշադրություն ենք դարձրել մեր ձեռնարկների ընդլայնման վրա։ Ներկայումս մենք ունենք 3 ջրաղաց, 2 հացի գործարան, 2 ձեթի գործարան, 2 ձավարի գործարան, 2 ալրաղաց, 1 մակարոնի գործարան, 1 ոսկեջրման գործարան, 1 ծխախոտի գործարան, 1 գինու գործարան, 1 կոնյակի գործարան, 1 օղու գործարան, 1 ջրաղաց, 1 ձավարի գործարան, 1 ալրաղաց, 1 մակարոնի գործարան, 1 ոսկեջրման գործարան, 1 ծխախոտի գործարան, 1 գինու գործարան, 1 կոնյակի գործարան, 1 օղու գործարան։

Մեր ձեռնարկների ընդլայնման հետ միասին մենք ունենք նաև մեր հաջողությունները։ Մեր ձեռնարկները ամեն տարի ավելի շատ եկամուտ են բերում, և մենք կարող ենք ասել, որ մեր տնտեսությունը ամուր հիմքերի վրա է դրված։ Մենք ունենք նաև մեր ապագայի ծրագրերը, որոնք մենք կիրականացնենք առաջիկա տարիներին։ Մենք ունենք մեր ձեռնարկների ընդլայնման ծրագրերը, որոնք մենք կիրականացնենք առաջիկա տարիներին։ Մենք ունենք մեր ձեռնարկների ընդլայնման ծրագրերը, որոնք մենք կիրականացնենք առաջիկա տարիներին։

սանողները կրակի տուած են երկրորդական վարժարան մը: Վարչապետական պաշտօնատունը խռովութեանց կեդրոնին մօտ ըլլալով, դուռները փակուած են եւ նախարարները չեն երեւար: Ոստիկանութեան 20 վիրաւորներէն երկուքը սպաննր են: Այդ օրուան կռիւը տեւեց երեք ժամ: Վարժապետանոցին շէնքը աւերակի մը երեւոյթն ունի: Հազարաւոր քարեր եւ երկաթի կտորներ լեցուած են փողոցներուն մէջ: Այս առթիւ էր որ ոստիկանները գործածեցինանջնջելի հեղուկը (մելան), երեւան հանելու համար ցուցարարները: Այս մելանը գոյն կը փոխէ ամէն օր, բայց չանհետանար:

Աղեքսանդրիոյ մէջ ալ բոլոր դպրոցները փակուած են:

*** Վերջին լուրերու համաձայն, Անգլիացիները այժմ Եգիպտոսի մէջ ունին 55,000 ցամաքային եւ 20,000 ծովային զինուոր: Գահիրէի փողոցներուն մէջ թեթեւապէս վիրաւորուեցաւ անգլիացի զինուոր մը:

ՑՈՒՆՑՈՒՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԹՈՎՊԻԱՅԷՆ հասած կարգ մը լուրերու համաձայն, ըմբոստական շարժումը կը ծաւալի երկրին մէջ, իբրեւ հետեւանք պատերազմին երկարաձգման եւ իտալական յաղթանակներու:

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ պատիժներու յանձնախումբը նիստ գումարեց յունուար 29ին, քննելու համար եղած առնօրինութեանց թերութիւնները: Այս առթիւ ծրագիր մը ընդունուեցաւ, աւելի խստացնելու համար ելմտական եւ տնտեսական պատիժները: Մասնագէտներու յանձնախումբը հարցարան մը պիտի ուղղէ 52 պատժարկու պետութեանց, որպէսզի մանրամասնօրէն պարզեն թէ ի՛նչքան առեւտուր կ'ընեն Իտալիոյ հետ: Ասով կարելի պիտի ըլլայ երեւան հանել պակասները ու զանցառութիւնները: Երկուշաբթի ալ կը գումարուի քարիւղի արգելքի յանձնախումբը:

ԵՐԵՔ ԽՐՈՒԱԹՆԵՐՈՒ ղատավարութիւնը, որ յետաձգուած էր պաշտպան փաստաբանին պաշտօնանկութեան հետեւանքով, կը վերսկսի այս շաբթու: Փաստաբանին խնդիրը չէ կարգադրուած տակաւին: Պ. Անտոէ Պէրթօն (համայնավար), որ նախապէս հաւանութիւն յայտնած էր, այժմ ետ կեցած է: Դատարանը կ'ուզէ ինք փաստաբան մը նշանակել, բայց ամբաստանեալները կը մերժեն:

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը որոշեց արգիլել եւ զինաթափ ընել Քուզայի հակահրէական կուսակցութիւնը եւ ուրիշ կազմակերպութիւններ, որոնք հիմնուած են հիթլէրական սկզբունքներու վրայ: Հեռագրով հրահանգներ տրուեցան նահանգապետներուն, որպէսզի անմիջապէս գործի ձեռնարկեն: Շատ մը վայրերու մէջ մեծաքանակ զէնքեր յանձնուեցան առանց դիմադրութեան, իսկ Եաշի եւ Քիշնեւի մէջ կառավարութիւնը ընդդիմութեան հանդիպած ըլլալով, խուզարկութիւններ կատարեց: Այս առթիւ ընդհարումներ պատահեցան: Երկու կողմէն ալ վիրաւորներ կան: Եաշի մէջ Փաշականները բանտին վրայ յարձակեցան, իրենց ընկերները ազատելու համար, բայց չյաջողեցան:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ յուղարկաւորութեան առթիւ, շարժման մէջ դրուած էին շարժանկարի 150 մեքենաներ, որոնք 11,000 քիլոմեթր երկայնութեամբ ժապաւէններ քաշեցին: Մանաւոր օդանաւեր նոյն օրն իսկ անգլիական ամէնէն հեռաւոր գաղթավայրերը փոխադրեցին այս շարժանկարները:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ եգիպտացի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, 5 փետր. չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, Le Samaritaine սրճարանի ներքնայարկը, rue de Rivoli, մէթրօ Chatelet:

Օրակարգ՝ զեկոյց կոմիտէի: կը խօսի ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ՝ «Ներկայ քաղաքական կացութիւնը»:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ:

Գաւառ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՊՕՄՕՆԻ (ՄԱՐՍԷՅԼ) Զաւարեան ենթակոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ Վարդգէս, Եփրեմ, Վարուժան եւ Ճահրիկեան խումբերը, վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ:

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 8ին «Սիամանթօ» Ակումբին մէջ:

ՏԷՍԻՆԻ կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ընկերները վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՍԷՆ Թ'ԷԹԻԷՆԻ Անտօք ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Կռիշք եւ Կէփին խումբերը եւ Թալաթիէի ու Բօշթայէի ընկերները 2 փետր. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին, ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

Նուիրուած ընկ. ԼԵՒՈՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆԻ (Պապաշա) յիշատակին

2 փետր. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Sociétés Savantesի D. սրահին մէջ, փարիզ:

Կը նախագահէ ընկ. Բժիշկ ՏԷՐ ԴԱՒԹԵԱՆ

Կը խօսին ընկ.ներ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ Ա. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ

ԱԶԱՏ ԼՍԱՐԱՆ Հ. Կ. ԽԱՉԻ

Նախաձեռնութեամբ Շրջ. Վարչութեան

Առաջին ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 4ին

Maison Mutualitéի մէջ **(24, Rue St. Victor)**

Դասախօս Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, նիւթը ՀԱՅ ԱԶԳԻՆ ԾԱԳՈՒՄԸ

Մուտքը ազատ է բոլորին համար

(Այս անուան տակ Շրջ. Վարչութիւնը ձեռնարկած է դասախօսութեանց շարքի մը, հայ կնոջ ընդհ. զարգացման նպաստելու համար):

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՃՇԴԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՅԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մեկնիք այն վստահ համոզումով թէ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունինք իբր հիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ:

Արանց եւ կանանց գուլպայի ճոխ մթերք, սօլտ, տէօզիէմ շուա եւ հօր-քուբ, քալսօն, թրիքօ, քիւլօթ, քամիզօլ եւ շըմիզ ամէրիքէն եւայլն, նպաստաւոր գիներով:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9, Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ ՊՕՔՍ-ՔԱՖԵՐ, ԿԱՇԻՆՆԵՐ, ՇԵՎՐՕՆԵՐ եւ ՄՈՐԹԵՐ՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորաձեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ մարօքինըրիի համար:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ — ՄԵՐ ՊԱՀԵՍՏԸ ՃՈԽ

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ՍՈՒԼԹԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

84, Fbg. St. Denis (ԲԱՍՍԱԺԻՆ ՄԷՋ)

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մ. ՀԱՊԵԱՆ "ՊՐՈՒՍԱ" Մ. ՀԱՊԵԱՆ

(Մասնաճիւղ ՄԱՆՈՒԿ ՀԱՊԵԱՆի Պոլս-Քօլօնցի ծանօթ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ)

21, Rue Saulnier, Paris - 9ᵉ

Métro Cadetի ԴԷՄԻ ՓՈՂՈՑԸ

Tél. : Provence 16-88

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԼԱՒԱԳՈՅՆՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Առաջին այցելութիւնով պիտի համոզուիք եւ գոհ պիտի մնաք

Ապսպրանքները կը ղրկուին փութով յաճախորդներուն բնակարանները:

ԶՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Ադամի Յովհաննէսեան, Այրի Տիկին Մառի Թէքէրեան, Տէր եւ Տիկին Գէորգեան կը ծանուցանեն թէ 2 փետր. կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին փարիզի Հայոց կաթողիկէ եկեղեցիին մէջ, 10 bis, rue Thouin, տեղի կ'ունենայ հոգեհանգիստ պատարագ իրենց սիրելի եւ վաղամեռիկ աղջկան՝ ԼՈՒԻԶ ԹԷՔԷՐՃԵԱՆի եւ իրենց սիրելի որդւոյն եւ եղբօր՝ ԳԵՂԵՑԻԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի (որ Սեպտ. 17ին մեռաւ Սօֆիայի մէջ) յիշատակին:

Կը հրաւիրուին ազգականները, ընկերները եւ բարեկամները:

×

Արամ Պասմաճեան կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ տեղի կ'ունենայ հոգեհանգիստ իր հօր՝ ՊԵՏՐՈՍ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ: կը հրաւիրուին ազգականներն ու բարեկամները:

ՑՈՒՑԱՍԵՐ

Ֆ. Հ. Կ. Խաչի փարիզի Մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները այսօր ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Միութիւնիթէի սրահին մէջ: խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՍԱՐՍԷԼի «Համազգայինի» Մասնաճիւղի դասախօսութիւնը 2 փետր. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Սալ տէ Նօսի մէջ, 81 rue de Paris: կը դասախօսէ Պ. Կ. ԲԱՍՄԱՋԵԱՆ, հայկական հին դրամներու մասին, ցուցադրութեամբ մոգական լապտերի: Պիտի ըլլան նաեւ արտասանութիւններ: Տախքերու համար կը գանձուի մէկ ֆրանք:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ալֆորթի Հայր. Միութեան Մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը 2 փետր. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 13 րիւ տը Տօմինիքէն, Յ. Հացագործեանի բնակարանին մէջ: խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒ Միութեան խնդրանքով, յառաջիկայ երկուշաբթի օր փետր. 3ին, երեկոյեան ժամը 9ին, Միութեան սրահին մէջ, 7 rue Bernardins Paris 5ᵉ պիտի դասախօսէ տեղական արհեստակցական կազմակերպութիւններէն ձեռնհաս անձնաւորութիւն մը, նիւթ ունենալով Brevet Professionnel եւ անոր բերելիք օգուտները մեր արհեստակիցներուն:

Նկատի ունենալով նիւթին կարեւորութիւնը, վարչութիւնը կը հրաւիրէ բոլոր հայ սափրիչները որ օգտուին պատեհութենէն եւ ներկայ ըլլան սոյն դասախօսութեան:

ՎԱԼԱՆՍԻ Զ. Ռ. Մ. Մարզականի կազմակերպած սպրգեւաղաշխութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը. 49, 135, 144, 154, 70, 95, 161, 52, 97, դիմել՝ Վ. Պ. Վ. Պապիկեանի, 25, rue Chateau Vert.

Imprimerie A. DER (AGOPIAN), 17, Rue Damesme, PARIS (13)

Le Gérant: H. STEPHAN

Մանուկներու Օր

Ֆ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՊՕՐՏՕՅԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ժամը 3ին Հ. Յ. Դ. Բարսեղ-Շահպազ Ակումբին մէջ:

Երգ, մեներգ, արտասանութիւն եւ բանախօսութիւն:

Պարահանդէս

Կազմակերպուած ԿՈՄԻՏԱՍ-ՍԻՓԱՆ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

28 Մարտ շաբաթ գիշեր Aéro-Club de Franceի սրահին մէջ 6, rue Galilée

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ԿՐԸՆՈՊԼ, Ե. Տ. — 50:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Տիկ. Ս. Գ. — 70:
ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Տէմ — 35:
ԼԱ ՊՕՔՔԱ, Գ. Կ. — 70:
ՓԱՐԻԶ (15), Տ. Բ. — 100:
ՓԱՐԻԶ (20), Մ. Ա. — 35:
ՇԱՎԻԼ, Պ. Պ. — 140:
ՔՐԻՒԱԶ, Գ. Խ. — 140:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Մ. Պ. — 70:
ՊԷՑՐՈՒԹ, Խ. Ա. — 50:
ՊԵԼԿՐԱՏ, Մ. — 100:
ԼԻՈՆ, Հ. — 150:
ՆԻԿՈՍԻԱ, Հ. Ակ. — 2 անգլ.:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Յ. Հ. — 70:
ԹՈՒԼՈՆ, Կրէ — 70:
ՓՈՆ ՏԸ ՇԵՐԻՒԻ, Ա. Մ. — 70:
ՍԷՆ ՄԱՐԹԷՆ ՔՐՕ, Ա. Թ. — 35:
ՊԵՐԼԻՆ, Ե. Տ. Մ. — 60,25:
ԷՓԻՆԷ, Ա. Տէր Յ. — 100:
ՎԻԷՆ, Ա. Ա. — 40:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Յ. Ս. — 140:
ԼԱ ՍԻՕԹԱ, Մ. Մ. — 65:
ՊՈԼԷՆ, Թ. Մ. — 50:
ՓԻՒԺԷ ՍԻՒՐ ԱՐԺԱՆ, Օ. Կ. — 70:
ՍԷՆ Թ'ԷԹԻԷՆ, Արր — 100:
ՍԷՆ ԺԻՒԼԻԷՆ, Գործ — 280:
ԻՒԺԻՆ, Լուս — 35:
ՍԷՆ ՄԱՐԹՈՐԻ, Գ. Քէօ — 200:
ՊՈՒՐԿ ՍԷՆ ԱՆՏԷՕԼ, Ս. Ս. — 40:
ԼԷ ՄԻԼ, Գ. Տ. — 140:
ՄԱՔՐԻԼ, Ս. Յով — 62.90:
ՏՐԱԿԻՆԵԱՆ, Լոր — 70:
ՍԷՆ ԼՕՐԱՆ, Տիւր — 140:
ՎԻԷՆ, Պ. Մ. — 70:
ՊՕՐԸՓԵՐ, Հ. Ա. — 35:
ՊԱՆԵԽՕ, Օր. Թ. — 50:
ՆԻՍ, Օ. Տ. Պ. — 140:
ՇՈՒԶ, Մ. Ե. — 70:
ՇԱՍ, Պ. Ա. — 25:
ՊԱՐԻ, Վ. Փ. — 50:
ԿԱՐՏԱՆ, Խ. Ա. — 35:
ՓԱՐԻԼԻ ՎԼԷՆԻՍԻԷՕ, Մ. Ե. — 35:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Յով — 140:

ԳԵՍ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԵՐԵԿՈՅԹԸ

փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան գեղ. Հ. Կարմիր Խաչի երեկոյթը տեղի կ'ունենայ Մարտ 21ին շաբաթ իրիկուն ժամը 10ին, Aéro-Club de Franceի սրահներուն մէջ, 6 rue de Galilée, Paris 15ᵉ կը խնդրուի հայ կազմակերպութիւններէ չխաչաձեւել:

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

Ուրբաթ 31 Յունվ.էն — փետր. 6

Առաւօտները ժ. 2.30ին երեկոյները 8.30

P. R. Willm

dans Route Impériale

Գիներ 5 եւ 7 ֆր. Location gratuite

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուած գին

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi

31 Յունուարէն — փետրուար 6

երեկոյները ժամը 8.30

իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր:

Milton

dans

Gangster Malgré Lui

Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք:

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գին

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

կը փնտռուի Պայրքէնտցի Սիմոն Պետրոսեան (22-23 տարեկան) որ նախապէս կը գտնուէր Ճէպէլի որբանոցը. յետոյ փոխադրուած է Անթիլիասի, Սայտայի եւ Ջիպէյլի որբանոցները: 1930ին կ'աշխատէր կօշկակար Պ. Արտաշէս Յարութիւնեանի մօտ, 99 rue Gouraud, Beyrouth: 1930էն ի վեր որ եւ է լուր չունիմ իր մասին: իր ճշգրիտ հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօր՝ Bedrossian Krikor, chez Mr. Brung Primault, La Petite Geurche, Commune de Leugney s/Creuse, Vienne, France.

— կը փնտռուի պոլսեցի Հայկ Քըրքճեան, կը խնդրուի իր հասցէն իմացնել Պ. Miridjianի, 179 rue St. Jacques, Paris 5ᵉ

ՇԱՎԻԼՑԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Սկաուտական հանդէս եւ ... ման արարողութիւն, կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Շավիլի Մասնաճիւղին կողմէ, 2 փետր. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Ecusson Bleuի սրահին մէջ, 27, Rue Carnot, Chaville.

Կը խօսի սկաուտներու ընդհ. ... Պ. ՎԱԶԳԷՆ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ, հայ ... ուտիզմի մասին:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (52)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն թարգմ. Ժ. — Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

— Կարծեմ ըսաւ, պատասխանեց Փուաօ: Քանի մը վայրկեան վերջը Պելճիքացին ու ես գիւղ կ'երթայինք:

— Ի՞նչ միտքով գաւաթներուն մասին հարցուցիք, ըսի հետաքրքրուած:

— Ուրիշ ի՞նչ ըսէի, բան մը պիտի հարցնէի վերջապէս ...

Այչեցայ:

— Ամէն պարագայի մէջ, սիրելի բարեկամս, շարունակեց ան աւելի լըրջացած, կէտ մը կար զոր կ'ուզէի հասկնալ եւ հիմա հասկցայ ... գործը եղած տեղը ձգենք առայժմ ...

ԳԼՈՒԽ 16

ՄԱ՛ ՃՕՆԿԻ ԵՐԵԿՈՅԹԸ

Գիշերը Մա'Ճօնկի հաւաքոյթ մը սարքեցինք: Այդ կարգի ժամանցները շատ ժողովրդական են մեր գիւղին մէջ: Հիւր ունէինք օրիորդ Կէնէթն ու գնդապետ Քարթըրը որ եկեղեցիին մօտերը կը բնակէր:

Բամբասանք անպակաս է երբ այդպէս իրարու քով կուգանք. այն ատեն որ խաղին ալ կանոնաւոր կերպով չենք կրնար հետեւիլ: Առաջ Պրիճ կը խաղայինք շատախօսելով, բայց տեսանք որ Մա'Ճօնկը աւելի անդորրիկ ժամանց մըն էր: Իրարու խաղ քննադատելու սովորութենէն հրաժարած չէինք բոլորովին, սակայն եւ այնպէս կծու չէին մեր դիտողութիւնները:

— Նորէն ցրտեց այս իրիկուն, բըժիշկ, ըսաւ գնդապետը՝ վառարանին դիմացը կենալով:

Քարոլայն իր սենեակը առաջնորդած էր օրիորդ Կէնէթը՝ գլխարկն ու վերարկուն հանել տալու համար:

— Շատ խորհրդաւոր է Էքրոյտի սպանութիւնը, շարունակեց Քարթըր. այս գործին ետին գաղտնիք մը կայ. խօսքը մէջերնիս, սպաննալիքով դրամ պահանջելու մասին բաներ մը հասան ականջիս. անտարակոյս խնդրին մէջ կին մը կայ ...

Այդ վայրկեանին քոյրս եւ օրիորդ Կէնէթը ներս մտան: Քարոլայն սեղանին վրայ թափեց Մա'Ճօնկի քարերը:

— Շանկայի Ակումբը եղած տեղն, ըսաւ գնդապետը, այս խաղին անուն մը կուտայինք ...

Քոյրս ու ես այն կարծիքը ունինք թէ գնդապետը կեանքին մէջ Շանկայի Ակումբը մտած չէ. աւելին. Հնդկաստանէն անդին տեղ գացած չէ ան: Բայց Քարթըր տիպար զինուորական մըն է եւ մենք մեր գիւղին մէջ թոյլ կուտանք որ մարդիկ ազատօրէն ցուցադրեն իրենց խառնուածքին տարօրինակութիւնները:

— Սկսի՞նք, ըսաւ Քարոլայն:

Սեղանին շուրջ հաւաքուեցանք: Հինգ վայրկեանի չափ լուռ էինք: Մեր քարերը կարգի դնելու համար այդ լռութիւնը կարեւոր էր:

— Սկսէ, Ճէյմս, ըսաւ քոյրս, դուն Արեւելքն ես ...

Առաջին քարս սեղանին վրայ դրի. քանի մը շրջան ըրինք, արտասանելով միայն խաղին ընթացքին համար անհրաժեշտ բառերը — եղէգ ... երկու շրջանակ ... փունջ ... ունիփունջ ...

— Այս առտու Ֆլօրա Էքրոյտը տեսայ, ըսաւ վերջապէս օրիորդ Կէնէթ. փունջ ... ոչ ... ունիփունջ, սխալեցայ ...

— Չորս շրջանակ, պատասխանեց քոյրս, ո՞ւր տեսար ...

— Ինք զիս չտեսաւ ...

— Ի՞նչու, հարցուց քոյրս հետաքրքրուած. Զառու ...

— Կարծեմ հիմա Զի պէտք է ըսել ոչ թէ Զառու ... սրբագրեց Օր. Կէնէթը:

— Պարապ խօսք, ես միշտ Զառու կ'ըսեմ ...

— Շանկայի Ակումբին մէջն ալ Զառու կ'ըսեն, մէջ ինկաւ գնդապետը:

— Ի՞նչ պիտի ըսէիր Ֆլօրային մասին, հարցուց Քարոլայն՝ քանի մը քար խաղալէ յետոյ, հետը մէկը կա՞ր ...

— Անշուշտ, ըսաւ օրիորդ Կէնէթ: Իրարու աչքի մէջ նայեցան:

— Իրա՞ւ կ'ըսես ... բնաւ չեմ զարմանար, աւելցուց քոյրս:

— Կարգը ձերն է օրիորդ Քարոլայն, ըսաւ գնդապետը որ կ'ուզէր հասկցնել թէ ինք խաղով հետաքրքրուած էր եւ չէր սիրեր բամբասանքը. կը կեղծէր սակայն:

— Եթէ ինծի հարցնէք, ըսաւ Օր. Կէնէթ ... օհ եղէ՞գ էր տուածդ ... ոչ շրջանակ է եղեր ... այո եթէ ինծի հարցնէք Ֆլօրան շատ բախտաւոր աղջիկ է ...

— Ինչո՞ւ, օրիորդ Կէնէթ, հարցուց գնդապետը ... վիշապին դիմացը փունջ մը ունիմ ... ինչո՞ւ բախտաւոր է կ'ըսէք. գիտեմ, շատ լաւ աղջիկ է ...

— Կրնայ ըլլալ որ ոճրագործութեան մասին շատ բան չգիտնամ, բացարձակ օրիորդը այնպիսի շեշտով մը որ կարծես ըսել կ'ուզէր թէ իր չգիտցածը չկայ. բայց կրնամ դիտողութիւն մը ընել. առաջին հարցումը այս տեսակ խնդիրներու մէջ, ընդհանրապէս հետեւեալն է — ո՞վ էր որ սպանեալը ողջ տեսաւ վերջին անգամ. այդ անձը աւելի կասկածի ենթակայ է միշտ ... Պ. Էքրոյտը ամէնէն վերջը տեսնողը օրիորդ Ֆլօրան էր. այդ պարագան շատ ծանր էր անոր համար ... իմ կարծիքով Րէլֆ Փէյթընը անյայտացած է աղջկան մասին եղած կասկածը փարատելու համար ...

— Պարապ խօսք է ատիկա, բողոքեցի. չէք կրնար ըսել թէ Ֆլօրա Էքրոյտին պէս երիտասարդ աղջիկ մը պիտի կրնար դաշունահար սպաննել իր հօրեղբայրը:

— Չեմ գիտեր, բայց գիրք մը կարդացի անցեալները՝ Փարիզի ոճրագործ մարդոց մասին ... գիրքին մէջ կ'ըսուի որ աշխարհի ամէնէն վտանգաւոր ոճրագործուհիները հրեշտակի դէմք ունեցող երիտասարդ աղջիկներն են ...

— Ֆրանսան ուրիշ, դիտել տուաւ Քարոլայն:

— Հարկաւ, գոչեց գնդապետը ... ձեզի աւելի զարմանալին ըսեմ. Հնդկաստան իմացած եմ որ ...

Անվիրջանալի էր գնդապետին պատմութիւնը եւ, տարօրինակ է, հետաքրքրական ալ չէր: Ի՞նչպէս կրնայի մտադրութիւն դարձնել տարիներ առաջ Հնդկաստանի մէջ պատահած դէպք մը, քանի մը օր առաջ մեր գիւղին մէջ պատահած ոճիրին հետ:

Բարեբախտաբար քրոջս Մա'Ճօնկ յայտարարութիւնը ճիշդ ժամանակին հասաւ կարճ կապել տալու գնդապետին պատմութիւնը:

(Շար.)